

43

Er-86

ՔԵՐԵԿԸՆՈՒԹԻՒՆ

Գ Ե Ր Մ Ը Ն Ե Ր Է Ն

Լ Ե Ջ ՈՒ Ի

10.

REPLACEMENT

P. R. L. E. P. R. P. P.

1890

12358

ms.

P. B. U. J. D. E. B. U.

L. B. G. B. B. B.

THE UNIVERSITY

OF THE STATE OF TEXAS

AT THE CITY OF AUSTIN

IN THE DEPARTMENT OF

LIBRARIES

2004

740
074

В. И. ЛЕНИН

1918

ՅԵՌԵՅԱՆ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՒՆ

Թէ ազգի մը գրագիտութիւնը պայծառացընելու կամ կատարելագործելու համար օտար մշակեալ լեզուներ ազգին մէջ ծաղկեցընելը որչափ հարկաւոր է, գերմանիա մեզի աղէկ օրինակ մը կրնայ ըլլալ. ուր որ կէս դարէ ի վեր օտար լեզուները ծաղկելով՝ զանազան ազգաց ընտիր ընտիր գրուածքը չէ թէ մինակ գերմանացի գրագիտութեան սկսելուն պտտճառ եղան, հապա նաեւ՝ ուրիշ ազգերու համեմատութեամբ՝ խիստ քիչ աատնուան մէջ գերմանացւոց ճարտարմտութեան ընծայեցին ան զարմանալի յաջողութիւնը որ մինչուկ աս օրս ալ կը շարունակուի. որով եւ ուրիշ ազգաց գրականութեան պակասներն ալ շատ բանի մէջ օրէ օր լեցընելով՝ գերմաներէն լեզուն ալ սկսաւ գաղիներէնի պէս ընդհանրական ըլլալ:

Նոյն իսկ Գաղիացիք, որոնց ատեն մը գերմաներէնը զարհուրանք մըն էր, սովընելու անտանելի ու հնչելու անկարելի կարծուելով, հիմակ այնչափ կը փնտռեն՝ մինչեւ «Յառաջ երթալ բաղձացօղ մը, կ'ըսէ նորերս փարիս տպած գիրք մը, առանց գերմաներէնի ոչ ընկերութեան, ոչ վաճառականութեան ու ոչ կառավարութեան պաշտօնատար կրնայ ըլլալ: Հասարակաց դպրոցները, թէ քաղաքական ըլլան թէ զինուորական, իրենց ուսման կարգին մէկ մասն ալ մասնաւորապէս գեր-

մաներէն լեզուի ուսումը դրած են : Աւստի այն-
չափ անչափ բաղմութիւն աս ազնիւ լեզուս՝ որ
ամէն կերպ գրագիտութեան մէջ անչափ հարբս-
տութիւններ կը բանայ, սովորելու ետեւէ է . անանկ
որ հաւատարիմ աշխարհագիր մը՝ մինակ փարիս
քաղքին մէջ քառասունուչորս հազար հոգի գեր-
մաներէնի զբաղած են կ'ըսէ, :

Ըս ասանկ ըլլալով . ազգերնուս ուսումնասէր-
ներուն ծաղկեալ լեզուներով հայերէն գրագիտու-
թիւնը օրէ օր աւելի պայծառացընելու բաղձան-
քին մեծապէս օգնական եղած կը համարինք զմեզ՝
աս գերմաներէն քերականութեամբս իրենց ազգա-
սէր փութոյն պատճառ տալով որ մինչուկ հիմա
ունեցածներնուն վրայ գերմանացի ընտիր ընտիր
գրուածքն ալ առջեւին ունենան ու անոնցմէ ա-
ղէկն ընտրեն առնուն . ու մասնաւոր ջանքով ու
ազգերնուս յատուկ յաջողակութեամբ ու ճար-
տարմտութեամբ ուրիշներու գրագիտութեան ան-
կատարներն ալ կատարելագործելով՝ հաւատար-
մութեամբ առածնուն բաղմապատիկը հատուցա-
նեն . որ եւ ըլլայ մեր փոքր աշխատութեան առա-
տաձեռն վարձք , ազգերնուս նոր պայծառութիւն
ու «Միոյն Ըստուծոյ փառք» :

Յ Ե Ն Կ

ՊԱՐԵՍՏՈՒԹԻՒՆ	1
Ե. Գրերու վրայ	1
Բ. Շեշտի վրայ	8
Բառերուն կազմութիւնը	8
Հնչման վրայ	10
Ամանակի վրայ	12

Ա Ռ Զ Ի Մ Ը Ս

ԽՕՍՔԻ ՄԸՍԵՆՑ ՎՐԵՑ ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԷՍ

ԳԼՈՒԽ Ը. Յօդի վրայ	22
ԳԼՈՒԽ Բ. Գոյականի վրայ	24
ՀԵՏ. Ե. Գոյականներուն սեռը	24
ՀԵՏ. Բ. Գոյականներուն թիւը	33
ՀԵՏ. Գ. Գոյականներուն հոլովումը	34
Ըռաջին հոլովում	36
Երկրորդ հոլովում	37
Երրորդ հոլովում	39
Չորրորդ հոլովում	41
Չորրորդ հոլովման անկանոնները	43
Ե. Յառուկ անուններու հոլովումը	45
Բ. Այլազգի բառերուն հոլովումը	47
ԳԼՈՒԽ Գ. Ածականի վրայ	52
ՀԵՏ. Ե. Ածականներու հոլովումը	54
Ե. Ցուցական, ստացական ու թուական ածականներու հոլովումը	54
Բ. Հասարակ ածականներու իրենց գոյականին հետ հոլովումը	56
ՀԵՏ. Բ. Ածականներու աստիճանը	62
ԳԼՈՒԽ Դ. Գերանունան վրայ	68
Ե. Անձնական գերանուններ	68
Բ. Յարարեբական գերանուններ	70
ԳԼՈՒԽ Ե. Բայի վրայ	73
ՀԵՏ. Ե. Օժանդակ բայեր	74
Ե. Werden	74
Բ. Sein	78
Գ. Haben	81
ՀԵՏ. Բ. Գլխաւոր բայերու վրայ	84
Ե. Կերպորձական բայ	84
Բ. Կրաւորական բայ	84
Գ. Չեզոք բայ	85

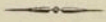
Դ. Փոխադարձ բայ	87
Ե. Բազադրեալ բայ	87
Ընանջատ բազադրեալ բայեր	88
Ընջատական բազադրեալ բայեր	89
Խառն բազադրեալ բայեր	90
Չ. Միադէմ բայ	90
Է. Ընկանոն բայ	90
Ընկանոն բայերու ցանկ	89
Գ-ԼՈՒԻՍ Չ. Կախադրութեան վրայ	114
Գ-ԼՈՒԻՍ Է. Մակրայի վրայ	118
Գ-ԼՈՒԻՍ Ը. Շաղկապի վրայ	121
Գ-ԼՈՒԻՍ Թ. Միջարկութեան վրայ	122

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Մ Ա Ս

ԽՕՍՔԻ ՄԱՍԱՆՅ ՀԱՄԱՀԱՏՆՈՒԹՒԻՒՆԸ

Գ-ԼՈՒԻՍ Ա. Յօդի վրայ	125
Գ-ԼՈՒԻՍ Բ. Գոյականի վրայ	125
Ա. Գոյականներու թիւը	129
Բ. Գոյականներու հոլովները	130
Ուղղական	130
Սեռական	130
Տրական	132
Հայցական	132
Գ-ԼՈՒԻՍ Գ. Ըծականի վրայ	134
Ա. Հասարակ ամականներ	134
Բ. Ըծականներու սասիճաններն ու ցուցական սասցական ու թուական ամականները	134
Գ-ԼՈՒԻՍ Դ. Գերանուան վրայ	141
Ա. Ընձնական դերանուններ	141
Բ. Յարարերական դերանուններ	142
Գ-ԼՈՒԻՍ Ե. Բայի վրայ	144
Ա. Բայերու ընդհանուր կանոնները	144
Բ. Բայերու եղանակներու ժամանակները	148
Գ. Բայերու խնդիրները	153
Ընուններով խնդիրներ	153
Բայերով խնդիրներ	156
Գ-ԼՈՒԻՍ Չ. Կախադրութեան վրայ	159
Գ-ԼՈՒԻՍ Է. Մակրայի վրայ	163
Գ-ԼՈՒԻՍ Ը. Շաղկապի վրայ	166
Գ-ԼՈՒԻՍ Թ. Միջարկութեան վրայ	167
Գ-ԼՈՒԻՍ Ժ. Խօսքի կարգին ու ձևերուն վրայ	168
ՀԱՏ. Ա. Խօսքի կարգը	168
Ա. Բնական կարգ	168
Բ. Չարտուղի կարգ	172

ՀԱՏ. Բ. Քերականական ձևեր	174
ԳԼՈՒԽ ԺԱ. Ուղղագրութեան վրայ	179
ՀԱՏ. Ա. Գրերու գործածութիւնը	179
Ա. Չայնաւորներու վրայ	180
Բ. Բաղաձայններու վրայ	181
Գ. Տանգղուխներու գործածութիւնը	183
Դ. Վանկերու բաժանումը	184
ՀԱՏ. Բ. Կէտերու գործածութիւնը	185
Քերականութեան վերաբերած բառերու գերմա- ներէնները	189

Printed in Turkey

Ե

ՎԵՐԵԿԸՆՈՒԹԻՒՆ

Պ Ե Ր Մ Ը Ն Ե Ր Է Ն

Լ Ե Ջ ՈՒ Ի

Printed in Turkey

1

ARABIA

P. P. U. C. P. P. O.

L. D. G. H. P.

ԳՆԵՐՄԵՆԵՐԷՆ

ՔԵՐԵԿԵՆ ՈՒԹՈՒՆ

Պ Ա Տ Ր Ա Ս Տ ՈՒ Թ ՈՒ Ն

1. ԳՆԵՐՄԵՆԵՐԷՆ քերականութիւնը գերմաներէն շիտակ խօսիլ ու գրել կը սովորեցընէ:

2. Խօսիլը կամ խօսքը բառերէ կը շինուի, բառերը վանկերէ, վանկերը դրերէ:

3. Խօսք շինող բառերը ինը մաս կը բաժնուին. այսինքն Յօդ, Գոյական, Ածական, Գերանուն. Բայ, Նախադրութիւն, Մակբայ, Շաղկապ ու Միջարկութիւն, որոնք խօսքի մասունք կ'ըսուին:

Քերականութիւնը զիւրութեամբ լեզու մը շիտակ խօսել ու գրել սովորեցընելու համար, խօսքի մասանց վրայ նախ ընդհանրապէս կը խօսի, ետքը անոնց իրարու հետ ունեցած կարգը առջեւնիս կը դնէ: Բայց որովհետեւ խօսքը շինող բառերն ալ վանկերէ, վանկերն ալ դրերէ կը շինուին (Յ Համար), եւ որովհետեւ մինակ գրերով կարգալ կը սովորուի, բայց շիտակ կարգալը շեշտը կը սովորեցընէ, ասոր համար բուն քերականութեան չսկսած, նախ գրերու ու ետքը շեշտի վրայ խօսելու ենք:

Ա

Գ Ր Ե Ր ՈՒ Վ Ր Ա Յ

4. Գերմանացիք քսանուկէց դիր ունին, որոնց ձևերը, անուններն ու զօրութիւնը ասոնք են.

Պ	a	Ա	a	A	a	Ա	Ա
Յ	b	Ե	b	B	b	Գէ	Գ
Շ	c	Լ	c	C	c	Չէ	Չ
Ծ	d	Զ	d	D	d	Տէ	Տ
	1						1

Ա. Աժանցեալ բառերու մէջ. ge=irrt, Կէրրդ. սխալած. Էանըւըը. be=unruhigen, Դէւըրուիկէն, անհանգիստ ընել, բանախառը Էիւիւիւիւ:

Բ. Այլազգի բառերու մէջ. Desist, Տէ-իւդ. Աստուածեան, Խիւրուրուր. fe=udal, Ֆէ-րու, վիճակի, Դիւլի:

10. Չայնաւորներէն մէկ քանին երբեմն կը կրկնըւին, կամ ուրիշ ձայնաւոր մ'ալ կ'առնեն, շէ թէ երկարբառի պէս, հապա նախընթաց ձայնաւորին հնչումը երկրնցնելու համար. Ինչպէս աս ձայնաւորներս aa, ան, ee, է. oo, օ. ie, Ի. Paar, Ժ-ր. ջուխտ, շէֆր. Meer, Դ-ր. ծով, Դէնիլ. Loos, Լ-ու. վիճակ, Դուրս. Liebe, Լիւ-դէ. սէր, Դուսուդուիլի:

11. Ասոնցմէ առջի երկուքը զատ զատ, այսինքն aa, ան. ee, էէ ալ կը հնչեն

Ա. Այլազգի բառերու մէջ. Kana=an, Բանաան. Բանանացուց երկիրը, Բեանան Բեօրուը:

Բ. Աժանցեալ բառերու մէջ. be=erdigen, Դէերդիկէն. Թաղել, Կեօիւիւիւ:

12. Իսկ ie ձայնաւորները Է կը հնչեն

Ա. Այլազգի բառերու մէջ. Triest, Դրիէ-դ. Թրիեստ, Թրիէ-դ. Orient, օրիէնդ. արեւելք, Դիւրը:

Բ. Ս կը ընէ ի գիրը շէշարած այլազգի բառերու մէջ. Komödie, Գօիւիւիւ. կատակերգութիւն. Գեօիւիւ. Pilsie, Լիլիէ. շուշան, զաօդ. Familien, Ֆաիլիէն, ընտանիք, Ֆաիլիէն:

Աս կանոնէս գուրս հանելու է ի գրին վրայ շէշարած վերջաւորած քանի մը բառերը, որոնք եզակիի մէջ վերջի ի գրին վրայ շէշա ունենալով ըստ կանոնի շէն հնչեր. բայց յոգնակիի մէջ Էին վրայ շէշա շէշարած Էին ձայնաւոր կ'ելլէ. Ինչպէս. Poesie, Ժօիւիւ (Իւ). բանաստեղծութիւն. Լիւ. Geografie, Կեօիւ-գի (Իւ), աշխարհագրութիւն. Էլիւ-րու. որոնք (ինչպէս նաև ուրիշ այլազգի բառեր ալ) յոգնակիի մէջ կ'ըլլան Էն. Poesien, Ժօիւիւիւ. Geografien, Կեօիւ-գիիւ, Mineralien, Դիւեր-լիէն, հանքայինք, Դուրիւիւ Դուսուլը:

Յֆ, երկու + կը հնչեն. Sack, սոսի, քսակ, փոփ:

Յ, մեր կն պէս կը հնչէ. մինակ ից վերջաւորած բառերու մէջ ժ գրերու պէս թանձր հ կը հնչէ. hurtig հոփհոփ, ու fertig, ֆերֆիհ. պատրաստ, հարտ:

Իսկ գաղիերէն բառերու մէջ, գաղիերէնի պէս չ կը հնչէ. Genie, չեյնի, յօտարութիւն, փորտ:

Նոյնպէս գաղիերէն բառերու մէջ յ գիրն ալ չ կը հնչէ. Journal, իոուռնալ. օրագիր, Բոփփ. Salouffe, իսլուֆ. նարանձ, փշփշուտ:

Աս ամեն օրինակներէս կը տեսնուի միանգամայն որ, գաղիերէնէն անըւած շատ բառերը աղէկ հնչելու համար՝ իրենց թէ բաղաձայններուն ու թէ ձայնաւորներուն կերպ կերպ հնչումը գիտնալու է:

Կ, աս գիրս կերպ կերպ գործածութիւն ունի.

Ա. Բառերու սկիզբը մեր հ գրին պէս կը հնչէ, որն որ բարդերու մէջ ալ կը պահուի. Herz, հերց. սիրտ, եփրէ. beherzt, քեփրէ. սրտոտ, եփրէփ:

Բ. Չայնաւորներու մէջն ու վերջը ու բաղաձայնէ մը առջ մտնելին շհնչեր, հապա մինակ աս կը ցուցնէ որ նախընթաց ձայնաւորին հնչումը երկրնցունելու է. Jahr, եար. տարի, եր. Gehen, քեէ երթալ. քեփրէ. froh, ֆրո. ուրախ, լու:

Գ. Անձայն կը մնայ ր ու ռ գրերու առջեւն ալ. Rhodos, րօթօ. Հոսթօս, րօթօ (տոթօ). Thurm, Բուր. աշտարակ, փոփ:

Պh, ֆ կը հնչեն. Philosoph, ֆիլօզօֆ. փիլիսոփայ, ֆիլփփփ:

Տ, երկու ձայնաւորներու մէջ շ կը հնչէ. Asien, Աշիէ. Ասիա. dieses, քիշէ. աս, քո. lesen, քշէ. կարդալ, օփփփ:

Տc, ä, e, i, գրերու առջին ոյ կը հնչէ. Scävola, Սքեվօլա. Սկեւոլա, Scene, քիշէ. տեսարան, շիշ. Scipio, Սքիփիօ. Սկիպիոն, Շիփիօ:

Տֆ ու ֆ սուր = կը հնչեն. Wasser, շուր. ջուր, փոփ. Fuß, ֆուս. ոտք, փոփ:

Տծ, (որ չէ կը կոչուի) շ կը հնչէ. Schall, շուլ. հնչում, փոփ:

Յք, գրեթե բառերու սկիզբը շք կը հնչեն, իսկ մէջը ոք. Sprache, շքրահէ. լեզու, լէհա. Haspel, հասթէլ, կարժառ, էլէթիս :

Տէ գրեթե բառերու սկիզբը շտ կը հնչեն, իսկ մէջն ու վերջը սք. Stein, շտայն. քար, քաշ. Kasten, քասթըն. սրնաուկ, սանդղիք. Brust, սքրոսք. կարծք, քէսիս. gehest, քէէտք. կերթաս, քէրէրէն. der stärkste, տէր շտէրքէտքէ. ամենէն ուժովը, էն քոժէքէրէրէ :

Տի, գրեթե օտար բառերու մէջ իրենցմէ ետքը ձայնաւոր մը ունենան նէ, է գիրը յ կը հնչէ (միայն թէ իրենցմէ առաջ չգայ), Portion, բօրթիօն. բաժին, քօյ :

Տիժ, գրեթե պարզ շ կը հնչեն. Peitsche, քօյշէ. խարազան, քօշլը :

Տյ, երկու կամ սուր յ կը հնչեն. Maß, բլաշ. Տրապարակ, տրաթան :

Յ գիրը այլազգի կամ յատուկ անուններու մէջ ձ ալ կը հնչէ. Basall, ձասալլ. հպատակ, բաղի. Besnedig, վէնէրիլլ. վենեակի. վէնէրիլլ :

Բայց շատ հեղ շատ բառեր ալ ամբողջ գրուելու տեղ, միմակ մէկ քանի գրերով կը նշանակին : Ասանցմէ շատ դորձածականները կարգալու գիրութեան համար հոս ղենք :

ձ. ի. կը նշանակէ das ist, այսինքն :

Ե. Ե.	"	Euere Excellenz, (ներքին խորհրդականներու կ'ըստի) :
Ո.	"	Gulden, ֆիօրին :
Ք. Կ.	"	Königliche Hoheit, (Թագաւորական ցեղերու կ'ըստի) :
Ք. Ք. Պ.	"	Kaiserliche Königliche Majestät, (կայսրներու կ'ըստի) :
Կր.	"	Herr, Տէր, Պարան :
Է.	"	sche, տես :
ս. ձ. մ.	"	und andere mehr, եւ այլն :
ս. ձ. ց.	"	und dergleichen, եւ այլն :
ս. ի. ւ.	"	und so weiter, եւ այլն :
յ. Ե.	"	zum Beispieler, զոր օրինակ, ինչպէս :

14. Շէշա կ'ըսուի հնչման ասեւնը ձայնին բարձրանալ կամ ցածնալը, ու վանկի երկըննալ կամ կարծնալը:

Հոս մտրերնիս առողանութեան մինակ ընդհանուր աեղեկութիւն մը տալ է, որչափ որ կարելի է նէ կատարեալ հմտութիւնը Ոսանուորի վրայ խօսած ասեն կ'աւանդուի: Եւ որովհետեւ Գերմանացոց շէշտին դիտար զանազանութիւնը բառերու կազմութեան կ'առնուի, անոր համար նախ ասոր վրայ աեղեկութիւն ունենալու է:

Ա. Բ Ա Ռ Ե Բ ՈՒ Ն Կ Ե Չ Բ ՈՒ Թ Ի Ի Ն Ը

15. Կազմութեան կողմանէ բառերը կը բաժնուին նախնական ու Ածանցեալ, Պարզ ու Բարդ:

16. Ան բառերն որ իրենց վրան մասնիկ կրնան ընդունել, նախնական կ'ըսուին. ու թէ որ իրօք աս մասնիկս ունենան, Ածանցեալ կ'ըսուին. Art, եղանակ, սառնալ. Աժի, սաս. Գառնալ. Dieb, գող, Խըրըր. Tod, մահ, Էջիմ, նախնական են. Art=ig=feit մարդավարութիւն, Գառնալ շէշտ. Աժի=ig, սասերով, Գառնալ. Dieb=er=ei, գողութիւն, Խըրըր=ei, ածանցեալ են:

Ածանցեալ ու բարդ բառերու ասորբերութիւնն աս է որ, բարդերը երկու զաս զաս կատարեալ խմաստ ունեցող բառերէ կը միանան. Weinglas, գինիի գաւաթ, Էրմալ Գառնալ. Իսկ ածանցեալները անանկ մասնիկներու հետ կը միանան որ, իրենք իրենցմէ խմաստ չունին, բայց նախնական բառերու վրայ գալով, անոնց ուրիշ խմաստ մը կու տան Wort, խօսք. Էրմալ. Ant-wort, պատասխան, Էրմալ. Ge-wis-sen-haft-ig-keit, խղճմտանքաւոր ըլլալը, Գառնալ Էրմալ:

17. Ածանցական մասնիկներէն ոմանք բառէն առաջ կը դրուին ու նախադաս կ'ըսուին. ոմանք ալ բառէն ետքը կը մնան ու Յետադաս կ'ըսուին:

Ա. Հասարակ նախադաս ածանցական մասնիկներ. ab, be, emp, ent, er, erz, ge, in, miß, un, ur, ver, zer.

Ածանցականներ

Արժարարականներ

Ab=grund, անդունդ, էնդն: Grund, հիմ, հիմն:
 Be=finden, վիճակ, հալ: finden, գտնել, պահանջ:
 emp=fangen, ընդունել, fangen, բռնել, լուսն-
 փորձել էնդն:
 ent=sagen, արդելել, sagen, ըսել, արհեստ:
 Էն էնդն:

Բ. Հասարակ յետադաս ածանցական մասնիկներ.
 bar, ei, en, er, haft, heit, icht, ig, in, isch, keit, lei, lich, ling, niß, sal, sam, schaft, sel, thun, ung, uth, zig.

Ածանցականներ

Արժարարականներ

dank=bar, շնորհակալ, Բ- Dank, շնորհակալութիւն, Զնուն:
 Զնուն:
 Wien=er, վիեննացի, վիեն- Wien, վիեննա, վիեննա:
 Զալ:
 find=isch, աղայական, ը- Kind, աղայ, ըճանդ:
 Զանդճան:

lang=sam, կամաց, էմլալ: lang, երկայն, ուղուն:
 vier=zig, քառասուն, քարք: vier, չորս, արեղն:

18. Մինակ մէկ գաղափար նշանակող բառը Պարզ կը բաւի. իսկ մէկ բառով երկու կամ շատ գաղափար ցուցնողը՝ Բարդ. Tag, Messer, Wein, Schnee, պարզ են. Tagebuch, Messerspiße, Weinglas, schneeweiß, բարդ են:

19. Երկու գոյականէն աւելի ունեցող բարդ բառերը հասարակօրէն քիչ կը գործածուին. Schul= Taschen= Wörterbuch, General= Feld= Zeugmeister, General= Organisirungs= Hofcommission.

20. Բառերը բարդը ելու առննին երբեմն վրանին գիր կամ մասնիկ մը կ'առնեն. երբեմն յոգնակիէն կը շինուին. իդականները քն կը վերջաւորին. ումանք ալ վերջի ք գիրը կը թողուն. Herzeleid, սրբացալութիւն, ուղը. Heldenmuth, քաջարտութիւն, Բերրանէլէ. Menschenfeind, մարդատեաց, Էնուն:

Գլխաւոր. Frauenschneider, կնկաց դերձակ, Գրաւոր
Բերդի. Münzhaus, փողերանոց, Գրաւորներ :
Ասոնց որոշ կանոն չկայ :

Բ. Հ Ն Չ Մ Ա Ն Ա Ր Ա Յ

21. Եւշտած կըրուի ան վանկը, որուն վրայ
հնչումը կը բարձրընայ. իսկ որուն վրայ որ ձայնը կը
ցածնայ, Անշեշտ կ'անուանուի :

22. Արհու շեշտած վանկերէ մէկը աւելի բարձր
ձայնով հնչուի նէ, Գլխաւոր կամ կատարեալ շեշտ
կըրուի. իսկ աւելի տկար ձայնով հնչուածը Մերձա-
ւոր կամ Աէս շեշտ. ուստի großmüthig, մեծասիրտ,
Գրգռել բառին առջի վանկը groß, Գլխաւոր կամ
կատարեալ շեշտ է. երկրորդ վանկը muth Մերձաւոր
կամ Աէս շեշտ. երրորդ վանկը ig անշեշտ է :

23. Բառի մը մէջ մինակ մէկ հաս կատարեալ
շեշտ կրնայ ըլլալ. աս ալ ան վանկին վրայ կ'իյնայ,
որն որ ուրիշներուն քովը աւելի մտադրութեան մը
արժանի է :

Առողանութեան շեշտը Հռետորական շեշտի հետ
չչփոխեն, ինչու որ առջինը բառի մը աւելի մտադրու-
թեան արժանի վանկին վրայ կ'իյնայ. իսկ երկրորդը
խօսքի մը աւելի մտադրութեան արժանի բառին վրայ :

Հռետորական շեշտը հրապարակախօսութեան հիմն է.
Իսկ գործածութիւնը ըսողին ներքին կիրքերէն կախ-
ւած է, երբ որ լսողին մտադրութիւնը արժեքընեւ
ուզէ, կրնայ բանեցընել. Dir grünet das Thal. Քեզի
համար դաշտը կը դալարի. Սէնն ինն օ՛ւ- Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ :
Dir sprießen die Blumen. Քեզի համար ծաղիկները կը
բացուին. Սէնն ինն Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ :

Աս տեսակ շեշտը վանկի վրայ ալ կրնայ իյնալ, որ
Առողանութեան շեշտը շտանիր : Er hat nicht nur ge trun-
ken, sondern er hat sich auch be trunken. Չէ թէ մինակ խմեց-
դինովցաւ ալ. Ի՛չ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ :

Ա. Վ անկերու մէջ կատարեալ շեշտ ունին

1) Արմատական վանկերը. ուստի որովհետեւ
ge bet, արեւք, Գրգռել, բառին արմատական վանկը geb,
geben բայէն ելած է, կատարեալ շեշտը անոր վրայ
կ'իյնայ. ասոր հակառակ Geb et, աղօթք, Գրգռել,

բառին արմատական վանկը bet, beten բայէն ելած բլլայուն, կատարեալ շեշտն ալ ասոր վրայ կ'իյնայ:

Աս կանոնէս գուրս կը մնան

Ա. Ածանցեալ lebendig, կենդանի, արդէ ու Antwort, պատասխան, ճշմար, ու ուրիշ բանի մը բառերը. որոնց բուն արմատական վանկը կէս շեշտ, իսկ մասնիկը կատարեալ շեշտ ունի:

Բ. Այլազգի բառերը. որոնք հասարակօրէն բուն իրենց շեշտին շեշտը կը պահեն. թէպէտ եւ հակառակ սովորութիւնն ալ լեզուին մէջ տիրած կայ. Baron, Advocat, Soldat, Justiz, Kanone, Musik, Physik.

2) Աստուգաս մասնիկները un, ur, erջ, գրեթէ միշտ, ու miß, երբ որ գոյականի կամ ածականի վրայ գայ, կամ բայերէն առաջ անջատական մասնիկի պէս բանեւում բլլայ նէ. un schuldig, անմեղ, անշուշտ. Urtheil, վճիռ, արձէլ. Erջ bischof, Արքեպիսկոպոս, Պաշտօնագր: Mißverstand, սխալմունք, եմբարշտ. mißtrauisch, կասկածաւոր, վիշտակ. mißarten, (աստիճանէն) իյնալ. արշտակ, ոչոքոքոք:

3) Բայերու մէջ ir վանկը. schattiren, շուք տալ, Էտիկէ վերտէ. halbiren, կիսեւ, ետըլ Էտիկէ:

Բ. Այն շեշտ ունին

1) Աս յետագաս մասնիկները. am, and, ath, bar, ei, eit, haft, heit, in, isch, feit, lei, lein, ling, niß, sal, sam, schaft, thun, ung. Eidam, փեսայ, արմար. fruchtbar, պտղաբեր, բոստան. boshaft, շար, Ֆիւնէլ. Heiland, փրկիչ, արարչ. Heimath, դաւան, վիւյէլ. Büchlein, գրքոյկ, արարչ. Spielerei, խաղալիք, օյնոքոք:

2) Բարդ բառերու երկրորդական գոյականները, վասն զի բառի մը մէջ մէկ կատարեալ շեշտէն աւելի չկըննար բլլալ (23). ուստի որովհետեւ Todfeind, անհաշտ թշնամի, շուք արարչ բառին Tod գոյականը կատարեալ շեշտ ունի, մնացածն ալ պէտք է որ կէս շեշտ ունենայ. նոյնպէս Großmuth, Bleibergwerk, Frohnleichnam, Kreishauptmann.

Ich Armste! so sprach es; ich habe jetzt weder
 Woll noch Milch; was werde ich dem Jupiter schen-
 ken? Soll ich, ich allein, leer vor ihm erscheinen?
 Lieber will ich hingehen, und den Hirten bitten, daß
 er mich ihm opfere!

Indem drang mit des Hirten Gebethe der Rauch
 des geopfertn Schafes dem Jupiter ein süßer Ge-
 ruch durch die Wolken. Und jetzt hätte Juno die er-
 ste Thräne geweint, wenn Thränen ein unsterbliches
 Auge benetzten.

1-

Nacht und Tag stritten mit einander um den Vor-
 zug; der feurige, glänzende Knabe, Tag, fing an
 zu streiten.

Arme, dunkle Mutter, sprach er, was hast du
 wie meine Sonne, wie meinen Himmel, wie meine
 Fluren, wie mein geschäftiges, rastloses Leben? Ich
 erwärme, was du getödtet hast, zum Gefühle eines
 neuen Lebens; was du erschlafftest, rege ich auf. —

Dankt man dir aber auch immer für deine Auf-
 regung? sprach die bescheidene, verschleyerte Nacht.
 Muß ich nicht erquicken, was du ermattetest? Und
 wie kann ich anders, als meistens durch die Ver-
 gessenheit deiner? Ich hingegen, die Mutter der Göt-

Die auflaste Gaba, die mir dein
 ጥቅም ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ጥቅም ለሆነው ሆኖት
 Gott durch die zu pflichten wof
 ለሆነው ሆኖት ጥቅም ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት
 fultafat?

ዕድሜዎች:

Das Raba auflaste, und
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት
 fultafat fuf immig, fuf einen
 ዕድሜዎች ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ዕድሜዎች ሆኖት
 Adlan gefallen zu wunden. Fuf
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት
 muß, lafle au, dan fufc aus
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት
 dnfam fultafat nicht beim
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት
 gan. — Grofmüßig dnfam laß
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት
 au ifu also fainan Raub fan
 ነገር ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት
 abfallen, und flog folt davon.

ዕድሜዎች፣ ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት:

Das fufc fuf das flaisif
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት
 lafand auf, und faß ab mit
 ሆኖት ሆኖት ነገር ለሆነው ሆኖት፣ ሆኖት ሆኖት ሆኖት

եօճ-խախտ Եւանձ. Եւսի խալճ յաւ,
 Կոն-ճիւղեր Գր-յոտ: Տոն Կ-լ Գեր-
 Կոխա իսկ յա Եւանձ իւ յա
 Գեր-Գեր Կոն Կոն Գր-յոտ Ին Կոն
 Գիւն-խախտ Գոխիլ; Եւս Գիլ
 Կոն-ճիւղեր Կոն-Գեր. Կոն Կոն-Գեր
 Գիւն յա յա յա, յա յա
 Գիւն; Կոն Կոն Կոն-Գեր, Կոն-Գեր
 Կոն-Գեր.

Մոխիլ իսկ յա յա յա
 Կոն-Գեր Կոն Կոն Կոն-Գեր
 Կոն-Գեր Կոն Կոն Կոն-Գեր, Կոն-Գեր
 Կոն-Գեր Կոն-Գեր.

Գ.

Եւս Մոխիլ յա յա յա
 Կոն Կոն, յա յա յա
 Կոն-Գեր Կոն յա յա
 Կոն-Գեր Կոն յա յա. Կոն յա
 Կոն-Գեր յա Կոն, Կոն յա,
 Կոն Կոն, Կոն յա, Կոն յա

den größten. Ich habe Löfens
 gassen, aber auch viel Gütlich-
 keit, und ich bin mit
 dem mir ein blühendes Lamm,
 welches sich von der Hand von
 ihm fällt, so sehr, daß ich es
 gar leicht fallen lassen könnte;
 und ich habe ihm nicht. Zu
 aber dieser Zeit sollte ich die
 Zöllnerin und die Pfänderin
 eines Pfandes mit der bewundern-
 würdigsten Gleichgültigen
 Zeit an, ob ich schon keine schil-
 denden Gründe zu beibringen
 sollte.

Und das alles kann ich die
 bayerischen, sind ihm keine
 das ich zum Tode bereiten soll,
 und Wohl; dann ich bewundern
 mich noch gar wohl, alles Um.

stände dabei so war zu aben das
 Zeit, als die die an dem Lai-
 na so jämmerlich ringt, das
 die das gütliche Ruinif faw-
 nuf aus dem Pflünde zog.

HERFELDE

Ա Ռ Ջ Ի Մ Ե Ս

Խ Օ Ս Ի Ի Մ Ե Ս Ե Ն Յ Վ Ր Ե Յ

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Բ Ա Պ Է Ս

Գ Լ Ո Ի Խ Ե

Յ Օ Դ Ի Վ Ր Ե Յ

25. ՅՅՈՒԸ ինք իրմէ նշանակութիւն չունեցող բառ մըն է, որն որ անուններէ առաջ գրուելով անոնց որոշուած ըլլալը կը ցուցնէ :

26. Յօգը երկու տեսակ է. Արոշեալ ու Անորոշ : Արոշեալ յօգը շատ բաներու մէջէն մէկը որոշելու, իսկ անորոշը բան մը անորոշ եղանակաւ ցուցնելու համար է :

Ինչպէս աշխարհաբառի մէջ ալ ը կամ ն գրերը անուն մը աւելի մասնաւոր կերպով որոշելուն համար արոշեալ յօգի զօրութիւն ունին: Ինչու որ ուրիշ բան կ'իմանամ թէ որ ըսելու ըլլամ, Հաց կերայ, գինի խմենք. ուրիշ բան՝ թէ որ ըսեմ, Հացը կերայ, գինին խմենք: Աստի Գերմանացոց մէջ ալ առջինները որ ընդհանուր են, առանց յօգի ich habe Brot gegessen, եֿտեֿ եֿտեֿ. lasset uns Wein trinken, շը-դ իւիւիւֿ կըսին. իսկ երկրորդները մասնաւոր ըլլալուն, յօգով՝ այսինքն ich habe das Brot gegessen, եֿտեֿ եֿտեֿ lasset uns den Wein trinken. շը-դ իւիւիւֿ կ'ըսին :

27. Յօգերը Սեռ, Թիւ ու Հոլովում ունին :

28. Սեռը երեք է. Արական, Իգական ու Չեզոք :

29. Արական սեռը բնութեամբ արունները կը ցուցնէ. der Vater, հայր, քեֿքեֿ: Իգականը բնութեամբ էգերը կը ցուցնէ. die Mutter, մայր, լը-լըքեֿ: Չեզոքը արականին ալ իգականին ալ վերաբերածները, կամ բնութեամբ սեռ չունեցողները կը ցուցնէ. das Kind, տղայ. չեֿ-ճ. das Wasser, ջուր,

Արովհետեւ սեւը արունները, եզերն ու չեզոքները իրարմէ զատելու համար է, անոր համար աղէկ նայւելու ըլլայ, արական կամ իգական սեռ չունեցող անուններուն կամ չեզոք սեռ տալու էր, կամ ամենեւին սեռ պէտք չէր տալ: Բայց Գերմանացիք, ինչպէս նաև ուրիշ շատ ազգեր ալ, ստոնց ալ սեռ մը արւած են:

30. Թիւր երկու է. եզակի ու Յոգնակի: Եզակին մինակ մէկ բան մը կը ցուցնէ, Baum, ծառ, աչւճ. Haus, տուն, է՛վ: Յոգնակին մէկէն աւելի կամ շատ բան մէկ տեղ կը ցուցնէ. Bäume, ծառեր, աչւճեր. Häuser, տներ, է՛վեր:

31. Հոլովումը անուան մերջաւորութեան փոխիլը կը ցուցնէ: Ըն փոփոխութիւնը Գերմանացուց մէջ չորս կերպ ըլլալուն, չորս հոլով կայ, պսինքն. Ա. Ուղղական, Բ. Սեռական, Գ. Տրական, Դ. Հայցական:

Իսկ մեր դործիական, բացառական, ինչպէս նաև պատմական, պարտական ու ներդոյական հոլովները Գերմանացիք mit, von, um, in, ու ուրիշ նախադրութիւններով ու որոշեալ յոգերով կը շինեն:

ՅՕԳԵՐՈՒ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Հոլովներ	ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԳԵՐ				ԱՆՈՐՈՇ ՅՕԳԵՐ			
	Եզակի			Յոգն.	Եզակի			Յոգն.
	Ա.՝-ի	Ի՛-ի	Չե՛ւ	Հ.---ը.	Ա.՝-ի	Ի՛-ի	Չե՛ւ	Հ.---ը.
Ա.	der	die	das	die	ein	eine	ein	einige
Բ.	des	der	des	der	eines	einer	eines	einiger
Գ.	dem	ter	dem	den	einem	einer	einem	einigen
Դ.	den	die	das	die	einen	eine	ein	einige

Անորոշ յոգերը բնութեամբ յոգնակի չունենալուն, անոնց տեղ einige. մէկբանի, յէր է՛ւ բառը կը դործածւի: Ուստի աւ խօսքիս ich habe ein Buch, ես գիրք մը ունիմ, յէ՛նի՛՛ յէր է՛նի՛՛ յէր է՛նի՛՛ յէր է՛նի՛՛, յոգնակին կ'ըլլայ, ich habe einige Bücher, ես մէկբանի գրքեր ունիմ, յէ՛նի՛՛ է՛նի՛՛ է՛նի՛՛ է՛նի՛՛:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի

Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ի Վ Բ Ա Յ

32. ԳՈՅԱԿԱՆԸ ինք իրմէ կեցող իր մը կամ բան մը կը ցուցնէ. Water, հայր, փէրէր. Baum, ծառ, -չ-ճ. Glück, երջանկութիւն, փոյտլ:

33. Գոյականը երկու կը բաժնուի, Յատուկ ու Հասարակ:

34. Յատուկը մասնաւոր մարդ, բան կամ տեղ մը կը ցուցնէ. Alexander, Ալեքսանդր, Իսկէրէր. Nil, Նեղոս, Նէլ փոյտլ. Rom, Հռոմ, Բոմ:

35. Հասարակը նոյն տեսակ բաներէ մէկ հատը կը ցուցնէ. Mensch, մարդ, տրամ. Fluß, գետ, շոյ. Stadt, քաղաք, շէր:

36. Գոյականն ալ յօդին պէս Սեռ, Թիւ ու Հօրովում ունի:

Հ Ա Տ Ո Ւ Ա Ն Ա

Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Բ Ո Ւ Ն Ս Ե Ռ Ը

37. Գոյականի մը սեռը ընդհանրապէս մէյ մը նշանակութենէ, մէյ մ'ալ վերջաւորութենէ կը ընայ որոշուի:

Ընդհանրապէս կ'ըսենք, ինչու որ սեռը մինակ սոյնութենէ կախում ունենալուն, մասնաւոր կանոններով որոշելը զժուարին մանաւանդ թէ անկարելի է. ուստի մինակ քիչ մը զիւրութիւն տալու համար ետեւի կանոնները կը դնենք. իսկ կատարեալ սեռերու որոշումը՝ ժամանակը, մտադրութիւնն ու բազդիբքը կը սովորեցնեն:

38. ԱՐԵԿԵՆ ԵՆ

Ա. Նշանակութիւն

Ա. Ամէն երիկ մարդու, իր անուանը, պաշտօններուն, պատիւներուն ու արհեստներուն վերաբերող գոյականները.

Anton, Անտոն, Անթոն :

Der Mann, Երիկ մարդ, Գոճմ :

Der Vater, Հայր, Գեորգ :

Der Fürst, Իշխան, Ղեյ :

Der Maler, նկարիչ, Նաֆլաճ :

Բ. Ըստուծոյ ու սգւոց անունները (մինակ das Gespenst, դեւ, Տին, շէղաք է) .

Gott, Աստուած, Ալլահ :

Der Engel, Հրեշտակ, Ֆերիշտիկ :

Der Teufel, դեւ, Չիմ :

Գ. Ի հաներու, աշխրհքիս շորս դիերու, հովերու, տարւոյն եղանակներու ու ամիսներու անունները .

Der Ararat, Արարատ, Աղբր Գողթ :

Der Norden, Հիւսիս, Գորեւա :

Der Zephyr, զեփիււս, Գորի սուր :

Der Frühling, դարուն, Իւր Գեւոր :

Der Jänner, Յունուար, Գեւորանի սանի :

Բ. Վ իրջանորոշիկ

Ան el, en, er, ing ու all վերջաւորածները

Der Beutel, քուակ, Բորդ :

Der Degen, սուր, Գլաճ :

Der Hammer, մուրճ, Գեփի :

Der Sperling, ճնճղուկ, Գերի :

Der Ball, կարաւ, Գոր :

Աս կանոնէս դուրս կը թան

el

Die Achsel, թիկունք, Գրգ :

„ Amsel, սարեակ, Գրգ Բու

Վոգ :

„ Sibel, Աստուածաշունչ, Գրգ

Գրգ Գրգ :

„ Deichsel, ուղղիչ կառաց, Գրգ

Գրգ Գրգ :

„ Sabel, պատանարաղ, Գրգ

Գրգ :

„ Gondel, վենետիկի նաւակ, Գրգ

Գրգ Գրգ Գրգ :

Das Bündel, բեռ, Գրգ :

„ Mittel, միջոց, Գրգ :

„ Segel, առադաստ, Գրգ Գրգ :

„ Siegel, կնիք, Գրգ Գրգ :

„ Uebel, շարիք, Գրգ :

en

Die Fasten, մեծ պահք, Գրգ Գրգ Գրգ :

Das Almosen, սղոթման թիւն, Գրգ Գրգ Գրգ :

„ Becken, կոնք, Գրգ Գրգ :

„ Erdbeben, շարժ, Գրգ Գրգ Գրգ :

Das Füllen, մտրուկ, իւր :
 ,, Rissen, բարձ, է-մ-բ-ւ-բ :
 ,, Lehen, կաշուածք, փ-ւ-ւ :
 ,, Verbrechen, յանցանք, ի-մ-փ-
 -մ-բ-մ :
 ,, Vergnügen, հաճութիւն,
 -մ-բ-մ-բ :
 ,, Wapen, դէնք, -մ-լ-ւ-հ :
 ,, Wesen, էակ, շ-մ-ն :
 ,, Zeichen, նշան, ն-լ-ւ-ն :

er

Die Ader, երակ, ք-մ-ւ-բ :
 ,, Auster, սաւրէ, ը-ք-բ-ի-ք-ի-մ :
 ,, Butter, կարագ, ի-է-բ-է-է-ւ-ւ-ւ-ւ :
 ,, Halfter, խորութիւն, ք-ի-
 -բ-ի-ն-ւ-ւ-ւ-ւ :
 ,, Kammer, խուց, օք-մ :
 ,, Klammer, ճանկ, լ-ն-ի-է-լ :
 ,, Leier, քնար, ք-ի-մ-ն :
 ,, Leiter, ձեռքի սանդուխ,
 ն-է-բ-ք-ի-դ-մ-ն :

Die Trauer, սուգ, է-մ-ւ :
 Das Alter, ծերութիւն, ի-ի-ի-
 -յ-բ-ւ-ւ-ւ-ւ :
 ,, Fenster, պատուհան, փ-է-ն-
 -ի-բ-է :
 ,, Fieber, տենդ, -ը-ն-մ-ւ :
 ,, Kloster, վանք, մ-ն-մ-ն-ը-ն :
 ,, Laster, մտրութիւն, ք-ի-ք-
 -ի-ւ-ւ-ւ :
 ,, Messer, դանակ, ր-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ :
 ,, Opfer, պատարագ, փ-մ-ք-դ-մ-ն :
 ,, Ruder, թիակ, փ-ն-բ-է-ք :
 ,, Wasser, ջուր, -մ-մ :
 ,, Zimmer, խուց, օք-մ :

ing

Das Ding, բան, լ-ի :
 ,, Messing, արդր, փ-ի-բ-ի-ն-ն :

all

Das Metall, մետաղ, մ-ա-ք-ն :

39. Ի Գ Ա Կ Ա Ն Ե Ն

Ա . Ա շ Ն Ա Ն Կ Ն Ի Ն Ի Ն Ի

Ա . Ա ձ ն կ ն ի կ մ ար դ ու , ի ր ան ու ան ք , պ ա շ ա ռ յ յ ն եր ու յ ն , պ ա ա ի ը ն եր ու յ ն ու ար հ ն ս ան ն եր ու յ ն վ եր ար ք ե ր ո ղ ան ու յ ն ն եր ր .

Marie, Մարիամ, Մ-է-բ-է-է-մ :

Die Frau, խաթուն, փ-ա-ք-ն :

Die Mutter, մայր, լ-ւ-ի-ք-ի :

Die Fürstin, իշխանուհի, ս-ա-ւ-ն-մ-ն :

Die Wäscherin, լուացարար կին, շ-մ-ա-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ փ-ա-ք-ն :

Ա ս կ ան ան է ս դ ու ր ս կ ր մ ե ան մ է կ ք ան ի ան ու յ ն ն եր .

Das Frauenzimmer, կնիկ մարդ, ք-ի-լ-է-ն-լ-ի : Das Mensch,

(անարդ) ազատին, է-ը-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ-ւ : Das Weib, կնիկ, փ-ա-ք-ն :

Das Weibsbild, ցած կնիկ, -ւ-ւ-ւ-ւ-ւ փ-ա-ք-ն :

Բ . Օ ա ս եր ու , ծ ա ղ ի կ ն եր ու ու պ ա ու ղ ն եր ու ան ու յ ն ն եր ր .

Die Eiche, կաղնի, փ-ի-լ-ի :

42. Կ ՇՐՆԵԱԿՈՒԹԵՆԷ

Ա. Տուն կամ մականունն ցուցնող գոյականները թէ արական են թէ իգական. Der (Herr), die (Frau) Wagner. Der Herr կամ die Frau Schuster. Der Herr կամ die Frau Schwarz (վակներ եւ այլն ցեղէ) :

Բ. Այլազգի անունները իրենց բուն սեռը հասարակօրէն կը պահեն. թէպէտ կան ալ որ կը փոխին.

Das Sigill, կնիք, Բռնիք :

Das Testament, կտակարան, անդի շնորհ :

Das կամ der Altar, խորան, Բնորոգ :

Der Tempel, տաճար, անդիտակ :

Die Kanzel, ամսիսն, Բնորոգ :

Das Almosen, սղորմութիւն, անորոգ :

Գ. Ղեակերու անունները չէզոք չեն, հապա կամ իգական են կամ արական.

Die Elbe, Ազրիս, Իւլտ :

Die Donau, Գանուբ, Թանն :

Die Themse, Տամսիս, Թանն :

Der Nil, Նեղոս, Նիլ :

Der Rhein, Ռենուս, Րէն :

Der Po, Պադուս, Փո :

Դ. Իսկ զի մասնրկով սկսած հաւաքում կամ յաճախութիւն մը ցուցնող անունները հասարակօրէն չէզոք են, բայց արական ու իգական ալ կը դանդախին :

Das Gewölk, ամպեր, Կոլուրտ :

Das Geblüt, արիւն, Գն :

Der Gehorsam, հնազանդութիւն, Ինտ :

Der Geruch, հոտ, Գորոգ :

Die Gewalt, բանութիւն, Ղըր :

Die Geschichte, պատմութիւն, անդիտակ :

43. Ա ԵՐԱՅԻՐՈՒԹԵՆԷ

Ա. Արական անուն մը իգական կ'ըլլայ, վերջը in մասնիկ առնելով. միայն թէ

1) Անունը մէկ վանկով է նէ, ա, օ, ու, ձայնաւորները $\ddot{a}$, $\ddot{o}$, $\ddot{u}$, ձայնաւորներու կը փոխուին.

Der Koch, խոհակեր, -չճը:

Die Köchin, կին խոհակեր, գ-րը -չճը:

Der Wolf, գայլ, գ-րոր:

Die Wölfin, էգ գայլ, րիչէ գ-րոր:

Der Schuster, կոշկակար, գ-պո-չճո-:

Die Schusterin, կին կոշկակար, գ-պո-ճճո- գ-րը:

Մէկ քանի շատ վանկով անուններ ալ կան որ ձայնաւորներ կը փոխեն. Der Franzose, գաղղիացի, գը-ր-ն-ը-ը. Die Französin, գաղղիացի կին, գը-ր-ն-ը-ը գ-րը: Der Schwager, սոսոր, գ-րո-ն: Die Schwägerin, քեմի, ր-ը-ը-ը:

2) Անունն վերջը erer կամ e է նէ, ետքի er կամ e մասնիկները թող կը արուին.

Der Zauberer, կախարդ, րի-յի-ճի-:

Die Zauberin, կախարդ կին, րի-յի-ճի- գ-րը:

Der Löwe, առիւծ, ր-ը-ը-ն:

Die Löwin, մասակ առիւծ, րի-չէ ր-ը-ը-ն:

Բ. Ղոյականներէ միջ վերջաւորածները արական չեն, հասկա կամ իզական են կամ շէգոր.

Die Kenntniß, ծանօթութիւն, ի-ո-գո-ջի-ո-գ-:

Die Erlaubniß, հրաման, ի-ը-ն:

Das Bildniß, պատկեր, ի-ո-մի-ր-:

Das Gleichniß, բաղդատութիւն, ի-ն-չ-րի-ն-:

Գ. Արկու բառէ բարդուած անուններու սեռը, առջի բառը ինչ սեռ կ'ուզէ ըլլայ, միշտ ետքի բառին սեռէն կ'որոշի: Աւասի

Das Feuer } Der Feuerstein, կայծքար, ի-ո-գ-ո-գ- ի-ո-ը-ը:
Der Stein }

Der Garten } Die Gartenthür, պարտեզի դուռ,
Die Thür } ր-ը-ը-նէ գ-գո-ո-ո-ո-:

Die Hand } Das Handwerk, ձեռագործ, է-ը է-ը-ն:
Das Werk }

Աս կանոնէս կը խոտորին

Ե. Քանի մը անուններ. պսիներն

Die Scheu, գանուճ, էրէնէր :	Der Abscheu, զգուռնն, էրէնէր :
Die Haft, բանըկը, թոթոթ :	Der Verhaft, բանըկը, թոթոթ :
Das Auge, աչք, էրէն :	Die Neunauge, մեքնաւ, էրէն :
Das Wort, բառ, խօսք, լուր :	Die Antwort, պատասխան, էրէն :

Բ. Առ բաւերը der Lohn, վարձք, էրէնէր. der Theil, մաս, հիւնէ, շատ բաւերու մէջ բարդուելու բլան նէ երբևից չէզոքի կը փոխին. Isak der Wuth, սրտաւթիւն, էրէնէր, իգականի կը փոխի :

Das Macherlohn, աշխատելուն վարձքը, էրէնէր :	Die Behmuth, սրտացաւ, էրէնէր :
Das Erbtheil, ժառանգութիւն, էրէն :	Die Demuth, խոնարհութիւն, էրէնէր :

44. Գոյականներէ շատերուն սեւը նշանակութեան կը փոխի, որոնց հասարակները ասոնք են :

Band	{	der — գրքի մը հատորը կամ կազմը, ուր էրէնէր ուղղ, էրէնէր. die Bände, հատորներ. էրէնէր :
		das — կապ, ուղղ. die Bänder, կապեր, ուղղութ. die Bande, բարեկամութիւն, ուղղութ :
Bauer	{	der — գեղացի, էրէնէր :
		das — կախուլ, էրէնէր :
Bund	{	der — գաշն, շարք :
		das — փունջ, ուղղութ :
Erbe	{	der — ժառանգ, էրէնէր :
		das — ժառանգութիւն, էրէն :
Heide	{	der — հեթանոս, էրէնէր :
		die — կոշտ գետին, էրէնէր :
Kunde	{	der — գանդը, ուղղութ, էրէնէր :
		die — ճանչնալը, ուղղութ, էրէնէր :
Geißel	{	der — պատանդ, էրէնէր :
		die — խարազան, էրէնէր :
Gift	{	die — պարզել, ուղղութ :
		das — թոյն, ուղղութ :
Feiter	{	der — առաջնորդ, էրէնէր :
		die — ձեռնաց սանդղակ, էրէնէր :

Mark	{	die — կշիռ մը, արեւի :
	{	das — ճուճ, էլէէ :
Mast	{	der — կայս, արեւն արեւելի :
	{	die — արօտ, օրէլուք :
Messer	{	der — շափօղ, եօղէն :
	{	das — դանակ, պոլուք :
Mohr	{	der — սեւ, արար :
	{	das — ճակիկ, պոլուք :
Schild	{	der — վահան, գլխի :
	{	das — նշան, նիշան :
See	{	der — լիճ, կէտ :
	{	die — ծով, արեւելի :
Stift	{	der — երկաթէ գրիչ, արեւելի գլխի :
	{	das — շինուած, պէն :
Thor	{	der — խենդ, արեւմտի :
	{	das — մեծ դուռ, պէն-յիւր գլխի :
Verdienst	{	der — վաստակ, գլխի :
	{	das — վարձք, ինչքէն :
Zeug	{	der — նիւթ, գլխի :
	{	das — գործի, արարուելուք :

45. Եստ անուններ կան որ առանց յօդերնին փոխելու թէ արական ու թէ իգական սեռի տեղ կը բանին, ինչպէս .

- Der Bürge, պատանդ, բեւի :
- Der Liebling, սիրելի մանչ կամ աղջիկ, հանդու :
- Die Waise, որք մանչ կամ աղջիկ, եօսիւն :
- Der Zeuge, վկայ, շնոր :
- Der Zwilling, երկուորեակ մանչ կամ աղջիկ, եօիւն :
- Das Kind, աղայ, մանչ կամ աղջիկ, շնոր :
- *Նոյնպէս ալ շատ կենդանիներու անուններ մինակ մէկ սեռով կը բանին առանց իրենց բնութեանը նայելու .
- der Vogel, թռչուն, գլխի . der Fisch, ձուկ, պոլուք :
- die Eule, բու, կէտէ գլխի եւ պլին, արու ալ էգ ալ :

Հ Ա Տ Ո Ւ Ե Օ Ի

Գ Ո Յ Ա Կ Ե Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Թ Ի Ի Ը

46. Գոյականին թիւը յօդերու պէս երկուք է. եզակի ու Յոգնակի:

47. Գոյականներէ ոմանք մինակ եզակի ունին:

Ա. Ինդհանուր յատկութիւններ ցուցնող գոյականներու մեծ մասը:

Die Weisheit, իմաստութիւն, ունի՝:

Die Stärke, զօրութիւն, գոյութիւն:

Բանի մը բառեր սա կանոնէս դուրս կը մնան:

Եւ. Die Tugend, առարինութիւն, քննութիւն: Das

Laster, մտութիւն, պէտքէն: Եւ. Die Tugenden,

առարինութիւններ, քննութիւններ: Die Laster,

թիւններ, պէտքէն:

Բ. Իայերու աներեւոյթներն ու գոյականի պէս

բանած ածականները.

Das Schlafen, քնանալը, ոչ ունի:

Das Gute, բարին, էնի:

Գ. Հաւաքում կամ յաճախութիւն ցուցնող, մեծազներու, շատ արնկերու ու շատ հեղուկներու անունները.

Der Schnee, ձիւն, գոյութիւն:

Die Wolle, բուրդ, էնի:

Das Gold, սոկի, ունի:

Das Eisen, երկաթ, գոյութիւն:

Der Kaffee, խահուէ, գոյութիւն:

Das Wachs, մեղրամամ, պէտքէն:

Der Honig, մեղր, ունի:

Մինակ եզակի վերացեալ գոյականներուն մէկբանին յոգնակի նշանակութիւն կը բնան ունենալ:

Ա. Arten, տեսակ, թիւը. կամ Grade, աստիճան,

թիւը. բառերով: Arten des Stolzes, (հարգում-թեան տեսակներ, կամ հարգումութիւններ):

Grade der Stärke, (զօրութեան աստիճաններ կամ զօրութիւններ):

Բ. Բարդեղով, die Streitigkeiten, կռիւներ, թիւը:

Die Todesfälle, մահեր, էջևհեր: Die Dankfägungen;
չորհակալութիւններ, թելեդիւրեր:

48. Գոյականներէն ոմանք ալ մինակ յողնակի
ունին .

Die Ahnen, նախնիներ, էսի միւսեր:

Die Aeltern, ծնողք, միւս:

Die Einkünfte, մուտք, էրոտ:

Die Gliedmaßen, անդամներ, աղուսեր:

Die Hosen, վարաիք, որիւլի:

Die Kosten, ծախք, էտրճ:

Die Leute, ժողովուրդ, ճէհմիւս:

Die Dstern, Ջատիկ, էսիւսիւս:

Die Nachkommen, զեղ, էիւլիւլի:

Die Pflingsten, Հողեղալուստ, էիւլիւսիւս:

Die Schläfe, քունք, էսիւսիւս:

Die Spesen, ծախք, էտրճ:

Die Truppen, դունդեր, տրոտ:

Die Weihnachten, Ծննդեան գիշերը, Մեկուսի էիւլիւսի:

Հ Ա Տ Ո Ւ Ե Ն Գ

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

49. Գոյականներու հոլովները, յողերու պէս
չորս է:

50. Հոլովներու ընդհանուր կանոնները ասոնք են
Ա. Իգականները եզակիի մէջ հոլովին չեն
փոխեր:

Բ. Չեղզքներուն հայցականը ուղղականին հետ
նոյն է:

Գ. Յողնակիի մէջ ամէն հոլովները ուղղականին
հետ նոյն են, բայ ի արականէն, որուն վրայ Ո գիրը
կ'աւելնայ, թէ որ յողնակի ուղղականը արդէն նոյն
գիրը չունի նէ:

Յ1. Յողնակի ուղղականը Գերմանացոց մէջ չորս

կերպ փոխւելուն, շորս ալ Հօլովմունք կայ: Անոր համար ամէն բառին հօլովմունքը իրենց յոգնակի ուղղականէն պիտի սրոշին:

Գերմանացի քերականները գոյականներու հօլովմանց թիւը սահմանելու մէջ շատ անմիտքան են. ոմանք մինչուի ութը հօլովմունք կը հանեն. ոմանք ալ մինակ վեցի, հինգի, ու աւելի նորերը մինչուի երկուքի կ'ամփոփեն: Բայց աւելի հմուտ ու ընդունելի եղած քերականները շորս հօլովմունք կը դնեն:

52. Չորս հօլովմանց ընդհանուր կանոնները ասոնք են.

Ա. Առջի հօլովումը յոգնակի ուղղականը եղակին պէս անփոփոխ կը պահէ:

Բ. Արրորդ հօլովումը յոգնակի ուղղականին վրայ e մասնիկ կ'առնէ:

Գ. Արրորդ հօլովումը յոգնակի ուղղականին վրայ er մասնիկ կ'առնէ:

Դ. Չորրորդ հօլովումը յոգնակի ուղղականին վրայ en մասնիկ կ'առնէ:

ՉՈՐՍ ՀՈԼՈՎՄՈՒՆՔ

ՀՈԼՈՎՄՈՒՆՔ	Ա		Բ		Գ		Դ	
	ԵՂԻԷ	Յ-ԳԻԷ	ԵՂԻԷ	Յ-ԳԻԷ	ԵՂԻԷ	Յ-ԳԻԷ	ԵՂԻԷ	Յ-ԳԻԷ
Ա	—	—	—	e	—	er	—	en
Բ	e	—	ee	e	ee	er	en	en
Գ	—	n	e	en	e	ern	en	en
Դ	—	—	—	e	—	er	en	en

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Հ Ո Լ Ո Վ Ո Ւ Մ

Ե Ջ Ա Կ Ի

Ա. der Engel	Հրեշտակը	Վելե+ :
Բ. des Engel=Յ	Հրեշտակին	Վելե+ն :
Գ. dem Engel	Հրեշտակին	Վելե+ն :
Դ. den Engel	Հրեշտակը	Վելե+ն :

Յ Ո Գ Ն Ա Կ Ի

Ա. die Engel	Հրեշտակները	Վելե+ներ :
Բ. der Engel	Հրեշտակներուն	Վելե+ներն :
Գ. den Engel=ն	Հրեշտակներուն	Վելե+ներն :
Դ. die Engel	Հրեշտակները	Վելե+ներն :

53. Առջի հոլովման պէս կը հոլովին

Ա. Աձն el, en ու er վերջաւորած արական կամ չէզոք անունները .

Der Schlüssel, բալիք, ռեֆեթ :

Das Trinken, խմելը, իշտ :

Das Verbrechen, յանցանք, սոս :

Der Vater, հայր, թեթեր :

Բ. Աձն chen ու lein վերջաւորած նուազականները .

Das Täubchen, աղանեակ, իշտիշտիշտ :

Das Kindlein, պզտի տղայ, թոթոթ :

Գ. Ան չէզոքները որ be կամ ge մասնիկներով կը սկսին, ու e կը վերջաւորին .

Das Beschläge, երկրթէ գործիք, թեթեր լեթեր :

Das Gebirge, լեռներ, տալար :

Նոյնպէս das Erbe, ժառանգութիւն, թերս . der Käse, պանիր, թեթեր . das Ende, վերջ, ռն :

54. Առջի հոլովման անուններէն յոգնակիի մջ ձայնաւորնին փոխողները խիստ քիչ են :

Ա. Արականներէն մինակ մէկքանին ձայնաւորնին կը փոխեն .

Der Acker, ագարակ, շէճիկէ .	die Acker.
Der Apfel, խնձոր, ելմ .	die Apfel.
Der Boden, գետին, եէր .	die Böden.
Der Bruder, եղբայր, քուրմուշ :	die Brüder.
Der Faden, թել, թել .	die Fäden.
Der Garten, պարտէզ պուշէ .	die Gärten.
Der Graben, փոս, ինքէրէ .	die Gräben.
Der Hafen, նաւահանգիստ, էլէմն .	die Häfen.
Der Hammer, մուրճ, շէպէ .	die Hammer.
Der Mantel, վերարկու, եմուսնմ .	die Mäntel.
Der Nabel, պորտ, կէտէր .	die Näbel.
Der Nagel, դամ, ետէր .	die Nägel.
Der Ofen, փուռ, ֆուրնան . սուր .	die Ofen.
Der Sattel, թամբ, եյէր .	die Sättel.
Der Schnabel, կառւց, քուշ պուշնու .	die Schnäbel.
Der Schwager, խնամի, ելմուլմ .	die Schwäger.
Der Vater, հայր, քէրէր .	die Väter.
Der Vogel, թռչուն, քուշ :	die Vögel.

Բ. Չեղորսներէն մինակ բառ մը ձայնաւորը կը փոխէ. ելմ. das Kloster, վանք մանուկներէ. Յք. die Klöster.

55. Այլի հորովման անունները կամ արական են կամ չեղորս :

Մինակ երկու իրական բառեր կան սա հորովմանս մէջ, որոնց յոգնակները ձայնաւորներն ալ կը փոխեն.
 ելմ. Die Mutter, մայր, էլէրէ . Յք. die Mütter
 ելմ. Die Tochter, աղջիկ, քէր էլմ . Յք. die Töchter

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Ե Ձ Ա Կ Ի

Ա. der Freund	բարեկամը	բարե :
Բ. des Freundes	բարեկամին	բարեման :
Գ. dem Freunde	բարեկամին	բարեմա :
Դ. den Freund	բարեկամը	բարեմա :

Յ Ո Գ Ն Ա Կ Ի

Ա. die Freund:e	բարեկամները	դոսխլար :
Բ. der Freund:e	բարեկամներուն	դոսխլարն :
Գ. den Freund:en	բարեկամներուն	դոսխլարա :
Դ. die Freund:e	բարեկամները	դոսխլարը :

Երկրորդ հոլովման անուններուն եզակի սեռականին ու արականին Ե դերը, աւելի անուշութեան համար կըրնայ թող ալ արուիլ. ինչպէս ըսնք. des Freunds, կամ dem Freund.

56. Արկարդ հոլովման պէս կը հոլովին

Ա. Աձէն ing, ling, ու նի՛ վերջաւորածները .

Der Häring, փայլուն ձուկ, բէ՛նիւ .	die Häringe.
Der Jüngling, պատանեկ, ճէ՛վան .	die Jünglinge.
Das Bildniß, պատկեր, Բի՛ւձիւր .	die Bildnisse.
Die Finsterniß, մութ, Գր՛մնլլի .	die Finsternisse.

Բ. Արական ու չէզոք զե մասնրկով սկսած անունները, միայն թէ e, el, ու ex շվերջաւորին .

Der Genuß, վայելք, Գէ՛ն .	die Genüsse.
Der Geruch, հոտ, Գո՛ր .	die Gerüche.
Der Darm, փորստիք, Դար՛մ .	die Därme.
Das Gefäß, աման, Գե՛ֆ .	die Gefäße.
Das Geschenk, պարգև, Գե՛շք .	die Geschenke.

57. Աս հոլովման անուններէն ոմանք ձայնաւորնին կը փոխեն ոմանք չեն փոխեր :

Ա. Արականներէն շատերը . շատերն ալ չեն փոխեր .

Der Arzt, բժիշկ, Բի՛շք .	die Ärzte.
Der Bischof, եպիսկոպոս, Բի՛շոֆ .	die Bischöfe.
Der Fluß, գետ, Գլու .	die Flüsse.
Der Tag, օր, Գի՛ւն .	die Tage.
Der Schuh, հողաթափ, Գու՛մ .	die Schuhe.
Der Thron, աթոռ, Թի՛ւն .	die Throne.

Բայց Herzog, գուքս, քսակն յոգնակին die Herzöge (էթէ die Herzöge) կ'ըլլայ:

Բ. Իդականներէն ամէնն ալ կը փոխեն.

Die Braut, հարս, կէլն.	die Bräute.
Die Hand, ձեռք, էլ.	die Hände.
Die Macht, իշխանութիւն, գործեր.	die Mächte.
Die Stadt, քաղաք, շէր.	die Städte.
Die Wand, պատ, րէվար.	die Wände.
Die Ruh, կով, քէէ.	die Ruhe.
Die Frucht, պտուղ, հոյլի.	die Früchte.
Die Kraft, ոյժ, գործեր.	die Kräfte.

Բայց Macht բառէ բարդածները չորրորդ հոլովման պէս կը հոլովին ու ձայնաւորնին չեն փոխեր. ինչպէս. die Vollmacht, կատարեալ իշխանութիւն, էթէն-է. die Vollmachten; die Ohnmacht; մարիլ, արյւլ. die Ohnmachten. Իսկ die Leinwand, կտաւ, րէւ, բառը յոգնակի մէջ ձայնաւորը չփոխեր, ու die Leinwände կ'ըլլայ:

Գ. Չէզոքները իրենց ձայնաւորները երբեք չեն փոխեր, ինչպէս.

Das Brot, հաց, էթէ.	die Brote.
Das Haar, մաղ, սալ.	die Haare.
Das Schaf, ոչխար, ֆոյն.	die Schafe.
Das Salz, աղ, քալ.	die Salze.

Աս կանոնէս կը խտորի ձեռք (նաև der) ցոյց, լասա, սալ բառը, որուն յոգնակին die ցոյց կ'ըլլայ:

ՅՑ. Իրկրորդ հոլովման անունները ամէն սեռէ խառն են. այսինքն, որը արական, որը իգական, որը չէզոք:

Ե Ր Ր Ո Ր Գ Հ Ո Լ Ո Վ Ո Ւ Մ

Ե Ձ Ա Կ Ի

Ա. das Dorf	գեղը	էթոյ:
Բ. des Dorfes	գեղին	էթոյն:
Գ. dem Dorfe	գեղին	էթոյն:
Դ. das Dorf	գեղը	էթոյն:

Յ Ո Պ Ն Ա Կ Ի

Ա. die Dörfer	գեղերը	+եջեր :
Բ. der Dörfer	գեղերուն	+եջերն :
Գ. den Dörfern	գեղերուն	+եջերի :
Դ. die Dörfer	գեղերը	+եջերի :

59. Արրորդ հոլովման պէս կը հոլովին

Ա. Ինդհանրապէս շատ չէզոքներ .

Das Buch, գիրք, +իմոյ .	die Bücher.
Das Geld, ստակ, +իմն .	die Gelder.
Das Glas, դաւաթ, +իմն .	die Gläser.

Բ. Անն thum վերջաւորած գոյականները .

Das Alterthum, հնութիւն, +իմն .	die Alterthümer.
Der Reichthum, հարստութիւն, +իմն .	die Reichthümer.

60. Արրորդ հոլովման անուններուն ամէնն ալ ձայնաւորնին կը փոխեն :

61. Արրորդ հոլովման անուններուն մեծ մասը չէզոք է. իգական ամենեւին չկայ . իսկ արական միշտակ մէկքանի հաս. այսինքն

Der Bösewicht, տնօրէն, +իմն .	die Bösewichter.
Der Geist, հոգի, բոն .	die Geister.
Der Gott, Աստուած, Ալլ .	die Götter.
Der Leib, մարմին, ինն .	die Leiber.
Der Mann, մարդ, երիկ, տոմ, եր .	die Männer.
Der Ort, տեղ, եր .	die Örter.
Der Rand, քովերը, +իմն .	die Ränder.
Der Vormund, պաշտպան, +իմն .	die Vormünder.
Der Wald, անտառ, օրմն .	die Wälder.
Der Wurm, որդ, օրմն .	die Würmer.

ՉՈՐՐՈՐԴ ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Ե Ձ Ա Կ Ի

Ա. der Fürst	իշխանը	դէյ :
Բ. des Fürsten	իշխանին	դէյին :
Գ. dem Fürsten	իշխանին	դէյի :
Դ. den Fürsten	իշխանը	դէյի :

Յ Ո Գ Ն Ա Կ Ի

Ա. die Fürsten	իշխանները	դէյիք :
Բ. der Fürsten	իշխաններուն	դէյիքին :
Գ. den Fürsten	իշխաններուն	դէյիքի :
Դ. die Fürsten	իշխանները	դէյիքի :

Ա. Ա շորրորդ հոլովման տակը դացող անուններէն շատը են մասնակի տեղ պարզ ո գիրը կ'առնեն, ինչպէս երեւի եկած կանոններուն մէջ կը տեսնես: Իսկ քեր, տէր, աշ բառը եզակի հոլովներու մէջ քեր, ու յոգնակի մէջ, եզակիէն տարրերելու համար քերտ կ'ըլայ:

Բ. Յառաջագոյն է վերջաւորած իզականներու տեսականն ու արականը են կը վերջաւորէր. որն որ մինչուկ հինա քանի մը բառերու վրայ մնացած է. այսինքն՝ Auf Erden, երկրի վրայ, էէր է-շէրէրէ. Auf Gnaden. Mit Freuden. Ihm zu Ehren. Zu Gunsten der Armen. In Gnaden aufnehmen.

62. Չորրորդ հոլովման պէս կը հոլովին

Ա. Աձն end, ei, heit, feit, schaft, ung, in վերջաւորած իզականները.

Die Tugend, առաքինութիւն, ֆէլէթ. die Tugenden.

Die Betrügerei, խաբէութիւն, ֆէլթ. die Betrügereien.

Die Thorheit, խենդութիւն, րէլէլէ. die Thorheiten.

Die Gerechtigkeit, արդարութիւն, արթլէթ. die Gerechtigkeiten.

Die Bekanntschaft, ճանչնորութիւն, արթնլէթ. die Bekanntschaften.

Die Meinung, կարծիք, շմն. die Meinungen.

Die Königin, թագուհի, արթնլէթ. die Königinnen.

Բ. Արահան ու իգահան և կամ ք վերջաւորած գոյականները .

Der Affe, կապիկ, հայհուն . die Affen.

Der Rabe, ագուաւ, քարշա . die Raben.

Die Ameise, մրջին, քարշնճա . die Ameisen.

Die See, ծով, քէշէշ . die Seen.

Գ. Առն և, և, ու ք վերջաւորած իգահանները, ինչպէս .

Die Poesie, բանաստեղծութիւն, շէր . die Poesien.

Die Mandel, նուշ, պարթ . die Mandeln.

Die Ader, երակ, քամար . die Adern.

Ասկաննէս գուրս պէար է առնուշ die Mutter ու die Tochter բառերը, որոնք ինչպէս ըսինք (55. Ծ.), առի հարկման տակը կ'երթան:

Դ. Առն և ու ք վերջաւորած ու վերջի վանկի վրայ չլեշտած, ազգ ցուցնող երկու վանկով անունները . ինչպէս

Der Deutsche, գերմանացի, Ն՛շէշ . die Deutschen.

Der Jude, հրեայ, էհունարթ . die Juden.

Der Baiern, բաւարացի, ք-վէր-լը . die Baiern.

Der Ungar, ունգարացի, հանար . die Ungarn.

Ե. Առն գոյականի պէս բանած ածականներն ու անցեալները .

Der Weise, իմաստունը, ալթ . die Weisen.

Der Reiche, հարուստը, շէշէշ . die Reichen.

Der Gefangene, բռնըածը, ին-թո-լո-շ . die Gefangenen.

Der Gesandte, դեսպան, էլլթ . die Gesandten.

63. Չորրորդ հարկման անունները ձայնաւորնին չեն փոխեր ավնեւին .

Die Last, բեռ, էէ-+. die Lasten.

Der Matrose, նաւավար, քէ-թէ . die Matrosen.

Die Blume, ծաղիկ, շէ-լէ-+. die Blumen.

Մէկ հասիկ der Schade, Ֆեսս, շէ-ն բառին յոգնակն die Schaden, կըլլայ:

Յէ. Չորրորդ հոլովման անունները կամ արական են կամ իգական :

Չորրորդ հոլովման անուններէն մէկքանին յոգնակիի մէջ կանոնաւոր կը հոլովին, բայց եզակիի մէջ խառն : Ասոնք երեք կարգի կ'ամփոփենք :

ՉՈՐՐՈՐԳԻ ՀՈՒՈՎՄԱՆ ԱՆԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

ՀՈՒՈՎՄԱՆ	Ա		Բ		Գ	
	ԵՂ-Ի	Յ-ԻՆ-Ի	ԵՂ-Ի	Յ-ԻՆ-Ի	ԵՂ-Ի	Յ-ԻՆ-Ի
Ա	e	n	—	n	—	en
Բ	enó	n	ó	n	eó	en
Գ	en	n	—	n	e	en
Դ	en	n	—	n	—	en

Ա . Կ Ա Ր Գ

- Ա . der Nahm.e   անունը   ի-մ   die Nahme.n.
- Բ . des Nahm.ens   անուան   ի-մ^ն   der Nahme.n.
- Գ . dem Nahm.en   անուան   ի-մ^ն   den Nahme.n.
- Դ . den Nahm.en   անունը   ի-մ^ն   die Nahme.n.

Ա . Աս օրինակիս պէս կը հոլովին քանի մը բառերն ալ .

- Der Buchstabe, գիր, է-ւլ :
- Der Funke, կայծ, ֆուլ-ուլ :
- Der Friede, խաղաղութիւն, ֆ-ի-լ :
- Der Gedante, խորհուրդ, ցի-տ :
- Der Glaube, հաւատք, ֆ-ու :
- Der Haufe, կարկան, է-ուլ :
- Der Same, սերմ, ֆ-ու-մ :
- Der Schade, վնաս, շ-ու :
- Der Wille, կամք, ֆ-ու-լ :

Բ . Ասոր պէս կը հոլովին der Schmerz, ցաւ, -ուլ, das Herz, սիրտ, ի-ր-տ + բառերն ալ . մնակ հայցականնիս ուղղականին հետ նոյն կը պահեն . ուստի den Schmerz ու. das Herz կը լլայ :

Բ . Կ Ա Ր Գ

- Ա . der Nachbar   ազգականը   ի-ւ-լ   die Nachbar.n.
- Բ . des Nachbar.ó   ազգականին   ի-ւ-լ^ն   der Nachbar.n.
- Գ . dem Nachbar   ազգականին   ի-ւ-լ^ն   den Nachbar.n.
- Դ . den Nachbar   ազգականը   ի-ւ-լ^ն   die Nachbar.n.

Աս հոլովման պէս կը հոլովին մէկքանի հասարակ բառեր . վերջի վանկը չընտած at ու. ee վերջաւորու-

Թեամբ այլազգի անուններ . ու նոյնպէս չընշած որ վերջաւորութեամբ մէկրանի այլազգի բառ եր :

Das Auge, աչք, կօշ :	Der Tartar, թաթարասանցի, ինքն :
Der Bauer, գեղացի, Ժողով :	Der Ungar, ունգարացի, ինքն :
Der Consul, կոնսակալ, Ժողով :	Der Baier, բաւարացի, ղ-ձէ-տր-ը :
Das Ende, վերջ, -ձն :	Der Autor, հեղինակ, ինքն :
Der Hader, կապերա, ղեռ Ժողով :	Der Direktor, վերահացու, նախը :
Der Muskel, մկանունք, Ժողով :	Der Doctor, վարդապետ, հօժա :
Der Pantoffel, մուճակ, Ժողով :	Der Professor, դասատու, -տ-տ :
Der Stachel, խժան, Ժողով :	Der Rector, կառավար, նախը :
Der Stiefel, կօշիկ, շէշ :	Der Registrator, արձանագրող, Ժողով :
Der Bettler, ազգական, Ժողով :	
Der Bulgar, բուլղարացի, ղ-տ-ը :	

Գ . Կ Ա Ր Գ

U. der Staat	աէրութիւնը	Ժողով	die Staat-en.
R. des Staat-es	աէրութեան	Ժողով	der Staat-en.
G. dem Staat-e	աէրութեան	Ժողով	den Staat-en.
T. den Staat	աէրութիւնը	Ժողով	die Staat-en.

Ա . Աս օրինակիս պէս կը հօլովին մէկրանի հասարակ բառեր, ու մէկերկու այլազգի անուններ .

Das Bett, անկողին, Ժողով :	Der Thron, զահ, ինքն :
Das Hemd, շապիկ, կօշիկ :	Der Untertan, հպատակ, ղ-տ :
Das Ohr, ականջ, Ժողով :	Der Raths, զարդ, Ժողով :
Der Pfau, սիրամարդ, ինքն-ը Ժողով :	Der Affect, խանդազատանք, ինքն-ը :
Der See, լիճ, կօշ :	Der Aspect, տեսք, կօշիկ :
Das Statut, օրէնք, Ժողով :	Der Diamant, ազամանդ, Ժողով :
Der Sporn, մորակ, ինքն-ը :	Das Insect, ճճի, ղ-տ :
Der Strahl, ճառագայթ, շէշ :	

Բ . Մէկրանի ալ ու որ վերջաւորած այլազգի բառերու յոգնակին իւր ալ իւրնայ վերջաւորիլ .

Das Capital, գլուխ, Ժողով : Die Capital-ien, կամ en. (Թէպէտ եւ իւրնայ ըսիլ նաեւ die Capitale, die Formulare.) Բայց առ երկու բառերս, այսինքն die Mineralien, հանքեր, ինքն, ու die Naturalien, բնական բաներ, ինքն-ը ինքն-ը, իրենց իւր վերջաւորութիւնը միշտ կը պահեն :

65 . Գեղանացի անուններէն ամէնն ալ աւ հօլովմանց մէկուն պէս պէտք է որ հօլովին . մինակ Յատուկ ու Այլազգի անունները քիչ մը կը փոխին :

Ա. ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՀՈՂՈՎՈՒՄԸ

66. Յատուկ անուններու հոլովմանը ընդհանուր կանոնները ասոնք են :

Ա. Եղակի ուղղականին մէջ ամենեւին յօդ չեն առներ :

Բ. Եղակի ուղղականէն ուրիշ ամէն հոլովները կրնան յօդով ալ առանց յօդի ալ հոլովիլ :

Գ. Յոգնակիի մէջ պէտք է որ յօդ առնեն :

Դ. Յատուկ անունները յոգնակիի մէջ ձայնաւորին չեն փոխեր :

67. Յատուկ անունները յօդով հոլովելու ըլլաննէ

Ա. Եղակիի մէջ վերջաւորութիւննին չեն փոխեր Իսկ յոգնակիի մէջ, արականները e, իգականները en կամ n կ'առնեն.

Ե Զ Ա Կ Ի

Ա.	Bernhard	Elisabeth	Chloe
Բ.	des Bernhard	der Elisabeth	der Chloe
Գ.	dem Bernhard	der Elisabeth	der Chloe
Դ.	den Bernhard	die Elisabeth	die Chloe

Յ Ո Գ Ն Ա Կ Ի

Ա.	die Bernhard:e	die Elisabeth:en	die Chloe:n.
Բ.	der Bernhard:e	der Elisabeth:en	der Chloe:n.
Գ.	den Bernhard:en	den Elisabeth:en	den Chloe:n.
Դ.	die Bernhard:e	die Elisabeth:en	die Chloe:n.

Բ. Եղակի ուղղականը el, en, ու er վերջաւորած արականներու, ու chen վերջաւորած իգականներու յոգնակի ուղղականը անփոփոխ կամ եղակիին պէս կը մնայ. ինչպէս die Daniel, die Wolleben, die Peter, die Röschen.

Նոյնպէս ընդհանրապէս as, es, is, os, us, aus, i, ու r վերջաւորած սյլազդի յատուկ անունները անփոփոխ կը մնան. ինչպէս

Leonidas Tod, Լեոնիդասայ մահը, Լեոնիդասի մահը. Die Thaten des Herkules, Հերակղէսի քաջ-

Ա . Աս երեք կարգերուն առջի օրինակին պէս կը հօլովին ամէն *a, i, o, on, m, u, y*, վերջաւորած մարդու անունները, (մինակ *y* վերջաւորածներուն յոգնակին անփոփոխ կը մնայ.) ինչպէս *Peda, Cicero, Aaron, Adam, Jablonsky*.

Բ . Երկրորդ օրինակին առջի անունն պէս կը հօլովին

1) Չեշտած *al, el, il, l, ar, er, or* վերջաւորածները. ինչպէս *Hannibal, Daniel, Emil, Carl, Caspar, Alexander, Melchior*.

2) Երկրորդ անունն պէս կը հօլովին ուրիշ ամէն թէ արական թէ իգական յատուկ անունները, միայն թէ *o, s, sch, u, z*, կամ շեշտած *al, el, en, ar, or* ու *ur* չվերջաւորին. ինչպէս *Friedrich, Adolf, Bernhard, Arnold, Gottfried, Sturm, Wolf, Saul, Paul, Epifur, եւ այլն* :

Գ . Երրորդ օրինակին պէս կը հօլովին

1) Ամէն *e, s, sch, st, s, r, s, z* վերջաւորած մարդու անունները. ինչպէս *Weisse, Hans, Hirsch, August, Ulyss, Max, Moritz, Burz*.

Բայց *s, s, sch*, վերջաւորածները, առանց վերջը փոխելու, մինակ յոգով հօլովելը ոչ աղէկ է. ինչպէս *Bossens Schriften* բռնչու. *die Schriften des Boss*, նոյնպէս *die Werke des Professors Popowich* (որ էլ կը հնչուի). *Die Sprachlehre des Professors Groß*. Իսկ ի վերջաւորածները առջի օրինակին պէս ու կըրնան հօլովիլ. ուստի *die Siege Augustens* ու կըրնայ բռնիլ. *Augusts Siege* ու :

2) Իւն գերմանացի *e* վերջաւորած յատուկ անունները, ինչպէս *Bode, Bude, Weisse*.

3) Չեշտած *a* ու *e* վերջաւորած կանանց անունները. ինչպէս *Eva, Maria, Luise, Agnese*.

Բ . Ա Յ Լ Ա Ջ Գ Ի Բ Ա Ռ Ե Բ Ո Ւ Ն Հ Ա Լ Ա Ղ Ա Ռ Ի Մ Ը

69. Աս տեսակ անուններս երեք կերպ կըրնան հօլովիլ :

Ա . Բոլորովին լատիներէնի պէս թէ եզակիի ու թէ յոգնակիի մէջ. ինչպէս *Adverbium* մակըայ, բառը.

ԵԶԵԿԻ

ՅՈՂՆԵԿԻ

Ա. Adverbium,	Adverbia,
Բ. Adverbii,	Adverbiorum,
Գ. Adverbio,	Adverbiiis,
Դ. Adverbium,	Adverbia.

Բայց մասնաւորապէս շատինքէն բաւերու վրայ
զիանալու է որ,

Ա. Աս տեսակ զերմանացի եղած բաւերուն եզակի
տեսականը, thum վերջաւորած բուն զերմաներէն ա-
նուններուն պէս, է կըրնայ առնել իսկ յոգնակին իւր
ինչպէս. Studium, ուսում, էլ բառը.

Ա. das Studium,	die Studien,
Բ. des Studium-է,	der Studien,
Գ. dem Studium,	den Studien,
Դ. das Studium,	die Studien,

Das Concilium, ժողով, Գրքի: Das Evangelium, աւե-
տարան, Բնիկի Գրքի: Das Privilegium, արտօնութիւն,
Ինչ-չի: Das Seminarium, Das Gymnasium, կրթարան,
Գրքի: Das Prämium, վարձք, Ինչ-չի: Das Stipendi-
um, թոշակ, Ինչ-չի: Das Beneficium, բարերարու-
թիւն, Ինչ-չի:

Բ. Շատ անուններուն վրայէն սու կամ սո մասնիկը
կը կարելի, ու զերմաներէն բառի մը պէս կը հօլովի.
das Adiectiv, Imperfect, եւ այլն. յոգնակին die Adiective,
եւ այլն:

Գ. Աստակ սու վերջաւորած անուններէն շատն ալ
յոգնակի չունին. ինչպէս das Centrum, das Publicum,
եւ այլն:

Դ. Եկեղեցական բաներու վերաբերած խօսքի մէջ
մինչուկ հիմայ ալ հներու պէս, Jesus, Christus, Maria,
եւ այլն, բաւերը շատինացոյ պէս կը հօլովին. ինչպէս
Christi Geburt, Բրիտանոսի ծնունդը, Ինչ-չի: Maria
Empfängnis, Ս. Բառուածածնայ
Յղութիւնը. Իրի լի-հի Մերիէի, Pauli Belehrung, Պո-
ղոսոսի դարձը, Փլ- (Երեմի-լի-ն) Գրքի:

Բ. Իզակիի մէջ մինակ յոգով առանց վերջաւո-
րութիւնը փոխելու. իսկ յոգնակիի մէջ կամ մինակ
յոգով առանց վերջաւորութիւնը փոխելու, կամ շա-
տիններէնի պէս, եւ կամ en վերջաւորութեամբ, թէ
որ անունը ո՞՞, ի՞՞, Ե՞՞, կը վերջաւորի. ինչպէս

Եւ. der, des, dem, den Casus, Präses.

Յ. 7. կամ die, der, den, die Casus, Präses; կամ die Casus, die Präses, die Adverbia, der Adverbiorum եւ այլն. կամ Actuarius, Actuarien.

Նոյնպէս մինակ յոգով կը հոլովին եղակիի մէջ das Adagio, des Agio, dem Prämium, in dem Bassin, auf dem Glacis եւ այլն: Իսկ ձայնաւորով մը վերջաւորածները կամ յոգնակի շէն սեննար, ինչպէս das Klima; կամ անփոփոխ կը մնան, ինչպէս die Andante; կամ ta կը վերջաւորին. Klima.

Գ. Ա վերջապէս այլազգի բառերը գերմանացուց պէս կը բնան հոլովիլ. մանաւանդ երբ որ բառերը գերմաներէնի պէս եղած են. ուստի

1) Արկորոգ հոլովման պէս կը հոլովին վերջի վանկը շէշած al, an, är, at, ect, eß, ier, in, on, or վերջաւորած արական, ու ar, at, ent, iw, it, tt ու pt վերջաւորած շէզգրները. ինչպէս,

Der General, սպարապետ, ճէնէրալ.

Der Sacristan, աւանդապահ, (պահարանճը).

Der Senat, ծերակոյտ, երկուդէ որիւմ.

Der Secretär, գրագիր, ուրբ + երկուդէ.

Der Präfect, վերակացու, նաշար.

Der Proceß, դատատան, որմա.

Der Barbier, վարսավիրայ, ուերուեր.

Der Termin, սահման, սինոր.

Der Poltron, ծոյլ, իւրուիլ.

Der Chor, զաս, ուֆ: —

Das Exemplar, օրինակ, էօրնէ.

Das Resultat, վախճան, նէրէճէ.

Das Document, վարդապետութիւն, իւրմ.

Das Archiv, գիւան, որիւրէրիւմէ.

Das Colorit, գոյն, բնէ.

Das Skelett, սկրոսի, էսէլէթ.

Das Recept, նուսխայ, իւրիւր. որոնց յոգնակին կ'ըլլայ die Generale, die Sacristane եւ այլն:

Ա. Մեկքանի ալ ու վերջաւորածնեքու յոգնակիները իւր ալ կրօնան վերջաւորիլ. Capital-ien, Commis-sar-ien. Բայց Mineralien, Naturalien, իրենց իւր վերջաւորութիւնը միշտ կը պահեն: Իսկ Regiment բառին յոգնակին die Regimenter կ'ըլլայ. բայց das Parlament անունը թէ՛ die Parlamente, եւ թէ՛ die Parlamenter կրօնայ ըլլալ: Իսկ der Altar, der Canal, der Marschall բառերուն յոգնակները կ'ըլլան die Altäre, die Canäle, die Marschälle.

Բ. Ամեն զաղիերէնէ առնուած բառերը զերմաներէնի պէս հնչուին նէ, իրենց եզակին առջի հոլովման պէս. յոգնակին երկրորդ հոլովման պէս կը հոլովին. իսկ թէ որ զաղիերէնի պէս հնչուին, ան առեն եզակին առջի հոլովման պէս ու բոլոր յոգնակին 6 կը վերջաւորի:

1) Der Officier, des Officiers, dem Officier, den Officier. Die Officiere, der Officiere, den Officiere, die Officiere.

2) Der Aeteur, des Aeteurs, dem Aeteur, den Aeteur. Die Aeteurs, der Aeteurs, den Aeteurs, die Aeteurs.

2) Երրորդ հոլովման պէս կը հոլովին մինակ մեկ քանի անուններ, ինչպէս. das Capital, խոյակ, Դէրէտ-Դէրէտ. die Capitäler; das Hospital ու Spital, հիւանդանոց, Ի-ճի-ճի-ճի-ճի. die Hospitäler, ու Spitäler.

3) Չորրորդ հոլովման պէս կը հոլովին բազաձայնով մը վերջաւորած ու վերջի aſt, at, ant, arch, ent, er, if, iſt, it, og, ot, or վանկերու վրայ շեշտած արական անուններուն մեծ մասը. ինչպէս վերջի anz, enz, inz, iz, tät, ef, if, ie, ion ու ur վանկերը շեշտած, ու ուրիշ այլազգի իզականներն ալ. Der Phantast, երեւակայտ մարդ. Բի-ճի-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Advokat, փաստաբան, Զի-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Elephant, փիղ, Ջի-ճի-ճի-ճի.

Der Patriarch, պատրիարք, Գի-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Student, ուսանող, Ը-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Planet, մոլորակ, Ե-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Katholik, ուղղափառ, Գի-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Atheist, անաստուած, Զի-ճի-ճի-ճի-ճի.

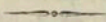
Der Eremit, անապատական, Ը-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Theolog, աստուածաբան, Ե-ճի-ճի-ճի-ճի-ճի.

Der Patriot, քաղաքակիր, Զի-ճի-ճի-ճի-ճի.

- Der Professor, դասաւան, ուսուցիչ : —
 Die Substanz, գոյացութիւն, շնչ .
 Die Excellenz, բարձրութիւն, ճշմարտութիւն .
 Die Provinz, դաւան, ելուէն .
 Die Notiz, ծանօթութիւն, ինքն-ճշտութիւն .
 Die Universität, համալսարան, հարկեր .
 Die Bibliothek, գրքասուն, գրքարան .
 Die Fabrik, գործարան, ֆաբրիկ .
 Die Harmonie, ներդաշնակութիւն, համահունչ .
 Die Ration, ազգ, հիշման .
 Die Natur, բնութիւն, շնչ : —
 Die Form, ձեւ, շնչ .
 Die Adresse, հասցէ, գրութիւն .
 Die Classe, կարգ, հարկեր .
 Die Arie, եղանակ, գրութիւն . սրնոյ յոգնակին կ'ըլլայ
 die Phantasten, die Advocaten, և. այլն :

70. ԱՏԵԿԵԼԸ գոյականին վրայ գրւելով, անոր
ինտոր բլաբ կը ցուցընէ, ինչպէս.

Der gute Vater, բարի հայր, էջէ քէրէր.

Die kleine Kirche, պզտի ժամ, քէ-չէ-քէ-քէ.

Das große Glück, մեծ երջանկութիւն, քէ-չէ-քէ-քէ-քէ-քէ.

71. Աճականն ալ գոյականին պէս երեք սեռ
ունի. արական, իգական ու չէզոք:

72. Աճականները կրնանք չորս բաժնել. Հասարակ,
Յուցական, Ստացական ու Թուական:

73. Հասարակ աճականներ են leer, պարապ,
դռ. recht, շիտակ, դռ. voll, լեցուն, դռ. եւ
այլն:

74. Յուցական աճականները ասոնք են.

Dieser, diese, dieses, աս, դռ.

Der, die, das, աս, դռ.

Jener, jene, jenes, ան, օ.

Derjenige, diejenige, dasjenige, ան, օ.

Derselbe, dieselbe, dasselbe, նոյն, օլ (քէ-չէ-քէ):

75. Յուցականներու կարգը կը համըրին աս
Որոշիչ աճականներս ալ.

Solcher, solche, solches, անանկ, էջէ.

Jeder, jede, jedes, ամէն, էէր.

Mancher, manche, manches, քանի մը, քէր քէ-չ.

Welcher, welche, welches, որ, է-չէլ.

Aller, alle, alles, ամէն, էէր:

76. Ստացական աճականները ասոնք են.

Mein, dein, sein, իմ, քու, իր, քէ-չէ-քէ, քէ-չէ-քէ, քէ-չէ-քէ:

Unser, euer, ihr, մեր, ձեր, իրենց, քէ-չէ-քէ, քէ-չէ-քէ,
քէ-չէ-քէ-քէ-քէ-քէ:

77. Թուական աճականները ասոնք են:

- 1 Eins, մէկ, յէր :
- 2 Zwei, երկու, իմի :
- 3 Drei, երեք, իմը :
- 4 Vier, չորս, յերեք :
- 5 Fünf, հինգ, յեւթ :
- 6 Sechs, վեց, մութ :
- 7 Sieben, եօթը, եկեղ :
- 8 Acht, ութը, սեպի :
- 9 Neun, ինը, յոգն :
- 10 Zehn, տասը, զ :
- 11 Elf կամ elf, տասնումէկ, զմի :
- 12 Zwölf, տասնուերկու, զմիմի :
- 13 Dreizehn, տասնուերեք, զմիմը :
- 14 Vierzehn, տասնուչորս, զմիերեք :
- 15 Fünfzehn, տասնուհինգ, զմիեւթ :
- 16 Sechzehn, տասնուվեց, զմութ :
- 17 Sieb- կամ Siebenzehn, տասնուեօթը, զմեկեղ :
- 18 Achtzehn, տասնուութը, զմսեպի :
- 19 Neunzehn, տասնուինը, զմյոգն :
- 20 Zwanzig, քսան, եկերի :
- 21 Ein und zwanzig, քսանումէկ, եկերիմի :
- 30 Dreißig, երեսուն, յոգն :
- 40 Vierzig, քառասուն, յընթ :
- 50 Fünfzig, յսուն, ելլի :
- 60 Sechzig, վաթսուն, մութ :
- 70 Siebzig, եօթանասուն, եկեղի :
- 80 Achtzig, ութսուն, սեպի :
- 90 Neunzig, իննսուն, յոգն :
- 100 Hundert, հարիւր, եկի :
- 101 Hundert und Eins, հարիւր մէկ, եկիմի :
- 200 Zweihundert, երկու հարիւր, իմի եկիմը :
- 1000 Tausend կամ Eintausend, հազար, յիմ :
- 2000 Zweitausend, երկու հազար, իմի յիմ :
- 100,000 Hunderttausend, կամ Einmahlhunderttausend, հարիւր հազար, եկիմի :

200,000 Zweihunderttausend, երկու հարիւր հազար, էփ էփ-ը յէն :

1,000,000 Eine Million, մէկ միլիոն, յէր հիւն :

2,675,348 Zwei Millionen, sechsmahlshundert fünf und siebenzigtausend, dreihundert acht und vierzig, երկու միլիոն, վեց հարիւր եօթանասուն ու հինգ հազար, երեք հարիւր քառասունուութը, էփ հիւն, -ւիւնէն-ը էփ-հիւն-ը յէն, է-էփ-ը քարէ-էփ :

78. Թուականներու կարգը կը համընթին աւելցանուր թուականներու ալ. Viel, շատ, ւոք. mehr, աւելի, շատ. wenig, քիչ, -ը. fein, ամենեւին, փոքր :

79. Ածականներու գլխաւոր գիտելիքը իրենց շարժումներուն ու Աստիճաններուն վրայ է :

Հ Ա Տ Ո Ւ Ը Ծ Ը

Ա Ծ Ը Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Հ Ո Ա Վ Ա Ռ Թ Ր

Ա. ՅՈՒՅԱԿԱՆ ԻՍՏՅԱԿԱՆ ՈՒ ԲՈՒՆԿԱՆ ԵՆԵԿԱՆՆԵՐԱՆ ՀՈԱՎՈՐԸ

80. Յուցականներէն dieser, jener, solcher, jeder, mancher, welcher, aller, ու der երբ որ դոյսականէ առաջ դայ, որոշեալ յոգերու պէս կը հոլովին. Ինչպէս,

	ԵՋԵԿԻ	ՅՈԳԵ	ԵՋԵԿԻ	ՅՈԳԵԱԿԻ
Ա.	ի-ի	ի-ի-ը	ի-ի-ը	ի-ի-ը
Բ.	ի-ի-ի	ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ը
Գ.	ի-ի-ի-ի	ի-ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ի-ը
Դ.	ի-ի-ի-ի-ի	ի-ի-ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ի-ի-ը	ի-ի-ի-ի-ի-ը

Ի՞նչ որ der յուցականը մինակ մնայ, այսպէս կը հոլովին. Եւ-ի Ա-ի-ն, der, dessen կամ des, dem, den. Ի-ի-ի-ն, die, der, der, die. Ա-ի-ը, das, dessen, dem, das. Ե-ի-ն-ի, die, deren, denen, die.

81. Իսկ *derjenige, derselbe, der nähmliche*, այսպէս կը հօլովին .

Ե Ձ Ա Կ Ի

ՅՈՒՆԱԿԻ

Ա. --|--ն .

Ի|--|--ն .

Ձեւ+ .

Հ---|--| .

Ա. *derjenige, diejenige, dasjenige, diejenigen.*
 Բ. *desjenigen, derjenigen, desjenigen, derjenigen.*
 Գ. *demjenigen, derjenigen, demjenigen, denjenigen.*
 Դ. *denjenigen, diejenige, dasjenige, diejenigen.*

82. Ստացականները (76) անորոշ յօդերու պէս կը հօլովին . ինչպէս ,

Ե Ձ Ա Կ Ի

ՅՈՒՆԱԿԻ

Ա. --|--ն .

Ի|--|--ն .

Ձեւ+ .

Հ---|--| .

Ա. *mein, mein=e, mein, e.*
 Բ. *mein=es, mein=er, mein=es, er.*
 Գ. *mein=em, mein=er, mein=em, en.*
 Դ. *mein=en, mein=e, mein, e.*
 Ա. *unser, unser=e, unser, e.*
 Բ. *unser=es, unser=er, unser=es, er.*
 Գ. *unser=em, unser=er, unser=em, en.*
 Դ. *unser=en, unser=e, unser, e.*

Հաս անգամ ք մանրկին ք դերը թող կը արբի . ուստի եւ *unseres, unserem, եւ այլն բսկու, կըստի un-* *seres, unserm, unsern, unser, cure եւ այլն . ինչպէս, Unseres* *Bruders Haus, մեր եղբորը տանը, Դէր-դերի-դէն է-է .* *Das Glück unsrer und eurer Kinder.*

83. Թուականներէն մինակ *ein, zwei ու drei* կը հօլովին . մեկալնսնք շն հօլովիր :

Ա. *Ein, իբրեւ անորոշ յօդ վերը (31) դրածնուս* *պէս կը հօլովն . որոշեալ յօդ ունենայ նէ հասարակ* *ածականի պէս (87, Ա. 27.) իսկ թէ որ ինք մինակ մնայ՝* *որոշեալ յօդերու վերջաւորութիւնը կ'աւնէ (80).*
 Ա. *einer, eine, eines կամ eins, Բ. eines, einer,* *eines եւ այլն :*

Բ. *Zwei ու drei ուղղականի ու հայցականի մէջ* *շն հօլովիր . իսկ սեռականի մէջ zweier, dreier,* *արականի մէջ zweien, dreien, կ'ըլսա՝*

84. Ընդհանուր թուականները այսպէս կը հարկին .

Ա. Viel, mehr, wenig երբեմն անփոփոխ կը մնան ու երբեմն հասարակ (85) ածականի պէս կը հարկին: Իսկ թէ որ գոյականին զօրութեամբ իմացի, որոշեալ յօդերու պէս կը հարկին: Er hat viel Geld, wenig Freuden, mehr Leiden. Շատ ստակ, քիչ զրօսանք, շատ նեղութիւն ունի: Չօք ոչ ճէճ, ոչ սէճ, չօք ճէճ, ոչ ճէճ: Ein wenig Wasser. Mit ein wenig Wein. — Durch vieles Bitten, շատ աղաչելով. չօք եււէրբբօք: Sein vieler համ քենից Գեյ. Dein weniges Latein. — Viele համ քենից քենից կը հաւատան: Չօք եււէր ոչ ճէճ, ոչ ճէճ: Mit Wenigem zufrieden sein.

Բ. Keim, գոյականով մը բանելու ըլլայ նէ, անորոշ յօդերու պէս (82) կը հարկին. առանց գոյականի մնայ նէ որոշեալ յօդերու պէս (80). Keim Vogel sang, kein Kraut wuchs. Բռնուն չէր երգեր, կանանչ չէր բուսներ: Գոչ եււէր, եււէր, ոչ ճէճ, ոչ ճէճ: — Hast du Geld? Ich habe keines.

Բ. ՀԱՍԱՐԱԿ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԻՐԵՆՑ ԳՈՅԵԿԱՆԻՆ ՀԵՏ
ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

85. Ածականները իրենց գոյականին հետ երեք կերպով կը բնան բանիլ:

Ա. Որոշեալ յօդերով (31), ցուցական ու որոշիչ (74, 75) ածականներով:

Բ. Ընորոշ յօդերով (31), ստացական ու թուական (76 — 77) ածականներով:

Գ. Առանց յօդի կամ ածականի մը:

ԱՆՍԵՆՆԵՐՈՒ ԵՐԵՔ ԿԵՐՊ ՀՈՒՍՎՈՒՄԸ

Ա

Որ-չի-լ յօրեր-ի, ց-ց-ի-ն -- որ-չի-լ -ծ-ի-ննե-ր-ի:

	Ե Ձ Ա Կ Ի			ՅՈՒՆԱԿԻ
Ա-ի-ն.	Ի-ի-ն.	Ձե-լ.	Հ---	ի.
Ա. - gut=e	- gut=e	- gut=e	- gut=en	—
Բ. - gut=en	- gut=en	- gut=en	- gut=en	—
Գ. - gut=en	- gut=en	- gut=en	- gut=en	—
Դ. - gut=en	- gut=e	- gut=e	- gut=en	—

Բ

Ա-ր-չ յօրեր-ի, ար-ց-ի-ն -- Բ-ի-ն -ծ-ի-ննե-ր-ի:

	Ե Ձ Ա Կ Ի			ՅՈՒՆԱԿԻ
Ա-ի-ն.	Ի-ի-ն.	Ձե-լ.	Հ---	ի.
Ա. - gut=er	- gut=e	- gut=eš	- gut=e	—
Բ. - gut=en	- gut=en	- gut=en	- gut=er	—
Գ. - gut=en	- gut=en	- gut=en	- gut=en	—
Դ. - gut=en	- gut=e	- gut=eš	- gut=e	—

Գ

Ա-ն-ց յօրի-ի-մ -ծ-ի-ննի-՛ր:

	Ե Ձ Ա Կ Ի			ՅՈՒՆԱԿԻ
Ա-ի-ն.	Ի-ի-ն.	Ձե-լ.	Հ---	ի.
Ա. gut=er	gut=e	gut=eš	gut=e	—
Բ. gut=en	gut=er	gut=en	gut=er	—
Գ. gut=em	gut=er	gut=em	gut=en	—
Դ. gut=en	gut=e	gut=eš	gut=e	—

86. Ասոնց ամեն մեկուն հարավման կանոնները ասոնք են:

Ա. Առջի կերպով բանած ածականները Գ հարավման պէս կը հարավին: Ազակի ուղղականին ամեն սեռի մէջ է կը վերջաւորի. իսկ ուրիշ ամեն թէ է կզակի թէ յոգնակի հարավները ԵԱ կը վերջաւորին, մինակ իզական ու շէզոք հայցականները դուրս առնելով, որոնք ուղղականին հետ միշտ նոյն պիտի ըլլան (50, Բ):

Բ. Արկրորդ կերպով բանած ածականներուն եզակի ուղղականը որոշեալ յօդերու վերջաւորութիւն ունի. այսինքն արականը ԵՄ, իգականը Ե Ա չէզոքը ԵՃ կը վերջաւորի. իսկ մէկալ հոլովները ԵՈ կը վերջաւորին, մինակ իգական ու չէզոք հայցականը դուրս առնելով որոնք, ինչպէս վերն ալ ըսինք, ուղղականին հետ միշտ նոյն պիտի ըլլան (50, Բ) :

Գ. Արրորդ կերպով բանած ածականներուն ամէն հոլովներն ալ թէ՛ եզակի թէ՛ յոգնակի, որոշեալ յօդերուն վերջաւորութիւնները ունին : Բայց արականին ու չէզոքին եզակի սեռականը հիմական ընտիր մատենագիրները ԵՈ կը վերջաւորեն :

ԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀՈՒՊՎՐԱՆՅ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ

Ա

Ե Ր Ա Կ Ա Ն

Ե շ ՝ Ի Է :

Յ ՝ Գ Ն ՝ Ի Է :

Ա. Der gut=e Sohn.	Die gut=en Söhne.
Բ. Des gut=en Sohnes.	Der gut=en Söhne.
Գ. Dem gut=en Sohne.	Den gut=en Söhnen.
Դ. Den gut=en Sohn.	Die gut=en Söhne.

Ի Գ Ա Կ Ա Ն

Ե շ ՝ Ի Է :

Յ ՝ Գ Ն ՝ Ի Է :

Ա. Die gut=e Tochter.	Die gut=en Töchter.
Բ. Der gut=en Tochter.	Der gut=en Töchter.
Գ. Der gut=en Tochter.	Den gut=en Töchtern.
Դ. Die gut=e Tochter.	Die gut=en Töchter.

2 Ի 2 Ո Ք

Ե շ ՝ Ի Է :

Յ ՝ Գ Ն ՝ Ի Է :

Ա. Daß gut=e Kind.	Die gut=en Kinder.
Բ. Des gut=en Kindes.	Der gut=en Kinder.
Գ. Dem gut=en Kinde.	Den gut=en Kindern.
Դ. Daß gut=e Kind.	Die gut=en Kinder.

U. P. U. Y. U. V.

U. Y. U. V. :

U. Y. U. V. :

U.	Ein gut=er Sohn.	Meine gut=en Söhne.
P.	Eines gut=en Sohnes.	Meiner guten Söhne.
Y.	Einem gut=en Sohne.	Meinen gut=en Söhnen.
V.	Einen gut=en Sohn.	Meine gut=en Söhne.

U. P. U. Y. U. V.

U. Y. U. V. :

U. Y. U. V. :

U.	Eine gut=e Tochter.	Meine gut=en Töchter.
P.	Einer gut=en Tochter.	Meiner gut=en Töchter.
Y.	Einer gut=en Tochter.	Meinen gut=en Töchtern.
V.	Eine gut=e Tochter.	Meine gut=en Töchter.

U. P. U. Y. U. V.

U. Y. U. V. :

U. Y. U. V. :

U.	Ein gut=es Kind.	Meine gut=en Kinder.
P.	Eines gut=en Kindes.	Meiner gut=en Kinder.
Y.	Einem gut=en Kinde.	Meinen gut=en Kindern.
V.	Ein gut=es Kind.	Meine gut=en Kinder.

U.

U. P. U. Y. U. V.

U. Y. U. V. :

U. Y. U. V. :

U.	Gut=er Sohn.	Gut=e Söhne.
P.	Gut=en Sohnes.	Gut=er Söhne.
Y.	Gut=em Sohne.	Gut=en Söhnen.
V.	Gut=en Sohn.	Gut=e Söhne.

U. P. U. Y. U. V.

U. Y. U. V. :

U. Y. U. V. :

U.	Gut=e Tochter.	Gut=e Töchter.
P.	Gut=er Tochter.	Gut=er Töchter.
Y.	Gut=er Tochter.	Gut=en Töchtern.
V.	Gut=e Tochter.	Gut=e Töchter.

ԵՂԻ :

ՅՔՆԻ :

Ա. Gut=es Kind.

Gut=e Kinder.

Բ. Gut=en Kindes.

Gut=er Kinder.

Գ. Gut=em Kinde.

Gut=en Kindern.

Դ. Gut=es Kind.

Gut=e Kinder.

87. Աս երեք կերպ օրինակներուն վրայ քանի մը գիտելիք կան :

Ա. Ինչպէս վերը (85, Ա) ըսինք . Ա օրինակին պէս պիտի հարգին ցուցական ու որոշիչ անականներն ալ . dieser gut=e Sohn, dieses gut=en Sohnes եւ այլն . diese gut=e Tochter, dieser gut=en Tochter, ... dieses gut=e Kind, dieses gut=en Kindes... Երկրորդն է հարգին derjenige, derselbe gut=e Wein, desjenigen, desselben gut=en Weines... diejenige, dieselbe gut=e Milch, derjenigen, derselben gut=en Milch... dasjenige, dasselbe gut=e Obst... desjenigen, desselben gut=en Obstes... jener, jeder gut=e Vater, jene, jede gut=e Mutter, jenes, jedes gut=e Kind եւ այլն, ըստ ամենայնի Ա օրինակին պէս թէ եզակի թէ յոգնակի :

Իսկ alle, manche, solche, welche, einige, etliche, beide բառերէն ետքը եկած անականը յոգնակի ուղղականի ու հայցականի մէջ են վերջաւորելու ե կը վերջաւորի. Alle gut=e (է թէ guten) Dichter. Ամեն ազեկ յանաստեղծները. Էր էջ : Էր : Einige gelehrte Männer. Manche, solche gut=e Bücher.

Բ. Անորոշ յոգերը յոգնակի շունենալուն՝ անականը յոգնակիի մէջ առանց ուրիշ յոգի՝ որոշեալ յոգերու վերջաւորութիւնը կ'անէ . այսինքն, gut=e Söhne, Töchter, Kinder; gut=er Söhne, Töchter, Kinder եւ այլն, ինչպէս Գ օրինակին յոգնակիներուն մէջ կը տեսնես . նոյնպէս ստացականներուն (76) բնոյհանուր թուականներուն (78) ու ich, du, er, ես դուն, ան . դէ, -ն, Ե, բառերուն անականներն ալ . (մենակ ստացականներուն ու wir, ihr, sie, մենք,

դուք, անսք, ուն, ուն, մեք բառերուն ածականները յոգնակի ուղղականի ու հայցականի մէջ և վերջաւորելու՝ և կը վերջաւորին, ինչպէս Բ օրինակին մէջ կը տեսնես. meine gut-en Söhne եւ այլն. Ihr gut-en Leute. Wir arm-en Männer) . Բայց բառակցանքի Բ օրինակին պէս կը հարգին նաեւ եւ. kein gut-er Sohn, keine gut-e Tochter, kein gut-es Kind եւ այլն. Եւ. keine gut-e Söhne, Töchter, Kinder; keiner, gut-en Söhne, Töchter, Kinder եւ այլն. նոյնպէս, zwei, drei gut-e; zweier, dreier gut-en Söhne, Töchter, Kinder եւ այլն: Իսկ շորսէն անդին թուականներու ածականը Գ օրինակին յոգնակիներուն պէս որոշեալ յոգերու վերջաւորութիւնը կ'առնէ, ինչպէս. vier, fünf, acht, braun-e, braun-er եւ այլն Pferde.

Գ. Արբոր ածականը ուղղականին մէջ և կը վերջաւորի, տրականը և վերջաւորելու աեղ անուշութեան համար և կը վերջաւորի. ինչպէս, lahm, կաղ, Բ. mit lahm-en Füße բսելու՝ mit lahm-en Füße կ'ըսուի:

Բ. Արբոր գոյականը իրակ առաջ երկու կամ շատ ածականներ ունի, մինակ առջի ածականը որոշեալ յոգերու վերջաւորութիւնները կ'առնէ. մէկանոնք եզակիի մէջ անորոշ յոգերով ածականներու պէս կը հարգին. իսկ յոգնակիի մէջ ուղղականը ու հայցականը և, իսկ մնացածները և կը վերջաւորին. ինչպէս եւ. schön-er weiß-er Hut, աղւոր ճերմակ գլխարկ, կէ-շէլ Դե-շ Կե-շ Կե-շ. schön-e weiß-e Taube, աղւոր ճերմակ աղանի, կէ-շէլ Դե-շ Կե-շ Կե-շ. schön-es weiß-es Kleid, աղւոր ճերմակ զգեստ, կէ-շէլ Դե-շ Կե-շ Կե-շ. Բ. schön-es weiß-en Hütes եւ այլն. Եւ. schön-e weiß-e Hüte, Tauben, Kleider; Բ. schön-er weiß-en Hüte, Tauben, Kleider.

Հ Ա Տ ՈՒ Ե ՆՕ Ի

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՍՏԻՃԱՆԸ

88. Ածական մը գոյականին ինտոր բլալը շատ կերպով կըրնայ ցուցնել ու ասիկայ Աստիճան կ'ըսի:

89. Աստիճանը գլխաւորաբար երեք է. Գրական, Բաղդատական ու Գերագրական:

90. Գրականը գոյականին մինակ ինտոր բլալը, կը ցուցնէ առանց ուրիշ բանի հետ վերաբերութիւն մը ունենալու. ինչպէս *schön, աղւոր, կէ-ղէ-լ. süß, անոյշ, Բ-Բ-լը եւ այլն. Das ist mein schönes Haus, Աս իմ աղւոր սունն է: Պ- պէնէ՛: կէ-ղէ-լ եմէ՛ տէր:*

91. Բաղդատականը գոյականին ուրիշէ մը հետ համեմատութեամբ ինտոր բլալը կը ցուցնէ. ու որովհետեւ համեմատած գոյականը ուրիշէն կամ վեր պիտ' որ բլայ կամ վար եւ կամ անոր հետ հաւասար, անոր համար երեք բաղդատական աստիճան կայ. Հաւասարութեան, Առաւելութեան ու Նուազութեան:

92. Հաւասարութեան բաղդատական կը շինուի անականին առջեւը գնելով *so* կամ *eben so* — *als, so* — *wie, այնպէս — ինչպէս, էշլէ — Ն-ը-լ. gleich, պէս, շափ, ք-ք-ը մակըայները. ինչպէս.*

Jetzt ist der Tag eben so lang, als die Nacht. Հիմա ցորեկը գիշերուան պէս երկայն է: Եմէ՛տէ կէ-ճէնէն տէ կէ-նտէ-ղէ-ն տէ -ը-ը-ը-ը-ը- պէրտէր: — So roth als eine Rose. Վարդի պէս կարմիր: կէ-լ կէ-ղէ ք-ը-ը-ը-ը: — Eine Pomeranze so süß wie Zucker. — Alexander und Cäsar waren gleich tapfer.

93. Առաւելութեան կամ նուազութեան աստիճանը երկու կերպով կըրնայ շինուիլ. այսինքն,

Ա. Գրական անականին վրայ *er* կամ *x* աւելցընելով, ու հասարակօրէն *a, o, u* ձայնաւորները *ä, ö, ü* ձայնաւորներու փոխելով. ինչպէս,

faul, ծոյլ, թէհեղէլ.	Բազդ.	faul=er.
weise, իմաստուն, —բէճ.	"	weis=er.
stark, ուժով, քիչքիչ.	"	stark=er.
groß, մեծ, շէքիւքիւ.	"	groß=er.
flug, խոհեմ, զուարթութիւն.	"	flug=er.

Գ. Գերականին վրայ mehr, աւելի, շէտէ մակբայը դնելով. մանաւանդ անհանր բնութենէն կամ հնչման խառութենէն er կամ ք շղիբընար աւելնէ. ինչպէս.

Dieses Zimmer ist mehr lang als breit. Աս խցիս երկայնութիւնը լայնութենէն աւելի է: Գոտուշն ոչոյն էնիւրէն շէտէ տէր: Mehr todt als lebendig.

Բազդատական անհանրութեան վրայ երկու գիտնալու բան կայ, այսինքն

Ա. Ա՛ն էլ, en ու er վերջաւորած անհանրութեան գիրը բազդատականի մէջ կըրնայ թողել, բաւական որ հնչման խառութիւն մը շրջայ ուստի պէտք է ըսել eit-el, պարագ, ոչ. eit-ler; eb-en, շիտակ, տէշ. eb-ner; theu-er, սուշ, տէշ-լը. theu-ter, փոխանակ ըսելու eiteler եւ այլն: Բայց bitterer, աւելի ըղի, տէշ-աճը, tapferer, ալ քաջ, տէշ-տէրտէն ըսելը ալ ազեկ է, քան թէ bitterer, tapferer որ խիստ կ'ըլլայ:

Բ. Գերմանացիք բազդատականին աւելի զօրութիւն տալու համար ein wenig, քիչ մը, տէր տէ, desto, weit, խիստ շատ, քիչ քիչ, viel, շատ, քիչ. ungleich, անհամեմատ, —լըը բառերը կ'աւելցնեն. ինչպէս. desto ju-friedener — weit größer — viel ärmer — ungleich stärker — ein wenig theurer.

94. Գերադրականը գոյականին վերջի աստիճանի վեր կամ վար ըլլալը կը ցուցնէ, որն որ երկու կերպով կ'ըլլայ. մէյ մը ուրիշներու հետ համեմատելով, ու Յարաբերութեամբ գերադրական կ'ըսուի. մէյ մ'ալ առանց համեմատութեան, ու Բացարձակ գերադրական կ'անուանուի:

95. Յարաբերութեամբ գերադրականը դրականին վրայ թէ մասնիկ դնելով կը շինուի. ինչպէս weise, իմաստուն, —բէլը, weise=թ.

96. Լըրեմն անուշութեան համար թէ մասնիկին տեղ ընէ կը դուրի.

Ա. Արդ որ ածականը ծ, ծ, ֆ, լի, t ու ձ կը վերջանորի .

gerad, շիտակ, արդրո-	geradest, er, e, es.
fraus, գանգուր, գլխահարձ	frausest, er, e, es.
süß, անոյշ, թ-թուշ	süßeſt, er, e, es.
falsch, սուտ, ե-լու	falscheſt, er, e, es.
geliebt, սիրական, -ի-վի-լի-	geliebteſt, er, e, es.
sanft, կակուղ, ե-ս-լու	sanfteſt, er, e, es.
kurz, կարճ, գլխահարձ	kürzeſt, er, e, es.

Բայց end ու et վերջանորած ընդունելու թիւնները թ կ'առնեն, ինչպէս .

reichend, շնորհալի, լ-թի	reichendeſt, er, e, es.
gegründet, հաստատուն, գ-լի	gegründeteſt, er, e, es.

Բ. Լնդհանրապէս au, eu, ei ու h վերջանորած ածականները .

schlau, խորամանկ, ֆերշտր	schlaueſt=er, e, es.
treu, հաւատարիմ, -որդ	treueſt=er, e, es.
frei, ազատ, ե-լու	freieſt=er, e, es.
froh, ուրախ, շ-լու	froheſt=er, e, es.

97. Բացարձակ գերազրականը sehr, շատ, չգ-
recht, ganz, außerordentlich, überaus, höchſt,
äußerſt, aller, erz ու որիչ ասոնց նման գրականին
նշանակութիւնը սաստկացնող բառերով կը շինուի .
ինչպէս,

Die Straße iſt ſehr gefährlich. Ճամբան շատ
գտանգաւոր է : եզլ փե+ Թե-լի+ե-լի րիբ : — Recht auf-
merkſam, շատ մտադիր, չգ ֆ-ո-գ-յեեբ : — Außer-
ordentlich hoch, շափէ գուրս բարձր, փե+ եփ-+եփ :
Der allernächſte Preis, վերջի գինը, էն -ուն պի-ն-որ :

Գերմանացւոց լեզուն՝ պարզ ածականի մը քով Թ- րեն համեմատ գոյականը գնելով, տեսակ մը բացար- ձակ գերազրական կը շինէ . որոնց հասարակներն են	baumſtark, ծառի պէս կարծր, blutſtremd, բոլորովին օտար :
բարձր ինչ փե+ :	պի-ն-որ-թի-ն է-դ-ն-գ :
bettelarm, ծաղաղու աղքատ, blutjung, բոլորովին կարիճ. փե+	
blutarm, ի փե+ ֆ-+որ-բե :	րե-լի փ-ն-լու :

blutsauer, խիստ կծու, լծի Ե Զ Լ Ի	schneeweiß, ճեփ ճերմակ, Կ Ե Բ
effigsaue, բացխի պէս թթու, Կ Ե Զ Ի Լ Ի	speckfett, խիստ դէր, լծի Ե Զ Ի Լ Ի
eiskalt, սառուցի պէս պաղ, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	steinalt, շատ հին, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի
federleicht, փեռուրի պէս թեթեւ, լծի Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	steinhart, քարի պէս կարծր, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի
gaßbitter, խիստ շեղի, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի	stockblind, բոլորովին կոյր, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի
grundfalsch, բոլորովին սուտ, լծի Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	Stodtaub բոլորովին խաւ, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի
grundehrlich, խիստ փառաւոր, լծի Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	weltbekannt, ամենուկ յայտնի, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի
himmelhoch, երկնարեւոյթ, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի	wunderselten, խիստ հազուադէպ, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի
himmelweit, խիստ հեռու, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի	wunderschön, խիստ աղւոր, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի
kohlischwarz, սեփ սեւ, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	waschnaß, բոլորովին թաց, Կ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի

98. Կան ամականներ որ բաղդատականի ու դեբարականի մէջ ձայնաւորնին շեն փոխեր. այսինքն,

Ա. Արմատական վանկին մէջ երկրարքառ ունեցողները. ինչպէս,

faul, ծղլ, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի	fauler, der faulste.
lau, զաղջ, Ը Լ Ը Զ Ի Լ Ի Լ Ի	lauer, der laueste.
rauh, կոպիտ, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի	rauh, der rauheste.

Բ. Ա երջի վանկը bar, haft, ig, lich, licht ու sam մասնիկ ունեցողները.

fruchtbar, պողաբեր, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	barer, barster.
lasterhaft, ախտաւոր, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	hafter, haftefter.
artig, աջողակ, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	iger, igster.
gehorsam, հնազանդ, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	samer, samster.

Գ. Ա ծականի պէս բանած անցեալները.

gehaßt, ատելի, Բ Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի. gehaßter, der gehaßteste.

Դ. Շատ սերիչ ամականներ ալ. որոնց հասարակներն են

bunt, խայտաբղէտ, Ը Լ Ը Զ Ի Լ Ի Լ Ի	bunter, ester.
fahl falb, խարակաշ, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	fahler, ester.
falsch, սուտ, Ե Զ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	falscher, ester.
flach, շխտակ, Գ Ե Բ Ի Լ Ի Լ Ի Լ Ի	flacher, ester.
froh, ուրախ, Ը Լ Ը Զ Ի Լ Ի Լ Ի	froher, ester.

gerade, շիտակ, արդրո՞ւ .	gerad=er, ester.
glatt, սղորի, արե՞ւչ .	glatt=er, ester.
hohl, պարասպ, արշչ .	hohl=er, ester.
lahm, կաղ, Բե՞լե՞ւլ .	lahm=er, ester.
matt, ակար, շո՞ւ՞ճ .	matt=er, ester.
nackt, մերի, լուր՞ւր .	nackt=er, ester.
platt, շիտակ, արդրո՞ւ, արե՞ւչ .	platt=er, ester.
roh, շտաշած, Ե՞նչու՞նք .	roh=er, ester.
rund, կլոր, Ե՞նչու՞նք .	rund=er, ester.
sanft, հեղեղ, Բե՞լե՞ւլ .	sanft=er, ester.
satt, կուշա, Բե՞լ .	satt=er, ester.
schlaff, Թոյլ, Կե՞լե՞լ .	schlaff=er, ester.
starr, խիստ, Գե՞լ .	starr=er, ester.
stolz, գոռոզ, Գե՞լ .	stolz=er, ester.
stumm, մունջ, արե՞ւլ .	stumm=er, ester.
stumpf, բուժ, Բե՞լ .	stumpf=er, ester.
toll, կատաղած, արշչ .	toll=er, ester.
voll, լեցուն, արլու .	voll=er, ester.
zäh, հեղ, Բե՞լ .	zäh=er, ester.

Ե. Այլազգի անկանաները, ինչպէս .

elegant, աղնիւ, Բե՞լ .	=er, ester.
tolerant, ներող, Բե՞լ .	=er, ester.
abstract, վերացեալ, Գե՞լ .	=er, ester.

99. Անկանաներէն ամենք իրարմէ բոլորովն տարբեր գրական ու տարբեր բաղդատական ու գերագրական ունին .

Գե՞լ .

Բե՞լ .

Գե՞լ .

bald, շուտով, շո՞ւ՞ճ .	eher, am ehesten.
gern, սիրով, Ե՞նչու՞նք .	lieber, am liebsten.
groß, մեծ, Կե՞լ .	größer, größt կամ größest.
gut, աղէկ, Ե՞լ .	besser, best.
hoch, բարձր, Ե՞լ .	höher, höchst.
nahe, մօտ, Ե՞լ .	näher, nächst.
viele, շատ, Ե՞լ .	mehr, meist.

100. *Կան ամականներ ալ որ բարդասական ու գերազբական ունին, բայց գրական չունին .*

Բարդասական .

Գերազբական .

Der äußere, *արտաքինը, արչարտի .* Der äußerste.

Der innere, *ներքինը, ներտի .* Der innerste.

Der hintere, *ետեւինը, արարտի .* Der hinterste.

Der mittlere, *միջինը, օրնարտի .* Der mittelste.

Der mindere, *քիչը, արչ .* Der mindeste.

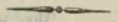
Der obere, *վերինը, եօրարտի .* Der oberste.

Der untere, *վարինը, արարարտի .* Der unterste.

Der vordere, *առջեւինը, եօնարտի .* Der vorderste.

Արտիք ասին, հինտն, ննտն, մտտն, օտտն, վտտն, արտիք ասին :

Թէ բարդասականները թէ գերազբականները ըստ ամենայնի ամականներուն պէս կը հարգվին . որովհետեւ իրենք ալ ուրիշ բան չեն՝ բայց եթէ տեսակ մը ամականներու Արտի . Ա . Der schöner-e, ein schöner-er, schöner-er; der schönst-e Garten; Բ . des schöner-en, eines schöner-en, schöner-en; des schönst-en Gartens, եւ այլն : Իրտի . Ա . die schöner-e, eine schöner-e, schöner-e; die schönst-e Blume; Բ . der schöner-en, einer schöner-en, schöner-er; der schönst-en Blume, եւ այլն : Զերտի . Ա . das schöner-e, ein schöner-es, schöner-es; das schönst-e Haus, եւ այլն :

Ա. Շատ հեղ անձնական գերանուններու հետ ինքն ու
allein մականայներն ալ կը միանան, ու գերանունները
(երբեմն հասարակ գոյականներն ալ) աւելի կ'որոշեն, ինչ-
պէս. Ich will selbst mit ihm reden. Իս անձամբ կ'ուզեմ
իրեն հետ խօսիլ: Պէն +են+ի՛՛մ ըն-յո-ւ-ւ-ւ լ-ի-ը-ր-ը ե՛ն-ի-
ի-ն-ի-ն: Anton sagte es zu sich selbst. Յեզնի Թրաներ
Mutter vermochten nichts. Ich habe es allein gemacht. Իս ինք-
իրենս ըրի: Պէն +ե-ը-ը-ը ե՛ն-ի-ն:

Բ. Անձնական գերանունաց կարգը կը համբու-ի ինչ
փոխադարձ գերանունն ալ որ անփոփոխ կը մնայ, ու կը
նշանակէ ինք իրեն, ինք զինքը, իրենք իրենց, իրենք
զիրենք, +են+ի +են+ի+ն, +են+ի +են+ի+ն, +են+ի +են+ի+ն-
ըն+ն, +են+ի +են+ի+ն+ն:

105. Ընորոշ եղանակաւ մը երրորդ գէմք ցուցը-
նելու համար առ գերանուններս ալ կը գործածուին:

Ա. Jedermann, ամէն մարդ, ինչ +է- . jemand,
մէկը, ոչինչ. niemand, եւ ոչ մէկը, ոչինչ ոչինչ:

Ա. Jemand, Niemand, Jedermann.

Բ. jemand-Յ, es, niemand-Յ, es, jedermann-Յ.

Գ. jemand, en, niemand, en, jedermann.

Դ. jemand, en, niemand, en, jedermann.

Բ. Man, որ անորոշ երրորդ գէմք մը կը ցուցընէ
(ու jemand բառին զորութիւնը ունի), ինչպէս. Man
hört gute Neuigkeiten. Աղէկ նոր լրեր կը լրուին կոր:
Ինչ հաւանական էր ինչորէն լինի:

Գ. ԵՅ, կերպ կերպ գործածութիւն ու նշանա-
կութիւն ունի, այսինքն.

1) Ազգականի պէս կը բանի, ու անորոշ կեր-
պով մը անձ կամ բան մը կը ցուցընէ, ինչպէս. ԵՅ
regnet, es donnert, Անձրեւ կու դայ, կ'որոտայ: Ե-ը-
հ-ը-ի-ն, հ-ի-ն: ԵՅ ist wahr. Իրաւ է: Կերպ
որ: Wer kauft was es auch sei. Ով կամ ինչ որ է նէ:
Ինչ կամ նէ ինչ:

2) Այցականի պէս կը բանի, ու նախընթաց չե-
ղոր բառը կամ ամբողջ խօսք մ'ալ առաջ կը բերէ, ինչ-
պէս. Wo ist das Kleid? Gehe hoch es. Ո՞ւր է հա-
ղուսար. գնա բեր (անիկայ): Ի-ո-ո-ո ներքե տէր.
Ինչ ինչ (ըն-): Hier ist ein schönes Buch. Hast du

es schon gelesen? Քեզի ազոր զխբ մը. կարդացի՞ր: Սննդն էլ չէլ քիչ: Der Bruder ist ausgegangen. — Ich weiß es.

3) Արբեմն երբեմն նախընթաց բառին հետ կը միանայ, ինչպէս. Er nahm's und gab mir's. Ինքը անիկայ առաւ, ինձի տրւաւ: Քէնոր է՞նա՞ որքա՞նչ: Հէրդէ: Hab ich's nicht gesagt? Չբո՞ւ, որ է՞նոր է՞: Er nahm es եւ այլն, ըսելու տեղ:

Բայց զգուշանալու է որ աս դորձած մի ինչ սակայ չըլլայ, մանաւանդ երբ որ հնչման խոսակցութիւն մը կը կրկնէ. ուստի պէտք չէ ըսել. Hörst du's? Կը լսե՞ս. էլ էրդ՞ յօրնն:

Բ. ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

106. Յարաբերական գերանունը իրմէ առաջ դըրւած բառին կամ խօսքին տեղ դըրելով, անոնց ընդհանուր իմաստը կ'ամփոփէ:

107. Յարաբերական գերանունները շորս են. welcher, der, wer ու թօ.

Ա. Welcher, որն որ, է՞ յարաբերականը:

	Ե Ձ Ա Կ Ի			ՅՈՒՆԱԿԻ
Ար-ի-նն:	Ի-ի-նն:	Չէ-չէ:	Հ-ո-ր-ի-նն:	
Ա. welcher,	welche,	welches,	welche.	
Բ. welches,	welcher,	welches,	welcher.	
Գ. welchem,	welcher,	welchem,	welchen.	
Դ. welchen,	welche,	welches,	welche.	

Բայց ասոր սեռականը մինակ չբանիք, ու իր տեղը ըր յարաբերականինը կը դրուի:

Բ. Երկրորդ յարաբերականն է der որն որ, է՞:

	Ե Ձ Ա Կ Ի			ՅՈՒՆԱԿԻ
Ար-ի-նն:	Ի-ի-նն:	Չէ-չէ:	Հ-ո-ր-ի-նն:	
Ա. der,	die,	das,	die.	
Բ. dessen,	deren,	dessen,	deren.	
Գ. dem,	der,	dem,	denen.	
Դ. den,	die,	das,	die.	

Գ. Երկրորդ յարաբերականն է wer ու was.

1) Wer յոգնակի շունի, ու՝ ով որ, +ի՞՞ +ի, կամ derjenige, welcher, անի՞ որն որ, +ի կը նշանակէ. իսկ եղակին թէ արական թէ իգական սեռի համար կը բանի, ու այսպէս կը հօլովի. Ա. wer, Բ. wer-
sen, Գ. wem, Դ. wen.

2) Was, ինչ որ, Նէ +ի վերինին չէզոքն է, ու առաջ ըսւած բան կամ խօսք մը անորոշ կերպով մը առաջ կը բերէ: Յոգնակի շունի:

Գ. Զորրորդ յարաբերականը Ծ, որ, +ի. թէ եզակի թէ յոգնակի մինակ ուղղականի ու հայցականի տեղ կը գործածուի, ու երեք սեռի այլ հասարակ է: Բայց աս յարաբերականս հիմակաւն ընտիր մատենադիրները մինակ մէկալ յարաբերականները շատ չկրկնելու համար կը գործածեն:

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Ա. Der Mann, welcher alles wußte. Ան մարդն որ ամէն բան գիտէր: Օ հէր շէյն շէյն՝ -դո՞՞:
Die Armen, welche n h a m d e n e n d u A l m o s e n g a b s t .

Բ. Die Jugend, deren Werth dir unbekannt ist. Ան առաքինութիւնը որուն յարգը դուն չես ճանչնար: Օ իւր շէյնի ինչո՞ւ չեմք ինչո՞ւ չեմք: Wir, die wir uns selbst nicht kennen.

Գ. Wer mir meine Fehler aufdeckt, ist mein Freund. Ինծի իմ սխալներս յայնչօղը իմ բարեկամս է: Եւ ինչո՞ւ չեմք զո՞ւ չեմք ինչո՞ւ չեմք զո՞ւ չեմք: Wer etwas gelernt hat, geht nicht zu Grunde. Եւ միշտ ինչո՞ւ չեմք ինչո՞ւ չեմք: Sage mir was ich thun soll. Ըսէ ինծի ինչ ընեմ: Սեյլէ, Նէ ինչո՞ւ:

108. Բայր բանի մը վիճակը կամ որպիսութիւնը կը հաստատէ. Gott ist groß. Աստուած մեծ է, Այլ՝ ոչ ոչ: Die Seele stirbt nicht. Հոգին չմեռնիր: Ճ՝ է՝ չէ՝:

109. Բայերը եօթը կը բաժնուին. Ներդորձական, Կրաւորական, Չէզոք, Փոխադարձ, Բաղադրեալ, Միադէմ ու Անկանոն:

110. Բայերը անուան պէս թիւ, ու դերանուան պէս դէմք ունենալէն զատ, Եղանակ ու ժամանակ ալ ունին:

111. Բայերուն եղանակը հինգ է, որոնցմէ երեքը ժամանակ ունի:

Ա. Սահմանական.	3. Կատարեալ.
1. Ներկայ.	4. Գերակատար.
2. Անկատար.	5. Ապառնի.
3. Կատարեալ.	Գ. Հրամայական:
4. Գերակատար.	Գ. Բնդունեցեալութիւն.
5. Ապառնի:	1. Ներկայ.
Բ. Ստորադասական.	2. Անցեալ:
1. Ներկայ.	Ե. Աներեւոյթ:
2. Անկատար.	

112. Ասոնցմէ մինակ մէկ բառով շինուածները Պարզ կ'ըսուին. իսկ երկու կամ երեք բառերով շինուածները Բաղադրեալ:

113. Եղանակները բոլոր պարզ են. իսկ ժամանակներէ մէկբանին պարզ է, մէկբանին Բաղադրեալ:

Պարզ:

Բաղադրեալ:

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Ներկայ ու Անկատար.

Կատարեալ, Գերակատար,

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Ապառնի:

Ներկայ ու Անկատար.

Պարզ :

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ ու Անցեալ .
ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ

114. Իսպին՝ թիւը, դէմքը, եղանակն ու ժամանակը ցուցնելու համար ունեցած փոփոխութիւնը խոնարհում կ'ըսուի :

115. Իսողադրեալ ժամանակներ կազմելու պէտք եղած բայերը Օժանդակ կ'ըսուին :

116. Օժանդակ բայերու հարկաւորութիւն ունեցող բայերը Գլխաւոր կ'ըսուին :

Հ Ա Տ Ո Ւ Ե Ն Օ Ա

ՕՃԱՆԴԱԿ ԲԱՅԵՐ

117. Օժանդակ բայերը երեք են : Ա. Werden, ըլսալ, օլմէ : Բ. Sein, ըլսալ, օլմէ : Գ. Haben, ունենալ, (լմր) օլմէ :

Ա. Werden.

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ich werde,	կ'ըլամ,	Օլմրմ:
Du wirst,	կ'ըլաս,	Օլմրմն :
Er wird,	կ'ըլայ,	Օլմր :
Wir werden,	կ'ըլանք,	Օլմրմն :
Ihr werdet,	կ'ըլաք,	Օլմրմնննն :
Sie werden,	կ'ըլան,	Օլմրլմր :

Ը Ն Կ Ը Տ Ը Բ

Ich wurde (ward),	Կ'ըլայի,	Օլն-բո-բո-մ :
Du wurdest (wardst)	Կ'ըլայիբ,	Օլն-բո-բո-ն :
Er wurde (ward),	Կ'ըլար,	Օլն-բո-բո-ն :
Wir wurden,	Կ'ըլայինբ,	Օլն-բո-բո-մ :
Ihr wurdet,	Կ'ըլայիբ,	Օլն-բո-բո-ն-ն :
Sie wurden,	Կ'ըլային,	Օլն-բո-բո-բո :

Կ Ը Տ Ը Բ Ե Ը Լ

Ich bin geworden,	Եղայ,	Օլն-մ :
Du bist geworden,	Եղար,	Օլն-ն :
Er ist geworden,	Եղաւ,	Օլն-ն :
Wir sind geworden,	Եղանբ,	Օլն-մ :
Ihr seid geworden,	Եղարբ,	Օլն-ն-ն-ն :
Sie sind geworden,	Եղան,	Օլն-ն-բո :

Գ Ե Բ Ը Կ Ը Տ Ը Բ

Ich war geworden,	Էի, Էիբ, Էր, Էինբ, Էիբ, Էին,	Ելն-մ : Ելն-ն : Ելն-ն : Ելն-մ : Ելն-ն-ն-ն : Ելն-ն-բո :
Du warst geworden,		
Er war geworden,		
Wir waren geworden,		
Ihr waret geworden,		
Sie waren geworden,		

Ը Գ Ը Ռ Ն Ի

Ich werde werden,	Ըլամ, Ըլամ, Ըլայ, Ըլանբ, Ըլարբ, Ըլան,	Ելն-մ-ն-բո : Ելն-մ-ն-ն : Ելն-մ-մ : Ելն-մ-ն-ն-ն : Ելն-մ-ն-ն-ն-ն : Ելն-մ-ն-բո :
Du wirst werden,		
Er wird werden,		
Wir werden werden,		
Ihr werdet werden,		
Sie werden werden,		

Ն Ե Բ Կ Ա Յ

Ich werde,	Ըլամ,	Օլյամ:
Du werdest,	Ըլաս,	Օլասն:
Er werde,	Ըլայ,	Օլան:
Wir werden,	Ըլանք,	Օլամ:
Ihr werdet,	Ըլաք,	Օլանն:
Sie werden,	Ըլան,	Օլանն:

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Ich würde,	Ըլայի,	Օլյամ:
Du würdest,	Ըլայի,	Օլյամն:
Er würde,	Ըլար,	Օլյամ:
Wir würden,	Ըլայինք,	Օլյամ:
Ihr würdet,	Ըլայիք,	Օլյամնն:
Sie würden,	Ըլային,	Օլյամն:

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Լ

Ich sei geworden,	$\left. \begin{array}{l} Ըլամ, \\ Ըլաս, \\ Ըլայ, \\ Ըլանք, \\ Ըլաք, \\ Ըլան, \end{array} \right\} Ելան$	$\left. \begin{array}{l} Ելամ, \\ Ելանն, \\ Ելան, \\ Ելամ, \\ Ելաննն, \\ Ելանն, \end{array} \right\} Օլանն$
Du seiest geworden,		
Er sei geworden,		
Wir seien geworden,		
Ihr seiet geworden,		
Sie seien geworden,		

Գ Ե Բ Ա Կ Ա Տ Ա Ր

Ich wäre geworden,	$\left. \begin{array}{l} Ըլայի, \\ Ըլայի, \\ Ըլար, \\ Ըլայինք, \\ Ըլայիք, \\ Ըլային, \end{array} \right\} Ելան$	$\left. \begin{array}{l} Ելամ, \\ Ելանն, \\ Ելամ, \\ Ելամ, \\ Ելաննն, \\ Ելանն, \end{array} \right\} Օլանն$
Du wärest geworden,		
Er wäre geworden,		
Wir wären geworden,		
Ihr wäret geworden,		
Sie wären geworden,		

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde sein,	}	Բ Ա Մ Մ Ը ,	Օ Ա Ն Տ Մ Ա Մ Ը :
Du wirst sein,		Բ Ա Մ Մ Ս ,	Օ Ա Ն Տ Մ Գ Մ Ա Ն Ը :
Er wird sein,		Բ Ա Մ Մ Կ ,	Օ Ա Ն Տ Մ Գ :
Wir werden sein,		Բ Ա Մ Մ Ի Ն Գ ,	Օ Ա Ն Տ Մ Ա Ն Ն Ը :
Ihr werdet sein,		Բ Ա Մ Մ Բ ,	Օ Ա Ն Տ Մ Գ Մ Ա Ն Ն Ն Ը :
Sie werden sein,		Բ Ա Մ Մ Ն ,	Օ Ա Ն Տ Մ Գ Մ Ա Ն Ն Ն Ն Ը :

Ս Տ Ո Ր Ա Դ Ա Ս Ա Կ Ա Ն

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ich sei,	Բ Ա Մ Մ Ը ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը :
Du seist,	Բ Ա Մ Մ Ս ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ը :
Er sei,	Բ Ա Մ Մ Կ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ն Ը :
Wir seien,	Բ Ա Մ Մ Ի Ն Գ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը :
Ihr seiet,	Բ Ա Մ Մ Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ն Ն Ը :
Sie seien,	Բ Ա Մ Մ Ն ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ն Ն Ն Ը :

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Ich wäre,	Բ Ա Մ Մ Ի Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը Ը :
Du wärest,	Բ Ա Մ Մ Ի Բ Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ա Ն Ը :
Er wäre,	Բ Ա Մ Մ Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը :
Wir wären,	Բ Ա Մ Մ Ի Ն Գ Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ա Ն Ը Ը :
Ihr wäret,	Բ Ա Մ Մ Ի Բ Բ ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ա Ն Ն Ն Ը :
Sie wären,	Բ Ա Մ Մ Ի Ն Գ Ն ,	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ա Ն Ն Ն Ն Ը :

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Ա

Ich sei gewesen,	}	Բ Ա Մ Մ Ը ,	}	Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը ,
Du seist gewesen,		Բ Ա Մ Մ Ս ,		Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ը :
Er sei gewesen,		Բ Ա Մ Մ Կ ,		Օ Ա Ն Մ Մ Ն Ը :
Wir seien gewesen,		Բ Ա Մ Մ Ի Ն Գ ,		Օ Ա Ն Մ Մ Ը Ը Ը :
Ihr seiet gewesen,		Բ Ա Մ Մ Բ ,		Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ն Ն Ը :
Sie seien gewesen,		Բ Ա Մ Մ Ն ,		Օ Ա Ն Մ Մ Ա Ն Ն Ն Ն Ը :

Գ Ե Ր Ա Կ Ա Տ Ա Ր

Ich wäre gewesen,	Եղած { Բլայի, Բլայիր, Բլար, Բլայինք, Բլայիք, Բլային, }	Օլ: { Բլայուց: Բլայուի: Բլայուք: Բլայուինք: Բլայուիք: Բլայուինք: }
Du wärest gewesen,		
Er wäre gewesen,		
Wir wären gewesen,		
Ihr wäret gewesen,		
Sie wären gewesen,		

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde sein,	Բլամ: Բլամս, Բլայ, Բլանք, Բլաք, Բլան, }	Օլ: { Բլամ: Բլամն: Բլամ: Բլամի: Բլամնք: Բլամնք: }
Du werdest sein,		
Er werde sein,		
Wir werden sein,		
Ihr werdet sein,		
Sie werden sein,		

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Sei (du),	Եղիք,	Օլ:
Sei er,	Բլայ,	Օլան:
Seien wir,	Բլանք,	Օլամք:
Seid,	Եղէք,	Օլան:
Seien sie,	Բլան,	Օլաննք:

Ա Ն Դ Ո Ւ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ներիւյ. Seiend,	Բլուղ,	Օլան:
Անիւլ. Gewesen,	Եղած,	Օլանն:

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Sein,	Բլուլ,	Օլանի:
Um zu sein,	Բլուլու,	Օլանիս:

4. Haben.

U U Z F U 6 U 4 U 6

u b r 4 u 6

Ich habe,	በረከታ፣	ጣኒኒኛ	} ረገ፣
Du hast,	በረከታ፣	ሀኒኒኒ	
Er hat,	በረከታ፣	ዐኒኒኒ	
Wir haben,	በረከታህያ፣	ጣኒኒኛ	
Ihr habet,	በረከታህያ፣	ሀኒኒኒ	
Sie haben,	በረከታህ፣	ዐኒኒገገገኒ	

u 6 u 8 u r

Ich hatte,	በረከታ፣	ጣኒኒኛ	} ረገ ገገገ፣
Du hattest,	በረከታህያ፣	ሀኒኒኒ	
Er hatte,	በረከታህያ፣	ዐኒኒኒ	
Wir hatten,	በረከታህያህያ፣	ጣኒኒኛ	
Ihr hattet,	በረከታህያህያ፣	ሀኒኒኒ	
Sie hatten,	በረከታህያህ፣	ዐኒኒገገገኒ	

4 u 8 u r 6 u l

Ich habe gehabt,	በረከገገገ፣	ጣኒኒኛ	} ገገገ፣
Du hast gehabt,	በረከገገገህያ፣	ሀኒኒኒ	
Er hat gehabt,	በረከገገገህያ፣	ዐኒኒኒ	
Wir haben gehabt,	በረከገገገህያህያ፣	ጣኒኒኛ	
Ihr habet gehabt,	በረከገገገህያህያ፣	ሀኒኒኒ	
Sie haben gehabt,	በረከገገገህያህ፣	ዐኒኒገገገኒ	

4 b r u 4 u 8 u r

Ich hatte gehabt,	} በረከገገገህያህ፣	ኔሁ፣	ጣኒኒኛ	} ገገገ፣
Du hattest gehabt,		ኔሁህያ፣	ሀኒኒኒ	
Er hatte gehabt,		ኔሁህያ፣	ዐኒኒኒ	
Wir hatten gehabt,		ኔሁህያህያ፣	ጣኒኒኛ	
Ihr hattet gehabt,		ኔሁህያህያ፣	ሀኒኒኒ	
Sie hatten gehabt,	ኔሁህያህ፣	ዐኒኒገገገኒ		

Գ Ե Ր Ա Կ Ա Տ Ա Ր

Ich hätte gehabt,	}	ըլլայի,	Պէնչի՛՛	}
Du hättest gehabt,		ըլլայիր,	Սի՛նչն	
Er hätte gehabt,		ըլլար,	Օն՛ն	
Wir hätten gehabt,		ըլլայինք,	Պէ՛շի՛՛	
Ihr hättet gehabt,		ըլլայիք,	Սի՛շի՛՛	
Sie hätten gehabt,		ըլլային,	Օն՛շարըն	

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde haben,	}	ըլլամ,	Պէնչի՛՛	}
Du werdest haben,		ըլլաս,	Սի՛նչն	
Er werde haben,		ըլլայ,	Օն՛ն	
Wir werden haben,		ըլլանք,	Պէ՛շի՛՛	
Ihr werdet haben,		ըլլաք,	Սի՛շի՛՛	
Sie werden haben,		ըլլան,	Օն՛շարըն	

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Habe (du),	Ունեցիր,	Սի՛նչն	}
Habe er,	Ունենայ,	Օն՛ն	
Haben wir,	Ունենանք,	Պէ՛շի՛՛	
Habet,	Ունեցեք,	Սի՛շի՛՛	
Haben sie,	Ունենան,	Օն՛շարըն	

Ա Ն Գ Ո Ւ Ն Ե Լ Ա Ռ Թ Ի Ի Ն

ներից. Habend,	Ունենալով,	(վար) օլլարո՛՛ :
Անցեալ. Ge habt,	Ունեցած,	(վար) օլլա՛նալ :

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Haben,	Ունենալ,	(վար) օլլարո՛՛ :
Um zu haben,	Ունենալու,	(վար) օլլարո՛՛յ :

Հ Ա Տ Ո Ւ Ա Ն Ի

Գ Լ Խ Ա Ւ Ո Ր Բ Ա Յ Ե Ր Ո Ւ Վ Լ Բ Յ

118. Գլխաւոր բայերը եօթը կը բաժնուին. ներգործական, Կրաւորական, Չէզոք, Փոխադարձ, Բաշարական, Միադէմ ու Անկանոն:

Ա Ն Ե Ր Գ Ո Ր Ծ Ա Վ Ա Ն Բ Ա Յ

119. Ներգործական բայը ուրիշի հետ հաղորդութիւն ունեցող գործք մը կը ցուցնէ. Ich liebe meinen Vater. Ես հայրս կը սիրեմ: Փէրէրէ՛րէ՛ սէ՛ղէ՛րէ՛:

Բ Կ Ր Ա Ւ Ո Ր Ա Վ Ա Ն Բ Ա Յ

120. Կրաւորական բայը ուրիշէ ընդունւած գործք մը կը ցուցնէ. Ich werde von meinem Vater geliebt. Հօրսէս կը սիրուիմ, Փէրէրէ՛րէ՛ սէ՛ղէ՛րէ՛:

121. Կրաւորական բայի գիտելիքը ասոնք են:

Ա. Ըստ հեղ արժանապատիւն տեղ ինք կը գրի: Մինակ աս տարբերութեամբ որ ինք բայով բանած կրաւորականը՝ արդէն լմնցած գործողութիւն մը կը ցուցնէ. իսկ արժանապատիւն բայով բանածը՝ սկսած բայց չլմնցած գործողութիւն մը կը նշանակէ, ինչպէս. Ich bin bestraft genug, Հերիք պատժուած եմ. Եթէ՛ր գործողութիւնը պատժուած: Ich werde bestraft, կը պատժուիմ կոր. Գործողութիւնը պատժուած: Die Eier sind gefocht, Հաւկիթները եփած են. Երբեք՛ ինչպէ՛ս թիւ: Die Eier werden gefocht, Հաւկիթները կ'եփին կոր, եփելու վրայ են. Երբեք՛ ինչպէ՛ս. ինչպէ՛ս թիւ:

Բ. Կրաւորականին եզակի երրորդ դէմքը մանրանուածք ալ կրնայ շինուիլ, որն որ յոգնակիի տեղ ալ կը բանի. Man lobt mich, Իս կը գովեն. Պէ՛ն էջէ՛րէ՛: Man lobte sie, գովեցան, էջէ՛րէ՛:

Գ. Չէզոքներու երրորդ դէմքն ալ կրաւորականի պէս կրնայ բանիլ. Man gehet, — man kommt, —

man lacht. կերթըցի, կու գացի. կը ծիծաղի. կերթի, կերթի, կերթի:

Գ. Միադէմ բայի պէս առնուած կրաւորականներու երրորդ դէմքը ե՞ս մասնակիով կը բանի, Ե՞ս wird gesagt, կըսուի, որի՞նչ. Ե՞ս muß nicht alle Tag gespielt sein. Ա՞յն օր խաղացելու չէ. չէր կընչո՞ւն մայմո՞ք:

Գ . 2 Է Զ Ո Գ Բ Ա Յ

122. Չէզոք բայը ընօղին վրայ մնացող գործք մը կը ցուցնէ. Ich bin gefallen. Ինկայ, որի՞նչ: Der Baum blüht.

123. Չէզոքներէն որը haben օժանդակով կը խոնարհի, որը sein. Կան ալ որ երբեմն մէկով կը խոնարհին երբեմն մէկալով:

Ա. Չէզոքները haben օժանդակով կը խոնարհին

1) Ա՛րբ որ աւելի ներգործականի քան թէ կրաւորականի մօտ նշանակութիւն ունին, ինչպէս բուժ. baden, լուացիլ, եւ մայմո՞ք. betteln, մուրալ, որի՞նչ. danken, շնորհակալ ըլլալ, ինչէ՞ք ուրի՞նչ. denken, մտածել, որի՞նչ. leben, ապրիլ, եւ մայմո՞ք. säen, ցանել, եւ որի՞նչ. scherzen, կատակ ընել, չէ՞ք երկո՞ւր, եւ այլն, ինչպէս. Der Gärtner hat gesäet. Պարտիզպանը ցանեց. Պարտիզան եւ որի՞նչ:

2) Ա՛րբ որ հնչում մը կը նշանակեն, ինչպէս. bellen, հաջել, հալլա՞մք. blöcken, մայել, երկո՞ւր. brüllen, մանչել, որի՞նչ. schreien, պոռալ, որի՞նչ. եւ այլն:

3) Ա՛րբ որ գործողութեան լիննալը կը ցուցնեն, որ ընդհանրապէս aus մասնակիով կը սկսին, ինչպէս. ausreisen, ծամբորդութիւնը ընել լիննցնել. եւ մայմո՞ք. եւ որի՞նչ. ausblühen, ծաղկիլ լիննալ, չէ՞ք երկո՞ւր, եւ այլն, այսպէս. Der Baum hat ausgeblühet. Ծառը ծաղկեցաւ (լիննցաւ). Այլն չէ՞ք երկո՞ւր:

4) Արբ որ փոխադարձ կամ անդէ՛մ բայի պէս կը բանին. *ինչպէս*, Er hat sich müde gegangen. Բալլէն յոգնեցաւ. Ենդի-ճեդի եզո-լո-: Es hat geregnet, Անձրեւ եկաւ. Ե-զ-ո-ր իէլի:

5) Արբ որ իրենց անցեալը ածականի պէս դոյա-կանի մը հետ շիրքնար բանիլ նէ, որն որ սովորութիւնը կը սովորեցնէ. *ինչպէս* beistehen, helfen, schlafen, եւ այլն: Ich habe ihm geholfen, Անոր օգնեցի. Օն-ե-ր-ը-ժ էի-ր-ի: Ich habe geschlafen, Քնացայ. Ա-յ-ո-ւ-մ: Sie hat gezittert, Գողաց. Թի-ր-ե-ր-ի: Արովհետեւ շիրքնար ըսիլ. Ein beigestandener, geholfener, geschlafener Mann. կամ Eine gezitterte Frau.

Բ. Չէզոքները sein օժանդակով կը խոնարհին

1) Արբ որ վիճակ, պարագայ կամ եղանակ մը կը ցուցնեն. *ինչպէս*, Erkranken, հիւրնանալ, հ-ո-ւ-լ-մ-ի-ք. einschlafen, քուն ըլլալ, -յ-ո-ւ-լ-մ-ի-ք:

2) Արբ որ շարժում մը կը ցուցնեն. *ինչպէս*. fallen, իյնալ, րի-լ-ի-ք. fliehen, փախչիլ, ի-լ-ի-ք. kommen, գալ, ի-լ-ի-ք:

3) Արբ որ իրենց անցեալը ածականի պէս դոյա-կանի մը հետ կրնայ բանիլ նէ, *ինչպէս*. erscheinen, երևնալ, ի-ե-ր-ի-ք. gelingen, յաջողիլ, ր-ո-ւ-լ-ի-ք. Ich bin gefallen, Ինկայ. Տի-լ-ի-ք: Sie ist gestorben. Անիկայ մեռաւ. Օ եւլի-ք:

Արովհետեւ, *ինչպէս* որ սովորութիւնը կը սովորե-ցնէ, կրնայ ըսիլ. Ein gefallener Mensch. Eine gelungene Arbeit. Eine gestorbene Frau.

Գ. Չէզոքները երբեմն haben ու երբեմն sein օ-ժանդակով կը խոնարհին, երբ որ թէ ներգործականի ու թէ կրաւորականի նշանակութիւն կ'ունենան նէ, *ինչպէս* ըսնը.

Wir haben mit der Sache geeilet. Բանը ար-տորցուցինք: Մ-ւ-լ-ի-ք -ճէլէ էի-ր-ի: Er ist in

Ա. Անշար քաղաքի բայեր :

128. Անանջատ մասնակով բաղադրեալ բայերու շեշտը երբեմն բայի վրայ կ'իյնայ ու երբեմն մասնակի վրայ :

129. Բայի վրայ շեշտածներուն անցեալը ge շառնուր, ինչպէս աւ մասնիկներէս բաղադրեալները . be, emp, ent, er, ge, ver, zer — hinter, offen, voll, wider.

Be=fehlen հրամայել, պահանջել . befohlen
 emp=finden զգալ, որոյն . empfunden
 ent=sprechen պատասխանել, ճշմարտ . entsprochen

er=zählen պատմել, նշել . erzählt.
 ge=stehen, խոստովանիլ, իրար կ'ընդդէմ . gestanden.
 ver=theilen, բաժնել, բաշխել . vertheilt.
 zer=brechen, կոտորուել, քայքայել . zerbrochen.
 hinter=gehen, խաբել, լուրջանալ . hintergangen.
 offen=baren, յայտնել, պարզել . offenbart.

Ա. Գարձեալ, անցեալի մէջ ge մասնիկ չեն առներ ուստի չեն կրնար անշար բայերը .

spaziren, զբոսնուլ, կ'ընտել . spaziert.
 studiren, սովորիլ, կ'ընտել . studirt.

Բ. Երբ որ աւ անջատական մասնիկներէս կտրը ուրիշ մը հանդիպի, ինչպէս beun, beein եւ այլն, թէպէտ եւ շեշտը երկրորդին վրայ կ'իյնայ, բայց բային անցեալը ge չառնուր, ինչպէս .

beunruhigen, անհանգիստ ընել, ընդհատել . beunruhigt.
 beeinträchtigen, անիրաւիլ, զրկել . beeinträchtigt.
 verabscheuen, դանիլ, կ'ընտել . verabscheut.
 verunreinigen, աղտոտել, խառնել . verunreinigt.
 verurfachen, պատճառել, կ'ընտել . verurfacht.

130. Անանի վրայ շեշտած բայերու անցեալը ge կ'առնէ . ant, früh, hand, lieb, muth, recht, ur, wall, weis.

A u t w o r t e n , պատասխանել, ճշմարտ . beantwortet.

früh stücken, նախաճաշ բնեւ, գործարարութեան երեսն.	ge frühstückt.
hand haben, գործածեւ, գործարարութեան.	ge handhabt.
lieb kosen, շոյեւ, եօթնութեան.	ge liebkoset.
mut h massen, համբեւ, ութնութեան.	ge muthmaßt.
ur theilen, դասեւ, ութնութեան,	ge urtheilt.
wall fahrten, պանդխտանաւ, գործարարութեան քաղաքացի.	ge wallfahrtet.
weissagen, մարգարեանաւ, նախագործութեան երեսն.	ge weissaget.

Բ. Անշատական բառերիւ թարգմանք:

131. Անշատական մասնիկ բաղադրեալ բայերու շեշտը միշտ մասնիկին վայելիցայ: Ան առտակ մասնիկներ են, an, ab, auf, aus, bei, dar, ein, empor, fehl, fort, heim, her, hin, inne, los, mit, nach, wieder, vor, weg, nieder, zu. Ablegen, մեկտի դնեւ, շարքէն հանել. aufheben, վեր վերցընեւ, եօթնութեան թարգմանք. ausgehen, դուրս երթաւ, արդարեւ քաղաքացի. beiwohnen, քովը կենաւ, երեսնութեան թարգմանք. darstellen, առջեւ դնեւ, եօթնութեան թարգմանք. eingehen, մանեւ, քաղաքացի. emporsteigen, վեր ելեւ, եօթնութեան թարգմանք:

132. Անշատական մասնիկները իրենց բայերէն կը բաժնուին.

Ա. Սահմանական ներկայի, Բ. Սահմանական անկատարի, Գ. Հրամայականի, Դ. Անդունելութեան անցեալի, Ե. Անցեալի ժամանակի մեջ, ինչպէս. Ա. Ich lege a b, Մէկ դի կը դնեմ. Պէր երեսնութեան թարգմանք: Բ. Er reifete a b, (ճամբան) դնաց. Օ քաղաքացի. Գ. Höret a u f. Գաղտնիքը. Խնայելիք: Դ. Au s g e g a n g e n. Գուրս դացած: Տըւրը քաղաքացի: Ա u s ; u g e h e n. Գուրս երթաւ. Տըւրը քաղաքացի:

Գ. Խոսքի բարբառները քայլեր:

133. Աստեասկ մասնիկները ասոնք են. durch, hinter, über, um, unter, voll, wieder.

134. Ասոնք անանջատ կ'ըլլան, երբ որ շեշտը բայի վրայ կ'իյնայ. ու ան ատեն բայը ներգործականի պէս կը բանի, ու անցեալի մէջ ge շառնուր. ինչպէս, übergehen, übergegangen, zu übergehen, զանց ընել, ուղբարձ: Ich übergehe es mit Stillschweigen. Լուսթեամբ կ'անցնիմ. Սեշյէյէտէ:

135. Ասոր հակառակ անջատական կ'ըլլան, երբ որ շեշտը մասնիկի վրայ կ'իյնայ. ու ան ատեն բայը չէզոքի պէս կը բանի, ու անցեալի մէջ ge կ'ուզէ, ինչպէս. übergehen, übergegangen, überzugehen, (անդին) անցնիլ, իէշէ+. Es geht in Faulniß über, Կը փաի, Չէրէր:

Ձ. Մ Ի Ա Դ Է Մ Բ Ա Յ

136. Միազէմ բայը ամէն ժամանակի մէջ մինակ մէկ դէմք, այսինքն եզակի երրորդ դէմք ունի (131. Գ):

Է. Ա Ն Կ Ա Ն Ո Ն Բ Ա Յ

137. Անկանոն կ'ըլլի հասարակ լծորդութենէ տարբեր խոնարհած բայը:

138. Անկանոններէ մէկքանին սահմանական անկատարին մէջ te, իսկ անցեալի մէջ t կը վերջաւորին. բայց հասարակօրէն անկատարի մէջ բազաձայնով մը կը վերջաւորին, իսկ անցեալի մէջ en. Մինակ schießen բային անկատարը schieß կ'ըլլայ. ու thun բային անցեալը gethan.

139. Անկանոն բայերը հասարակ լծորդութենէ կը զարտուղին Ա. Սահմանական ներկային եզակի երրորդ ու երրորդ դէմքին, Բ. Սահմանական անկատարին, Գ. Ստորագասական անկատարին, Դ. Հրամայականին եզակի երկրորդ դէմքին, ու Ե. Ընդունելու

Թիւն անցեալին մէջ. ինչպէս backen, եփել, փէշեր-
 ֆէրայր.

Ա. Du bäckst, er bäckt, կ'եփես, կ'եփէ, փէշեր-
 ֆէն, փէշերֆեր, Բ. Ich back, կ'եփէի, եփեցի. փէշե-
 րֆերֆէր, փէշերֆէր: Գ. ich bäcke, եփելի, փէշերֆէրֆէր:
 Դ. back, եփե, փէշեր: Ե. gebacken, եփած, փէշերֆէշ:

140. Անկանոն բայերու զխաւոր զարաուզու-
 Թիւններուն մէկն ալ արմատական ձայնաւորնին փո-
 խելնին է, ինչպէս wissen, գիտնալ, օգնէ. helfen,
 օգնել. ետրբէր էրէր. ich wußte, ich half, gewußt,
 geholfen.

141. Արմատական ա, օ, ու, ձայնաւորները ստո-
 բադատականի մէջ ä, ö, ու ü ձայնաւորներու կը փոխ-
 լին, ինչպէս զարաուզի բայերու պատկերին մէջ կը
 գրանեն:

Չարաուզի բայերու ցանկին մէջ ասոր միտ գնելու է որ,

Ա. Բազազրեալ բայերն ալ իրենց պարզ բայերուն
 պէս խոնարհելուն. կարգի մէջ շեն զըրիր. ուստի օօտ
 sehen, an zichen. գանել կ'ուզես նէ sehen ու zichen. նայէ,
 նայն է:

Բ. Ասաղ * մը ունեցողները կանոնաւոր ալ կըրնան խո-
 նարհել:

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Ւ Ո Ր Բ Ա Յ Ե Ր Ո Ւ Խ Ո Ն Ա Ր Հ Ո Ւ Մ Ը

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Վ Ա Ն		Ս Տ Ո Ր Ա Գ Ե Ս Ա Վ		Հ Ր Ա Մ Ա Ը	Ը Ն Գ Ո Ւ Ն Ե - Լ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն
Ի ե Ր Գ	Ա Ն Գ Գ Ը	Ի ե Ր Գ	Ա Ն Գ Գ Ը	Ա Վ Ա Ն	
ich • e	te	e	ete	շուճի	Ն Ե Ր Կ Ա Յ
du • est	test	est	etest	e	enb
er • et	te	e	ete	e	Ա Ն Յ Ե Ա Վ
wir • en	ten	en	eten	en	ge • et
ihr • et	tet	et	etet	et	Ա Ն Ե Ր Ե Ւ Ո Յ Թ
sie • en	ten	en	eten	en	en

Ե. ՆՆԻԳՌՈՐՆԵԿԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ich liebe,
 Du lobest (lobst),
 Er lobet (lobt),
 Wir loben,
 Ihr lobet (lobt),
 Sie loben,

Կը գովեմ, էջերէ՛մ:

Ich liebe,
 Du lobest,
 Er lobe,
 Wir loben,
 Ihr lobet,
 Sie loben,

Գովեմ, էջերէ՛մ:

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Ich lobte,
 Du lobtest,
 Er lobte,
 Wir lobten,
 Ihr lobtet,
 Sie lobten,

Կը գովէի, գովեցի,
 էջերէրէ՛մ, էջերէ՛մ:

Ich lobete,
 Du lobetest,
 Er lobete,
 Wir lobeten,
 Ihr lobetet,
 Sie lobeten,

Գովէի,
 էջերէրէ՛մ:

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Լ

Ich habe gelobt,
 Du hast gelobt,
 Er hat gelobt,
 Wir haben gelobt,
 Ihr habet gelobt,
 Sie haben gelobt,

Գոված եմ,
 էջերէ՛ւ է՛մ:

Ich habe gelobt,
 Du habest gelobt,
 Er habe gelobt,
 Wir haben gelobt,
 Ihr habet gelobt,
 Sie haben gelobt,

Գոված ըլլամ,
 էջերէ՛ւ զլայնմ:

ԲԵՅԻ ՕՐԻՆԵԿ

ՍԵՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԵԴԱՍԵԿԱՆ

Գ Ե Ր Ա Կ Ե Ս Ե Ր

Ich hatte gelobt,
 Du hattest gelobt,
 Er hatte gelobt,
 Wir hatten gelobt,
 Ihr hattet gelobt,
 Sie hatten gelobt,
 Գողած էի,
 Իջո՞ւն էրդո՞ւմ:

Ich hätte gelobt,
 Du hättest gelobt,
 Er hätte gelobt,
 Wir hätten gelobt,
 Ihr hättet gelobt,
 Sie hätten gelobt,
 Գողած բլլայի,
 Իջո՞ւն էր շուշուր:

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde loben,
 Du wirst loben,
 Er wird loben,
 Wir werden loben,
 Ihr werdet loben,
 Sie werden loben,
 Պիտի գողեմ,
 Իջո՞ւն էրդո՞ւմ:

Ich werde loben,
 Du werdest loben,
 Er werde loben,
 Wir werden loben,
 Ihr werdet loben,
 Sie werden loben,
 Գողելու պիտի բլլ-
 լամ, Իջո՞ւն էր շուշուր:

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Lobe (du),
 Lobe er,
 Գողէ, Իջո՞ւ:

Loben wir,
 Lobet,
 Loben sie.

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ա Ն Ց Ե Լ Լ

Lobend, Գողող, Գողելով.
 Իջո՞ւն, Իջո՞ւրդո՞ւ:

Gelobt, Գողած.
 Իջո՞ւնն:

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Loben, Գողել. Իջո՞ւրդո՞ւ:

Um zu loben,
 Գողելու. Իջո՞ւրդո՞ւ:

Բ. ԿՐԵՌՈՐԵԿԸՆ

ՍԸԼՄԱՆԵԿԱՆ

ՍՏՈՐԳԵՍԵԿԱՆ

Ն Ե Ր Կ Ա Ց

Ich werde gelobt,
 Du wirst gelobt,
 Er wird gelobt,
 Wir werden gelobt,
 Ihr werdet gelobt,
 Sie werden gelobt,

Կը դովիւիմ, էջիւ-
 լիւրիւմ:

Ich werde gelobt,
 Du werdest gelobt,
 Er werde gelobt,
 Wir werden gelobt,
 Ihr werdet gelobt,
 Sie werden gelobt,

Գովիւիմ, էջիւ-
 լիւրիւմ:

Ա Ն Կ Ա Ց Ա Ր

Ich wurde gelobt,
 Du wurdest gelobt,
 Er wurde gelobt,
 Wir wurden gelobt,
 Ihr wurdet gelobt,
 Sie wurden gelobt,

Կը դովիւի, դով-
 լեցայ. էջիւ-լիւ-
 լիւրիւմ, էջիւ-լիւրիւմ:

Ich wurde gelobt,
 Du wurdest gelobt,
 Er wurde gelobt,
 Wir wurden gelobt,
 Ihr wurdet gelobt,
 Sie wurden gelobt,

Գովիւի, էջիւ-լիւ-
 լիւրիւմ:

Կ Ա Ց Ա Ր Ե Ա Լ

Ich bin } gelobt
 Du bist }
 Er ist }
 Wir sind } worden.
 Ihr seid }
 Sie sind }

Գովում եմ,
 էջիւ-լիւ-լիւրիւմ:

Ich sei } gelobt
 Du seiest }
 Er sei }
 Wir seien } worden.
 Ihr seiet }
 Sie seien }

Գովում բլում,
 էջիւ-լիւ-լիւրիւմ:

ԲԵՅԻ ՕՐԲԵԼԿ

ՍԵՆՄԵՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԵԴԱՍԵԿԱՆ

Գ Ե Ր Ա Կ Ա Տ Ե Ր

Ich war
Du warst
Er war
Wir waren
Ihr waret
Sie waren

}

gelobt
worden.

Գողաճ էի,
Էջնիւնէն ի տրիւնս:

Ich wäre
Du wärest
Er wäre
Wir wären
Ihr wäret
Sie wären

}

gelobt
worden.

Գողաճ ըլլայի, էջ-
նիւնէն զտրիւնս:

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde
Du wirst
Er wird
Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

}

gelobt
werden.

Պիտի գողիմ, էջ-
նիւնէնէնս:

Ich werde
Du werdest
Er werde
Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

}

gelobt
werden.

Գողեկու պիտի ըլ-
լամ, էջնիւնէն զտրիւնս:

Ն Բ Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Werde (du) gelobt,
Werde er gelobt,
Գողէ, էջնիւն:

Werdet (ihr) gelobt,
Werden sie gelobt.

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Gelobt werden,
Գողիլ, էջնիւնէն:

Um gelobt zu werden,
Գողեկու, էջնիւնէն:

Գ. ՓՈՒԼԿԵՐԶ ԻՆՅԻ ՕՐԻՆԼԿ

ՍԵՂՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԴԱՍԵԿԱՆ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ich freue mich,
 Du freuest dich,
 Er freuet sich,
 Wir freuen uns,
 Ihr freuet euch,
 Sie freuen sich,
 Կ'ուրախանամ՝,
 Սէ՛ղբէ՛րէ՛:

Ich freue mich,
 Du freuest dich,
 Er freuet sich,
 Wir freuen uns,
 Ihr freuet euch,
 Sie freuen sich,
 Աւրախանամ՝,
 Սէ՛ղբէ՛րէ՛:

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Ich freute mich,
 Du freutest dich, եւ այլն:

Ich freuete mich,
 Du freueteſt dich, եւ այլն:

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Լ

Ich habe mich gefreuet,
 Du haſt dich gefreuet,

Ich habe mich gefreuet,
 Du habest dich gefreuet,

Գ Ե Ր Ա Կ Ա Տ Ա Ր

Ich hatte mich gefreuet,
 Du hatteſt dich gefreuet,

Ich hätte mich gefreuet,
 Du hättest dich gefreuet,

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde mich freuen,
 Du wirſt dich freuen,

Ich werde mich freuen,
 Du werdest dich freuen,

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Freue dich,

Freuen wir uns,

Freue er ſich,

Freuet euch,

Freuen ſie ſich,

Ա Ն Գ ՈՒ Ն Ե Լ ՈՒ Թ Ի Ի Ն

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ա Ն Յ Ե Ա Լ

Sich freuend,

Sich gefreuet,

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Sich freuen,

Um ſich zu freuen.

Գ. ԲԵՂԵՂԻՐԵԼԻ, ԲԵՅԻ ՕՐԲԵԼԿ

ՍԸՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Ich theile ab,	Ich abtheile,
Du theilest ab,	Du abtheilest,
Er theilet ab,	Er abtheile,
Wir theilen ab,	Wir abtheilen,
Ihr theilet ab,	Ihr abtheilet,
Sie theilen ab,	Sie abtheilen,
Կը բաժնեմ, Պէտէլիմ:	Բաժնեմ, Պէտէլիմ:

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Ich theilte ab,	Ich abtheilte,
Du theiltest ab, եւ այլն:	Du abtheiltest, եւ այլն:

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Լ

Ich habe abgetheilt,	Ich abgetheilt habe,
Du hast abgetheilt,	Du abgetheilt habest,

Գ Ե Ր Ա Կ Ա Տ Ա Ր

Ich hatte abgetheilt,	Ich hätte abgetheilt,
Du hattest abgetheilt,	Du hättest abgetheilt,

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Ich werde abtheilen,	Ich werde abtheilen,
Du wirst abtheilen,	Du werdest abtheilen,

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Theile (du) ab,	Theilen wir ab,
Theile er ab,	Theilet ihr ab,
	Theilen sie ab,

Ա Ն Դ Ո Ւ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Abtheilend,

Ա Ն Ց Ե Ա Լ

Abgetheilt,

Ա Ն Ե Ր Ե Ի Ո Յ Թ

Abtheilen,

Um abzutheilen.

Ա. Աներեւութի մէջ ein ու. Երն վերջաւորած բայերը. Ինչպէս, sam-meln, ժողովել, Բաղլա՞մք. bedau-ern, ցաւել, մեղմք. սահմանական ներկայի առջի դէմքին մէջ արմատական է գիրը կը թողի, իսկ դէմքերու ու ժամանակներու մէջ է գիրը կը պահի, բայց բայի վերջաւորութեան է գիրը թող կը արի. ուստի. Ich samm-ele, bedau-ere ըսելու ich samm-le, bedau-re կ'ըսի. իսկ ասոր հակառակ du sammel-est, bedauer-est; er sammel-et, bedauer-et; wir sammel-en եւ այլն ըսելու՝ du sammel-ist, bedauer-ist; er bedauer-et; wir sammel-en կ'ըսի:

Բ. Հասարակօրէն ուրիշ բայերու մէջ ալ Են ու. Ետ մասնիկներուն է գիրը կը կրճատի ու կ'ըսի du lob-ist, gelob-et եւ այլն. փոխանակ lob-est, gelob-et ըսելու. միայն թէ ասանկ կրճատութենէ հնչման խստութիւն մը չեւէ. ուստի reißt եւ այլն չըսելու է, հապա reißest. Այլնպէս den, ten, chnen վերջաւորած բայերն ալ ասանկ կրճատել չըլլար. ուստի du duldest, er rechnet ըսելու է. չէ թէ՛ du duldst, gerechnet եւ այլն:

Գ. Բայց ստորագասականի է գիրը կրճատել չըլլար: Մինակ ehen վերջաւորած բայերը ընտիր մասեանագիրները երբեմն կը կրճատեն, ու. gehn, sehn, կ'ըսեն փոխանակ gehen, sehen ըսելու:

Դ. Գերմանացիք պարզ ապառնիէն զաս, Անցեալ ու. Զարարեալական ու. ներկայ յարարեալական ապառնի ալ ունին, որոնք նշանակութեան կողմանէ առջինէն բիշ կը տարբերին:

1) Պ-ը-լ -դ-ռ-նի. Du wirst lernen, Պիտի սովորս. Իշխի՞նք ինչ:

2) Ա-ն-լ -դ-ռ-նի. Wann ich werde gelernt haben, werde ich ausgehen. Սովորելու ըլլամ նէ, գուրս պիտի երթամ: Իշխի՞նք ինչ օլ-ը-ռ-մ' Ել-ը-լ ըլ-ը-լ:

3) Յ-ը-ք-ի-ը-լ-ն -դ-ռ-նի. Ich würde kommen, wenn ich Zeit hätte, կամ ich käme, wenn ich Zeit hätte. Կուգայի: Թէ որ ասեն ունենայի. Ա-ք-ի-ը' օլ-ը-լ է ինչ է-ի: Ich würde ihn loben կամ ich lobete ihn, wenn er es verdienete.

4) Ն-ը-լ-ը-լ-ը-լ-ն -դ-ռ-նի. Ich würde gekommen sein, wenn ich Zeit gehabt hätte. Եկած կ'ըլլայի, ասեն ունեցած ըլլայի նէ: Ա-ք-ի-ը' օլ-ը-լ օլ-ը-լ ըլ-ը-լ է-ի: Կամ ich wäre gekommen, wenn եւ այլն ich würde ihn gelobt haben կամ ich hätte ihn gelobt, wenn er es verdient hätte.

Ա Ն Կ Ա Ն Ո Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Թ Ա Ն Կ

8 Ա Ն Կ

Անգլերէն	Սահմանափակ ներբերում	Սահմանափակ ներբերում	Սահմանափակ ներբերում	Սահմանափակ ներբերում
* Ծագն, (հաց) կտրել	du bäckst, er bäckt	ich backe	ich backe	backe
Ծեփել, հրամայել	du befehlst, er befehlt wir befehlen	ich befehle	ich befehle (be- fehle)	befiehl befohlen
Ծեփիցն, ջանալ	du befeigst, er be- feigt	ich befeige	ich befeige	befeige befeigst
Ծեցանալ, սկսել	du beginnst, er beginnt	ich beginne	ich beginne (be- günne)	beginne begonnen
Ծեցիցն, խոստովանել	du beist, er beigt	ich beie	ich beie	beie beigst
* Ծեղանալ, ներշնչել	du belemmst, er be- lemmt	ich belemme	ich belemme	belemme belemmen
* Ծեղել, հարկել	du best, (bist), er best (bist)	ich beste	ich beste	beste, bist besten
Ծեղանալ, խոստովանել	du birst, er birst	ich bürge	ich bürge (bürge)	bürge gebürge
* Ծեղանալ, պայծառել	du berstest (birstest), er berstest (birstest)	ich berste	ich berste	berste (birst) berstest
* Ծեղանալ, շարժել	du bewegst, er be- wegt	ich bewege	ich bewege	bewege bewegen

Անիճիւնը .	Անիճիւնը . Նիճիւնը .	Անիճիւնը . Անիճիւնը . Անիճիւնը .	Անիճիւնը . Անիճիւնը . Անիճիւնը .	Անիճիւնը . Անիճիւնը . Անիճիւնը .
Յեճիւն , ձեճիւն . յեճիւնը .	du gedi(e)st , er ge- dich(e)st	ich gediehe	gediehe (ge- dich)	gediechen .
Յեճիւն , երթիւն (այրով) , իջեճիւն .	du geh(e)st , er geh(e)st	ich ginge	gehe (geh)	gegangen .
Յեճիւն , յաջողիւն .	du geling(e)st , er ge- ling(e)st	ich gelang	geling	gelingen .
Յեճիւն , պրծիւն .	du giltst , er gilt , wir gelten	ich galt	gilt	gegolten .
Յեճիւն , առողջեճիւն .	du genesst , er geneset	ich genas	genese	genesen .
Յեճիւն , զուգիւն .	du genießest , er genie- ß(e)st	ich genos	genieße (ge- nieß)	genossen .
Յեճիւն , պատահիւն .	es gesch(e)h(e)st	es geschah(e)	es geschähe	geschehen .
Յեճիւն , զաւանակիւն .	du gewinn(e)st , er ge- winn(e)st	ich gewann	ich gewänne (ge- wönne)	gewonnen .
Յեճիւն , թափիւն .	du gießest , er gieß(e)st	ich goß	ich göße	gegossen .
Յեճիւն , նստիւն .	du gleichest , er gleich(e)st	ich glich	ich gleiche	geglichen .
Յեճիւն , զուլիւն .	du gleitest , er gleiß(e)st	ich glit	ich glise	geglissen .
Յեճիւն , պրթիւն .	du gleitest , er gleitet	ich glitt	ich glitte	geglitten .
Յեճիւն , ծիծիւն .	du glimm(e)st , er glim- m(e)st	ich glomm	ich glomme	geglommen .
Յեճիւն , խնայուլ .	du gönnt(e)st , er gönnt	ich gönnte	ich gönnte	gegönnt .
Յեճիւն , զորիւն .	du grabst , er grabt , wir graben	ich grub	ich grabe	gegraben .

Անիճիւնը.	Անիճանալու ներքինը.	Անիճանալու արտաքինը.	Անիճանալու արտաքինը.	Անիճանալու արտաքինը.
Շրտիլ, բռնակ, թռտիլ.	du greiff(e)st, er greiff(e)t	ich greiffe	greif (greife)	gegriffen.
Կրտիլ, առնանալ, կրտիլ.	du hast, er hat, wir haben, ihr habet, sie haben	ich hatte	habe	gehabt.
Կրտիլ, բռնակ, թռտիլ.	du hältst, er hält, wir halten	ich hielt	halte (halt)	gehalten.
Կրտիլ, կարկռել, առնել.	du hängest (hängst), er hängt (hängt)	ich hing	hänge	gehungen.
Կրտիլ, կարկռել, տրտիլ.	du hau(e)st, er hau(e)t	ich hieb	hau(e) (hau)	gehauen.
Կրտիլ, զեղչնակ, քաղցրել.	du heb(e)st, er heb(e)t	ich hob	hebe	gehoben.
Կրտիլ, առնանալ, տրտիլ.	du heißest, er heiß(e)t	ich hieß	heisse	geheissen.
Կրտիլ, ողնակ, տրտիլ.	du hilfst, er hilft, wir helfen	ich half	hülfe	geholfen.
Կրտիլ, կարկռել, տրտիլ.	du feiff(e)st, er feiff(e)t	ich fiff	feife (feif)	gefiffen.
Կրտիլ, առնանալ, թռտիլ.	du kenn(e)st, er kenn(e)t	ich kannte	kenne	gekannt.
Կրտիլ, ճիգրակ, տրտիլ.	du kliebst, er kliebt	ich klob	klieb	geklieben.
* Կրտիլ, առնանալ, կրտիլ.	du klingen(e)st, er klingen(e)t	ich klang	klänge (kling)	geklungen.
Կրտիլ, ճիգրակ, կրտիլ.	du kneiff(e)st kneiff(e)st, er kneiff(e)t kneiff(e)t	ich kniffe (knippe)	kniefe (knief)	gekniffen (geknippen).
Կրտիլ, կարկռել, կրտիլ.	du kommt (kommt), er kommt (kommt)	ich kam	komme	gekommen.

Անկերտանի.	Անկերտանի.	Անկերտանի.	Անկերտանի.	Անկերտանի.
* Rennen, զառկել, արձանգ.	du renn(e)st, er rennt	ich rennte	renne	gerannt (ge- rannt), gerochen, gerungen.
Riechen, հոտով, քոզմոք.	du riech(e)st, er riecht	ich roch	rieche (riech)	
Ringen, բոխախաղով, քոզմոք.	du ring(e)st, er ringt	ich rang	ringe (ring)	
Rinnen, թափով, քոզմոք.	du rinn(e)st, er rinnt	ich rann	rinne	geronnen.
Rufen, կոչով, արձանգ.	du ruf(e)st, er ruft	ich rief	rufe (ruf)	gerufen.
Saufen, խմելով (կեղծախմայ), քոզմոք.	du saust, er sauft, wir saufen	ich soff	sauf (saufe)	gesoffen.
Saugen, ծծել, քոզմոք.	du saugst, er saugt	ich sog	saug (sauge)	gesogen.
Schaffen, բնակ, ստեղծել, քոզմոք.	du schaffst, er schafft	ich schuf	schaffe (schaff)	geschaffen.
Scheiden, զառկել, արձանգ.	du scheidest, er scheidet wir scheiden	ich scheid	scheide	geschieden.
Scheitern, կրկնառակ, կոզմոք.	du scheit(e)st, er scheit- ert	ich schien	scheine (schein)	geschien(e).
Schelten, շափառակ, կոզմոք.	du schilt(e)st, er schilt, wir schelten	ich schalt	schilt	gescholten.
Scheren, կտրել, քոզմոք.	du schierest, er schiert, wir scheren	ich schor	schier (schere)	geschoren.
Schieben, հիշել, քոզմոք.	du schiebst, er schiebt	ich schob	schieb (schiebe)	geschoben.
Schießen, նետակ, (քոզմոք) քոզմոք.	du schießest, er schießt, wir schießen	ich schoß	schieße (schieß)	geschossen.

ሆኔኑሊ	ሆረረሊ	ሆረረሊ	ሆረረሊ	ሆረረሊ
ጸከፆፆሊ ፎረረረሊ	du schindest, er schändet,	ich schände	ጸከፎ	ጸከፎ
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schläfst, er schläft,	ich schlief	ጸከፎ	ጸከፎ
	wir schlafen			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schlägst, er schlägt,	ich schlug	ጸከፎ	ጸከፎ
	wir schlagen			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schleichst, er schleicht,	ich schleich	ጸከፎ	ጸከፎ
	schleichst			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schleiffst, er schleift,	ich schleiff	ጸከፎ	ጸከፎ
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schleiffst, er schleift,	ich schleiff	ጸከፎ	ጸከፎ
	schleiffst			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schließest, er schließt,	ich schloß	ጸከፎ	ጸከፎ
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schließest, er schließt,	ich schloß	ጸከፎ	ጸከፎ
	schließest			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schlingest, er schlingt,	ich schlang	ጸከፎ	ጸከፎ
	schlingest			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schmeißest, du schmeißest,	ich schmeiß	ጸከፎ	ጸከፎ
	schmeißest			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schmelzest, er schmilzt,	ich schmolz	ጸከፎ	ጸከፎ
	schmelzest			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schneubest, du schneubest,	ich schneub	ጸከፎ	ጸከፎ
	schneubest			
ጸከፆሊ ፎረረረሊ	du schneidest, er schneidet,	ich schnitt	ጸከፎ	ጸከፎ
	schneidest			

ጸከፎ

Անիւթ-ընթ.	Անիւթ-ընթ.	Անիւթ-ընթ.	Անիւթ-ընթ.	Անիւթ-ընթ.
Յտօսել, տօսել, տօսելու.	du stößest, er stößt (est)	ich stoße	stöß (stoße)	gestoßen.
Յտրեիս, տրեիս, տրեիսու.	du streichest, er streicht (est)	ich streiche	streich (streiche)	gestrichen.
Յտրիս, տրիս, տրիսու.	du streitest, er streitet	ich streite	strette	gestritten.
Իտիս, տիս, տիսու.	du thust, er thut	ich thue	thue (thu)	gethan.
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du tragest, er trägt, wir tragen	ich trage	trage (trag)	getragen.
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du triffst, er trifft, wir treffen	ich traffe	triff	getroffen.
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du treibest, er treibt (est)	ich treibe	treibe (treib)	getrieben.
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du trittst, er tritt, wir treten	ich träte	tritt	getreten.
*Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du triefest, er trieft (est)	ich träffe	triefe (trief)	getroffen.
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du triegst, er trieg (est)	ich träge	träge	(getrieft.)
Իտրիս, տրիս, տրիսու.	du trinkst, er trinkt	ich tränke	trinke (trinke)	getrunken.
Յտրեիս, տրեիս, տրեիսու.	du verbleichest, er verbleicht	ich verbliche	verbliche	verblühen.
Յտրեիս, տրեիս, տրեիսու.	du verdorbst, er verdirbt, wir verderben	ich verdörbe	verdirb	verdorben.
Յտրեիս, տրեիս, տրեիսու.	es verdriest	es verdörbe	verdröbe	verdorben.
Յտրեիս, տրեիս, տրեիսու.	du vergiffst, er vergift, wir vergiften	ich vergäße	vergäße	vergiftet.

ጌታ ጌታ ጌታ	ዘረዘረ ስብሐት ጌታ ጌታ	ዘረዘረ ስብሐት ጌታ ጌታ	ዘረዘረ ስብሐት ጌታ ጌታ	ዘረዘረ ስብሐት ጌታ ጌታ
ወረክሎ፣ ደግሞ ስብሐት ጌታ ጌታ	du verhehlst, er verhehlt	ich verhehle	ich verhehlete	verhehlen (verhehlt.)
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du verlierst, er verliert	ich verliere	ich verlor	verlieren
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du verläst, er verläst	ich verläche	ich verlor	verlöchen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du verwirrest, er verwirret	ich verwirre	ich verwirrte	verwirren
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du wachst, er wächst	ich wachse	ich wuchs	wachsen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du wagst, er wagt	ich wage	ich wagte	wagen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du wäschst, er wäscht	ich wäsche	ich wusch	waschen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du webst, er webt	ich webbe	ich webte	weben, (gewebt.)
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du weichst, er weicht	ich weiche	ich wich	weichen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du weißt, er weißt	ich weisse	ich wusste	weisen
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du wendest, er wendet	ich wende	ich wendete	wenden (gewendet.)
ወረክሎ፣ ስብሐት ጌታ ጌታ	du wirbst, er wirbt	ich wirbe	ich warb	wirben

Անգլերէնը.	Անգլերէնը.	Անգլերէնը.	Անգլերէնը.
Werfen, նետել, ձգել, արձարձել, արձարձել, արձարձել.	du wirfst, er wirft, wir werfen	ի շարժել (արձարձել) արձարձել	արձարձել.
Winden, ոլորել, շրջել.	du windest, er windet	ի շարժել	արձարձել.
Wissen, գիտել, ճշտել.	du weißt, er weiß, wir wissen	ի ճշտել	արձարձել.
Wollen, ուզել, ինչպէս ընտել.	du willst, er will, wir wollen	ի ընտել	արձարձել.
Zeichen, նշանակել, նշանակել, նշանակել.	du zeichnest, er zeichnet, ich zeichne	ի նշանակել	արձարձել.
Ziehen, քաշել, քաշել.	du ziehst, er zieht, ich ziehe	ի քաշել	արձարձել.
Zwingen, ստիպել, ստիպել.	du zwingst, er zwingt, ich zwinge	ի ստիպել	արձարձել.

Գ Լ Ո Ի Խ Օ

Ն Ա Խ Ա Դ Ի Ո Ի Թ Ի Ի Ն

142. ՄԱԽԱԴԻՈՒԹԻՒՆԸ բառերու իրարու հետ ունեցած յարաբերութիւնը կը ցուցնէ. ու իրմէ ետքը կամ առաջ որոշ հօլովով անուն մը կը պահանջէ կամ սեռական, կամ արական, կամ հայցական, կամ սեռական ալ արական ալ, կամ երբեմն արական երբեմն հայցական :

Ա. Ս Ե Ռ Ա Կ Ա Ն

- Anstatt, statt, տեղը, եերէնէ.
 außerhalb, դուրս, արևարդ.
 diesseits, jenseits, առ դիս, ան դին, պո՛՛ օ Ռարֆրո.
 innerhalb, մէջը, էլէնդե.
 fraut, } նայելով, համեմատ, ի՛՛օրէ, Գ՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛.
 laut, }
 mittelst, vermittelst, միջնորդութեամբ, վա՛՛նիէնէյլէ.
 oberhalb, վերի դին, եօգրդի Ռարֆրո.
 unfern, շատ հեռու չէ, չօգը բարձր գինէլ.
 ungeachtet, թէպէտ, իօշ, չէր չէ գրո.
 unterhalb, տակի դին, ալի Ռարֆրոն.
 trotz, դեմ, գրո.
 vermöge, համեմատ, զօրութեամբ. գո՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛, ի՛՛օրէ.
 während, ատեն, վա՛՛նիէնէյլէ.
 um wegen, } համար, էլէն, տեղեղնէյլէ:
 ... willen, }

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Anstatt des Fürsten, կամ Statt des Fürsten an. Իշխանին տեղը. Պէյն եերէնէ: — Innerhalb dreier Tage. Երեք օրան մէջ. Իշ ին էլէնդե, հողեղնէնդե: — Ungeachtet seines Fleißes, կամ Seines Fleißes ungeachtet. Թէպէտ ջանք բրաւ. չէր չէ գրո (ելտէն իէլէն) գրոնիէնի ելտէնիտէ գե: —

Während des Winters, Չմուսան ասին, կամ
 ձման ի բուն. Գըշ ինքնը, արեւիկն ինքնը: — Um
 des Himmels willen. Երկնից համար: Կեցիք ինքն:
 Alters halber — seinet halben — unsert halben.
 Եւրոթեան համար — Իրեն համար — Մեզի համար.
 Ինքնընդէս ինքն — Գեշարի ինքն — Պէշիս ինքն:

Բ . Տ Բ Ա Կ Ա Ն

Aus, (մէջ)էն, (ինքն)որէն.
 außer, ի զատ, ինքնընդէս.
 bei, քովը, եւնընդէս.
 entgegen, դէմ, ինքնընդէս.
 gegenüber, դիմացը, ինքնընդէս.
 gemäß, համեմատ, կերէ.
 mit, հետ, ինքն.
 nach, համաձայն, հետնապէս.
 nebst, մեկտեղ, արեւիկն.
 sammt, հետը, արեւիկն.
 seit, ի վեր, արեւիկն.
 von, (զեւ)էն, (նոյ)որան.

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Er kommt aus dem Garten. Պարտեզէն կու
 գայ. Պարտեզէն կէլիցը: — Bei meinem Hause.
 Իմ ասնա քովը. Իմին եւնընդէս: — Der Kirche
 gegenüber. Եկեղեցւոյն դիմացը. Բիւիկն ինքնընդէս:
 — Meiner Meinung nach. Իմ մտքիս
 համաձայն. Պէշիս ֆիւրիս կերէ: — Von dem Berge.
 Լեռնէն. Տարան:

Գ . Հ Ա Յ Յ Ա Կ Ա Ն

Durch, (մէջ)էն. (ինքն)որէն:
 für, համար. ինքն:
 gegen, դէպ ի, արեւիկն.
 sonder, } առանց, (չիարեւիկն)որէն:
 ohne, }
 wider, դէմ, ինքնընդէս:

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Durch den Wald gehen. Անտառին մէջէն անց-
 ցիլ. Օրհնելն իշխարէն ինչէր: — Gegen den Willen
 des Vaters. Հօրը կամայ դէմ. Փէրէրէն ը-
 փորը: — Sonder allen Zweifel. Անանց տարակու-
 սի մը. Հէշ արշ շի-դի-տիշ: — Um die Stadt ge-
 hen. Քաղքին շորս դին պարտիլ. Անդրէն րի-
 ը-ճըն ինչէր: — Sie ziehen wider den Feind. Թըշ-
 նամայն դէմ կ'երթան. Տի-ըննէ փորը ինչէր:

Անտառագրութիւններէն gegen ալ wider ալ՝ դէմ աղ-
 րու՝ փորը կը նշանակեն, բայց մնակ gegenը դէպ, կը
 նշանակէ: Was habet ihr gegen kամ wider mich? Ինծի
 դէմ ի՞նչ ունիք. Պաշ փորը ինչէր էր: Die Liebe
 gegen (ալ երբեք wider) Gott. Գէպ Աստուած, կամ
 Աստուծոյ սերը. Ալ-ը հ-հ-դդի:

Գ. ՍԵՌԱԿԱՆ ՈՒ ՏՐԱԿԱՆ

Längs des Ufers kամ dem Ufer. Գետին ը-
 վէն. Չոյըն ինչորըն: — Zufolge meines Befehles
 kամ Meinem Befehle zufolge. Իմ հրամա-
 նացո համաձայն. Պէննի էրէն ինչէր:

Ուստի zufolge թէ որ գոյականէն առաջ գալու ըլլայ
 սեռական, գոյականէն ետքը գալու ըլլայ, տրական կը
 գրուի: Իսկ entlang նախագրութիւնը, längs նախագրու-
 թեան տեղ բանեկով, գոյականէն առաջ գրուի՝ սե-
 ռական ինչիք կ'ուզէ, ետքը գրուի, հայցական. Entlang
 des Waldgebirges. Անտառու լեռերուն ընկէն ի վեր.
 Օրհնելը րաշարըն ինչորըն ինչորըն րաշարըն. Den
 Strom entlang.

Ե. ՏՐԱԿԱՆ ՈՒ ՀԱՅՅԱԿԱՆ

- An, } վրայ, ինչի-նորէ.
- auf, }
- hinter, ետերը, րորըն.
- neben, ըովը, ինչորըն.
- zwischen, մէջ տեղը, ըրի-նորըն.
- in, մէջը, ինչորէ, րի, րա.
- über, վրայէն, ինչի-նորէն.
- unter, տակը, ըրի-նորըն.
- vor, առջեւը, ինչի-նորէ.

որ ամենն աւելի քեզի կը նմանի. Հէ՛տ-ն-ն-ն շնորհ
 --ն-ն գիտ-ն-ն-ն ինչ, ե-ն-ն-ն: Sie haben die ganze Welt
 zum besten. Er grüßte mich aufs freundlichste. Nicht im
 Geringsten.

Բ. Մակրայի պէս բանած անուններու մէջ, ինչպէս
 Ամ Եմբ — Տը՛՛՛ր's Zweite (Zweitens) Վերջապէս. Է՛ն -տ-
 շ-ն-ն-ն — Երկրորդ. Ի-ն-ն-ն, --ն-ն-ն Ամ կամ շոմ Եմբ
 (erstens). Ասի՛՛ն լանցի (längstens).

Գ. Երբ որ շո Եմբ, շո Եմբ բաներու նշանա-
 կաւթիւն կ'ունենան, ինչպէս շոմ (շո Եմբ) Եմբիւ. Օ-
 բիւնակի համար. Մ-ն-ն-ն: Յո Եմբիւ. Վարձրի համար.
 Ի-ն-ն-ն-ն-ն:

Դ. Անկերպիւթներու անջև. ինչպէս, Վաբիւ շոմ
 Շիւրիւն, շոմ Եմբիւ. Գրիւն, ապիւն. Ինչիւթ.
 Ե-ն-ն-ն-ն-ն, Գ-ն-ն-ն-ն-ն ինչ-ն-ն-ն: Ein Zimmer շոմ
 Շիւրիւն. Քանաւաբիւ խոց. Ե-ն-ն-ն-ն-ն Եմբ: Եստ շոմ
 Շիւրիւն. Սոլ շոմ Եմբ.

Գ Լ Ո Ի Խ Լ:

Մ Ա Կ Բ Ա Յ Ի Վ Բ Ա Յ

144. ՄԱԿԲԱՅԸ բայի կամ ածականի մը քով
 գրուելով, անոնց ինտոր բնաբ կամ մէկ եղանակը
 կը ցուցնեն. ինչպէս առ խօսքիս մէջ. Langsam ge-
 hen. Կամոց քալել. Ե-ն-ն-ն ե-ն-ն-ն-ն-ն. Յո Եմբ
 sehen wir uns. Ատեն ատեն կը տեսնուինք. Գ-ն-ն-ն
 Գ-ն-ն-ն ինչ-ն-ն-ն-ն-ն:

145. Հառ հեղ պարզ ածականներն ալ բայի
 քով գրուելով մակբայ կ'ընան. Er schreibt gut,
 Աղէկ կը գրէ. Է՛ն ինչ-ն-ն-ն: Er zeichnet schlecht.

Գործածական մակբայներ:

Bald, շուտ, օ --ն-ն-ն.

bald... bald, մէյ մը... մէյ մը, Գ-ն-ն-ն... Գ-ն-ն-ն.

früh, կանուխ, Երէն.

dort, հան, Եմբ.

- eben, ըստ ամենայնի, ինչ-մի, ինչ-քիչ.
 gewiß, իրաւ, ինչպէս.
 gleich, հիմա, հետեւ, շտապ.
 genug, հերիք, եկեղեցի.
 heute, այսօր, այս- օր.
 heuer, սա տարի, այս- եւր.
 ja, հա, հրամարեւ, հէ, եկեղեցի.
 immer, միշտ, որ-մի.
 jährlich, ամէն տարի, հէր եւր.
 freulich, հապա, եւ, եկեղեցի, պէլ.
 jetzt, հիմա, շտապ.
 langsam, համաց, եւ-մը.
 morgen, վաղը, եւրը.
 manchmal, երբեմն, պարզ երբե.
 nie, ոչ երբեք, հէլ, ուր, հէլ պէր քեզ.
 nicht, ոչ, եւ.
 nicht einmal, ու ոչ, չէ.
 nein, ոչ, եւր.
 selten, շատ քիչ, ինչ-քիչ, ուր քեզ.
 schon, արդէն, եկեղեցի, ուրը.
 spät, ուշ, ինչ.
 meistens, շատ հերքու, լոք երբե.
 fünfstighin, ասիկ ետքը, պարզ-մը ուրը.
 überall, ամէն տեղ, հէր եկրպէ.
 weit, հեռու, ուր-մի.

Հասարակ մակրայնէրէն ի զատ, իսկ մը մակրայնէր ալ
 da, her, hin, wo մակրայնէրէ ու կերպ կերպ նախագրու-
 թ իւննէրէ կը շինուին, ինչպէս

Her . auf	Her . aus	Her . über ,
Hier . auf	Hier . aus	Hier . über ,
Hin . auf	Hin . aus	Hin . über ,
Wo . r . auf	Wo . r . aus	Wo . r über
Da . r . auf	Da . r . aus	Da . r . über ,

146. Մակրայնէրը ածականներուն պէս աստի-
 ճաններ ունին (89, 93, Ա) ու անոնց պէս ալ կը շինուին,
 մինակ գերագրականը քիչ մը կը տարբերի. Er lief

geschwind — geschwinder, als der Bruder — sehr geschwind, am geschwindesten unter Allen. Հաւասով վազեց — եղբորմէն աւելի — ամենէն աւելի. Չափոսփ փօշոտս — պէրաբերէնքէն շէտրէ — հեփփնքէն շէտրէ:

147. Յարաբերութեամբ գերադրականը (95), դրականի վրայ իտե աւելցրնելով կը շինուի անկէ առաջ am մասնիկը դնելով. Derjenige wird am sichersten urtheilen, der am meisten erfahren hat. Անի կրքնայ ամենէն ապահով դատաստան ընել, որն որ ամենէն աւելի փորձ եղած է: Վափոսփ օլուն փօշօնէ հեփփնքէն շէտրէ էփն շէրահօթ էտէպէլէր: Er ist dir am ähnlichsten. — Ich weiß es am besten.

148. Բացարձակ գերադրականը (94) երեք կերպով կը շինուի.

Ա. Հասարակ ի մասնելով. Ich bitte gehorsamsst, demüthigst, inständigst, fußfälligst. — Jüngst verfloßenes Jahr. (Նոր) անցած տարի. Հեփփնք (հեփփնքէն) իէլէն էլլ: Sie freundlichst begrüßend.

Բ. Արմատական մակրայի վրայ իտե մասնիկ աւելցրնելով. Lang — längsten; wenig — wenigsten; hoch — höchstesten.

Գ. Բացարձակ գերադրականի վրայ auf das նախադրութիւնը աւելցրնելով. Er belohnte ihn auf das reichlichste. Խիստ առատութեամբ վարձքը հասուց: Չէտրէփնէ հեփփնքէն փօշօնէ փօշօնէ փօշօնէ:

Յարաբերութեամբ աւացարձակ գերադրականներու տարբերութիւնն աս է որ. յարաբերութեամբ պայտքն am նախադրութեամբ գերադրականը բանի մը ուրիշի մը հետ համեմատելով ունեցած առաւելութիւնը կամ բարձր աստիճանը կը շուրջնէ. իսկ բացարձակ պայտքն auf das նախադրութեամբ գերադրականը՝ բանի մը ինքիբէն խիստ բարձր աստիճանի առաւելութիւնը կը նշանակէ առանց ուրիշի հետ համեմատութիւն մը ունենալու. Der Vassal des Fürsten war am prächtigsten beleuchtet. Իշխանին պալատը (ուրիշ ամէն պալատներէն աւելի) փառաւոր լուսաւորած էր. Պէյն Կէրպը (պալատ Կէրպը) փօշօնէ փօշօնէ փօշօնէ շուրջնէ շուրջնէ: Der Vassal

des Fürsten war auf das prächtigste beleuchtet. Իշխանին պալատը խիստ փառաւոր լուսաւորած էր: Պէյէն - երայը շշտէն գլեբրէնք տնտեսը շտը:

Գ Լ Ո Ի Խ Ը

Հ Ա Ղ Կ Ա Պ Ի Վ Ր Ա Յ

149. Հ Ա Ղ Կ Ա Պ Ի Խ Ո Ւ Ն Ի Կ Ա Մ Բ Ա Ո Ր Բ Ա Մ Ա Ւ Հ Ե Ա Մ Կ Ի Ն Կ Ա Մ Կ Ե, Ի Ն Ն Վ Կ Ե Ս. Marie und Johann waren da, Anton aber nicht. Մարիամն ու Յովհաննէսը հան էին, բայց Անտոնը չէ. Մերեմէ՛ իլէ Յանն ծնող շտըլըր մմ, Անտոն ծնող որէյիլէրէ:

150. Վրանի մը գործածական շաղկապներ.

Aber, բայց, մմ, լւմն.

also, ուրեմն, էջյէ ին.

auf daß, որպէս զի, մէ.

als ob, als wenn, gleich als, պէս, կարծես թէ,

իրրեւ թէ, կէպէ, սանմէ.

ausgenommen, ի զսա, պշգ.

auch, ալ, որ.

bis, մինչուկ որ, լւ մէ, որէ.

damit, որպէս զի, մէ.

daß, որ, մէ.

denn, ինչու որ, շխմ մէ.

doch, բայց, էիմէ.

entweder... oder, կամ... կամ, է... է.

falls կամ im Falle, թէ որ, էյեր.

je mehr... desto, ինչչափ որ... այնչափ, նէգորոր

մէ... շգորոր.

nähmlich, այսինքն, էանմէ.

noch, ալ, զեռ, որ, որիմէ, որան.

nun, արդ, հիմա, ի՞նչի՛նչ.

nur, մինակ, մենք, թողա՛նք.

ob, թէ արդեօք, մտա՞յա.

sondern, հասա, է՛ն.

sonst, հասա թէ չէ, եօղա՛նք.

und, եւ, ու, և.

weder... noch, ոչ... ոչ. նե՛... նե՛,

weil, ինչու որ, շե՛նք.

wenn, թէ որ, եյեր.

ՕՐՒՆԱԿՆԵՐ

Ich glaubte es, aber jetzt sehe ich, daß ich mich betrogen habe. Կը հաւատայի կոր, բայց հիմա կ'իմանամ կոր որ խաբուեր եմ: Ինչնչօրո՞ւորո՞ւմ մտա, շե՛նք ինչո՞րո՞ւմ է՛ մտա՛նք: Wachet und betet, auf daß ihr nicht in Versuchung fallet. — Je mehr uns das Glück hintergeht, desto größer wird unsere Hoffnung. — Ich weiß nicht, ob jemand in der Welt gelebt hat, der ihm gleich war. — Sie hatten weder Geld noch Waare. — Im Falle kամ Ֆալլս mein Vater hört, daß... — Hier muß man entweder siegen oder sterben.

Գ Լ ՈՒ Խ Թ

ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՅ

151. ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ հոգւոյն զգածմունքը կամ դրսէն պատահած ձայն մը կը ցուցնէ. ուստի եւ երկու կերպ է. բուն ու Արտաքին:

Ա. Գործածական բուն միջարկութիւններ.

Յաւի ու արամութեան. Ach! weh! o! o je! ա՛հ, վա՛հ, մե՛ղք. ա՛ն, ի՛նչ, է՛նք. Weh mir! ich Elender! ich Armer! վա՛յ ինձ. ձի՛ն զլիտւա. ի՛նչ պէ՛ն:

Ուրախութեան. Ach! ha! heisa! lustig! ա՛հ,
հա հա. ուրախ. ա՛հ, օ՛հ, շա՛շ օլ:

Վախի. Ach! Hilfe! Gott! վա՛հ, ա՛յ, օգնե-
ցե՛ք. վա՛յ, ա՛հ. օ՛հ քո՛րնք:

Արհամարհելու ու զգուշելու. Psui! fort! fort!
genug! genug! վա՛յ. մեկ դի՛, մեկ դի՛. հերի՛ք,
հերի՛ք. դա՛րշ. ա՛-ճ. քի՛-ճ. դի՛ր ե-ն-ն. եե՛նե՛ր, եե՛նե՛ր:
ձեզնե՛լու. Ach! ei! ei! ei mein! Poffen! վա՛հ,
փա՛ւճ խօսք. քի՛ն. լօ՛ք շէյ. ո՞՞ շ լա՛րբրբ:

Օջարմանալու. Ei! je! hm, hm! postausend!
ա՛հ, զարմա՛նք. ա՛յ, ա՛հ-յիդ:

Վաջալերելու. Wohlan! auf auf! էլ, երթա՛նք.
հա՛յրէ, որ է՛՞րէ:

Կանչելու ու ազգելու. He! he! psst! he da! sch!
scht! հէ. փը՛ստ, շ, շդ. է՛ շր, քը՛-ր, հէ՛յ:

Աւեցընելու. Stille! ruhig! schweig! սդ. լուռ.
պապանձէ. սո՛ւս, սո՛ւս օլ:

Բ. Արտաքին միջարկութիւններ:

Կարծր բաներու իրար զարնըւելու. Krack! krach!
frack!

Գետինը կամ ջուրը իյնալու. plump! plumpf!

Օանդակի. Klin! kling! bim! bam!

Սաստիկ կամ հրացանի ձայն. Piff! puff! pass!
puff!

Կենդանեաց ձայներու. foar, foar! zirp, zirp,
zirp! trapp, trapp! ինչպէս.

Patsch! da liegt er. Plump! plumpf! lag er im
Brunnen. Trapp! trapp! trapp! lief das Pferd
mit dem Reiter fort.

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Մ Ը Ս

Խ Օ Ս Ի Ի Մ Ը Ս Ը Ն Յ

Հ Ա Մ Ը Չ Ա Յ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Գ Լ Ո Ի Խ Ը

Յ Օ Դ Ի Վ Ր Ը Յ

152. **ՅՕԴԵՐԸ** իրենց դոյականներուն հետ սե-
ռով, թըռով ու հոլովով կը համաձայնին, այսպէս.
Der Vater, die Mutter und das Kind waren bei
uns. Հայրը, մայրն ու աղան մեր քովն էին: Փեռէր,
վաճառիք էք չե՞՞մք ե՞՞նչը դոյակները:

Գոյականը զօրութեամբ ալ դուրի նէ, յօգը միշտ ա-
նոր հետ պիտի համաձայնի. Der Sieg über Feinde macht
Könige nicht so groß, als der über Born und Leidenschaft.
Քաղաւորները՝ թշնամիներուն յաղթելը այնչափ մեծ
չքներ, որչափ բարկութեան ու մոլութեան յաղթելը:
Եօրեյն է դեռ ինչընչը եկեղէն, Գեղեցիկը եկեղ-
էն ղեռն է Գեղեցիկը դեռի՞ր: Die Existenz des
Jünglings beziehet aus Wünschen und Hoffnungen; die des
Greises aus Gewohnheit. Փոխանակ ըսելու der Sieg — die
Existenz, եւ այլն:

153. **Որոշեալ** ու անորոշ յօդերը հասարակ կամ
յատուկ անուններու հետ կերպ կերպ կը բնանն բանիլ,
կամ բոլորովին թող արուիլ:

Ա. **Որոշեալ** յօդ կ'աննէ

1) Հասարակ անուն մը, երբ որ ընդհանուր կամ
մասնաւոր բան մը կամ անհատ մը կը ցուցնէ, ինչ-
պէս. Die Menschen sind sterblich. Մարդիկ մահկա-
նացու են: Ինչո՞ւն էօրէ՞նք Գեղեցիկը: Die Men-
schen, die dich betrogen haben. Ան մարդերն որ քեզ
խաբէցին: Անի՞ լըսարձն արուիլը: Der Todte in dei:

իւն ար: Er gibt sich für einen Schweden aus. Սուեաացի կը ձեւանայ կոր: Քէնարնի Շվեարքի իւնիւր: Anton hat ein gutes Gedächtniß. Անտոնը աղէկ յիշողութիւն ունի: Անիւննունդդ էր էր շիւնի շար:

Կայ ոճ մը որ անորոշ յօգը զօրութեամբ կ'իմացի, ինչպէս. Ihr habet gut reden. Դուք աղէկ խօսիլ մը ունիք: Սիւնի դէր էր էր -եղևէրէրէր էր:

3) Այրք որ յարարերական դերանուան ու էական բայի տեղ, անորոշ յօգով մը նախընթաց խօսքը մեկնել կ'ուզի նէ, ինչպէս. Er geht nach Bozen, einer Stadt in der Graffschaft Tyrol. Դէպ ի բոսէն կ'երթայ կոր, որ Տիւրոզի կոմսութեան մէջ քաղաք մըն է: Թէրօշդդ յէյնիւրէրէրէր Պօնէն շիւրի բօղար - կ'երթայ:

4) Թէ որ ետեւէ ետեւ անորոշ յօգ առնող գոյականներ գան, անորոշ յօգը ամէն մէկուն վրայ կրկնելու է, այսպէս. Ich werde dir einen Hut, einen Mantel, einen Ring schenken. Քեզի գլխարկ մը, վերարկու մը ու մասնի մը պարգեւեմ: Սունդդ շարք, դէր շարք, դէր տէր էր - շիւր - վերէրէր:

5) Բառ մը մանաւանդ haben բայով անորոշ եղանակու մը ցուցնել ուզի նէ, առանց անորոշ յօգի ալ կ'ըլլայ, ինչպէս. Gebet mir Brot. Ինծի հաց արէք: Պնն էր - վերէր: Ich habe noch Geld. Er will weder Wasser noch Wein. Er hat Hunger, Durst, Schlaf, Recht, Zeit եւ այլն:

Այսպէս կ'ըսի նաեւ. Geduld haben; aus Gewohnheit thun; es geht Alles nach Wunsch; mit Weib und Kind; von Haus zu Haus. (Բայց հնչման խառնութիւնը մեզմէլու համար հարկեալու վերջաւորութիւնը գնելը ալ աղէկ է. Zu Hilfe kommen; nach Hause, zu Bett-e gehen; von Tag zu Tag-e; außer Stand-e sein.) Դոյնպէս առանց յօգի կը բանին առակաւ որ խօսքերը. Alter schützt vor Thorheit nicht; Roth bricht Eisen, եւ այլն:

Գ. Ամենեւին յօգ չեն առնուր

1) Հասարակ անուններէ՝ պատուոյ անունները, ու զբքի գլուխները. Erlauben Sie, Herr Rath!

Շնորհք բրէք, Տէր Խորհրդական : Քէրէ՛ տէրն, Մէ-
շէր էֆէնդէ : Eugen, Graf von Steinfeld, Ritter
des goldenen Vlieses. Vorrede, յառաջաբանու-
թիւն, Գոյնարարութիւն : Einleitung, Allgemeine Ge-
schichte.

2) Ան անուններն որ իրենց սեռականէն առաջ
կը դրուին, ինչպէս. Meines Vaters Haus, փոխա-
նակ ըսելու. das Haus meines Vaters. Հօրս տունը.
Փէրէրէն էլէ : Der Seele Fortdauer.

3) Աղջնպէս Gott անունը թէ որ բուն Աստուածը
ցուցնէ նէ. իսկ եթէ սուտ աստուած մը կը նշանա-
կէ՛ յօդ կ'առնու, ինչպէս. Gott sprach — der Gott
Jupiter. Աստուած ըսաւ. — Արամազդ շաստուածը
Ալլահ տէրի. — Իլլահ էլէրի-դը :

4) Ընդհանրապէս յատուկ, ու աշխարհիս շորս
դիերը ցուցնող անունները, ինչպէս. Europa ist
mehr bevölkert, als Afrika. Եւրոպա աւելի բազմա-
մարդ է քան թէ Աֆրիկէ : Իլլոստրան էն-լէն Աֆրի-
գոստան լոստոս : Von Morgen gegen Westen. Արեւ-
ելքէն դէպի արեւմուտք : Կէն արդոստան կէն արլէն :

Աերջապէս որովհետեւ որոշեալ յօդը բառի մը ընդ-
հանուր իմաստը որոշելու համար է (26 Ծ.), ան ամէն
անունները որ արդէն իրենք իրենցմէ որոշ են, զբանին
ուրիշ յօդ չեն առներ, ինչպէս թուական (77, 78)
ստացական (76) ու ցուցական (74, 75) անականները :

Դ. Բայց յատուկ անունները կրնայ ըլլալ որ
յօդ առնուն,

1) Թէ որ իրենց հեռ ամական կամ սեփա-
կանութեան անուն մը ըլլայ նէ, ինչպէս. Der weise
Salomon. Սողոմոն իմաստունը : Ալէ՛ Մէ-լէյման : Der
Solon von Frankreich. Գաղղիայի Սողոմոնը : Ֆրանս-
Սոլոմոն : Der Gott unserer Väter. Հայրերնուս Ա-
ստուածը : Ալլա-լոստան էլ էլ Ալլահը : Wohl den Völkern,
denen eine Theresia zu Theil wird. Carl der Dicke.
Die Thaten Franz des Ersten.

Վերջի օրինակներէն կը տեսնուի որ, ասանկ զիպուածոց մէջ յատուկ անուան յօդը իր սեպհականութեան անուան վրայ կը գրուի :

2) Թէ որ երկիրներ, ազգեր, գետեր, լեռներ, անտառներ, լճեր ու ծովեր կը ցուցնեն նէ, ինչպէս. Die Türkei, die Donau, der Bessub, der Harz, der Ladoga, der Archipel եւ այլն : Տաճկաստան, Գանուպ, Վեստփոս, Հարզ, Լադոգայ, Արքիպելագոս : Օմանիէ, Թուան, Վիստրիա, Հարս օրմանը, Լաթուիէ, Արալի Կէնիշի :

3) Թէ որ ստորին կամ ընտանի անձանց անուններ կը ցուցնեն, ինչպէս. Der Anton und die Marie waren hier. Անտոնն ու Մարիամը հոս էին : Անտոնը Մերիէի դուստրուքը :

4) Երբ որ հեղինակի մը անունը իր գրուածոցը տեղ գրուի նէ. Er hat sich den Schiller und den Klopstock angeschafft.

Նոյնպէս յատուկ անուն մը յօդ կ'առնէ, երբ որ հարկը որոշելու հարկ կայ. Ich lese gern den Petrarka. Gott verlich dem Salomon Weisheit.

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի

ԳՈՅԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ

Ա. ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ

154. Չափ, կշիռ ու ժամանակ ցուցնող անունները թուականներէ ետքը դան նէ, յոգնակի չեն գործածուիր. Zwei Paar Schuh. երկու զոյգ հոշաթափ. Ինչ շէնքի քանակ : Sechs Maß Wein. Վեց մաս (չափ) զինի. Աւելի մաս շաքար : Drei Buch Papier. երեք գիրք թուղթ. Ինչ քէնիէ քանակ :

Hundert Mann. Հարիւր մարդ : եկ-չ +իչ. Zwei Mal. Երկու Տեղ. Ի+ի տե՛ք : Drei Monat. Երեք ամիս. Ի-չ ոյ :

Ա. կանոնէս դուրս կը մեան
 Ա. Իգական և վերջաւորած անունները, ինչպէս. Fünf Meilen, Wochen, Ellen, Unzen. Հինգ մղոն, շաբաթ, կանգուն, ունկի. Պէշ Բիշ, հ-ճիէ, ք-ւ-ւ-ւ, Է-Ֆ-ուր :

Բ. Նոյնպէս Tag, օր. Կ-ն. Jahrhundert, դար, --ր. Glas, գաւաթ, ք-տեհ. Saft, քսակ, իտրոյ. Kopf, գլուխ, Դ-չ. ինչպէս. Acht Tage; zwei Gläser Wein. Աթը օր : երկու գաւաթ գինի : Սե+իչ Կ-ն : Ի+ի ք-տեհ շ-ր-դ : Sechshundert Köpfe; drei Jahrhunderte.

Գ. Թէ որ առաջ արական ուզող նախադրութիւն մը գալու ըլլայ նէ, ինչպէս. Vor vier Monaten, Jahren եւ այլն : Չորս ամիս, տարի կայ. Տե՛ք ք-տեհ, Էլլ-տ-ն. Դե՛ք Ի : (Տայց Mann միշտ անփոփոխ կը մնայ. Ein Regiment von drei tausend Mann. Երեք հազարով բանակ մը. Ի-չ Դե՛ք Ի+ի օր-տ-տ :)

Բ. Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Հ Ո Լ Ո Վ Ն Ե Ր Ը

Ա. Ո-չ ւ-ի-ն :

155. Երբ որ կը հարցըի Wer ? ո՞վ, +ի՞՞ : Was ? Ի՞նչ, Ի՞նչ, տրբւած պատասխանը ուղղական է, ինչպէս. Der Vater liebet den Sohn. Հայրը որդին կը սիրէ : Փե՛րեք ելլ-տ-ըն Է-Էր : Die Natur, die Zeit und die Geduld sind die größten Ärzte dieser Welt.

Բ. Սե-ւ-ի-ն :

156. Երբ որ կը հարցըի Wessen ? որո՞նք, +ի-՞ն, տրբւած պատասխանը սեռական է, ինչպէս. Der Befehl des Königs. Թագաւորին հրամանը. Փ-տիչ-ն-ն Է-րի :

Բարձր գրուածոց ու բանաստեղծութեան մէջ սեռականը յառաջ ալ կը դըրի, ինչպէս. Des Königs Befehl. կամ des Vaters Wille. Ըօր կամքը. Փե՛րեք ք-տեհ Ի : Oesterreichs Kaiser. Աւստրիայի կայսրը. Ա-տրի- Գ-ր-լ :

157. Սեռականը շատ հեղ նախադրութեամբ մը
աւելի վայելուչ կ'ըլլայ. Die Theile von Asien.
Ասիայի դիւերը. Ան-խ-ի-ն-ը: Die Furcht vor
dem Tode. Մեռնելու վախը. Իշխման քոթոն: Die
Liebe gegen den Nächsten. Եղբոր սէր. Գորտը
հաւանքով: Die Röthe auf den Wangen. Երեսնե-
րու կարմրութիւնը. Են-դ-ըն-ըն իշխանը: König
zu Böhmen. Բոհեմիայի թագաւորը. Պետ-ի-ն-ը: Die Hoffnung zu
siegen. Յաղթելու յոյսը. Են-ի-ն-ը:

Ասոր հակառակ. Der Garten meines Bruders; Ein Freund
der Musik; Die Hälfte der Stadt, բոհեմ ալ աղէկ է, քան
թէ (der Garten) von meinem Bruder, von der Musik. եւ այլն:

158. Սեռական կը դրուի դարձեալ

Ա. Հասարակօրէն, ծնունդ կամ արուեստ ցու-
ցնող անունները, ինչպէս. Er ist seiner Geburt
ein Deutscher. Ծննդեամբ գերմանացի է. Նեմ-ի-ն-
ը: Seines Handwerks ein Schneider.
Արուեստով գերմանի. Զեմ-ի-ն ինչըն:

Բ. Երբ որ կը հարցըի Wann? Երբ, Նեմ-ի-ն,
նոյնպէս Tag, Nacht, Morgen եւ այլն անունները,
ու շարժու օրերը, ինչպէս. Eines Tages. Օր մը. Պե-
ր-ի-ն: Vormittags. Կէս օրէն առաջ. Իշխ-ի-ն-ը: Die Post
geht Freitags ab. Սուրհանդակը ուրբաթ
օր կ'երթայ: Փո-ի-ն-ը ինչ-ի-ն-ը: Morgens
gehe ich zu ihm. Er ist des Morgens und Abends
beschäftiget.

Montags, Freitags, Abends, Ամեն երկուշաբթի, ամեն
ուրբաթ, իրիկունները. Հէր-ը-ն-ը ինչ-ի-ն-ը, հէր-ի-ն-ը
ի-ն-ը, հէր-ի-ն-ը կը նշանակեն նէ, սեռական կը դրու-
ւին. չէ նէ հայցական. Diesen Abend geht die Post ab. Ա
իրիկուն սուրհանդակը կ'ելլէ: Պ-ի-ն-ը ինչ-ի-ն-ը:

Գ. Երբ որ կը հարցըի Wie oft? քանի՞ հեղ,
ի-ն-ը ինչ-ի-ն-ը, թէ որ գոյականը արական, կամ չէզոք
է նէ. իսկ թէ որ իգական է նէ՝ հայցական կը դրուի,

ինչպէս. Er schreibt mir des Monats einmal. Ամիսը մի անգամ ինձի կը գրէ. Այս անգամ անգամ եւրոպայ: Ich esse des Tages einmal. — Er kommt dreimal die Woche. Շաբաթը երեք անգամ կու գայ: Հինգիցն է եւս արեւիկէն: Ինչէր:

Գ. Չափի անունները թէ որ անունն ունենան. չէ նէ ուղղական կը գրուին, ինչպէս. Ein Glas süßen Weines. Գաւաթ մը անոյշ գինի: Այլ գործիքն որ չէ չէ շաբաթը: — Ein Glas Wein. Գաւաթ մը գինի. Այլ գործիքն չէ չէ: Ein Stück weißen Brotes. — Ein Stück Brot; zwei Ellen Tuch; ein Eimer Wein; eine Menge Vögel.

159. Ամսոյ, տեղւոյ ու մարդու անունները սեռական չեն գրուիր, ինչպէս. Den zweiten Juli. Յուլիսի երկուրդին. Յուլիսի երկուրդը: Das Königreich Sachsen. Սաքսոնիայի թագաւորութիւնը. Սոսոնիքն արեւիկէն: Der Name Joseph. Յովսէփ անունը. Եւրոպայի կղզի: Die Insel Malta.

Գ. Տրամբ:

160. Արդ որ կը հարցըի Wem? որուն, ինչ բանին. Ինչ, Ինչ, արբուած պատասխանը արական կը գրուի, ինչպէս. Er schreibt dem Vater. Հորը կը գրէ. Փէրէրէնէ եւս: Nähere dich dem Tische. Սեղանին մօտեցիր. Սոսոնիքն եւս:

Գ. Հոյս-իմ:

161. Արդ որ կը հարցըի Wen, was? ո՞վ, ի՞նչ. Ինչ, Ինչ, արբուած պատասխանը հայցական է. ինչպէս. Er liebt seine Mutter. Անիկայ իր մայրը կը սիրէ. O արեւիկէն ինչիցն է արեւիկէն: Tugend adelt den Geist.

162. Գարձեալ, հայցական կը գրուի, երբ որ հարցըի

Ա. Wie lange? *ձրչափ ատեն, ՚ն՞ քորոր լնդն, ինչպէս. Ich werde eine Stunde warten. Ժամ մը պիտ'որ սպասեմ. Պէր սննդն ուրիշիցեցից:*

Բ. Wann? *Երբ, ՚ն՞ լնդն, ինչպէս. Wir sprachen mit ihm vorigen Sonntag, den zweiten Jänner. Անցած կիրակի, յունուարին երկուքին իրեն հետ խօսեցանք. Կէսին ուղար, յունուարըն էնիւնդէն էնիւնդէն տեղիցէն:*

Գ. Wie oft? Wie viel mal? *քանի՞ հեղ, քանի՞ անգամ, ինչպէս. Ich sehe ihn alle Tage. Ես անիկայ ամէն օր կը տեսնեմ: Պէն ընդ հէն հէն հէն հէն:*

Դ. Wie alt? *քանի՞ տարւան. Գնչ Եւլընդոր, ինչպէս. Er war dreißig Jahre alt. Երեսուն տարւան էր. Օրնու յունուարայ ըրը:*

Ե. Wie weit — lang — hoch — tief — breit — groß? *ձրչափ հեռու — երկայն — բարձր — խորունկ — լայն — մեծ. — ՚ն՞ քորոր սնդն — սնդն — էնիւնդէն — էնիւնդէն — էնիւնդէն — էնիւնդէն — էնիւնդէն — էնիւնդէն. Drei Meilen entfernt, acht Ellen lang, zwei Finger breit, zehn Fuß hoch, drei Schuh tief եւ այլն: Երեք մղան հեռու, ութը կանգուն երկայն, երկու մատ լայն, տասը ոտք բարձր, երեք ոտք խորունկ: Ինչ փնդն սնդն, էնիւնդէն քնլն սնդն, էնիւնդէն էնիւնդէն, էնիւնդէն էնիւնդէն: Die Zeiger der Uhr auf dem Stephansthurme in Wien, sind zwei Schuh lang.*

Զ. Was kostet? was wiegt? *ի՞նչ կ'ածէ, ի՞նչ կը կռէ, ՚ն՞ րէյեր, ՚ն՞ լէյեր, ինչպէս. Dieses Buch kostet drei Gulden. Աս գիրքս երեք դահեկան կ'արածէ: Պսն փնդն էնիւնդէն րէյեր: Dies wiegt zehn Pfund. Աս տասը լիար կը կռէ: Օ՞ փնդն լէյեր: Manche Elephantenzähne sind hundert zwanzig Pfund schwer, und hundert Ducaten werth.*

Ա. ՀԱՍԵՐԵԿ ԱԾԱԿԵՆՆԵՐ

163. ԱճԱԿԵՆԸ միշտ իր գոյականէն առաջ պիտ'որ դրւի, ու անոր հետ սեռիւ, թուով ու հոլով համաձայնի, ինչպէս. Der allmächtige Gott. Ամենակալ Աստուած. Հէ՛հէ՛ քո՛րքը Ալլմա՛ն. Die guten Männer. Աղէկ մարդիկ. Է՛յէ՛ քո՛րքը:

164. Յասուկ անուան մը պէս բանած ածականները իրենց գոյականէն ետքը կը դրին. Ferdinand der dritte. Փերդինանդ Գ. Իւլիւնճի-Ֆերդինանդ. Carl der Große. Լեօպոլդ der Heilige.

165. Ածականը իր գոյականին հետ սեռով չհամաձայնիր

Ա. Արբ որ բայէն ետքը կը մնայ, ինչպէս. Die Rose ist roth. Վարդը կարմիր է. Կէ՛ւ իբր՛նչը քը՛:

Աս տեսակ ածականներս որոնց Գերմանացիք Մակրայական կ'ըսեն, հասարակ ածականներու հիշե են. անոր համար բառգիրքներու մէջ ալ ասոնք պէտք է բնառել. ինչպէս, gut, lang, groß, klein, schön, եւ այլն:

Բ. Արբ որ ածականը ուրիշ գոյականով մը նախընթաց գոյականը մեկնելու համար կը բանի, ինչպէս. Joseph, das beste unter Jakobs Kindern. Յովսէփ, Յակոբայ զաւկրներէն ամենէն աղէկը. Եւրոպայի իմաստասէրներէն էն էյի՛նէ Եւրոպայի: Gewissensruhe, der schönste Lohn der Tugenden. Բայց կրօնայ ըսիլ. Ասպասիա, die gelehrteste unter Athens Weibern (171).

166. Թէ որ գոյականը շարկներէր, իր տեղը դրած ածականը թուով, հոլովով ու սեռով գոյականին հետ կը համաձայնի, ինչպէս. Wir tragen kurze, enge

fähig, աջողակ. կենդիւր, աշխատանք:

müde, յոգնած, էօրչաւան:

schuldig, պարտական, պօրճաւան:

werth, արժանի, լայլ:

Er war eines bessern Schicksals werth. Լաւա-
ղոյն վիճակի մը արժանի էր: Պէր որակ էլ որակ
լայլ էր: Ich war dieser Antwort nicht gewärtig.

Բ. Տրտման:

Ähnlich, նման, պէնդիւր:

anständig, վայել, էօրչաւան:

dunkel, մութ, գոյն:

erträglich, տանելի, վեղելի:

gefährlich, վտանգաւոր, ինկելի:

kostbar, սուղ, պէնաւան:

neu, նոր, էնի:

angenehm, հաճոյ, հաճոյաւան:

bequem, հանգիստ, բաւաւան:

eigen, յատուկ, հաւանան:

feind, հակառակ, գորչաւան:

gnädig, դժած, քեղի:

leicht, դիւրին, գոյն:

übrig, մնացած, գաւան:

Er ist mir angenehm, lieb, bekannt եւ այլն: Ին-
ծի հաճելի, սիրելի, ծանօթ է: O պէնի հաճոյաւան,
էօրչաւան, լայլ էր: Der Fürst ist ihm gewogen.

Գ. Հայտնի:

Dick, հաստ, գաւան:

tief, խորունկ, քեղի:

alt, տարւան, էաւանան:

werth, արժէքի, քեղի:

Ein Brunnen, welcher hundert Klafter tief ist.
Հարիւր ձող խորունկ հոր մը: Ենչ գաւանի քեղի
պէր գոյն:

172. Երբ որ շատ յոգնակի կամ նոյնասեւ եղակի գոյականներ und շողկասով կապին, պէտք չէ ստացականը կրկնել. բայց թէ որ գոյականները նոյնասեւ չեն, կրկնելու է. ինչպէս. Meine Hände und Füße. Չեւերներս սուրներս. Էլբի՛ն՝ ոյ՛ւրը՛: Dein Haus, Hof und Garten sind schön. Քու տունդ, դաւիթդ ու պարտեզդ աղւար են: Էլին, ուլնն լի ուղնն ինչէլ րիբ: Meine Hand und mein Fuß. Չեւքս սաքս. Էլի՛ն՝ ոյ՛ւրը՛:

173. Յուցական ածականները իրենց գոյականին հետ սեռով ու թուով պիտ'որ համաձայնին, բայց հոլովով միշտ չէ. ինչպէս. Dieses Buch ist besser, als jenes. Աս գիրքս մեկալէն աղէկ է: Պո՛ւ լի՛ն ոյ՛ սոլի՛նն րի՛ն էլ րիբ: Das sind die Verleumder; wer darf denen glauben? Ասոնք անիրաւ ամբաստանողներն են. ո՞վ կրնայ անոնց հաւատալ: Պո՛ւնը՛ նոնն լի՛ն լի՛ն ոյ՛ սոլի՛նն րիբ. ըլըն ու լի՛ն ինն ոյ՛ լի՛ն:

174. Շատ հեղ ցուցականի ու իր գոյականին մէջ ուրիշ խօսք կը մանէ, ինչպէս. Dieser unserer Achtung würdige Mann. Աս մեր յարգութեանը արժանի մարդս: Պո՛ւ ոյ՛ լի՛ն ինչ ոյ՛ սոլի՛նն լի՛ն լի՛ն լի՛ն:

Աս կերպ խօսքս պարզ սեռականի մը առաջին շրջար. ուստի Diese Beschaffenheit der Sachen. (Կաներուն աս վիճակը. Մո՛ւնն ոյ՛ լի՛նն ու լի՛ն) ըսելու. diese der Sachen Beschaffenheit. չկրնար ըսիլ:

175. Թուական ածականները իրենցմէ առաջ յօդ չեն առնուր, թէ որ շատերուն մէջէն մեկքանին ուրոշել չուզիր, ինչպէս աս խօսքիս մէջ. Die zwei Fremden, die gestern ankamen. Երեկ հասած երկու օտարականները: Տի՛նն եկի՛ն լի՛ն լի՛ն լի՛ն լի՛ն:

176. Իսկ ein թէ որ առանձին կը մնայ նէ, ein չէ կը գործածուի. Hundert und ein. — Einmal ein, ist ein. Հարիւր մէկ. — Մէկ անգամ մէկդ, մէկ: Էլն ու լի՛ն. — Պիբ լի՛նն լի՛նն լի՛նն, լի՛ն:

177. Վարձեալ, ein թէ որ յոգ կամ գոյական շունի նէ, որոշեալ յոգերու վերջաւորութիւնը կ'առնու, ինչպէս. Einer meiner Brüder — eine meiner Schwestern — ein es meiner Häuser. Եղբարն էր էս մէկը — քուրերէս մէկը — տներէս մէկը: Գարդաշարը՝ շէրտի — գըլտարտաշարը՝ շէրտի — էլէրտի՞ն շէրտի: Wie viele Bücher hast du? ein es. Քանի՞ գիրք ունիս. մէկ: Գուշ քիչաւ շէրտի:

Երբեմն eine ուրիշներէն որոշելու համար որոշեալ յոգ կ'առնէ. ինչպէս. Ich entdeckte dem einen Bedienten meinen Namen. Ծառաներէն մէկուն իմ անունս յայտնեցի: Խըշտիտարտաշարը՝ շէրտիտի իտի՞ գիշար էրտի: Dieser ein Mann sagt.

178. Հոլովոջ zwei ու drei թուականները երբ որ արդէն ուրիշ խօսքով մը կ'որոշին նէ, չեն հարկիր, ինչպէս. Der Besitzer dieser zwei oder drei Häuser. Աս երկու կամ իրեք տներու տէրը: Պատի՞ տիտի էլէրտի ունաւ:

179. Անձնական գերանունները թուականներու առջին սեռական կը դրբւին, ինչպէս. Unser viele, ihrer vier reifeten ab. Մեզմէ շատը, անոնցմէ չորսը գացին: Պիտի՞ն շէրտի, ծառարտաշարտի՞ն էլէրտի:

180. Ganz ու halb իրենց գոյականին հետ երբեմն կը համաձայնին, երբեմն չեն համաձայնիր. etwas, lauter, nichts, ամենեւին չեն հարկիր, ինչպէս. Ganz կամ das ganze Wien. Բոլոր վիեննա. Պիտի՞ն զիշտի: Halb կամ das halbe Rom. Հասկին կէտը: Ռոմընը՝ էրտը: Ich habe noch etwas Geld. Etwas schönes, etwas neues. Գեաքիշ մը ստակ ունիմ. Աղւոր կամ նոր բան մը: Պիտի՞ն ունաւ շէրտի. Պիտի՞ն, էնի՞ շէրտի շէրտի: Es waren lauter deutsche Schriftsteller. Ամենն ալ գերմանացի հեղինակներ էին: Ճիշտի՞ն էնի՞ն իտի՞ն էլէրտի: Nichts Gutes, nichts Böses. Ամենեւին

աղէկ բան մը (չկայ), ամենեւին գէշ բան մը (չկայ):
 Հէշ շէր էջէ շէյ (եօք) . հէշ շէր +եօքի- շէյ (եօք):

Halb, կէս, երբ բանը, ուրիշ կերպ սճով ալ կը բանի,
 ինչպէս. In dritthalb Stunden. Երկուք ու կէս ժամու մէջ,
 Ի՛ք գո՛ւն-ք գո՛ւն-ք: Mit fünfthalb Essen. Չորս ու կէս
 կանգնով: Տեօքի գո՛ւն-ք գո՛ւն-ք: Halb drei (Uhr). Կէս
 եւս. Երկուք ու կէս. կէս (ժամ): Ի՛ք գո՛ւն-ք. Երբ
 (գո՛ւն-ք) ըսէլ է:

181. Ի՞նչ որ կը հարցըի Wie viel Uhr ist? ժամը
 քանի՞ն է, ահա՞նի քիչ արբ, այսպէս կը պատաս-
 խանւի. Ե՞ս Ի՛նչ Ի՛նչ, կամ Միտտագ, կամ Միտտերնաչտ. կէս
 որ կամ կէս գիշեր է: Ի՞նչն, երբեք երբը Ի՛նչն Ի՛նչն:
 Ե՞ս Ի՛նչ ein Viertel auf Eins. Տասուերկուքը քառորդ
 անցած է: Ի՞նչնի շէրէք Ի՛նչն: Ե՞ս Ի՛նչ halb eins,
 drei Viertel auf eins. կէսն է, երկուքին քառորդ կայ:
 Երբ արբէնի շէրէք շէր: Ե՞ս Ի՛նչ ein Uhr, oder es
 schlägt eins. Մէկն է, կամ մէկ կը զարնէ կոր: Պէր
 Ի՛նչ, շէր շէր-չոր: Ե՞ս Ի՛նչ acht Uhr vorüber կամ
 vorbei. Ութը անցած է: Սեփնի Ի՛նչն: Ե՞ս Ի՛նչ ein
 Viertel auf neun, halb neun. Ութը քառորդ անցած
 է, ութ ու կէս է: Սեփնի շէրէք Ի՛նչն. սեփնի պո՛ւն-ք:

Գերմանացուց մէջ Սիւր ու Տուն, ժամ, ահա՞նի կը
 նշանակէ:

Ա. Սիւր թուականներու առջին թող կը ընայ արբիւ-
 բայց գրուելու ալ ըլլայ, բայց եզակի գրուի պիտի, ինչ-
 պէս վերը. Ե՞ս Ի՛նչ acht Uhr.

Բ. Ան ստեղծ Սիւր կը գործածուի երբ որ բուն ժամա-
 նակը, կամ օրուն ժամը (կամ ժամացոյցը) նշանակել
 կ'ուզի ինչպէս վերի օրինակներուն մէջ: Իսկ թէ որ
 ժամանակի միջոց կամ տեւողութիւն նշանակել ուզի
 նէ. Տուն կը գրուի, ինչպէս. Er arbeitete täglich fünf
 Stunden. Ամէն օր հինգ ժամ կը բանէր. Հէր Ի՛նչ շէր
 գո՛ւն-ք էլեւրէրէ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

Գ Ե Բ Ը Ն Ո Ւ Ը Ն Վ Բ Ը Յ

Ը · ԱՆՉՆԵՎԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

182. ԱՆՉՆԵՎԱՆ գերանուներու տրականն ու հայցականը սահմանականին պարզ ժամանակներուն ու հրամայականին մէջ անոնիցապէս բայէն ետքը կը դուին: Իսկ սահմանականին բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ՝ օժանդակին ու զլուար բային կամ աներեւութին մէջ տեղը. *ինչպէս*, Ich gab ihm den Rath. Իրեն խորհուրդ տրւի. *Քէնդինէ եչէն-նէ վերտի՛*: Er grüßte sie und ihn. — Er hat es ihm gegeben. Ան բանը անոր տրւաւ. *Օ շէն ժն- վերտի՛*: Ich habe ihn oft darum angerebet. Er wird es dir schicken.

183. Անձնական գերանուները ստորադասական խօսքի մը կամ աներեւոյթ եղանակի մէջ միշտ բայէն առաջ կը դուին. *ինչպէս*, Es ist nicht lange, daß er mir geschrieben hat. Շատ ատեն շէ՛ ինձի (նամակ) գրած է: *Չօքոն տէնէ՛լ ունն (Կէննոն)* եււննոն: Sie meldet mir, daß es ihr wohl gehe. — Ich bin Willens ihm zu schreiben. Իրեն կ'ուզեմ գրել: *Քէնդինէ (դէր Կէննոն) եււննոն իննէնէ՛*: Es freuet mich Sie zu sehen.

Երբեմն անձնական գերանուան վրայ՝ աւելի բացայայտութեան համար մէկ կամ շատ խօսքեր կ'աւելնան. սրանք գերանուան հետ սեռի, թուով ու հոլովով պիտ'որ համակցեն. *ինչպէս*, Ich, euer Wohltäter. Ես, մեր բարերարը. *Պէն ինչէն եչէնոննէն*: Dich, armen Knaben. Ըի, meinem Schüler.

184. Գերմանացիք քաղաքավարական խօսակցութեանց մէջ ուրիշի մը խօսած ատեննին՝ մեր յոգնակի երկրորդ դէմքին տեղ, անձնական գերանուներու յոգնակի երրորդ դէմքը կը գործածեն. *պս-*

ինքն, Ա. Sie, Բ. Ihr, ուր. Ihre, էք. Գ. Ihnen, Գ. Sie. Հրամանքնիդ, Հաշտե՞նքե՞ր եւ այլն. Ինչպէս, Wo gehen Sie hin? (Հրամանքնիդ) ո՞ւր կ'երթաք կոր: Ներէյե Կորէյոր... (Հաշտե՞նքե՞ր): Dies hängt von Ihnen ab. Verzeihen Sie, wenn ich Sie unterbreche.

Բայց Գերմանացիք, ինչպէս բոլոր Եւրոպացիք ալ, պատուական անձանց հետ խօսած ատեննին՝ ամէն մէկուն իրեն պատշաճ պատուանունը տալու շատ միտ կը դնեն, որուն վրայ ուրիշ տեղ կը խօսինք. հոս մինակ տար միտ դնելու է որ աս կերպ խօսակցութեանց մէջ բայն ալ միշտ յոգնակի երրորդ դէմք պիտի գրուի (195). Ինչպէս, Seine Majestät waren bei Tische, als Dieselben die Nachricht erhielten; Allerhöchstdieselben thaten einen Blick gen Himmel, եւ այլն:

185. Իսկ Ըս դերանունը Աստուծոյ կամ Սուրբերու, ընտանի կամ մտերիմ անձանց հետ խօսուած ատեն, կամ բանաստեղծութեան մէջ կը գործածուի:

186. Ստորին մարդիկներու Եւր խօսք եղած ատեն, իր երկու սեռի համար ալ կը գործածուի. Ինչպէս, So hahn hohl er mir das. Յովհաննէս, զնա սրբիկայ բեր: Յովհաննէս, Կի՞ն շո՞ւն Կի՞նք: Piese, wo ist sie gewesen? Եղիտարե՞ք, ո՞ւր էիր: Լէ՞ր է, Ներտէ իրէն: Was suchet i hr? Ի՞նչ կը բնտուես: Նե՞ր յորտե՞ն: Franz, i hr solltet einspannen.

Բ. Յ Ա Ր Ա Բ Ե Ր Ա Կ Ա Ն

187. Յարաբերական դերանունը սեռով ու թուով իր գոյականին հետ պիտ'որ համաձայնի. Ինչպէս. Der Mann, welchen kham den du gesehen hast, ist gestorben. Ան մարդն որ դուն տեսար, մեռաւ: O ինքն Կորտէյոր... Եւր...:

188. Աշրիւ անձնական դերանուններու մէջ՝ welcher, յարաբերականի տեղ, միշտ der կը գործածուի.

ինչպէս, Du, der du mir versprochen hast. Գու՛ն որ ինձի խոստացար : Աէ՛ն է՛ գա՛ն «է՛զ ի՛րարէ՛ն : Wir, die wir uns selbst nicht kennen.

189. *Նախադրութիւններով շինւած մակրայնե-
րը (145, Ծ) յարարերականի (ինչպէս նաեւ ցուցականի
ալ) տեղ կը բանին. ինչպէս, Das ist Etwas, dar-
ü ber (worüber, über welches) der Landmann Un-
terricht braucht. Ա՛ս մէկ բան մըն է որ, գեղացի մը
անոր վրայ հմտութիւն պիտ'որ ունենայ : Պա՛ն ուր
մտորէ որ է, ուր է եւ շէն է՝ է՛ն է՛ ինչքէն է որտէ՛ս ուր-
ի : Ich freue mich darüber. Ա՛ս բանիս վրայ կ'ուրա-
խանամ. Պա՛ն շէն է՛ ինչքէն է՛ :

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Ein Gürtel, woran (an dem Knauf an welchem)
ein Schwert hing. Գօտի, որուն վրայ սուր մը կա-
խած էր : Պէր թո՛ւշ է՛, ինչքէն է՛ ուր թու՛նճ ուր-
ի : Ein Vergehen, wofür er viel leiden
mußte. Յանցանք, որուն համար շատ բան քաշելու
էղաւ. Հո՛ր է՛ն է՛ ինչքէն է՛ մէ՛տո՛ւր ուր-
ի : Ich nahm ein Buch, worin ich eine
halbe Stunde las. Der Gegenstand, wovon ich re-
de. Er gab ein Fest, wozu er uns einlud. Berge,
worüber die Armee gegangen ist. Worüber
beklaget ihr euch? Du erzählst mir Sachen, daran
ich nicht gedacht hätte. Ist dies das Lob, darnach
sie strebet? Dieses ist es, wovon ich euch so oft
gewarnet habe.

Ա. Աս տեսակ մակրայներս յարարերականին պէս բա-
նին նէ, շէնտը վերջի վանկին վրայ կ'իյնայ, ցուցականի
պէս բանին նէ, շէնտը առջի վանկին վրայ կ'իյնայ :

Բ. Ասոնք միտակ անկենդան կամ անորոշ բաներու
համար կը գործածուին :

niger geachtete Speisen, und sind doch gesünder als wir.

194. Երկու հաս և շողկապով միացած բայերու անձնական դերանունը մինակ առջի բային վրայ ալ դնել հերիք է. բայց թէ որ երկրորդ բայը և շողկապէն բաժնուի նէ, դերանունը կրկնելու է, ինչպէս. Ե՛ւ ի գրեցի և ի գրեալս աստուծոյ իմ: Օ՛հ եւրոպէ, ճեղ-դընը որոնց արեւն իմը:

195. Թէ որ բայի տէրը շատ կամ յոգնակի է, կամ պատուաւոր անձ կը ցուցնէ (184, Ծ), բայն ալ յոգնակի կը դրուի, ինչպէս. Erde, Sonne und Mond sind Sterne. Երկիրը, արեւն ու լուսինը աստղ են: Եւր, կէ-նէ-լ ի-նչ եւրը-ը որը-ը: Der Mann und das Weib sind den nähmlichen Leidenschaften unterworfen.

196. Իսկ եզակի կը դրուի բայը,

Ե. Թէ որ տէրերը օր շողկապով մը կը միանան, ինչպէս. Die Verführung oder Furcht hat ihn dazu verleitet. Նենդու-թիւնը կամ վախը զինքը ան բանի հրապուրեց: Հեւ-դը-ը եւ-ի-օր օր-օր-ն ըն-ն ի-նչ ի-նչ-ն-ը-ն:

Բ. Թուական անուններու առջին. ինչպէս, Zweimal drei ist sechs. Երկու անգամ երեքը վեց կ'ընէ: Ի-նչ եւ-ր-ը ե-ն-չ-ն ը-լ-ը ե-ր-ը: Յիստ ա՛յտ է: Ս-ն-ն ե-ն-չ-ն ի-նչ:

197. Թէ որ խօսքի մը մէջ շատ դէմք կայ, բայը աւելի մօտիկ դէմքին հետ կը համաձայնի, բաւական որ խօսքը հակադրութեամբ մը չըլլայ. ինչպէս, Ich und Peter sind einig. Ես ու Պետրոս միաբան ենք: Պէ-լ ի-նչ Պէ-ր-ն ի-նչ ի-նչ-ն-ը-ն: — Nicht ich, sondern du gehst dahin.

Ա. Փոխադարձ բայը շատ հեղ աւելի բացայայտութեան համար einander բառով կը բանի, ինչպէս. Wir sind es, die sich einander suchen. *Մենք ենք որ իրար կը բնասենք:* Պիտի գործիչն ու բնութիւնն ինչ է:

Բ. Փոխադարձ բայերէն՝ մեկբանի գերմաներէնի յատուկ ոճեր կը շինին. ինչպէս. Sich trank essen, trinken, sitzen, lachen. *Շատ ուտելէն, խմելէն, նստելէն, խնայելէն հիւրանալ:* Չօք ինքնին, ինքնին, ինքնին: Sich arm bauen, blind lesen, satt essen. *Շատ շէնք շինելէն աղքատնալ, շատ կարգալէն կուրնալ, բաւական ուտել:* Չօք ինքնին ինքնին քննելէն, քննելէն, քննելէն: Sich aus dem Aethem laufen. *Վազելէն շունչը կը արհիլ:* Գոչնալէն ինքնին ինքնին: Sich aus einem Handel herauslügen. *Սուս զբուցելով բանէ մը պարծիլ:* Եւ ինքնին ինքնին ինքնին ինքնին: Sich was zu Gute thun. *Իր զբօսանքին նայիլ:* Բեռնելէն դարձնել:

198. *Միտդէմ բայը* es շատնուր թէ որ գերանուներ բայէն առաջ գայ նե, ինչպէս. Mich hungert. *Քաղց ունիմ.* Ա՛հ ը՛հ: Ihn schläfer. *Քուն ունի.* Ուրիշն ընդ: Mir schwirdest. *Գլուխս կը դառնայ.* Պաշտէ՛ք արեւիկն յօր:

Միտդէմ բայերով շատ կերպ բնասանի ոճեր կը շինին. ինչպէս. Es ist mir wohl, übel, warm, kalt. Շատ աղէկ, գեշ եմ. տաք, ցուրտ է. Չօք էյի, ինքնին ինքնին. ընդհանրապէս. Es geht ihm wohl. Շատ աղէկ է. Չօք էյի արի: Es geht der Wind. Հով կայ. Ինքնին ինքնին ընդ: Was gibt's? Ինչ բան կայ. նե՞ ընդ: Gibt es hier große Handelsleute? Հոս մեծ վաճառականներ կը գտնուին. Պաշտէ՛ք արեւիկն ինքնին ինքնին ինքնին ինքնին:

199. *Անձնական գերանուներ կամ տէրը բայէն* ետքը կը գրուի,

Ա. Թէ որ խօսքը հարցնելով է ու բայը պարզ ժամանակով. ինչու որ բաղադրեալ ժամանակով է նե, ան առեն գերանուներ օժանդակին ու գլխաւոր բային մէջը կը գրուի, ինչպէս. Ist er furchtsam? *Վախկո՞ւմ է:* Գօրծի՞նք յը արը: Wird sie bald gesund werden? *Շուտ կ'ընթանայ:* Զո՞քն ինքնին: Geht die Sonne nicht für alle Menschen auf?

Բայց հարցական զերանունները միշտ խօսքի սկիզբը կը դրին. Was machst du aus dir selbst? Գուքեզ ինչի ակզ կը գնես կոր: Սէն +իւրիւնի նէ՞ սանչորսան: Welcher von euch hat ihn gesehen?

Բ. Թէ որ խօսքի մը ուրիշին ըլլալը ցուցնել ուզի. ինչպէս, Seid glücklich, sagte er. Բարով կեցէք, ըսաւ: Գունն սաղլըճաղլըս տէրի:

Գ. Թէ որ խօսքը մակբայով մը կը սկսի, ինչպէս. Gestern war er bei mir. Երէկ իմ քովս էր: Տէնն գիւնի՞ տանըսոյըսը:

Դ. Թէ որ խօսքը դարձընելով ըսի նէ, ինչպէս. Mein Verbrechen weiß ich nicht. Ich weiß nicht mein Verbrechen ըսելու. այսինքն, Յանցանքս չեմ գիտեր: Սունն սոն գիւնի: Todt ist er nicht. (Մեռնիլը) մեռած չէ: (Իշըրիւն) Ետիւնն տէրի: Dich zu verderben, sinnt er Tag und Nacht.

Ե. Թէ որ wenn կամ ob շաղկապը չէ գրուեր, բայց զօրութեամբ կ'իմացի նէ. ինչպէս, Wäre ich reich, so würde ich es thun. Հարուստ ըլլայի նէ, կ'ընէի: Ջէնիկն շուտորը՞, երէրիտի: Hat er gleich kein Geld, so hat er doch Kleider. Ստակ չունի՞. բայց հագուստ ունի: Փորսըն Ե՞՞ սոն. Եսոտողը լոր Են: 200. Խօսքի մէջ բայը ետքը կը գրուի,

Ա. Թէ որ եղանակը ստորագասական է, ինչպէս. Sie glauben, daß ich ein schwarzes Kleid habe. Իրենք, սեւ հագուստ մը ունիմ, կը կարծեն: Պէնի՞ գիւն սիւնն Եսոտողըն լոր սանըլոր:

Բայց թէ որ ճիշտ շաղկապը զօրութեամբ գրուի, ան ասին բայը ետքը չգրուիր, ինչպէս. Er glaubte, die Sache wäre abgethan. Ամն բան շինցաւ կարծեց: Սունչորսանն +ի սուննն գիւնի: Man würde glauben, ich habe mein Geld gestohlen.

Բ. Ստորագասական եղանակ ուզող ակ, ակ ճիշտ եւ այն շաղկապներու առջեւ, ինչպէս. Zu arm, als daß er dieß hätte bestreiten können. Falls

ſich die Nation noch in einem barbariſchen Zuſtande befinde.

Գ. Յարարերական ու անկատար հարցական դերանուններու ու յարարերականի պէս բանած մակբայներու առջին, ինչպէս. Derjenige, welcher für die Zukunft nicht ſorget. Գպիկը շմտածօղ: Կեղծեյի յիշնիշնի: Er fragte ihn, wer der Mann wäre? was er wollte? wohin er ginge? wo er wohne? Հարցուց իրեն թէ ո՞վ է ան մարդը. ի՞նչ կ'ուզէ. ո՞ւր կ'երթայ. ո՞ւր կը բնակի: Սօրոսն ըստ էի օտարօ՞րդի, նե՞ ինքեյօր, ներեյի կեյօր, ներեյի օրոսոյօր: Ein Lobſpruch, wo für ich ihnen ſehr danke. Գովեստ մը, որուն համար շատ շնորհակալ եմ: Պէնի՞մ գայեի՞ն ինչեւեւի՞նքնի՞նքնի լայնքնի ձեռն: Satiren, dadurch die Menſchen noch ſchlimmer werden.

Բ. ԲԱՏԵՐՈՒ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԺԱՐԱՆԱԿՆԵՐԸ

201. Սահմանական եղանակը որոշ ու յայտնի գործողութիւն մը կը ցուցնէ, ինչպէս. Das Glas bricht, wenn es fällt. Ապակին, կ'իյնայ նէ, կը կոտրի: Ճօ՞, յիշնիշնի, իշնիշնի:

202. Աւելի մտադրութիւնը արթնցունելու համար, շատ հեղ սահմանական ներկան կատարեալի ու ապառնիի տեղ կը բանի, ինչպէս. Ich gehe hinein, und finde ihn auf der Erde ausgeſtreckt und halb todt, փոխանակ ich ging, fand եւ այլն ըսելու. Ներս կը մանեմ ու կը գտնեմ զինքը գետինը փռած, կէս մեռած: Ինչեւեւի կեյի՞նքնի՞նքնի ըստ Եւրոպայի եւրոպայի եւրոպայի: Indem ich mit dem Buchbinder rede, tritt ein Bauer herein. — Morgen trete ich meine Reiſe nach Venedig an. Աչորդ վե՞նետիք պիտի երթամ: Եւրոպայի վե՞նետիք կեյի՞նքնի՞նքնի: Ich bin den Augenblick wieder da.

203. Սահմանական անկատարը երեք կերպ խօսքի մէջ կրնայ բանիլ .

Ա. Անցած՝ սկսած բայց գեւ չլրանցած գործք մը նշանակելու համար . ու ան ատեն մեր հասարակ անկատարին զօրութիւնը ունի . Ich schrie, als er hereintrat. Ես կը գրէի, ինքը ներս մտաւ : Պէն եւ չը յօրոտոմ, +եւոյի ու եւէրի կերպի : Es regnete, als ich ankam.

Բ. Շարունակ կամ շատ հեղ եղած գործք մը ցուցնելու համար . Die Ägypter waren sehr abergläubisch. Եզիպտացիները շատ աւելորդապաշտ էին : Մըւըւըւըւ լոյ գոմըւըւմըւ ըրըւըւ : Die Keger sengten, mordeten, plünderten.

Գ. Բարբառովին անցած լրանցած գացած բան մը ցուցնելու համար . ու ան ատեն մեր հասարակ կատարեալին զօրութիւնը ունի . Er aß ein wenig Brot, dann trank er erst Wasser. Բիշ մը հաց կերաւ, ետքը ջուր խմեց : Պէր ու եւէր եւէր, -ժնըւ - - - էւրի : Der Löwe fiel in's Wort und sprach: Wir sind darum da, daß wir gebiethen.

Ա. Աս ատենակ անկատարս հասարակօրէն պատմական խօսքի մէջ կը բանի :

Բ. Բայց շատ հեղ կարճ ըլլալովը աւելի խօսքի ուժ տալու համար բազմաբեալ կատարեալի տեղ ալ կը բանի . Er hielt nie sein Wort. Ամենեին խօսքը բռնած չունի շէն -եւէրի - - - Բ - - - լոյ : Er hat nie sein Wort gehalten ցուցու :

Գ. Բայց հարցականներու մէջ պէտք է կատարեալ գնել . Hast du deine Arbeit vollendet? շէ թէ vollendet est du deine Arbeit? Գործքդ լրանցուցիր . Իւնի գեներտի շէ :

204. Ստորագասականը հասարակօրէն անստոյգ բան մը կը ցուցնէ . Ինչպէս, Woher weißt du, daß er krank sey kամ ist. Աւստի՞ գիտես որ հիւանդ է . Նեոյի՞ն պէլըրի՞ն հաստի ըլլո՞ւնընըն :

205. Ստորագասական կը գրուի

Ա. Անստոյգ բան մը ցուցնող բայերու առջին . Ինչպէս, bitten, befehlen, scheinen, zweifeln, աղա-

gelaufen war, und des langen Wartens müde, ging ich schnell nach Hause.

212. Ինչու՞նեկումթեան ներկան չս նախագրու-
թեամբ ապառնիի զօրութիւն կ'ունենայ, ու ածա-
կանի մը պէս գոյականին հետ սեւում, թում ու
հոյում կը համաձայնի. ինչպէս, Welches sind die
zu verkaufenden Häuser? այսինքն die Häuser,
die zu verkaufen sind? Ծախուելու աները որո՞նք են:
Ս-իւլ-ճ-մ-ի էլէր հ-ն էլ-ը ղ-ը:

Կան բայեր ալ որոնց սկզբնական մասնիկները ընդու-
նելութեան դժ ունին. Eine Schuld abdicieren, abspinnen.
Պարտք մը ծառայելով կամ հիւսելով գծարել: Պօրճ-
իւլ-ի-ի-տ-ր-տ-ի-ւ-լ-ը ետեւէ: Die Zeit vergähnen.
Ատենը յորանջելով անցնել: Ա-ի-ւ-լ-ը ետեւէ: Ի-ւ-լ-ը
է: Der Bär mußte sich sein Brot erlangen.

Գ . Բ Ա Յ Ե Բ Ո Ի Խ Ն Գ Ի Բ Ն Ե Բ Ը

213. Աձէն բայ հասարակօրէն իրեն մասնաւոր
անուն կամ բայ մը կ'ուզէ կամ կը խնդրէ, որն որ
ասոր համար խնդիր կ'ըսի:

Ա . Ա ն ն եր ու խ ն դ ի բ ն եր :

214. Ուղղական (155—191) կ'ուզեն աձէն հասարակ
բայերը: Բայց կան բայեր ալ որ երկու ուղղական
կ'ուզեն. ինչպէս sein, werden, ըլլալ, զլմ-ի: bleiben,
մնալ, ի-ւ-լ-ի: heißen, բուխլ, արեւ-ի-ու սcheinien,
երեւալ, կ-ի-ւ-լ-ի-ն-ի-ու: Salomon war ein König. Ս-
ղոմոն թագաւոր էր: Ս-ի-ւ-լ-ի-ն-ի-ու ի-ւ-լ-ը ղ-ը: David
war ein Hirtenknabe, er ist König der Israeliten
geworden; er ist ein frommer Verehrer Gottes
geblieben. Manche Könige heißen nicht um-
sonst Väter ihrer Unterthanen.

215. Աւսական խնդիր կ'ուզեն

Ա . Օժանդակ sein բայը, երբ որ սեփականութիւն
կամ սրպիտութիւն մը կը յուցընէ. ինչպէս, Seid

gutes Muthes. Քաջ եղէք. Ճեռնը զընն: Hier ist nicht meines Bleibens. Հաս իմ կենալու տեղս չէ: Պարտաւոր եղնի՞մ արտաճառք է երբե՞մ որե՞կէ: Ich bin des Todes. Մեռնելու (վրայ) եմ. ճարս հասաւ, կորայ. Էօլէ՞ճէ՞մ, ի՞նչմ որե՞մ: Ich bin Willens. Միայք ունիմ: Պիտե՞մ լաւ:

Բ. Հաս փոխադարձ բայեր, որոնք սեռականի տեղ նախադրութեամբ ուրիշ հարմիւնք ալ կըրնան առնել. Sich eines Menschen hant über einen Menschen erbar men. Մեկու մը դժալ: Պէրէնէ Ռերմ. Ռէն էրմէ: Sich seiner Rechte begeben. Իր իրաւանցմէ ետ կենալ: Հոգիքընդմն լալ կէրմէ: Sich der (hant an die) vorigen Zeiten erinnern. Sich eines Dinges annehmen. Sich der Sünde, sich vor Dieben fürchten.

216. Տրական խնդիր կ'ուզեն

Ա. Հաս՝ ուրիշի մը օգուտ կամ մնաս ցուցնող բայերը. Den Vögeln fallen die Federn im Herbste aus. Աշնան թռչուններուն փետուրները կը թափին: Սո՞ւ որե՞նքմ քո՞ւլընն թէ՞յլերէ որե՞տէլէր: Jemanden etwas ankündigen, erzählen, versprechen, widmen, եւ այլն:

Բ. Հաս միադէմ (198, Ծ) կամ միադէմի պէս բանած բայեր. Es gehet mir nahe. (Աս բանս) իս կը վշտացընէ: (Պարտե՞մ) ճանընն յընդմ: Dem sei, wie es ihm wolle. Ըլլայ, ինչպէս որ կ'ուզէ նէ: Նորըն ինքե՞մ, զընն: Wie ist dir hant euch? եւ այլն:

Գ. Այնպիսի բայեր որ նախադրութիւն մը կը պարունակեն. ինչպէս, Du sollst deinem (für deinen) Gott leben. Քու Աստուծոյդ (համար) պիտ'որ ապրիս: Ալլաննն ինչն էտմալընն: Dir (für dich) blühen die Wiesen. Mir singe ich genug, nicht aber Allen.

217. Հայցական խնդիր կ'ուզեն հասարակօրէն ներգործական բայերը. չէզոք բայերն ալ ներգործականի

Mit wenigen sich begnügen. *Բիշով զո՛ճ բլալ* : Աչ *գնալ* էլնէ : *Ելնէ* : Sich mit dem Rechnen beschäftigen. — Sich über etwas wundern, erstaunen. — Sich um etwas bekümmern, bitten, fragen. — Sich hüten, in Acht nehmen, warnen vor etwas. *Եւ այլն* :

Բ. Բայերնի խնդրներ :

221. *Բայր ուրիշ բայի մը խնդիր կրճնայ բլալ կամ նախադրութեամբ կամ առանց նախադրութեան, կամ ընդունելութեամբ* :

Ա. Առանց նախադրութեան աներևոյթ խնդիր կ'ուզեն

Bleiben, մնալ, *դուրս*, բայր՝ երբ որ hängen, fleben, stecken. կախած կենալ, *ալլալ* գնալ. knien, ծնկան վրայ զալ, *դիչ* լնտնէ. liegen, տեղը մնալ, *եկեղն* գնալ. sitzen, նստիլ, *զոն* գնալ. stehen, կենալ, *դուրս* բայերու հետ միասորի :

Dürfen, համարձակել. *ճեպ* էլնէ :

Fahren, (կառքով, ձիով) երթալ, (բարոյն, կեղծ) կեղծէ բայր, spazieren, պարտելու երթալ, *կեղծ* կեղծէ բայի հետ :

Führen, առնել տանել, *ալլալ* կեղծէ գնալ :

Finden, գտնել, *դուրս* :

Geheh, երթալ, *կեղծ* :

Heißen, բուրիլ, *դեղն* էլնէ :

Helfen, օգնել, *եւրոս* էլնէ :

Hören, լսել, *էլն* էլնէ :

Können, կրնալ, (գործը օլնէ) *դեղն* էլնէ :

Lassen, թող աալ, *գոյ* էլնէ :

Legen, դնել, *գոս* էլնէ :

Lehren, սովորեցնել, *եյրեղն* էլնէ :

lernen, սովորիլ, *եյրեղն* էլնէ :

Machen, ընել, *էլն* էլնէ :

Mögen, կրնալ, (գործը օլնէ) *դեղն* էլնէ :

Ich habe ihn nicht sehen mögen, wollen, dürfen, müssen (չէ թէ gemocht, gewollt, gedurft, gemußt.)

Բ. Յստատարութեամբ աներեւոյթ կ'ուզեն

1) Pflegen, սովորութիւն ունենալ, որէնէ՞ օլմէ՞: wissen, կրնալ, ունենալ: (վոր) օլմէ՞: sein, ըլլալ, օլմէ՞ բայերը. ինչպէս, Ich wußte es nicht besser zu machen. Ալ ազեկ չէի կրնալ ընել: Տուն էլէ երէնդէրէ՞: Ich habe zu thun. Ե՛ս չի՛նք չսպասել:

2) Իրենցմէ առաջ um կամ ohne ունեցող բայերը. ինչպէս, Um hievon sich zu überzeugen. Ասով համոզելու համար: Էջլէլէլէ չմտաւ էլին: Ich bin hier um die Wahrheit zu sagen. Ohne zu bedenken. Առանց մտածելու. Տէր-չէ-նեղորէն: Er ging fort, ohne sich zu beurlauben.

Գ. Հաս հեղ ընդունելութեան անցեալն ու ներկան ալ բայերու խնդիր կ'ըլլան. ինչպէս, Er bekam fünfzig Ducaten geschenkt. Յիսուն սոկի պարգև առաւ. Էլլէ մլմմն ուրիշէլ մլլլլ: Sie geht schwarz gekleidet. Դաս ի՛նք չի՛նք չի՛նք չի՛նք: Sie kommen geritten, gelaufen, gefahren. Չիսով, զազելով, կառքով կամ նաւով կու գան: Ալլլլ, էլլլլլլլլլլլլ, որոր էլլլլլլլլլլլլ: Er geboth drohend. Սպառնալով հրամայ: Չլլլլլլլլլլլլ: Er begrub ihn betend.

Ն Ա Խ Ա Դ Բ Ա Ի Թ Ե Ա Ն Վ Բ Ա Յ

222. ԱՆԽԱԴԲԱԻԹԻԿՆԸ ամեն զոյականէ առաջ պէտք է կրկնել. իսկ թէ und ու oder շաղկապներով կապած է, կամ բոլորովին կապ չունի, ան առեն պէտք չէ կրկնել. ինչպէս, Sowohl gegen Reiche, als gegen Arme muß man sich redlich betragen. Թէ հարուստներու թէ աղքատներու հետ անխար- գախութեամբ վարուելու է: Հէ՛ մ շէ՛ն քէ՛ն լէ՛ր լէ՛ մէ՛ մ քէ՛ն լէ՛ր լէ՛ր -- քէ՛ն լէ՛ր լէ՛ր լէ՛ր քէ՛ն լէ՛ր լէ՛ր: Die Thiere leben theils in wildem, theils in gezähmtem Zustande. — Durch Fleiß und Sparsamkeit erwirbt man sich ein Vermögen. Աշխատութեամբ ու խնայութեամբ շատ բան կը ստացուի: Ղ-յրէ՛ն -- Խ-բ՛ն ք-ւէ՛լ էլ լէ՛ր լէ՛ր ք-ւէ՛լ էլ լէ՛ր: — Ich habe mein Geld theils durch List, theils durch Gewalt gewonnen. Ես իմ ստակը կէս մը նենդութեամբ կէս մը բռնութեամբ վաստակեցայ: Պէ՛ն ք-բ-ն է-բ-ն մէ՛լէ՛յն, է-բ-ն լէ՛ր-ւ ք-ւէ՛լ էլ լէ՛ր:

223. Արկու նախադրութիւն ետեւէ ետեւ կրկնել աղէկ չէ. սւտի պէտք չէ բսել Durch mit Geld erkaufte Zeugen hat er alles gewonnen. Սարկով զնած վկաներով ամեն բան վաստակեցաւ: Փ-բ-յ-ւ -- ք-ն էլ լէ՛ր լէ՛ր լէ՛ր լէ՛ր -- ք-ն էլ լէ՛ր լէ՛ր լէ՛ր. հապա պէտք է բսել Durch die mit Geld եւ այլն: Auf einem mit (չէ թէ auf mit) Unrecht erworbenen Vermögen. In Wässern, welche mit Salz angefüllt sind (չէ թէ in mit Salz եւ այլն):

224. Արթում, հանդիսա ու դարձ ցուցրնելու համար պէտք է զած նախադրութիւնները ասանկ կը բանին:

մը : Ինչէ՞հոյն հոյն : Von Herzen gern. Բոյոր սրտանոց :
 Պէ՛նի՛ն էն՝րէ՛տրէն : Ein Freund von mir. Ի՞մ բա-
 րեկամս : Պէ՛նի՛ն արտա՛նս :

Յու : Hier zu Lande. Աս դաւառիս մէջ : Պո՛ւ զի-
 լայնի՛րէ : Zu drei Thaler die Elle. Կանգունք երեք
 թալերի : Արշընը ի՛նչ ի՛նչրէ : Einem zu Leibe gehen.
 Մէկումը վրայ յարձակիլ : Պէ՛րի՛նչն ուրու՛նդ : Lein-
 wand zu Hemden. Շապիկցու կտաւ : Կէ՛օնի՛ն րէ՛ն :
 Zu meinem Unglücke. Գժբախտութեանէս : Պո՛ւն ընդ-
 ընդսն : Es gereicht ihm zur Ehre : zur Schande. Աս
 իրեն փառք է , ամօթ է : Պո՛ւ շնորհիւն շնորհիւն րէ՛ր ,
 ոյն ոյն : Der Schnee wird zu Wasser. Զիւնը ջուր
 կը լուծուի : Գոր ուր ուր րէ՛ծիւր : Die Thür ist zu. Գու-
 ուր դոյ է : Գոր ուր ի՛նչ ուր : Zu guter Letzt. Վեր-
 ջապէս : Վէ՛լ հոնը : Das ist zum Todtlachen. Ատի
 մարդը ծիծաղելէն կը ճաթեցրնէ : Պո՛ւն ուր ուր զի՛նչ
 հոյն լինիլը :

Գ Լ Ո Ի Խ Ի :

Մ Ա Կ Ի Ա Յ Ի Վ Ր Ա Յ

226. ՄԱԿԱՅԸ բայէն առաջ ալ ետք ալ կը
 դուրի ինչպէս , Ich kenne ihn allerdings. Ատի-
 կայ աղէկ կը ճանչնամ : Օնո՛ւն էն ի՛նչընդ : — Sie wer-
 den niemals unglücklich sein , wenn Sie bestän-
 dig ihren Pflichten gemäß handeln.

227. Բացասական ուր մասնիկը բայէն ետքը կը
 դուրի թէ որ խօսքը հաստատելով է . իսկ թէ որ
 տարակուսելով է , առաջ կը դուրի ինչպէս . Er hat
 den Bruder nicht gesehen. — Du mußt eben nicht
 glauben , daß man ohne dich nicht sein kann.

Զ. Չորս րէն պարտելնն համար:

Herum, հոս (չորս դիս).	Hinum, հին (չորս դին).
պարտել (տէօրէն ին- րօն).	օրտել (տէօրէն ին- րօն).

Է. Մարմնոյ իմ ծածկուն ղը վրայէն անցնելն համար:

Herdurch, { սակից (ան- ցնելով):	Hindurch, { հանկից (ան- ցնելով):
Herüber, { պանդամ (ի- շէրէ+):	Hinüber, { արն (ի- շէրէ+):

228. Այնպէս hier եւ da, հին, ծար, օրտ, հոս, պարտ, պարտ, միանալով an, auf, aus, bei, durch եւ այլն մակարայնելով, ասանկ կը բանին.

Hieran, daran (an dieser Sache) wirst du nicht mehr zweifeln. Ասոր վրայ ալ պիտի շատա-
կուսիս: Պոն շէյէ արէլէն շէ-դէն ղըմօնը: Was sagte er hierauf, darauf (auf diese Sache)? Ասոր ինքն ինչ ըսաւ: Պոնն շէնրէն ղէ արէլէ: Hiermit, damit (mit diesem) war er noch nicht zufrieden. Ասով ալ դո՛ս շէր: Պոնն ար ղննալ ղըմօրտն: Hieraus (aus diesem) lernen Sie, mein Freund. Hierbei (bei dieser Sache) ist etwas zu gewinnen. Hierdurch, dadurch (durch dieses) wurde die Zahl vergrößert. Hierin, darein willige ich nicht. Hierin, darin irrte er sich doch. Hierauf (nach diesem) hast du dich zu richten. Man hat sich hierüber, darüber sehr verwundert. Ich bekümmere mich nicht hierum, darum. Hierunter, darunter befindet sich auch der Graf. Hiervon, davon hängt sein Glück ab. Was urtheilen Sie hievon, davon? Hast du hierwider, dawider etwas zu sagen? Was liegt hierzwischen (zwischen dieser und jener Sache)? Was wollen Sie mir dafür?

Գ Լ Ո Ի Խ Բ

Հ Ա Ղ Կ Ա Պ Ի Վ Բ Ա Յ

229. Երկուք թեպէտ եւ հասարակօրէն խօսքէն յառաջ կը դրուի, բայց շատ հեղ մէջն ու վերջն ալ կրնայ դրուիլ. Ինչպէս, Also gehe nach Hause. — Gehe nach Hause also. — Gehe also nach Hause. Ուրեմն սուն զնա: Էջըէ Է-Է Է-Է Է-Է:

230. Կան շաղկապներ ալ որոնք կամ բնութեամբ կամ լեզուին սովորութենէն ուրիշ շաղկապներու հետ անանկ հարկաւոր կապ մը ունին որ, մեկով խօսքը սկսելու ըլլայ, մեկալով պիտի շարունակուի.

Nicht allein,	} շաղկապներէն ետքը	} Sondern auch.			
Nicht nur,			} պիտի գան		
Je,	"	Desto.			
Entweder	"	Oder.			
Ogleich,	}	} Aber.			
Obschon,			}"	} Allein.	
Obwohl,					} Doch.
Wenn auch,					
Zwar,	} weniger.				
Weil,		}"			
Wenn,			} So.		
Wie,				}"	

Er hat nicht allein sein Geld, sondern auch seine Ehre verloren. Չէ թէ մինակ ստակը, հապա պատիւն ալ կորսընցուց: Ահ՜նչ-էնչէն պաշտօնէն հեռու գնալը որ քայքայ էլիւրի: Je mehr uns das Glück hintergeht, desto größer wird unsere Hoffnung. Արշափ որ բախտը զմեզ կը խաբէ, այնչափ ալ աւելի յոյսերնիս կ'աւելնայ: Նէ գորոր պահի պիտի ըլլա՞նք, օ գորոր շէտէ Է-Պիտի՞նչ արիւր: Hier muß man entweder siegen oder sterben. Ob es gleich alle sagen, so glaube ich es doch nicht. Wenn

er es auch sähe, so würde er es mir nicht sagen.
Zwar hat der Winter die Bäume entlaubt, aber ic.

Թե որ ի շողկապին նախընթաց շողկապը չդու-
լու ալ ըսայ, խօսքը միշտ ի շողկապով պիտի շարու-
նակի. Hast du gefehlt, so sollst du auch gestraft werden,
sofort nachdem du gefehlt hast, so. Si er gleich mein
Freund nicht, so schäze ich ihn dennoch.

Գ Լ Ո Ւ Խ Թ

Մ Ի Զ Ա Ր Կ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Վ Ր Ա Յ

231. ԸՐՏԱՔԻՆ միջարկութիւնները՝ ինչպէս
plump! puff! խօսքի մէջ ուրիշ բառերու հետ հա-
ղորդութիւն չունին: Իսկ բուն միջարկութիւնները
նախադրութեանց պէս շատ հեղ ուրիշ բառեր ալ
կ'առնեն:

Ա. Ա՛հ! ուղղական, սեռական կամ հայցական
դոյական մը կ'ուզէ. ինչպէս, Ա՛հ, ich Verlasse-
ner! — Ա՛հ, des Armen! — Ա՛հ, mich Elenden!

Բ. Ե՛! օ! pfui! ուղղական կամ սեռական կ'ու-
զեն. ինչպէս, Ե՛, das artige Kind! — Ե՛, des arti-
gen Kindes! — Pfui, des Lügners!

Գ. Ե՛իլ! Յօ՛իլ! Յե՛իլ! արական կ'առնեն.
ինչպէս, Ե՛իլ! wohl կամ wehe dir! (Ասանկ միջար-
կութեանց մէջ զօրութեամբ ի կ'իմացի):

Դ. Ե՛լիւք! Ե՛ցեն! Եւ այլն, նախադրութիւն մը
կ'ուզեն. ինչպէս, Ե՛լիւք, Glück, auf die Reise! Ե՛ցեն,
zu dem Werke!

232. Միջարկութիւնները՝ բոլոր իր զգածմանցը
համաձայն՝ ուր որ կ'ուզէ կրնայ բանեցնել: Մինակ
անոր միտ դնելու է որ, երկու՝ սովորաբար իրմէ չբաժ-
նուող խօսքերու մէջ չդուին. ինչպէս, տերին ու
բային մէջ, ածականին ու դոյականին մէջ, Եւ այլն:

233. ՄԻՆՉՈՒԿ Հիմայ խօսքին ամէն մէկ մասանցը
ու ասոնց իրարու հետ համաձայնութեանը վրայ խօ-
սեցանք. մէկքանի գիտելիք ալ բոլոր խօսքի կարգին
ու քերականական ձեւերու վրայ կան:

Հ Ե Տ ՈՒ Ե Ն Ե

234. Խօսք մը երկու եղանակաւ կրնայ կարգի
դրուիլ. մէյ մը բնական, մէյ մ'ալ Չարտուղի:

Ա. Բնական կարգ:

235. Երբ որ խօսքը լեզուի մը հասարակ կանոն-
ներուն համաձայն կարգի կը դրուի՝ բնական կըսուի:
Աս բնական կարգս չորս կը բաժնուի. Պատմական,
Հարցական, Թեական ու Բացասական:

Ա. Պատմական խօսքի կարգը կը պահանջէ որ 1,
յօդը կամ անձնական դերանունը կամ ցուցականը.
2, ստացական. 3, թուական ածականը. 4, մակ-
բայր. 5, ածականը. 6, գոյականը ու 7, բայր դրու-
ինչպէս, 1, Diese 2, deine 3, fünf 4, überaus
5, schönen 6, Bäume 7, blühen. Ich habe diese
deine drei heute geschriebenen Briefe gelesen. Das
von meinem Freunde mir übergebene Buch ist mir
sehr schätzbar.

1) Բաղադրեալ ժամանակներու մէջ բոլոր խօ-
քը օժանդակին ու բնորոշելութեան մէջ կը մնան.
ինչպէս, Ich habe schon seit drei Wochen auf die
Ankunft meines Freundes gewartet. Dieser dein

guter Freund hat gestern zu Mittag fast eine halbe Stunde auf dem Stepfansplazze mit zwei andern seiner guten Freunde von einem überaus wichtigen Geschäfte gesprochen.

2) *Աղնպէս խօսքին վերջը կը մնան աներեւոյթն ու բազազրեալ բայերու անջատական մասնիկները. ինչպէս, Ich sah die schwarze Gewitterwolke schnell über den Wald fahren. Ich bin bereit euch zu erkennen zu geben. Guter Same artet oft auch unter der besten Pflege in einem ungünstigen Boden aus. Der Knabe schrieb in seinem Zimmer, im zweiten Stock, in größter Eile zwei deutsche Briefe a b.*

3) *Բային կամ գոյականին որպիսութիւնը ցուցնող անունները խօսքի մէջ առաջ կը դրուին. ինչպէս, Er hat ihm alle jene drei sonderbaren Begebenheiten erzählt. Die so vielen Krankheiten unterworfenen Hausthiere.*

4) *Տրականը Հայցականէն առաջ կը դրուի, մասնաւորապէս երբ որ տրականը անձ մը կը ցուցնէ. միայն թէ յառաջագոյն դերանուն կամ նախադրութիւն մը չըլլայ: Բայց երբեմն խօսքին աւելի ոյժ տալու համար տրականը Հայցականէն ետք ալ կրնայ դրուիլ. մանաւանդ Հայցականէն առաջ ստացական մը գալու ըլլայ. ինչպէս, Ich gebe meinem Freunde einen Rath. Er hinterließ sein Vermögen fremden Personen. Bacchus reichete seinen Becher dem Ganymed.*

5) *Երկու հոլոված անձնական կայ նէ, որն որ կուզէ կրնայ առաջ դրուիլ. ինչպէս, Er gibt es ihm կամ er gibt ihm es. Er nannte mir sie կամ er nannte sie mir.*

6) *Անձ ցուցնող Հայցականը՝ իր մը ցուցնող սեռականէն առաջ կը դրուի. ինչպէս, Man überzeugte den Räuber verschiedener Missethaten.*

7) 'Աստաղբուխները իրենց խնդիրներովը՝ բայէն ու անոր խնդրէն ետքը կը դուին: Իսկ ժամանակ ցուցնող անունները՝ ակն ցուցնողներէն առաջ կը դուին. *ինչպէս*, Dies machte damals an jenem schönen Orte einen tiefen Eindruck auf unsere Sinne. Der Wind wehte gestern Abends hier überaus heftig.

8) Խօսքը մահբայով կամ դարձուածով մը կը սկսի նէ՝ ուղղականը բայէն ետք կը մնայ. *ինչպէս*, Hier habe ich es gesehen. Darauf wachte er auf. Mein Verbrechen weiß ich nicht. Todt ist er nicht.

Բ. Հարցական ու զարմացական խօսքը կը պահանջեն որ ուղղականը բայէն ետքը դուի (199. Ա). *ինչպէս*, Warum sollen wir nicht verzeihen? Räch uns nicht alles Versöhnlichkeit an? Geht die Sonne nicht für alle Menschen auf? Möchtet ihr doch alle versöhnlich sein!

Ա. Բայց թէ որ զարմացական խօսքը՝ wie viel կամ was für ունի, ուղղականը բայէն առաջ կու գայ. *ինչպէս*, Welche kamm was für große Männer gab es nicht in allen Wissenschaften! Wie viele Wunder umgeben uns!

Բ. Չարմացական խօսքին ուղղականը գոյական մըն է նէ, առաջ ալ ետք ալ կրնայ դուիլ. *ինչպէս*, O Freund rette mich! kamm rette mich, o Freund!

Գ. Թեական խօսքի կարգը այսպէս է:

1) Հաղկասպր խօսքին սկիզբը, ետքէն ուղղականը ու մէկալ անունները ու ամէնէն ետքը բայը կը դուի. *ինչպէս*, Obgleich Flavio Gioja, wie man gewöhnlich annimmt, die Eigenschaft der Magnetnadel, sich nach Norden zu richten, schon im Jahre 1302 entdeckt hatte; so wagten es die Schiffer doch erst hundert Jahre später, sich etwas weiter vom Lande zu entfernen, als sie es bisher gewohnt waren. Ein Sturm, der sie von ihrer ge-

wohnten Bahn verschlug, half ihnen im Jahre 1418 die Insel Madeira entdecken.

2) Աս կարգս պահանջող շողկապներն են, als, auf daß, bevor, bis, da, damit, daß, ehe daß, falls, im Falle daß, indem, indessen, in so fern, je-je, je-desto, je nachdem, nachdem, ob, ob etwa, obgleich, ob schon, obwohl, ohne daß, seit, seitdem, so, sobald, ungeachtet, während, warum, weil, wenn, wenn auch եւ այլն. Խնչպէս, Obwohl das Wetter nicht schön ist, so werde ich doch kommen. So reich er auch ist, so kann er doch nicht... Je mehr er gelobt wurde, desto fleißiger war er.

3) Արիւ աներեւոյթ կամ օժանդակ կայ նէ, գիմաւոր ժամանակը առաջ դնել ալ աղէկ է. Խնչպէս, Wenn du die Natur willst kennen lernen, so brauche deine eigenen Augen. — Viele deiner jetzigen Handlungen werden dir lächerlich vorkommen, wenn du zu reiferem Verstande wirst gekommen sein.

Բայց կան շատ շողկապներ ալ որոնք հասարակ կարգը չեն փոխեր.

Ա. Աճը, allein, auch, denn, entweder, doch, nämlich, oder, sondern, und. Խնչպէս, Meine Freunde sind entfernt, und ich kann sie nicht besuchen; aber sie lieben mich doch, denn sie haben festen Charakter; auch ich erinnere mich mit Vergnügen an sie.

Բ. Ինչպէս, vielmehr, zwar, երբ որ ձկերկու բառէ կարգը դան. Խնչպէս, Oesterreich ist nicht ganz arm an Producten, es führet vielmehr eine Menge derselben aus. Die westliche Seite Oesterreichs ist gebirgig, die östliche hingegen ist flach.

Գ. Բացասական խօսքը հարցընելով բլլայ նէ, նախ բայը, ետքէն ուղղականը եւ այլն, ու կարբ բացասական անունը կը դուի: Իսկ նիւ, nimmer, niemals բառերը ուրիշ կերպ ալ կարգի կրնան դուիլ. Խնչպէս, Ich werde den Freund nie verrathen. Ich

werde nie den Freund verrathen. Nie werde ich den
 * Freund verrathen. (227. Ծ). Գարձեալ (235):

Բ. Օ՛րբորբոր ի՛նչ:

236. Ա՛րբ որ խօսքը միօրինակ նոյն կարգաւ շա-
 բելէն պատճառա՞ծ ձանձրութիւնը խափանել, ու
 խօսքին աւելի ազդեցութիւն, լուսաւորութիւն, հա-
 մահօտութիւն ու քաղցրութիւն տալ ուզելով, բնա-
 կան կարգէն կը խոսարւի՝ ան ասէն կարգը Չար-
 ատուղի կ'ըլլայ:

Ա. Ազդեցութեան համար զարտուղութիւն.
 Dumm e Streiche macht auch der beste Mensch,
 schlechte nur der Bösewicht. Tadeln kann jeder,
 aber bessern nicht. Nach und nach werden
 Steine von Wassertropfen ausgehöhlt.

Բ. Լուսաւորութեան համար զարտուղութիւն.
 Widme deine Bemühungen denjenigen Geschicklich-
 keiten, welche dir einst Brot verschaffen werden.
 Փոխանակ ըսելու. Widme denjenigen Geschicklichkei-
 ten, welche եւ այլն:

Գ. Քաղցրութեան համար զարտուղութիւն.
 Aus nichts können die Menschen nichts machen. Փո-
 խանակ ըսելու. Die Menschen können aus nichts
 nichts machen.

Դ. Համառօտութեան համար զարտուղութիւն.
 Wie viele Thiere noch unbekannt sein mögen, ist
 schwer zu ergründen. Փոխանակ ըսելու. Es ist schwer
 zu ergründen, wie viele եւ այլն: Alle Menschen
 wären zufriedener, wenn sie mehr unter sich, als
 über sich blickten.

Արբ որ երկու խօսք իրարու հետ կապած են կամ ի-
 րարմէ կախում ունին, առջի խօսքը ինչ կերպով կարգի
 կը դրի՞ նէ, երկրորդն ալ նոյն կերպ պիտ'որ ըլլայ.
 Ինչպէս, Einem Zornigen gebe einen Augenblick aus dem
 Wege, einem Heimtückischen immer. Չէ թէ Einem Zornigen

gehe auf einen Augenblick aus dem Wege, immer einem Heimtückischen. Hast du Kummer und fühlst du dich verlassen, so klage deine Noth dem Vater im Himmel. *Չէ թէ* Hast du Kummer, und dich verlassen fühlst *և. ոյճ:*

1) *Հոյճիկերով*. Octaviens Tod hätte ich nicht überleben können. — Deiner Tugend hast du einen Kämpfer zu danken. — Einen Betrüger nennst du ihn.

2) *Մարտացով*. Jung ist sie nicht mehr, aber liebenswürdig. Groß ist der Mann, den kein Unglück beugt.

3) *Մահադրուժեամբ*. Aus eben diesem Grunde ersuche ich dich.

4) *Եղբայրով*. Gefahren ist er und nicht gegangen. Vergessen hat er nicht. Geholfen muß ihnen werden.

5) *Ենկրկւոյթով*. Heucheln sollt' ich, warum? Unterwerfen mußst du dich, sonst! Zu essen will ich haben. Verhungern soll sie noch!

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳ

Ich höre sie sagen: Ich habe viel zu thun.

Obgleich er arm ist, lebt er doch vergnügt.

Der Mann ist mir allein schätzenswerth, der es aufrichtig meint.

Sch sehe nun zu spät ein, daß ich wohl gethan hätte, seinem Rathe zu folgen.

Er sinnt Tag und Nacht dich zu verderben.

Wir haben gesehen, daß Herr Kloy nichts davon weiß.

Er war zu schwach etwas abzuschlagen, und willigte ein.

ՀԱՐՏՈՒՂԻ ԿԱՐԳ

Ich habe viel zu thun, höre ich sie sagen.

Er lebt doch vergnügt, obgleich er arm ist.

Der Mann, der es aufrichtig meint, ist mir allein schätzenswerth.

Daß ich wohlgethan hätte seinem Rathe zu folgen, sehe ich nun zu spät ein.

Dich zu verderben, sinnt er Tag und Nacht.

Daß Herr Kloy nichts davon weiß, haben wir gesehen.

Zu schwach etwas abzuschlagen, willigte er ein.

ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳ

ՁԱՐՏՈՒՂԻ ԿԱՐԳ

Es wäre allemal eine unsichere Hilfe, von den Edeln freiwillige Gaben erwarten.

Von den Edeln freiwillige Gaben erwarten, währe allemal eine unsichere Hilfe.

Բայց ասանկ զարտուղութիւններ բանցնելու համար մինակ ընտիր մատենագիրները օրինակ առնելու ու նոնց նմանիւ ջանալու է. չէ նէ շատ հեղ զարտուղութիւնները լեզուին հակառակ կամ բռնի ըլլալուն՝ խօսքին իմաստն ալ մութ կը թողուն:

Ա. Անջատական մասնիկները պէտք չէ գատել. *ինչպէս*, Auf hat er gehört; weg ist er gegangen; durch ist er gefallen; ab hat man ihn gewiesen.

Բ. Նոյնպէս was für, wohin, obichon, obwohl եւ այլն բառերը գատել շատ հեղ անպատշաճ է. *ինչպէս*, Was hast du für Bögel gesehen; weißt du wo er hingegangen ist; ob er schon arm ist, եւ այլն:

Գ. Շատ խօսքերը մէջէ մէջ պէտք չէ անցնել. *ինչպէս*, Damit er, wie er sehr gefehlt hat, einsche, und wie er hätte verfahren sollen, benachrichtiget werde. *փոխանակ ըսելու*. Damit er einsche, wie sehr er gefehlt hat, und benachrichtiget werde, wie er hätte verfahren sollen.

Դ. Ընդհանրապէս ասոր միտ դնելու է որ, մէկ ճառի կամ գովեստի կամ ծանր խօսակցութեան մը մէջ շատ ասանկ զարտուղութիւններ ներքեի ալ են նէ, մէկ պզտի պատմութեան կամ նամակի մէջ չեն վայելի:

Հ Ա Տ Ո Ւ Ե Ն Օ Բ

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ա Կ Ա Ն Ձ Ե Ի Ե Ր

237. Վերականական ձեւերը երկու են. Ձեղչում ու Աւելադրութիւն:

Ա. Օղեղումը խօսքին աղէկ ու ամբողջ կարգը պահելու հարմար հարկաւոր եղած մէկ կամ շատ բառերու վայելելութեան համար թող արքւիլն է: Բայց թէ երբ զեղչումը վայելուչ կ'ըլլայ, ան լեզուին սովորութենէ կ'որոշի. ընդհանրապէս զեղչումը վայելուչ ըլլալու համար անանկ պիտ'որ ըլլայ

որ կարգացողը կամ ըսողը դիւրաւ հասկընայ: Չեղչման աւելի հասարակ ու գլխաւորները ասուք են:

1) **Ընուն.** Den wie vielsten (Tag) haben wir (des Monats)? Die Kälte vom sechsten dieses (Monats)? Vorzeiger dieses (Briefes).

2) **Գերանուն.** Jeder thue (das), was ihm befohlen ist. (Das) was recht ist, will ich dir geben.

Բայց ուրիշ կամ նախադրութեամբ հոլովներու մէջ առ զեղչումս չկրնար ըլլալ. ուստի պէտք է ըսել Jeder lebte von dem, was er geraubt hatte. Վասն զի յոմ was er... չէր կրնար ըսիլ:

3) **Յարաբերականի ու օժանդակ բայի.** Lazarus, himmlisch gesinnt, und des ewigen Lebens gewiß, ging. (Lazarus, welcher... gesinnt, und... gewiß war.) Ich, ein Sänger weniger Lieder. (Ich, der ich... bin.) (211):

4) **Հրամայականի.** (Rede) kein Wort mehr. (Komm kummen Sie) Herein! (Erzählen Sie) keine Satyren, Madame.

5) **Ընդեակի.** Er hat ein Glas zu viel (getrunken). Er ist spazieren (gegangen). Der Knopf ist ab(gesprungen). Das Haus ist zu (geschlossen). Er geht beständig schwarz (gekleidet).

6) **Ընկերակի.** Wenn wir von Krieg (reden) Hören. Was soll ich denn Hier (machen). Der Mann konnte nicht vom Pferde (steigen). Er gestraute sich nicht nach Hause (zu gehen). Wo wollen Sie hin(gehen). Wir können nicht hinaus, hinein, hinab, hinunter(gehen). Müssen wir durch Wälder oder über Flüsse. Lasset ihn herein — heraus — herauf — hinaus... Sie wollen heute noch nach Prag (reisen)?

7) **Բաղադրեալ օժանդակի.** Ich fand ihn, wie ich ihn verlassen (hatte). Daß er nicht gekommen

(ist), ist nicht meine Schuld. Der schönste ägyptische Stein, den Ratter gesehen (hat), war ein Samee.

8) *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*. (Ich wünsche ihnen einen) guten Morgen. (Ich bitte) um Vergebung. Wie (ich) gesagt (habe). (Das ist) viel gefordert. Dasmal (bin ich) auf meiner Landkutsche gefahren. (Ist es) nicht wahr? Was willst du? (Ich will) sterben!

9) *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*. Ich werde heute (auf) ihre Gesundheit trinken. Er trat (über) die Stufen hinauf. Sie führten uns (über) eine steinerne Stiege hinauf. (An einem) dieser Tage, ist mein Freund hier durch gereiset.

10) *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*. Kommt der Sommer (Wenn der Sommer kommt *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*). Komm ich müde zurück. Sie sprach es mit einer gewissen Miene, als besorgte sie (als ob sie besorgte). Ist er gleich ein Slave, so ist er doch ein Mensch, (Wenn er gleich ein Slave ist...). Wer weiß, weinte ich nicht mit (ob ich nicht mitweinte). Er gab vor, das Geld sei ihm gestohlen worden (daß ihm das Geld sei...).

11) *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*. Judas hatte der Schar ein Zeichen gegeben (und hatte gesagt): Den ich küsse, der ist es. Ihr brachtet diesen Menschen herauf, (und klagtet ihn an): Er wende von Cäsar das Volk ab. (Ich bewundere) daß doch ein so großer Baum so kleine Früchte trägt.

12) *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*. Obst-, Kräuter- und Eierweiber, (Obstweiber *אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ*): Ein Fischer wollte Fische fangen, aber (er wollte) nicht arbeiten. Machet die Thür auf, und die Fenster zu. Die Kinder ziehen sich bald aus bald an. Der Ausdruck ist an und für sich gut. Durch Ueppigkeit, Pracht, Verschwendung kommt man in Armuth.

Բ. Աւելագրութիւնը խօսքին աղէկ ու ամբողջ կարգը պահելու համար չպահանջուած մէկ կամ շատ բառի աւելի լուսաւորութեան կամ աղղկցութեան համար աւելցրիլն է: Այլուին սովորութենէ ընդունելի եղած ու ընտիր մատենագիրներէ գործածուած աւելագրութիւններու հասարակ ու զլուսաւորները ասոնք են:

1) *Վերանուան*, ուրիշ անուամբ մը մէկտեղ. Was zanket ihr immer, ihr Kinder. Du hast sie verdient diese Strafe. Die Weisheit des Schöpfers, überall blickt sie hervor. Ich junger Mensch, wie kann ich Almosen fordern? Ihr Narr! Ich, der ich vor diesem Thiere zittre. Und du, die du das Leben mir gabs. Es war einmal ein Bauer. Es lebe Braut und Bräutigam! Dieses Vergnügen, werde ich es genießen?

2) *Սակրայի*. Ein alter Mann kam aus dem Hause heraus. In der Zeit ging der Herr Jesus hin über über den Bach Gedron. Ich hob die Hände gegen Himmel hinauf.

3) *Վախագրութիւն*. Er saß unten am Thore, unten am Fuße des Berges. Nahe bei Neapel.

4) *Շաղկապի*. Werden Sie das wohl glauben? Schreiben Sie mir ja oft! Meine Uhr steht still. Schweiget still. An eben denselben. Ein Mal Hundert tausend.

5) *Աւակաւոր աւելագրութիւններ*. Mit Zug und Recht thun. Ամենայն իրաւամբ ընել. Հ-դդ օւր-դ, հ-դդ երէ եր-դ+:

Rede und Antwort geben. Պատճառով խօսիլ. Սեղեղնի վերերէ+, երլէ եերինճե՛ -եջլե՛+:

Bei Leib und Leben verbieten. Մահուան սպառնալիքով արգելել. Իօլե՛-՞ շ-ղեղե՛, եօրթի՛- իլե՛ ե-՞-դ եր-դ+:

Auf allen Ecken und Enden. Բոլոր ծագերն ու ծակերը. Հեր՛ +եջլե՛ դո-ճ-դդ-:

Գ Լ ՈՒ Խ Ժ Ե

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆ ԱՐԱՅ

238. ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ կ'ըսուի լեզուի մը գրերն ու կէտերը ընտիր մատենագիրներէ ընդունւած, սովորութեան համաձայն գործածելը:

Հ Ա Տ ՈՒ Ե Օ Ե

Գ Ր Ե Ր ՈՒ Ք Ո Ր Ծ Ա Ծ ՈՒ Թ Ի Ի Ն Ը

239. Ըմէն գերմանացի բառերը իրենց հնչման, ասանցման ու գրելու սովորութեանը համաձայն պիտի գրուին:

Ա. Հնչում բտելով մինակ բարձր գերմաներէնի հնչումը կ'իմանանք: Աւ որովհետեւ ասիկայ ամէն մէկ գրին իրեն կոչմանը համաձայն հնչումը կու տայ, ձայնաւորներուն՝ իրենց պատշաճ երկայնութիւնն ու կարճութիւնը, ու բաղաձայններուն՝ իրենց պատշաճ փափկութիւնը, կակղութիւնը, խստութիւնն ու սաստկութիւնը, անոր համար իբրեւ առջի կանոն ուղղագրութեան աս կրնայ ըլլալ. Ուղիղ գրելու համար բարձր գերմաներէնի հնչմանը համաձայն գրելու է: Աւ որովհետեւ աս բարձր գերմաներէնս գիտնոց ու դրոց լեզու է, ասոր համաձայն հնչել սովորելու համար գիտնոց նմանելու ու ընտիր գրուածքը մտադրութեամբ ու բարձր ձայնով կարգալու է:

Բ. Իրաւ է որ բարձր գերմաներէնի հնչումը ուղիղ գրելու հասարակօրէն կ'օգնէ, բայց միշտ չկրնար ինչու որ *Erzte* կամ *Arzte*, *tun* կամ *thun* գրեր կ'մ, հնչմանը կողմանէ նոյն է: Իսկ աս անկից կը ծագի որ, Գերմանացւոց գրերը Լատինացոցմէ առնուած

ըլլալով, կայ գիր որ աւելի է, կայ գիր որ պակաս : Ուստի ամենէն մաքուր հնչումն ալ ուղղագրութեան համար՝ մինակ հերիք չէ, ածանցման ալ միտ գնելու է : Ածանցմանէ աս կանոնս կ'ելլէ . Ուր որ հնչումը ուղղագրութիւնը անորոշ կը թողու, բառերը իրենց մօտաւոր ու յայտնի ածանցմանը համաձայն գրելու է :

Գ. Բայց շատ հեղ կ'ըլլայ որ, ոչ հնչումը ոչ ածանցումը կրնան ուղղագրութիւնը որոշել, ան աւտեն գրելու սովորութիւնը գիտնալու է : Աս սովորութիւնս հարկ է գիտնալ մէյ մը այնպիսի բառերու մէջ որոնք անձայն կամ աւելի գրեր ունին . երկրորդ որոնց վանկին տեւողութիւնը չգիտցուի . երրորդ որոնց բուն, վերջաւորութեան ու ածանցման վանկերը, հնչմանէն ու ածանցմանէն չորոշիր նէ : Իսկ աս սովորութեանս վարպետը մինակ լեզուին մէջ ընդունելի եղած մատենագիրներուն սովորութիւնն է :

Ա. Չոյն--որներ-- շոյ :

240. Չայնաւորներէն a, e, i, o, u երբեմն կարճ երբեմն երկայն կը հնչուին :

241. Չայնաւորները մինակ կրկին բաղաձայններէ առաջ կարճ կրնան ըլլալ . ինչպէս, Gott, Ball.

242. Իսկ երկայն կրնան ըլլալ մինակ պարզ բաղաձայնէ մը առաջ . ինչպէս, Schaf, Hase.

243. Ա, օ, ü հասարակօրէն ածանցեալ բառերու մէջ կը գործածուին . ուստի Väter — Vater, Stöcke — Stock, Brüder — Bruder բառէն կ'ածանցի :

244. Աa, oo ձայնաւորները, ածանցման առէն ä ու ö գրերու կը փոխուին . ինչպէս, Aas — Äser, Haar — Härchen, Schoosß — Schöße.

245. Ee ու ie փոխուելու ասաննին ուրիշ e չեն առներ . հապա իրարմէ բաժնըւած կը հնչեն . ինչպէս, Der See — die See = en, die Fantasie — Fantasi = en, ich schrie — sie schri = en.

246. Հիմակուան ատենս ք գիրը մինակ պլազ-
գի բառերու մէջ կը բանի. ինչպէս, System, Styl,
Sylbe, Cypern, թէպէտեւ նորերը ասոնք ալ շատ
անգամ պարզ լով կը գրեն կոր:

247. Արկարբառներէ ք հնչուածը հինգ կերպ
կըրնայ գրուիլ. այսինքն, ai, äu, eu, ei, ey.

Ա. Աi, մինակ աս բառերուս մէջ կը գործածուի.
Ai, Bai, Baiern, Fraiße, Hai, Hain, Kaiser,
Krain, Laie, Mai, Main, Mainz, Mais, Rain,
Saite, Waid, Waise, Zain, Znaim.

Բ. Աu, ան բառերու մէջ մինակ կը բանի որոնց
արմատը au ունի. ինչպէս, Häuser — Haus, Bäu-
me — Baum բառէ, նոյնպէս Gebäude, läuten, Säus-
me եւ այլն:

Գ. Եu շատ բառերու արմատական վանկերուն
մէջ կը գտնուի. ինչպէս, beuchen, beugen, Beute,
Beutel, deuten, deutsch, euer, euch, feucht, Feuer,
Freude, Freund, neun, եւ այլն:

Դ. Եi (ու ey որ հիմա խիստ քիչ կը գործածեն,
ան ալ ոմանք) Eile, eins, heilen, leicht, nein
եւ այլն:

Բ. Իւրոյնայնէր — Հրայ:

248. Արկայն ձայնաւորէ մը ետքը մինակ պարզ
բաղաձայն մը պիտի գայ. ինչպէս, Vogel, Vater,
եւ այլն:

249. Կարճ ձայնաւորէ մը ետքը կրկին բաղաձայն
կու գայ. ինչպէս, Gott, Mann.

250. Արբ որ արմատը կրկին բաղաձայն ունի,
որիչ բաղաձայնի կրկնութիւն չըլլար. ինչպէս,
Welt, Kopf, kurz, jung.

Ե, գերմանացի բառերու մէջ Ի ու Է գրերէ առաջ
մինակ կը գտնուի. ինչպէս, Fichte, richten; Hecke,

Bäcker. Ուր որ +ի ձայն կը հանէ՝ է ով. իսկ ուր որ չի ձայն կը հանէ՝ չ ով կը գրուի ըստ նոր ուղղագրութեան. Թէպէտեւ հակառակալ դեռ սովորութիւնը պահած է. ինչպէս, Caffe — Kasse, Credit — Kredit, Secte — Sette, Cement — Zement, Citrone — Zitrone. = Carl, Clavier, Ceremonie, Cisterne, Cession.

251. Կ գիրը հիմըկու մասենագիրները շատ բաւերու վրայէն իրրեւ աւելորդ բոլորովին կը վերցընեն. ուստի Gebeth, Mahl, Monath գրելու, Gebet, Mal, Monat կը գրեն:

252. Չ գրէն ետքը միշտ u ով ձայնաւոր մը պիտի գայ. ինչպէս, quadrat, Quelle, Quittung, Quotient.

253. Շ, ՚ միշտ բառի մը սկիզբն ու մէջը կը գործածուի. ինչպէս, sieben, sein; langsam, wachsen, lesen.

254. Իսկ բառին վերջը կամ բարդերու մէջ Յ կը գործածուի: Իսկոյց հոլովելու ատեն վերջի Յը, ՚ի կը փոխուի. ինչպէս, Beweis, Wachst; beweisbar, Wachstafel. Haus — Haus es.

255. Իստի վերջն ու մէջը կը գործածուի դարձեալ ֆ, տէն առաջ ու երկայն ձայնաւորէն ետքը. ինչպէս, Faß, naß, laß; gewußt.

256. Մինակ բառի մէջը կը գործածուի ֆֆ, ինչպէս, Wasser, wissen.

257. Իստերու մէջ ֆ գիրը երբեմն անփոփոխ կը մնայ, երբեմն ֆֆի կը փոխուի:

Ա. Հասարակօրէն հոլովելու կամ խոնարհելու ատեն կը փոխուին. ինչպէս, Fässer, Rässe; lassen. Այնպէս Աֆ, Յաֆ, Յիֆ, Յեոֆ, Ռսֆ, Ռոֆ.

Բ. Ըստ հակառակ անփոփոխ կը մնան յատուկ անուններու ու շատ բառերու մէջ. ինչպէս, Huf, Heß (յատուկ անուններ), Ambros, außer, Ballast, bloß, dreißig, Fleiß, flößen, Fluß, Fuß, Geiß, Geißel, gießen, groß, heiß, heißen, Kloß, Maß,

Meißel, Muße, Reiß, Rieß, Ruß, schießen, schleifen, schließen, Schweiß, Soße, Spieß, Schloß, spleißen, sprießen, Schooß, Schuß, Schluß, Steiß, Stoß, Straße, Strauß, süß, Troß, weiß.

Ա. Dieses, dessen ու wessen բառերու կրճատածներն ալ dies (կամ dies) des ու weß կը գրեն. Man denkt bald an dies, bald an das. Des wegen, des halb hat er seinen Dienst verlassen.

Բ. Իսկ յունարէնէ առնուած բառերու Թ ու Փ գրերը՝ th ու ph կը գրեն. Ինչպէս, Theater, Theologe; Sympo-
nie, Philosoph. Առջինով շատ բուն գերմանացի բառեր ալ կան. Ինչպէս, Thal, That, Thor, եւ այլն: Իսկ երկրորդին տեղ հիմակաւնները պարզ քալ կը գործածեն կոր:

Գ. Տ-ն-դ-ը-ն-է-ր-ո-ւ-ք-ը-ն-ի-ն-ը:

258. Տանդընիս գրով կը սկսի Ա. Ամէն խօսքի սկիզբը, ու մէկ կէտէն ետքը: Բ. Հարցական ու զարմացական կէտերէն ետքը եկած բառը: Գ. Արկու կէտէն ետքը՝ ուրիշի մը խօսքը առաջ բերելու ատեն: Դ. Ամէն գոյականն ու գոյականի պէս բանած խօսքի մասունքը: Ե. Վերանունները, պատուաւոր մարդու մը վերաբերած ատեննին: Զ. Ստանաւորի ամէն մէկ նոր տողը:

Ա. Իսկ բարդ յատուկ կամ պաշտօնն ու պատիւ ցուցնող անունները կրնան զատ զատ ու տանդընով ալ գրուիլ, միայն թէ միաւորութեան նշանով. Ինչպէս. Groß-Volen, Ober-Italien; Kron-Groß-Feldherr կամ Krongroßfeldherr.

Բ. Երկարբառ a, ä, ö, ü գրերը տանդընով ասանկ կը գրեն. Ne, De ու Ni, Ինչպէս Nelttern, Ne sig! De ster, De konomie; Uiberdruf, Uibung. Թեպէտ Ա, Ö ու Ü ալ կրնայ գրուիլ:

Գ. Գոյականը պզտի գրով ալ կը գրուի, երբ որ ուրիշ տեսակ խօսքի մասանց տեղ գործածուի նէ. Ինչպէս, gold gelb, gras grün, dies se ite; paar weise; kraft, theils. Բայց Vormittags, Nachts, Abends, Sonntags միշտ տանդընով կը գրուին:

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Ա. Der Kampf mit Sorgen, Thorheiten und Wünschen ist das stete Geschäft des Menschen. Glück und Ruhe sind die Ziele seines Bestrebens, aber er soll sie erst jenseits des Grabes erreichen.

Բ. Die Zahl der Krankheiten willst du wissen? Zähl die Köche!

Գ. Der heilige Augustinus sagt: Glauben ist der Weg zum Wissen; Wissen ist der Weg zum Glauben.

Դ. Thue das Gute; das vertrauliche Du; das übermäßige Trinken; das fatale Wenn; das Ach und Weh; dein liebes Ich, եւ այլն:

Ե. Se. Erzellenz haben Sr. Majestät ein Geschenk überreicht; Allerhöchstdieselben haben es mit der Ihnen eigenen Huld angenommen.

Զ. Rosen, ihr blendenden
Balsam versendenden!
Flatternde, schwebende,
Heimlich belebende,
Eilet, zu blühen.

Գ. Ա Ն Կ Ե Ր Ի Ն Ե Ր

259. Տողին վերջը անկատար մնացած վանկի մը յաջորդ տողին սկիզբը շարունակելուն կանոնները ասոնք են:

Ա. Չայնաւորէ մը ետքը ուրիշ ձայնաւոր կամ երկբարբառ մը դայ նէ, յաջորդ վանկին կ'երթայ. Se = en, Reu = e, fei = ne, theu = er.

Բ. Արկու ձայնաւորի մէջ ընկած պարզ բաղա-
ձայնը՝ ետեւէ եկած ձայնաւորին վրայ կ'իյնայ. re =
den, Rō = nig, blei = ben, fau = fen.

Գ. Սէկ հնչմամբ արտաբերած բաղադրեալ բա-
ղաձայնները, ինչպէս ժ, քֆ, քի, քփ, ք, ք, քժ, ք, քի, քի,

յաջորդ ձայնաւորէն ամենեւին չեն բաժնուիր. Sprache, Pro = phet, sto = ßen, La = ster, mi = schen, ver = mu = then, tro = pfen, We = ßpe.

Գ. Իսկ քֆ, քփ, ք ու կրկին նոյն տեսակ գրերէն մէկը յաջորդ ձայնաւորին կ'երթայ. Rat = ze; Flam = me, Don = ner, Էֆ = ֆig, Wid = der.

Ե. Բարդ բառերը միշտ իրենց պարզերէն կը բաժնուին. Au = garten, Baum = ast, geld = arm. Rath = haus, Hof = friegß = rath.

Արտճեանու վանկերու բաժանման գլխաւոր հիմը արտարերութիւնն է, ուր որ հնչման ատեն վանկը չբաժնուիր պէտք չէ բաժնել. ուստի միավորները Գ. al, fäl, ll եւ այլն, չբաժնելու է:

Վ Ե Տ ՈՒ Ե Ն Բ

Կ Է Տ Ե Ր ՈՒ Գ Ո Ր Ծ Ա Ծ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

260. Կէտերը խօսքի մասերը իրարմէ բաժնելու ու կարգացողին ձայնին հանգիստ տալու համար կը գործածուին:

261. Հիմնական գործածւած կէտերն ու անոնց նման նշանները ասոնք են. Ստորակէտ, Կէտ ստորակէտ, Երկու կէտ, Կէտ, Հարցական, Չարմացական կէտ, Չակերտ, Փակագիծ, Կախման կէտ:

Ա. Ստորակէտը, այսինքն աս, նշանս, նուազ հանգիստ մը կը ցուցնէ, ու կը գործածուի 1, Յարաբերականներէ առաջ. 2, Շաղկապներէ առաջ. 3, Շատ գոյականներէ, ածականներէ, բայերէ ու մակբայներէ առաջ, թէ որ und կամ oder շաղկապներով կապւած չեն նէ. 4, Միջանկեալ խօսքի սկիզբն ու վերջը. 5, երկու համառօտ խօսքի մէջ տեղը. 6, Մեկնօղ խօսքէ մը առաջ ու վերջը:

Բ. Կէտ ստորակէտը, այսինքն աս; նշանս, ստորակէտէ քիչ մը աւելի երկայն հանգիստ կը ցու-

ցընէ, ու երկայն խօսքի մը երկու երկայն կամ շատ անդամներու մէջ կը գործածւի, երբ որ ան անդամներն ալ զատ զատ ստորակէտներով պիտի բաժնուին նէ:

Գ. Աշրկու կէտը, այսինքն աս: նշանս, կէտ ստորակէտէն աւելի երկնկեկ հանդիստ կը ցուցընէ, ու կը գործածւի 1, երկայն ու շատ անդամներով խօսքի մը աւելի հանդիստ տալ ուղւի նէ. 2, երբ որ խօսքը համրելով մըն է. 3, Ուրիշի մը բուն խօսքը առաջ բերւի նէ:

Գ. Աէտը, այսինքն աս. նշանս, բոլորովին հանգիստ կը ցուցընէ, ու ան ատեն կը գործածւի՝ երբ որ խօսքը բոլորովին կը լմըննայ ու ետեւէ եկած խօսքի հետ ամենեւին կապակցութիւն չունենար, կամ մինակ ընդհանուր կապ մը կ'ունենայ:

Ե. Հարցական կէտը, այսինքն աս ? նշանս, երբ որ խօսքը հարցընելով ըլլայ նէ կը գործածւի, ու խօսքին լմըննալէն ետքը կը դուրի:

Զ. Օգրմացական կէտը, այս ինքն աս ! նշանս, զարմացում, վախ, խռովութիւն, կանչել ու ասոնց նման հոգւոյ կիրքը ցուցընող խօսքերէն ետքը կը դուրի:

Է. Չակերտը, այսինքն աս " " նշանս, ուրիշի մը երկայն խօսքը առաջ բերւելու ատեն կը գործածւի, ու խօսքին սկիզբն ու վերջը կը դուրի. բայց շատերը ամէն մէկ տողին զատ զատ ալ կը դնեն:

Ը. Փակագիծը, այսինքն աս ( ) նշանս, դրսէն մեկնութեան պէս աւելցըւած կամ խօսքին ամբողջութեանը համար այնչափ հարկաւոր չեղած խօսքի կամ բառի մը սկիզբն ու վերջը կը դուրի:

Թ. Ախման կէտը, այս ինքն աս — նշանս, ան ատեն կը գործածւի երբ որ խօսողը զգածմանը բանութեանէն չկրնալով խօսքը առաջ տանել կը կտրէ կը լուէ. կամ երբ որ կարգացողին կամ լսողին աւելի միտ դնելը կը պահանջուի:

O 1 1 2 3 4 5 6 7

Schönfärbige, durchsichtige, glänzende Steine werden in Dosen, Ringe, Ohrgehänge und andere Schmuckwaaren gefaßt. Schamhaftigkeit, die stärkste Schutzwehre der Unschuld, ist uns angeboren.— Die herrlichsten Entdeckungen schmücken das abgelaufene achtzehnte Jahrhundert. Große Mathematiker haben auf das genaueste die Gestalt der Erde bestimmt; kühne Seefahrer sie über achtzehnmal umsegelt, und eine neue Welt von Inseln entdeckt; von scharfsinnigen Physikern wurde das Geheimniß erforscht, wie die ungeheuersten Welten im freien Himmelsraume schweben können; Chemiker haben statt der vorigen vier, sechs und fünfzig Elemente gefunden; Mechaniker setzten Maschinen zusammen, welche spinnen, weben, und Bücher drucken; Naturfreunde entdeckten Tausende unbekannter Thiere, Pflanzen und Mineralien; ja es ist unmöglich, alle Fortschritte in den Wissenschaften und in der Bildung überhaupt kurz anzuführen.— In den schönen Wissenschaften und in mehreren schönen Künsten mögen die Griechen und Römer uns übertroffen haben; aber in allem, was zum sichern und schnellen Verkehr eines Landes mit dem andern, eines Welttheils mit dem andern notwendig ist, ragen wir weit über sie hinaus.— Die drei Reiche der Natur sind: das Thierreich, das Pflanzen- und das Mineralreich.— Ein alter Schriftsteller, Namens Plinius, sagt von dem Menschen: „Alle Thiere einer Gattung leben unter sich „friedlich. Der Löwe kämpft nicht gegen Löwen, „die Schlange nicht gegen Schlange, selbst Seeun- „geheuer wüthen nur gegen fremde Geschlechter; „aber dem Menschen widerfährt sein meistes Unglück

durch Menschen". — Darf ich Erkenntlichkeit von den Menschen erwarten? — Ja, denn — Nein! — Socrates lehrte Tugend, und wurde zum Giftbecher verurtheilt; Columbus entdeckte Amerika, und wurde in Ketten geschlagen; — O Schicksal! — Doch darf mich das abschrecken, Gutes zu thun? — In das Grübchen deiner hohlen Hand willst du das Weltmeer schöpfen? — O menschliche Weisheit!! —

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԱԾ ԲԱՌԵՐՈՒ

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ե Ր Ի Ն Ն Ե Ր Ը

Վճական, das Beiwort, Eigenschaftswort, Beschaffenheitswort կամ Adjectiv.
 Վճանցական մասնիկ, die Ableitungssylbe.
 Վճանցեալ, abaeleitet.
 Վճանակ, das Sylbenmaß կամ Metrum.
 Վնանջառ մասնիկ, untrennbare Partikeln.
 Վնեքեոյթ, die unbestimmte Art.
 Վնկանն, տես Չարտուդի:
 Վնկաար, die kürzer vergangene Zeit կամ Imperfect.
 Վննական դերանուն, persönliches Fürwort.
 Վնշէա, tonlos.
 Վնորոշ յօդ, der unbestimmte Artikel.
 Վնուն, der Name, das Wort.
 Վնուն բայի, տես Տէր բայի:
 Վնջատական, մասնիկ trennbare Partikeln.
 Վնցեալ, die vergangene Zeit.
 Վպանի, die künftige Zeit (Futurum).
 Վրական, männlich, (masculinum).
 Վռոպանութիւն, die Prosodie կամ Sylbenmessung.
 Վտիճան (ածականներու), die Vergleichungsstufe.
 Վաւելութեան բաղադրական, die Vergleichung im Erhö- hungsgrade.
 Վրմատական բռներ, Wurzelwörter.
 Վեւադրութիւն, das Füllwort, der Wortübersuß, կամ Pleonasmus.
 Բազմահանկ, viel-sylbig.

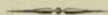
Բաղադրեալ, zusammengesetzt.
 Բաղաձայն, Mitlaut կամ Hauptlaut.
 Բաղդատական, die zweite Vergleichungsstufe կամ Comparativ.
 Բայ, das Zeitwort. կամ Verbum.
 Բառ, das Wort.
 Բարդ, տես Բաղադրեալ:
 Բացասական, verneinend.
 Բացարձակ դերադրական, die absolute dritte Vergleichungsstufe.
 Գերադրական, die dritte Vergleichungsstufe կամ Oberstufe, Superlativ.
 Գերականար, länger vergangene Zeit, (Plusquam perfectum).
 Գիր, der Buchstabe.
 Գլխադիր, տես Տանդլուի:
 Գլխաւոր բայեր, Hauptzeitwörter.
 Գլխաւոր շէշա, der volle Ton կամ Hauptton.
 Գոյական, das Hauptwort, Nennwort կամ Substantiv.
 Գերանուն, das Fürwort կամ Pronomen.
 Գէմք, die Person.
 Գիմազուրկ տես Միադէմ:
 Եզակի, die einfache Zahl, Einzahl կամ Singular.
 Եզանակ, die Art կամ der Modus.
 Երկայն ձայնաւոր, der lange Selbstlaut.
 Երկրարրառ, der Doppellaut կամ Diphthong.
 Երկու կէտ, der Doppelpunct, das Colon.
 Չարմացական կէտ, das Ausrufungszeichen.
 Չարտուդի բայ, das unregelmäßige Zeitwort.

Չեղջուճ, die Ellipsis.
Իական, *տես Օժանդակ* :
Ընդհանուր թուական, allgemeine Zahlwörter.
Թեական կարգ, die verbindende Wortfolge.
Թիւ, die Zahl *կամ* der Numerus.
Ժամանակ, die Zeit, das Tempus.
Իգական, weiblich (femininum).
Խառն բաղադրեալ բայ, das vermischt zusammengesetzte Zeitwort.
Խնդիր, das Prädicat.
Խոնարհում, die Abwandlung, Conjugation.
Խօսքի կարգը, die Wortfolge, Construction.
Խօսքի մասունքը die Redetheile.
Կազմութիւն, die Bildung.
Կարժան կէտ, der Gedankenstrich *կամ* die Pause.
Կատարեալ ժամանակ, völlig vergangene Zeit *կամ* das Perfectum.
Կատարեալ շէշտ, *տես Գլխաւոր շէշտ* :
Կէտ շէշտ, *տես Մերձաւոր շէշտ* :
Կէտ, der Schlusspunct.
Կէտ ստորակէտ, der Strichpunct, das Semicolon.
Կրաւորական, die Leidensform *կամ* die leidende Abwandlungsform.
Կրճատելը, Abfürzung.
Համաձայնութիւն, die Syntaxe *կամ* Wortfügung.
Հայցական, die vierte Endung *կամ* der Accusativ.
Հասարակ ածական, gemeines Beiwort.
Հարցական խօսք, die fragende Wortfolge.
Հարցական կէտ, das Fragezeichen.
Հաւասարութեան բաղդասական, die Vergleichung im gleichen Grade.
Հնչում, die Betonung.

Հորով, die Endung.
Հոլովում, die Abänderung, Beugung *կամ* Umänderung.
Հրահայտական, die gebietende Art.
Չայնաւոր, der Selbstlaut *կամ* Vocal.
Մակրայ, das Nebenwort, Umstandswort *կամ* Adverb.
Մակրայական ածական, nebenwörtliches Beiwort.
Մանիկ, der Partikel.
Մերձաւոր շէշտ, der Neben*կամ* Halb *կամ* Mittelton.
Միազէճ բայ, das unpersonliche Zeitwort.
Միականիկ, einsylbig.
Միջարկութիւն, das Empfindungswort *կամ* die Interjection.
Յատուկ անուն, der eigene Name.
Յետադաս մանիկ, die Nachsilbe.
Յարարեալական ապանի, die bezeichnende künftige Zeit.
Յարարեալական զերականար, die bezeichnende, länger vergangene Zeit.
Յարարեալական զերանուն, das bezeichnende Fürwort.
Յոյնակի, die vielfache Zahl *կամ* Mehrzahl.
Յօդ, das Geschlechtswort *կամ* der Artikel.
Կարագաս մանիկ, die Vorsilbe.
Կախարդութիւն, das Vorwort *կամ* die Präposition.
Կարնական, *տես Արմատական* :
Կերդորձական, die thätige Abwandlungsform *կամ* das Activum.
Կանակութիւն, die Bedeutung.
Կերիայ, die gegenwärtige Zeit *կամ* das Präsens.
Կուտգութեան բաղդասական, die Vergleichung im Erniedrigungsgrade.

Հաղկաց, das Bindewort *hant*
 die Conjunction.
Հէշտ, der Ton *hant* Accent.
Որոշեալ յոգ, das bestimmte Ge-
 schlechtswort.
Որոշիչ անական, das bestimm-
 de Beiwort.
Ուղղագրութիւն, die Recht-
 schreibung *hant* Orthographie.
Ուղղական, die erste Endung *hant*
 Reminatio.
Չափերս, das Anführungszeichen.
Չէզոք, sächlich *hant* neutrum.
Պատրաստութիւն, die Einlei-
 tung.
Պատմական կարգ, die erzählen-
 de Wortfolge.
Պարզ, einfach.
Սահմանական, die anzeigende
 Art *hant* der Indicatio.
Սեռ, das Geschlecht (Genus).
Սեռական, die zweite Endung
hant der Genitiv.

Ստացական, das zueignende Bei-
 wort.
Վանկ, die Sylbe.
Վերջակէտ, der Schlusspunct.
Վերջաւորութիւն, die Endung.
Տէր բայի, das Subiect.
Տրական, die dritte Endung *hant*
 der Dativ.
Յայցական, das anzeigende Bei-
 wort.
Փակագիծ, das Einschließungs-
 zeichen *hant* die Parentese.
Փոխադարձ բայ, das zurückkeh-
 rende Zeitwort.
Քերականական ձևեր, die gram-
 matischen Figuren.
Քերականութիւն, die Sprach-
 lehre *hant* Grammatik.
Օժանդակ բայեր, die Hilfszeit-
 wörter.

Յ Ե Ի Ե Լ Ո Ւ Ե Վ

Ի

Ք Ե Բ Ե Կ Ե Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Յ Ե Ի Ե Լ Ո Ի Ե Ծ Ե

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

262. Աս յաւելլուած իս մէջ, նախ քանի մը գերմաներէն լեզուի յատկութեանը վերաբերած գիտելեաց վրայ պիտի խօսինք, ու երկրորդ՝ մասնիկներու վրայ:

Հ Ե Տ Ո Ի Ե Ծ Ե

ՔԼՆԻ ՄԸ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

263. Մասնաւոր յատկութիւն մըն է որ շատ անգամ գոյականներու սեռականը՝ ուրիշ հարկի կամ նախադրութեան տեղ կը դրուի. ինչպէս, Anfangs, իսկզբան, նախ. էդէիտ, էվէլլ: Meines Erachtens, meines Ermessens, meines Wissens, իմ կարծիքս — գիտցածս. սնորհալիտ — պիտի լինի: Ich meines Ortes, meines Theiles, ես, ես իմ կողմանէս. պէն, պէնքէն եանա, պանա ստրուլարս: Stehendes, կամ stehenden Fußes, անմիջապէս. անիտ: Unverrichteter Sache, բան մը չըրած. պէր շէ, էիտիտէն: Sanfter, zorniger Natur, հեղ, բարկացոտ բնութեամբ. մուլլ, էսվէլլ էսպէլլ:

264. Արական կամ իգական յօդով՝ առանց գոյականի բանած ածականները, միշտ անձ կը ցուցնեն. իսկ չէզոք սեռով բանածները վերացեալ գաղափարներ կը ցուցնեն. ինչպէս, Der Weise; eine Heilige; die Gelehrten. Իմաստունը, սրբուհի մը, կարգացողները: Ալէ, պէր պէլլ, օգրմուլլ: Das Große; das Erhabene; etwas Schönes; ein

Ganzes; wenig Neues. Մեծ, բարձր, գեղեցիկ, ամբողջ, թիչ մը նոր (բան): Պէջիւտ, էիւտիւտ, էիւտիւտ, էիւտիւտ, էիւտիւտ (էիւտ):

265. Արձակ խօսքի մէջ ածականին չէզոք սեռը ցուցնող է՝ մասնիկը կրճատելը այնչափ աղէկ չէ: Աւստի պէտք չէ ըսել *Ե՞ս քիտ շոն Ետեր*, հապա *Ե՞ս քիտ շոն: Ե՞ս Ետեր*. Օգը աղէկ է: Հալ էիւտիւտ:

266. Արք որ ետեւէ ետեւ եկած ածականները (87. Գ) ստորակէտով մը իրարմէ բաժնուելու ըլլան, պէտք է զատ զատ հոլովել. *schönem, weißem Hute; schöner, weißer Taube; schönem, weißem Kleide*.

267. Բարդ գոյականներու ածականը վերջի բառին հետ միայն յարաբերութիւն կրնայ ունենալ: Աւստի չըսիր *wilde Schweinjad*, վայրենի խոզերու որս. ետեւի որսու չէ: *Kurze Waarenhandlung; durrer Obsthändler*. Ասանկ գիպուածոց մէջ կամ ածականն ալ բարդ գոյականին հետ բարդելու է, կամ ուրիշ կերպ մը դարձնելու է. *ինչպէս, Wildschweinsjad; eine Handlung mit kurzen Waaren*. Ի վերայ այսր ամենայնի լեզուին սովորութենէ ընդունուած է ըսել *französische Sprachlehre, lateinische Sprachlehre*. Գաղիերէն քերականութիւն, լատիներէն քերականութիւն: Քրիստոս, լուսինն սուրբ. թէպէտեւ վարդապետութիւնը կամ մեկնութիւնը գերմաներէն լեզուու ըլլայ:

268. Վանի մը բազադրեալ ածականներ, զոր օրինակ *allserhand, allserlei, manchserlei* եւ այլն, անհոլով կը մնան. *Er hat allerhand schöne Sachen*. Ամեն տեսակ գեղեցիկ բաներն ունի: Հէր էիւտիւտ էիւտիւտ էիւտ: *Es gehen allerlei Gerüchte; Man erzählt es auf mancherlei Weise*.

269. Վերմաներէն լեզուի մասնաւոր յատկութիւն մըն է որ, *dieser, e, es*, ցուցականներու տեղ երբ որ բայով մը իրենց անունէն բաժնուած են նէ, *das, dies, dieß* կը դորձածուի, առանց հոլովելու:

լու ու առանց յաջորդ գոյականին սեռին կամ թուոյն
 հետ համաձայնելու. *ինչպէս*, Das, dies, die ք
 ist der Vater, und das ist die Mutter. Ասիկայ
 հայրն է, անիկայ մայրը: Պո- քիտէքի, ու- քլէտէ-
 քի: Das sind die Kinder. Dies ist eine gute
 Feder.

270. *Զուցական* der, die, das անականները
 իրենց գոյականէն ետքը դնել աղէկ չէ. Der Fall
 ist der; die Sache ist die; das Neueste ist das.
 ուր պէտք էր dieser, diese, dieses ըսել: Բայց առ
 անասկ խօսքի մէջ կրնայ գործածուիլ. Der Schmet-
 terling sucht Blumen auf; er flattert bald zu dieser
 bald zu der. Այնպէս մասնաւոր ազգուութիւն մը
 տալու համար գոյականէն ետքը կրնայ դուիլ. Die
 bösen Knaben die.

271. Աւելի սրտման համար շատ հեղ dies = er,
 e, es, ու der, die, das յուցականներու վրայ da,
 hier, հաս, ու-նորս. dort, հան, ընորս. eben, ըստ
 ամենայնի, նոյն. խոստ, քիտէքի բառերը կ'աւելնան
 ասկերպով. Ich will diesen da fragen. Սըւոր հար-
 ցնեմ: Ան-նա սորոյն: Der Mann da; das Weib
 dort. Aus eben diesem Grunde.

272. Վարձեալ, der, die, das անորոշ կերպով
 բան մը յուցնելու համար ալ կը բանին. *ինչպէս*,
 Der und der Herr; die und die Frau. Ա. Ա.
 Պարոնք, Ա. Ա. խաթուեր: Ֆիլմն Աշտ, Ֆիլմն Գ-
 րէն: Man denkt bald an dies, bald an das.

273. Առանձին յատկութիւն մ'ալ առ է որ
 sein, seine, sein ստացականը ան ասան կը դրուի,
 երբոր ստացիչը արական կամ չեզոք է. իսկ երբոր
 ստացիչը իգական է ihr, ihre, ihr կը դրուի, ստա-
 ցեալին հետ սեռով համաձայնելով. *ինչպէս*, Ich
 kenne den Herrn Dilon; seinen Sohn und seine
 Tochter. Պարոն Գիզանն ու իր որդին ու աղջիկը կը
 ճանչնամ: Տիլմն ուղոյն քի քիտէքի ըլլան-նա քի քուլմն

Die Unsrigen, Eurigen, Ihrigen, մերինները, ձերինները, իրենցինները. ուրիշներ, ուրիշներ, փոքրիկներ:

277. Ստացական ամականները՝ գոյականնին զօրութեամբ ըստ նե, որոշեալ յողի վերջաւորութեամբ գոյականնին հետ կը համաձայնին. ինչպէս, Das ist nicht mein Hut, sondern deiner. Աս իմ գլխարկս չէ, բռւկդ է: Պաշտօնը ուրիշի, ուրիշի: Ist das meine Feder? nein, es ist deine. Man gab es nicht meinem Freunde, sondern deinem. Mein Kleid ist grün, und deines ist roth.

278. Երբ որ խօսքը անանձ բաներու վրայ է, sein կամ ihr ստացականներու տեղ dessen կամ deren, desselben կամ derselben կը դրուի. ինչպէս, Hier ist ein schöner Baum, ich bewundere dessen Früchte, չէ թէ seine Früchte. Das ist ein schönes Haus; wer ist dessen Besitzer կամ der Besitzer desselben? Աս գեղեցիկ տունն է: Ո՞վ է տերը: Ընդհանրապէս:

279. Հասարակ թուականներու վրայ zweitն մինչև neunzehn, տե, իսկ zwanzigն անդին ste մասնիկները աւելցնելով, Գասական ամականներ կը շինուին, միայն առաջին, եւ բարձր երկուսը, հասարակ ehe, ehertն կը շինուի, drei ալ dritter կ'ըստացայտէս, Der, die, das Erste, zweite, dritte, vierte... zwanzigste, einundzwanzigste եւ այլն (77): Իսկ je eins und eins, je zwei und zwei, je drei und drei, մէկիկ մէկիկ, երկերկու, երեք երեք. ուրիշ, ուրիշ, փոքր կը նշանակէ:

280. Ածական շինող մասնիկները bar, en, end, ern, et, haft, icht, ig, isch, lich, n, sam, selig, տես աս յաւելումս երկրորդ հասումսին մէջ, Գարձեալ, ամական բառի գոյական մը կամ գոյական բառի ամական մը տալով ալ անհամար ամականներ կըրնան շինուիլ:

Ա. Առաջի տեսակ ածականներ կը շինեն Auge, աչք, հիշող. Art, եղանակ, Ռորչ. Form, ձև, շէտ, պէշէ՛. Jahr, տարի, ելլ. Mal, անգամ, րէֆ. Seite, կողմ, ծայր, Ռորֆ, ուճ. եւ ուրիշ շատ գոյականներ. ինչպէս, Ein=äugig, sägen=artig, haarförmig, halb=jährig, oft=malig, drei=seitig.

Բ. Արկրորդ տեսակ ածականներ կը շինեն աս ածականներս. frei, arm, աղատ, աղքատ, շունեցող առանց, ան (հոգ). haltig, ունեցող, լեցուն, (տակի)է, (տակ)եղէն. leer, loճ, պարապ, շունեցող, առանց. reich ու voll, հարուստ, լեցուն, ունեցող. werth ու würdig, արժանի, (գով) էլի. (նշան) աւոր. ինչպէս, Sorgen=frei, gold=haltig, kennt=nis՝ leer, hoffnungs=loճ, lieb=reich, talent=voll, lobens=werth, merk=würdig.

281. Աս ածականներու գիտելեաց վրայ մէկ հարկաւոր գիտելիք մ'ալ կըրնանք աւելցրնել, որով վերը (85—87) ածականներու հոլովմանց համար տրուած կանոնները կըրնան շատ ամփոփուիլ ու՝ գէթ շատերուն, շատ գիւրիներու: Այց նախ աս պէտք է գիտնալ որ յաջորդ կանոններուն մէջ Արոշող բառ ըսելով կ'իմանանք գոյականին հոլովը, սեռն ու թիւը Արոշող բառ մը՝ այս ինքն նախ՝ որոշեալ յօգն ու որոշեալ յօգի վերջաւորութիւնը (er, e, es) ունեցող ածականները. ինչպէս, der; jed=er, dief=er, jen=er, gut=er. Երկրորդ՝ անորոշ յօգն ու անորոշ յօգի վերջաւորութիւնը (ein, eine, ein) ունեցող ածականները. ինչպէս, ein; mein, dein, sein, kein. Բաց ի եզակի ուղղականէն (որովհետեւ արականն ու շէղորքը նոյն ըլլալուն՝ գոյականին սեռը չորոշեր):

1) Վոյականէ մը առաջ ածական մը գալու ատեն, պէտք է որ Արոշող բառ մը գանձուի:

2) Ածականէն առաջ Արոշող բառ մը կայ նէ, ածականը ամէն հոլովման, սեռի ու թուի մէջ en կը

վերջաւորի, բայց ի եզակի ուղղականէն որ ամէն սեռի մէջ ը կը վերջաւորի:

3) Աճականէն առաջ Որոշող բառ մը չկայ նէ, ածականը որոշեալ յօդի վերջաւորութիւն կ'առնէ:

Աս ամիսի կանոնս աղէկ միտք առնողին վերը 56 երեսէն մինչուկ 61 երես աւանդուած բոլոր կանոններն ու օրինակները ուրիշ բան չեն, բայց եթէ հասնուած կանոնիս մերձեցուցումը, ինչպէս որ փորձով կընայ իմացել: Միայն alle, manche, solche, einige, welche, etliche, beide, ինչպէս յառաջ եր. 60 բաժնէ կըք, զարտուղի կը մնան, ու իրենցմէ ետքը եկած ածականը ը, չէ թէ ըս կը վերջաւորի:

282. Անձնական գերանունները mein, dein, sein, իրրեւ եզակի սեռական մինակ բանաստեղծութեանց մէջ կը գործածուի. ինչպէս, Vergieß nicht mein! Իս մի մտնար: Պէ՛նէ՛ արեւմտեան: Erbarm' dich mein.

283. Հարաբերական welch: er, e, es գերանունը աւելի աղնուական է, քան թէ der, die, das. Հասարակօրէն երկուքն ալ անխտիր կը գործածուին. բայց

U. Der, die, das կը գործածուի,

1) Անձնական գերանուն մը առաջ բերել ուզի նէ. ինչպէս, Ich, der ich die Ehre habe, mit Ihnen zu sprechen. Ես որ ձեզի հետ խօսելու պատիւն ունիմ: Ihr, die ihr im Ueberflusse lebet. Sie, die Sie mich herzlich liebet. Ich bin es, der es gethan hat.

2) Արբ որ աւելի յաջորդ գոյականը մեկնել ուզի քան թէ շատերու մէջէն մեկն ընտրել. ինչպէս, Gott, der allwesend, allmächtig ist. Ամենագէտ ու ամենաւարողն Աստուած: Հէր շէն րէլէր Է Էր շէն Էրր Աւււ: Die Religion, die uns so schöne Lehren gibt.

3) Արբ որ սեռական կը գործածուի. ինչպէս, Das Glück, dessen wir genießen. Մեր վայելած բաղգը: Սէրրի-յէ-րի-ը Էրր: Diese arme Frau, deren Tochter er erzogen hat.

բ. Welch=er, e, es կը գործածւի,

1) Արբ որ անմիջապէս ետքը յօդ պիտի գայ նէ. *ինչպէս*, Die Nation, welcher der König diese Befehle gab. Ազգը, որուն թագաւորը աս օրէնքներս տրւաւ: Փորէշահորան որոն յնչարը արան միլլէն:

2) Արբ որ գոյականի մը կապակցութիւն կայ. *ինչպէս*, Aus welchem Befehle ich schliesse. Ար օրէնքէ ես կը հետեւեցնեմ: Պոն յնորան ստոր զլոննոր:

3) Արբ որ անկից, քիչ մը, ընդ, դէր ալ, նշանակել ուզի. *ինչպէս*, Haben Sie Wein, Wasser, Früchte? Գինի, ջուր, պտուղ ունիք: Երբորընչ, սոննոնչ, Բիլլէնչ Էնչ Էնչ: Ja, ich habe welchen, welches, welche. Հրամարէք, (անկից) ունիմ: Էմլէն (ընդ) Էնչ:

4) Մասնաւորապէս welches կը գործածւի, երբ որ նախընթաց խօսք մը ասաջ բերել ուզի. *ինչպէս*, Er behauptet, diese wilden Völkerschaften seien menschlicher als wir, welches zu beweisen ist, welches er beweisen soll, welches wohl möglich ist. Կը հաստատէ որ աս վայրենի ազգերը մեզմէ աւելի մարդավար են. որ ցուցնելու է: Օ ետորանչ Տէմլէն դէրընչ Էնսանչլէնլէ որէր որէնչ Էնսորիչ Էորէր՝ Էմլէն Էնսորի Էնսորի:

284. Լայերու ուրիշ մասանցը վրայ այնչափ բաղձարու գիտելիք չկրնար գանձել, *ինչպէս* զարտուղութիւններուն վրայ. այսինքն այնպէս միջոց մը կը բաղձացի որ այնչափ ահագին զարտուղիներու ցանկը կարգի մը խտի ու յիշողութեան գիւրութիւն մը ըլլայ: Աս բաղձանքս ունեցողները գոհ ընելու համար զարտուղիներէն շատը չորս կարգի կամփոփենք: Միայն թէ վերը (137—141) ըսածները յիշելու է, ու աս ալ գիտնալու է որ բայի մը վերջաւորութեան (en) վանկէն ասաջ եկած պարզ կամ երկրորդաւ ձայնաւորին նկարագիր կ'ըսենք. ուստի baden բային նկարագիրը a, fließen բային նկարագիրը ic է:

Ա կարգին կը վերաբերին *ie* նկարագիր ունեցող բայերը :

Բ կարգին կը վերաբերին *ei* նկարագիր ունեցողները :

Գ կարգին կը վերաբերին *i* նկարագիր ունեցողները :

Դ կարգին կը վերաբերին *e* նկարագիր ունեցողները :

Աս շորս կարգիս ինչպէս իրարմէ զատւիլը յաջորդ ստիտակն ու օրինակները յայտնի կըցուցնեն :

ՉՈՐՍ ԿԱՐԳ ԶԱՐՏՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՏԱՍՏԱԿ

ԿԱՐԳ	ՆԿԱՐԱԳԻՐ	ՍԱՀԻՐՆԵՐԿԱՅ	ՍՀԻՐԱՆԿ	ՍՏՈՐԱՆԿ	ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ	ԱՆՑԵԱԼ
Ա	<i>ie</i>	Նկարագրին պէս	<i>o</i>	<i>ö</i>	Սահմ. ներկային պէս	<i>o</i>
Բ	<i>ei</i>		<i>ie</i>	<i>ie</i>		<i>ie</i>
Գ	<i>i</i>	Նկարագրին պէս	<i>a</i>	<i>ä</i>	Սահմ. ներկային պէս	—
Դ	<i>e</i>		<i>a</i>	<i>ä</i>		—

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր						
Ա	<i>flie ßen</i>	<i>flie ßest</i>	<i>fl o ß</i>	<i>fl ö ße</i>	<i>fl ie ße</i>	<i>gefl o ßen</i>
Բ	<i>pre i ßen</i>	<i>pre i ßest</i>	<i>pre i ß</i>	<i>pre i ße</i>	<i>pre i ße</i>	<i>gepre i ßen</i>
Գ	<i>fi nden</i>	<i>fi ndest</i>	<i>fa nd</i>	<i>fä nde</i>	<i>fi nde</i>	<i>gefunden</i>
Դ	<i>tre ten</i>	<i>tri test</i>	<i>tr at</i>	<i>tr ä te</i>	<i>tr itt</i>	<i>getreten</i>

285. Աս շորս կարգերէս՝ Ա ու Բ կարգերը ամենեւին զարտուղութիւն չունին : Իսկ Գ կարգէն կը զարտուղին միայն *glimmen, glomm ; flimmen, flomm ; schinden, schund ; verwirren, verworr ; wissen, wußte*. Նոյնպէս Դ կարգէն կը զարտուղին *fechten, focht ;*

flechten, flocht; heben, hob; melken, molk; pflegen, pflog; quellen, quoll; scheren, schor; schmelzen, schmolz; schwellen, schwoll; weben, wob.

286. Աս կարճ օրինակները ազէկ միայք առնողը փորձով կրնայ տեսնել որ 200էն աւելի զարտուղի բայերէն՝ աս կարգերովս հազիւ 47 զարտուղի կը մնան. անոնք ալ յաջորդ կանոններով կրնանք քիչ մը դիւրինցընել :

Ա. Սահ. ներկ. եզ. առաջի դէմքը կանոնաւոր է. ինչպէս, fließen, (ich) fließe; preisen, (ich) preise եւ այլն: — Ար զարտուղին. dürfen, darf; können, kann; mögen, mag; müssen, muß; wissen, weiß; wollen, will.

Բ. Սահասանական անկատարին մէջ նկարագրին բաղաձայնին վրայ (te) մասնիկ չաւելնար. ինչպէս, fließen, floss եւ այլն: — Ար զարտուղին միայն. brennen, brannte; bringen, brachte; denken, dachte; dürfen, durste; kennen, kannte; können, konnte; löschen, löschte; mögen, mochte; müssen, mußte; nennen, nannte; rennen, rannte; senden, sandte; wenden, wandte; wissen, wußte; wollen, wollte.

Գ. Հրամայականին նկարագիրը միշտ սահմանական ներկային նկարագրէն կ'առնուի. ինչպէս, fließen, fließe եւ այլն:

Դ. Նկարագրէն ետքը եկած բաղաձայնը միշտ անփոփոխ կը մնայ. ինչպէս, fließen, fließe, fließest, fließet, flöße, flöset, geflossen եւ այլն: — Ար զարտուղին bringen, brachte; denken, dachte; gehen, ging; mögen, mochte; stehen, stand կամ stund; ziehen, zog.

Ե. Արբեմն երկայն ձայնաւորի կամ երկբարբառի տեղ տակէն եկած երկու բաղաձայնով պարզ ձայնաւորը կ'երկըննայ. ինչպէս, nehmen, nimmit, nahm, genommen; leiden, gelitten (geliedden բլաղու), gleichen, geglichen; reiten, geritten; reifen, geiffen.

Հ Ե Տ Ո Ի Ե Օ Ի

ՄԸՄՆԻՎՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ԱԵ. Չորս կերպ կը գործածուի: Իւայի, գոյա-
կանի կամ ածականի հետ, մակբայի ու նախադրու-
թեան պէս:

Ե. Իւայի հետ իբրեւ անջատական մասնիկ՝ կը նշանակէ

1) Իւաժնըւիլ, հեռանալ. — (մէկ դի) առնըւիլ, պակսիլ. — տկարանալ, զօրութենէ կտրիլ, յոգնիլ. ինչ պէս, Ա b reisen, (տեղէն հեռանալ) ճամբորդութիւն բնել. a b reißen, պատուել (առնուլ). — a b nehmen, (մէջէն առնուլ) պակսեցընել. a b nützen, (օգուտը հա- նել) գործածել. — Sich a b arbeiten, a b schreiben, a b weinen, աշխատելէն, պուպէն, լալէն յոգնիլ:

2) Իտանալ, (բանով մը ուրիշ բանի) հասնիլ. ինչպէս, (Seine Schuld) a b betteln, a b dienen, մուրալով, ծառայութիւն ընելով (պարտքը քիչցընել) բան մը ստանալ. a b büßen, (ապաշխարութեամբ) մեղքերը քաւել: Einem Felde eine doppelte Ernte a b geizen. Դաշտ մը (ազահութեամբ) երկու ան- գամ հնձել:

3) Եմանիլ. Ա b malen, a b schreiben, (նմանը) նկարել, գրել, օրինակել: Die Gegenstände bilden sich im Auge des Zuschauers a b.

4) Հաղորդել, հրատարակել, յայտնի բան մը ընել. ինչպէս, Ա b singen, a b lesen, (ուրիշներու առ- ջին) երգել, կարդալ: Rechnung, Zeugniß a b legen, հաշիւ, վկայութիւն տալ. Eid, Gelübde a b legen, (հրապարակաւ) երդում, ուխտ ընել. Eine Rede, Pres- digt a b lesen. Եւայիտեղիքներ (քահանային մեղքե- րը յայտնել) խոստովանիլ:

5) Կատարելագործել կը նշանակէ, ու նշանակու- թիւնը կը սաստկացընէ. ինչպէս, Ա b kochen, a b dörr:

կցիլ: Diese Krankheit hängt ihm von Kindesbeinen an. Աս հիւանդութիւնս պզտիկուց ունի:

2) Եւանայ, մեծնայ. Anfüllen, anhäufen, բեցընել, գիղել: Jedermann läuft mich an. Ամէն մարդ վրաս կը թափի: Das Wasser läuft an.

Բ. Իբրեւ մահբայ այսպէս կը գործածւի. Von hier an bis dorthin. Ասկէ մինչեւ հոն: Von jetzt, von nun an. Ասկէ ետքը: Neben an wohnen, մօտ բնակիլ. bis oben an, մինչուկ վերը:

Գ. Իբրեւ նախադրութիւն կերպ կերպ կը գործածւի. Er starb an dieser Krankheit. Աս հիւանդութենէս մեռաւ: An der Miene kennen. Երեսէն ճանչնալ: Die Reihe ist an mir, die Reihe kommt an mich. Կարգն իմս է, կարգն ինձի կու գայ: Halten Sie sich an meine Versprechungen. Խոստմանցս վրայ ապահով եղէք: Er ist noch am Leben. Գեռ կենդանի է: Die Schuld ist an ihm selbst. Յանցանքը բուն իրն է: Wenn Sie an meiner Stelle wären. Ի՞մ տեղս բլայիք: Eine Rede an das Volk halten. Ժողովրդեան ճառ մը խօսիլ:

Անչ, ինչպէս նաեւ Ենչ, ät կամ tät այլազգի մասնիկները ուրիշն նշանակութեամբ իգական գոյական կը շինեն. ինչպէս, Die Dis=tanz, հեռաւորութիւն (միջոց). Die Emin=en=z, վսեմութիւն. Die Majes=tät, մեծ վայելչութիւն. Curiosi=tät, հետաքրքրութիւն. Socie=tät, ընկերութիւն:

Ատ, տես վերը Անչ.

Աւք. Իբրեւ մասնիկ, մահբայ ու նախադրութիւն կը գործածւի:

Ա. Իբրեւ անջատական մասնիկ բային կերպ կերպ նշանակութիւններ կու տայ:

1) Մարմնոյ մը (երեսին) վրայ բլալ. ինչպէս, Auf drücken, (բանի մը վրայ) կոխել, տպաւորել: Man muß beim Schreiben die Feder nicht aufdrücken, Գրելու ատեն գրիչը (թղթին վրայ) կոխելու չէ: Einem

ein Verbrechen aufbürden. *Մեկու մը վրայ յանցանք մը ձգել (բեռնաւորել)*: Er hat sich den Kopf auf gefallen. *Ինկու ու գլխուն վրայ վերք ընդունեցաւ*: Ich habe mir die Füße auf gelaufen. *Վազելու ատենս ասւրներս վերաւորեցի*:

2) *Վէպի վեր շարժում*. *Աufstehen, սար ելել*: Der Stein ist zu schwer, man kann ihn nicht auf bringen (*վեր առնուլ*): Er war gefallen, ich habe ihm wieder auf geholfen. *Ինկած էր, ես իրեն ելելու օգնեցի*:

3) *Օջրութեամբ մը բանալ, յայտնել. ինչպէս*, Die Thür auf brechen. *Բռնութեամբ դուռ բանալ*: Römische Münzen auf ackern. *Վարելու ատեն հռոմայեցւոց ստակներ գտնել*: Wo habt ihr diese Neuigkeit auf gefangen?

4) *Աձէն բան ընել, լճնցընել, վերցընել. ինչպէս*, Aufessen, *աձէն բան ուտել լճնցընել*: Wir haben alles auf gegessen. Das Leder ist schon auf gearbeitet. *Կաշին գործըած, գործածւած լճնցած է*: Bei dieser Kälte geht viel Holz auf. Bier von vier geht auf. *Չորսէն շորս կ' ելէ, բան շինար*: *Իսկ Drei geht nicht in sieben auf, եօթը երեքի վրայ շրածնըւիք, ըսել է*:

5) *Ապագայի պահել, սահմանել. ինչպէս*, Aufheben, aufsparen, (*ուրիշ ատենւան համար*) *վերցընել պահել, ինայել*. Ich will diese Birn für den Durst auf behalten. Wer weiß, zu was für Ersparungen ich noch auf bewahrt bin. *Ո գիտէ գեռնչ փորձերէ պիտի անցնիմ*:

6) *Նորոգել, կրկնել կը ցուցընէ. — նշանակութիւնը կը սաստկացընէ. ինչպէս*, Auf färben, auf wärmen, նորէն ներկել, սարքընել: Dieses Gemälde ist auf gemahlt worden. — *Աufmerken, ազէկ միտ դնել*:

Բ. *Իբրեւ մակրայ, այսպէս կը գործածւի*: Der Wind ist auf hund nieder. *Հովը (ծովու վրայ) բուռ-*

բովին իջած է: Auf und nieder. Վերէն ի վար, շիշխասակ: Dieser General hat von unten auf gesdient. Ասպարապեաս հասարակ զինուորութենէ մեծ-ցած է: Der Kranke ist auf. Հիւանդը սուր ելած է: Die Thür ist auf. Գուռը բաց է: Der ganze Borrath von Getreide ist auf. Բոլոր ցորենի պաշարը լքնցած է:

Գ. Իբրեւ նախադրութիւն այսպէս կը գործածւի: Ist für mich kein Brief auf der Post? Ինձի համար նամակ չկայ: Er ist geschickt auf der Geige. Աղէկ քնար կը զարնէ: Auf dem Clavier spielen. Auf meine Meinung. Իմ գիտաւորութեանս: Auf der Reise. Համբան, ճամբորդութեան ատեն. Auf beiden Augen blind. Երկու աչօք կոյր: Auf beiden Seiten. Երկու կողմանէ ալ: Auf Eines Gesundheit trinken. Մէկուն կենդանութեանը (գինի) խմել: Auf die Arznei wurde er besser. Դեղերու վրայ, կամ քանի որ դեղ կ'առնու կոր, աղէկ է: Auf's Neue, նորէն: Ein Gedicht auf Etwas machen. Մէկ նիւթի վրայ բանաստեղծութիւն մը շինել: Ein Gulden auf die Person. Մարդ գլուխ (դերմանացի) դահեկան մը: Auf seine Einwilligung kommt alles an. Ամէն բան իր հաւանութենէն կախուած է: Auf den Wink bereit stehen. Ակնարկութեան պատրաստ ըլլալ: Auf deine Verantwortung, auf Kosten, will ich es thun. Կ'ընեմ, միայն թէ դուն կ'ըլլաս պատասխանատուն, ծախքը քաջողը: Auf dieses Geschrei lief ich hinzu. Աս վայնասունը լսելուս պէս վաղեցի: Ich bitte Sie auf eine Suppe zu mir. Ընորք ըրէք իմ քովս ապուր մը հրամայեցէք: Ich bin auf Morgen eingeladen. Վաղան հրաիրուած եմ: Auf den Tod krank liegen. Մեռնելու հիւանդ ըլլալ: Ich reise morgen auf Leipzig. Վաղը Լայպձիկ պիտի երթամ:

Աւծ. Իբրեւ մասնիկ, մակրայ ու նախադրութիւն կը գործածւի:

Ա. Իբրև անջատական մասնիկ բային կերպ կերպ նշանակութիւն կու տայ :

1) Իսնի մը մէջէն (ասդիս կամ անդին) դուրս շարժիլ. ինչպէս, Ausziehen, (բերնին մէջէն ազրայ մը դուրս) քաշել : Die Sturmwinde reißen zuweilen die Bäume (արմատէն) aus. Ausreiten, (անէն դուրս) պարտելու երթալ ձիով : Wir sind erst vor acht Tagen von Berlin ausgereist. Ich habe mir fast die Augen ausgeweint (a b. 1).

2) Կատարելագործել. — վախճանի մը հասնիլ, բննալ. ինչպէս, Ausarbeiten, ausbacken, աշխատիլ, եփել ըմբոցընել : An dieser Maschine ist immer etwas auszubessern. — Auslesen, (բողբ) կարդալ : Lesen Sie den Brief ganz aus. Ich habe das grausame Schauspiel nicht aussehen können. Գծնդակ տեսարանը (ամբողջ, մինչուկ վերջը) չկրցայ տեսնել :

3) Հաղորդել, հրատարակել. — յայտնի ընել. — յայտնի ըլլալ, երեւալ. ինչպէս, Austrommeln, թմբկով ամենուն հրատարակել : — Ein Hund findet seinen Herrn unter einer Menge Menschen aus. — Wie sieht das Thier aus, von welchem Sie sprechen? Es sieht roth aus. Er scheint ein Narr zu sein, er gibt sich ganz so aus.

Բ. Իբրև մակբայ. Die Zeit ist aus. Ժամանակն անցած է : Es ist aus mit ihm. Անոր բանը ըմբոցաւ, մեռաւ, կորաւ : Das Glas ist aus. Գաւաթը պարայ է :

Գ. Իբրև նախադրութիւն. Das ist aus der Mode. Աս հիմա նոր չէ : Das spricht die Rache aus ihm. Արեւիսնդրութիւնն է որ աս բանն անոր վրայ բտել կու տայ կոր : Aus welchem Orte seid ihr gebürtig? Ich bin aus Berlin. Աւր ծնած էք. — Աւրբին : Aus aller Macht, aus allen Kräften. Բողբ ուժով :

Bar. Գոյականի կամ բայի վրայ աւելնալով կերպ կերպ նշանակութեամբ ածական կը շինէ: Ուստի կը նշանակէ

1) Յայտնօղ, բերօղ, ունեցօղ. Frucht=bar, պտուղ բերօղ, ունեցօղ, պտղաբեր. nuß=bar, օգտակար:

2) Կարողութիւն կամ ընդունակութիւն մը. Trag=bar, տարւելու, տանելի, կրելի. leß=bar, կարգացելու:

3) Արժանի. Acht=bar, յարգելի. wunder=bar, սքանչելի:

Be. Բայերու սկիզբը դրւելով, շատ տեղ ներգործականի ոյժ կու տայ ու հայցական խնդիր կ'ուզէ. ինչպէս, antworten, պատասխանել. Ich antworte ihm; Ich be=antworte seinen Brief. Ich folge ihm; Ich be=folge seinen Rath. Die Gefahr drohet mir; Die Feinde be=drohen unser Land mit einem Einfall (219, Ա).

Bei. Իբրեւ մասնիկ, մակբայ ու նախադրութիւն այսպէս կը գործածուի:

Ա. Իբրեւ անջատական մասնիկ, մտանալ, ընկերանալ, աւելնալ մը կը ցուցնէ. ինչպէս, Es hängt zu hoch, ich kann nicht beikommen. Շատ բարձր (կախւած) է. չեմ կրնար հասնիլ: Die Nachbildung kommt dem Urbilde nicht bei. Er trägt nie zur Unterhaltung des Gespräches bei. Er hat dem Haber Häcksel beigemengt. Bei stehen, օգնել, պաշտպանել. bei stimmen, հաւանիլ. bei wohnen, ներկայ ըլլալ, գտնուիլ, (պատարագ) տեսնել:

Բ. Իբրեւ մակբայ մինակ թուականներէ առաջ կը բանի, ու՝ դրեթէ կամ շափ՝ կը նշանակէ. ինչպէս, Bei sechzig Jahre alt. Գրեթէ վաթսուն տարւան: Es waren bei tausend Menschen. Հազարի շափ մարդիկ կային:

Գ. Իբրեւ նախադրութիւն շատ տեսակ գործածութիւն ու նշանակութիւն ունի: Bei der Thür.

Դրանք բովը, առջին. Bei der Hand, մտիկ (առ-
ձեռն): Bei dem Richter klagen. Gnade bei Gott
finden. Bei einem um Vergebung bitten. Ich habe
es bei mir (ինքիբննս, ինձ մէ, իմ կողմանէս) beschlos-
sen. Mein Glück steht bei dir (քեզմէ կախուած է): Bei
Gott ist kein Ansehen der Person. Bei dem Cicero
(Կիկերոնի կամ իր դրուածոց մէջ) lautet die Sache
ganz anders. Bei harter Arbeit (խիստ աշխա-
տութեամբ) aufwachsen. Sagen Sie mir, wie bei
der Sache anzufangen ist. Jemanden bei der Hand
(ձեռքէն) nehmen. Einen bei seinem Namen (անուամբ)
nennen. Der Geizhals ist bei großem Gute (մեծա-
մեծ ստացուածներով ալ) arm. Bei all meinem Glücke
mache ich vielleicht meine Freunde unglücklich. Trauer-
gedanken bei (առեռն) dem Absterben eines Freundes.
Bei Verstande, bei Vernunft, bei Sinnen, bei
Gelde; gut bei Leibe (առողջ), bei Vermögen
եւ այլն sein (հոս ստացուած կամ ունենալ մը կը ցու-
ցընէ). Bei (հոս՝ սկիզբ մը կը ցուցընէ) diesen Wor-
ten fang sie bitterlich an zu weinen. Bei (զրոյ) einer
Sache stehen bleiben; bei Gott schwören. Bei schönem
Wetter spazieren gehen. Bei Lebzeiten meines
Vaters (քանի որ հայրս ողջ է): Bei Menschen-
gedenken (երբեք, ամենեւին) ist es nicht so kalt
gewesen.

Chen, ինչպէս նաեւ **lein** նուազական գոյական
չինոզ մասնիկներու վրայ ասոնք գիտնալու է:

1) Ըրմատական բառին **a**, **o** ու **u** ձայնաւորները
ä, **ö** ու **ü** կը փոխին, որն որ երբեմն երկրորդ վան-
կին վրայ ալ կը պատահի. ինչպէս, Wäldchen,
Wörtchen, Füßchen, պղտի անտառ, խօսք, սօք.
Kämmerchen, Klösterchen, Münsterchen.

2) Ի՛նչ բառին **e** ու **en** վանկերը թող կը արւի-
ինչպէս, Knabe, աղայ. Knäbchen; Gart-en, պար-
տէզ. Gärtlein կամ շեն.

3) Վերջը ժ ու ճ ունեցող բաներու ծայրը կամ
lein կը գրուի կամ elchen. *ինչպէս*, Buch, գիրք. Büch=
lein կամ Büch = elchen; Sache, Ding, բան. Säch=
elchen, Ding = elchen.

4) Յոգնակիի ք մասնիկը առ բարդութեան մէջ
կրնայ պահել. *ինչպէս*, Büch = erchen, Weib = er=
chen, Häus = erchen.

5) Արական ու իգական յատուկ անուններու նուա-
զականները երբեմն բոլորովին կը զարտուզին. *ինչ-
պէս*, Fried = rich, Friß = chen; Au = guste, Gust = chen;
Wilhel = mine, Minn = chen, Mar = garete, Bret = chen.

6) Աս երկու նուազականներէ՛ lein աւելի ազնիւ-
է, քան թէ ժեն.

7) Ասոնց տեղ երբեմն el, կամ del (թէ որ յա-
ռաջագոյն ո կայ) կը գործածուի գլխաւորաբար Աւս-
տրիայի կողմերը. *ինչպէս*, Büch = el, Wink = el, Arm = el,
(Biß = el) — Männ = del, Hähn = del, փոխանակ Büch =
lein, (Biß = chen) — Männ = lein եւայլն բտելու:

Dar. Անջատական մասնիկը ներգործական բայ-
երու սկիզբը՝ առջեւ դնել, բանալ, յայտնել մը կը
ցուցնէ. *ինչպէս*, Er that mit Zeugen dar. Վհանե-
րով ցուցուց: Die Einsamkeit bietet mancherlei Ge-
nüsse dar. Dieser Ort stellt mir das Bild meines
Freundes dar.

Durch. Իբրեւ մասնիկ, մակբայ ու նախադրութիւն
կը գործածուի:

Ա. Իբրեւ խառն մասնիկ կը նշանակէ

1) Ի՞նչոր մէջէն անցնիլ կամ շարժում մը. *ինչ-
պէս*, Das Wasser geht nicht durch diesen Zeug du r ch.
Աս նիւթէս ջուր չանցնիր: Der Fluß ist nicht tief,
man kann süglich du r ch gehen. Das Dach ist nicht
dicht, der Regen läuft überall du r ch. Das Wasser
ist zu tief, man muß Ihnen du r ch helfen.

2) Տեւել. Er hat sein halbes Leben du r ch schla-
fen. Կեանքին կէսը քնանալով անցուց: Wir haben

dieses Jahr sehr angenehm durch lebt. Ganze Nächste durch spielen. Durch weinte Nächte.

3) Աշանակութիւնը կը սաստկացընէ. ինչպէս, Er hat diese Materie gründlich durch gearbeitet. Ասիւթիս վրայ հիմամբ աշխատեցաւ (գրեց): Das Gift hat ihm die Eingeweide durch fressen. Nun habe ich mich ganz durch wärmt.

Բ. Իրբեւ մտկոյ. Sein Kleid war gewirkt von oben an durch und durch. Զգեստը վերէն ի վար բոլոր հիւսուած էր: Ich schwitze durch und durch. Meine Schuhe sind durch. Հողմթափներս հեցած (զացած) են: Den Tag durch (բոլոր օրը) herum irren. Ich habe die ganze Nacht durch gewacht. Er ist noch nicht durch. Գեռ ճամբոյ չելաւ կամ հիւանդութեան վտանգը չանցուց: Ասանկ տեղեր hindurch ալ կրնայ դորձած չիլ: Er hat die ganze Nacht hindurch nicht geschlafen.

Գ. Իրբեւ նախագրութիւն. Durch den Fluß schwimmen. Գետին վրայէն լողալով անցնիլ: Durch die Thür hinein gehen. Գունէն ներս մտնել: Mitten durch die Stadt. Քաղքին մէջէն: Durch Geld kann man alles ausrichten. Սակով ամէն բան կրնայ ըլլալ: Ich habe es durch (ձեռքը) den und den sagen lassen. Alles durch einander mengen, mischen, werfen. Ամէն բան խառնիխառն դնել, խառնել:

Ե. Ածականներու ճոթը կ'աւելնայ, ու --իւն, --մ կամ ասոր նման նշանակութեամբ իզական գոյականներ կը շինէ, ա, օ ու u ձայնաւորները ä, ö ու ü փոխելով. ինչպէս, Breit = e, լայնք. Schön = e, գեղեցկութիւն. Läng = e, երկայնք. Größ = e, մեծութիւն. Güt = e, բարութիւն:

Եւ. Ուրիւն նշանակութեամբ ու շատ անգամ անարգական իմաստով գոյական կը շինէ. իսկ երբեմն ալ տեղ կը ցուցընէ. ինչպէս, Tyrann = ei, բռնաւորութիւն. Heuchel = ei, կեղծաւորութիւն: — Büber =

ei, Kinder = ei, տղայութիւն, տղայական բաներ.
Spieler = ei, խաղալիք. — Buchdrucker = ei, տպարան.
Färber = ei, ներկարան:

Ein. Իբրեւ մասնիկ ու մահբայ կը գործածուի:

Ա. Իսոյով մը մէկտեղ գլխաւորաբար երեք գործածութիւն ունի:

1) **Ներս**, մէջը, տակը կը նշանակէ. ինչպէս, Ein trinken, ծծել. ein brennen, այրել (ու անով նշան մը ընել, տպաւորել): Die Erde trinkt Regen, Schnee und Thau ein. Man hat diesem Pferde ein Zeichen in die Haut eingebraunt.

2) **Ստանալ**, (մէկ բանով ուրիշ բանի մը հասնել). Er hat sich in dieses Amt ein gebettelt. Աս պաշտօնիս (մուրալով կամ շատ աղաչելով) մտաւ: Ich habe diese Uhr gegen meinen Ring ein getauscht.

3) **Նշանակութիւնը կը սաստկացնէ**. ինչպէս, Ein sehen, (աղէկ, խորունկ մը) տեսնել. ein setzen, հաստատել: Sehen Sie endlich Ihren Irrthum ein? Sehen Sie ein, daß Sie gefehlt haben? Ար տեսնէք հիմա սխալմունքնիդ. կը տեսնէք կոր որ պակսեցաք:

Բ. Իբրեւ մահբայ. Wir gingen Wald ein. Անտառին մէջը մտանք: Weder aus noch ein wissen. Ուր դառնալիքը, ինչ ընելիքը չգիտնալ:

Ein, տես **Ein**.

Empor. Իբրեւ մասնիկ ու մահբայ կը գործածուի ու երկուքն ալ դէպ ի վեր կամ առաջ շարժում կամ բարձրանալ մը կը ցուցնեն. ինչպէս, Er ist in kurzer Zeit sehr empor gekommen. Քիչ ատենուան մէջ մեծ բախտի հասաւ: Der Rauch wallt in die Luft empor. Er hat ihm aus dem Staube empor geholfen.

En կամ պարզ n, երկու նշանակութեամբ ածականներ կը շինեն:

Ա. Ար ցուցնեն թէ գոյականը ան նիւթէն կազմած է որն որ բուն բառը կը նշանակէ. ինչպէս,

Gold = en, ոսկիէ. erde = n, հողէ. wolle = n, բրդէ.
նոյնպէս Kupfer = n, պղնձէ. leder = n, կաշիէ:

Բ. Լ մընցած բան մը կը ցուցնեն. ինչպէս Ge-
gang = en, գացած. gewasch = en, լուացւած:

Եւnd անձական շինող մասնիկը երկու կերպ կը բանի:

Ա. Բան մը ընող կամ ընելով կը նշանակէ.
ինչպէս, Lob = end, գովող, գովելով. lauf = end, վա-
զող, վազելով:

Բ. Յս նախադրութեամբ ապառնիի զօրութիւն
կու տայ. ինչպէս, Zu verkauf = end, ծախու, ծախ-
ւելու:

Եnt. Մինակ իբրեւ անանջատ մասնիկ կը գոր-
ծածւի, ու կը ցուցնէ

Ա. Դուրս կամ յառաջ շարժիլ, հեռանալ. ինչ-
պէս, Entstehen, ծագել, ելլել: Es könnte ein
großes Unglück daraus entstehen. Einer von beiden
ist den Häschern entkommen (պրծել). Er ist nun
mehr der Schule entwachsen. Ալ մեծցած, գա-
սասուն երթալու ժամանակն անցած է: Der Zucht
und Ruthe entwachsen sein. Einen seines Eides
entlassen.

Բ. Պակսեցրնել, զրկել, եղծում կամ հակա-
ռակ նշանակութիւն. ինչպէս, Er hat seinen Neffen
enterbt. Եզրօրօրդին ժառանգութենէ կտրեց: Der
Wind hat die Bäume entblättert. Entdecken, բանալ:
Nun sind wir von aller Furcht entbunden. Entkräf-
ten, տկարացրնել: Entfagen, արդելուլ:

Գ. Աշանակութիւնը կը սաստկացնէ. ինչպէս,
Entflammen, entbrennen, entglimmen, entzün-
den, վառել, բորբոքել, այրել: Ich bin ganz von
Gelde entblößt. — Իսկ entsetzen իբրեւ ներ-
գործական ըստ Բ գործածութեան կը բանի. ինչպէս
Einen des Besitzes seiner Sache entsetzen. Իբրեւ
փոխադարձ՝ ստակալ, վախնալ կը նշանակէ. ինչպէս,
Ich entsetze mich nicht vor dem Tode.

Եռչ, աես Առչ.

Եր. Իբրև բայի ու հասարակ կամ թուական շրջականի մասնիկ կը բանի:

Ա. Իբրև անանջատ մասնիկ կը ցուցնէ

1) **Վեպի վեր շարժիլ, մօտենալ, ելլել, յառաջ գալ.** Ինչպէս, **Եր**höhen, վերցընել, բարձրացընել. **Եր**bauen, շինել. **Եր**langen, հասնիլ, ստանալ. **Եր**sünden, դանել, հնարել. **Եր**lesen, erwählen, (մէջէն) ընտրել առնուլ:

2) **Ղմբցնել, վերջը հասնիլ.** Ինչպէս, **Եր**gründen, (մինչու յառակը) շարժել: Die Tiefe des Meeres ergründen. Das göttliche Wesen ist nicht zu ergründen. Es ist nichts Neues mehr über diesen Stoff zu sagen, er ist schon ganz erschöpft. Dieses Kind kann einen so weiten Weg nicht ergehen.

3) **Տեւել.** — տարածիլ մը. Ինչպէս, **Եր** hat die Versorgung aller seiner Kinder erlebt. Իր ամէն զաւկընեքը մեռնելէն յառաջ հոգաց (հոգայու շարժելը այրեցաւ): Das ist einer der heißesten Sommer, den wir je erlebt haben. — Der Strom ergießt sein Gewässer manchmal über diese Felder hin.

4) **Հասնիլ, (մէկ բանով ուրիշ բան մը) ստանալ.** Ինչպէս, **Եր**beten, աղօթքով (բան մը) ստանալ: **Եր** hat den Frieden von Gott erbeten. **Եր** hat sich ein großes Vermögen erzeigt. **Եր** hat sich Ruhm und Geld erdichtet.

5) **Վորէն՝ կը նշանակէ.** — նշանակութիւնը կը սասակացընէ. Ինչպէս, **Եր**neuern, նորոգել. **Եր**wiedern, կրկնել. **Եր**füllen, (աղէկ մը) լեցընել. **Եր**gänzen, ամբողջացընել. **Եր**schrecken, (սաստիկ) վախնալ, վախցընել. **Եր**morden, ջարդ ու բուրդ ընել:

6) **Վիճակի մը իննալ կամ գտնուիլ կը ցուցընէ, բային շէղարի զօրութիւն կու սայ ու՝ թէ որ բայը փոխադարձ չէ, ինչպէս, Եր**franken, հիւրնանալ: **Եր** ist am Fieber

er frankt. Erwärmen, տաքնալ. erwärmen, տաք-
ցընեցլ :

7) Ա կըջապէս առ մասնըկով բարդած բայերը
աւելի ազնիւ են, քան թէ ուրիշ նոյն նշանակութիւն
ունեցող մասնիկներով. ուստի աւելի ազնիւ է er-
bauen, քան թէ aufbauen; er lesen, քան թէ
auslesen; er löschen, քան թէ auslöschen; er-
schlagen, քան թէ todtschlagen, եւայլն :

Բ. Իրրեւ հասարակ գոյական շինող մասնիկ

1) Անձ, ստացող, գործող կամ պաշտօն մը
կը ցուցընէ. ինչպէս, Maurer, որմնադիր. Bettler,
մուրացիկն :

2) Ինչ ազդէ կամ տեղէ ըլլալը. ինչպէս, Wiener,
վիեննացի. Armenier, հայ :

3) Գործիք կը ցուցընէ. ինչպէս, Bohrer,
զէր. Messer, դանակ :

4) Ութիւն կամ անոր նման իմաստ կու տայ.
ինչպէս, Fehler, սխալանք. Seufzer, հեծութիւն :

Գ. Իրրեւ թուական գոյական շինող մասնիկ
այսպէս կը գործածուի. Zehner, տասնոց. Zwanzig-
er, քսաննոց : — Ein Fünfzig er, յիսուն տար-
ւան մարդ, eine Dreißigerin, երեսուն տարեկան կնիկ :

Յրէի, տես 268.

Եր. Իսկն բառին նշանակած նիւթէն ըլլալը
ցուցընող ածականակերտ մասնիկ մըն է. ինչպէս,
Gläsern, ապակիէ. Bleiern, կապարէ :

Ետ. Ա մընցած կամ եղած բան մը կը ցուցընէ.
ինչպէս, Vered et, խօսած. entzünd et, վառած :

Գորտ. Իրրեւ անջատական մասնիկ ու մակբայ
կրկին նշանակութեամբ կը գործածուի :

1) Գեղի յառաջ կամ մէկդի շարժում կը ցու-
ցընէ. ինչպէս, Fortgehen, յառաջ կամ մէկդի եր-
թալ. Unsere Arbeit geht glücklich fort. Er hat dem
Kranken fortgeholfen. — Fort, aus dem Wege!
Համբէն մէկդի :

Եր. Գէպ ի ասդիս կամ գէպ ի խօսողը շարժում կամ մօտենալ մը ցուցընող անջատական մասնիկ մըն է. *ինչպէս*, Ich komme vom Essen her. Սեղանէն կու գամ: Կամ մակբայի պէս. Nur her damit. Աս դին տար սըւի: Eine tiefe Stille herrschte rings um uns her. Ե՛ս ի՛նչ տար սըւի: Er ist immer hinter den Büchern her.

Կի. Գէպ ի ան դին կամ գէպ ի խօսուած բանը շարժում կը ցուցընէ. *ինչպէս*, Er schleppte ihn nach dem Flusse hin. Գէպ ի գեա քաշեց: Կամ մակբայի պէս. Hin damit. Ան դին տար սըւի: Ich will es auf alle Fälle hin thun. Ամենայն եղանակաւ (*ինչ բայ՝ բայ*) պիտի ընեմ: Auf sein bloßes Wort hin möchte ich es nicht glauben. Etwas hin und her überlegen, բան մը ամէն կողմանէ (*աղէկ մը*) մտածել: Ich dachte hin und her, und konnte kein Mittel ausfindig machen. Իսկ Freundschaft hin, Freundschaft her, ich kann das nicht thun, was Sie von mir fordern, բեւէ է՝ բարեկամութիւն մըն է աւեր անցեր էք, (*Թէպէտ եւ բարեկամ ենք*) ես պահանջածնիդ չեմ կրնար ընել: So hin, ըստ բաւականին, շափաւորապէս. Ich bin so hin damit zufrieden. Hin und wieder, աս դիս ան դին:

Իչ. Ածականակերտ մասնիկը՝ ունենալ կամ նմանութիւն մը կը ցուցընէ. *ինչպէս*, Dorn=icht, փշով լեցուն. haar=icht, մազերով. — thör=icht, խենդու պէս, խենդական:

Ե. Այլազգի մասնիկը ունի նշանակութեամբ գոյական կը ցուցընէ. *ինչպէս*, Poesie, բանաստեղծութիւն. Philosophie, փիլիսոփայութիւն:

Ից. Ածական շինող մասնիկը՝ ունի, կամ ընդունակութիւն, կամ նմանութիւն մը կը ցուցընէ. *ինչպէս*, eck=ig, անկիւն ունեցող. adel=ig, ազնուական. — gelehr=ig, հլու. zweideut=ig, համ. — pulver=ig, mehl=ig, աւղի, ալիւրի պէս:

Զն. Իդական գոյական շինող մասնիկն վրայ տես (43, Ա) :

Զոն. Այլազգի մասնիկը *ուհի-ն նշանակու-թեամբ գոյական կը ցուցընէ . ինչպէս, Left=ion, ընթերցուած . Rebellion, ապստամբութիւն :*

Չիփ. Աճական շինող մասնիկը՝ ունեցող, կամ վերաբերող, կամ նմանող կը նշանակէ . ինչպէս, neid=isch, նախանձաւոր . mißtrau=isch, կասկածաւոր . — österreich=isch, աւստրիացի . armen=isch, հայերէն . — kind=isch, տղայական . himml=isch, երկնային :

Չիֆ. Այլազգի՝ գոյական շինող մասնիկը՝ անձ, գործող կամ պաշտօն կը ցուցընէ . ինչպէս, Cop=ist, օրինակող . Evangel=ist, աւետարանիչ :

Zeit, տես Zeit.

Zeit, տես Chen.

Չիփ. Աճական շինող մասնիկը՝ վերաբերութիւն, նմանութիւն . ընդունակութիւն, արժանաւորութիւն . եղանակ կամ ատեն կը ցուցընէ . ինչպէս, kind=lich, տղայական, տղու պէս . — käuf=lich, գնուելու . kaisers=lich, կայսերական, leser=lich, կարդացելու . — freund=lich, բարեկամութեամբ . augenblick=lich, մէկ վայրկեանի մէջ, շուտ, հիմա . täg=lich, ամէն օր . wöchent=lich, ամէն շաբաթ . jähr=lich, ամէն տարի :

Չից. Օճանազան գոյականներ կը շինէ կերպ կերպ նշանակութեամբ .

Ա. Անարդական իմաստ մը կու տայ . ինչպէս, Klüg=ing, գէշ խոհեմ . Frömm=ing, սուտ ջերմե-ռանդ . Dichter=ing, ցած բանաստեղծ :

Բ. Հատ անդամ ու ընդհանրապէս իր գոյակա-նին վերաբերած բան, կամ անոր նման անձ կամ իր կը ցուցընէ . ինչպէս, Finger=ing, Գնիւն, մատի, ոտքի (վերաբերած հազուստ) :— Աս մասնիկս կ'առնեն

1) Գոյականները . ինչպէս, Ust=ing, դեռ ու-տերու վրայ պարտող պզտի թռչուն . Gründ=ing, (յատակը պարտող ձկեր) . Jähr=ing, տարւան մը,

աս տարւան կենդանի . Nest=ling, զեռ բոյնի մէջ թռչուն :

2) Աճականները . ինչպէս, Neu=ling, Տամբակ . Zärt=ling, շատ փափուկ, շատ դիւրազգած մարդ, Spät=ling, վերջի ատենները կամ ուշ հասած պառուզ կամ կենդանի . Erst=ling, (նոյն տեսակէն) առջինը . Zwil=ling, երկուորեակ, մէկ ուրիշ երկրորդի մը հետ յառաջ եկած բան մը . Sech=ling, վեցնոց :

3) Բայերը . ինչպէս, Find=ling, Շայնակ, գանբաձ, կաթնակեր աղայ . Täu=ling, քիչ մը ետքը մկրտուելու, կամ քիչ մը առաջ մկրտուած մարդ . Brät=ling, խորովելու (սահմանած) բան մը :

Քօճ. Իբրեւ մասնիկ ու մակբայ կը գործածուի :

Ա . Իբրեւ մասնիկ (եղանակաւ մը) ազատիլ, — համարձակիլ, յարձակիլ մը կը ցուցնէ . ինչպէս, Sich lo 8 arbeiten, աշխատելով, գործելով ազատիլ . Einen Gefangenen lo 8 bitten. Sich lo 8 lügen. Einem Schiffe lo 8 helfen. — lo 8 lügen, համարձակ սուտ զրուցել . Er schwieg lange, endlich aber brach er lo 8. Gerade auf Einen lo 8 gehen.

Բ . Իբրեւ մակբայ՝ ազատ կը նշանակէ . Ich bin des Fiebers lo 8. Տենդէն ազատեցայ . Das hält fest, man kann es nicht lo 8.

Միտ. Ա . Բնդհանրապէս ընկերութիւն, կապակցութիւն, հաւասարութիւն կը ցուցնէ, ու գրեթէ ամէն բայի վրայ, ինչպէս նաեւ շատ դոյականի ու անականի վրայ ալ կրնայ աւելնալ . ինչպէս . Mit gehen, մեկտեղ երթալ . Mit leid, ցաւակցութիւն . Mit gefährte, ընկերակից . — Mit schuldig, մեղսակից : Այսպէս կը գործածուի իբրեւ մակբայ ալ :

Բ . Իբրեւ նախադրութիւն մեր գործխականին ուժն ունի . բայց շատ անգամ ալ սճով մը ուրիշ հարմարութիւն տեղ ալ կը բանի . Was willst du mit diesem Buche? Աս դիրքս ի՞նչ պիտի ընես . Komme mir nicht mit dieser Sache. Աս բանիս վրայ ինձի հետ

Մի խօսիր: Mit dem Essen auf Jemanden warten. Կերակրոյ համար մէկու մը սպասել: Ե՛ս steht schlecht mit ihm. Բանը գէշ է: Wie wurde es noch mit dieser Sache? Սա բանիս վերջը ի՛նչպէս եղաւ: Halt an mit Lesen? Կարդալը մէկդի թող: Weg mit der Sache. Մէկդի տար սրէիկայ: Mit dem Degen in der Hand ins Zimmer treten. Սուրը ձեռքը՝ խուցը մտնել:

Ռ, տես Ես.

Nach. Ըս մասնրկիս իբրեւ մակրայ ու նախագրութիւն գործածութիւնը առանձին ծանօթութեան մը կարօտութիւն չունի: Իսկ իբրեւ անջատական մասնիկ՝ ետքէն, ետեւէ իյնալ, երթալ. — նորէն, նման, նոյն կերպով ընել կը ցուցնէ. ինչպէս, Nach bleiben, ետեւ մնալ. Ե՛ս sind viele Kinder nach geblieben. Եiner (կամ über eine) Sache nach denken. Բանի մը վրայ աղէկ մտածել: Nach langem Nachsuchen fand ich endlich. — Man hat es ihm nach heißen müssen. Նորէն պէտք եղաւ ըսել, հրամայել: Wem heißt dieses Kind nach? Ե՛ս heißt seinem Großvater. Ըս աղան որոնն անունն առած է. Պատուէն: Diese Arbeit ist nicht gut gemacht, man wird nach helfen müssen. Nach fliegen, (պէս) թռչիլ. Die Vögelchen suchen ihrer Mutter nach zufliegen. Er hat dieses Gemälde sehr gut nach gemalt.

Ուիք. Ուիքն կամ անոր նման նշանակութեամբ գոյական կը շինէ. ինչպէս, Hinder=niß, արգելք. Erlaub=niß, հրաման:

Յալ. Ուիքն նշանակութեամբ գոյական կը շինէ. ինչպէս, Drang=sal կամ Trüb=sal, վիշտ, նեղութիւն:

Յամ. Ըծական շինող մասնիկը՝ միտեալ, արժանի կամ ընդունակ կը նշանակէ. ինչպէս, Arbeit=sam, աշխատութիւն սիրող. furcht=sam, վախկոտ. biege=sam, ծուեւու, որն որ ծուեւու կու գայ:

Շափտ. Պոյական շինող մասնիկը՝ ուիքն կամ անոր նման նշանակութիւն կու տայ. ինչպէս, Freund=

ſchaft, բարեկամութիւն. Wiſſenſchaft, գիտութիւն.
Mannſchaft, բանակ, բազմութիւն:

Selig. Ըճական շինող մասնիկը՝ նման, վերաբերող կամ ունող կը նշանակէ. ինչպէս, Gottſelig, աստուածային. armſelig, աղքատ. glückſelig, երանելի:

Tät, (տես Առջ) իրական գոյական շինող այլազգի մասնիկը, ինչպէս նաև.

Thum. Ինչն գերմանացի մասնիկը -- Ինչն կամ անոր նման նշանակութիւն կու տայ. ինչպէս, Kaiſerthum, կայսրութիւն. Waſchsſthum, ածուս:

Über. Իբրև մասնիկ, մակբայ ու նախադրութիւն կը գործածւի:

Ա. Իբրև խառն մասնիկ գլխաւորաբար երկու կերպ կը բանի:

1) Ա ը բան, վրայէն. — անդին կը նշանակէ. ինչպէս, Ü ber binden, ü ber decken, վրան կամ վրայէն կապել, ծածկել: Ich habe es nur ü ber blickt, nicht aufmerkſam geſehen. Der Größere ü ber ſieht den Kleineren. Մեծը զզգաթիկը (վերէն) կը տեսնէ: Իսկ Ich habe es ü ber ſehen, աս շտեայ: Er ü ber ſieht ſeinen Kindern zu viel. Իր զուկրներուն շատ աչք կը դոյց, բսել է:

2) Ա եր, աւելի, շատ կը ցուցնէ. ինչպէս, Dieſes Werk ü ber trifft alle Werke des Alterthums. Ա գործքս ամէն հին աստեմներու գործքերէն վեր կամ գերազանց է: Der Erfolg hat die Erwartung ü ber troffen. Er ü ber wuchs ſeinen Bruder. Իր եղբորմէն աւելի ակեցաւ: Er hat ſeine Frau ü ber lebt. Իր կնկանէն աւելի ապրեցաւ: Die Trompeten ü ber tönen die Flöten. Das Geſchrei ü ber ſcholl die Muſik. Das Obſt iſt ü ber reifet. Պատուը (շատ հասած) անցած է: Իսկ Իբրև մակբայ ու նախադրութիւն ասանցմէ զատ գործածութիւն մը չունի:

Um. Իբրև մասնիկ, մակբայ, նախադրութիւն ու շարկապ կը գործածւի:

Ա. Իբրև խառն մասնիկ կը նշանակէ

1) Չորս դին պատել մը. Ա m fahren, (կառք կամ նաւով) շորս դին պարտիլ: Der Fluß u m strömt die Stadt. Die Strahlen, welche sein Haupt u m glänzen. Vom Volke u m jauchzet zog er als Sieger in die Stadt ein. Die Siegesgöttin hat seine Stirn mit Lorbern u m kränzt. Sanfte Weste u m spielen ihre Locken.

2) Մէկ դի, գետինը դառնալ, դարձրնել, ինալ. Ա m brechen, կտարել (գետինը ձգել): Die Last der Früchte hat diesen Baum u m gebrochen. Der Wind riß die größten Bäume u m. Nun liegen alle die schönen Säulen u m.

3) Արտգել, փոխել, աղէկցրնել. Ա m zeichnen, նորէն քաշել, նշանակել: Ա m arbeiten, փոխելու, աղէկցրնելու (շափ) աշխատիլ. Dieses Schauspiel ist ganz u m gearbeitet worden. Er hat diese Einöde in einen schönen Garten u m gebildet. Die Begebenheit schuf sein Elend in Glück u m.

4) Ա m bringen, մեւցրնել, եւ u m kommen, մեւնիլ կամ (բան մը) կորսրնցնել կը նշանակէ. Ինչպէս, Յemanden u m das Leben bringen, մէկը մեւցրնել. Ich bin u m meine Uhr gekommen. Ժամացոյցս կորսրնցուցի: Man kommt u m sein Geld, man weiß nicht wie. Ա m seinen guten Namen kommen.

Բ. Իբրև մտերայ այսպէս կը գործածուի: Der Weg ist կամ führet u m, այսինքն՝ պողոտքով կամ ծռուն մնուն կամ երկայն: Die Zeit, Stunde կամ das Jahr ist u m, այսինքն լմնցած, անցած է: Ա m und u m, ամէն կողմանէ, բոլորովին:

Գ. Իբրև նախադրութիւն այսպէս կը գործածուի: Ա m sechs Uhr. Գէպ ի վեց: Einer u m den andern. Ետեւէ ետեւ: Wie steht es u m Sie, u m Ihre Sache? Ինչպէս էր. բաներնիդ ինչպէս է: Es sieht übel u m ihn aus. Բաները գէշ կ'երեւան: Es ist

Անգ. Գոյական շինող մասնիկը *~ung* կամ անոր նման նշանակութիւն կու տայ. *ինչպէս*, Erziehung, դաստիարակութիւն. Hoffnung, յոյս. Holzung, փայտեր: Waldung, անտառուտ տեղեր:

Ար. Առաջին, մեծ, գլխաւոր կը նշանակէ, կամ նշանակութիւնը կը սաստկացընէ. *ինչպէս*, Ursprung, առաջին կամ բուն ծագում. Urheber, առաջին պատճառ կամ առիթ. Urbild, զիզընաատիպ. Ur Sache, պատճառ (առաջին բան). Uralt, շատ հին. Urplöblich, մէկէն ի մէկ, յանկարծակի:

Յեր. Անանջատ մասնիկը կերպ կերպ նշանակութիւններ ունի:

1) Առաջւան վիճակէն քիչ մը կամ բոլորովին հեռանալ կը ցուցընէ. *ինչպէս*, Verstellen, տեղը փոխել. verändern, verwechseln, vertauschen, քիչ մը փոխել. Er hat sein Pferd gegen ein Gemälde vertauscht. Einmal vertauschen wir dieses irdische Leben mit einem ewigen. — Verfolgen, հալածել. verkaufen, ծախել. verwerfen, մերժել, մէկ դի նետել:

2) Գործածել, լմբնցընել, կորսընցընել կամ լմբնալ, շարունակութիւնը կտրիլ. *ինչպէս*, Verschwinden, սպառել. verbrennen, բոլորովին այրել. verfressen, ուտել լմբնցընել. Seinen Verstand ver trinken, շատ խմելով խելքը կորսընցընել. Er ver arbeitet viel Wolle, Eisen եւ այլն in seiner Fabrik. Գործատանը մէջ շատ բուրդ, երկաթ կը բանեցընէ: Ich habe mir den Schnupfen vertanzt. Հարբուխս կարաւելով անցուցի. Seine Tage im Vergnügen ver leben. Eine unschuldig verlebte Jugend. Dieser Mensch hat sein Glück durch seine Unbesonnenheit ver scherzt. Er hat alles verlernt, was er wußte. — Verblühen, ծաղկիլ լմբնալ, ծաղկելէն դադրիլ. Schönheit verblüht so schnell als die Rose.

3) Իննի մը թող արւիլը, արդելիլը կը ցուցընէ. *ինչպէս*, Ver bieten, ver sagen, արդելուլ. Ver

reden, իր խօսքովը բանէ մը ետ կենալ. ինչպէս, Ich habe das Spiel verredet. Er hat es sich verbeten, աղաչեց որ անկէ ազատ ըլլայ, անօրինաւ: Dergleichen Bemerkungen verbitte ich mir. Կ'աղաչեմ այնպիսի զննութիւններ ալ չընեմ:

4) Սխալիլ մը կը նշանակէ. ինչպէս, Verschreiben, սխալ գրել. Werkenen, շճանչնալ (բանի մը յարգը). Ich habe die Handschuhe, den Schlüssel verlegt, ձեռնոցները բանկիբը չեմ գիտեր ուր դրի. Wer führen, verleiten, սխալ ասնիլ, մտրոկեցնել:

5) Օածկել կը ցուցնէ. ինչպէս, Verdecken, verhüllen, գոցել. ein Fenster verbauen, պատուհան մը գոցել: Den Eingang in den Hof verbauen.

6) Աշանակութիւնը կը սասակացնէ. ինչպէս, Verbinden, vermischen, vermengen, իրարու կամ շատ բաներու հետ կապել, խառնել, դիզել. Ver bessern, աղէկացնել: Verbleiben, verharren, (երկայն ատեն) մնալ, տեւել:

Zer. Անանջատ մասնիկը չորս նշանակութեամբ կը գործածուի:

1) Բային նշանակութեան բոլորովին բաժնրւիլը, լուծւիլը կամ ապականիլը կը ցուցնէ. ինչպէս, Zerfallen, իյնալ (ու իրարմէ բաժնրւիլ). zer schlagen, զարնել (կտոր կտոր բնել): Die Butter zerfließt, zer geht, zerläuft, zer rinnt an der Sonne. Կարկը արեւի մէջ կը հալի: Zer gliedern, zer fleischen, մարմինը պատառ պատառ կարրակել: Die Flasche ist zerfrozen, zersprungen.

2) Աշխատութիւն կամ նեղութիւն մը կը ցուցնէ. ինչպէս, Sich zerlesen, կարդալէն յոգնիլ: Sich zermartern, um mit etwas zu Stande zu kommen.

3) Տարածում մը կը նշանակէ. ինչպէս, Zerlöchern, չորս դին ծակեր բանալ. Zerschinden, չորս դին, ամէն կողմը վնասել, վերաւորել: Sich das Ge-

sicht durch einen Fall zerschinden. Es ist mir, als ob mir alle Glieder im Leibe zerschlagen wären.

Կարձեա թէ շորս դիս, բոլոր անդամներս կտարած է:
 4) Կշանակութիւնը կը սասակացընէ. ինչպէս, Zernichten, (բոլորովին) ոչնչացուցանել, ապականել: Zerkünsteln, շատ աղէկ ընել ուզելով ապականել:

Յս. Իբրեւ մասնիկ, մակբայ ու նախադրութիւն կը գործածւի:

Ա. Իբրեւ անջատական մասնիկ գլխաւորաբար շորս նշանակութեամբ կը գործածւի:

1) Գէւոյ ի մէկ բան մը եղած կամ ուզղած շարժում մը կը ցուցընէ. ինչպէս, Zubereiten, zubereiten, zu berufen, մէկու մը, վախճանի մը համար պատրաստել, կանչել: Einem ein Glas, einen Trunk zu bringen, zu trinken. Մէկու մը դաւաթ մը (գինի) հրամայընել. Ich habe es ihm zum Geschenk zugedacht. Իրեն պարգեւ պատրաստեցի: Der Abgrund, dem Sie mit schnellen Schritten zu eilen. Ihm ist dies Haus zu erkannt worden. Dieses Gut ist ihm in der Theilung zu gefallen. Alle Ströme fließen dem Meere zu. Er klatschte mir zum Zeichen zu. Չեւք ձեւքի զարնելով նշան տուաւ: Die Hoffnung lächelt ihm zu. Ich bitte, langen Sie zu. Կ'աշաշեմ, հրամայեցէք առէք (սկաւառակէն): Ich sagte es ihm auf den Kopf zu, daß er. Իրեն յայտնապէս ըսի որ...: Alle wurden eingeladen, und Alle sagten zu. Ամէնքը հրաւիրուեցան, ու ամէնքն ալ խոստացան դաւ: Es stand Ihnen nicht zu, ihm einen Verweis zu geben.

2) Դարունակել, յառաջ տանել. ինչպէս, Zublasen, շարունակ փչել. Der Wind bläſt immer zu. Den ganzen Tag mit Lesen und Schreiben zu bringen. Բոլոր օր գրելով կարդալով անցընել: Es ist noch weit, wir müssen stärker zu fahren. Wie ist die Sache

ֆէյտ. երգը երկու հոգի մէկտեղ երգելու համար շե-
 նուած է: **Einem zu Freunde haben.** **Մէկը իրեն**
բարեկամ ընել: **Wie bist du zu dieser Sache gekom-**
men? **Ի՞նչպէս ասիկայ ստացար:** **Einem zu m neuen**
Jahre Glück wünschen. **Մէկու մը նոր տարի շնորհա-**
ւորել: **Was ist zu Ihrem Befehl?** **Ի՞նչ կը հրամայէք.**
Sich zu Tode trinken. **Մեռնելու, ճաթելու շափ**
խմել: **Ich freue mich zu m närrisch werden.** **Ուրա-**
խուժենէս խելքս կը թուցընեմ: **Zu meinem Glück,**
Unglücke, բախտէս, դժբախտութեամբ:

Յ Ե Ի Ե Լ Ո Ի Ե Ն Բ

Տ Ե Ղ Ը Զ Ը Փ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

287. ՈՏԵՆԵՒՈՐԸ կամ Տաղաչափութիւնը զանազան կանոններու համեմատ վանկերը չափով կամ թուով կարգաւ շարել ո կամ բանաստեղծական լեզուաւ խօսիլ կը սովորեցնէ: Ուստի եւ Տաղաչափութիւնը բանաստեղծութեան իրրեւ թէ քերականութիւնն է. վասնզի ասիկայ ոտանաւոր շինելու օրէնքը կը սովորեցնէ առանց ոտանաւորին ներքին ազուրութեանը կամ իմաստին նայելու, որն որ բանաստեղծութիւնը կը վարդապետէ:

288. Բանաստեղծութեան, ուրիշ արուեստներու պէս, գլխաւոր բանը գեղեցկութիւնն է: Աւորովհետեւ բանի մը գեղեցկութիւնը ներքին ու արտաքին կերպարանացը իրարու հետ ունեցած համեմատութենէն կը ծագի, անոր համար բանաստեղծութիւնն ալ գեղեցիկ ըլլալու համար՝ իր արտաքին կերպարանքը կամ բանաստեղծական լեզուն ալ գեղեցիկ պիտի չընէ արուեստաւոր կարգով մը շինուած պիտի ըլլայ որ, բանաստեղծութեան ներքին իմաստին գեղեցկութեանը հետ միաբանի: Արդ լեզուի մը ասանկ արուեստաւոր կարգաւ շարելը ոտանաւորով կ' ըլլայ:

289. Բոլոր տաղաչափութիւնը հինգ մաս ունի. Ա. Առողանութիւն, Բ. Չափաբանութիւն, Գ. Ոտանաւորի տեսակներ, Դ. Յանգ ու Ե. Տուն:

Հ Ե Տ Ո Ւ Ե Ն Ե

Ե . Ե Ռ Ո Գ Ե Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

290. Առողանութիւնը վանկի մը հնչումստունն ունեցած տեւողութիւնը, կամ երկայնութիւնն ու կարճութիւնը կը սովորեցնէ:

Յունարէնի ու լատիններէնի մէջ առողանութիւնը վանկի մը արտաբերումստունն ունեցած երկայնութեան ու կարճութեան վրայ կը կայանայ. ուստի այնչափ նըշանակութեան վրայ չէ, որչափ լեցուն հնչման կամ մերենական կազմութեան վրայ: Իսկ նոր լեզուներու մէջ վանկերու չափը շեշտով կ'որոշի. ուստի ան լեզուներն որ իրենց առողանութեան սկիզբը շեշտն է՝ Շեշտօղ, իսկ հին լեզուները՝ Չափօղ կ'ըսին:

Վենդանի լեզուներու մէջ ամենէն աւելի հաստատուն շեշտօղ լեզուն գերմաներէնն է, որուն շեշտը քանիօնութեան սեղը կը բռնէ, ու անով կըրնայ հիներու ստանաւորներուն նմանիլ. ուստի եւ գիւցաղական տաղերու համար վեցաշափը (303. Ը.) կը բանեցնէ, վարդապետականներու մէջ վեցաշափն ու հնգաշափը (303. Ը.) փոփոխակի խառն, թասերական երգերու մէջ հնգաշափն մեծաՎերջը, իսկ քնարերգութեան մէջ՝ հիներուն օրինացը կը հետեւի: Մինակ գերմաներէն առողանութիւնը հին լեզուներէն ասով կը տարբերի որ, իր շեշտը հասարակօրէն երկայնի հետ կը նոյնանայ. անոր համար ալ չէ թէ վանկերու երկայնութեանը կամ կարճութեանը, հապա շեշտին ու նշանակութեան՝ ուր հասարակօրէն շեշտը կ'իյնայ, կը նայւի:

291. Առողանութեան ընդհանուր կանոնն աս է.

Ա. Ամէն գլխաւոր վանկ երկայն է, ու ամէն երկրորդական վանկ կարճ: — Ասկից յայտնի կ'երեւայ որ գերմաներէն առողանութիւնը բոլորովին բառերուն ներքին նշանակութենէն կը կախուի:

Բ. Ամէն բառի գլխաւոր վանկը՝ ուրիշ վանկերէն աւելի նշանակող ըլլալուն, գլխաւոր շեշտ ունի, ու երկայն (—) է. իսկ երկրորդական նշանակութիւն ունեցող վանկը, կէս շեշտ ունի, ու կարճ (—) է:

Գ. Ճամանակի կողմանէ՝ երկայնը երկու, իսկ կարճը մէկ ժամանակ կը պարունակէ. ուստի եւ

երկու կարճ տեւողութեան նայելով, մէկ երկայնի հաւասար են. անոր համար ալ երկու կարճ վանկեր, մէկ երկայն վանկի տեղ կրնան դործածուիլ. *Bonnengesang, innig geliebt.*

292. Հնչման կողմանէ՛ երկայնները բարձր, իսկ կարճերը ցած կը հնչուին: Իսկ ասոնց միջինն է երկամանակը, որն որ երբեմն ծանր երբեմն շուտով կը հնչուի: Բայց ստանաւորի մէջ երկամանակներու ժամանակն ալ կ'որոշի. այսինքն կամ երկայն կըլլայ կամ կարճ:

293. Երկայն են ու գլխաւոր շեշտ ունին

Ա. Ան միավանկ արմատ բառերը, որոնք գլխաւոր իմաստ մը կը նշանակեն. ուստի 1) Գոյականները, 2) Ածականները, 3) Մակբայներն ու 4) Բայերը՝ միավանկ ժամանակի մէջ (բաց ի օժանդակ բայերէ). *Tag, Jahr — gut, roth, hell — stehen, gab, lobt, schrieb.*

Բ. Բաղմասական բառերու ամէն գլխաւոր ու կէս շեշտ ունեցող արմատական վանկերը թէ պարզ ըլլան թէ բարդ ու թէ ածանցեալ. *Kornfeld, hellgelb, dorthin, Kirchhofsmauer, erhalten, ermuethigen, lieben, belieben.*

Գ. Բայերու հետ միացած անջատական միավանկ նախադրութիւններն ու մակբայները. *ab, an, auf, aus, bei, durch, dar, ein, hin, her, fort, los* եւ այլն. *abdanken, anfangen, aufstehen, hinkommen, fortziehen.* — *Ziehet fort, steht auf, er fing an.*

Ան պարզ երկավանկ բառերու մէկ վանկը երկայն, մեկայը կարճ է. *leben, oder, genug, über.* Ուստի չկայ երկավանկ բառ մը որուն երկու վանկն ալ կարճ ըլլայ. թէպէտեւ բաղադրելով կամ ուրիշ բառի մը քով գալով երկայնի մը ձայնը շուտաւ ալ ըլլայ. *übersehen, widersehen, einer Frau, ohne dich.* Նոյնպէս երկու վանկն

ալ երկայն՝ պարզ բառ. ալ չիրնար ըլլալ. բայց բարդ կրնայ ըլլալ, որովհետեւ ամէն արմատ բառ. բարդուելու ասէն իր երկայնութիւնը կը պահէ. թէպէտ եւ իբրեւ երկրորդական բառ կէս շեշտ ասնելու ալ ըլլայ. Weltmeer, Birnbaum, Bohnmond.

294. **Սարճ** են ընդհանրապէս, արմատական վանկի մը ամէն նախադաս ու յետադաս մասնիկները երբոր անշեշտ են. ուստի մասնաւորապէս կարճ են

Ա. Վանի մը միավանկ բառեր որոնք ուրիշ բառէ կախում մը կը ցուցնեն, ինչպէս յօդերը. der, die, das (բայց դերանունները (107) չէ, Բ). ահորոշ ein յօդը (բայց թուականը (77) չէ). անորոշ դերանունները es ու man, նոյնպէս so շաղկապը խօսքի մը մէջ տեղը (230) ու չս, աներեւութե առաջ. des Himmels; ein Mann (nur ein Mann); es fängt an; man sagt: wenn du fromm bist, so bist du ange-
nehm; abzugeben.

Ուստի յաջորդ ստանաւորին երկրորդ ասոյին մէջ դրած der բառին իբրեւ երկայն ասնը իլը, հետեւելի չէ, ու միայն բանաստեղծութեան ուրիշ առաւելութիւնները այսպիսի յանցանքը քիչ մը կրնան ծածկել.

Wüstenkönig ist der Löwe; will er sein Gebiet durchfliegen,
Wandelt er nach der Lagune, in dem hohen Schilf zu liegen.

Բ. Ամէն հոլովման խոնարհման ու բաղդատութեան վանկերը. des Mannes, die Kinder, den Vätern; schöner, schönere; liebet, lobete, gelobet, lobend.

Գ. Արջաւորութեան ու ածանցման անշեշտ վանկերը. chen, de, e, el, eln, em, en, end, er, ern, ig, sel, te, tel, ter, zig, sig. Bäumchen, Zierde, Ferne, Himmel, tadeln, Athem, golden, Tugend, Sängler, hölzern, artig, Räthsel, Blüte, Drittel, Mutter, vierzig, dreißig.

Գ. Ըն նախադաս մասնիկները որոնց ձայնաւորը e է. be, emp, er, ent (չէ թէ ant որն որ շեշտուած ըլլալուն երկայն է), ge, ver, zer, նոյնպէս նաեւ um, durch, voll անանջաս բաղադրեալներու մէջ. bestehen, empfangen, erziehen, entsagen (մինակ ent weder հասարակ է), gelingen, Verstand, zerreißen; umsegeln, durchkreuzen, vollbringen, Vollziehung, Umschreibung.

295. Հասարակ են ընդհանրապէս նուազ նշանակութիւն ունեցող միավանկները. ուստի առ խօսքիս մէջ Gott ißt weise, ißt բառը կարճ է. իսկ հաս Gott ißt, երկայն է, որովհետեւ՝ կոյ կը ցուցընէ: Իսկ ան ամէն վանկերն ու բառերը որոնք իրենց դրութեամբը՝ այսինքն երկայն ու կարճ վանկերու մէջ դալով երբեմն կարճ երբեմն երկայն կ'ըլլան ընդհանրապէս ասոնք են:

Ա. Ան միավանկ գերանուններն ու ստացական ածականները. ինչպէս, ich, du, er; der, die, das (107, Բ); wer, was; mein, dein, sein, ihr եւ այլն ու միավանկ kein բառը: Մինակ mein, dein, sein իրբեւ սեռական՝ meiner, deiner, seinerի աեղ բաներու ըլլան, հարկաւ երկայն են:

Բ. Օժանդակ բայերու ամէն միավանկները. bin, ißt, war, hat, wird. նոյնպէս որոնց որ ըն կրճատելով միավանկ եղած են նէ: hab' erlebt, würd' empfahn.

Գ. Միավանկ նախադրութիւնները, մակբայները (երբոր միանգամայն ածական չեն նէ), շաղկապներն ու միջարկութիւնները:

Դ. Ան շեշտ ունեցող յետադաս մասնիկները որոնց շատը հին ու խափանեալ արմատներ են. bar, haft, eit, heit, icht, isch, im, feit, lein, sei, lich, ling, niß, sal, sam, schaft, thum, ung, ինչպէս. Wunder bar, glaubhaft, Arbeit եւ այլն:

296. Հասարակ վանկի մը երկայնութիւնը կամ կարծութիւնը ուրիշ առողանական վանկերէ կը կախուի: Ուստի Հասարակ վանկ մը կարծ ընել ուղես նէ, այնպէս մը կարգաւորէ որ ուրիշ վանկերէ քիչ նշանակող ըլլայ. երկայն ընել ուղես նէ, անանկ մը կարգի գիր որ ուրիշ վանկերէ աւելի նշանակող ըլլայ:

Ա. Հասարակ վանկ մը երկու երկայններու մէջ կարծ կ'ըլլայ. Sag, wie kommt es? hör mich an, singt im Wald, sparsam lebt, Wildniß rings.

Բ. Հասարակ վանկ մը երկու կարծերու մէջ կրնայ երկայն ըլլալ. Sage, wie geschah's? eile durch den Wald, Finsterniß bedeckt die Erde.

Գ. Հասարակ վանկերը ըստ մեծի մասին երկայնի ու կարծի մը մէջ գալու ըլլան, կրնան կարծ ըլլալ. Wer fühn sich erhebt, komm in den Wald, Finsterniß deckt die Erde.

Դ. Ան Հասարակ վանկ իրմէ առաջ կամ ետքը երկու կարծ հանդիպի նէ, երկայն կ'ըլլայ. Hat es geblißt? wundere dich.

Ե. Հասարակ վանկ մը խօսքի սկիզբը կարծ վանկէ մը առաջ երկայն, երկայն վանկէ մը առաջ կարծ կ'ըլլայ. Dein Gedicht; aus Furcht gestand er.

Զ. Հասարակ վանկ մը խօսքի վերջը, կարծ վանկէ մը ետքը երկայն, երկայն վանկէ մը ետքը կարծ կ'ըլլայ. Wunderbar, gewährt hat, er winkte mir, die Fürstin.

297. Իսկ խօսքի մասունքը իրենց առողանական առաւելութեանը նայելով, աստիճանաբար՝ երթալով իրարմէ աւելի նուազ կ'ըլլան այսպէս. 1) Գոյականներ. 2) Ածականներ. 3) Բայր. 4) Միջարկութիւնը. 5) Մակբայր. 6) Օժանդակ բայր. 7) Շաղկապր. 8) Դերանուններ. 9) Նախադրութիւնը. 10) Յօդը:

298. Լսոնցմէ գոյականն ու ածականը միշտ երկայն են. իսկ մնացածները իրենցմէ առաջ եկած խօսքի մասանց կարգին նայելով՝ կարճ կ'ըլլան, իրենցմէ ետքը եկածներուն նայելով՝ երկայն: Ինչպէս ըսենք բայը, գոյականի նայելով՝ կարճ է, միջարկութեան նայելով՝ երկայն: Յօդը մեկալ խօսքի մասանց նայելով՝ կարճ է, բայց նախադաս մասնիկներու նայելով՝ երկայն. Der Gedanke. Իսկ einը իբրեւ թուական, ածականէ ետք է: Նախադրութիւնը բարդութեան մէջ շատ հեղ գլխաւոր նշանակօղը կ'ըլլայ, ու բուն գլխաւոր նշանակութիւնը՝ երկրորդական. Vorschlag, Vorrang, Ausgang, Beileid.

Բ. Չ Ե Փ Ե Բ Ե Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

299. Չափօղ լեզուներու մէջ՝ երկայն ու կարճ վանկերուն, իսկ շեշտօղ լեզուներու մէջ՝ շեշտակալ ու անշեշտ վանկերուն փոփոխակի իրարու հետ միանալէն ստանաւորի Ոտքերը կը շինուին: Ըստ ստքերէս ոմանք երկավանկ, ոմանք երեքվանկեան, ոմանք չօրեքվանկեան ու ոմանք բազմավանկ են. որոնցմէ առջինը մեկալնոնց իբրեւ թէ հիմն է:

Ա. ԵՐԿԱՎԵՆԿ ՈՒՅԵՐ.

1) Մեծավերջ.	— —	bedeckt, die Luft.
2) Մեծասար.	— —	dunkel, gibt es.
3) Համբոյր.	— —	Waldstrom, lobt Gott.
4) Անդայտ.	— —	überall, Tugenden.

Բ. ԵՐԵՔՎԵՆԿԵՆ ՈՒՅԵՐ.

1) Ստեղն.	— — —	Könige, freudige.
2) Վերջատանջ.	— — —	Der Verlust, ich entfloh.
3) Գողաղօս.	— — —	Verräther, zufrieden.

- 4) Քողարորր. — — — Vaterland.
 5) Աւարտեղ. — — — das Schlachtfeld.
 6) Հաւեղ. — — — Heerschaaren.
 7) Սոճք. — — — Hochzeitfest.
 8) Ներգեւ. — — — Freundliche.

Իսկ բոլոր չորեքվանկեան ոտքերը աղէկ նայեւլու ըլլայ՝ երկերկու երկավանկ ոտքեր են. ինչպէս, Կրկին մեծասար, — — — —, Sonnenstrahlen, Կրկին համբոյր. — — — —, wild schweigt | Raubgier, եւ այլն:

300. Ոտանաւորը օրինօք իրեն անդամներուն բաժնելը չափել կ'ըսուի: Աթէ որ բոլոր ոտքերն ալ հարկաւոր սեպւին նէ, շատ ոտանաւորներ շատ կերպ չափելու հարկ կ'ըլլայ. բայց թէ որ մեծավերջը, մեծասարը, համբոյրը, ստեղն ու վերջատանջն ու միանգամայն կանոնաւոր ու անկանոն խառն ոտանաւորները գիտցըւի նէ, անոնցմէ ամէն տեսակ ոտանաւորը այնպէս աղէկ ու հասարակօրէն դիւրութեամբ ալ կրնայ չափելի որ ուրիշ ոտքերու տեղ չմնար. առ առաւելն ոտանաւորին վերջը մէկ աւելի վանկ կամ անկատար ոտք մը կը մնայ, քանի մը բացառութիւններով որոնք աւելի քիչ կ'ըլլային՝ թէ որ համբոյրը չըլլար. բայց աս ալ բախտաւորութեամբ դրեթէ մինակ հիներու տաղաչափութեան նմանելու ատեն կը գործածուի: Ոտանաւորի կարգը չպահանջեր որ ամէն ոտքի հետ միանգամայն որոշեալ շեշտով բառն ալ լեցուի. մանաւանդ թէ կը պահանջէ որ երբեմն երբեմն մէկ ոտքը ուրիշ բառի մէջ ամբողջանայ, որոնց երկուքին ալ իրար կտրելէն զեղեցիկ կախում մը կը ծագի. ինչպէս, theurer Vater երկու զատ զատ մեծասար ոտք կը ցուցընէ: Իսկ komm Geliebter ալ երկու մեծասար կը ցուցընեն, միայն թէ առջինը աւելի ազդեցութիւն մը ունի:

301. Ոտանաւորի շէնքին կը վերաբերի Հա-
տածն ալ:

Ա. Հատածը կամ հանդիսառը (որ աս ը գծով կը
նշանակենք) հոն կայացած է որ, մէկ ոտք մը յա-
ջորդ բառին մէջ ըմբնայ:

Բ. Հատածը կամ տողին մէջ տեղը կամ մէջէն
առաջ կը գործածուի:

Գ. Ասիկայ գլխաւորաբար երկայն ստանաւոր-
ներու յատուկ է:

Գ. Հատածը երկայնէ մը ետքը Արական կ'ըսուի,
կարճէ մը ետքը՝ Իգական:

(Թէ ամէն մէկ ոտանաւորին հատածը ինչպէս
պիտի բանի, ամէնուն վրայ զատ զատ խօսած ասեմ-
նիս կը սովորեցնենք:)

Ա. Klar aus Dämmerung stieg | am goldenen Himmel der Maitag
Liebliche Wärme ankündend | und leuchtete sanft in die Fenster.

Բ. Eins nur ist mir bewußt, | was König und Bettler sich wünschet.
Dessen Verlust den | Erthern | entgöttert im Wurgurgewande,
Dessen Besitz den | Männ' im | Mittel erhöht zum Halbgott.

302. Ոտանաւորի տողը կը բաժնուի

Ա. Անկերուն կողմանէ, երկավանկ, երեքվան-
կեան. — բազմավանկ:

Բ. Ոտքերու կողմանէ, միաշափ, երկշափեան,
երեքշափեան, չորեքշափեան, հինգշափեան, վեց-
շափեան եւ այլն:

Գ. Ամբողջութեան կողմանէ կը բաժնուի

1) Աատարեալ, ինչպէս Ա օրինակին առջի շորս
տողերը. 1 — 4.

2) Անկատար, երբոր տողի վերջը մէկ կամ երկու
վանկ կը պակսի, որով սուր կերպով մը ոտանաւորին
մէկ տունը յաջորդէն կը բաժնուի. Օր. Գ. տող 2.

3) Արճատ, երբոր տողէն ամբողջ ոտք մը կամ
շատ ոտքեր կը պակսին. Օր. Ա. 5. Բ. 4.

4) Աւելի, երբոր տողին վերջը վանկ մը (կամ
ոտք մը) կ'աւելնայ. Օր. Բ. 1.

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

- Ա. 1) Wie fassen ein Gesetz begierig an,
 2) Das unsrer Leidenschaft zur Waffe dient.
 3) Ein andres spricht zu mir, ein älteres,
 4) Mich dir zu widersetzen, das Gebot,
 5) Dem jeder Fremde heilig ist.
- Բ. 1) Ein lügenhaft Gewebe knüpft ein Fremder
 2) Dem Fremden, sinnreich und der List gewohnt.
 3) Zur Falle vor die Füße; zwischen uns
 4) Sei Wahrheit!
- Գ. 1) Laß dein Hängen, laß dein Bangen,
 2) Irrend Auge, schließ dich zu!

Գ. ՈՏԱՆԱՒՈՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

303. Ոտանաւորները ինը աւսակ կը բաժնուին .
 Ա. Մեծալերջեան, Բ. Մեծասարեան, Գ. Ստեղ-
 նեան, Դ. Վերջասանջեան, Ե. Մեծալերջեան եւ
 վերջասանջեան, Չ. Մեծասարեան եւ Ստեղնեան,
 Ի. Մեծասարեան եւ Մեծալերջեան, Լ. Ստեղնեան
 ու ուրիշ համբոյրով խառն :

Գերմանացոց լեզուն բուն համբոյր չընդունիր, ուս-
 աի շատ աշխատութեամբ իրրեւ համբոյր գործածուած-
 ներն ալ, շեշարեւելու ատեննին կամ մեծասարի կամ
 մեծալերջի կամ մեծասարեան մեծալերջի տեղ կ'առ-
 նըւին : Իսկ թէ այնպէս վանկեր ըլլան որոնք զատ
 զատ մասնաւոր շեշտեալ ըլլան, այնպիսի վանկերէ
 առաջ եկած տողը աւելի անտաշ քարերու կարկառի
 քան թէ կարգաւոր ոտանաւորի կը նմանի, ինչպէս
 առ տողս .

Ofst kauft fremd Volk deutsch Korn auf.

Ա. ՄեծԱՎԵՐՋԵԱՆ ոտանաւորը գերմաներէն լե-
 զուին ամենէն կենդանի, անոյշ ու բնական սաա-
 նաւորն է :

1) Միաշափ ու երկշափեան մեծալերջ, ինչպէս
 օրինակ Ա ու Բ, խիստ քիչ կը բանի : Արեւըշափ-
 եանը կատարեալ մինակ քիչ կը հանդիպի ինչպէս Գ.
 իսկ աւելի երեքշափեանի հետ, ստէպ. ինչպէս Գ ու

Ե. մանաւանդ չորեքշաբթեան մեծավերջի հետ. ինչպէս Զ: Չորեքշաբթեանը մինակ ու աւելի չորեքշաբթեանի հետ շատ կը գործածուի, իսկ չորեքշաբթեան հինգշաբթեանի հետ շատ չբանիր, ինչպէս Է: Հինգշաբթեան մեծավերջը թատերական ստանաւորներու մէջ շատ կը բանի: Հատածը երկրորդ սուրբէն ետքը, երրորդ սուրբին մէջը կամ վերջը կամ նաեւ չորրորդ սուրբին մէջը կ'իյնայ. ինչպէս Ը:

Չ) Ա լեցաչափ մեծավերջը շատ ու կերպ կերպ կը բանի: Ասկից կը շինուի

•. Պարզ վեցաչափ ստանաւորը, որուն հատածը երրորդ կամ չորրորդ սուրբը կը կարէ. ինչպէս Թ:

Բ. Աղեքսանդրեանը, որն որ վեց աւելի մեծավերջերէն կը բաղկանայ, ու երրորդ սուրբէն ետքը միշտ հատած ունի, ինչպէս Ժ. ու շատ անգամ միօրինակութիւնը խափանելու համար չորեքշաբթեան կամ հինգշաբթեան մեծավերջի հետ կը բանի:

Հ. Սէկալ Աղեքսանդրեանը, որ Nibelungenvers կ'ըսուի, ու աւջինէն անով կը զատուի որ երրորդ սուրբէն ետքը կարճ վանկ մ'ալ կաւելնայ, որն որ միանգամայն հատածով ալ կը կտրուի: Աստեսակ ստանաւորիս զարմանալին ան է որ՝ նախընթացին վրայ մինակ վանկ մը աւելցընելով խիստ փափկահնչիւն ու գիւրադարձ կ'ըլլայ ինչպէս ԺԱ:

304. Աթշաբթեան ինչպէս նաեւ ութշաբթեան մեծավերջը չորրորդ սուրբէն ետքը հատածով կը բաժնուի. ինչպէս ԺԲ: Իսկ կաղ ըսւած մեծավերջեանը հինգ մեծավերջէն ու մէկ մեծասարէ կը բաղկանայ. ինչպէս ԺԳ:

ՄԵԾԱՎԵՐՋԵՆՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Ա. Wie lebt,
Wie hebt,
Wie strebt
Das Herz in mir!

Բ. ¹Ich den te dein,
²Wenn durch den Hain
Der Nachtigallen
Allforde schallen.

1 2 3
 ♪. In's Inn're der Natur
 Dringt kein erschaff'ner Geist,
 Glückselig! wem sie nur
 Die auß're Schale weist.

1 2 3
 ♪. Der Mond ist auf'gegan'gen,
 Die gold'nen Sterne prangen
 Um Him'mel hell und klar.

1 2 3
 ♪. Befiehl du dei'ne Weg'e
 Und was dein Her'ze kränkt.

1 2 3 4
 ♪. Das Was'ser rauscht, das
 Was'ser schwellt,
 Ein Fi'scher sag' daran.

1 2 3 4
 ♪. Wie die'ser Sand vor Wind und Fluth
 Sich ägt in wir belnden Gestalt'en,
 So fährt und schweift mein ir'rer Muth,
 Und sei'ne Stät'te kann ihn häl'ten.

1 2 3 4 5
 ♪. Das Wort ist tödt, || der Glau'be mächt leben'dig.
 Was här'ter tref'fe, || Krän'kung o'der Schimpf,
 Will ich nicht un'tersü'chen; || sei'ne dringt
 In's tie'fe Mär't und die'ser r'igt die Häut.

1 2 3 4 5 6
 ♪. Der Thrä'nen Gä'be, || sie |verschönt| den grim'm'igsten Schmerz.
 Ein großer Mensch spricht edel von der Welt und sich.

1 2 3 4 5 6
 ♪. Vor Je'dem steht ein Bild des, was er wer'den soll,
 So lang er das nicht ist, ist nicht sein Friede voll.

1 2 3 4 5 6
 Des Herb'stes mag' sich freu'n, || was ei'ne Frucht geträ'gen.
 Da, was nur Blätter trug, vor seinem Hauch muß jagen.

1 2 3 4 5 6
 ♪. Ist denn im Schwä'benlande, verschol'len al'ler Säng,
 Wo einst so hell vom Stausen die Ritterharfe klang?
 Und wenn er nicht verschollen, warum vergift er ganz
 Der tapfern Vä'ter Thaten, der alten Waffen Glanz?

1 2 3 4 5 6
 ♪. Die Dumm'heit ist die größ'te Macht, sie führt der Hec're
 7 8
 stär'kes an.

Ich glaube, daß sie nie ein Held bekämpfen und besiegen kann.

ԺԳ. ¹Der Tho²liam³be⁴scheint⁵ | ein⁶ Bers⁷ | für⁸ Kunst⁹richter,
 Die immerfort voll Naseweisheit mitsprechen,
 Und eins nur wissen wollten, daß nichts wissen,
 Wo die Kritik hinkt, muß ja auch der Bers lahm sein.

Բ. ՍԵԾԱՍԸՐԵԱՆ ոտանաւորը՝ իր հանդարտ կերպին համար՝ ընդհանրապէս ծանր բանաստեղծութեանց մէջ կը գործածուի:

1) Լըրիչափեան ու երեքչափեան մեծասարը շատ գործածական է. ինչպէս Ա. Բ. չորեքչափեանը աւելի երգերու ու ասպետական բանաստեղծութիւններու յատուկ է. ինչպէս Գ: Իսկ հինգչափեանը գերմաներէնի մէջ շատ գործածական ոտանաւորներէն մէկն է. ինչպէս Գ:

2) Ա եղչափեանն ու Եօթնչափեանը, ինչպէս Ե, Զ, քիչ կը հանդիպին. իսկ ութչափեանը նորերը շատ գործածեցին. ինչպէս Ե: Իսկ Կրեական ըւած ոտանաւորը, ինչպէս Ը. որուն ամէն մէկ քողարորբին երկրորդ երկայնը իրր անկատար մեծատար մը կը սեպուի, քիչ կը հանդիպի:

Ա. ¹Hört² das³ | Schreien,⁴
 Hört das Loben!
 War es unten?
 Ist es oben?

Բ. ¹Schiltst² du³ | meine⁴ | Thränen?⁵
 Schiltst mein leises Sehnen,
 Weil es ringt nach dir?

Գ. ¹Aus² dem³ | Kloster⁴ | hängen⁵ | Glocken⁶.
 Tausend Lichter funkeln helle,
 Die den Zug der Beter locken,
 Nach der hohen Kirchenschwelle.

Դ. ¹Tödtet² | Gruppen³ | sind wir⁴ | — wenn wir⁵ | hassen;⁶
 Götter — wenn wir liebend uns umfassen.

Ե. ¹Laß² dich³ | nicht ver⁴ | führen⁵ | von der⁶ | Rose⁷ | Dürsten:⁸
 Die am vollsten wuchert, | wuchert auf den Gräften.

Զ. ¹Ihr² im³ | Dienst⁴ der⁵ | Liebe⁶ | stehend, | kommt, daß⁷ | ihr mit⁸ | treuer⁹
 Kraft den Kern der Erd' uns schmelzen helst im Sonnenfeuer.

Ի. Floren|tiner! | Floren|tiner! | was muß | euren | Sinn ver|fehren,
 Daß ihr eure großen Männer | Fremden überlast zu ehren?

Ը. Weil im Feld | Frühlingsthou | verlt am | jüngen | Grase,
 Sollt' ich nicht Freudenquell lassen thau'n vom Glase?

Գ. ՍՏԵՂՆԵՆՆ ռոտանաւորը մինակ՝ կատարեալ
 քիչ կը հանդիպի. բայց վերջը կը ճառ առողջ մեկ-
 տեղ, շառ կը գործածւի:

1) Միաշափեան, երկշափեան երեքշափեան ու
 չորեքշափեան ստեղն՝ մանաւանդ քնարական բանաս-
 տեղծութեան մէջ կը բանի. ինչպէս Ա, Բ, Գ, Դ:
 Իսկ հինգշափեան, վեցշափեան ստեղն քիչ կը
 գործածւի:

Ա. Fröhlicher,
 Seliger,
 Herrlicher Tag!

1 2
 Rosen, ihr | blendenden
 Balsam versendenden!
 Flatternde, schwebende,
 Heimlich belebende,
 Eilet zu blüh'n. —

Բ. Preis dem Ge|borenen
 2
 1 2
 Bringen wir dar,
 Preis der erkorenen
 Gläubigen Schar! —

Գ. Lüftchen! wo her 2 und wo hin 3
 Trägst du so lieblichen Duft?
 Sicher, mit liebendem Sinn
 Schönes, Geliebtes dich ruft!

Դ. Ärmuth und | Hüße, Ver|ödung und | Pracht,
 2 3 4
 Wechseln auf Erden wie Dämm'ung und Nacht. —

1 2 3 4
 Thöricht, auf | Weis|ung der | Thoren zu | harren!
 Kinder der Klugheit, o habet die Narren
 Eben zum Narren auch, wie sich's gehört!

Դ. ՍԵՂԱՏԵՆՆ ռոքոյ աճրողը ռոտանաւոր մին-
 չուկ հիմա գերմաներէնի մէջ գործածւած չէ, բայց
 խառն ռոքոյ ռոտանաւորներու մէջ երբեմն կը հան-
 դիպի. ինչպէս,

1 2 3 4
 Und es wäl|let und sie|det und brau|set und zischt,

1 2 3
 Wie wenn Was|ser mit Feu|er sich mängt. —

Vom Dekaf|ee gerollt, | Steg bran|dende Bluth.

Ե. ՄԾԾԱՎԵՐԶ ԵՒ ՎԵՐԶԱՏԱՆԶ սաքով խառն
 ստանաւորները Ազիայիկեան կ'ըսին: Մինակ առ-
 ջինը մեծավերջ ու մեկալնոնք վերջատանջ ու մինակ
 վերջինը կարճ վանկ մին է նէ, ինչպէս Ա, առջի ու
 երկրորդ սողը քողաղօտ կ'անուանւի. որովհետեւ այն-
 պիսի ստանաւորները քողաղօտ սաքով ալ կրնան
 շափուիլ:

Ա. Es freut | sich die Gott|heit der reu|igen Sün|der;
 Unsterbli|che heben | verlore|ne Kinder
 Mit feurigen Armen zum Himmel empor.

Բ. Es re|den und träu|men die Men|schen viel
 Von bessern künftigen Tagen.

Գ. Mein Vater, mein Vater! und siehst du nicht dort
 Erkö|nigs Töchter am düstern Ort? —

Զ. ՄԵԾԱՍԱՐ ՈՒ ՍՏԵՂՆ: Ինչպէս որ մեծա-
 վերջը վերջատանջի հետ կը խառնուի, այսպէս ալ
 մեծասարն ու ստեղնը շատ կերպով իրարու հետ կը
 խառնուին:

Ա. Als der | Schenke die | Flöte hielt,
 Daß der Becher uns munde,
 Hat die Flöte vor Lust gespielt,
 Eh' sie ihm war am Munde.

Բ. Heil dir im Siegerkranz,
 Herrscher des Vaterland's! —
 Hoffnung, du liebes freundliches Licht,
 Das wie ein Stern durch die Wolken bricht.

305. Ա ստեսակ սաքերու կը վերաբերին Գերմա-
 նացի բանաստեղծներէ գործածւած՝ Փաղեկեան, Փե-
 րեկրատեան ու Գղիկոսեան հին սաքերն ալ. որոնց
 ձևերն ու օրինակները ասոնք են:

Ա. 2ԵՒ. — 1) Փաղեկեան — օ | — օ օ | — օ |
 — օ | — օ .

2) Փերեկրատեան — օ | — օ օ | — օ .

3) Գղիկոսեան — օ | — օ օ — | — օ .

- Բ. ՕՐԻՆԱԿ — 1) Müssen | wändern wo | anfgē | schlägen | werden
Philosophische Lehrsystemsgerüste. —
2) An das | Göttliche | glauben
3) Die al lein, die es sel ber sind.

Է. ՄԵԾԱՍԱՐ ՈՒ ՄԵԾԱՎ ԵՐՋ ԽՈՂԵՐ ՄԱՆՈՒԱՆՈՂ
Հնէրուն նմանութեամբ շինւած ստանաւորներու մէջ
ստեպ կը գործածւին. որոնցմէ աւելի հասարակներն
ու իրենց ձեւերն ու օրինակը առ է :

- Ա. ՁԵԻ. — 1) Վորիամբեան — Ս | Ս — | — Ս | Ս —
2) Ասկղեպիագեան փոքր. — Ս | — Ս Ս — |
— Ս Ս — | Ս —
3) Ասկղեպիագեան մեծ. — Ս | — Ս Ս — |
— Ս Ս — | — Ս Ս — | Ս

- Բ. ՕՐԻՆԱԿ — 1) Ist ein | Bemüh'n eitler? | Bewiß |
schmerzlicher kein's, ängstlicher keins!
2) Schmei cheind | herrschet das Weib | über den
Gat ten öft.
3) Sel'ge | Stunden erlebt | nimmer der Mann, |
welcher dem Himmel tröst.

Ը. ՍՏԵՂՆԵԱՆ ՈՒ ՈՒՐԻՇ ՀԱՄԱՌՈՅՐՈՎ ԽԱՌՆ ՍՏԱՆ
Նաւորներու կը վերաբերին Վեցաշափր, Հնգաշափն
ու Սապիեանը :

1) Վ ԵՍԱՅՔԸ Հնոց գործածութեանը համա-
ձայն ստեղնէ ու համբուրէ կը բաղկանայ :

Աս վեցաշափր Դիւցազնական ալ կ'ըլուի. որովհետեւ
հին բանաստեղծները դիւցազանց գործքը առ տեսակ
ստանաւորով երգեցին : Պիւթեան ալ կ'ըլուի. որովհե-
տեւ Պիւթեայ դեղիեան պատգամները առ չափով կը
գրուցուէին : Իսկ թէ արդեօր վեցաշափի մէջ մեծասար
կրնայ գործածուիլ, շատ կարծիքներ կան. բայց շատ բա-
նաստեղծներ արդէն գործածած են : Ուստի միայն ասոր
միտ զնելու է շատ ասանկ մեծասարներ ետեւէ ետեւ
չգան, ու մեծասարին վանկը կատարեալ չեղեալ ը-
լայ, մինակ հասարակ չեղտով չըլլայ :

ւ. Ամբողջ ստեղծեան վեցաչափ՝ բաւական որ վերջի ստեղծը միշտ անկատար ըլլայ (կամ՝ մեծա-վերջ), խիստ քիչ կը գործածուի, ինչպէս 9 տողը:

բ. Ասոր հակառակ՝ հիներու գործածութեանը համաձայն՝ համբուրները ստեղծերու հետ խառն պիտի ըլլան. ինչպէս 4, 5, 6, 7, 8. ու շատ անգամ բոլոր առաջին չորս ստրն ալ համբոյր կրնան ըլլալ. 10:

գ. Հինգերորդ տաքի մէջ՝ որ հասարակօրէն ստեղծ պիտի ըլլայ՝ ան տուն մինակ համբոյր կը գործածուի երբ որ մասնաւոր դիտում մը ունեցւի նէ. ինչպէս 11:

դ. Այցերորդ տաքը հասարակօրէն համբոյր կ'ըլլայ:

ե. Այցաչափի հատածը կերպ կերպ կ'ըլլայ: Իսկ հատածները որոնցմէ դէժ մէկը օրինաւոր վեցաչափի մէջ պիտի գտնուի, ասոնք են: 1) Արրորդ տաքին առջի երկայնէն ետքը. ինչպէս 4: 2) Արրորդ տաքին առջի կարճէն ետքը. ինչպէս 8: 3) Չորրորդ տաքին առջի երկայնէն ետքը. ինչպէս 15: 4) Հներն ու աղէկ նորերը աս հատածիս վրայ՝ երկրորդ հատած մ'ալ կ'աւելցրնեն երկրորդ տաքին առաջին երկայնէն ետքը. ինչպէս 15: 5) Չորրորդ տաքէն ետքը. ինչպէս 17: Աս տեսակ հատածս հներու Անդէորդական երգերուն մէջ շատ գործածուելէն Անդէորդական հատած ալ կ'ըսուի:

Հոս զներ նախ վեցաչափին ձեւն ու ետքը օրինակը Շլէկէլ բանաստեղծէ, որ բոլոր վեցաչափի յատկութիւնները կը ստորագրէ:

- 1) — $\overset{1}{\cup}$ — | — $\overset{2}{\cup}$ — | — $\overset{3}{\cup}$ — | — $\overset{4}{\cup}$ — | — $\overset{5}{\cup}$ — | — $\overset{6}{\cup}$ —
 2) — $\overset{1}{\cup}$ — | — $\overset{2}{\cup}$ — | — $\overset{3}{\cup}$ — | — $\overset{4}{\cup}$ — | — $\overset{5}{\cup}$ — | — $\overset{6}{\cup}$ —
 3) — $\overset{1}{\cup}$ — | — $\overset{2}{\cup}$ — | — $\overset{3}{\cup}$ — | — $\overset{4}{\cup}$ — | — $\overset{5}{\cup}$ — | — $\overset{6}{\cup}$ —
 4) — $\overset{1}{\cup}$ — | — $\overset{2}{\cup}$ — | — $\overset{3}{\cup}$ — | — $\overset{4}{\cup}$ — | — $\overset{5}{\cup}$ — | — $\overset{6}{\cup}$ —

1) Gleich wie sich dem, der die See durchschiffet, auf offener Meerhöb

2) Rings Horizont ausdehnt, und der Ausblick nirgends umschränkt ist,

3) Daß der unvölbende Himmels die Zahl zahlloser Gestirne,

- 4) Bei hellathmender Luft || abspiegelt in bläulicher Tiefe :
- 5) So auch trägt das Gemüth der Hexameter ; ruhig umfassend
- 6) Nimmt er des Epos Olymp, das gewaltige Bild in den Schooß auf
- 7) Kreisender Fluth, urväterlich so den Geschlechtern der Rhythmen,
- 8) Wie vom Oceanos quellend || dem weit hinströmenden Herrscher,
- 9) Alle Ge|wässer auf | Erden ent|rieselen | oder ent|brausen. —
- 10) Wie ost|Seefähr|kaum vor|rückt, müß|volleres|Rudern
- 11) Fortar|beitet das|Schiff, dann|plöpflich der|Wog' Ab|gründe
- 12) Sturm auf|wühlt, und den|Kiel in den|Wallungen|schaufelnd
dahinreißt:
- 13) So kann erst bald ruh'n, bald flüchtiger wieder entleiten,
- 14) Bald, o, wie kühn in dem Schwung! der Hexameter; immer sich
selbst gleich,
- 15) Ob er zum Kampf|des heroischen Lieds|unermülich sich gürtet,
- 16) Oder der Weisheit voll, Lehrsprüche den Hörenden einträgt,
- 17) Oder gefelliger Hirten Idyllen lieblich umflüstert. —
- 18) Heil dir, Pfleger Homers! Ehrwürdiger Mund der Orakel!
- 19) Dein will ferner gedenken ich noch, und andern Gesanges.

2) ՀԵՒԵԱՅՔՐ վեց սուրէ կը բաղկանայ, որոնց-
մէ կը բոլորը որ միանգամայն հասած է, ու վեցերոր-
դը կը կայն վանկ մըն է: Ահա առաջիկայ ասոր ձևը.

— ¹ — — | — ² — — | — ³ — — | — ⁴ — — | — ⁵ — — | —

Բայց աս դիտելու է որ հոյաշափը կրկը միանկ
չդորձած էր, հասցա միշտ վեցաշափի հետ ու աս կը
կուրէն կը շինի ողբերգական կրկառը. որն որ չէ թէ
միանկ արամական՝ հասցա նաև ուրախական, բարեկա-
մութեան, վերաառութեան ու առածի բանաստեղ-
ծութեանց մէջ ալ կը բանի. ինչպէս:

Ա. Reich ist an Blumen die Flur doch einige sind nur dem Auge,

Und re dem Herzen nur schön; wähle dir, Leser nun selbst!

Բ. Doch verdrießet es nicht die Ewigen, wenn wir besonders
Weihrauch köstlicher Art Einer der Göttlichen streu'n.

Գ. Ferner die Sitten des Volks, die Rechte gesonderter Stämme,
Jeglicher Zeit Denkmal war ich zu kennen be müht.

3) ԱԵՊՓԵԱՆ սուրը հինգ սուրէ կը բաղկանայ,
Առջի կը կուրը մեծասար են, կրբորդը ստեղն կամ

Համբոյր, շորրորդը դարձեալ մեծասար, իսկ հինգերորդը Համբոյր, այսպէս .

— ◡ | — ◡ | — | ◡ ◡ | — ◡ | — —

¹Donner | ²Gottes | drōhnt | ³durch die | ⁴schwarze | ⁵Nacht | hin.

Հ Ե Տ Ո Ւ Ե Ն Ի Գ

Յ Ե Ն Գ

306. Յանգը առդերու վերջին վանկերուն իրարու հետ նոյն հնչում ունենան է :

307. Յանգը կրբնայ բլաւ Արական, Իգական, Ստեղնեան, Ճոխ ու Բաւական :

Ա. Արական կ'ըսւի յանգ մը երբ որ մինակ մէկ շեշտեալ վանկէ մը շինւած է. ինչպէս, Ohr — Rohr; Glanz — Kranz; Herz — Schmerz; es scheint — geweint.

Բ. Իգական կ'ըսւի, երբ որ շեշտեալ վանկէն ետքը ուրիշ նմանաձայն անշեշտ վանկ մ'ալ կ'ունենայ. ինչպէս, Kunde — Stunde; Sonne — Wonne; geboren — verloren.

Գ. Ստեղնեան կ'ըսւի, երբ որ շեշտեալ վանկի մը վրայ երկու նմանաձայն անշեշտ վանկեր կ'աւելնան. ինչպէս, weichlicher — reichlicher; handelnde — wandelnde. Աստեակ յանգը Լպիրժ ալ կ'ըսւի. ու գերմաներէն լեզուի մէջ դժուարաւ կը գտնուի. բայց առանց բռնութեան գործածուի նէ՝ հասարակօրէն մինակ կարճ ստանաւորներու մէջ, գեղեցիկ ազգեցութիւն կ'ունենայ :

Դ. Ճոխ կ'ըսւի յանգը, երբ որ վանկերը կատարեալ նման կ'ըլլան ու նոյն դրերը կ'ունենան.

ինչպէս, Band — Hand; Bluth — Muth; Gold — hold; beten — treten; binden — finden; entzünden — verkünden; fließen — genießen.

Ե. Բաւական կ'ըսի, երբ որ հնչան ու ուղազրութեան կողմանէ այնչափ ճշգութիւն չունենար. Ինչպէս, Greis — heiß; Mond — bewohnt; Moos — groß; erquicken — entzücken; finden — verkünden; fliehen — blühen; führen — zieren; kannten — sandten, rächen — sprechen; röthen — tödten.

308. Յանգը դրութեանը կողմանէ հինգ տեսակ կը բաժնուի. Ա. ungetrennte; Բ. gekreuzte; Գ. umarmende; Դ. verschränkte; Ե. unterbrochene; որոնք օրինակներէն դիւրաւ կ'իմացնին:

Ա. Առջինին ձեւը այսպէս է, ԱԱԲԲ, ԱԱԱԲԲԲ եւայլն. Ինչպէս,

Ա. Epheu und ein zärtlich Gemüth,
Heset sich an und grünt und blüht,
Kann es weder Stamm noch Mauer finden,
Es muß verdorren, es muß verschwinden.

Բ. Geseget sei der Selbe mit dem lichten Rand;
Der wie die Sonne wandelt über Meer und Land,
In jeder Stadt daheim, zu Haus an jedem Strand
Begrüßt mit Ehrfurcht, wo sein Name wird genannt!
Er geht als wie ein edler Gast von Hand zu Hand,
Empfangen überall mit Lust, mit Leid entsandt, u. s. w.

Բ. Արկորդին ձեւը այսպէս է, ԱԲԱԲ. Ինչպէս,

Zwischen heut und morgen
Liegt eine lange Frist;

| Lerne schnell besorgen,
| Da du noch munter bist.

Գ. Արրորդին ձեւը, ԱԲԲԱ. Ինչպէս,

Ein reiner Reim wird wohl begehrt,
Doch den Gedanken rein zu haben,
Die edelste von allen Gaben,
Das ist mir alle Reime werth.

Դ. Չորրորդին ձեւը, ԱԲԳԱԲԳ կամ ԱԲԳԲԱԳ. Ինչպէս,

O wunderfüßes Wunder, heilig Wesen
 Der ewigen Gesänge,
 Die schon in jeder trunk'nen Brust erwachen!
 Wie leicht mag der vom herben Schmerz genesen
 In aller Freuden Menge,
 Dem hold die Mufen aus den Augen lachen!

Ե. Հինգերորդին ձեւը, ՓԱՔԱ. ինչպէս,

Weil' auf mir, du dunkles Auge, | Ernste, milde, träumerische,
 Uebe deine ganze Nacht, | Unergründlich süße Nacht.

309. Արձազանգով բուած ստանաւորք ան ա-
 տեն կ'ըլլայ, երբ որ առդի մը վերջի բառին, անմի-
 ջապէս երկրորդ առդին մէջ նոյն յանգով բառ մը
 կը յաջորդէ. ինչպէս,

Geh', mein Ross, auf grüner Weide.

— Leide!

Nach, was bleibt mir nun noch offen?

— Hoffen.

Sagt ihr mir ein Wort, ihr Winde?

— Finde!

310. Յանդի տեսակի կը վերաբերին նաեւ Ա.
 Anfangsreim; Բ. Bindereim; Գ. Mittelreim; Դ.
 Kettenreim; Ե. Doppel- կամ՝ mehrfacher Reim;
 ինչպէս,

Ա. Sage nicht, wenn dich der grimme Tod will schrecken;

Er erliegt dem, der ihn antritt ohne Zagen.

Sage nicht das flücht'ge Reiz des Weltgenusses,

Denn es wird ein Leu und wird den Jäger jagen.

Schlage nicht dich selbst in Fesseln, Herz, so wirst du

Klagen nicht, daß du in Fesseln seist geschlagen.

Բ. Es brauset und fauset das Tambourin,

Es prasseln und rasseln die Schellen drin.

Գ. Vom Herzen brav, doch wild war der Graf,

Der Bischof hatt' ihn gescholten,

Als wär' er ein Sklav; d'rum floh ihn der Schlaf,

Und seine Augen rollten.

Դ. Wenn langsam Welle sich an Welle schlieset,

Im breiten Bette fließet still das Leben,

Wird jeder Wunsch verschweben in dem einen:

Nichts soll des Daseins reinen Fluß dir stören.

Läßt du dein Herz bethören durch die Liebe,
So werden alle Triebe losgelassen.

Ե. Wir sind nun hier, voll Muth und Wuth,
Wir sind nun Dir mit Gut und Blut!

311. Յանգ շինելու մէջ զգուշանալու բաները
ասանք են:

Ա. Յանգի համար քերականութեան հիմնական
կանոնները պէտք չէ թողուլ, կամ խօսքի կարգը
ուղեւորին պէս փոփոխել, կամ շատ կրճատմանք
ընել կամ այլազգի բառեր լեցրնել, կամ գաւառա-
կան բառերուներ կամ հասարակ սովորաց խանդա-
րեալ բառեր բանեցրնել:

Բ. Յանգերը, որչափ կարելի է, լեցուն նշանա-
կութիւն պիտի ունենան. ուստի յաջորդ ստանաւո-
րին երրորդ տողը աս կողմանէ պակասաւոր է:

Siehst das Blut, o Rhein,
Das meine Füße röthet?

Bom Opfer ist's, das ein
Aethiope mir getödtet!

Գ. Յանգը մարուք պիտի ըլլայ. այսինքն

1) Յանգի ձայնաւորներն ու յաջորդ բաղաձայն-
ները հնչմամբ միաբան պիտի ըլլան: Բայց աս միաբա-
նութիւնը ականջը պիտ' որ որոշէ, չէ թէ աչքը. ուս-
տի աս բառերս ալ բաւական մարուք կը սեպւին. Ge-
bäu — treu; wär — mehr; raubt — Haupt; Mord —
Wort; zeigt — reicht; sprach — Tag. Բայց Lehren —
Stören; Morde — Worte; Sprache — Tage մա-
քուր չեն:

2) Դամանակաւ ու շեշտով միաբան պիտի ըլ-
լան. ուստի երկայնները՝ կարճերու, շեշտեալները
անշեշտներու հետ յանգ չեն կապեր: Ըսոր համար.
Namen — Flammen; Stumm — Rhum; Brüllen —
Fühlen; կամ seh'n — huldigen; Herr — mächtiger
երբեք մարուք չեն սեպւիր:

3) Երկու բառէ պիտի չըլլան. ուստի bet' ich
— gnädig; ging er — Finger; daß er — Wasser եւ
այն բոլորովին անմարուք են:

4) Տողին վերջը յանգը իր բառէն կտրած պիտի չըլլայ, բայց եթէ կատակերգական նիւթի մէջ, ինչպէս

Hans Sachs war ein Schuh-
Macher und Poet dazu.

5) Որչափ կարելի է, անոյշ ու լեցուն պիտի ըլլան: Չայնաւորներէ ը ու ä տկար ու քիչ զեղեցիկ են, քան թէ մեկալնոնք. մանաւանդ u, o, ö, ü, eu, au եւայլն: Յանգ կապող ձայնաւորներէ ետքը դալու բաղաձայններէն l, m, n, ու r աւելի ընտրելի են: Իսկայ ալ կատարեալ կ'ըլլայ աս կողմանէ յանգը եթէ աս բաղաձայններէս երկուքն ալ մեկտեղ գտնուին. ինչպէս, Sturm — Thurm; Psalmen — Psalmen. Իսկայ ուրիշ կերպ շինուած յանգերն ալ խորշելի չեն. մանաւանդ թէ առանց բաղաձայնի մինակ ձայնաւորով վերջաւորած յանգ ալ կը գտնուի. ինչպէս, ja — da; թէպէտեւ չկրնար ալ ուրացել որ այսպիսի յանգերը ուրիշ հնչման միշտ անկատարութիւն մը կը ցուցնեն:

6) Իսկա մը նոյն նշանակութեամբ երկու տողի յանգ չկրնար կազմել, բայց տարբեր նշանակութեամբ կրնայ:

Հ Ա Տ Ո Ւ Ա Ծ Ե

Տ Ն Ե Բ ՈՒ Վ Բ Ա Յ

312. Ը ատ տողեր ետեւէ ետեւ հուն մը կը կազմեն: Ուստի տան որպիսութիւնը տողերու թուէն ու տեսակէն ու յանգերուն դիրքէն կ'առնուի:

313. Տողերու երկայնութեանը նայելով աները նման ու ըննման կրնանք բաժնել: Նման աները հաւասար թուով տարբեր կ'ըլլան, մինակ վերջին տողը

ի բայ առնելով որ կրքնայ քիչ մը կարճ ալ բլլալ ինչպէս Ա օրինակը: Իսկ Աննաման աները կամ զոյգ մը անհաւասար տողերէ ինչպէս Բ, կամ զոյգ մը հաւասար ու մէկ անհաւասար տողերէ ինչպէս Գ, կամ զոյգ մը հաւասար աներէ, որոնք միայն մէկ առանձին երկայն ու կարճ տողերով կը կարուին ինչպէս Գ, կամ կերպ կերպ երկայնութեամբ տողերէ, ինչպէս Ե, կը շինուին:

- Ա. Auf des Lagers weichem Kissen
Ruhet die Jungfrau schlafbefangen;
Tiefgesenkt die braunen Wimper,
Purpur auf den heißen Wangen.
- Բ. Was gleitet durch der Wogen Schooß
In dunkelstiller Nacht?
So feicrernst, als würd' ein groß,
Ein Heldenwerk vollbracht!
- Գ. Sehnsucht im Busen, wo ziehest du hin?
Hinauf zu den Sternen,
In himmlische Fernen,
Durch endlose Weiten
Laß träum'rlich mich gleiten,
Ohn' Grubeln und Deuten, —
So schwebe ich lächelnd der Ewigkeit zu,
Und finde dort oben, nur oben erst Ruh.
- Դ. O du fröhliche,
O du selige,
Gnadenbringende Weihnachtszeit!
Welt ging verloren,
Christ ist geboren:
Freue dich, freue dich, o Christenheit! —
- Ե. Gott ist mein Lied!
Er ist der Gott der Stärke!
Groß ist sein Nam', und groß sind seine Werke
Und alle Himmel sein Gebiet!

Համ անգամ ալ տողերու շամալուն ու աման երկրնալուն յանգը պատճառ կ'ըլլայ. ուստի յաջորդ օրինակին առջի շորս տողը՝ յանգին միա շքրիթ նէ, երկու տողի ակզ ալ կրնար առնուիլ.

{ Ueber allen Gipfeln   { In allen Wipfeln
{ Ist Ruh,   { Spürest du

Raum einen Hauch
Die Vöglein schweigen im Walde,
Warte nur! Balde
Ruhest du auch.

Բ. Գերմանացի տները երկատղեանէ մինչուկ երեքտասանտղեան կը հասնին:

1) Երկատղեանը հասարակօրէն հինգչափեան՝ մեծափերջեան վերջատանջէ կը բաղկանայ:

2) Երեքտղեանը հասարակօրէն երեք նոյնափերջ յանգով, եւ կամ միջինը կամ վերջի առանց յանգի. աս ձեւով, ԱԱԱ կամ ԱՔԱ կամ ԱԱՔ: Աս տեսակիս կը վերաբերին Terzine ու Ritornell.

3) Չորեքտղեանը մէկ կամ երկու յանգով կ'ըլլայ այսպիսի ձեւով. ՓԱՔԱ, ԱԱԲԲ, ԱԲԱԲ, ԱԲԲԱ: Աս տեսակս մանաւանդ քնարական բանաստեղծութեանց մէջ շատ կը գործածուի, նոյնպէս Ballad ու Romanz երգերու մէջ: Ասոր կը վերաբերի նաեւ Nibelungenstrophe.

4) Հինգտղեանը հասարակօրէն երկու յանգով կ'ըլլայ: Ա եցտղեանը սովորաբար ասանկ յանգեր կ'ունենայ. ԱԲԱԲԱԲ, ԱԲԱԲԳԳ, ԱԱԲԳԳԲ: Սնանոր տեսակ մը վեցտղեան է Sextine ալ: Եօթընտղեանը կերպ կերպ կը բանի:

5) Ութտղեանը շատ անգամ աս յանգերը կ'ունենայ. ԱԲԱԲԱԲԱԲ, ԱԲԱԲԳԳԳԳ, ԱԲԱԲԳԳԳԳ, ԱԲԲԳԱԳԳԳ, ԱԱԲԳԳԳԳԲ, ԱԱԲԲԳԳԳԳ եւ այլն: Ասոր կը վերաբերի Stanz ալ: Իսկ Իննտղեանը քիչ կը բանի:

6) Տասնտղեանը խիստ շատ, իսկ մնացած մետասանտղեանը, երկուտասանտղեանն ու երեքտասանտղեանը խիստ քիչ կը բանին կերպ կերպ ձեւով:

Գ. Այլազգի տներէ՝ մանաւանդ նոր բանաստեղծներուն աւելի գործածածներն են, Ա. Terzine, Բ. Ottava, Գ. Sonett ու Canzone, որոնք Իտալերէնէ առնուած են: Ուրիշ ազգերէ առնուածները, ինչպէս Madrigal, Triolett, Rondeau եւ այլն, զանց կ'առնենք յառաջրերէլ:

1) Terzine երեք հինգչափեան մեծափերջ տղերէ կը բաղկանայ. այնպէս որ երկու նոյնափերջ յան-

գերու մէջի յանգր՝ յաջորդ տան յանգր կ'որոշէ ու ստանաւորին վերջը տող մ'ալ կ'աւելնայ՝ որն որ վերջին տան երկրորդ տողին յանդին հետ կը համաձայնի, այսպիսի ձեւով. ԱԲԱ, ԲԳԲ, ԳԴԳ, ԴԵԴ, ԵԶԵ, ԶԷԶ... ԻՓԻ, ՓՔՓ, Գ:

2) *Dittava* ութը համըղրներէ ու գլխաւորաբար հինգչափեան մեծավերջ տողերէ կը բաղկանայ. որոնց երկու յանգր փոփոխակի կը յաջորդեն երեք անգամ, ու երկու ուրիշ յանգրով կը լմննայ: Իտալերէնի յանգրը իզական կ'ըլլան, բայց Գ-երմաններէն այնչափ յատուկ չըլլալով իզական յանգր՝ արականով կը խառնուի: Չեւը այսպէս է. ԱԲԱԲԱԲԳԳ:

3) *Sonett* տասնուչորս տողէ կը բաղկանայ. ամէն մէկ տողը իտալերէն մետասանվանդեան, իսկ գերմաններէն հինգչափեան բայց իզական մեծավերջէ կը կազմուի: Առջի երկու չորեքտողեան տունը մինակ երկու յանգ կ'ունենայ, իսկ վերջի երկու երեքտողեան տունը երկու կամ երեք յանգ աս ձեւով: Առջի երկու տունը, ԱԲԲԱ, ԱԲԲԱ կամ ԱԲԱԲ, ԱԲԱԲ. վերջի երկու տունը, ԱԲԳ, ԱԲԳ կամ ԱԲԳ, ԳԲԱ կամ ԱԲԳ, ԱԳԲ կամ ԱԲԲ, ԱԳԳ կամ ԱԲԳ, ԲԳԱ եւ կամ երկու յանգով ԱԲԱ, ԲԱԲ: Ասի կերպ կերպ նիւթոյ վրայ կը գործածուի. մինակ՝ աղէկ սեպուելու համար, բոլոր երգը մէկ գլխաւոր իմաստ մը պիտի պարունակէ, որն որ վերջին տան մէջ իր կատարեալ բանաստեղծական դիտումը պիտի յայտնէ:

4) *Canzone* եօթը վանկով խառն՝ տասնումէկ վանկով մեծավերջ տողերէ կը բաղկանայ. իսկ յանգը կերպ կերպ կ'ըլլայ:

Յիշատակի արժանի են պարսիցմէ աւնըւած *Gasel* ու պարսկական չորեքտողեանը: Առջի երկտողեան աներէ կը բաղկանայ. որոնց առջի երկու տողերը նման յանգ կ'ունենան. յաջորդ աներու առջի տողը առանց յանգի իսկ երկրորդ տողին յանգը առջի տան նման կ'ըլլայ այսպէս. ԱԵ, ԲԱ, ՓԱ եւ այլն: Իսկ Չորեքտողեանը շորս տողէ ու մէկ յանգէ կը բաղկանայ, այսպէս ԱԵԲԱ, ԲԲՓԲ, ԳԳԻԳ եւ այլն: Օր. 2. է.

216. Վ Էրջապէս ստանաւորի մէջ զլիաւորաբար անոյշ հնչման միտ պիտ'որ դրւի պահելով միշտ կանոնաւորութիւնը, ճշգուծիւնն ու բնականութիւնը: Հնչման անուշութիւնը ձայնաւորներու ու բաղաձայններու, բառերու արտաբերութեանն ու կապակցութեան վրայ է:

Ա. Նուազ անոյշ բաղաձայններու յաճախութենէ խորշելու է, ինչպէս են առ բաղաձայններս ՚, Յ, ւ, ք, ֆ, ց, իք եւ այլն.

Բ. Նոյնպէս Է ձայնաւորին յաճախութիւնը, մանաւանդ երբ որ բառի մը վերջին անշեշտ վանկը կազմէ նէ, այնչափ անոյշ հնչում մը չունի:

Գ. Այնպիսի տեղեր ուր որ լեզուն չտանիր, Է ձայնաւորը շատ չիրճատելու է:

Դ. Օգուշանալու է որ ձայնաւորով մը վերջաւորած բառէ մը ետքը եկածը ձայնաւորով սկսած չըլլայ, ինչպէս eine erbärmliche Erfahrung.

Ե. Ետեւէ ետեւ մինակ միավանկ բառեր պիտի չգան, մանաւանդ երբ որ նշանակութիւննն ու շեշտերնն անորոշ է (303):

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Ա

Von allen Farben auf der Welt
Mir doch am meisten Blau gefüllt;
Blau ist des Aethers lichter Bogen,
Hat kein Gewölk ihn trüb umjogen.

Blau ist des holden Veilchens Kleid,
Das, voll bescheidner Sittsamkeit,
In dunkle Blätter sich verhüllet,
Und doch die Luft mit Balsam füllet.

Blau ist das Blümchen, welches spricht:
Ich bitte dich, vergiß mein nicht!
Das sich die Freundschaft ausersuchen,
Für Liebe, Liebe zu ersuchen.

Aus blauen Augen strahlt so rein
Der Huld und Liebe milder Schein;
Drum haben immer auch vor Allen
Nur blaue Augen mir gefallen.

Blau ist schon seit der Fabelzeit
Die Farbe der Beständigkeit,
Das Roth der Liebe zu erheben,
Und heit're Dauer ihm zu geben.

Drum soll die blaue Farb' allein
Stets meine Lieblingsfarbe sein.
D möcht' ich einst aus blauen Augen
Den schönsten Lohn der Treue saugen!

P

Hain, der von der Götter Frieden,
Wie vom Thau die Rose träuft,
Wo die Frucht der Hesperiden
Zwischen Silberblüthen reift:
Den ein rosenfarbner Aether
Ewig unbewölkt umfliehet,
Der den Klage-ton verschmäht
Zärtlichkeit verstummen heist;

Freudig schauernd in der Fülle
Hoher Götterseligkeit,
Grüßt, entloh'n der Erdenhülle,
Pflüch' deine Dunkelheit,
Wonne! wo kein Nebelschleier
Ihres Urstoffs Keime trübt,
Wo sie geistiger und freier
Den entbund'nen Gittig übt.

Ha! schon walt auf Rosenwegen,
In verklärter Lichtgestalt,
Sie dem Schattenthal entgegen,
Wo die heil'ge Lethe walt;
Fühlt sich magisch hingezogen
Wie von leiser Geisterhand,
Schaut entzückt die Silberwogen
Und des Ufers Blumenrand;

Kniet voll süßer Ahnung nieder,
Schöpft, und ihr zitternd Bild
Leuchtet aus dem Strome wieder,
Der der Menschheit Jammer stillt;

Wie auf sanfter Meeresfläche
Die entwölkte Luna schwimmt,
Oder im Krystall der Bäche
Hesper's gold'ne Fackel glimmt.

Psyche trinkt, und nicht vergebens!
Plötzlich in der Fluthen Grab
Sinkt das Nachtsück ihres Lebens
Wie ein Traumgesicht hinab;
Glänzender, auf kühnern Flügeln,
Schwebt sie aus des Thaless Nacht,
Zu den goldbeblühten Hügeln,
Wo ein ew'ger Frühling lacht.

Welch ein feierliches Schweigen!
Leise nur, wie Zephyrs Hauch,
Säuselt's in den Lorberzweigen,
Bebt's im Amarantentrauch!
So in heil'ger Stille ruhten
Luft und Wogen, also schwieg
Die Natur, da aus den Fluthen
Anadyomene stieg.

Welch ein ungewohnter Schimmer!
Erde, dieses Zauberlicht
Flammte selbst im Lenze nimmer
Von Aurorens Angesicht!
Sieh, des glatten Epheus Ranken
Tauchen sich in Purpurglanz!
Blumen, die den Quers umwanen,
Funkeln wie ein Sternenzanz.

So begann's im Hain zu tagen,
Als die keusche Cynthia
Hoch vom stolzen Drachenwagen
Den geliebten Schläfer sah:
Als die Fluren sich verschönten,
Und, mit holdem Zauberton,
Göttermelodien tönten:
Seliger Endymion!

9.

Der Vollmond schwebt im Osten;
Am alten Geisterthurm
Flimmt bläulich im bewoos'ten
Gestein der Feuerwurm,

Der Linde schöner Sylphe
 Streift schein in Lunens Glanz;
 Im dunkeln Uferschilfe
 Webt leichter Irrewischtang.

Die Kirchenfenster schimmern;
 In Silber wallt das Korn;
 Bewegte Sternchen flammern
 Auf Teich und Wiesenborn;
 Im Lichte weh'n die Ranken
 Der öden Felsenluft;
 Den Berg, wo Tannen wanken,
 Umschleiert weißer Duft.

Wie schön der Mond die Wellen
 Des Erlenbachs besäumt,
 Der hier durch Binsenstellen,
 Dort unter Blumen schäumt,
 Als lodrende Cascade
 Des Dorfes Mühle treibt,
 Und wild vom lauten Rade
 In Silberfunken stäubt.

Durch Fichten sank der Schimmer,
 So bleich und schauerlich,
 Auf die ergraute Trümmer
 Der Wasserleitung sich;
 Bestrahlt die düstern Eiben
 Der kleinen Meierei,
 Und heßt die bunten Scheiben
 Der gothischen Abtei.

Wie sanft zerschmilzt der blassen
 Beleuchtung Zauberschein
 Die ungeheuren Massen
 Gezackter Felsenreih'n,
 Dort, wo in milder Helle,
 Von Immergrün umwebt,
 Die Eremitenzelle
 An grauer Klippe schwebt.

Der Elfen Heere Schweifen
 Durch Feld und Wiesenplan,
 Es deuten Silberstreifen
 Dem Schäfer ihre Bahn;

Er weiß am Purpurreife,
 Vom Wollensieh verschmägt,
 In welchem Blumengleise
 Ihr Abendreich'n sich dreht.

Bald bergen, bald entfalten,
 In lieblicher Magie,
 Sich wechselnd die Gestalten
 Der regen Phantasie.
 Die zarten Blüthen keimen,
 O Mond! an deinem Licht,
 Die sie, in Feenträumen,
 Um unsre Schläfe sicht.

†.

Es schien ein wohlgebautes Land,
 Mit Bächen überall durchschnitten,
 Die Ager mit Schafen bedeckt, die Auen im Blumengewand,
 Und zwischen Palmen die friedlichen Hutten
 Der braunen Bewohner verstreut, die froh ihr Tagewerk thun,
 In ihrer Armuth reich sich dünken,
 Und, wenn sie hungrig und müd' in kühlem Schatten ruh'n,
 Zum rohen bäurischen Mahl dem Pilger freundlich winken. —

Auf schroffen Felsentrümmern thront
 Zerstörung dort, und streut aus salben Blättern
 Ein weites Lager sich. Das dumpfe Schweigen wohnt
 Im Hain und lauschet bang, wenn hohl auf fernem Wettern
 Der Donner rollend naht. Oft tobt im Grau'n der Nacht
 Des wilden Heer's gebannte Jagd
 Durch Wald und Höh'n dahin, und stürzt mit Sturmsgefieder
 Den morschen Stamm bemoos'ter Eichen nieder.

‡.

Der Himmel lacht, es wehen warme Lüfte,
 Die Gauen blüh'n ringsum mit Wein und Korne,
 Hier schirmen Hügel vor des Nordwinds Zorne
 Ein kleines Thal voll frischer Wiesendüfte.

Und es ergießt der Schooß der kühlen Klüfte
 Heilsamen Trank in ewig regem Borne,
 Da fällt mich die unheimliche, verworrene
 Vorahnung an: hier sind auch Todtengrüfte!

Kannst du dich so, Natur, mit Nord besudeln?
Wie, oder war dir jede Kraft und Tugend
Vom unerbittlichsten Gestirn gebunden?

Ja, hier, wo selbst die Quellen Leben sprudeln,
Hat, in der Rosenfülle früher Jugend,
Mein süßes Leben seinen Tod gefunden.

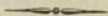
2

Im Wasser wogt die Lilie, die blanke, hin und her,
Doch irrst du, Freund, sobald du sagst, sie schwanke hin und her.
Es wurzelt ja so fest ihr Fuß im tiefen Meeresgrund,
Ihr Haupt nur wiegt ein lieblicher Gedanke hin und her.

1

Vom Himmel kam geflogen eine Taube,
Und bracht' ein Kleeblatt mit dreifachem Laube.
Sie ließ es fallen, glücklich, wer es findet,
Drei Blättlein sind es: Hoffnung, Lieb' und Glaube.

Բ

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Պ Ե Ր Մ Ե Ն Ե Ր Է Ն

Լ Ե Ջ Ո Ւ Ի

Ա Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Կ Ը

ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա Ո Ջ Ի Մ Ը Ս

Ա . Յ Օ Դ

25-31

Գոյ-մաներէն -- լի գծին տեւ, հարկին, տեւն -- ինքն հար-
ման տեւն յոտ տեւ տեւ: -- Բարեւն տեւ տեւ m (männ-
lich) տեւն, w (weiblich) ինքն, -- s (sächlich) լեւն ի
նքն-նի:

Ա. 1. — Anbruch *m* — Tages *m*. 2. — Ab-
grund *m* — Irrthums *m*. 3. — Herr *m* — Gar-
tens *m*. 4. — Vater *m* — Sohnes *m*. 5. — Bru-
der *m* — Nachbars *m*. 6. — Hofmeister *m* — Ba-
rons *m*. 7. — Fleiß *m* — Schülers *m*. 8. — Auf-
gang *m* — Sonne *w*. 9. — Geschmack *m* — Suppe *w*.
10. — Thurm *m* — Kirche *w*. 11. — Wiederkehr *w*
— Frühlings *m*. 12. — Gemalin *w* — Fürsten *m*.
13. — Oberfläche *w* — Wassers *s*. 14. — Geduld *w*
— Lehrers *m*. 15. — Tochter *w* — Fürstin *w*.
16. — Wärme *w* — Luft *w*. 17. — Schwester *w*

1. Օրւան ծագումը. 2. Մոլորութեան անդունդը. 3. Պար-
տեղին տէրը. 4. Որդւոյն հայրը. 5. Դրացւոյն եղբայրը. 6.
Պարսնին պաշտօնեան. 7. Աշկերտին փոյթը. 8. Արեւուն ել-
լիւր. 9. Ապուրին համը. 10. Ժամին աշտարակը (զանգակա-
տունը). 11. Գարնան գարնը. 12. Իշխանին ամուսինը. 13. Ջրին
երեսը. 14. Վարպեաին համբերութիւնը. 15. Իշխանուհւոյն
աղջկիւր. 16. Օդին սաքութիւնը. 17. Թագուհւոյն քոյրը.

1. Ան-նիւն պարունակը. 2. Ղարբն ինքն. 3. Պարունակն
--նիւն. 4. Ինքնուրէն պարունակ. 5. Գծնունուն գործուն.
6. Պարունուն տեւորտեւ. 7. Չարունն ինքն. 8. Ան-նիւն
լեւտուն. 9. Չարունն ինքն. 10. Գծնունուն (ն) գուն-նի.
11. Ինքնուրէն ինքն տեւորտեւ. 12. Պարուն ինքն. 13. Ս-
յուն ինքն. 14. Մի-նունն --արուն. 15. Փրինունն --ուն
գուն. 16. Հարունն --գուն. 17. Ս-նունն գուն-արուն:

— Königin *w.* 18. — Bruder *m.* — Magd *w.* 19.
 — Schönheit *w.* — Blume *w.* 20. — Hitze *w.* —
 Sommers *m.* 21. — Finsterniß *w.* — Nacht *w.*
 22. — Ursache *w.* — Strafe *w.* 23. — Buch *s.* —
 Schülers *m.* 24. — Schloß *s.* — Grafen *m.* 25.
 — Heu *s.* — Dorfes *s.* 26. — Kleid *s.* — Bruders *m.*
 27. — Eis *s.* — Winters *m.* 28. — Ende *s.* —
 Aufgabe *w.*

Բ. 1. — Ruhm *m.* — Gelehrsamkeit *w.* 2. Ich
 schreibe — Vater *m.* 3. — Schöpfer *m.* — Him-
 mels *m.* 4. — Golde *s.* — Waffen *w.* 5. — Betrieger *m.*
 — Diener *m.* 6. Von — (*ար.*) fünf Sinnen *m.* —
 Menschen *m.*: — Gehör *s.*, — Geruche *m.*, — Ge-
 sicht *s.*, — Geschmack *m.* und — Gefühle *s.* 7.
 Mein Bruder gleicht — König *m.*, und meine
 Schwester gleicht — Prinzessin *w.* 8. Dieses Haus
 gehört — Nachbar *m.* 9. Gebet — Fleisch *s.* — Ar-
 men *m.*, und — Brot *s.* — Hunde *m.* 10. — Reinlich-
 keit *w.* — Taube *w.* 11. Mit (*ար.*) — Schlaueit *w.*

18. Աղախնոյն եղբայրը. 19. Ծաղկին գեղեցկութիւնը. 20.
 Ամառւան սաքը. 21. Գիշերւան մութը. 22. Պատռոյն պատ-
 ճառը. 23. Աշկերտին գիրքը. 24. Կոմսին բերդը. 25. Գեղին
 խոտը. 26. Եղբօր զգեստը. 27. Չմուռան սառցոյը. 28. Շա-
 րագրութեան վերջը:

1. Հմտութեան պարծանքին. 2. Հօրը կը պրեմ. 3. Երկ-
 նից արարչին. 4. Զենքին սուրոյն. 5. Ծառաները խարոզին.
 6. Մարդուն հինգ զգայութեանց վրայ. լսելեաց, հոտան-
 լեաց, տեսանելեաց, ճաշակելեաց եւ շոշափելեաց. 7. Եղբայրս
 կը նմանի թագաւորին ու քոյրս իշխանուհւոյն. 8. Աստուծոյ
 գրացւոյն է. 9. Միտը աղքատին տըւէք, ու հացը շան. 10.
 Աղաւնոյն մարութեանը. 11. Աղուէսին խարդախութեամբը:

18. Հաւանքն իմարտը. 19. Չիւտին կէտէլէկէ. 20. Եւրն ի-
 ճմութեանը. 21. Կիճիւնն իմարտը. 22. Ղաւթին սեղանն. 23.
 Չորսն իմարտը. 24. Գոմիւնն իմարտը. 25. Գեղինն իմարտը. 26.
 Գորտն իմարտը. 27. Գլանն իմարտը. 28. Գլանն իմարտը:

1. Իմարտն իմարտը. 2. Փետրինն իմարտը. 3. Կեղ-
 լիք իմարտը. 4. Սիւնն իմարտը. 5. Խըչիկն իմարտը.
 6. Իմարտն իմարտը. 7. Պետրինն իմարտը. 8. Պետրինն
 իմարտը. 9. Իմարտն իմարտը. 10. Կեղիւնն իմարտը. 11. Թիւնն իմարտը:

— Fuchses *m*, — Stärke *w* — Löwen *m* und —
 Furchtsamkeit *w* — Hasen *m*. 12. — Wuth *w* —
 Tiger *m*. 13. Ich bin von (*wpr.*) — Regen *m* durchnäßt
 worden. 14. — Wein *m* stärkt — Magen *m*. 15.
 Kennen Sie — Grafen *m* und — Gräfin *w*? 16.
 Haben Sie — Gärtner *m* gesehen? 17. Haben Sie
 — Wind *m* und — Donner *m* gehört? 18. Ziehen Sie
 — Käse *m* (*wpr.*) — Butter *w* vor? 19. — Bruder *m*
 liebt — Geld *s*, und — Schwester *w* — Puz *m*.
 20. Ziehen Sie — Bier *s* — Weine *m* vor? 21. Ich
 habe — Geld *s* gefunden. 22. Ich habe — Prinzen *m*
 gesehen. 23. — Mutter *w* ist an (*Suyg.*) — Wasser *s*
 gewohnt, und — Vater *m* an — Wein *m*.

Գ. 1. — Farben *w* — Regenbogens *m*. 2. —
 Fehler *m* — Jünglinge *m*. 3. — Sinne *m* — Mens-
 chen *m*. 4. — Fabeln *w* — Dichter *m*. 5. — Pflan-
 zen *w* — Wiesen *w* und — Waldes *m*. 6. — Frucht-
 barkeit *w* — Felder *s*. 7. — Dächer *s* — Gebäude *s*.

առիւծին զօրութեամբը ու նապաստակին վախկոտութեամբը.
 12. Վագրներուն դազանութիւնը. 13. Անձրեւէն բուրոսովն
 թրջեցայ. 14. Գինին ստամոքսը կը զօրացընէ. 15. Կը ճանչ-
 նաք կոմսը ու կոմսուհին. 16. Պարտիզպանը տեսաք. 17. Հոն
 ու սրտումը լեցիք. 18. Պանիրը կարագէն աւելի կը սիրէք.
 19. Եղբայրը ստակը կը սիրէ, իսկ քոյրը զարդը. 20. Գաճի-
 չուրը գինիէն աւելի կը սիրէք. 21. Ստակը դասայ. 22. Իշխանը
 տեսայ. 23. Մայրը ջուր, իսկ հայրը գինի խմելու վարժած է:

1. Ծիրանի գօտւոյն գոյները. 2. Երեսասարգներուն պակ-
 սութիւնները. 3. Մարդուն զգայարանքը. 4. Բանաստեղծնե-
 րուն առակները. 5. Մարդերուն ու անտառին անկերը. 6.
 Գաշտերուն պողպակներութիւնը. 7. Շէնքերուն յարկերը.
 --ւնըն գ--ււեթի լէ ի--ււնըն գօրգ--վաւաւ. 12. Գ--վաւ-
 ւրըն էւււ. 13. Ե--ւււ--րոն ուր--ււււ' ուււ--'. 14. Շեր-դ
 գօրեյէ գ--ււեթ լէրեյ. 15. Գօնեյէ լէ եհււեթի ի--նը'ը'ը'ը'ը.
 16. Պ--ււեղ--նը ի՞տրտի--նի--ւ գ--. 17. Ի--ււե--րը լէ ի՞ոյ ի--ր-
 լեգեթի իււեթի--նի'ը. 18. Փեյնիթ ի՞տրտի--նը շե--րտ' գ
 -եււեթ-ի--նի. 19. Գ--րո--ւը գ--րոյն -եււեթ, գըւգ--րո--ւը ր-
 տի--ւեթի. 20. Արգ-- ոււյ--նը լեր-դոն շե--րտ' գ -եււեթ-
 -ի--նի. 21. Ագւեթի դ--ււ--'. 22. Փրիււեթի ի՞տրտի--'. 23.
 Վ--ւեթի--նի --ւյ-- , գեթեթի րե լեր-դ իւեթի -ւււււ' րը:

1. Իււեթի' -եււնըն րեււեթի. 2. Տեւի գ--ւււււրըն ի--գօր-ի-
 ւրը. 3. Ին--նըն հ--եււեթի. 4. Շերւեթի'ն գեւււեթի. 5. Չոյր-
 ւրըն լէ տրւնըն գիւր--ւււրը. 6. Օււււրըն հ--ւււււր-ւււււ. 7. Պի-

und — Schneider *m* — Kleider *s*. 7. — Jäger *m* tödten — Hirsche *m*, — Hasen *m*, — wilden Schweine *s* und andere wilde Thiere. 8. — Hunde *m* und — Katzen *w* liebe ich nicht, aber — Pferde *s* liebe ich. 9. — Armen *m* muß man nicht hilflos lassen. 10. — Fürsten *m* muß man ehren. 11. — Bücher *s* muß man nicht verderben. 12. — Reichen *m* thun selten — Armen *m* Gutes. 13. Ich ziehe — Pfirsiche *m* — Nüssen *w* vor.

Է. 1. — Wagen *m* ist — große Bequemlichkeit *w*. 2. — wahrer Freund *m* ist — großer Schatz *m*. 3. Diese Dame ist — Deutsche *w*, und jene — Französin *w*. 4. Dieser Mann ist — Maler *m*, — Professor *m*. 5. Mein Vater ist — Kaufmann *m*. 6. Die Freude ist die Seele — Gastmales *s*. 7. Geben Sie — Muster *s* von diesem Tuche. 8. Ich bin Ihnen — Gulden *m* schuldig, hier ist — Thaler *m*, geben Sie

կարները կը շինեն կօշիկները, ու գերձակները իզգեսանները. 7. Արտորդները՝ եղջերուները, նապաստակները, վայրենի խոզերը, ու ուրիշ վայրենի կենդանիները կը մեռցընեն. 8. Շներն ու կատուները չեմ սիրեր, բայց ձիերը կը սիրեմ. 9. Ազգասաները առանց օգնականութեան պէտք չէ թողուլ. 10. Իշխանները, պատելու է. 11. Գիրքերը պէտք չէ ապականել. 12. Ազգասաներուն՝ հարուսանները քիչ բարիք կ'ընեն. 13. Դեղձը ընկուզէն աւելի կը սիրեմ:

1. Կառքը մեծ հանդատութիւն մըն է. 2. Ճշմարիտ բարեկամ մը, մեծ գանձ մըն է. 3. Աս խօսիմունքը գերմանացի է. ու մեկայը գաղղիացի. 4. Աս մարդը նկարիչ, վարպետ մըն է. 5. Հայրս վաճառական է. 6. Զուարճութիւնը սեղանին հոգին է. 7. Աս շուխայէն օրինակ մը տըւէք. 8. Չեզի գահեկան մը պարտական եմ, ահաւասիկ թայէր մը, Ֆացածը ես

թերչիւեր բողոք ետքուր. 7. Ամբշուր կեյիւերէ, Բեւեւուրը, ետան ասուշուրընը լէ ասըք ետանի հոշուշուրը ետտիտիտըւեր. 8. Բեթեթեւերէ լէ Ետիւերէ Եւեթեթ Եւու Դեյիւերէ Եւեւեթ. 9. Պատիւերէ ետքուրը Դեթեթուր. 10. Աշուրբիտի եթեւեւ. 11. Բիտիւրը Դեթեթ եթեւեւ. 12. Ձեյիւերէ՝ Գեթեւերէ Գեթ Ետիւ ետտիւեր. 13. Շեթիւերէ Գեթեւեւ շեյտե Եւեթեթ:

1. Արդո Դեթիտ բողոքուր. 2. Ստըք Ետիւ Դեթ Դեթեւեւ ետտիւեր. 3. Պատիւը Ետիւեր. Ետիւերէ՝ Գեթեւ. 4. Պատիւը Բեւեւերէ, Գեթեւերէ. 5. Փեթերէ՝ Դեթիւերէն տըք. 6. Շիւերէ Ետեթեւընը բողոքի տըք. 7. Պատիւը Ետեթեւ Դեթ ետիւերէ Եւեթեւ. 8. Սեւե Դեթ Գեթեւը Դեթեւեւ Եւ. Իւթե Դեթ Բե-

mälde). 6. Die Engel des (Himmel). 7. Die Tiefe des (Brunnen). 8. Hier sind die (Zimmer) der (Mutter) und der (Tochter). 9. Wo sind die (Schlüssel) des (Keller)? 10. Hier sind die (Kammerdiener) der (Engländer). 11. Die (Vogel) der (Gärtner). 12. Die (Fächer) der (Mädchen). 13. Die (Gebäude) des (Großvater). 14. Der (Ofen) des (Hafner). 15. Wo sind die (Sessel), die (Leuchter), die (Teller), die (Löffel), die (Messer). 16. Die (Oesterreicher) haben (Ducaten, Thaler, Gulden, Groschen und Kreuzer). 17. Hier sind die (Arbeiter) der (Acker) und die (Hüter) der (Garten). 18. Ich höre das (Getöse) der (Wagen).

Բ . 1. Saget dem (Schneider), dem (Schuster), dem (Tischler) und dem (Schlosser), daß ich sie hier erwarte. 2. Ich habe dem (Bruder) und dem (Schwager) geschrieben. 3. Glaubet nie den (Spieler), den

6. Երկինքին հրեշտակները . 7. Զբհորին խորութիւնը . 8. Ահաւասիկ մարդ ու աղջկանց խուցերը . 9. Մասանին բալլերները ո՛ւր են . 10. Ահաւասիկ անդղիացիներուն ծառաները . 11. Պարտիզպաններուն թռչունները . 12. Աղջկանց հովահարները 13. Պատուն շէնքերը . 14. Բրուսին փուռը . 15. Ո՛ւր են ասեռաները, աշտանակները, դաղրանները, դպակները, դանակները . 16. Աւարտացիք ունին սուկի, թաւեր, դահեկան, երկրնոց ու նաքարակիտ . 17. Ահաւասիկ արաերուն գործաւորները ու պարտեզներուն պահապանները . 18. Կառքերուն աղմուկը կը լսեմ կոր :

1. Դերձակին, կոշիկարին, հիւսին ու գարբնին ըսէք որ ես անոնց հաս կը սպասեմ կոր . 2. Եղբորը ու քեռայրին գրեցի . 3. Մի հաստաւոր երբեք խաղացողներուն, շողբորթնեհեհեհ . 6. Կէտնէն զլայցելուրը . 7. Գոյննէն տերնէնէն . 8. Ինչիւ լուրտելերնէն ձե գըւլուրըն օրուրը . 9. Քիւլերնէն ունիւթուրըն Նե՛րետե՛ տիւր . 10. Ինչիւլուրերնէն Իւրեթիւթուրըն Ինչիւ դոնտա՛ Եր . 11. Պալլեդոնուրըն Գոլուրը . 12. Գըւլուրըն Իւլե՛րուլերնէն . 13. Տե՛տե՛նին դիւնուրը . 14. Ձե՛զե՛տե՛նին Գոյննէն . 15. Ինչիւլուրէն, լո՛ւրտուլուր, Բոյնուլուր, Գուլուր, դըւլուր Նե՛րետե՛տիւր . 16. Աոյրե՛լուրըն Կո՛ւլուր, Բուլերնէն, Գիւրնի՛ն, Կոլուր ձե՛ Գոյնուրըն լուր . 17. Ինչիւ լե՛թիւլե՛րնէն լե՛թիւլե՛րնէն ձե՛ դոնտելերնէն դե՛թիւլերնէն դոնտա՛ Եր . 18. Արուլուրըն լո՛ւրտուրըն Ինչիւլուրըն .

1. Թե՛րուլե՛ն, Գոնտուրընուր, Կոլուրերնէն ձե լե՛լե՛րնէն տե՛րնէն Գոնտա՛ Եր Նե՛րետե՛նին դե՛լուրընուր . 2. Պիւրտերնէն ձե Ինչիւլե՛րնէն Ինչուրըն . 3. Գոնտուրընուր, Ինչիւլուրըն, Արուրըն ձե

(Aldler und Marder) wurden von den (Jäger) getödtet. 21. Die (Hasen) der (Amerikaner) werden von den (Engländer), von den (Holländer) und von den (Spanier) besucht. 22. Die (Straßenräuber) sind von den (Richter) zum Galgen verurtheilt worden. 23. Der (Uhrmacher) hat von dem (Goldarbeiter), von dem (Bäcker) und von den (Fischer) gesprochen.

Կը սպանին . 21 . Ամերիկեցւոց նաւահանդիսաները , անգղիացիներէն , հոգանդադիներէն ու սպանիացիներէն այցելութիւն կը դանեն (կը տեսնուին) . 22 . Աւազակները զատաւորներէն կախաղանի զատապարտեցան . 23 . Ժամագործը՝ սակերչին , հացագործին ու ձկնորսներուն վրայ խօսեցաւ :

Բաւար ձէ շերտեւորտը - լճաւորտը - արտաւորտը . 21 . Ագրիգաւորտը ինչո՞ւնորտը ինչեւէւերտեւ , ղըտըւորտը ձէ իգրտեւորտը շերտեւի գորտըտը . 22 . Ետ ինչեւէւեր հոգիներտեւ գրտեւ լերտեւերտեւ . 23 . Սորտը , գորտըտըտը , ինչիտեւիտեւ ձէ գորտըտըտը ինչերտեւ ինչերտեւ :

3. ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՈՒՈՂՈՒՄ

Բորտըտը լորտ * Եւտը արտըտըտը a , o , u Եւտորտերտըտը , յոգրտեւիտեւ ձէ a , o , u ինչերտեւիտեւ ինչերտեւիտեւ :

- Ա. 1. Der (Fleiss) des (Jüngling).
- 2. Die Breite des (Fluß).
- 3. Die Höhe der (Thurm*) und der (Berg).
- 4. Der Regen verdarb die (Weg).
- 5. Die Tiefe der (Abgrund*).
- 6. Die (Pferd) und die (Maulthier) gehören dem (König).
- 7. Die (Kenntniß) des (Wundarzt).
- 8. Die (Jahr) des (Greis).
- 9. Die (Traum*) des (Sohn).
- 10. Die (Nachtteil) des (Krieg).
- 11. Die (Platz*) der (Stadt*).
- 12. Die (Knopf*) des (Rock).
- 13. Das Rieseln der (Bach*).
- 14. Die (Augenblick) des

1. Երիտասարդին փոյթը . 2. Գետին լայնութիւնը . 3. Աշտարակներուն ու լեռներուն բարձրութիւնը . 4. Ենթեւը ճամբաները սպականեց . 5. Ընդունդներուն խորութիւնը . 6. Չիբը ու դրատաները թագաւորին են . 7. Վիրարուծին ծանօթութիւնները . 8. Երեքոյն տարիները . 9. Որդւոյն երազները . 10. Պատերազմին քնասները . 11. Քաղցին հրապարակները . 12. Թիկնոցին կոճակները . 13. Առուներուն կաշկաղէը . 14. Կեսնքին

1. Տեւի գորտըտըտը շերտեւի . 2. Չորտըտեւի . 3. Գորտեւերտեւի ձէ արտըտըտը ինչիտեւերտեւ . 4. Եւտըտըտը եւտըտըտը շերտ . 5. Ինչեւէւերտեւի շերտեւերտեւ . 6. Պեղեւէւեր ձէ ինչերտըտը ինչերտըտըտը . 7. Ճերտըտըտը լեւորտըտը . 8. Ինչեւորտըտը եւտըտըտը (եւտը) . 9. Ինչերտըտը ինչերտեւ . 10. Ճեւեւիտըտըտըտը . 11. Շերտեւիտեւիտըտըտը . 12. Բորտըտըտը ինչերտեւերտեւ . 13. Եւտըտըտըտըտը . 14. Ինչերտեւ

Lebens. 15. Die (Rosenstock*) sind stachelig. 16. Die (Schafhund) sind (Feind) der (Wolf*). 17. Man muß die (Schaf) den (Wolf*) nicht Preis geben. 18. Die (Fuchs*) werden von den (Hund) verfolgt. 19. Die (Krokodill) leben im (Milsfuß). 20. Der Biber hat (Enrenfuß*). 21. Wo sind die Fische und die (Stuhl*)? 22. Wo habet ihr die (Stock*), die (Hut*) und die (Handschuh) der (Gast*) hingestellt? 23. Hier sind die (Schuh) und die (Strumpf*). 24. Die (Tag) sind jetzt kurz, und die (Nacht*) lang. 25. Die (Pferd), die (Ruh*), die (Schaf), die (Schwein) und die (Gans*) sind sehr nützliche Thiere; die (Floh*) sind sehr lästig. 26. Habet ihr es den (Knecht) und den (Magd*) des (Wirth) gesagt?

Բ. Die (Stamm*) der (Baum*) theilen sich in (Ast*) und (Zweig). 2. Die (Zweig) beugen sich unter der Last der (Frucht*). 3. Die (Metall) und die (Edel-

գայրկեանները . 15 . Վարդերուն կոթերը փշախց են . 16 . Գամփունները գայլերուն թշնամի են . 17 . Ոչխարները գայլերուն պէտք չէ թողուլ . 18 . Աղուէանները շներէն կը հալածուին . 19 . Կոկորդիլանները նեղզտսին մէջ կ'ապրին . 20 . Կուղբը բաղինման սաւընէր ունի . 21 . Ո՞ր են սեղաններն ու աստանները . 22 . Հիւրերուն գաւազանները , գլխարկներն ու ձեռնոցները ո՞ր դրիք . 23 . Ահաւասակ հողածափներն ու զանկապանները . 24 . Հիմա օրերը կարճ ու գիշերները երկայն են . 25 . Չիբերը , կովերը , ոչխարները , խոզերն ու սագերը շատ օգտակար անասուններ են , լուերը շատ նեղաչացուցիչ են . 26 . Պանդոկապետին ծառաներուն ու աղախիններուն ասի ըսի՞ք :

1. Երաներուն բունները՝ սուսերու ու ճիւղերու կը բաժնուին . 2. Ոստերը պողոց ծանրութեան տակը կը ծռին . 3. Մե-

թ-տէտէտէտ . 15 . Կէտէտէտն ոտտէտէտ տէտ . 16 . Չօդտէտտէտէտէտէտ տտտէտ տէտէտ . 17 . Գտտտտտտտէտ տտտտտտտտ . 18 . Թիտտէտէտ տէտտէտտէտ տտտտտտտտ . 19 . Թիտտտտտտտտ նիտտէտ տտտտտտտտ . 20 . Գտտտտտտտտտ տտտտտտտտ . 21 . Պտտտտտտտ էտ տտտտտէտէտ նէտտտտ տէտէտ . 22 . Մտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ էտ տտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ . 23 . Իտտտէտ տտտտտտտտ էտ տտտտտտ . 24 . Շիտտտէտտտտտտ էտ տտտտտտտտտտտտտտտտտ . 25 . Պտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ էտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ . 26 . Պտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ էտ տտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտտ .

1. Ատտտտտտտտտտտտտտտտտտ էտ տտտ . 2. Իտտ . 3. Մտտտտտտտտտ էտ տտտ .

stein) findet man unter der Erde. 4. Die (Segelschiff) werden von dem (Wind) getrieben. 5. Die Wuth des (Wind) hat die (Baum*) entwurzelt. 6. Die (Feind) haben die (Thor) und (Thurm*) der Stadt zerstört. Sie haben die (General*) und (Kommissär) des (König) gefangen genommen, und die (Palast*) des (Herzog) geplündert. 7. Wer kennt nicht die Treue der (Hund), die Stärke der (Wildschwein) und die Schnelligkeit der (Hirsch) und (Delphin)? 8. Die (Wallfisch) befinden sich im (Eismeer). 9. Die (Häring) werden gesalzen, und die (Stockfisch) gedörret. 10. Die (Schatz*) von Asien fielen in die (Hand*) der Römer. 11. Hast du die (Brief) erhalten, welche du von dem (Secretär) erwartetest? 12. Hast du schon die Wörter auswendig gelernt? 13. Ich habe die (Wort) des (Bischof) nicht verstanden. 14. Man erwartet die (Rathschlag*) der (Herzog), der (Mar-

տաղներն ու աղնի քարերը գեանին տակը կը գտնուին. 4. (Առաջատու) նաւերը հոգին կը տարին. 5. Հոգին սաստիկութիւնը ծառերը արմատէն հանեց. 6. Քշմարիները քաղքին դռներն ու աշտարակները կործանեցին, թագաւորին զօրապետները ու գործակալները գերի բռնեցին, ու զուբսին պալատները կողոպտեցին. 7. Ո՞վ չգիտեր շան հաւատարմութիւնը, վայրենի խոզերուն զօրութիւնը, ու եղջերուին ու գզիփինին արագութիւնը. 8. (Պալէնա) կէտերը սառուցեալ ծոգու մէջ կը գտնուին. 9. Փայլուն ձկերը կ'աղէն, ու փրփրակները կը շորջընեն. 10. Մտայի գանձերը Հոսովայեցոց ձեռքն ինկան. 11. Նամակները որոնք քարտուղարէն կը սպասէիր, ընդունեցա՞ր. 12. Բառերը բերնուց սովեցցա՞ր. 13. Ես եպիսկոպոսին խօսքերը չըհասկըցայ. 14. Գուբերուն, մարաջխաներուն ու ծովապետներուն ու քա-

4. Եւթեւէթ իեթլեր ընդիւրդու իտերլեր. 5. Ռեւլիւրը լիտեթիւ ընդլուրը Ժոտեթ ընդլուրը. 6. Տիւնանուր լիգիթիւ Ժոտլուրը լի Ժուլլեթերիւ իտուդ իթիլեր, Ժոտլուրը Ժերլուրը լի նուլուրը իեթիւ թոթուլուր լի դիթիւ Ժերլուրը իտլուրը. 7. Բեոթիւն ուրեթուլլիթիւ, Իդու ոտուլլուրը թուլլիթիւ, իեթիւ լի Ժոտուր լիտուլուրը. 8. Ատ դուլլուրը դիթիւ Ժոտիլդիտե դուլլուրը. 9. Ռիլու դուլլուրը ուլուրը իտերլեր. Ժուլլերի թե Ժոտուրը. 10. Ատուրանուր իտլիլերի Ռուլլուրը Ելլերիւ թիլուր. 11. Պու թեթիլդիթիւ դիլլեթիլի Ժոտլուրը ուր լի. 12. Եւթիլերի թիլեթիւ Ելլեր իթիլի. 13. Պիւ Ժոտուրը Ժուլլերիւ ընլուրը. 14. Պիլլերիւ, Ժուլլուրը, Ժոտուրը լիտուրը լի ունլուրը Ժուլլու-

schall*), der (Admiral) und der (Magistrat). 15. Die (Papst*) werden von den (Kardinal*) gewählt. 16. Ich habe die (Geschenk) gesehen, welche die (Sohn*) des (Rath) von dem Abte erhalten haben. 17. Habet ihr die (Band*) gesehen, welche der Buchhändler dem (Dorfsarzt) geschickt hat. 18. Die (Jüngling) brechen oft zu leicht die (Band) der Freundschaft.

զարապետներուն խորհրդեանը կը սպասուի կոր. 15. Քահա- նայապետները կարգինաշներէն կ'ընտրուին. 16. Տեսայ (ան) պարզեաները, որոնք խորհրդականին որդիքը արբայէն ընդու- նեցան. 17. Տեսա՞ք (ան) հատորները որոնք գրքածախը գեղի բժշկին զարկեց. 18. Երիտասարդները շատ անգամ շատ զի- րաւ բարեկամութեան կապերը կը քակեն:

բեմաւորեմէ յետեւեմէ. 15. Բի՛՛ք քիչ-քիչը քիչ-քիչ-լուր-տան -ե- լեմէ. 16. Մի-լիք եււ-լուրընձն ը-հոյն յ-լուրն -լուրեւորը հետեւեւորէ կեորեմէ. 17. Քիչ-դժընձն՝ քեզի-ն հեթեմէն եււ- րընը հիւլեւորէ կեորեմէ-ն քիչ. 18. Ճ-հիւ քը-հը քո-թիւ-ք յ-լուրն ետեւեւէ քիչ քույ լեռնէ:

3. ԵՐՐՈՐԴ ՀՈՒՈՎՈՒՄ

Ա. 1. Die (Gott) der Römer. 2. Die Pracht der (Schloß). 3. Die Schönheit der (Bild). 4. Die Ver- waltung der (Spital). 5. Die Mannigfaltigkeit der (Schild). 6. Die Schilde der Aegyptier. 7. Die (Wurm) beschädigen oft die (Wald). 8. Die (Haus) des Kauf- manns sind schon verkauft. 9. Hier sind die (Band) und die (Halstuch). 10. Im (Schnupstuch) sind (Loch). 11. Kennet ihr den Mann und das Weib, welche

1. Հռոմացեաց աստուածները. 2. Բերդերուն շքեղու- թիւնը. 3. Պատկերներուն գեղեցկութիւնը. 4. Հիւանդանոց- ներուն խնամակալութիւնը. 5. Նշաններուն տարբերութիւնը. 6. Եզիպտացեաց վահանները. 7. Որդիքը շատ անգամ ան- տառներուն վնաս կ'ընեն. 8. Վաճառականին աները արդէն ծախած են. 9. Ահաւասիկ կապերը ու վզի լաթերը. 10. Թաշկինակին վրա ծակեր կան. 11. Կը ճանչնա՞ք ան մարդը ու

1. Բո՛ւ-լուրընձն իւ-հեւորէ. 2. Գ-լեւեւորէն լեւեւէ. 2. Թ-ն- լեւեւորէն կե-լեւեւէ. 4. Պի՛-րի-նեւեւորէն նիւ-րը. քիչ-քիչը լեւեւէ. 5. Ար՛-լուրընձն լեւեւորէ. 6. Մը-լուրընձն քիչ-քիչ-լուրը. 7. Գ-ք-ք- ւոր քիչ-քիչ-լուրը քիչ քիչ-ը լեւեւորէ. 8. Պ-լեւորէն-նեւ իւ- լեւորէ -նիւրընը քը. 9. Իւլեւոր յ-լուրը լեւ յո-լուրը քիչ-քիչ-լեւորէ. 10. Ե-լուրընձն քեւեւեւորէ լուր. 11. Պ-ն-ն-ն-ն-լուրը, ի-ն-ն-ն-ն-

auf den (Wiese). 11. Ich esse gern (Kirsche) und (Erdbeere). 12. Die Köchin hat (Erbsen), (Linse), (Rübe) und (Gurke) gekauft. 13. Der Saft der (Citrone) ist herbe. 14. Die (Schwalbe) sind die (Vorbodin) des Frühlings. 15. Das Glück verblendet die (Ehrgeizig).

բ . 1. Der Fisch hat (Flossfeder) und (Fischohr). 2. Die (Perle) findet man in (Perlenmuschel). 3. Mit den Augen unterscheidet man die (Farbe). 4. Die Arbeit ist angenehm dem (Fleißig), und unangenehm dem (Faul). 5. Gott ist der Erforscher der (Herz) der (Mensch). 6. Die (Heide) beten die (Götze) an. 7. Die (Christ) feiern den Sonntag, die (Jude) den Sonnabend oder Samstag, und die (Türke) den Freitag. 8. Ich liebe die Aufrichtigkeit der (Deutsche) und die Großmuth der (Ungar). 9. Die (Russe) und (Preuße) sind im engen Bunde mit Oesterreich.

11. Կենսա ու ելակ սիրով կ'ուտեմ . 12. Խոհակեր ազախներ, բողկ, վարունկ, սիսեռ ու սուզ գնեց . 13. Կիարսններուն հիւթը դառն է . 14. Ծիծառները զարնան աւետարներն են . 15. Բախտաւորութիւնը փառասերները կը կուրացընէ :

1. Չուկը լողալու թեւեր ու ականջներ ունի . 2. Մարգարիտները գաղաղկութիւն մէջը կը գանձին . 3. Աչքներով գոյները կը զանազանին . 4. Աշխատութիւնը փոյթեւանոցի հաճոյական, իսկ ծոյլն անհաճոյ է . 5. Աստուած մարդկան սրտերուն քննիչն է . 6. Հեթանոսները կուռք կը պաշտեն . 7. Քրիստոնեաները կիրակին, հրէաները շաբաթը, իսկ տաճիկները ուրբաթը կը ածեն . 8. Գերմանացոց պարզմտութիւնը, ու ունգարացիներուն մեծասրտութիւնը կը սիրեմ . 9. Ռուսերը ու Պոստլները Աւստրիացի հետ անմուկ զաշնաւու-

թաշերթոյթ եօթնաշնաշտի պէտքերով . 11. Քերուզ լէ շէտեթ վիճաշտերով . 12. Աշտ գործ, ինչոր, ինչոր, ինչոր լէ փոթիւթաւոր . 13. Աշտ գործաւորն ուսուց աշտ ար . 14. Գործաւորն ինչ որչոր փոթեթիւթերի րէրլեր . 15. Տեւլեթն ու իճողաւ ինչորաւոր լէ փոթեթեր :

1. Պալատն ինչեթե գործաւորն լէ գործաւորն լեր . 2. Ինչեթեր գործաւորն ինչեթ գործաւորն . 3. Ինչեթեր ինչ լէ ինչեթեր . 4. Չալալով գործաւորն ինչողաւ լէ ինչողալերն ինչողաւ ար . 5. Ալալ ինչաւորն ինչեթալերն ինչեթեթեթեթ րէր . 6. Փոթեթեթեթեր գործաւորն ինչողաւ լէ ինչողաւ ար . 7. Քրիստոնեաները պաշտ ինչողաւ, ինչողալերն ինչողաւ ինչողալ լէ փոթեթաւորն ինչողալ ինչողաւ . 8. Ինչողալերն ինչողաւ լէ ինչողալերն ինչողալ լէ ինչողալերն ինչողալերն . 9. Մոթեթաւոր լէ Պոստլերն ինչողալ լէ ինչողալերն :

10. Das Schloß des (Fürst) liegt auf dem (Fels). 11. Im Saale sieht man die (That) der großen (Held) gemalt. 12. Die (Affe) ahmen die Handlungen des (Mensch) nach. 13. Die (Narr) und (Thor) bewundern alle Dinge. 14. Er wird (Unannehmlichkeit) haben, wenn er sein Betragen nicht ändert. 15. Die (Verwandte) haben den Fleiß des (Knabe) und den Gehorsam des (Kneffe) gelobt. 16. Die (Reich) haben oft (Mohr) in ihrem Dienste.

բութեան մէջն են . 10 . Իշխանին բերդը քարածայտի վրայ է . 11 . Սրահին մէջ մեծ գիւցազանց գործքերը նկարած կը տեսնուին . 12 . Կապիկները մարդու գործքերուն կը նմանին . 13 . Խեղդերն ու անմիտները ամեն բանի վրայ կը զարմանան . 14 . Անհանգստութիւններ պիտի ունենայ, եթէ իր գնացքը չփոխեր . 15 . Ազգականները աղուն փղջժը, ու եղբորորդւոյն հազանդութիւնը գովեցին . 16 . Հարուստները շատ անգամ իրենց ծառայութեան մէջ սեւեր ունին :

աշտի՛ ռէ՛բ ի՛նքնի՛ք-ք ի՛նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 10 . Պէ՛նի՛ գ-լե-ի՛ գ-յ-լ-լ շէ՛ք ի-շերտի՛ք ԿԵ՛Ր . 11 . Սօ՛ն-ն ի՛նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր գ-հրե՛հն-լ-լ շէ՛ք ի՛նքնի՛ք լե՛տի՛նք ի՛տ-ի՛նք-ԿԵ՛Ր . 12 . Մ-յ-հ-ն-լ-լ ի-ն-ն ի-նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 13 . Տե՛լ-լ-լ լե՛ -հ-գ-լ-լ ԿԵ՛Ր լե՛յե՛ ի-նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 14 . Լ-լ-լ հ-ր-ե-ի-նքնի՛ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր լե՛ք յ-բ-ն-ն լե՛տ-ի-նքն-ք . 15 . Ա-գ-լ-լ-լ լե՛ք-ն-ն լե՛ք-նքնի՛ք լե՛ք ի-նքնի՛ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 16 . Զ-ի-նքն-լ-լ-լ ե-ի-նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր ի-նքն-ք :

5. ԵՆՏՈՒԿ ՈՒ ԱՅԱՍՏԻ ԱՆՈՒՆՆՑ ՀՈՒՈՎՈՒՄ
64 — 69

1. (Cicero) Briefe. 2. (Hölsty) Gedichte. 3. Die (Cicero) sind zu allen Zeiten selten. 4. Haben Sie das Buch (Karl) zurückgegeben? 5. (Alexander) raffte eine Krankheit hin. 6. (Bernard) Hut hat eine hübsche Form. 7. Haben Sie nicht (Ludwig) gesehen? 8. (Franz) Freund ist nicht aufrichtig.

1. Կիկերոսի նամակները . 2. Հեօլցիին բանաստեղծութիւնները . 3. Կիկերոսներ ամեն ժամանակ քիչ կը գտնուին . 4. Գիրքը Կարոլոսին ետ տա՛իք . 5. Ազգասանդրը մէկ հիւանդութիւն մը բռնեց . 6. Բեռնարդոսին գլխարկը սիրուն ձև մը ունի . 7. Լուսովիկը չխեղա՛ր . 8. Փրանկիսկոսին բարեկամը անկեղծ չէ .

1. Զիւլերս-ն-ն ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 2. Հեօլցիին լե՛տի՛ք . 3. Հե՛ր-ն-ն ԿԵ՛ՆԵ՛Ր լե՛ք յ-ն-ն-ն-ն-ն . 4. Ի-նքն-ք ի-նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 5. Ի-նքն-ք ի-նքն-ք ԿԵ՛ՆԵ՛Ր լե՛ք ի-նքն-ք . 6. Պէ՛ն-ն-ն լե՛ք-ն-ն լե՛ք-ն-ն ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 7. Լ-նքն-ք լե՛ք-ն-ն ԿԵ՛ՆԵ՛Ր . 8. Փր-ն-ն-ն լե՛ք-ն-ն լե՛ք-ն-ն ԿԵ՛ՆԵ՛Ր .

9. Hier ist (Marie) Schwester. 10. (Karoline) Schuhe sind schön. 11. Schreiben Sie oft (Henriette)? 12. Ich habe es (Therese) gegeben. 13. (Richard) liest die Begebenheiten des (Telemach). 14. Gebet diese Birnen der (Karoline) und der (Henriette). 15. Die Nichte des (Officier) hat uns Pflaume, Weintraube, (Pomeranze), (Citrone) und (Limonie) gebracht. 16. Die (Gymnasium) und (Lyceum) wurden neu organisirt. 17. Die (Ingenieur) und (Mineur) haben ihre (Studium) in der militärischen Academie gemacht. 18. Heute erwartet man die Ankunft des (Courier). 19. Gestern wurden den (Grenadier) die (Tapferkeits-Medaille) ausgetheilt. 20. Habt ihr die (Officier) des italienischen (Regiment) gesehen? 21. Die (Acteur) des Hoftheaters können wahre Künstler genannt werden. 22. Ich schreibe einem Sohne und einer Tochter des (Advokat).

9. Ահա առիկ Գարիստիան քոյրը . 10. Կարողիմեկին հագած ափները աղուոր են . 11. Հանրիէթին յաճախ կը գրես . 12. Չանի Թերեզիային տուի . 13. Ռիքարտոսը կը կարգայ Տելեմաքին պատահարքը . 14. Տուէք սա տանները Կարողիմեկին ու Չանրիէթին . 15. Գործակալին եղբորը ազնիկը մեզի խաղող, թուրինջ, կիտրոն ու լեմոն բերաւ . 16. Կրթարանները ու վարժարանները նոր կարգի մտան . 17. Ճարտարապետները ու մեաաղագործները իրենց ուսմանը զինուորական ակադեմիայի մէջ սովորեցան . 18. Այսօր սուրհանգակին դալըստեանը կը սպասուի . 19. Երէկ Կրանադիրներուն յաղթութեան միտաներ բաժնուէցաւ . 20. Խաալական գունդին գործակալները տեսար . 21. Արքունի թէատրանին ղերասանները կըրնան ճշմարիտ արուեստագէտ կանչուիլ . 22. Փաստարանին մէկ որդւոյն ու մէկ դստերը կը գրես :

9. Ինչի՞ Գարիստիան ի՞նչ գրեց քեզ . 10. Գարուկիմեկին քանակաւորները կը գրեն . 11. Հանրիէթիէ ղեկի՞ տուցի . 12. Պէն ժոն Թերեզիայն ի՞նչ տուցի . 13. Ռիքարտ Թելեմաքն ի՞նչ գրեց քեզ . 14. Պատարարները Գարուկիմեկին ի՞նչ հարցանքներ տուցին . 15. Օգնականները ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին . 16. Թարգմանիչները, ի՞նչ տարեկաններ տեղեկութիւն տուցին . 17. Գաղտնիները ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին . 18. Պէտրոսն ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին . 19. Տեղեկարարները ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին . 20. Ինչպէ՞ս ղերասանները ղերեցին . 21. Փոստարանի ղերասանները ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին . 22. Պէն ժոն ի՞նչ տեղեկութիւն տուցին .

3. Habet ihr es — Herrn *m* Bruder gesagt? 4. Er ist nicht — Bruder *m*; er ist nur — Verwandter *m*; und der Andere, welcher heute bei ihm war, ist ein Better von ihm. 5. — Bruder *m* wird — Garten *m* und — Haus *s* verkaufen. 6. Er hat die Hälfte — Hauses *s* verkauft. 7. Ich werde ihm zu — Namens- tage *m* ein Geschenk machen. 8. Alle Fenster — Zim- mers *s* gehen auf die Gasse. 9. Ein Kind ist — Eltern unterworfen. 10. Man kennt den Baum an — Frucht *w*. 11. Der Regen befruchtet — Felder *s*. 12. Wo kommen Sie her? Wir kommen aus — Garten *m*. 13. Ein gutes Gewissen ist die größte Be- lohnung — Tugend *w*. 14. — Garten *m* und — Haus *s* gefallen Jedermann.

3. Իր եղբորը ըսի՞ք. 4. Ասի իր եղբայրը չէ. միայն ազ- գականն է, բայց միւսը, որնոր սյսօր իրեն բռնի էր, իրեն հօ- բարեւորակն էր. 5. Եղբայրս իր պարտեղը եւ իր տունը պիտի ծախէ. 6. Իր տանը կէսը ծախեց. 7. Ես իրեն անուանը օրը պարգևի մը պիտի տամ. 8. Իր խուցին ամեն պատուհանները ճամբուն վրայ կը նային. 9. Տղան ծնողացը հպատակ է. 10. Ծառը իր պտղէն կը ճանչցուի. 11. Անձրիւք պաղարեր կ'ընէ մեր դաշտերը. 12. Ուսկից կուզար. — Կեր պարտեղէն կուզանք կոր. 13. Բարի խղճմանքը մեր առարկինութեան մեծ վարձքն է. 14. Կեր պարտեղը ու մեր տունը ամեն մարդ կը հաւնի:

3. Պիտիտեղիկն զոնն տեղիկն է. 4. Պաղարերէ տեղի- կերէն քեր. Լսին դեռիկն տեղիկն տեղիկն օտն, հաւանքն օղ- արարար. 5. Գորարարն զաւելիկն լի է ինչիս արհմի. 6. Ինչիկն տեղիկն արհմի. 7. Արհմիկն տեղիկն տեղիկն զի- հեղիկն լի է ինչիկն. 8. Օրարարն հեղիկն տեղիկն տեղիկն զ- արհմի. 9. Չարհմիկն արհմիկն արհմիկն տեղիկն. 10. Արհմիկն տեղիկն տեղիկն արհմիկն. 11. Երարար օղարարն զիտեղիկն լի է ինչիկն. 12. Երարարն ինչիկն արհմիկն. — Պաղարիկն տեղիկն արհմիկն. 13. Գորարարն տեղիկն տեղիկն արհմիկն տեղիկն տեղիկն. 14. Հեր տեղիկն զաւելիկն տեղիկն լի է զիտեղիկն:

3. Թարար տեղիկն արհմիկն տեղիկն տեղիկն

1. Das Haus, wo ich wohne, hat 4 Stockwerke und 2 große Höfe. 2. Ich bewohne den zweiten Stock;

1. Աս տունը, ուր որ կը բնակիմ կոր, չորս դասկան ունի ու երկու մեծ բակեր. 2. Ես երկրորդ դասկանը կը բնակիմ.

1. Օրարարարն ինչիկն տեղիկն արհմիկն լի է ինչիկն արհմիկն արհմիկն. 2. Ինչիկն արհմիկն արհմիկն արհմիկն արհմիկն.

dere Eingänge *m.* 12. Die Natur ist eine offen Buch *s* für alle diejenigen, welche die Werke Gottes betrachten wollen. 13. Die Jagd ist sein herrschende Reizung *w.*

12. Բնութիւնը յայտնի գիրք մը է անոնց համար, որոնք որ Աստուծոյ գործքերը կ'ուզեն մտածել. 13. Արսարգութիւնը իրեն տիրող բերուած է :

Բնութիւնը յայտնի գիրք մը է անոնց համար, որոնք որ Աստուծոյ գործքերը կ'ուզեն մտածել. 13. Արսարգութիւնը իրեն տիրող բերուած է :

ԵՐՐՈՐԻ ԿԵՐՊ ՀՈՒՈՂՈՒԾ

1. O theuer Freund! einziges Trost *m* der dürftigen Menschen. 2. O angenehmes Hoffnung *w* unglücklich Menschen *m.* 3. Dem fröhlichen Gesange alle Vögel *m.* 4. Die Bären in den Wäldern kaltes Gegenden *w.* 5. Sie haben mir unendlichen Sorgen *w* gemacht. 6. In Tirol gibt es unzugänglichen Felsen. 7. In Rußland gibt es viele sumpfige Gegenden. 8. Ich ziehe frischen Butter *w*, Parmesankäse und schwarzen Brot *s* den besten Fleischspeisen vor. 9. Des Morgens nehme ich gewöhnlich ein Glas rothe Wein *m* und ein Stück trockene Brot *s.* 10. Sie haben mir

1. Ո՛վ հաւատարիմ բարեկամ. միակ միօթարու թիւն կարօտեալ մարդիկներու. 2. Ո՛վ յոյս, քաղցր թշուառ մարդիկներու. 3. Ամեն թունոց զուարթ երգին (ար.) 4. Յուրա կողմերու անտառներուն մէջ (գանձուած) արջերը. 5. Ինձի անբաւ հոգեր ըրիք. 6. Տիրող (գաւառին մէջ) շանցնուելի ժայռեր կան. 7. Ռուսաստան շատ ճարմային տեղեր կան. 8. Նոր կարակը, (բարմեզան) պանիրը, ու սև հացը աղէկ մտ կերակուրներէն վեր կը գտակ. 9. Առտընները հասարակօրէն գաւաթ մը կարմիր գինի ու կտոր մը շոր հաց կ'ուտակ (կ'անուտ). 10.

1. Ո՛վ միակ միօթարու թիւն կարօտեալ մարդիկներու. 2. Ո՛վ յոյս, քաղցր թշուառ մարդիկներու. 3. Ամեն թունոց զուարթ երգին (ար.) 4. Յուրա կողմերու անտառներուն մէջ (գանձուած) արջերը. 5. Ինձի անբաւ հոգեր ըրիք. 6. Տիրող (գաւառին մէջ) շանցնուելի ժայռեր կան. 7. Ռուսաստան շատ ճարմային տեղեր կան. 8. Նոր կարակը, (բարմեզան) պանիրը, ու սև հացը աղէկ մտ կերակուրներէն վեր կը գտակ. 9. Առտընները հասարակօրէն գաւաթ մը կարմիր գինի ու կտոր մը շոր հաց կ'ուտակ (կ'անուտ). 10.

heute viele würmige Zwetschken *w* gebracht. 11. Anhaltenden Bemühungen *w* sind immer vom Erfolge begleitet. 12. Die grasartige Pflanzen sind sehr zahlreich und gemein. 13. Sie machen viele überflüssig Ausgaben *w*. 14. Die Demuth ist der Grund alle christlicher Tugenden *w*.

Այսօր ինձի շատ որդեւան սալորներ բերիք . 11. Շարունակ աշխատութիւնները միշտ (ազէկ) հեռեւեռութեամբ միացեալ են . 12. Խոտի տեսակ անկերը խիստ շատ ու հասարակ են . 13. Շատ աւելորդ ծախք կ'ընէք . 14. Խոնարհութիւնը ամէն քրիստոնէական առարկանութեանց հիմն է :

Գործերը երէտեր կ'երեւոյն . 11. Ինչպէ՛ս շարունակե՛նք զգործերս . 12. Օրերս ի՞նչ փոփոխութիւններ կ'ունենան . 13. Չոք զգործերս չեմք արդարեւ . 14. Այլ ի՞նչ կ'ընենք զգործերս :

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

Պերտ էլնո՛ր րիւ զանազան ունեւոր իմաստներն հարմարն անարժան զիտո՛ր անիւնոյ :

1. Die Ehre ist mir theuer als das Leben. 2. Dieser Taffet ist schwarz als der andere. 3. Die Genügsamkeit macht den Körper gesund und stark. 4. Die bergigen Gegenden sind gesund aber minder fruchtbar als die Ebenen. 5. Das Fleisch ist nahrhaft als die Gemüse. 6. Wir haben jetzt viel warme Tage als im Monate August. 7. Er ist weit gelehrt als sein Bruder. 8. Diese Uebersetzung ist schwer. 9. Sein

1. Պատիւը ինձի կեանքէն պատուական է . 2. Աս կերպարը մեկայէն սև է . 3. Չափաւորութիւնը մարմնը աւելի առողջ ու զօրաւոր կ'ընէ . 4. Անտառային կողմերը աւելի առողջ բոսորդ քիչ պտղաբեր է . քան թէ դաշտայինները . 5. Միտը ընդեղեղններէ աւելի անուցիչ է . 6. Հիմա շատ աւելի տաք օրեր ունինք քան թէ աւգոստոս ամսոյն մէջ . 7. Իր եղբորմէն աւելի կարգաջող է . 8. Աս թարգմանութիւնս աւելի դժուարին է . 9.

1. Շնորհիւ, զանազան իմաստներն իմաստներն հարմարն անարժան զիտո՛ր անիւնոյ . 2. Պատիւնս ինձի կեանքէն պատուական է . 3. Ինչպէ՛ս շարունակե՛նք զգործերս . 4. Օրերս ի՞նչ փոփոխութիւններ կ'ունենան . 5. Ինչպէ՛ս շարունակե՛նք զգործերս . 6. Չոք զգործերս չեմք արդարեւ . 7. Ինչպէ՛ս շարունակե՛նք զգործերս . 8. Պատիւնս ինձի կեանքէն պատուական է . 9.

21. Ich habe (niemand) Rechenschaft zu geben. 22. Hat (niemand) nach mir gefragt? 23. (Niemand) ist hier gewesen? 24. Sagen Sie es (niemand), ich bitte Sie darum. 25. Ein (gewisser, e, es) Herr hat mir diese Neuigkeit erzählt. 26. Ich spreche von (e. gew.) Dame, welche Sie kennen. 27. Die morgenländischen Perlen haben (e. gew.) Glanz, welcher bei den anedru nicht zu finden ist. 28. (Gew.) Blumen schließen sich während der Nacht. 29. Es gibt (gew.) Thränen, die uns oft selbst täuschen, nachdem sie Andere getäuscht haben. 30. Man ritzt die Rinde (gew.) Bäume auf, um das Harz heraus zu ziehen. 31. Haben Sie (irgend ein, eine, ein) Freund in Preßburg? 32. Schlagen Sie ihm (was immer für ein) Frage über diesen Gegenstand vor; ich wette, daß er sie Ihnen auf der Stelle auflösen wird. 33. Wer immer die Menschen kennt, hat (wenig) Zutrauen in sie.

21. Ի տեղու մը հարցիլ աստիք չունիմ. 22. Ի տեղը զիս չհարցունց. 23. Հոս մարդ չեկիւմ. 24. Ի տեղու մը մ'ըսէք. կ'ազաչեմ. 25. Ի տեղն ինձի աս լուրս պատմեց. 26. Խօսքս խաթուճի մը վրայ է, որն որ կը ճանչնայք. 27. Արեւելեան մարդրիսները անանկ պայծառութիւն մը ունին, որն որ ուրիշներուն վրայ չգանձուի. 28. Ծաղիկներ կան որ գիշերը կը գոցուին. 29. Կան արցունքներ որ ուրիշները խաբելէն ետքը զմեզ ալ կը խաբեն. 30. Ծառեր կան որոնց կեղեւները կը փրցըտի խէտը հանելու համար. 31. Պրեսբուրգ բարեկամ մը ունիք. 32. Իրեն աս բանիս վրայ ինչ հարցում կ'ուզէք ըրէք, խօսք կը գնեմ որ անմիջապէս անգի լուծումը կու տայ. 33. Ով որ մարդիկ կը ճանչնայ, անոնց քիչ կը վստասի:

տեղիւ իմ. 21. Հիւ իմեայի հիւսու լեռեճեդիմ իտի. 22. Քիտե յե՞նչ
-տրտըն. 23. Պարտայ- իմե ինձեմի. 24. Ինչ- ետեդիմ,
իմեայի տե՞ղին. 25. Պար- հարտի- յան- յերի նիլ եմի. 26.
Սեռիւմ, -իւն ինձեդի յեր ի-տըն ինձեդի տի. 27. Կի-ն
տըն- իտ-նիլընն ինձիլերի ելլե ի-տըն ըր ի (տի-տընիլըն)
դըն-տըն ինձեդիմ իտի-նիլ. 28. Չիւն+ լուի ինձիլերի
ի-նիլը. 29. Կեռ ինձը յուլը պարընըն- լու-նիլընն հտե
դիւն տե- լու-տըն. 30. Ալըն լու ի լու-նըն- լու ինձի ի-դը-ն-
լուընը պարըն. 31. Պրես-պարըն- յեր պարըն-նու լու ին.
32. Պար- հարտի ինձեդիմ նե ինձեդ-նիլը ըս- տընն. յե-ն-
նիլըն ի նիլե ճե-նընը լեռիլ. 33. Իննն ին-նըն ինըն-ն,
-ն իննն- ինձիլը:

- 17. Das Gras und die Blumen — ganz verdorrt.
- 18. Glücklicher Weise — wir gutes Obst, um uns zu erfrischen.

Բ. 1. Er — ein geborner Franzose. 2. — wir nicht viel mehr Unterhaltungen in unserer Jugend? 3. Meine Schwestern — alle Tage Unterricht in der Geographie, als sie in Wien —. 4. Um eilf Uhr — wir noch zu Hause. 5. Der Graf — ehemals viel Geld. 6. Seine Brüder — Häuser, Gärten und Pferde, und jetzt haben sie nichts mehr. 7. Als unsere Schwester in Schlessien —, — sie immer wohlauf. 8. Ich — die verfllossene Woche in einer Gesellschaft, wo ich das Vergnügen — Ihre Frau zu sehen. 9. Der Herr Graf — vorgestern die Güte, uns zu besuchen; allein wir waren nicht zu Hause. 10. — Sie bei dem Begräbnisse? 11. Nein, ich — bei meinem Vormunde. 12. Wo —

17. Խոսան ու ծաղիկները բոլորովին չորցած են. 18. Բաղդերնէս աղէկ պատու ունինք զմեզ զօգտաբերելու:

1. Ծնընդեամբը գաղիացի էր. 2. Մեր տղայութեան ասեն ասելի շատ գրասանքներ չըրինք. 3. Քոյրերս վիէննա եղած ասենին ամէն օր աշխարհագրութեան դաս կ'առնուին. 4. Տասնուձեկին զեռ ասեն էինք. 5. Կոմսը յառաջ շատ ստակ ուներ. 6. Իր եղբարքը աներ, պարտեզներ, ձիեր ունէին, իսկ հիմա ալ բան ունին. 7. Քոյրերնիս Շլեսիա եղած ասեն, միշտ առողջ էր. 8. Ընցած շաբաթ ընկերութեան մը մէջ էի. ուր օր հրամանացը խաթուճը անանելու հաճութիւնն ունեցայ. 9. Երէկ չէ ասոյի օր Տէր կոմսը իր բարութեամբը մեզի այցելութեան եկաւ, բայց մենք ասունը չէինք. 10. Թագսան գացած էիր. 11. Չէ, դաստիարակիս բոլի էի. 12. Երէկ չէ
17. Օր է եւ չէ եւ լեւր ղիւրիւրիւն իւրեւրու ղիւր. 18. Պիւրբըննէս երինք զմեզ ղիւրեւր ղիւր:

1. Աւել իւրեւր ղիւր. 2. Քիւրեւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 3. Գըւրիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 4. Սոսն ու ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 5. Գոթիւրիւր եւ ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 6. Օրեւ ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 7. Գըւրիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 8. Կեւրն ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 9. Կեւրն ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 10. Իւրեւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 11. Խոյրը. ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր. 12. Կեւրն ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր ղիւր:

Sie denn vorgestern? 13. Gestern und vorgestern — ich Baden, meine Brüder — auch da, und wir — erst gestern Abend zurück. 14. Ich — einen Monat abwesend —. 15. Er — große Annehmlichkeiten auf seiner Reise —. 16. Wir — einen abscheulichen Weg —. 17. Wie lange — sie in Paris —? 18. — Sie einen bequemen Platz —? 19. Er — lange krank — 20. Was — Sie zu Ihrem Frühstücke —? 21. — die jungen Fürsten nicht auch in Wien —? 22. Ich — schon die Ehre — den Erzherzog zu sehen. 23. Ich — schon meinem Vater entgegen — als er angekommen. 24. Wir — günstige Nachrichten —. 25. — wir dieses Unglück nicht vor der Abreise unsers Vaters?

Գ. 1. Ich — vor elf Uhr bei Ihnen —. 2. Wir — auf lange des Vergnügens beraubt —, Sie zu sehen. 3. Ich glaube, wir — Schnee —. 4. — wir

մեկաւն օր ուր էիր. 13. Երէկ ու առջի օրը Պատեն էի. եղբարքս ալ հոն էին, զեռ. երէկ իրիկուն ետ դարձանք. 14. Եմիս մը հոն չէի. 15. Իր ճամբորդութեանը մէջ շատ զուարճութիւն ունեցաւ. 16. Գէշ ճամբու հանդիպեցանք. 17. Որչափ ատեն Պարիս կեցաք. 18. Հանդիստ սեղ մը դասաք. 19. Երկայն ատեն հիւանդ եղաւ. 20. Ինչ նախաձայնիկ ըրիր. 21. Պզտի իշխաններն ալ վիճենա չէն եղած. 22. Արհիզուքսը տեսնելու պատիւ ունեցած էի. 23. Հայրս երբ որ հասաւ, ետ իրեն զիմացն ելած էի. 24. Աղէկ լըեր առած էինք. 25. Աս գործարարութիւնը մեր հօրը երթալէն առաջ չեղաւ մի:

1. Տասնամեկին ձեզի պիտի գամ. 2. Երկայն ատեն զձեզ տեսնելու հաճութենէն պիտի զըրկըւիմք. 3. Կարծեմ ձիւն

չիլ. 13. Տէն լե ելելէնի կէն Պարտնտէ տէր. գորտուլը ըր՛ք որ օրորայը ըլլաք, որն տնն տեւա՛ր տեւա՛րտէ. 14. Պիք ոյ գորտը օնոր տեյնէ տէր. 15. Եօլը լսէ ընդհըլ զուլուս. 16. Ֆիւն Ելը ըստ կեւտի. 17. Նե՛ գորտը ընտն Փորտիտէ որորտունուլ. 18. Պիք ընդհըլ եր զուլուսն ուլու. 19. Խայնէ լուլըն ինտի տեւը. 20. Նե՛ գորտը լընէ երտնիլ. 21. Գիւլէն գեյլեր տե վիճենայն կիւլն տեյնէն գ. 22. Արտորտ գորտը կեօրտըն տեւա՛ր. 23. Պարտըն կեւտի լուլն տեյնէն կիւլն տէր. 24. Ելէ գորտըն եր լընըլըլ. 25. Պիւլե զորտըն կիւլն տեյնէն ելելէն տեյնէն տեյնէն գ տէ:

1. Սընտը օնորտէ տէն կեւտիտէր. 2. Խայնէ լուլն տէն կեօրտէն տեւա՛ր լընըլըլ. 3. Պարտըն կեօրտիտէ տէ գորտը կեւտիտէ.

morgen schönes Wetter — ? 5. — wir heute nicht mehr die Ehre — Sie zu sehen? 6. Wann — Sie die Gesälligkeit — uns Ihre Schmetterling-Sammlung zu zeigen? 7. Er — nicht in der Versammlung — er ist abwesend. 8. Meine lieben Kinder, ihr — weiter — im Deutschen, wenn ihr nicht immer so zerstreut wäret, wenn ihr auf das, was der Lehrer euch sagt, aufmerksam —. 9. — meine Schwester so glücklich — wenn sie nicht so tugendhaft wäre? 10. Sie — weniger leichtgläubig — wenn Sie mehr Erfahrung hätten. 11. Wir — mit unserem Schicksale nie unzufrieden — wenn die wahren Vergnügungen des Lebens uns besser bekannt wären. 12. Wenn Sie mehr Thätigkeit — —, so — Sie diesen Platz — haben. 13. Der Lehrer — nicht Ursache — sich zu beklagen, wenn Sie fleißig wären.

պիտի գոյ (ունենանք). 4. Վաղը աղէկ օր պիտի ըլլայ (ունենանք). 5. Այսօր ալ զձեզ տեսնելու ալ պատիւ պիտի չունենանք. 6. Ե՛րբ պիտի հաճիր մեզի ներ թիթեռներուն հաւարուք ցուցընելու. 7. Ժողովքի մէջ չըկրնար գանձուիլ ուրիշ տեղ է. 8. Սիրելի աղաք, շատ յառաջ կ'երթայիք գերմաներէնի մէջ. թէ որ այնտեղ ցրտած չըլլայիք, թէ որ վարպետին ըսածին մտադիր ըլլայիք. 9. Քոյրս սոսկէս երջանիկ կ'ըլլար, թէ որ այնպէս առարկնի չըլլար. 10. Շատ քիչ դիւրահաւան կ'ըլլայիք, թէ աւելի փորձեր ունեցած ըլլայիք. 11. Մեր բազմին վրայ երբէք դժգոհ չէիք ըլլար, թէ որ կենաց ճշմարտաւորութիւնները աղէկ ճանչնալու ըլլայիք. 12. Աւելի գործունէութիւն ունենայիք նէ, աս տեղոյս (պատուոյս) կը հասնէիք. 13. Վարպետը արանջալու պատճառ չէր ունենար, թէ որ դուք փութաջան ըլլայիք:

4. Երբե՛տէ հա՛ւ եյ՛ն օլ-ճ-՞ ր՛. 5. Պիտի՞-նար -իչն իտրե՛տրե-ճեյն. 6. Նե շահս պիչե -իչն Էի՛ի՛նե՛ Դճահ-ո՞ւնը իտ-թեթե-ճե՛ս -ի՛իչ. 7. Մե՛ճ-լի-տէ դ-լ-ն-ն-հալ, պ-լ-թ- իտրտէ տի՛ր. 8. Սե՛ճ-լի-լի- Էճ-՞-թ-լուր, նե՛հեճե՛տե Էթ իլերէ իտեր իտինչ եյեր օթ-տուր Գ-լ-ընեթ օլոյնդ, -ո-տ-նըլըն տեթիննե ֆիտր ֆօհա-լ օլուրե՛ճըլ. 9. Գըլթ-ր-տ-լը՛ էյեր ֆ-լի-լի-թիլի օլոյնըլուր դ-թ-տուր ֆ-թիլ- Էլ-ր-հոյ-ո-տ-ո- . 10. Էյեր շի-տե ի-թ-թ-ի՛նե՛ի՛նչ օլուրը դ- ֆ-տուր իե՛ճե՛ե՛լիլի օլ-ըլուրըլ. 11. Էյեր իերէտ Էօ՛ր -ի-ր-ր-ր-ն-ն- եյն ի-ն-ը՛ըլ օլ-ուրըլ, պիչի՛ դ-ի-ն-ը՛ըլ ի-լի-թիլի ի-ն-ո-տ-ո-ն-ը օլ-ը շտըտ. 13. Տ-հ- շի-տե իլի-ուր օլ-ուրըլ, դ- Դրթի-դեր իեթիլիլի իտինչ. 13. Ո-ն-ն-ըլ շտըլ իե՛թե՛ Էեթե՛դ դ-լ-ո-լ-ըլ, էյեր -իչ հ-հո-ր-թի օլ-ուրըլ:

Է. Mein Vater will, daß ich mehr Klugheit — und daß ich nicht so unbesonnen —. 2. Ich glaube nicht, daß du viel Fleiß im Zeichnen — und daß du so emsig als dein Bruder —. 3. Ich wünsche, daß Sie viel Vergnügen auf dem Lande — und daß Sie recht lustig —. 4. Ich will, daß Sie um sieben Uhr zurück —. 5. Glaubet nicht, daß diejenigen, welche freundlich gegen euch sind, immer eure Freunde —. 6. Ich wünschte, daß mein Vater bei meiner Prüfung zugegen —. 7. Ich wollte, daß meine Schwestern bescheidener —. 8. Sie glaubten nicht, daß das Studium der deutschen Sprache so leicht —. 9. — es möglich, daß Sie so viele Schwierigkeit — eine gute Aussprache zu erlangen? 10. Es — zu wünschen, daß Sie nicht alle diese Gänge gemacht —. 11. Ich kann kaum glauben, daß diese Herren so weit — —.

1. Հայրս կ'ուզէ որ ես աւելի խաշեմութիւն ունենամ, ու այդպէս անդդող չըլլամ. 2. Ձէի կարծեր որ դուն շատ փոյթ ունենաս նկարելու, եւ թէ դուն եղբորդ պէս փութաջան ըլլաս. 3. Կը բաղձամ որ զեղբ շատ զուարճութիւն ունենայք, ու շատ ուրախ ըլլաք. 4. Կ'ուզեմ որ ժամը եօթին ես դառնայք. 5. Իր կարծէք, թէ անոնք, որոնք անկի բարեկամութիւն կը ցուցնեն, միշտ ևեր բարեկամները ըլլան. 6. Կը բաղձայի որ Հայրս Հարցմունքիս ներկայ ըլլաք. 7. Կուզէի որ քոյրերս աւելի Համեստ ըլլային. 8. Ձէին կարծեր որ զերմաներէն լեզուի ուսումը այնպէս դիւրին ըլլայ. 9. Կարելի բան մըն էր որ այնչափ շատ դժուարութիւն ունենայիք, աղէկ արտաբերութիւն մը ստանալու Համար. 10. Բաղձալու բան էր որ դուք աս ամէն ճամբաները ըրած չըլլայիք. 11. Հազիւ կրնամ Հաւատալ, որ աս տէրերը այդպէս հեռու եղած ըլլան.

1. Փետերի՛ տի՛նէր է՛ տե՛ւնէ՛ տերնի՛ն ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 2. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 3. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 4. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 5. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 6. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 7. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 8. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 9. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 10. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու. 11. Պէն՝ սան՝ ըլլալու օր՝ օրի՛նէն՝ ըլլալու.

feit und aller Künste. 6. Ich (kaufen) einige schöne Kupferstiche, und (verkaufen) sie einem meiner Freunde. 7. Es (schaden) ihm nicht wenig, so gesünder zu sein. 8. Die Frau von Villacerve, welcher der Herr Testau eine Pulsader anstatt einer Blutader (öffnen), weit (entfernen), ihm ihren Tod vorzuwerfen, (vermachen) ihm eine Pension. 9. Georg (beleidigen) mich; er (sagen) mir (lächeln) nicht wenig (fürchten) er, ich möchte meine Gesinnung ändern. 10. Ich (haben) zu diesem Kleide drei Ellen Tuch (kaufen). 11. Die Römer (pflegen) die Asche und die Gebeine der Vorältern in Urnen aufzubewahren. 12. Die Dichter (vergöttern) oft in ihren Lobgedichten die Monarchen. 13. Die Jäger (erlegen) einen großen Hirsch, den sie in vier Theilen (zerstücken). 14. Die Amazonen (beherrschen) und (vertheidigen) ihren Staat selbst. 15. Es ist nicht nöthig, daß ich mehr

8. Քանի մը գեղեցիկ պղնձէ փորուածներ գնեցի. ու բարեկամներու մէկուն ծախեցի. 7. Իր աս մտքի վրայ ըլլալը իրեն քիչ փաստ չբար. 8. Այլապէս խաթուանը, որուն արեան երակին տեղ զարկի երակը կը արած էր Պր. Տեստաւ, չէ թէ միայն իր մեռնելը անոր երեսը չզարկաւ, հասցա իրեն ոտնիկ մ'ալ կապեց. 9. Գեորգ զիս վշտացուց. ծաղրելով մը ըսաւ որ իմ մտքս փոխելէս շատ մեծ վախ մը չունի. 10. Աս զգեստս երկը կանգուն ասուի գնաց. 11. Հռոմայեցիք սովորութիւն ունեին իրենց նախնեաց մոխիրն ու ոսկրոտիքը պահելու. 12. Բանաստեղծները իրենց գովեստներուն մէջ շատ անգամ իրենակաշները կ'աստուածացընէին. 13. Արարիները խոշոր եղջերու մը սպաննեցին ու չորս մաս բաժնեցին. 14. Ամազոնները իրենց տերութեանը անձամբ կը տիրէին ու կը պաշտպանէին. 15. Հարկ չկայ որ ասոր վրայ ալ խօսիմ, զան

էն ունեւորը զուլ տէր չունի իր լեզուի. 6. Պէտք է զգուշացնել զմտքը զի անոր լեզուի զգուշացումը կարգաւորուած է. 7. Իր աս մտքի վրայ ըլլալը իրեն քիչ փաստ չբար. 8. Այլապէս խաթուանը, որուն արեան երակին տեղ զարկի երակը կը արած էր Պր. Տեստաւ, չէ թէ միայն իր մեռնելը անոր երեսը չզարկաւ, հասցա իրեն ոտնիկ մ'ալ կապեց. 9. Գեորգ զիս վշտացուց. ծաղրելով մը ըսաւ որ իմ մտքս փոխելէս շատ մեծ վախ մը չունի. 10. Աս զգեստս երկը կանգուն ասուի գնաց. 11. Հռոմայեցիք սովորութիւն ունեին իրենց նախնեաց մոխիրն ու ոսկրոտիքը պահելու. 12. Բանաստեղծները իրենց գովեստներուն մէջ շատ անգամ իրենակաշները կ'աստուածացընէին. 13. Արարիները խոշոր եղջերու մը սպաննեցին ու չորս մաս բաժնեցին. 14. Ամազոնները իրենց տերութեանը անձամբ կը տիրէին ու կը պաշտպանէին. 15. Հարկ չկայ որ ասոր վրայ ալ խօսիմ, զան

darüber (sagen); denn ich (zweifeln) nicht, daß Sie mich verstanden haben. 16. Als Cicero schon alt war, (sagen), er (haben) nie (fühlen), daß sein Geist durchs Alter (schwächen) (sein). 17. Das Gewitter (werden) die Luft (reinigen) und (erfrischen). 18. Er (glauben) es nie, und (haben) es auch nie (glauben); allein einmal muß er es (glauben).

գի չեմ տարակուսիր որ հասկըցար . 16 . Կիկերոն երբ որ ալ ծերացած էր, կ'ըսէր . երբեք չեմ գիտեր որ հոգիս հասակու տկարացած ըլլայ . 17 . Օդի խառնութիւնը օդը պիտի մարբէ ու զովացնէ . 18 . Երբեք չհաւատար , ու երբեք չհաւատաց , բայց պէտք է որ մէկ անգամ մը հաւտայ :

հօգիտի տեղիւ . շէր — ուշադրելու չեմ գիտի ետ . 16 . Չէլերօ եւ շէր — չեմ իմնի իմնի լուրերուն — ու չեմ գիտի զան լայնիւ լուրերուն . 17 . Պեր — հեշտը ինչիւն է ինչիւն — լէտիտի . 18 . Աւ — ինչն է . լէ ինչն է . լայնի ելուի շէր տեղ — ինչն է :

Գ . ԿՐԱՆՈՐԱԿԱՆ ՔԱՅԵՐ

1. Ludwig (werden) von seinem Vater und von seinen Lehrern (lieben). 2. Sie (werden) von ihrer Mutter und von der ganzen Nachbarschaft (loben). 3. Wir — von unsern Däkeln (achten). Sie — von den Ihrigen (verachten). 4. Diese Herren — von Jesdermann (hassen). 5. Ich — lange von diesem Herrn (lieben). 6. Dieses Tuch — ehemals mehr (suchen). 7. So lange unsere Eltern reich waren, — wir von diesen Herren häufig (besuchen). 8. Diese Herren

1 . Լուդուիկոս հօրմէն ու գարպեաներէն կը սիրուի . 2 . Մօրմէն ու բոլոր ազգականներէն կը գովուի . 3 . Մենք մեր հօրեղբորմէն մեծ կը համարուինք . անոնք իրենց իրենցէն կ'անարգուին . 4 . Աս պարոնայք ամենէն կ'ատեցուին . 5 . Երկար ժամանակ աս պարոնէս սիրուցայ . 6 . Աս ասուխ յառաջ շատ կը բնտուէր . 7 . Քանի որ մեր ծնողքը հարուստ էին , աս պարոնայք սակայ մեզի սցցելութիւն կ'ընէին . 8 . Աս պարոնայք իրենց անհնա-

1 . Լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի . 2 . Այն լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի . 3 . Այն լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի . 4 . Պարոնայք հեշտը ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է . 5 . Պարոնայք ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է . 6 . Պարոնայք ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է . 7 . Այն լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի լայնի . 8 . Պարոնայք ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է ինչիւն է .

nennen) —. 21. Jedermann — es gerne (sehen), wenn diese Verbrechen (bestrafen), und so viele Geduld und Mäßigung (belohnen) —. 22. Er glaubt nicht, daß ich je von seinem Bruder (lieben) — —. 23. Es ist nicht unmöglich, daß diese Neuigkeit gestern (lesen) und (bekennen) — —. 24. Sie glauben nicht, daß wir von Ihrer Ankunft (unterrichten) — —. 25. Wir zweifeln nicht, daß Sie von unserer Abreise (benachrichtigen) — —. 26. Ich zweifle, ob alle diese Verbrechen (begehen) und (bestrafen) — —. 27. Ich glaubte nicht, daß diese Bedrückungen (erlauben) — —. 28. Jedermann — (wünschen), daß Herr Nion zu dieser Stelle (ernennen) — —.

մարդ կուզէր որ աս յանցանքները պատժուին ու այնչափ համբերութիւնն ու համեստութիւնը վարձատրուի . 22. Չհաւատար որ ես իր եղբորմէն երբեք սիրւած ըլլամ . 23. Ընկառելի չէ որ աս նորալուստ երէկ կարգացւած ու ճանչցուած ըլլայ . 24. Չէր հաւատար որ, մեր գաղտնեանը վրայ անզեկութիւն մը չունէինք . 25. Չէնք տարակուսիր որ մեր մեկնիլը գիտցած պիտի ըլլար . 26. Կը տարակուսիմ թէ աս ամէն յանքները եղած ու պատժուած ըլլան . 27. Չէի կարծէր որ աս կեղեքմունքը թող աքրուած ըլլան . 28. Ըմէն մարդ կը բազմար որ Տ. Նինն աս պաշտօնիս ընտրուի :

եւ ինքերէրէրէր ինչ որ ցուցանուածն ցուցանի ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 22. Պիտիմք ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 23. Պիտիմք ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 24. Սիւնն զորոյն ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 25. Պիտիմք ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 26. Պիտիմք ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 27. Ուրիշ ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն ցուցանուածն . 28. Ընտրուածն ինչ որ ցուցանուածն ցուցանուածն :

9. Es hat — diese Nacht (träumen*), daß Sie krank wären, — es (verlangen) mit Ihnen zu sprechen.
 10. Warum sind Sie nicht zu Ihrer Arbeit (gehen)?
 11. Sind Ihre Brüder mit der Post (fahren)? 12. Er würde auch (reiten) wenn es ihm der Arzt nicht (verbieten) hätte.
 13. Ich (müssen) in die Messe gehen.
 14. Ich will, daß du auch hinein (ging).
 15. Ich hätte nicht geglaubt, daß Sie allein hin (gehen usw. անկ.).
 16. Er hat seine Uhr hier (lassen), ich schicke sie ihm zurück.
 17. Hier ist der Ring, den er (versieren) hat, ich werde ihm denselben zurückschicken.
 18. Er hat mein Geschenk nicht (annehmen).
 19. Die Milch hat schon (sieden).
 20. Er (laufen) über Hals und Kopf.
 21. Wir sind den ganzen Tag (laufen).
 22. Er wird sich mit ihm lange über diesen Gegenstand (besprochen).
 23. Wir haben mehrere Stunden lang über diese Sache (sprechen).
 24. Er hat viel (leiden), ehe er (sterben) ist.
 25. Er hat sich selbst da:

9. Ըս գիշեր երազ անեսց որ. դուք հիւանդ էիք. ու ես կը բազմայի ձեզի հետ խօսելու. 10. Ինչու դուք ձեր գործքին չըգացիք. 11. Չեք եղբայրները սուրհանդակով գացին. 12. Չիտալ պիտի երթար, թէ որ բժիշկը իրեն արգելելու չըլլար նե. 13. Պատարապի պիտի երթամ. 14. Կուզեմ որ դուն ալ ներս երթաս. 15. Չէի կարծեր, թէ դուք առանձին հոն երթարք. 16. Ճամնացոյցը հոս թողուց, ես իրեն ես կը խաւրեմ. 17. Հոս է մասնին, որնոր ինքը կորսնցուց, ես զանի իրեն ես պիտի խաւրեմ. 18. Ինքը իմ պարզեւս չընդունեցաւ. 19. Կաթը արդէն եփեցաւ. 20. Գահազեմ կը վազէ. 21. Խեղճ բոլոր օրը վազեցինք. 22. Երկայն աս նիւթիս վրայ ինքը անոր հետ պիտի խօսի. 23. Հաս ժամեր աս բաներուս վրայ խօսեցանք. 24. Հաս կրեց, մեռնելէն յառաջ. 25. Ինքը

լէյ ինքնին. 9. Պս ինչի տէլ ինքնին տէ տէ ինքնին ինքնին ինքնին. 10. Ինչու ինքնին ինքնին ինքնին. 11. Գործը ինքնին ինքնին ինքնին. 12. Չէի տէ ինքնին ինքնին ինքնին. 13. Պս ինքնին ինքնին. 14. Ինքնին տէ ինքնին ինքնին. 15. Ինքնին ինքնին տէ ինքնին ինքնին. 16. Սինքնին ինքնին ինքնին. 17. Գործը ինքնին ինքնին. 18. Չէի տէ ինքնին ինքնին. 19. Սինքնին ինքնին. 20. Սինքնին ինքնին. 21. Պս ինքնին ինքնին. 22. Պս ինքնին ինքնին. 23. Սինքնին ինքնին. 24. Ինքնին ինքնին. 25. Ինքնին

Փոխարինելու համար չենք կարողանումք
հարմար գտնել:

1. Anstatt (dieses Wort) müssen Sie ein anderes Wort gebrauchen. 2. Er wird innerhalb (weniger Tag) ankommen. 3. Eine leichte Wunde oberhalb (die Augenbraunen). 4. Mittelst (das Geld) hilft man sich überall. 5. Um (unsere alte Freundschaft) willen werden Sie es thun. 6. Er wohnt unfern, unweit (das Thor). 7. Er ist ungeachtet (die Strenge) des Wetters abgereiset. 8. Trotz (das schlechte Wetter) ist er ausgegangen. 9. Er ist vermöge (ein Befehl) des Königes in Verhaft genommen worden. 10. Er wurde (sein Muth) wegen mit Lobsprüchen überhäuft. 11. Ein Soldat darf nicht aus (sein Glied) gehen. 12. Außer (eine große Anzahl) Bücher hat er noch drei Häuser bekommen. 13. Ihr habet allezeit Arme bei (ihr). 14. Warum haben Sie (dieses Befehl) entgegen gehandelt? 15. Ich wohne (er) ge-

1. Աս բառին տեղ ուրիշ բառ մը գործածելու էք. 2. Քանի մը օրէն կը հասնի. 3. Ինքիներուն վրան թեկնու վերք մը. 4. Մտեով ամեն տեղ օգնութիւն կը գտնուի. 5. Մեր հին բարեկամութեանն համար աս պիտի ընէք. 6. Գրանքով կը բնակի. 7. Ասանց օգին խառնութեանը նայելու ճամբայ ելաւ. 8. Թեպէտ զէշ օդ էր, դուրս ելաւ. 9. Թագաւորին հրամանաւը բանա զրեցաւ. 10. Իր քաջասրտութեանն համար շատ գովեստներ առաւ. 11. Չմնաօրը իր կարգէն դուրս պիտի չելլէ. 12. Շատ մը զընթերէի ի զատ երէք ալ տուն առաւ. 13. Միշտ քովերնիդ աղքատներ ունիք. 14. Ինչու աս օրինաց զէմ գործեցիք. 15. Իր զիմացը կը նստիմ:

1. Պոստը չենք գտնումք ձեր փոխարինելու համար. 2. Այն քանի օրէն կը հասնի. 3. Գրքով միջոցով ամեն տեղ օգնութիւն կը գտնուի. 4. Փոխարինելու համար չենք կարողանումք հարմար գտնել. 5. Ինչու մեր հին բարեկամութեանն համար աս պիտի ընէք. 6. Գրանքով կը բնակի. 7. Ասանց օգին խառնութեանը նայելու ճամբայ ելաւ. 8. Թեպէտ զէշ օդ էր, դուրս ելաւ. 9. Թագաւորին հրամանաւը բանա զրեցաւ. 10. Իր քաջասրտութեանն համար շատ գովեստներ առաւ. 11. Չմնաօրը իր կարգէն դուրս պիտի չելլէ. 12. Շատ մը զընթերէի ի զատ երէք ալ տուն առաւ. 13. Միշտ քովերնիդ աղքատներ ունիք. 14. Ինչու աս օրինաց զէմ գործեցիք. 15. Իր զիմացը կը նստիմ:

Lebens, in (die Blüthe) seines Alters. 33. Die Sonne scheint den ganzen Morgen in (meinem Zimmer). 34. Er ging neben (der König). 35. Er setzt sich neben (ich). 36. Der Pfeil ging über (mein Kopf) weg. 37. Man hat ihm die Aussicht über (allen diesen Leuten) gegeben. 38. Das Wasser läuft unter (die Brücke) weg. 39. Die Pferde haben ihn unter (ihre Füße) getreten. 40. Man muß die griechische Sprache vor (die lateinische) lernen. 41. Haben Sie die Pferde vor (der Kutsche) gespannt?

կրորդ տարին. ծագիկ հասակին մեռաւ. 33. Բոլոր առտու արեւը խուցս կը ծագի. 34. Քաղաւորին քովէն կ'երթար. 35. Քոզս կը նստի. 36. Կեանք զլիսուս վրայէն անցաւ. 37. Բոլոր աս մարդիկներուն տեսչութիւնը իրեն տրեցաւ. 38. Զուրբ կամրջին տակէն կ'անցնի. 39. Զիւրբ զինքը սուքներնուն տակը կոխկռակցին. 40. Յունարէն լեզուն լատիներէնէ առաջ սովորու է. 41. Զիւրբ կառքը լծեցիք:

Գոյնը իմն է՝ 33. Պիտիւնն ապակի ինչից շարժուող է. 34. Փոքիւնըն է՝ քիչիւնն ինչիւնն. 35. Երեւոյնն օրըն. 36. Օրը զլուսնէն է՝ ինչիւնն. 37. Պիտիւնն ապակի ինչից շարժուող է. 38. Սուքներնուն տակըն ինչիւնն. 39. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն. 40. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն. 41. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն:

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Կ Մ Ե Ս

Ա . Յ Օ Կ

152 — 153

Գոյնըն ինչիւնն է՝ 33. Պիտիւնն ապակի ինչից շարժուող է. 34. Փոքիւնըն է՝ քիչիւնն ինչիւնն. 35. Երեւոյնն օրըն. 36. Օրը զլուսնէն է՝ ինչիւնն. 37. Պիտիւնն ապակի ինչից շարժուող է. 38. Սուքներնուն տակըն ինչիւնն. 39. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն. 40. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն. 41. Անկողնըն զինքնունն լեզունն ինչիւնն:

1. — Hecker und Wiesen, die du siehst, gehören mir. 2. — jungen und alten Leute sind dieser Krankheit unterworfen. 3. — Allmacht und Weisheit

1. Տեսած արեւերդ ու մարդերդ իմն են. 2. Պզտիկներն ալ մեծերն ալ աս հիւանդութեանս տակն ինկած են. 3. Աստուծոյ ամենակարողութիւնն ու իմաստութիւնը մեզի սքանչելի է:

1. Կեանքն ինչիւնն է՝ քիչիւնն ինչիւնն. 2. Քիչիւնն ինչիւնն է՝ քիչիւնն ինչիւնն. 3. Պիտիւնն ապակի ինչից շարժուող է:

Պե՛րք էլ չէ՛ք յիշուի՛նք ինչո՛ւնք յո՛րք քո՛նք յիշուի՛նք է՛ :

1. Kennen Sie den Doctor D.? Sein Vater, von Geburt — Schwede, war — Schuster, und seine Mutter war — Nähterin. 2. Ist er — ehrlicher Mann, er sei nun — Jude oder — Christ! 3. Ich bin — Deutscher und jener Herr ist — Engländer. 4. Viele hielten euch für — Holländer. 5. Jener ist — Jäger des Fürsten. 6. Er wurde als — Slave in die Türfei geführt. 7. Er gibt sich für — Portugiesen aus. 8. Er war — geborner Jude, er ist aber als — Katholik gestorben. 9. Er gibt sich den Titel — Freiherrn. 10. Der Herr Siegfried hat die Stelle — Secretärs erhalten. 11. Jener junge Mensch hat das Handwerk — Tischlers gelernt. 12. Tintoretto, — italienischer Maler, aus Venedig gebürtig, war — Schüler des Tizian. 13. Die Lilie ist das Sinnbild der Bescheidenheit, — Tugend, die immer

1. Դ . վարդապետը կը ծանօնուի . Իր հայրը ծննդեամբ սուեկացի ու կոչկակար , իսկ մայրը գերման կ էր . 2 . Պատուական մարդ մըն է . կ'ուզէ հրեայ ըլլայ կ'ուզէ քրիստոնեայ . 3 . Ես գերմանացի եմ , իսկ ան պարտնը անգղիացի . 4 . Շատերը զձեզ Հոլանդացի կարծեցին . 5 . Ան' իշխանին որսորդն է . 6 . Իրբև . գերի Տաճկաստան տարեցաւ . 7 . Ինք զինքը Լուսիտանիացի կը ձեւացընէ . 8 . Ծննդեամբ հրեայ էր , բայց իրբև ուզաւ փառ մեռաւ . 9 . Ինք իրեն պարտնի տիպոս կուտայ . 10 . Սիկիֆրիդ' քարտուղարի պատիւ տուաւ . 11 . Ան երկտասարդը հիւան արուեստ (հիւանութիւն) սովորեցաւ . 12 . Տինտորետոյ իտալացի պատկերահանը' վեներիկցի , Տիտիանոսի աշկերան էր . 13 . Շուշանը համեստութեան նշանակ է , ան առաքինութեան , որն որ երթալով հազուապիւս կ'ըլլայ

1 . Քիչն չառնէ՛ք ինչո՛ւնք . Փե՛րքի՛ Շէ՛քտէ՛ Կոչուի՛նք ձե՛ք ինչո՛ւնք . 2 . Իշուի՛նք յիշուի՛նք յո՛րք . Ինչո՛ւնք ինչո՛ւնք յիշուի՛նք յո՛րք . 3 . Պե՛ն նիշէ՛ ի՛նչ ձե՛ք յիշուի՛նք . 4 . Չի՛նք յիշուի՛նք յո՛րք յիշուի՛նք . 5 . Օ՛րդն ինչո՛ւնք . 6 . Օ՛րդն ինչո՛ւնք յիշուի՛նք յո՛րք . 7 . Քիչն չառնէ՛ք յիշուի՛նք յո՛րք . 8 . Տաճկաստան չառնէ՛ք յիշուի՛նք յո՛րք . 9 . Քիչն չառնէ՛ք յիշուի՛նք յո՛րք . 10 . Սիկիֆրիդ չառնէ՛ք յիշուի՛նք . 11 . Օ՛րդն ինչո՛ւնք յիշուի՛նք յո՛րք . 12 . Քիչն չառնէ՛ք յիշուի՛նք յո՛րք . 13 . Չի՛նք յիշուի՛նք յո՛րք .

seltener wird. 14. Wie viele Kranke verdanken nicht die Wiederherstellung ihrer Gesundheit dem Aufenthalte in Baden, — kleinen Stadt, sechs Stunden von Wien. 15. Ich habe das Gedicht über die Religion, — Werk von Racine, gelesen. 16. Wir sahen das berühmte Labyrinth, — Werk des erfinderischen Dädalus. 17. Ulysses, — Sohn des Laërtes und der Antikleä, war König von Ithaka; er heirathete die Penelope, — Tochter des Ikarus.

կոր. 14. Որչափ հիւանդներ իրենց առողջութիւնն ստանալնին Պաւսէն կենալնուն շնորհակալ պիտի ըլլան, որն որ Ալեկնանայէն վեց ժամ հեռու պղտիկ քաղաք մըն է. 15. Հուսկինասին կրօնից վրայ (շինած) բանաստեղծութիւնը կարդացի. 16. Տեսանք հռչակաւոր լարիւրինթոսը, որն որ հարապիւս Գեղադորի գործքն է. 17. Ողիսեսու Ղայերափն ու Անտիկղեային որդին, Իթակայի թագաւորն էր. որն որ Պենեղոպեայ՝ Իկարոսի աղջկանը հեա կարգըւեցաւ:

Եւր, ղեր գնւնլւեթի թի կեթերէ անդիբ օլւյօր. 14. Նե՞ գըտօր էսթլւար գնեթլեթիթն զնլւթ զսլւթնը Պարեթթեթ, Պեթլեթն լւթը ---թն ---լւթ օլւն ղեր թիլւթ շեթրթե ---թն օլւթլւթըն ղօրթլւթ թեթլւթեր. 15. Բթնթն ինլւ իթթլւ շեթլւթլւ ղթնթ օթթթ. 16. Իգլթ գիլեթեր Տեթլւթնն իթթլւթ ղեթլւթ ղուլւթլւթնը իթթրթթ. 17. Ոլւթեթն՝ Լեթրթն շե Անթիլւթնըն օլւթլւթ, Իթթթն գթթլւթընը, թի Իթթթնն Փեթթլւթ ղըլւթլւթ իեթեթլւթն ղթթ:

Գնեթրնն ղեթլւթ ինննթ ղրլւթլւթ ղօր ղնեթլւթ իթթլւթ ղուլւթլւթ:

U. 1. Gestern kaufte mein Vater mir — Bücher, Federn, — Papier und — Tinte. 2. Mit — Geld kommt man durch — Welt, sagt das Sprichwort; und doch gibt es — Fälle, wo — Brot und Erdäpfel großen Haufen — Goldes vorzuziehen sind. 3. — Unvorgesehene Umstände haben mich gehindert, Ihnen

1. Երեկ հայրս ինձի գրքեր, գրիչներ, թուղթ ու թանաք գնեց. 2. Սակով, կըսէ առակը, աշխրբիս շորս գին կը պարտաւ. Ի վերայ պար ամենայնի գեղարքեր կան, ուր որ հացը ու դեմանախնձորը, մեծ սակի վաճառքներու վերադասուի է. 3. Անակնկալ պատահանքներ արգելեցին զիս, մեր գործքերուն

1. Տիւն գեթերթի ղանն ղթնլւթը, գնլեթլւթը, ղեթլւթ շե գթթթթթ լւթը. 3. Իթթլւթ գթթթթթթթ, Փթթլւթ ղթնթթթ իթլւթլւթը. Լթթն ղըլւթ ղթթթթթթթ իթթլւթ իեթը իթթթթ լւթըն ղուլւթլւթնը ղթթր. 3. Աթթնըլ ղթթթթթթթ, ղուլւթթթթթթթթթթթ

16. — Alter s verschafft — Klugheit w und Erfah-
rung. 17. — Kutscher m gibt — Pferden s Hafer.

Բ. 1. Des Kaisers der Befehl. 2. Des Müßiggangs
die Folgen. 3. Der Helden der Lohn. 4. Der Aeltern
die Sorgen. 5. Der Menschen das Leben ist kurz.
6. — Gränzen Oesterreichs sind: gegen — Osten
Rußland; gegen — Westen Italien und Baiern;
gegen — Süden die Türkei, und gegen — Norden
Sachsen und Preußen. 7. Preußen ist jetzt ein gro-
ßes Königreich. 8. Der Rhein, die Donau und die
Elbe sind drei große Flüße in Deutschland, so wie
die Weichsel in Pohlen. 9. Der Lauf der Donau ist
dem Lauf der andern Flüße Europas entgegen; denn
ihr Wasser fließt von — Abend gegen Morgen. Es ist
aber auch der Po in Italien und die Themse in Eng-

16. Հասակը խոհեմութիւն ու փորձ կը ծնանի. 17. Կառավարը
ձիերուն վարսակ կու սայ:

1. Կայսեր հրամանը. 2. Գասարկութեան հետեւու-
թիւնները. 3. Գիւցազանց վարձքը. 4. Ծնողաց հոգիքը.
5. Մարդիկներուն կեանքը կարճ է. 6. Աւարիայի սահման-
ները են, արեւելքէն Ռուսաստան, արեւմուտքէն Իտալիա ու
Պաւիերա, հարաւէն Տաճկաստան ու հիւսիսէն Սարսնիա ու
Բրուսիա. 7. Բրուսիա հիմայ մեծ թագաւորութիւն մըն է.
8. Ռէնոս, Գանուպ ու Էլպա Գերմանիայի մէջ երեք մեծ գե-
տեր են, ինչպէս որ Լեհաստանի մէջ Վիստուլա գետը. 9.
Գանուպին ընթացքը Եւրոպայի ուրիշ գետերուն ընթացքին
հակառակ է. որովհետեւ իր ջուրը արեւմուտքէն գէպ ի արեւ-
ելք կը վազէ. Բայց կայ նաեւ Բոյ գետը Իտալիայի մէջ Թե-
միս (Տամայիս) գետը Անգղիայի մէջ, որոնք նոյնպէս կը վա-

16. Եւ՛ — գըլըւնէլէ՛ + լէ լը — գըլը — գը հ — ըլ ետեր. 17. Ար-
դ — ճը դէյիլերէրէ ե — լը — գը լերէյոյ:

1. Չ — որըն է՛րի. 2. Ա՛ւրբէլիյին — ըն — . 3. Գ — հրէ՛մնւրըն
ի — հրէթի. 4. Ա՛ն — ւրըն գըլըլըլը. 5. Ար — ւրըն էօ՛րի — գը —
բը. 6. Ա — րբի — նըն ղի՛յոյը ի — ն թօլը — րան Մ — ի — լի — րան, ի — ն
դ — ի ըր — ն ի — ր — լի — լէ Պ — լի — եր, գըլըլէրի Ա — ր — րը —, լի — ւր
րան Ս — ր — անի — լի Պ — ր — րը. 7. Պ — ր — լի լի՛րի դի՛ր դի՛ր — լի — գը —
լըլըլը գը. 8. Բի — ն —, Թ — ան —, լի Էլ — ւ — նի — ւրբի — նըն ի — լըլի — յի —
լըլըլը բը. ն — ըլ ի ի — նի — ր — վ — ր — րէլ. 9. Թ — ան — նըն
— գըլը Ե — ր — օ — նըն դ — լի — լըլըլըն — գը — ըն — գըլը բը. լի —
ի ըն — ն յո — ն ի — ն դ — ի ըր — ն ի — ն թօլը — յո թօլը — ր — գը —
Պ — ան — ր — լի Փ — լըլը ի ի — լի — ր — լի թի — ղի — ի ի — իլի — ի — ր —

Ինչպիսիք են ինչպիսիք հարկերը են հարկերը ինչպիսիք են հարկերը
հարկերը ինչպիսիք են հարկերը

1. Ich (haben) weniger Geschäfte als du? 2. Du (haben) noch die nämliche Köchin? 3. Wie viel (er haben) Arbeiter? 4. Was (sie haben) gesagt? 5. (Die Fürstin haben) einen schönen Palast? 6. (Sie haben) schon Nachrichten von ihm? 7. (Sie haben) Lust zum Studieren? 8. (Ihre Brüder haben) gute Hoffnungen? 9. (Ihre Schwestern haben) Ursache, sich über jemand zu beklagen? 10. (Sie haben) welchen Arzt? 11. (Ich sein) denn so ungesellig? 12. (Du sein) so unaufmerksam in der Schule? 13. (Herr E. sein) zu Hause? 14. Nein; (ist er) nicht da, (so ist er) in der Stadt. 15. (Die gnädige Frau sein) zu Hause? 16. Ja, (ist sie) da, aber (hat sie) jetzt zu thun. 17. (Möchte ich) gern die Ehre haben, mit ihr zu sprechen. 18. (Will ich) Sie gleich anmelden. 19. (Ich darf) Sie um Ihren Namen bitten. 20. (Die Donau sein) zugefroren? 21. (Die Eier sein)

1. Քեզմէ քիչ գործք ունի՞մ ես . 2. Նոյն խոհակերուհին ունիս . 3. Քանի՞ գործաւոր ունի . 4. Ի՞նչ քոյք . 5. Տիկինը զեղեցիկ պալատ մը ունի՞ . 6. Իրմէ լուրեր ունի՞ք . 7. Ուսման բաղձանք ունի՞ն . 8. Եղբայրներնիդ բարի յոյս ունի՞ն . 9. Քոյրերնիդ պատճառ ունի՞ն մէկու մը վրայ դանդաղակու . 10. Ո՞ր բժիշկը ունիք . 11. Ես սյրպէս ձանձրացուցի՞չ եմ . 12. Դասատունը սյրպէս անմտադիր ես . 13. Տէր Է . ա՞նձն է . 14. Չէ, հոս է, բաղաքն է . 15. Խաթունը ա՞նձն է . 16. Հրամարես հոս է, բայց հիմայ գործք ունի . 17. Կը բաղձայի, իրեն հետ խօսիլ . 18. Շուտով պիտի յայտնեմ . 19. Կ'ազատեմ անուննիդ շնորհք քրէք . 20. Դանուբը ստոկեցա՞ւ . 21. Հաւկիթ-

1. Պէնի՞մ -եմքեմ -չ էլի՞մ լուր . 2. Աճը քորն ինչ է՞ ճարտար . 3. Գուն էլի՞նք լուր . 4. Նե՞ տեղիկն է . 5. Պէն քորն ինչ էլի՞նք -եքայն լուր . 6. Օրսն է -դէրիկն էլ լուր է . 7. Ի՞նչ հիւսիսներն լուր է . 8. Գորտը լուրն էլի՞նք -եքայն լուր է . 9. Գուրտը լուրն էլի՞նք դիրիկն էլի՞նք լիտիւնք ինչ էլի՞նք -եքայն լուր է . 10. Հեղիկն էլի՞նք քիչ քիչ . 11. Պէն արտար լիտիւնք քիչ է . 12. Մեծիկդդ արտար էլի՞նք քիչ է . 13. Լ . Աչ - ելի՞նք քիչ քիչ . 14. Խոյնը արտար տեղիկն էլի՞նք քիչ . 15. Գորտը ելի՞նք քիչ քիչ . 16. Ի՞նչ էլի՞նք արտար քիչ է . 17. Օրսն էլի՞նք -եքայն էլի՞նք քիչ է . 18. Հեղիկն արտարն էլի՞նք . 19. Արտարն արտարն էլի՞նք քիչ է . 20. Թանաք արտարն էլի՞նք . 21. Երտարն էլի՞նք քիչ է .

frisch? 22. (Ich haben) nicht Recht? 23. (Du haben) nicht Lust, spazieren zu gehen? 24. (Dein Vater haben) nicht mehr Erfahrung als du? 25. (Sie haben) noch nicht Durst?

ներք թարմ են. 22. Իրաւունք չունիմ. 23. Չբուսնիք երթալու կամք չունիս. 24. Հայրդ քեզմէ աւելի փորձ չէ՞ մի. 25. Դեռ ծարաւ չունիք:

լեր. 22. Հոգի՞ս ե՞տ՞ /ս. 23. Կեռելիք քեզմէ քիչ է՞ քան քեզ. 24. Պարզ է՞ քեզմէ քիչ քան քեզ. 25. Ցանկալի է՞ քեզմէ քիչ քան քեզ:

Փոխելի է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 200

1. Mein Onkel wünscht, daß (sagen) Sie nichts davon. 2. Erlauben Sie, daß (führe) ich Sie dahin. 3. Ich wünschte, daß (machten) Sie die Reise mit mir. 4. Meine Mutter will durchaus, daß (gehe) ich morgen hin. 5. Er will, daß (abreise) ich Donnerstag. 6. Mein Vormund will, daß (lerne) ich Klavier spielen. 7. Ich wünschte, daß (sprächen) Sie öfter deutsch, und daß (übten) Sie sich alle Tage in dieser Sprache. 8. Das sind die schönsten Gemälde, die (gesehen habe) ich je. 9. Das ist der beste Wein, den (getrunken haben) wir bei Ihnen. 10. Das ist der einzige Mensch, den ich (kenne) in Wien.

1. Հօրեղբայրս կը բաղձայր որ ասոր վրայ բանեմ չըսեք. 2. Հրաման կու տար, որ զձեզ հան տանիմ. 3. Կը թաղանջի, որ ծամբարդուսթիւնը ինձի հետ ընեիր. 4. Մայրս անհրաժեշտ կ'ուզէ, որ վաղը հան երթամ. 5. Կ'ուզէ որ հինգշաբթի երթամ. 6. Դաստիարակս կ'ուզէ որ փանդիս զարնել սովորիմ. 7. Կը բաղձամ որ սուէյ գերմաներէն խօսեիր. ու ամէն օր աս լեզուիս մէջ վարժեիր. 8. Մինչուկ հիմա տեսած պատկերներնուս մէջ ամենէն գեղեցիկներն են. 9. Չեք բոլոր խմած գինիներնուս մէջ ամենէն աղէկն է. 10. Ըս մէկ հասիկ մարդն

1. Անձամ որչէ՛ն լեր է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 2. Սիւն է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 3. Պե՛տ է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 4. Անձ է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 5. Ինչ է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 6. Լա՛ն է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 7. Արտալեր է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 8. Պե՛տ է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 9. Սիւն է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ. 10. Ել՛ն է՞ քան քեզմէ քիչ քան քեզ.

(lächeln) Miene. 5. Das ihm (auftragen) Geschäft. 6. Eine flug (handeln) Mutter. 7. Der (wüthend eindringen) Feind. 8. Er antwortete ihm (lächeln). 9. Der König empfing ihn (sitzen). 10. (Täuschen) von diesem Traume, folgte ich ihm blindlings. 11. (Aufmuntern) griffen die Sachsen zu den Waffen. 12. Was muß ein Geist, von der Erde (wegnehmen), bei dem ersten Eintritte in das Land der Vollkommenheiten fühlen? 13. Ein Diamant, in nackten Felsen (verbergen), wer sucht ihn dort? 14. Von Tifan (anführen), glaubten sie mehr als gemeine Menschen zu sein. 15. Seine Excellenz übersenden mir das Formular des zu (leisten) Eides. 16. Die zu (bleichen) Leinwand wird zuerst in Wasser eingeweicht. 17. Die zu (abwenden) Gefahr fordert viele Anstrengung.

երես մը . 5 . Իրեն յանձնուած գործքը . 6 . Իմաստութեամբ գործող մայր մը . 7 . Քեզի կատաղութեամբ յարձակող թշնամին . 8 . Պատասխան տուաւ իրեն ծիծաղելով . 9 . Թագաւորը նստած ընդունեցաւ . 10 . Ըստ երազէն խարւելով կարար անոր ետեւէն գացի . 11 . Սարսնիկացիք սիրտ առած՝ զէնքի ձեռք գարկին . 12 . Ինչ զգայ պիտի հոգի մը . երկրէն ելած առջի՛ անգամ կատարելութեանց երկիրը մտած առեմը . 13 . Մերկ ժայռերու մէջ պահուած ադամանոց մը ով հոն կը բնտռէ . 14 . Տիփանէն խարւած , զիրենք հասարակ մարդիկնե՛րէն աւելի բան մը կը կարծէին . 15 . Կաղաչեմ խարէիք ինձի երգում ըլլըւելուն ձեւը . 16 . Ճերմկցուելու կտաւը , նախ եւ առաջ ջրոյ մէջ կը կակղցուի . 17 . Հեռացուելու վտանգը շատ ճիգն կը պահանջէ :

5 . Օն սիֆորըս զլանուաւ իւր լուսնի . 6 . Ընդլուստ արժեքնան ան . 7 . Սեփն իւր լեռնիկէ իւր ըլլ զլու հոգն իրեն արժեքն . 8 . Օն իւր լեռնիկէ քեզի լեռնիկէ . 9 . Փարսիւն զնսն իւր լեռնիկէ իւր լեռնիկէ . 10 . Պարսիւն լեռնիկէ լեռնիկէ քեզի լեռնիկէ իւր լեռնիկէ . 11 . Սարսնիկացիք իւր լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 12 . Պարսիւն լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 13 . Պարսիւն լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 14 . Թիփանէն լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 15 . Երկիր լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 16 . Պարսիւն լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ . 17 . Թիփանէն լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ լեռնիկէ :

2. Բ-յեր-ը Ինքերնէր

1. Diese Taschenuhr (bleiben stehen). 2. Dürfte ich Sie wohl (zu fragen)? 3. Er hieß mich (zu schreiben). 4. Er hilft mir (zu arbeiten). 5. Ich hörte ihn (singen). 6. Er lebrt ihn (lesen). 7. Ein Mann von Ehre muß sein Wort (halten). 8. Ich sehe ihn (kommt). 9. Ich habe nicht (zu kommen) dürfen. 10. Er hat ihn (zu kommen) heißen. 11. Ich hätte eher kommen (gekonnt). 12. Er hat mich nicht gehen (gelassen). 13. Ich habe ihn nicht sehen (gemocht). 14. Man hat ihn bezahlen (gemußt). 15. Er hat es (zu thun) sollen. 16. Ich habe es lesen (gewollt). 17. Es fängt an (donnern). 18. Ich höre auf, (schreiben). 19. Wir hoffen, glücklich (werden). 20. Wir hütthen uns, (lügen). 21. Ich thue es, dir (zu gefallen). 22. Wir essen um (zu leben), wir leben um selig (werden). 23. Er versäumte nichts, um es (erlangen). 24. Er that

1. Աս ծոցի ժամացոյցը կը կենայ. 2. Կըրնայի՞ հարցընել. 3. Հրամայեց որ գրեմ. 4. Աշխատութեանս օգնեց. 5. Լսեցի որ կ'երգէր. 6. Ինձի կարգաւ կը սովորեցընել. 7. Պատուական մարդ մը խօսքը բռնելու է. 8. Կը տեսնեմ որ կու գայ. 9. Չկրցայ գալ. 10. Հրամայեց որ գայ. 11. Կըրնայի յառաջագոյն գալ. 12. Չթողուց որ երթամ. 13. Չուզեցի տեսնել. 14. Ստիպեցաւ վճարել. 15. Պարտական էր ընել. 16. Ուզեցի զանի կարգաւ. 17. Արտաւ կը սկսի. 18. Գրեւէն կը դադրիմ. 19. Կը յուսանք որ բախտաւոր կ'ըլլանք. 20. Սուս զրուցեւէն կը զգուշանանք. 21. Չեզի հաճոյ ըլլալու համար կ'ընեմ. 22. Եպրելու համար կ'ուտենք. երջանիկ ըլլալու համար կ'ապրինք. 23. (Ուզածին) համեմելու համար բան չմնաց որ չընէ. 24. Չանի

1. Պոս քայնն աննից արտայայտ. 2. Անոյ արդէնն քայնի. 3. Եւզեմք ետք երեք. 4. Ինքեք երբեք երեք. 5. Թիւր- քիւ լաւըրհաւընել էլնիքի. 6. Պանն օգնութեք էայրեքի. 7. Ենն էինդար օլնն սեպեքնիս իսննալը. 8. Կեւեքիսն էեքիայրն. 9. Կեւեքեքի. 10. Կեւեքեք ետք երեք. 11. Տոսն եւէնել քեքեւեքիքիքիքի. 12. Պրեքիսարք էլնիքի. 13. Կեքեքեք էինեքեքի. 14. Եքեքեքեք քեքիդար օլնն. 15. Ինքեք էքի. 16. Օգնութեք էինեքի. 17. Կեք էինեքեքեք արլայայ. 18. Եւնայք քիւրնն էքեքի. 19. Ունայք էլնն էքեքեք. 20. Եւնն էքեքեքն աննըրը. 21. Սեքի քեքիդար օլնն էլնն էքեքի. 22. Եւնն էլնն էքեքեք, լեք քանն օլնն էլնն էքեքեք. 23. Մեքեքեքն էքեքեք էլնն էքեքեքի քեքիարք. 24. Օնն քեքեքի էլնն

dauern? 9. Ist diese Krankheit unheilbar. 10. Ich habe Vergnügen an diesem Spiele. 11. Du hast Appetit heute. 12. Wir haben heute Zeit, spazieren zu gehen. 13. Die kleinen Vögel haben noch Federn. 14. Wenn er so reich ist, ist er doch ehrlich. 15. Ist dieses unsere Pflicht, folgt daraus... 16. Wenn ich nach der Mode lebe, lebe ich doch bequem. 17. Damit ich es vergesse, will ich es aufschreiben. 18. Da er selbst kommt, bedarf es (nicht) Andern. 19. Weil ich krank bin, werde ich ausgehen. 20. Wenn ich dich sehe, freue ich mich. 21. Wenn es auf's Neueste kommt, weiß ich, was ich thun werde. 22. Wenn es geschehen kann, thue ich es. 23. Wenn er schon reich ist, ist er doch freigebig.

սանկուռ բան է մի. 9. Անբժշկելի հիւանդութիւն մը չէ. 10. Ամենեւին բազմանք չունիմ առ խաղիս. 11. Այսօր ախորժակ չունիս. 12. Չբոսանքի երթալու այսօր ժամանակ չունինք. 13. Պզտի թռչունները դեռ փետուր չունին. 14. Թէպէտ հարուստ չէ, բայց պատուական է. 15. Ասի մեր հոգը չէ, անկից կը հետեւի որ. 16. Թէպէտ եւ ըստ նորաձեւ սոփորութեան չեմ ապրիր կոր, իմերայ այսր ամենայնի հանդիսս կ'ապրիմ. 17. Արպէս զի չմոռնամ, կ'ուզեմ գրել. 18. Արոզհետեւ կու գայ կոր, ուրիշի մը հարկ չկայ. 19. Արոզհետեւ հիւանդ եմ, գուր պիտի չերթամ. 20. Չքեզ կը տեսնեմ նէ կ'ուրախանամ. 21. Երբոր վերջի ծայրը հասնի, զիտեմ ինչ պիտի ընեմ. 22. Եթէ կարելի է, կ'ընեմ. 23. Հարուստ ալ չէ նէ, առատաձեւն է:

ճե+ շե) Գ Գ. 9. Պ-- Ի--Ն--ԼԸԳ շե՛--ԸԸ ԳԵԻԼ. 10. Պե՛ն Գ-- Ե--ՆԳ--Ն հ--Ն ի՛նճե՛. 11. Պե՛ՅԻ--Ն ի՛Լ--հԸՆ ԻճԳ Գ--Գ. 12. Պե՛ՅԻ--Ն ի՛Ե՛ճԵԻ Ի՛ՆճԵԻ Ը--ԳՆԸԸ ԻճԳ. 13. ԳԻ--ՆԻ--Գ Գ--ՆԼԸԸԸ Գ--հ ի՛նճ-- ՆԵԻ ԻճԳ. 14. Չե՛ն ի՛ն ԳԵԻԼ Ի--Ե ԳԵ, ի՛նճԳ--ԸԸ ԳԸԳ. 15. Պ-- ԳԻ՛ՆԻ՛ Գ--ՆԸԸԸ ԳԵԻԼ, Ե՛Գ--Ն ԳԵԼԼԻ ԳԻԳ ԳԻ. 16. Ֆ--Գ--Ն ԻԵ՛ՆԻ՛ --ԳԵԻԵ ի՛ճԵԻ Ի--Գ ի՛Ե՛ճԵԻճԵ՛, Լ--ԳՆ Գ--հ ի--ՆԸԸԸԸ. 17. Պե՛ն Գ-- Ն-- ի--հԵԻԻ ԻԳԵԻ՛՛ ԳԻ Գ--Ն--ՆԻ՛ճԵ՛. 18. Չե՛ն ԳԻ Ե ի՛Ե՛ճԵ՛, Գ--Ն Գ--Ն Լ--ՆԸ՛ ԳԵԻԼ. 19. Խ--Ն Ե Լ--Ն--Ն--Գ--Ն, ԳԻ՛Ն--Ն ՆԸ՛ճԵ՛ճԵ՛-- Գ--Ն. 20. Սե՛ն ի՛ճԵԻ՛՛-Գ-Ե՛՛, Ն--Ն Ե Լ--Ն--Ն. 21. Սե՛ն ԳԵԻ՛ճԵ՛ճԵ՛ ԻԵ՛ճԵ՛ճԵ՛-Ե, ՆԵ Ե ԳԵ՛ճԵ՛ճԵ՛՛ ԳԵԼԼԻ՛՛. 22. ԼՆԵԳ Գ--ԳՆ ի--Ե, ԻԳԵ-- ԳԻ՛. 23. Չե՛ն ի՛ն ԳԵԻԼ Ի--Ե ԳԵ, ճե՛ճԵ՛Գ Գ ԳԻԳ:

Verstand¹ des Menschen schwach². 11. Die Weisheit³ Gottes ist wie das Licht⁴ des Himmels⁵. 12. Das Uebermaß⁶ der Leidenschaften⁷ ist gemeiniglich⁸ die Ursache⁹ des Unglücks¹⁰ der Menschen. 13. Die Armuth¹¹ ist der Lohn¹² der Faulheit¹³. 14. Die Ausbrüche¹⁴ des Zornes¹⁵, des Reides¹⁶ und des Hochmuthes¹⁷ zerrütten¹⁸ gewaltig¹⁹ das Gleichgewicht²⁰ der Flüssigkeiten²¹, das System²² der Nerven²³, und beschädigen²⁴ endlich²⁵ auch²⁶ oft²⁷ den Mechanismus²⁸ des Körpers²⁹. 15. Das Werk³⁰ lobt³¹ den Meister³². 16. Die Gewalt³³ tyrannisiert³⁴ die Welt. 17. Der Müßiggang³⁵ ist der Vater des Lasters. 18. Die Morgenröthe³⁶ ist die Freundin³⁷ der Musen. 19. Der Weise sieht³⁸ die Vergangenheit³⁹ und die Zukunft⁴⁰. 20. Die Vergebung⁴¹ ist die beste Rache⁴². 21. Nicht das Geld gehört⁴³ dem Geizigen⁴⁴, sondern⁴⁵ der Geizige dem Gelde. 22. Die Schmeichelei⁴⁶ ist die Gesellschafterin⁴⁷ des hohen⁴⁸ Glücks. 23. Sklaven⁴⁹ dienen⁵⁰ ihren Herren, Lasterhafte den Leidenschaften.

ասհման, Նիհայեմեղ. ¹ խելք, -ութ, շին. ² տկար, շտե՛ն. ³ իմաստութիւն, հիմեմ. ⁴ լոյս, շւշտ, Նուր. ⁵ երկինք, իշ. ⁶ զեղում, իւլմ, շիտարեմ, շտեմ. ⁷ կիրք, Նե՛ն. ⁸ հասարակօրէն, ետերիշի. ⁹ պատճառ, -եղեղ. ¹⁰ գոբախտութիւն, դեւ, ճեւտեմ. ¹¹ աղքատութիւն, ետոււլութ. ¹² վարձք, իմեմեմ. ¹³ ծուլութիւն, իեղեղեղեմ. ¹⁴ զեղում, իւլմ, շիտարեմ, հիմեմ. ¹⁵ բարկութիւն, ետե. ¹⁶ նախանձ, գընդմճ. ¹⁷ հպարտութիւն, ժեղեղեղեմ. ¹⁸ աւրել, շիտեղել, դոշտութ, -լի իմեմեմ. ¹⁹ բռնութեամբ, սաստիկ, շք ելե, ժեմ. ²⁰ հասարակչութիւն, արեմ. ²¹ խառնուածք, հիւթք, -լիւլի. ²² կարգ, -լի, իւլիմեմ. ²³ ջիղ, -իմեմ. ²⁴ կը վնասեն, շտար լեդեղեղեմ. ²⁵ վերջապէս, իմեմեմ. ²⁶ նաեւ, ալ, ար, արեմ. ²⁷ շատանգամ, ստեպ, շտ արեմ, -լի. ²⁸ կազմութիւն, իւլիմեմ. ²⁹ մարմին, իեմ. ³⁰ գործք, իլ. ³¹ կը գովէ, եշիլ. ³² վարպէտ, արար. ³³ բռնութիւն, շք. ³⁴ բռնաորութիւն ընել, շքդուլե՛ն իմեմ. ³⁵ գառարկութիւն, իւլիւլեմ. ³⁶ արշաղոյս, լե՛նութ, արուլ. ³⁷ բարեկամ, արեմ. ³⁸ կը տեսնէ, իտեմեմ (sehen). ³⁹ անցած բան, իլիլիլ լեյ. ⁴⁰ ապառնի, իլիմեմ. ⁴¹ թողութիւն, -ճիլ. ⁴² վրէժ, եմ. ⁴³ վերարեբիլ, ըլլալ. (պիլիմեմ) զմութ. ⁴⁴ ազահ, իւլմեմ. ⁴⁵ պլ, իլլ. ⁴⁶ շողորորթութիւն, եւլիմեմ. ⁴⁷ ընկեր, -հղղղ. ⁴⁸ բարձր, երջանիկ, իեմեմ, արուլ. ⁴⁹ գերի, եմեմ. ⁵⁰ ծառայել, իլարեմեմ իմեմ.

2. ԱՆՏՐԱԿՈՒՄ

1. Ein Gebet⁵¹, eine Thräne⁵², eine Hoffnung⁵³ beweist⁵⁴ für die Vorsehung⁵⁵ Gottes und ihr Erbarmen⁵⁶ mehr⁵⁷, als⁵⁸ die scharfsinnigsten⁵⁹ Systeme der Philosophen. 2. Die Gewohnheit⁶⁰ ist eine andere Natur⁶¹. 3. Lust⁶² und Liebe⁶³ zum Dinge⁶⁴ macht einem die Arbeit⁶⁵ geringe⁶⁶. 4. Eine alte⁶⁷ Gewohnheit verläßt⁶⁸ man schwer⁶⁹. 5. Ein Bißchen Muth⁷⁰ vertritt⁷¹ die Stelle⁷² einer großen Geschicklichkeit⁷³. 6. Ein vernachlässigter⁷⁴ Funke⁷⁵ verursacht⁷⁶ zuweilen⁷⁷ einen großen Brand⁷⁸. 7. Der Mensch sollte⁷⁹ trachten⁸⁰ eine gesunde⁸¹ Vernunft in einem gesunden Körper zu haben. 8. Die einsame⁸² Freude⁸³ ist eine schöne⁸⁴ Melodie⁸⁵ in der Wüste⁸⁶, wo kein Widerhall⁸⁷ den Wohlklang⁸⁸ verdoppelt⁸⁹. 9. Eine Stroh⁹⁰ Hütte⁹¹ wo man lacht⁹², ist mehr werth⁹³ als ein Palast⁹⁴ wo man weint⁹⁵. 10. Es ist selten, daß⁹⁶ ein Unglücklicher⁹⁷ Freunde⁹⁸ habe; aber noch seltener⁹⁹, daß er Verwandte¹⁰⁰ habe. 11. Die Japaner¹⁰¹ sind sehr¹⁰²

⁵¹ աղօթք, գոչում. ⁵² արցունք, կեռ իւլը. ⁵³ յոյս, սուս. ⁵⁴ ցուցնել, հաստատել, կտրելով. ⁵⁵ տեսչութիւն, նախախնամութիւն, Ալլահըն հիւնդի. ⁵⁶ ողորմութիւն, մեղմել. ⁵⁷ աւելի, շատ. ⁵⁸ քան թէ, քիչ. ⁵⁹ բարակ, նար, ինչ. ⁶⁰ սովորութիւն, սովոր. ⁶¹ բնութիւն, բնորոշ. ⁶² յօգարութիւն, մշտ. ⁶³ սէր, սահողակ. ⁶⁴ բան, իր, լին. ⁶⁵ աշխատութիւն, եփել, շահել. ⁶⁶ քիչ, ոչ. ⁶⁷ հին, երկ. ⁶⁸ կը թողու, դռնը (verlassen). ⁶⁹ ծանր, դժուարութեամբ, ուշ, կե՛ս էլ. ⁷⁰ սիրտ, ինչ. ⁷¹ կը բռնէ, կանցնի (եփելի) կեռ, (եփելի) թոյն. ⁷² տեղ, եր. ⁷³ ճարակութիւն, լինելի. ⁷⁴ զանցառու, անտարբեր, գոյտ օլնուհը, սովորել. ⁷⁵ կայծ, փշուղի. ⁷⁶ պատճառել, եղբայր օլնել. ⁷⁷ երբեմն, որչա՛ր քիչ. ⁷⁸ հրդեհ, կրակ, թե՛լ, ինչ. ⁷⁹ պէտք էր, լուշը ըրէ, մեղմել (sollen). ⁸⁰ ետե՛ք ըլլալ, ուրշտութիւն. ⁸¹ առողջ, ուշ, երկ. ⁸² առանձնական, եւլընը. ⁸³ տրտութիւն, ելնել. ⁸⁴ գեղեցիկ, կեռ. ⁸⁵ քաղցր երգ, թե՛լ ճաշ. ⁸⁶ անապատ, լեռ. ⁸⁷ արձագանդ, ելնել, գոչում. ⁸⁸ քաղցր ձայն, թե՛լ ըր. ⁸⁹ կրկնել, թե՛ր ըլնել. ⁹⁰ յարդէ, սուս, ինչ ըլնել. ⁹¹ հինգ. ⁹² խնայ, կեռ. ⁹³ լաւ, սիրելի, քիչ. ⁹⁴ ելնել. ⁹⁵ պալատ, երկ. ⁹⁶ լաւ, ուշ. ⁹⁷ քիչ կը պատահի որ, քիչ. ⁹⁸ զօրք, զօրք, ողորմելի, ելնել. ⁹⁹ բարեկամ, սուս. ¹⁰⁰ աւելի անտար, սուս փշ, շատ. ¹⁰¹ ազգական, լըն. ¹⁰² Յայտնացիք, ճշտել. ¹⁰³ լաւ, խիստ, լը, քիչ.

kleine¹ Leute² von Gestalt³. Sie haben einen dicken⁴ Kopf⁵, ein breites⁶ und plattes⁷ Gesicht⁸, eine eingedrückte⁹ Nase¹⁰, kleine Augen¹¹, einen weiten¹² Mund¹³ und ein dichter¹⁴ Bart¹⁵ hängt¹⁶ ihnen bis auf die Brust herab¹⁷. 12. Die Chinesen¹⁷ halten¹⁸ es bei dem weiblichen Geschlechte für eine Schönheit¹⁹, einen sehr kleinen Fuß²⁰ zu haben. Diesen Vortheil²⁰ verschaffen²¹ sie ihren Töchtern²² dadurch²³, daß sie dieselben überaus enge eiserne Schuhe tragen lassen²⁴.

3. Յոյնի Բնը Կարճէնը.

1. Die Liebe kennt²⁴ keine²⁵ Bescheidenheit²⁶, noch²⁶ der Zorn Mäßigung²⁷ und Rath²⁸. 2. In der Stille²⁹ und in der Ruhe³⁰ genießt³¹ oft der Weise sehr angenehme³² Augenblicke³³. 3. Die Wahrheit³⁴ und die Rose³⁵ sind sehr schön, aber beide³⁶ haben Dornen³⁷. 4. Auf der Erde³⁸ gibt³⁹ es⁴⁰ hohe⁴⁰ Berge⁴¹, tiefe⁴² Thäler⁴³, erhabene⁴⁴ Hügel⁴⁵, hohle⁴⁶ Klüfte⁴⁷, ebene⁴⁸ Felder⁴⁹ und schattige⁵⁰

¹ պզտիկ, փոքրիկ. ² մարդիկ, փոքրեր, հեռուք. ³ հասակ, արջ. (von Gestalt, հասակաւ, արջը) ⁴ հասակ, խոշոր, փոքր, երէ. ⁵ գլուխ, արջ. ⁶ լայն, եռլի. ⁷ ստափակ, եռլի. ⁸ երես, դեմք. փոքր, փոքր. ⁹ ստափակ եւ ներս մտած, փոքր փոքր, եռլի. ¹⁰ քիթ, արջ. ¹¹ աչքներ, փոքրեր. ¹² ընդարձակ, փոքր. ¹³ բերան, արջ. ¹⁴ խիտ, փանծ, արջ, փոքր. ¹⁵ մորթ, արջ. ¹⁶ իրենց կրծքէն վար կը կախի, փոքրերէն փոքրերէն կը կախուի, (herabhängen). ¹⁷ Սինեացիք, զինքնուրոյններ. ¹⁸ կանանց ազգի գեղեցկութիւն մը կը համարին, փոքր գոմարներ փոքրերէն փոքրեր. ¹⁹ սոք, սոք. ²⁰ առաւելութիւն, երկրէն. ²¹ կը պարտասան, կըրեն, կու տան, փոքրերէն. ²² գուտար, փոքր երջ. ²³ անանց խիտ նեղ երկրէն կոշիկներ հագնել կու տան, ընտրու փոքր փոքր շէնքերէն փոքրերէն. ²⁴ ճաննը նար, փոքր, փոքր. (kennen.) ²⁵ շափաւորութիւն, շափ, երջ. փոքր. ²⁶ սլալ, փոքր. ²⁷ շափաւորութիւն, փոքր. ²⁸ խորհրդակցութիւն, փոքր. ²⁹ հանգստութիւն, փոքր. ³⁰ զայնքէն, փոքր. ³¹ զուտ. ³² հանգստութիւն, փոքր. ³³ զայնքէն, փոքր. ³⁴ զայնքէն, փոքր. ³⁵ զայնքէն, փոքր. ³⁶ զայնքէն, փոքր. ³⁷ զայնքէն, փոքր. ³⁸ զայնքէն, փոքր. ³⁹ զայնքէն, փոքր. ⁴⁰ զայնքէն, փոքր. ⁴¹ զայնքէն, փոքր. ⁴² զայնքէն, փոքր. ⁴³ զայնքէն, փոքր. ⁴⁴ զայնքէն, փոքր. ⁴⁵ զայնքէն, փոքր. ⁴⁶ զայնքէն, փոքր. ⁴⁷ զայնքէն, փոքր. ⁴⁸ զայնքէն, փոքր. ⁴⁹ զայնքէն, փոքր. ⁵⁰ զայնքէն, փոքր.

10. Keine¹ Belohnung* ohne Mühe². 11. Mit Zeit³ und Geduld⁴ überwindet⁵ man Alles. 12. Liebe und Tod⁶ machen Bettler⁷ und Könige gleich⁸. 13. Erkenntniß⁹ und Demuth¹⁰ gehen Hand in Hand. 14. Die Bestimmung¹¹ des Menschen ist Erkenntniß der Wahrheit¹².

Բ . Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն

1. ՍԷ -- Կ-Լ-Ը-Ն-Է

1. Die Ordnung, die Schönheit¹³ und die Annehmlichkeit¹⁴ der Welt sind deutliche Beweise¹⁵ des Daseins¹⁶ eines obersten¹⁷ Wesens¹⁸. 2. Die Lust der Unmäßigkeit¹⁹ und der Unenthaltbarkeit²⁰ ist der Feind²¹, welcher dem Menschen den größten Schaden²² zufügt²³; sie schwächt²⁴ seine Kräfte²⁵, beraubt²⁶ ihn der Reichthümer²⁷, und verdirbt²⁸ sein vorzüglichstes²⁹ Gut, die Gesundheit. 3. Die Gewissensbisse³⁰ sind die Begleiter³¹ des Lasters, und selbst in der Mitte³² des Glückes fühlt³³ dann der Mensch die Unglückseligkeit³⁴. Die Menschen betriegen³⁵ sich also, wenn sie das Glück bloß³⁶ in den Vergnügungen³⁷ und Unterhaltungen³⁸ suchen³⁹, denn dieß ist nur⁴⁰ ein Schatten⁴¹ des Glückes. In der Tugend allein⁴⁰ findet⁴² der Weise Zufriedenheit⁴³;

¹ չկայ վարձք, ինչքեթ իօք. ² աշխատութիւն, զհնէթ. ³ ժամանակ, շէ՛ման. ⁴ համբերութիւն, սուղք. ⁵ յաղթել, իննէթ. ⁶ մահ. իօքէթ. ⁷ մարացկան, արէլէննէթ. ⁸ հասասար, յերարդեր, յեր. ⁹ շնորհակալութիւն, իննէթ. ¹⁰ խոնարհութիւն, զլլաթ իննէթ. ¹¹ վարձան, արդարէթ. ¹² ճշմարտութիւն, սահնէթ. ¹³ գեղեցկութիւն, իննէթ. ¹⁴ վայելչութիւն, շէրէթ. ¹⁵ ցուցում, իննէթ. ¹⁶ գոյութիւն, յման. ¹⁷ վերին, արնէթ. ¹⁸ էակ, զմն. ¹⁹ անբարեխաճութիւն, իննէթ. ²⁰ անժուժկալութիւն, զարնէթ. ²¹ իննէթ. ²² իննէթ. ²³ վնաս, շէյան. ²⁴ բերել, գնել, իննէթ. ²⁵ արնէթ. ²⁶ սկարացընել, զարնէթ. ²⁷ զօրութիւն, արնէթ. ²⁸ կողոպտել, զլլաթ. ²⁹ հարստութիւն, շէննէթ. ³⁰ ապականել, զարնէթ. ³¹ ամենէն բնաթր, էն զլլա. ³² յաղճմբասանթ խոյթը, արնէթ. ³³ իննէթ. ³⁴ անքակտել, յարնէթ. ³⁵ զգալ, արնէթ. ³⁶ վնաս, արնէթ. ³⁷ խոյրել, զլլաթ. ³⁸ միայն, մերկ, սուլն, զարնէթ. ³⁹ համարութիւն, շէննէթ. ⁴⁰ զբոսանք, շէննէթ. ⁴¹ բնասել, արնէթ. ⁴² միայն, սուլն. ⁴³ ստուեր, զուր. իննէթ. ⁴⁴ կը գանէ, զարնէթ. (finden) ⁴⁵ գօհութիւն, արնէթ.

so erntet¹ er gewiß² das Lob³ jener ein, die ihn kennen. 8. Vier Dinge sind die schätzbarsten⁴ bei der Glückseligkeit des Lebens: Die Gesundheit⁵, die Ruhe der Seele, die Glücksgüter⁶ und Freunde⁷, welche die Aufrichtigkeit⁸ lieben⁹. 9. Die Bestimmung¹⁰ des Menschen auf der Erde ist: die Wahrheit zu erkennen¹¹, das Schöne zu lieben, das Gute zu wollen¹², und das Beste¹³ zu thun¹⁴. 10. Der Mann, der die Wahrheit und Aufrichtigkeit⁸ liebt⁹, verabscheut¹⁵ die Lüge¹⁶ als den Anfang¹⁷ des Lasters. Jeder Mensch trauet¹⁸ ihm, der Lügner hingegen¹⁹ verliert²⁰ die Hochachtung²¹, die Liebe und das Zutrauen²² Anderer. 11. Wenn der Friedfertige²³ eine Beleidigung²⁴ empfängt²⁵, so mäßiget²⁶ er den Unwillen²⁷, und die Sanftmuth²⁸ der Seele²⁹ läßt ihn nicht auffahren³⁰. 12. Die Sanftmuth²⁸ ist also³¹ das Mittel³², den Verdruß³³ zu vermeiden³⁴, und versöhnt³⁵ den heftigsten³⁶ Feind. 13. Von der Reinheit³⁷ der Sitten³⁸, von der Artigkeit³⁹ des Betragens und von der Ausübung⁴⁰ der Bescheidenheit erhalten die Leute ein größeres Ansehen⁴¹, als von den Reichthümern und von der Pracht⁴² der Kleider. 14. Der Weise zieht⁴³ das

բերումս թիւն, հիմնի, ԿՐԹՈՒԹԻՆԻ. ¹ Հնձել, Կիւնէ, Կեւնէրէ. ² ստոյգ, անհիշ. ³ գովեստ, մեքհ. ⁴ ամենէն յարգի, Կ-Թ-Կեր. ⁵ առողջութիւն, անլուծ. ⁶ բարդի բարիք, Կ-Թ-Կեւնէ (Տու, Լորիիէ). ⁷ բարեկամ, Կ-Թ. ⁸ անկեղծութիւն, անփոքր-անլուծ. ⁹ սիրել, Կեւնէ. ¹⁰ վիճակ, պայման, (Կեր շեյե) ի-յիէն զլուծ. ¹¹ ճանշնալ, իմուշմո. ¹² ուզել, Կ-Թ-Կեւնէ. ¹³ ամենէն բարին, Կեւնէ. ¹⁴ քնել, Կեւնէ. ¹⁵ դանիլ, գարշիլ, Կերեւնէ. ¹⁶ ստախոսութիւն, Կ-Թ. ¹⁷ սկիզբ, Կ-Թ-Կեւնէ. ¹⁸ վստահիլ, իմանմո. Կեւնէ զլուծ. ¹⁹ անոր հակառակ, Կ-Թ-Կեւնէ զլուծ. ²⁰ կը կորսընցունէ, Կ-Թ-Կեր. (verlieren) ²¹ մեծարանք, ինկոր. ²² վստահութիւն, ինկոր. ²³ խաղաղարար, անլուծ Կ-Թ-Կեւնէ. ²⁴ զրկանք, զուլ, սինկե. ²⁵ քնդունել, առնուլ, Կ-Թ. (empfangen) ²⁶ շափառել, ինկոր, զուլն ինկե. ²⁷ բարկութիւն, Կ-Թ-Կեւնէ. ²⁸ հեղուցիւն, ի-Թ-Կեւնէ. ²⁹ հոգի, Կ-Թ. ³⁰ բնութեանալ, լուծու. ³¹ սպառնալ, Կ-Թ-Կեւնէ. ³² միջոց, անլուծ, Կ-Թ. ³³ հակառակութիւն, Կ-Թ-Կեւնէ. ³⁴ զուլ զանալ, փախիլ, Կ-Թ-Կեւնէ. ³⁵ հաշտեցընել, Կ-Թ-Կեւնէ. ³⁶ ամենասաստիկ, Կ-Թ-Կեւնէ. ³⁷ մարբութիւն, ինկոր. ³⁸ բարք, ի-Կ-Կեւնէ, Կ-Թ-Կեւնէ. ³⁹ շնորհք, վայելչութիւն, Կ-Թ-Կեւնէ. ⁴⁰ կրթութիւն, ի-Կ-Կեւնէ. ⁴¹ յարգ, ինկոր. ⁴² փառաւորութիւն, անլուծ. ⁴³ vorziehen.

Nützliche⁴⁴ dem Angenehmen⁴⁵, und das Nothwendige⁴⁶ dem Nützlichen vor. Die Jugend⁴⁷ hingegen liebt das Vergnügen mehr, als die Gesundheit und die Ordnung; sie ist auch gewöhnlich⁴⁸ bloß um das Gegenwärtige, und nicht um das Zukünftige besorgt*. 15. Die Jünglinge⁴⁹ denken⁵⁰ nicht, daß der Nachlässigkeit und Faulheit Armuth und Langeweile⁵¹ folgen⁵²; daher geschieht es⁵³, daß sie keine Lust haben, gute Bücher⁵⁴ zu lesen, um das Herz⁵⁵ zu bilden⁵⁶ und den Verstand⁵⁷ zu erleuchten⁵⁸, was sie gewöhnlich⁴⁸ im Alter⁵⁹ bereuen⁶⁰. 16. In der Jugend muß man suchen seine Kenntnisse zu erweitern⁶¹, und bedenken⁵⁰, daß alle diejenigen⁶², die ihre jungen Jahre im Müßiggange zubrachten*, ein trauriges⁶³ und kummervolles⁶⁴ Alter⁶⁵ hatten. 17. Die Unglücklichen⁶⁶ finden⁶⁷ Trost⁶⁸ in der Hoffnung⁶⁹. 18. Die Freundschaft ist ein stillschweigender⁷⁰ Vertrag⁷¹ zwischen⁷² zwei tugendhaften⁷³ Personen: ich sage tugendhaften; denn die Bösen haben nur Mitschuldige⁷⁴, und die Wollüstlinge⁷⁵ Spießgesellen⁷⁴ der Ausschweifung⁷⁶; die Mitinteressenten⁷⁷ haben Gesellschaftler; der größte Theil der Müßiggänger⁷⁸ hat

նախադասեալ, է-սթիւն ի-սթիւն . 44 օգտակար, ֆոյրեղէն . 45 զուար-
 ասլի, լսիկի, եյլեկոյրիկի . 46 հարկաւոր, ելլել . 47 երիտասար-
 զութիւն, երիտասարդներ, հ-հիւլիւն, հ-հիւլիւն . 48 հասարա-
 կօրէն միայն ներկան ու չէ թէ ապանին կը հօգան. է-էրէյէ
 շիւրիէ հ-լը -սը-սը-սը շիւրի ֆոյրբոյր . 49 երիտասարդ-
 ներ, հ-հիւլիւն . 50 մտածել, տի-լի-նիւն . 51 աննարմախ
 օ-նն . 52 հետեւիլ, որբը-սը ի-լիւն . 53 geichchen, ըլլալ, հան-
 զիպիլ, օլմի, բ-տ ի-լիւն . 54 գիրք, քի-ն . 55 սիրտ, է-էրէ .
 56 շիտակել, մշակել, տի-լի-նիւն . 57 մտք, յիշատակ, շի-
 ֆիւր . 58 լուսաւորել, նոր-լուրբոյն, -լմի . 59 ձերութիւն,
 է-էրէյ-բըլի . 60 զղջալ, ցաւիլ, է-լմի շիւրի, -հ-լմի . 61 ընդար-
 ձակել, -լմի, շի-լի-նիւն . 62 որանք որ իրենց երիտասարդ
 (ուսման) տարիները ձուլութեամբ անցուցին, ի-նն (լիւն) էլը-
 ւրբը զօլ ի-լիւնի-լիւն . (zubringen) 63 արտ, -հ-լմի . 64 զլու-
 ւի, ի-նն, տե-լիւն . 65 հասակ ձերութեան, է-էրէյ-բըլի լ-լը .
 66 գործարդ, -է-լիւն . 67 գանեկ, զ-լմի . 68 միտմարութիւն, է-
 -լիւն . 69 յոյս, -ս-ս . 70 լուս, մունջ, -ս-ս . 71 զան,
 մարանութիւն, -է-լիւնի-լիւն . 72 մըլը, է-լիւն . 73 առա-
 քինի, ֆ-լի-լի-լի-լի . 74 մեղսակից, հի-ս-ս . 75 փախկակեաց,
 է-լիւն շի-լի . 76 զեղխութիւն, է-լի-լի-լի . 77 շահասէր, է-լի-
 ւրբ-բըլի -լի-լի . 78 զատարկակեաց, զօլ -ս-ս, է-լի-լի .

Verbindungen¹; die Fürsten haben Höflinge²; die tugendhaften Leute allein³ haben Freunde. 19. Wer sein Geheimniß⁴ sagt, macht sich andern zum Knechte⁵. 20. Das Vergnügen ist der Feind der öfteren Wiederholung⁶. 21. Das Geld regiert⁷ die Welt. 22. Das Feuer⁸ und das Wasser sind gute Diener⁹, aber böse Herren. 23. Die Unordnung¹⁰ verkürzt¹¹ das Leben. 24. Das Gold prüft¹² man im Feuer, den Freund in Unglücksfällen¹³. 25. Der Mangel¹⁴ an Achtung¹⁵ und Verehrung¹⁶ macht die Freundschaft¹⁷ unbeständig¹⁸. 26. Die zu große Eile¹⁹, unsere Freundschaften¹⁷ zu brechen²⁰, ist eine Art²¹ Undankbarkeit²². 27. Der Fleiß²³ ist der Vater des Glückes²⁴; und Gott verleiht²⁵ alles der Arbeit²⁶. 28. Die stolzen²⁷ und leeren²⁸ Köpfe²⁹ gleichen den Aehren³⁰; jene die sich am meisten erheben³¹ sind dürftiger³² an Körnern³³. 29. Die köstlichen³⁴ Freuden der Unschuld³⁵ sind nur für den Kasterhaften eine Chimäre³⁶. 30. Die Schwäche³⁷ ist das Loos³⁸ des Menschen, und die Ursache³⁹ seiner Bosheit⁴⁰; dulde⁴¹ und vergebe⁴² mit Nachsicht⁴³, du wirst ihm dadurch Stärke⁴⁴ einflößen⁴⁵. 31. Die Tugend ist nichts an-

¹ մտարանու թիւն, -ւո՞ւ, ուղ. ² պալատական, -երջուլը. ³ միայն, -ուլն. ⁴ գաղտնիք, -ըբբ. ⁵ ծառայ, քո-ւ. ⁶ կրկնութիւն, ինքն-ընտրութիւն. ⁷ տիրել, կառավարել, զաղն ելնէն, շեռն շեռն ինքնէն. ⁸ հուր, -նէլ. ⁹ ծառայ, ինքն-ընտրութիւն. ¹⁰ անկարգութիւն, բարեկարգութիւն. ¹¹ կարճեցընել, քնն-ւննութիւն. ¹² փորձել, ինքն-ընտրութիւն. ¹³ արկածք, քնն-ւննութիւն. ¹⁴ պակասութիւն, ետն-ւննութիւն. ¹⁵ մեծարանք, համարում, ինքն-ընտրութիւն. ¹⁶ պատիւ, ինքն-ընտրութիւն. ¹⁷ բարեկամութիւն, քո-ւննութիւն. ¹⁸ անհաստատ, ոչ քո-ւննութիւն. ¹⁹ արտարանք, -նէլ. ²⁰ կտորել, քակել, քնն-ւննութիւն, -եռն-ւննութիւն. ²¹ եղանակ, տեսակ, ինքն-ընտրութիւն. ²² ապերախութիւն, նուրիշքութիւն. ²³ փոյթ, շոյշուկ. ²⁴ երջանկութիւն, քո-ւննութիւն. ²⁵ տալ, շնորհել, ինքն-ընտրութիւն. ²⁶ աշխատութիւն, զնն-ւննութիւն. ²⁷ ամբարտաւան, քո-ւննութիւն. ²⁸ պարսպ, ոտ. ²⁹ գլուխ, ուղ. ³⁰ հասկ, ուղ. ³¹ բարձրանալ, ետն-ւննութիւն. ³² կարտապոյց, զնն-ւննութիւն. ³³ շոյշուկ, հասկ, ուղ. ³⁴ պատուական, ինքն-ընտրութիւն. ³⁵ անմեղութիւն, -ւննութիւն. ³⁶ եղբարութիւն, զնն-ւննութիւն. ³⁷ տկարութիւն, զնն-ւննութիւն. ³⁸ բախտ, վեճակ, քնն-ւննութիւն. ³⁹ պատճառ, -եղբար. ⁴⁰ շարութիւն, քնն-ւննութիւն. ⁴¹ համբերել, -ուղ. ⁴² շնորհել, -նն. ⁴³ զնն-ւննութիւն. ⁴⁴ զօրութիւն, քո-ւննութիւն. ⁴⁵ ազդել.

feit¹ gibt² die Weisheit ihre Lehrstunden³. 25. Die Natur⁴ hat gewollt⁵, daß unsere Bedürfnisse⁶ die Quelle⁷ unserer Vergnügungen wären. 26. Eine träge⁸ glückliche⁹ Ruhe taugt¹⁰ für den Menschen eben so¹¹ wenig, als das Unglück¹². 27. Das Glück macht unsere Tugenden und unsere Laster erscheinen¹³, so wie das Licht¹⁴ die Gegenstände¹⁵. 28. Es fehlen¹⁶ fast¹⁷ nie die Gelegenheiten¹⁸, um unsere Umstände¹⁹ zu bessern, unser einziges Unglück¹² ist, daß wir so selten²⁰ diese Gelegenheiten¹⁸ sehen²¹, die vor uns sind. 29. Wer Zeit²² hat, erwarte²³ keine Zeit. 30. Alles, was man gerne²⁴ thut, ist leicht²⁵. Eine Blume²⁶ macht keinen Frühling²⁷. 31. Kein Meister ist vom Himmel²⁸ gefallen²⁹. 32. Man kann oft³⁰ mit Wenigem das thun, was Andere mit Vielem thun. 33. Diejenigen, die etwas gelernet³¹ haben, tragen³² ihr bestes Gut mit sich. 34. Wer kein Opfer³³ zu bringen³⁴ weiß³⁵, der weiß auch keines zu schätzen³⁶. 35. Die Freundschaft kann keine Dauer³⁷ haben, wenn man nicht auf beiden³⁸ Seiten³⁹ viele Fehler⁴⁰ und Mängel⁴¹ verzeiht⁴². 36. Keine Freundschaft ohne Aufopferung⁴³, keine Aufopferung ohne Stärke⁴⁴, keine Stärke ohne dem innigen⁴⁵ Gefühl⁴⁶ seiner

բնականութիւն, ելնընչւել. 2 geben, տալ, լեր-
 ղեք. 3 դաս, տեր. 4 բնութիւն, իրաւութիւն. 5 ուզեց, ինքեզ
 (wollen) 6 Հարկաւորութիւն, ինքնակաշիւ. 7 աղբիւր, պատճառ,
 եղբայր. 8 անգործ, ինքն. 9 երջանիկ, լինի՞ք, իտ. 10 օգտեւ, ձեռք
 տալ, երբեք, ել լերեք. 11 այնչափ, օգտոր. 12 զտրադ-
 րութիւն, փոխել, ղեւ. 13 երեւալ, իտրեւել. 14 լոյս, շուք.
 15 աւարկայ, հաշիւ, շեյ. 16 պակսիւ, լաւ՛ք օճեք. 17 գրեթէ,
 հեշտ, տեղե ղեւելեք. 18 առիթ, փորձ. 19 փոքրակ, հաւ-
 20 քիչ անգամ, ոչ տեք. 21 տեսնել, իտրեւել. 22 գիւրիւն,
 թեթեւ, փոքր, ինքն. 23 ծագիկ, շեւել. 24 դարուն, ինչ ու-
 հար. 25 երկինք, իտ. 26 թաւ, ինքն. 27 շատ անգամ,
 սակայ, լքեք, ղեք. 28 սովորել, ետրեւել. 29 տանիւ, կրեւ,
 իտրեւել, ինքն. 30 պատարագ, փորդան, փոքր. 31 բերեւ,
 իտրեւել. 32 անգամ, գիտնալ, ղեւել. 33 յարկեւ, ինչոք ինքն,
 փոքրեկն ղեւել. 34 տեսնութիւն, երեւ. 35 երկուքն ալ,
 իտրեւ, ինքն. 36 կողմ, ինքն. 37 սխալ, ինքն. 38 պակասու-
 թիւն, փորձ. 39 շնորհեւ, լերեք, ղեք ինքն. 40 զօհ, փոր-
 դան. 41 զօրութիւն, փոքրեկն. 42 ներքին, տերեւել. 43 զպայու-

eigenen⁴⁷ Würde⁴⁸. 37. Ueberall⁴⁹ gibt⁵⁰ es Gutes und Böses. 38. Großes Amt⁵¹, große Sorge⁵². 39. Wer viele Sachen anfängt⁵³, vollendet⁵⁴ wenige.

In der Lebensgeschichte⁵⁵ des Ariosto, geschildert⁵⁶ von Johann Baptist Pigna, einem sehr berühmten⁵⁷ Schriftsteller⁵⁸ des glücklichen sechzehnten Jahrhunderts⁵⁹, finden⁶⁰ wir folgende⁶¹ Beschreibung⁶² seines Aeußerlichen⁶³. — Ariosto, was⁶⁴ die Gestalt und das äußerliche Ansehen des Körpers anbelangt*, hatte eine hohe⁶⁵ Statur⁶⁶, einen kahlen⁶⁷ Kopf, schwarze⁶⁸ und krause⁶⁹ Haare⁷⁰, eine breite⁷¹ Stirne⁷², hohe⁶⁵ und dünne⁷³ Augenbraunen⁷⁴, eingefallene⁷⁵, schwarze⁶⁸, lebhaft⁷⁶ und anmuthig⁷⁷ Augen, eine große gebogene⁷⁸ Adlernase⁷⁹, zusammengezogene⁸⁰ Lippen⁸¹, weiße⁸² und gleiche⁸³ Zähne⁸⁴, mager⁸⁵ und fast⁸⁶ olivenfarbig⁸⁷ Wangen⁸⁸, einen etwas⁸⁹ schwachen Bart⁹⁰, der das Kinn⁹¹ nicht bis zu den Ohren⁹² umfaßte⁹³, einen gut proportionirten⁹⁴ Hals⁹⁵, breite⁷¹ und etwas erhöhte⁶⁵ Schultern⁹⁶, wie sie gewöhnlich⁹⁷ fast alle jene zu haben pflegen*, die von Kindheit⁹⁸ auf angefangen⁹⁹ haben,

Թ իւն, զգալը, հասնի. 47 յառուկ, անձնական, իր, տնտի. 48 արժանաւորութիւն, լինիւմ. 49 ամեն տեղ, հետեւեւեւ. 50 կայ, լուր. 51 պաշտօն, խնամուղ. 52 հոգ, քոյր. 53 սկսել, պիտի լինի. 54 լմընցընել, պիտի լինի. 55 վարք, ինչ հիշեցնի. 56 նկարագրեալ, լուր ծանուցու. 57 հասակաւոր, նուոր. 58 մասնաւորի, հիշելի. 59 դար, տարի, թուական. 60 կը գտնենք, պիտի գտնենք (finden). 61 յաջորդ, որոշուած կէտեր. 62 նկարագրութիւն, լուր, նուր. 63 արտաքին, արտաքին. 64 մարմնայն հասակին ու արտաքին երևութի կողմանէ, վերաբերի ինչ որ վերաբերի (anbelangen), վերաբերի, արժանի. 65 բարձր, երկնային. 66 հասակ, ուր. 67 կնտակ, թու. 68 սև, սև. 69 գանգուր, քիչ լուր. 70 մազ, սու. 71 լայն, երկն. 72 ճակատ, լուր. 73 բարակ, կնի. 74 ինքուի, քու. 75 ներս գացած, ինչ որ կը լինի. 76 կենդանի, պիտի. 77 անոյլ, գեղեցիկ, լուր, թու. 78 ծած, երկն. 79 արծառնակ, քոյր. 80 քաշած, պիտի լինի. 81 շրթունք, սու. 82 ճերմակ, պիտի. 83 հասարակ, սու. 84 սկսած, քու. 85 վարք, ինչ. 86 գրեթէ, հիշելի. 87 ինքնինի գոյն, լինի. 88 այլ, ինչ. 89 քիչ մը, պիտի. 90 մորթ, սու. 91 կզակ, լինի. 92 ականջ, սու. 93 աննուր, բանել, սու. 94 համեմատեալ, հիշելի. 95 վիզ, ուր. 96 ուս, շալակ, ծած. 97 հասարակօրէն, սու. 98 սղայութիւն, լինի. 99 սկսած, պիտի լինի.

über¹ den Büchern zu sitzen*, trockene² Hände, schmale³ Hüfte⁴ und gemalt⁵ von der Hand des vortrefflichen⁶ Tizian scheint⁷, daß er noch lebend⁸ sei.

3. Ստացւում է մտնել

1. Armuth⁹ lehrt¹⁰ Einschränkung¹¹ unserer Bedürfnisse, Nachdenken¹² und Thätigkeit. 2. Der Mensch ist gut! Seine Verwirrungen¹³ sind nothwendig, seine Schwächen heilsam¹⁴, seine Leiden¹⁵ Bedürfnisse. 3. Jeder Vogel¹⁶ bewundert¹⁷ seine Stimme¹⁸. Wer sein Herz dem Ehrgeiz¹⁹ öffnet²⁰, der verschließt²¹ es der Ruhe. 4. Die letzte²² Eitelkeit²³ des Menschen ist — seine Grabchrift²⁴. 5. Sage nicht immer zuerst²⁵ deine Meinung²⁶. 6. Unser ganzes²⁷ Leben hindurch²⁸ sind wir stets²⁹ voll eitler Hoffnungen³⁰. 7. Hannibal rechnete³¹ mehr auf seine Klugheit³², als auf den Zufall³³. 8. Wer im Trinken³⁴ das Maß³⁵ überschreitet³⁶, ist über seine Zunge³⁷ und sein Denken³⁸ nicht Herr. 9. Im Vertrauen³⁹ auf sein Glück unterzog⁴⁰ sich Cäsar oft den größten Gefahren⁴¹. 10. Uebermuth⁴² führt⁴³ immer seine eigene Ruthe⁴⁴ auf dem Rücken⁴⁵. 11. Jeder Mensch schafft⁴⁶ sich seine eigene Größe. 12. Zwerge⁴⁷ bleiben⁴⁸ Zwer-

(anfangen). ¹ գրքերու հետ ըլլալու, +եւ+դիմի +ին+դուրս+ լինելով. ² չոր, փոքր. ³ նեղ, քոր. ⁴ ազգր, փուլ. ⁵ նկարած, շեղծված. ⁶ նշանաւոր, մեղմար. ⁷ կերեւայ, կերելուն (scheinen). ⁸ կենդանի, ակտիւ. ⁹ աղքատութիւն, փոքրութիւն. ¹⁰ սովորեցնել, երգելիս. ¹¹ սահման, փոքր. ¹² աղէկ մտածել, եղծել փոքրութիւն. ¹³ մտորութիւն, զուլ. ¹⁴ առողջարար, օգտակար. հոգեբանութիւն. ¹⁵ շարշարանք, սեւեւ. ¹⁶ թռչուն, փուլ. ¹⁷ զարմանալ, լուրմ. ¹⁸ ձայն, սեւ. ¹⁹ ազաւորութիւն, իմաստութիւն. ²⁰ բանալ, լուրմ. ²¹ կը դոցէ, փոքր (verschließen) ²² վերջին, զ. ²³ ընդունայնութիւն, փոքրութիւն. ²⁴ տապանագիր, մարտի տապան. ²⁵ նախառնակ, ինքնիւր. ²⁶ կարծիք, իմաստ. ²⁷ բոլոր, ինքնիւր. ²⁸ մասնակ, լուրմ. ²⁹ միշտ, քայտ. ³⁰ յոյս, սեւ. ³¹ յայտնութիւն, սեւ. ³² ինչն ընտել. ³³ խոհմտութիւն, փոքր. ³⁴ զիպուած, բուր. ³⁵ խմել, ինչ. ³⁶ շափ, եղծել, փոքր. ³⁷ անցնել, լուրմ. ³⁸ լեզու, ակտիւ. ³⁹ մտածել, փոքրութիւն. ⁴⁰ ազատեցաւ, փոքրութիւն. (sich unterziehen). ⁴¹ վտանգ, ինչն. ⁴² յանդգնութիւն, փոքրութիւն. ⁴³ տանել, կր. ⁴⁴ տանել, կր. ⁴⁵ շարակ, արդ. ⁴⁶ կընէ, երգ (schaffen). ⁴⁷ քաճաճ, քոր. ⁴⁸ կը մնան, փուլ.

vollendet seine Bewegung¹ um dieselbe in vier und achtzig Jahren² und sieben Tagen. 3. Saturnus in neun und zwanzig Jahren, fünf Monaten³, siebzehn Tagen. 4. Jupiter in eils Jahren, zehn Monaten und vierzehn Tagen. 5. Mars in einem Jahre zehn Monaten und ein und zwanzig Tagen. 6. Die Erde in einem Jahre. 7. Venus in sieben Monaten und vierzehn Tagen. 8. Merkur in zwei Monaten und sieben und zwanzig Tagen. 9. Zwischen⁴ Jupiter und Mars wurde⁵ am ersten Jänner ein tausend acht hundert und zwei von Olbers in Bremen ein neuer Planet entdeckt⁵, welchem auf Vorschlag⁶ des Herzogs von Gotha der Name⁷ Juno beigelegt wurde⁷. 10. Pallas wurde⁵ im Jahre ein tausend acht hundert und vier, und Vesta ein tausend acht hundert und sieben entdeckt⁵. 11. Von dem ersten punischen Kriege bis zur Zerstörung⁸ der Stadt Carthago waren ein hundert und achtzehn Jahre verflossen⁹. 12. Miltiades hatte bei Marathon nur¹⁰ zehn tausend Mann; Cäsar brauchte¹¹ nur zwanzig tausend bei Pharsalus, und Epaminondas nur sechstausend bei Leuktra. Themistokles hatte nur zwei hundert und achtzig Galeeren¹² bei Salamis, und der tapfere¹³ russische General Ostermann bei Kulm nur acht tausend Mann von der Garde¹⁴ gegen ein fünfmal zahlreicheres französisches Armeecorps¹⁵. Indessen¹⁶ haben doch¹⁷ diese kleinen Armeecorps¹⁵ über¹⁸ die wichtigsten Ereignisse entschieden*. 13. Im Jahre ein tausend sieben hundert und vierzehn war in Constantinopel eine sehr große Feuersbrunst¹⁹. Da²⁰ sich der Nordwind erhobent*,

¹ շարժում, որչիքի, Կեանք. ² տարի, ելլ. ³ ամիս, ոչ. ⁴ միջակեր, ինքնի. ⁵ (wurde entdeckt) գտնուեցաւ, յայտնուեցաւ, պայտնուեցաւ. ⁶ առաջագրութիւն, խնդիր, որչ, ինչպէս. ⁷ (անուն) գրուեցաւ, անուանեցաւ, (որ) Գեանքու, Կեանքի. ⁸ անցաւ, ինչպէս. (verfließen) ⁹ պարզ, միակ, ելլեց, ուլլ. ¹⁰ գործածել, Գեանքու. ¹¹ պատերազմական նաւ, լեւեռի. ¹² թաղ, ինչպէս, պահարկ. ¹³ պահապան (զօրք) Գե, Գեանքու. ¹⁴ բանակ, զորք. ¹⁵ ի վերայ սյար ամենայնի, բայց, լեւեռ. ¹⁶ նաև, լեւեռ. ¹⁷ երևելի գործքեր անսան, կամ շատ զիպուածներու միջ երևելի եղան. լեւեռի ինչպէս լեւեռ. ¹⁸ կրակ, լեւեռ. ¹⁹ երբ որ հեռիսային հով ելլաւ, Գեանքու.

im vierzehnten Jahre seiner Regierung¹ als Kaiser und im achtzehnten seiner Regierung überhaupt². 19. In der Ebene³ von Barco, nahe⁴ bei Mailand, hört man⁵ ein Echo⁶, welches über⁷ hundertmal die letzte⁸ Silbe⁹ wiederholt¹⁰.

4. Ա. Ե. Բ. Գ. Ծ. Ծ. Թ. Ի. Ի. Ն. Բ.

1. Die Erde ist kleiner als die Sonne, und die Sterne¹¹ weit¹² entfernter¹³ als der Mond¹⁴. 2. Neapel ist größer als Rom, und Florenz schöner als Parma. 3. Afrika ist nicht so bevölkert¹⁵, als Europa. 4. Die Veränderung¹⁶ ist angenehmer, als die Einförmigkeit¹⁷. 5. Die Gelehrsamkeit¹⁸ ist hochachtungswürdig¹⁹, die Tugend aber ist es noch weit¹² mehr. 6. Man muß nicht so sehr für das Leben, als für die Ehre fürchten. 7. Die Geschichte²⁰ ist eben so nützlich, als angenehm. 8. Die Luft in den Städten ist nicht so gesund, als die Landluft²¹. 9. Die guten Eigenschaften²² werden eben so sehr geschätzt, als die schlechten verachtet. 10. Wer reich ist, möchte noch reicher werden, und selbst der Reichste ist mit dem, was er hat, nicht zufrieden. 11. Alexander der Große hatte weniger Klugheit als Muth. 12. Als Cato der Censor den Tafellurus²³ entstehen sah, sagte er, daß es recht schwer wäre, eine Stadt zu erhalten²⁴, in welcher ein Fisch²⁵ theurer verkauft²⁶ wird als ein Ochse. 13. Man findet mehr Kupfer²⁷ als Silber²⁸, und mehr Eisen²⁹ als Zinn³⁰. 14. Der Sommer, die nützlichste unter den Jahreszeiten³¹, gibt uns hin-

¹ Կառավարութիւն, տէրութիւն, Կեդրեւ. ² ընդհանրապէս, ընդհանրեալ. ³ դաշտ, զէն. ⁴ մօտ, է-նոն. ⁵ լսել, ինչի՞նչ. ⁶ արձագանգ, է-նոն, Ե. ⁷ (անդամն) աւելի, (Կեդրեւ) շէտ. ⁸ վերջին, -ն. ⁹ վանկ, հիմն. ¹⁰ կրկնել, ինչո՞ր-ընտէր. ¹¹ աստղեր, աստղ. ¹² շատ, շտ. ¹³ հեռու, -աւել. ¹⁴ լուսին, Ե-նի՞նչ. ¹⁵ բազմամարդ, հիմնի՞նչ. ¹⁶ փոփոխութիւն, Կեդրեւ. ¹⁷ միօրինակութիւն, Կեդրեւ. ¹⁸ հմտութիւն, Ե-նոն. ¹⁹ պատուական, ինչի՞նչ-ընտէր. ²⁰ պատմութիւն, Ե-նոն. ²¹ դեղի (արգաս) օդ, Կեդրեւ. ²² յատկութիւն, Ե-նոն. ²³ զեղխութիւն, Ե-նոն. ²⁴ պահպանել, Կեդրեւ. ²⁵ ձուկ, Կ-նոն. ²⁶ ծախել, -մեւ. ²⁷ պղինձ, Կ-նոն. ²⁸ արծաթ, Ե-նոն. ²⁹ երկաթ, Կ-նոն. ³⁰ անագ, Կ-նոն. ³¹ (սարսոյ) եղա-

länglich³² die Vorsicht³³ Gottes zu erkennen³⁴. 15. Die Rubinen³⁵ von Peru sind die schönsten von ganz Orient. 16. Die Bibliothek³⁶ im Vatikan ist viele Jahrhunderte hindurch, und vornehmlich³⁷ vor der Erfindung³⁸ der Buchdruckerei³⁹, die berühmteste⁴⁰ in der Welt gewesen. 17. Wir erkennen oft das Bessere, und dem⁴¹ ungeachtet* befolgen⁴² wir das Schlimmere⁴³. 18. Der Hund⁴⁴ ist unter den Thieren das dem Menschen gewogenste⁴⁵ und getreueste⁴⁶. Die nützlichsten darunter sind die Jagdhunde⁴⁷ und jene, die zur Nachtzeit⁴⁸ mit ihrem Bellen⁴⁹ unsere Häuser bewachen⁵⁰. Es gibt auch große Hunde, Schafhunde genannt, weil sie die Schafe vor den Nachstellungen⁵¹ der Wölfe hüten⁵² und vertheidigen⁵³; andere, welche das Leben ihrer Herren gegen die Angriffe⁵⁴ der Menschen und Thiere schützen⁵⁵. Die Pudel scheinen unter allen die gelehrigsten⁵⁶ zu sein. 19. Der Elephant ist größer, listiger⁵⁶ und scharfsinniger⁵⁷ als das Nasehorn⁵⁸, welches, obwohl kleiner und niedriger⁵⁹, weil es kürzere Beine⁶⁰ hat, dennoch⁶¹ den Elephanten angreift⁶², und oft den Sieg⁶³ davon trägt*. Nie aber sind beide zorniger und wüthender⁶⁴, als wenn der Besitz⁶⁵ einer Weide⁶⁶ die Ursache⁶⁷ des Kampfes⁶⁸ ist. Er ist das dickste⁶⁹ unter allen Landthieren, und hat 18 Fuß Höhe. Der Kopf ist dick⁶⁹, und der Hals⁷⁰ sehr kurz; die Ohren⁷¹

նակ, էյե-մ. ³² ըստ բաւականին, լըւընըն. ³³ նախախնամու-
թիւն, (Ալլընըն) հիւսիսի. ³⁴ ճանշնալ, ինընըն. ³⁵ կարկէհան,
դիւրիւն. ³⁶ գրատուն, փիւրդիւն. ³⁷ գլխաւ սրարար, դըլընըն.
³⁸ գիւտ, ինըն. ³⁹ սպարաբուժիւն, իտոյ. ⁴⁰ հռչակաւոր, փըլընըն.
⁴¹ ի փրայ սյար ամենայնի, դո- փիւրդիւն. ⁴² հնակի, արընըն.
իւրիւն. ⁴³ գեղ, փիւրդիւն. ⁴⁴ շուն, փիւրդիւն. ⁴⁵ ընտանի, արընըն.
⁴⁶ հա-
ւատարիմ, սորըն. ⁴⁷ որսական շուն, արընըն. ⁴⁸ գիւրդիւն, ինըն.
(ձիւրդիւն). ⁴⁹ հալըլ, արընըն. ⁵⁰ պահպանել, արընըն. ⁵¹ նենդաւոր,
թիւն, հիւսիսի. ⁵² պաշտպանել, արընըն. ⁵³ ջատագովել, ինըն.
իւրիւն. ⁵⁴ յարձակուիլ, փիւրդիւն. ⁵⁵ հիւսիսի, արընըն. ⁵⁶ նենդաւոր,
հիւսիսի. ⁵⁷ սրամիտ, շիւրդիւն. ⁵⁸ անդեղիւր, ինըն. ⁵⁹ ցած,
արընըն. ⁶⁰ սորի, սոր. ⁶¹ բայց, լընըն. ⁶² յարձակել, արընըն.
⁶³ կը յաղթէ, փիւրդիւն. ⁶⁴ գազանագոյն, փիւրդիւն. ⁶⁵ ստացում,
փիւրդիւն. ⁶⁶ ճարակ, փիւրդիւն. ⁶⁷ պատճառ, փիւրդիւն. ⁶⁸ պատերազմ,
փիւրդիւն. ⁶⁹ շատ հաստ, լընըն. ⁷⁰ պարանոց, դըլըն. ⁷¹ ականջ,

dem dasselbe die Einen gegen die Andern auf³² ihrer Hut erhält*. 3. Wenn wir uns überzeugen³³ könnten daß die Schmeichler³⁴ nicht ein Wort von dem glauben³⁵, was sie uns sagen, oder daß sie uns bloß des Nutzens³⁶ wegen schmeicheln, den sie haben, oder den sie von uns haben können, konnten³⁷ wir uns wohl noch* so verspottet³⁸ sehen, ohne ihnen darüber unsern Unwillen³⁹ zu bezeigen²⁴? 4. Aristoteles nannte die Hoffnung den Traum⁴⁰ eines Mannes, welcher wacht⁴¹. 5. Pykurgus verbot⁴² jenen, welche des Nachts⁴³ von einem Gastmahl⁴⁴ kamen, vorzuleuchten⁴⁵, damit die Furcht, nicht nach Hause zu finden, sie abhielte⁴⁶, sich zu betrinken⁴⁷. 6. Hiero, Tyrann von Syrakus, sagte: Derjenige, welcher die Geheimnisse⁴⁸ Anderer offenbaret⁴⁹, beleidiget⁵⁰ nicht allein jene, die sich ihm anvertrauten⁵¹, sondern auch diejenigen, denen er sich anvertraut hat. 7. Ein uralter⁵² Schriftsteller⁵³, dessen Schriften öffentlich⁵⁴ ins Feuer⁵⁵ geworfen wurden*, sagte, daß man ihn selbst verbrennen⁵⁶ müßte, weil er sie auswendig⁵⁷ wüßte. 8. Die Gegenwart des⁵⁸ Geistes ist ein seltenes⁵⁹ Geschenk⁶⁰ des Himmels; eine angewöhnte⁶¹ Aufmerksamkeit⁶² auf sich selbst kann sie auch nach⁶³ und nach verschaffen⁶⁴. 9. Die Faulheit gleicht dem Rost⁶⁵, sie verzehrt⁶⁶ mehr als die Arbeit. 10. Kaufe⁶⁷ das,

դանան շարժ. ³² կը զգուշացընէ, ուրիշըբըբը (erhalten) ³³ համարել, փնտրելու. ³⁴ շողորորթ, եւ լիւրիւնընը. ³⁵ հաստատ, ֆուն-
 ւո. ³⁶ սպաս, ֆայտ. ³⁷ կրնայի՞նք մի ալ, ֆայրը (իտրե) ունի՞ր-
 ֆիլի. ³⁸ անարգըւած, իտընընը. ³⁹ դժկամակութիւն, շար-
 ւո. ⁴⁰ երազ, ֆիւլ. ⁴¹ հսկել, արթուն կենալ, շունը օւնո, քո-
 ւո. ⁴² արգելից, ինչն իւրիւրի (verbiethen). ⁴³ գիշերանց,
 ինչիւն. ⁴⁴ սեղան, թամ. ⁴⁵ առջևէն լոյս տանիլ, եմնընտըն
 շարժ իտիւրիւր. ⁴⁶ ետ կեցընէ, իւր ինիւրիւն. (abhalten) ⁴⁷ գի-
 նովնալ, իտընընը. ⁴⁸ գաղտնիք, շար. ⁴⁹ յայտնել, յիւն
 եմն. ⁵⁰ զլուսացընել, ինչիւրիւր. ⁵¹ գտտահիլ, ինչիւրիւր. ⁵² շատ
 հին, ֆիւ Ե. ⁵³ մտանապիք, ֆիւլի. ⁵⁴ Տրայպարակաւ,
 եւրիւր. ⁵⁵ կրակը նկատեցան, ինչիւր ինչընընը. ⁵⁶ սպրել, Ե. ⁵⁷ րեքնուց,
 ֆիւլի. ⁵⁸ ներկայութիւն, արթնութիւն, շունընը. ⁵⁹ հաստատակաւ, Ե. ⁶⁰ սարգել,
 յիւլի. ⁶¹ սովորած, ուր-
 շար. ⁶² մտադրութիւն, ֆիւլի. ⁶³ կամաց կամաց, Ե. ⁶⁴ ինչիւր, սարգելիւ
 ալ, Ե. ⁶⁵ ընել, սարգելիւ ալ, Ե. ⁶⁶ ծանց, Ե. ⁶⁷ գնել, (ուրիշ)

was du nicht nöthig hast, und bald wirst du verkaufen¹, was dir nöthig ist. 11. Alles, was wir außer² der Natur suchen, ist nur Pein³ für uns, und das allein. was sie uns darbietet⁴, ist Vergnügen. 12. Wenn man seine Ruhe in sich selbst nicht findet, so ist es fruchtlos⁵, sie anderswo⁶ zu suchen. 13. Der Mensch, welcher immer mit sich selbst zufrieden⁷ ist, ist es gewöhnlich wenig mit andern, andere aber sind es selten mit ihm. 14. So⁸ böseartig die Menschen auch sein mögen⁹, wagen¹⁰ sie es doch nicht^{*} als Feinde der Tugend aufzutreten¹⁰, und wenn sie sie bedrängen¹¹ wollen, stellen¹² sie sich, als ob sie solche für unrecht hielten^{*}, oder sie bürden¹³ ihr Verbrechen¹⁴ auf¹³. 15. Als Heinrich IV. die geringe Macht¹⁵ vorgeworfen¹⁶ wurde, die er in Rochelle hatte, versetzte¹⁷ er: Ich thue in dieser Stadt alles, was ich will, indem¹⁸ ich darin nur dasjenige thue, was ich soll¹⁹. 16. Die schönen Gärten²⁰, welche Lucullus in Griechenland sah²¹, dienten²² unfehlbar^r zum Muster^r denjenigen, mit welchen er die Gegenden²³ um Rom verschönerte²⁴. 17. Die Schwierigkeit²⁵ ist ein Zauber²⁶, welcher vor dem Unerforschlichen²⁷ verschwindet²⁸. 18. Der Weg²⁹, welcher zum Glücke führt, ist nicht mit Rosen und Beilschen³⁰ bedeckt. 19. Die Menschen, welche Böses thun, fürchten³¹ immer Strafe³². 20. Groß

¹ ծախել. ² դուրս. ³ ցանցանք. ⁴ փոխել. ⁵ անպատու. ⁶ անոգուտ. ⁷ փոքրիկ. ⁸ ուրիշ. ⁹ անհարգ. ¹⁰ անհարգ. ¹¹ անհարգ. ¹² անհարգ. ¹³ անհարգ. ¹⁴ անհարգ. ¹⁵ անհարգ. ¹⁶ անհարգ. ¹⁷ անհարգ. ¹⁸ անհարգ. ¹⁹ անհարգ. ²⁰ անհարգ. ²¹ անհարգ. ²² անհարգ. ²³ անհարգ. ²⁴ անհարգ. ²⁵ անհարգ. ²⁶ անհարգ. ²⁷ անհարգ. ²⁸ անհարգ. ²⁹ անհարգ. ³⁰ անհարգ. ³¹ անհարգ. ³² անհարգ.

ist die Glückseligkeit der Menschen, welche Andern wohlthun. 21. Es sind mehrere Gattungen³³ der Adler³⁴, welche auf Felsen³⁵ und Bäumen nisten³⁶. 22. Die Bäume, welche gute Früchte tragen, schätzt³⁷ man hoch³⁷. 23. Pyrrhus bewunderte³⁸ den Fabricius, welcher weder³⁹ durch Geschenke, die man ihm angeboten⁴⁰ hatte, gerührt⁴¹, noch³⁹ durch den Anblick⁴² eines Elephanten, den er nie zuvor⁴³ gesehen hatte, erschreckt⁴⁴ worden war. 24. Coriolanus, welcher aus dem Vaterlande vertrieben⁴⁵ worden war, floh⁴⁶ zu den Volkern, welche damals⁴⁷ den Römern feind waren.

2. Անբարեքարեքնանիք .

1. Man sucht⁴⁸ oft Sachen, die uns schädlich⁴⁹ sind. 2. Wo findet man Menschen, die ganz fehlerfrei⁵⁰ wären? 3. Cleopatra hatte an ihren Ohrgehängen⁵¹ zwei Perlen⁵², die⁵³ schönsten, welche man je gesehen hatte* ; eine jede wurde über eine Million geschätzt⁵⁴. 4. In den Morästen⁵⁵ am Ufer des Ganges gibt es Krokodille von außerordentlicher⁵⁶ Größe ; man hat welche gesehen, die 50 Fuß⁵⁷ lang waren. 5. Als Jesu einem Andern die Schimpfreden⁵⁸ hinterbrachte⁵⁹, die man von diesem sagte ; man hätte sie gewiß⁶⁰ nicht gesagt, antwortete der, wenn man nicht gewußt⁶¹ hätte, daß du sie recht gerne⁶² anhörst⁶³.

ճեղք . 33 տեսակ, ոչ . 34 արծիւ, գորշու . 35 ժայռ, գոյս . 36 բոյն
 դնել, ինչն ինքնուրույն . 37 մեծ համարով, ինչպէս ինչեք . 38 զար-
 մանաւ, ինչն ինչն ինչեք . 39 weder ... noch, ... ոչ ... ոչ, նի ... նի .
 40 տալ, լեզուք . 41 շարժեալ էր, ինչպէս ինչեք, գունձ . 42 ան-
 սովորուն, ինչպէս ինչն . 43 յառաջ, եւ լեզու . 44 զտեսնալ, գորշ-
 լուք . 45 հալածուած, ինչպէս ինչն . 46 փախչիլ, գորշուք . 47 ան ասուն
 ռ լուքն . 48 (մարդ) կը փնտռէ, (տար) տար . 49 վնասակար,
 շարժիլ . 50 սխալմունքէ ազատ, ինչն լուրն ազատ . 51 օղ, ինչն ինչն .
 52 մարգարիտ, ինչն . 53 բոլոր տեսնուածնեցուն մէջ ամենէն գեղե-
 ջիկնեքը, (լուքն ինչն) ոչնչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն . 54 զին
 կարել, տալ, արժեքնել, ոչնչն ինչն, որպէս ինչն . 55 ճարտիւն,
 ոչնչն . 56 արտաքոյ կա զի, շատ (մեծութեամբ) . 57 ոչնչն ինչն,
 լուք (ոչնչն) . 58 սար, անտառափ, ոչնչն (եզուք) . 59 նախատական
 խօսք, ինչն ինչն ինչն ինչն . 60 մանուցանել, ինչն ինչն ինչն . 61 ստու-
 դիւ, ինչն . 62 զխցած, ոչնչն (տեսն) . 63 սիրով, ինչն ինչն . 64 լուք մտիկ

6. Wenn man sich tadelt¹, so glauben die Andern mehr als man sagt; wenn man sich lobt, so glauben sie gar² nichts. 7. Man fragte den Polydor, warum die Lacedämonier so herzhast³ wären? Weil, sagte er, sie nicht⁴ sowohl aus Furcht, als aus Liebe zum Vaterlande kämpfen*. 8. Man kennt die guten Querselen⁵ in der Trockenheit⁶, den Freund in Unglücksfällen⁷. 9. In Italien zählte⁸ man ehemals⁹ die Stunden nicht, wie bei andern europäischen Völkern. Man¹⁰ richtete sich* nach dem Untergange¹¹ der Sonne, und man zählte⁸ 24 Stunden von einem Untergange¹¹ bis zum andern; so daß man beim Eintritt¹² der Nacht ein Uhr zu zählen⁹ anfing¹³. 10. Man ist nie¹⁴ Herr seines Herzens, wenn man wagt¹⁵; aber Herr seiner Tugend kann man sein, wenn man vorsichtig¹⁶ ist. 11. Man genießt weniger von dem, was man erhält, als von dem, was man hofft. Man fängt die wilden¹⁷ Thiere¹⁸ auf verschiedene¹⁹ Arten²⁰, entweder²¹ schließt man einen Wald²² mit Netzen²³ ein, die man über Gabeln²⁴ spannt²⁵, in welche man sie haufenweise²⁶ treibt²⁷, oder²¹ mit Fangeisen²⁸. 13. Der Elephant²⁹ ist das größte aller Landthiere³⁰. 14. Die Elephanten gehen³¹ herdenweise³² einher. 15. Man fängt sie auf verschiedene¹⁹ Arten²⁰, gewöhnlich in

ընեւ, էլէնէն, ք--ւոք ձերէն. ¹ դասեւ, մեղադրեւ, քն-
 ւոք. ² բոլորովին, ոչ--ոչ--նին. ³ բազասիրտ, էն-բեռն. ⁴ այն-
 չափ վախի համար չէ, որչափ հայրենեաց սիրոյն համար
 կը կռուին. ⁵ ք--տր քորք--տան Կեյիլ, էլււ լնննւրընը Կե-
 Կեյիլ էրնէն Կեյիլ Կեյիլ. ⁶ աղբիւր, ք--անոր. ⁷ երաշտու-
 թիւն, -- քննւլը. ⁸ դժբախտութիւն, ոչւ. ⁹ համբեւ,
 --ւոք. ¹⁰ յառաջագոյն, էլլէնէն. ¹¹ կը նայուեր, ուրեւլըրըր.
 Կեյիլ քնննւր--տան. ¹² (արեւուն) մտնելը, (նինէլ) ուր-
 ւոք. ¹³ մտնելը, սկսելը, ուլւււ. ¹⁴ կը սկսուեր, ուլւււլըր.
 ուլււրըրըր (ansfangen). ¹⁵ ոչ երբեք, հիւ, --ւ. ¹⁶ յանդգնեւ,
 Կեյիլ--նինէլ Կեյիլ. ¹⁷ յառաջասեւ, --քնւլը. ¹⁸ վայրե-
 յի, Կեյիլ. ¹⁹ անասուն, հոյն. ²⁰ կերպ կերպ, նինւլն--նինւլն.
²¹ եզանակ, նոր. ²² entweder... oder, կամ... կամ, Կ... Կ.
²³ անասն, շէն. ²⁴ ցանց, որոգայթ, Կ--ւոք. ²⁵ երկրժանի, լնն.
²⁶ շարեւ, ք--ւոք, նինէն. ²⁷ մտնելն, ոչ--նինւլ. ²⁸ ասնել, հալ-
 Կեյիլ, նինէն--նին, --նին. ²⁹ որսորդներու շամիրու, հորոգ.
³⁰ Կեյիլ. ³¹ յամարային կենդանի, էր էն--ւն--նին էլն հոյն--նին. ³² Կեյիլ-
 բու. թեամբ կ'երթան, --ւր --ւր նինւլեր. (eintreiben). ³³ կար-

Gruben³³, welche man mit Gesträuchen³⁴ bedeckt³⁵. 16. Man zähmt³⁶ sie durch Hunger³⁷ und Schläge³⁸. 17. Kaiser Karl V. ließ³⁹ sich von dem berühmten venetianischen Maler Tizian malen*. Der Künstler⁴⁰ ließ seinen Pinsel fallen*. Der Kaiser hob⁴¹ denselben sogleich auf⁴¹, und sagte: Ein Tizian verdient⁴² von einem Kaiser bedient⁴³ zu werden*. Man sieht wenige Gallerien⁴⁴, wo nicht auch einige Gemälde⁴⁵ von Tizian und Correggio wären. 18. Ein jeder streckt⁴⁶ sich nach seiner Decke⁴⁷. 19. Die Kenntniß⁴⁸ von uns selbst ist der Grund⁴⁹ jeder Tugend. 20. Jedes Land⁵⁰ hat seine Sitte⁵¹.

Ե . Բ Ա Յ

1 . ՕՒՆԴՐՈՒԻՐ

1. Wer nichts hat, ist nichts. 2. Wo nichts ist, da hat der Kaiser sein Recht⁵² verloren⁵³. 3. Wer wenig spricht⁵⁴, hat Vortheil⁵⁵ davon, man glaubt, er habe Geist⁵⁶, und ist es wahr, daß er ihm nicht fehlt⁵⁷, so glaubt man, er habe sehr viel. 4. Rom ist nicht in einem Tage erbaut⁵⁸ worden. 5. Sei weise und bleib⁵⁹ fröhlich⁶⁰. 6. Sei gerecht⁶¹ und fürchte nichts. 7. Die reifste⁶² Frucht wird euch nicht ins Maul⁶³ fallen. 8. Der Mensch wäre höchst⁶⁴ unglück-

գաւ. քարայր. ³³ փոս, լռութիւն. ³⁴ թուփ, լուռ. ³⁵ ծածկել, եօրեմէ. ³⁶ զգաստացընել, զլուր-լուր-մէ, իւր-լուր-մէ երեմէ. ³⁷ քաղց, մեղք. ³⁸ հարուած, զարնելը, Կոյմ. ³⁹ զինքը զինեակիցի նշանաւոր Տիտիանոս նկարչին քաշել աուաւ, +եւրի ---բեթիթի մէջ--- իւր-լուր-մէ թիւննն նոյն-լուր լեւորիւրի. ⁴⁰ ճարտարը (նկարիչը) զըմբը մղեց, նոյն-լուր զըլուր-մէ տիւն-լուր-մէ. ⁴¹ զեր-ցուց, փ-լուր-մէ (aufheben). ⁴² արժանի է, լուր-մէ ար. ⁴³ ճառագեւ-լուր, իւր-մէ զլուր-մէ. ⁴⁴ պատկերներու սրահ, թանկարան, իւր-մէ լուր-մէ --- փ-մէ. ⁴⁵ նկար, պատկեր, նոյն-լուր, ---բեթի. ⁴⁶ կեր-կըննայ, ---լուր. ⁴⁷ ծածկոց, զերմակ, եր-լուր. ⁴⁸ ճանօթու թիւն, իւր-մէ. ⁴⁹ հիմ, իւր-մէ. ⁵⁰ երկիր, լուր-մէ. ⁵¹ սովորութիւն, ---բեթի. ⁵² իրաւունք, իւր-մէ, հոյմ. ⁵³ կորսնցուց, կը կորսնցուցէ, փ-լուր իւր-մէ, փ-լուր իւր-մէ, (verlieren). ⁵⁴ կը խօսի, լուր-մէ եր-մէ (ver-then). ⁵⁵ առաւելութիւն, իւր-մէ. ⁵⁶ ոգի, իւր-մէ, փ-մէ. ⁵⁷ պակ-սիւ, փ-լուր-մէ զլուր-մէ, փ-լուր-մէ. ⁵⁸ իւր-մէ, փ-լուր-մէ. ⁵⁹ թաւ, փ-լուր-մէ, փ-լուր-մէ. ⁶⁰ զուարթ, լուր. ⁶¹ արդար, ---լուր. ⁶² ամենն հասուն, լուր-մէ իւր-մէ լուր-մէ, զլուր-մէ. ⁶³ կողորդ, զլուր-մէ. ⁶⁴ իրաւ,

lich, wenn ihm nichts mehr zu wünschen¹ übrig bliebe. 9. Nur der hat ein Recht zu tadeln², der ein Herz hat zu helfen³. 10. Mit Wenigem zufrieden⁴ zu sein, ist die erste Regel⁵ der Lebensweisheit⁶. 11. Wie wenig bedarf⁷ ein Weiser, um vergnügt⁸ zu sein, und wie viel müßte ein Reicher entbehren⁹, um so glücklich zu werden. 12. Das Glück ist geneigt¹⁰, jene zu begünstigen¹¹, die Vernunft¹² und Klugheit haben. 13. Jeder Mensch hat seine Schwäche¹³. 14. Wie schwer ist es nicht, jung¹⁴ und weise zu sein! 15. Was nützt¹⁵ dem Lamme¹⁶ Recht¹⁷ zu haben, wenn der Wolf¹⁷ stärkere Zähne¹⁸ hat? 16. Sei dir selbst ein angenehmer Gesellschafter¹⁹; hüte²⁰ dich dir selbst Langeweile²¹ und Unzufriedenheit zu verschaffen, das heißt²² sei nie ganz müßig²³; sammle²⁴ aus Büchern und Menschen beständig²⁵ neue Ideen²⁶.

2. Կանանք բար

1. Neue Besen²⁷ kehren²⁸ gut. 2.¹ Wer ordentlich²⁹ lebt, lebt lange. 3. Der Weise sagt nicht was er macht, er macht aber nichts, was nicht gesagt werden konnte³⁰. 4. Wir würden wenige Sachen zu eifrig³¹ wünschen, wenn wir besser kennten, was wir wünschen. 5. Lobe nicht den schönen Tag vor dem Abend. 6. Wir sind alle stark genug, um Anderer Unglück zu ertragen³². 7. Ein sicheres Mittel, um sich in jedem Falle³³ zu trösten³⁴, ist es, außs Schlimmste³⁵

շատ, լքի. ¹ բարդաւ, որչիւնլեմէ. ² դատել, յանդիմանել. զեւնում, աչաբւմում. ³ օգնել, եւրբէմէ. ⁴ գոհ, իօնում. ⁵ կանան, քանան. ⁶ աղէկ ապրել զիտնաւ, եյի եօրէ իւրեմէ յիւմէ. ⁷ կարօտութիւն ունենաւ, մեծագոյն զւմէ. ⁸ գոհ, իօնում. ⁹ պակսիւ, շունենաւ, զւմում, մեծագոյն զւմէ. ¹⁰ մտակալ է, կը սիրէ, մշտնապէս արիւ, իմէ. ¹¹ պաշտպանել, յաջողել, եւրբէմէ. ¹² ինքի, փիլոսոփի. ¹³ ապարտութիւն, շարժել. ¹⁴ փոքր. ¹⁵ երիտասարդ, արեւի փնել. ¹⁶ իմն օգուտ է, նի փոքր. ¹⁷ գաննուկ, փոքր. ¹⁸ գայլ, փոքր. ¹⁹ ազատ, արիւ. ²⁰ զգուշանաւ, անփնում. ²¹ ձանձրութիւն, օտան. ²² սյսիւրն, իմն. ²³ դատարկ, պօշ. ²⁴ ժողովել, իօնում. ²⁵ շարունակ, քոյմ. ²⁶ գաղափար, ինքնաշարժ (աւելուել). ²⁷ աւել, փոքր. ²⁸ աւել, փոքր. ²⁹ կարգաւորեալ, իօնում. ³⁰ գրնար, փոքր. ³¹ (օրն) ³² եռանդեամբ, հոբէմէ. ³³ ամանել, քաշել, իօնում. ³⁴ լեմէ. ³⁵ գիպուած, լեմում. ³⁶ մտիմարել, ինքնաշարժ. ³⁷ աւել

immer gefaßt³⁶ zu sein. 8. Wenn wir uns selbst gut machen, dann leuchtet³⁷ es uns ein³⁷, daß auch Gott alles gut gemacht hat. 9. Die Zeiten ändern, und wir mit ihnen. 10. Gleich und gleich gesellt³⁸ sich gern. 11. Was wenig kostet³⁹, ist sehr theuer⁴⁰, sobald es überflüssig⁴¹ ist. 12. Man fordert⁴² vier Sachen von einem Weibe, nämlich⁴³: daß die Sittsamkeit⁴⁴ aus ihrem Gesichte⁴⁵ scheine, daß die Lieblichkeit⁴⁶ aus ihren Lippen⁴⁷ fließe, daß die Tugend in ihrem Herzen wohne, und daß die Arbeit ihre Hände beschäftige⁴⁸. 13. Wir müssen essen⁴⁹ um zu leben, und nicht leben um zu essen⁴⁹. 14. Man⁵⁰ hat nie jemanden eine gute Handlung bereuen gesehen⁵⁰. 15. Wer sich zum Schaf macht, den frißt⁵¹ der Wolf. 16. Niemand weiß wo der Schuh drückt⁵², als wer ihn hat. 17. Nach gemachter Arbeit ist gut ruhen. 18. Wer Unglück gekostet hat, weiß wie es einem Andern schmeckt⁵³. 19. Sage mir mit wem du gehest, und ich will⁵⁴ dir sagen*, wer du bist. 20. Die meisten Menschen so wie die Pflanzen⁵⁵, haben verborgene Eigenschaften⁵⁶, welche der Zufall⁵⁷ allein entdeckt⁵⁸. 21. Wer im Sommer nicht sammelt, der wird im Winter nichts zu essen⁴⁹ haben. 22. Ein Tugendhafter beweist⁵⁹ für die Tugend mehr, als eine Welt voll Bösewichter⁶⁰ für die Tugend beweisen können. 23. Wohlgerüche⁶¹, die man täglich braucht⁶², dienen mehr, um von Andern gefühlt⁶³ zu werden, als von uns selbst. 24. Die Mäßigkeit bewahrt⁶⁴ uns vor Krankheiten und versüßet⁶⁵

36 պատրաստուած, հաշտ. 37 յայտնի երևանալ, աշխարհիկ խելովնելով. 38 միաբանիկ, միանալ, ետեւում, հարկ. 39 արժեք, արժեք. 40 սուղ, արհեստ. 41 սուսա ըլլալ, պէտքուն. 42 կը բնաբուսի, բռն. 43 պարկեշտութիւն, երես. 44 կրկն. 45 պարկեշտութիւն, երես. 46 գեղեցկութիւն, երես. 47 ընթացք, բռն. 48 գրասեւ, բռն. 49 ուտել, երես. 50 չտեսնուիլ, չտեսնուիլ. 51 ուտել, երես. 52 ստիճակ, ցանկ. 53 ընդհանր. 54 գալ. (զէշ) երևանալ, խելովնելով. 55 ըստ, արհեստ. 56 սուս, հարկ. 57 յատկութիւն, երես. 58 գեղեցկ. 59 յատկութիւն, երես. 60 անորոշ, հարկ. 61 անորոշ, հարկ. 62 անորոշ, հարկ. 63 անորոշ, հարկ. 64 պահպանել, երես. 65 անորոշ, հարկ.

uns daß Leben. 25. Die Philosophie sollte mehr in der Ausübung¹ als in der trockenen² Untersuchung³ bestehen⁴. 26. Die Gemüthsstärke⁵ dienet mehr, um uns glücklich zu machen, als alle andere Güter der Natur, und diese erlangt⁶ man eben⁷ so, wie* die übrigen Fähigkeiten⁸, durch anhaltendes⁹ Streben¹⁰. 27. Verachte¹¹ niemand, so¹² klein er auch ist*, es können sich Fälle ereignen¹³, in welchen uns derjenige nützlich werden mag¹⁴, den wir verachteten¹¹. 28. Man fühlt¹⁵ nie mehr die Langeweile, als nach dem Genuße¹⁶ der Vergnügungen, und die Dürre, welche sie uns suchen macht, ist noch immer leichter zu ertragen, als jene, welche ihnen nachfolgt. 29. Der Mensch werde¹⁷ am Morgen des Lebens abgerissen¹⁷, oder er falle* im Alter, gleich einer reifen¹⁸ Aehre¹⁹, so fällt er immer zur rechten Zeit, nach dem Plane²⁰ der Natur, wenn er der Vernaunft²¹ gelebt hat, und als ein Mann gestorben²² ist.

3. Բ-ընդդէմ-ը Բ-յոյր

1. Wer sein Herz dem Ehrgeiz²³ öffnet²⁴, schließt²⁵ es der Ruhe zu. 2. Vorgethan²⁶ und nachbedacht²⁷, hat manchen in großes Leid²⁸ gebracht²⁹. 3. Es ist besser einer Beleidigung³⁰ vorzubeugen³¹, als sie zu rächen³², nachdem sie uns angethan worden ist.

ընդդէմ. ¹ կրթութիւն, գործադրութիւն, քննութիւն. ² չոր, փոքր, ոգի. ³ խնդիր, վէճ, ինքնիշխան. ⁴ կայանալ, պահել, հաստատութիւն մտայն, ֆիզիք, էնթելեքստիք. ⁵ ստանալ, հասնել, փոխանակ. ⁶ ինչպէս որ, նուազ, քիչ. ⁷ կարողութիւն, բաւականութիւն, փոքրելի. ⁸ շարունակ, փոքրիկ. ⁹ ջանք, զոյրելի. ¹⁰ արհամարհել, նշանաւորութիւն. ¹¹ որչափ պըզտիկ ալ որ ըլլայ, նե փոքր քիչն է քիչ քիչ. ¹² պատահել, բռնի կեղծ. ¹³ կրնայ, փոքրել քիչ (mögen). ¹⁴ զգալ, արդիւն. ¹⁵ վայելում, սիրտ, քննութիւն. ¹⁶ յափշտակել, փոքրել, ալքստիք (abreissen) ¹⁷ հասուն, զննել. ¹⁸ քիչն է քիչ. ¹⁹ հասկ, պղծ. ²⁰ կարգ, արդի, զոյր. ²¹ բան, միտք, ֆիզիք, բնական. ²² մեռած է, ետնալ քիչ (sterben) ²³ փառասիրութիւն, հըրդի մանուկ. ²⁴ բանալ, պղծ. ²⁵ ցոյցել, փոքրել. (zuschließen) ²⁶ յառաջադրել գործելով (գործելով), ելլել էլ էլ էլ. ²⁷ կարեն մտածելով (մտածելով), ոչ ոք քիչն է քիչ. ²⁸ ցաւ, զեղջ, հիշ, ինքնիշ. ²⁹ բերաւ կեղծքի, նշանաւոր (bringen.) ³⁰ անիրաւութիւն, զննել, ³¹ խնամքի, գլուխ ծակել, պղծել. ³² վրեժ

4. Der Hunger sieht durch das Fenster³³ des Mannes, welcher arbeitet, hinein, er getraut³⁴ sich nicht, hinein zu gehen. 5. Durch wiederholte³⁵ Streiche³⁶ fällt die große Eiche³⁷. 6. Nachdenken findet den Weg zum Glück, den die Verzweiflung³⁸ übersehen³⁹. 7. Die Wahrheit bringt⁴¹ Haß⁴⁰ hervor⁴¹. 8. Der Tropfen⁴², welcher beständig fällt, höhlt⁴³ den Stein aus. 9. Ein gutes Mittel unser Unglück zu erleichtern⁴⁴ ist, jenen beizustehen⁴⁵, die noch unglücklicher als wir sind. 10. Es ist besser, beneidet⁴⁶ als bemitleidet⁴⁷ zu werden. 11. Mäßigung bringt⁴¹ Glückseligkeit hervor. 12. Was man gut begreift⁴⁸, drückt⁴⁹ man auch mit Deutlichkeit⁵⁰ aus, und die Worte kommen mit Geläufigkeit⁵¹. 13. Man ist nicht würdig, seinen Freunden zu gefallen, wenn man sich nie der Gefahr⁵² aussetzt⁵³, ihnen zu mißfallen⁵⁴.

4. Չորսուկեր

1. Bevor⁵⁵ du etwas thust oder sagst, denke an das, was folgen kann. 2. Der Mensch ist geboren⁵⁶, um Gutes zu thun. 3. Was du thust, thue recht. 4. Die Ruhe des Gemüthes gibt mehr als Reichthum. 5. Wer zu betrügen⁵⁷ sucht, wird leicht betrogen. 6. Auch durch ein kleines Loch⁵⁸ kann man den Himmel sehen. 7. Es ist besser Unrecht leiden⁵⁹ als Unrecht thun. 8. Was du willst, daß verschwiegen⁶⁰ sei,

անուշ, ինքնից՝ ու՛՛ր՛ւք . ³³ պատուհան, փեշխերք . ³⁴ յանգղնիլ, ճեռքերն երեւոք . ³⁵ կրկնակ, իեւրուանել . իեւրու դեբեւորք . ³⁶ Հարուած, սորու . ³⁷ կաղնի, տէրեւոր . ³⁸ յուսահատութիւն, տեյսուանք . ³⁹ չիտեսներ, իեւրեւ . (übersehen). ⁴⁰ սակոթիւն, նեքերն . ⁴¹ յառաջ կրքերք, շահոր փեք (hervoordringen). ⁴² կաթիլ, արու . ⁴³ ծակել, քելոք . ⁴⁴ թեթեւցնել, ինքնիցնել . ⁴⁵ օգնել, իբրբէրնիք . ⁴⁶ նախանձուած, բազանցուած, որուանելնիք, փշտանել . ⁴⁷ յուսկցուած, մշտել, որւթանանքուանել . ⁴⁸ իմանալ, թափանցել, ու՛՛ր՛ւք, (begreifen). ⁴⁹ յայտնել, դեյան երեւոք . ⁵⁰ յայտնութեամբ, ութեւորելու, դեյանելն . ⁵¹ դիրքութիւն, արագութիւն, փշտուել . ⁵² վտանգ, ինքնիք . ⁵³ (անջիւր) դնել, (ինքնիք եմնել) փշտոք . ⁵⁴ անհաճոյ ըլլալ, նախորդուել . ⁵⁵ յառաջ քան, (եքեքեք) ելլել . ⁵⁶ ծնած է, քշտուել ար (gebären). ⁵⁷ խարել, ու՛՛ր՛ւք . ⁵⁸ ծակ, քելոք . ⁵⁹ զիշտ կրել, եւնելն ւեւեւ, ինքնեւ . ⁶⁰ լուել, սու՛՛ր՛ւք .

verschweige du es am ersten. 9. Es geht der Ehre wie dem Schnee¹, beide bekommen niemals ihren verlorenen Glanz² wieder, wenn sie ihn einmal verloren haben. 10. Derjenige hat halb gewonnen³, welcher eine Sache mit Muth⁴ und Entschlossenheit⁵ unternimmt⁶. 11. Ein Mensch, der nichts verschweigen kann, gleicht einem erbrochenen⁷ Briefe⁸, jedermann kann ihn lesen⁹. 12. In deinen Trübsalen¹⁰ klage¹¹ Niemand, als dem, der dir helfen kann; es gibt nur wenige, die zu tragen¹² helfen, fast¹³ alle erschweren¹⁴ die Last¹⁵. 13. Wer seine Reichthümer verliert viel, viel mehr, wer seinen Freund verliert, der aber verliert alles, welcher die Stärke des Gemüthes und den erforderlichen¹⁶ Muth verliert. 14. Die verlorne Zeit kommt nicht mehr zurück. 15. Kenne dich selbst. 16. Wer sich hilft, dem hilft Gott. 17. Wer nicht hören¹⁷ will, muß fühlen. 18. Jung¹⁸ gewohnt, alt gethan*. 19. Derjenige, welcher genießt¹⁹, hört¹⁷, und schweigt, ist weiser als andere. 20. Der Mann²⁰ von Ehre* hält²¹ sein Wort. 21. Der Böse trägt immer die Strafe²² mit sich. 22. Schreibe²³ Beleidigungen²⁴ in den Sand²⁵, Wohlthaten²⁶ grab²⁷ in Marmor. 23. Wenn wir wissen wollen, was man von uns in unserer Abwesenheit²⁸ spricht, so geben wir nur Acht auf uns. 24. Es ist schätzbarer²⁹, ohne Kunst gefallen³⁰ zu wissen, als die Kunst zu können,

¹ ձիւն, գոր. ² փառաստուածութիւն, չեղելի. ³ կ'ըստանայ, գորչունը. ⁴ սիրտ, քաջութիւն, եղբիւր. ⁵ պատրաստակամութիւն, գուլի նիւնի. ⁶ գործի ձեռք զարնել, եւ սորմոց. ⁷ բացած, լըգ. ⁸ նամակ, զեղբիւր. ⁹ կարդալ, սգոմոց. ¹⁰ նեղութիւն, տեղ, գնելի. ¹¹ արանջալ, սեւորմոց. ¹² քաշել, կրել, չեղել. ¹³ գրեթէ, զեղբիւր. ¹⁴ ծանրացնել, աշտընթոց. ¹⁵ բն, եղբ. ¹⁶ հարկաւոր, լըլը զըն. ¹⁷ մտիկ ընել, մնել, քննելիւր. ¹⁸ սյսինքն, երեսասարդ մը պէտք է սովորի որ ձեռութեան ատեն գիտուն ըլլայ, Տեղի գնել իւրեւրեւրիւր ի իննիւր զըննն - գըլըլ, իննիւր զընն. ¹⁹ կը վայելէ, իննիւր - գըլըլ (genießen) ²⁰ պատուոյ տէր մարդ, իննիւր - գըլըլ - գըլըլ. ²¹ (խօսքը) բռնել. (-եղբիւր) իննիւր. ²² պատիտ, ճեղք. ²³ գրել, եղբ. (schreiben). ²⁴ թշնամանք, զըլ. - իննիւր. ²⁵ աւազ, գըլըլ. ²⁶ բարեբարութիւն, եղբիւր. ²⁷ երկաթի գըլըլ գրել, եղբիւր. ²⁸ հեռու ըլլալ, եղբիւր. ²⁹ աւելի պատուական, գըլըլ. ³⁰ հա-

wie man gefällt. 25. Das Vergnügen ist wie eine Blume, deren Wohlgeruch³¹ wir leicht fühlen müssen, um immer den nämlichen Duft³² dabei empfinden³³ zu können. 26. Was man nicht ändern kann, muß man ertragen³⁴. 27. Der Mensch pflegt³⁵ nach dem Maßstabe³⁶ seiner Forderungen³⁷ gemessen³⁸ zu werden, es ist daher eine Hauptmaxime³⁹, daß, um sich die Achtung⁴⁰ Anderer zu erwerben, es nöthig sei, sich⁴¹ für weniger auszugeben*, als man zu scheinen wünscht. 28. Wenn alle Menschen fromm⁴² und gut wären, so würde die Welt wohl besser gehen, als sie gehet; wären aber alle Menschen aufgeklärt⁴³, so würde sie gar nicht gehen; so sehr ist die Frömmigkeit⁴⁴ den Wissenschaften⁴⁵ vorzuziehen⁴⁶!

5. Բ-յի շնորհիւ ինքի

1. Als Diogenes einst⁴⁷ einen Jüngling⁴⁸ erröthen⁴⁹ sah, sagte er: Sei gutes Muthes, das ist die Farbe⁵⁰ der Tugend. 2. Das Vertrauen⁵¹ auf unsere Kräfte macht Muth⁵². 3. Wie im Essen, so muß man auch im Sprechen mäßig sein; das Eine überfüllt⁵³ den Magen, das zweite die Verantwortung⁵⁴. 4. An Aristides lobte man die Gerechtigkeit, an Epaminondas die Tapferkeit⁵⁵. 5. Wer nichts von Wissenschaften versteht⁵⁶, ist mit sehenden Augen blind⁵⁷. 6. Alle verlangen⁵⁸ nach dem, was gut scheint. 7. Als die Carthager von den Römern im ersten punischen Kriege besiegt⁵⁹ worden waren, bedurften⁶⁰ sie neuer

ճոյ ըլլալ, հոգի-ը զմէ. ³¹ անոյ՛ Հոս, ի՞նչ քոք- . ³² շոյի, զ-ը-ը . ³³ զգալ, ք-ը-ը . ³⁴ տանիլ, համարել, շեղ-ը . ³⁵ սովորել, արեւ ինչ . ³⁶ չափ, եզր-ը . ³⁷ արդիւնք, եղ-ը . ³⁸ չափել, եզր-ը . ³⁹ գլխաւոր առած, զ-ը-ը . ⁴⁰ համարում, ինչ-ը . ⁴¹ ինք զինքը պղտիկ երեւցընել, քեզի-ը ինչ-ը . ⁴² բարեպաշտ, իր-ը-ը . ⁴³ լուսաւորեալ, խելացի, քեզ-ը . ⁴⁴ բարեպաշտութիւն, իր-ը-ը . ⁴⁵ գիտութիւն, ինչ-ը . ⁴⁶ նախադասել, մեծ համարել, զինչ-ը-ը . ⁴⁷ երբեմն, անգամ մը, ինչ-ը . ⁴⁸ պատանի, զինչ-ը . ⁴⁹ կարծրել, քեզ-ը . ⁵⁰ գոյն, բեռ . ⁵¹ սպասել, ինչ-ը . ⁵² սիրտ, ինչ-ը . ⁵³ լեցընել, քոք-ը . ⁵⁴ զատուցութիւն, ինչ-ը . ⁵⁵ բարեպաշտ, ինչ-ը . ⁵⁶ կիմանայ, չ-ը (versteht) . ⁵⁷ կոյր, քեզ . ⁵⁸ բաղձալ, հոգի-ը . ⁵⁹ յարկել, ինչ-ը . ⁶⁰ կարո-

Schätze¹. Sie griffen² daher Spanien an, welches
 damals³ voll Gold und Silber war. 8. Man gewöhnt⁴
 sich auch an Häßlichkeit⁵, wie an Schönheit, nur
 muß erstere nicht in Widerlichkeit⁶ ausarten⁷. 9.
 Man fühlt den Werth⁸ eines Gutes nur in dem Au-
 genblicke, der uns mit dessen Verlust⁹ bedroht¹⁰. 10.
 Gott band ein reines Glück nur an ein reines Ge-
 wissen¹¹. 11. Wünsche und Hoffnungen kann der
 Jüngling wechseln¹² und vertauschen¹³, aber der Greis
 klebt an seinen Gewohnheiten¹⁴ wie eine Auster an
 ihrer Schale¹⁵; löst¹⁶ man ihn davon ab¹⁶, so stirbt
 er. 12. Wer sich auf Verwandte¹⁷ verläßt¹⁸, der stützt¹⁹
 sich auf einen morschen²⁰ Stab²¹. 13. Jeder meint am
 eigenen Werth⁸ zu verlieren, wenn er den Dritten
 lobt. 14. Es ist besser, nie anzufangen, als nie zu
 reden. 15. Es ist rühmlicher²², seine Leidenschaften
 zu besiegen, als ein feindliches²³ Heer²⁴. 16. Es ist
 leichter weise für andere, als für sich selbst zu sein.
 17. Man muß das Alter²⁵ ehren. 18. Freuden genug²⁶
 verleih²⁷ uns der Himmel, um unsern Aufenthalt²⁸
 zu verschönern, doch aber auch so viel des Kum-
 mers²⁹, um uns nach einer glücklichen Wohnung³⁰
 zu sehnen³¹. 19. Es ist das Zeichen³² eines verstan-
 digen Mannes, Beleidigungen ungeahndet³³ zu er-
 tragen. 20. Es ist angenehm, an überstandene³⁴
 Uebel³⁵ zu denken, aber unangenehm, sich³⁶ an be-
 gangene³⁶ Fehler zu erinnern³⁷. 21. Der Schmeich-

աիւլ, Բեհեմեթ զԷմբ. ¹ դանձ, Խաղիկ. ² բանեւ, սասանաւ,
 Բեհեմեթ, Երեւել. ³ ան ասան, զ Էմբեթ. ⁴ վարժիլ, ալլալմեթ.
⁵ սպեղաւթիւն, շիբիւլիկ. ⁶ ընդդիմութիւն, զբարւել. ⁷ (կար-
 դէ դուրս, անպիտան) ըլլալ. (աշխատանք շիբիւլ, աշխատ) զԷ-
 մեթ. ⁸ արժեք, պահ, Գլխի. ⁹ կորուստ, Բեւելիկ, զայդ. ¹⁰ սպա-
 նաւ, Եզրիկ Ինք. ¹¹ խղճմամբ, Գլու. ¹² յաջորդել, Իեւելիկ
 Ինք. ¹³ փոխել, Երեւելիկ. ¹⁴ սովորութիւն, Երեւելիկ. ¹⁵ կեղեւ,
 Գլու. ¹⁶ բախել, Գլու. ¹⁷ սրտակամ, Խաղիկ. ¹⁸ Իմող տալ,
 Բեւելիկ Երեւելիկ. ¹⁹ յեւելիկ, Երեւելիկ. ²⁰ Իմարտ, Բեւելիկ. ²¹ զաւազան,
 Երեւելիկ. ²² փառաւորացի, Երեւելիկ. ²³ Իմ շնամբ, Երեւելիկ.
²⁴ բանակ, զբար. ²⁵ ճերմութիւն, Ինքիւն, շիբիւլ. ²⁶ բաւական, Երեւելիկ.
²⁷ շնորհել, Երեւելիկ. ²⁸ բնակութիւն, Երեւելիկ. ²⁹ նեղութիւն,
 Երեւելիկ. ³⁰ բնակարան, Երեւելիկ. ³¹ ցանկալ, Երեւելիկ. ³² նշան,
 Ինք. ³³ առանց վրէժխնդրութեան, Երեւելիկ. ³⁴ քաշած,
 Երեւելիկ. ³⁵ շարիք, Երեւելիկ. ³⁶ կործան, Երեւելիկ. (begehen). ³⁷ յիշել,

Wer Ruhm ernten will, muß Thaten aussäen¹. 39. Die Dummen² haben von Gott eine herrliche³ Gabe⁴ empfangen, nämlich: die Einbildung⁵, klug zu sein. 40. Es ist eine böse Gewohnheit, über alle Leute, die man kennt, ein Urtheil⁶ zu fällen; aber noch weit schlimmer, und fast auch häufiger⁷ ist die, über Leute zu urtheilen⁸, die man nicht kennt. 41. Wenn du reich werden willst, so suche nicht dein Vermögen⁹ zu vergrößern, sondern deine Begierden^{10, 11, 12} zu vermindern¹³. 42. Der ahmt¹⁴ der Gottheit nach¹⁴, der allen nützlich sein, und keinem schaden¹⁵ will. 43. Das größte Unglück ist, Unglück verdient¹⁶ zu haben, so wie der Gedanke¹⁷, des Glückes werth zu sein, das höchste Glück ist. 44. Du klagst¹⁸, daß es so schwer sei, einen Weisen zu finden? Freilich¹⁹ wohl*, denn der Suchende²⁰ muß selbst ein Weiser sein.

Զ. ՆԱԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. Man kennt den Menschen nie besser, als im Spiele, im Zorne und in der Trunkenheit²¹. 2. Mit der Zeit und mit der Geduld²² lernet²⁴ man Alles. 3. Der Mensch soll die erste Zeit seines Lebens mit den Todten zubringen²⁴, die zweite mit den Lebenden²⁵ und die letzte mit sich selbst. 4. Die Welt ist ganz mit Undankbaren angefüllt²⁶; man lebt mit Undankbaren, man arbeitet für Undankbare, und man hat²⁷ immer mit Undankbaren zu thun²⁷. 5. Die Widerwärtigkeiten²⁸ sind für die Seele das, was ein

¹ սերմանել, երգել. ² ապուշ, ահեմ. ³ փառասոր, շե-
 թեփել. ⁴ շնորհք, քննել. ⁵ երեւակայութիւն, եւոյւ. ⁶ դատաս-
 ասան, շեղեմ. ⁷ սակայ, ոչ ոք չորեր. ⁸ դատաստան ընել, շեղեմ
 փոփոխ. ⁹ կարողութիւն, ստացուած, չստացել. ^{10, 11, 12} ցանկա-
 թիւն, հարեմ. ¹³ քիչցընել, աշխատել. ¹⁴ նմանիլ, ոչնչեցնել.
¹⁵ վնասել, շարժել շեղեմ. ¹⁶ արժանի ըլլալ, լոյս զօրեմ. ¹⁷ խոր-
 հորդ, քննել. ¹⁸ արտնջալ, սեւորութեմ. ¹⁹ կայ ու կայ,
 հայ հայ. ²⁰ վնասող, ուրոյն. ²¹ գիտութիւն, տեղեւոյն.
²² համբերութիւն, սուր. ²³ սովորցընել, երգել. ²⁴ անցընել,
 փեշեցնել. ²⁵ կենդանի, քիչ. ²⁶ լեցուն, սուր. ²⁷ յստիան
 քան զորձք ունենալ, ինչ փոփոխ զօրեմ. ²⁸ հակասակութիւն.

Ungewitter²⁹ für die Luft ist. 6. Homer nannte die Minerva die Göttin mit den grünen³⁰ Augen; Juno die Göttin mit dem weißen Arme³¹, und Mars den Gott mit dem silbernen³² Bogen³³. 7. Ohne Fleiß und Talente³⁴ kommt³⁵ man gewiß nicht weit³⁵. 8. Mit dem Hut³⁶ in der Hand kommt³⁷ man durchs ganze Land³⁸. 9. Hoffart³⁹ kommt vor dem Falle⁴⁰. 10. Es ist mehr Ehre im Verzeihen, als Vergnügen in der Rache⁴¹. 11. Der Fleiß ist fruchtbar an süßen Früchten. 12. Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme⁴². 13. Man empfängt den Gast nach seinem Kleide, und begleitet ihn nach seinem Verstande. 14. Ein Tag für denjenigen, der alles zu rechter Zeit thut, gilt⁴³ wenigstens für drei. 15. Stolz³⁹ entspringt⁴⁴ aus Mangel⁴⁵ an Nachdenken und an Kenntniß⁴⁶ unsrer selbst. 16. Die Unwissenheit ist die Nacht des Geistes, und eine Nacht ohne Mond und ohne Sterne. 17. Es ist leichter, die Menschen überhaupt, als einen Menschen insbesondere zu kennen. 18. Die Unglückseligkeit ist außer uns, und wir suchen⁴⁷ sie auf⁴⁷. 19. Es ist mit dem Menschen wie mit dem Erdboden⁴⁸, wo zuweilen⁴⁹ eine Goldader⁵⁰ inne liegt⁵¹, ohne daß der Besitzer⁵² des Landes⁵³ es weiß. 20. Genieße im Guten, und verzage⁵⁴ nicht im Unglücke. 21. Das Lob ist der Anfang zur Freundschaft, der Tadel der Anfang zur Feindschaft. 22. Frohsinn⁵⁵ ist nur eine Frucht vom Baume der Tugend. 23. Die Falschheit ist ein schöner Apfel, angefault⁵⁶ im Kern⁵⁷; ein Schalk⁵⁸ mit lächelndem Gesichte. 24. Geduld ist

ἔργον. 29 ἀστὴρ, ἄνεμος. 30 ἡμέρα, ἡμέρα. 31 ἀργή, ἡμέρα. 32 ἀργή, ἡμέρα. 33 ἀργή, ἡμέρα. 34 ἀργή, ἡμέρα. 35 ἀργή, ἡμέρα. 36 ἀργή, ἡμέρα. 37 ἀργή, ἡμέρα. 38 ἀργή, ἡμέρα. 39 ἀργή, ἡμέρα. 40 ἀργή, ἡμέρα. 41 ἀργή, ἡμέρα. 42 ἀργή, ἡμέρα. 43 ἀργή, ἡμέρα. 44 ἀργή, ἡμέρα. 45 ἀργή, ἡμέρα. 46 ἀργή, ἡμέρα. 47 ἀργή, ἡμέρα. 48 ἀργή, ἡμέρα. 49 ἀργή, ἡμέρα. 50 ἀργή, ἡμέρα. 51 ἀργή, ἡμέρα. 52 ἀργή, ἡμέρα. 53 ἀργή, ἡμέρα. 54 ἀργή, ἡμέρα. 55 ἀργή, ἡμέρα. 56 ἀργή, ἡμέρα. 57 ἀργή, ἡμέρα. 58 ἀργή, ἡμέρα.

ein gutes Mittel gegen den Schmerz. 25. Die Furcht vor der Strafe ist nicht der rechte Antrieb¹ zur Tugend. 26. Viele Menschen haben mehr Hang² zum Streit³ als zur Wahrheit. 27. Fünf Dinge sind unnütz, wenn sie nicht von fünf andern begleitet sind: das Wort ohne That; Reichthum ohne Freigebigkeit; Wissenschaften ohne Sitten⁴; Geistesgaben ohne Herzensgüte; und Leben ohne Gesundheit. 28. Verstand ohne Sittsamkeit ist ein Baum ohne Blätter. 29. Ein Armer ohne Geduld ist eine Lampe⁵ ohne Dehl⁶. 30. Die Sonne lockt⁷ Blumen aus der Erde, die Liebe Tugenden aus dem Herzen. 31. Ein Zürnender unterscheidet sich nur der Zeit nach von einem Rasenden⁸. 32. Gehe langsam zum Gastmale deiner Freunde, aber schnell zu ihnen, wenn sie in Unglück kommen. 33. Wer gegen den Verleumder zornig wird, bestärkt⁹ die Verleumdung. 34. Vor dem Treffen¹⁰ sangen die Griechen einen Lobgesang auf den Mars, und nach dem Treffen einen auf den Apollo. 35. Wohlthaten gleichen dem Wasser, das die Sonne aus der Erde zieht; als fruchtbarer Regen¹¹ fällt es wieder auf die Erde. 36. Der Kampf¹² mit Sorgen, Thorheiten und Wünschen ist das stete Geschäft des Menschen.

Է. ՄԱԿԻԱՅԻ ՈՒ ՇԱՂԱԿՊԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆ-ՆԵՐԸ

1. Nur derjenige ist reich, der sein Geld gut anwendet¹³. 2. Glücklich derjenige, welcher auf Unkosten¹⁴ Anderer klug¹⁵ wird. 3. Einem edlen Jüngling soll nichts unmöglich, unerreichbar¹⁶ scheinen, was je edle Menschen vollbrachten¹⁷. 4. Man beugt¹⁸ einen Baum so lange er noch jung ist. 5. Ein leichtes und natürliches Betragen¹⁹ ist immer das angenehmste; jede Verzerrung ist unangenehm oder lächerlich²⁰.

¹ մղում, քահարէն. ² միտում թիւն, մշլ. ³ կռիւ, գալաւ. ⁴ (բարի) բարբ, (եյի) քահարէն. ⁵ կանխիկ, գալաւ. ⁶ եղ, եղ. ⁷ բանաւ, մշլ. ⁸ խենթ, շաղաղ. ⁹ հաստատակ, գալաւ. ¹⁰ զարնքի, շաղաղ. ¹¹ անձրեւ, եղաւ. ¹² կռիւ, կռիւ. ¹³ գործածակ, գալաւ. ¹⁴ ծախք, շաղաղ. ¹⁵ խելացի, գալաւ. ¹⁶ հասանքի, եղաւ. ¹⁷ կատարեցին, եղաւ. (բոլոր բերն.) ¹⁸ ծակ, եղաւ. ¹⁹ գնացք, գալաւ. ²⁰ ծիծաղական,

Das Leben ist kurz; die Kunst²¹ ist lang. 7. Wer zufrieden ist, ist reich; wer nicht zufrieden, ist arm. 8. Die Höflichkeit nützt viel, und macht den Menschen liebenswürdig. 9. Nie ist die Natur liebreicher und schöner, als nach einer guten That. 10. Es ist ganz natürlich, sagte Tacitus, daß man²² das, was man am wenigsten kennt, am meisten schätzt²³. 11. Wenn die Noth²⁴ am größten, ist die Hilfe²⁵ am nächsten. 12. Diejenigen ertragen am wenigsten die Beleidigungen²⁶, welche am meisten geneigt²⁷ sind, deren anzuthun. 13. Wie glücklich wäre der Mensch nicht, wenn er fähig²⁸ wäre, die Unruhe seines Herzens bis zur Wirklichkeit²⁹ der gefürchteten Sache aufzuschieben³⁰? 14. Die Sachen, die uns zu nahe sind, sieht man nicht, und ohne Entfernung gibt es keine Aussicht³¹. 15. Das Kleid macht nicht den Mann. 16. Was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß. 17. Man sagt die Menschen kennen ihre eigene Schwäche nicht, aber vielleicht sind nur wenige, die ihre Stärke kennen. 18. Es ist nicht alles Gold, was glänzt³². 19. Der ist ein schlechter³³ Herrscher, der sich nicht selbst beherrschen kann. 20. Ein Herz, das fähig ist, an fremdem Schmerze Theil zu nehmen³⁴, wird nicht leicht jemandem Schmerz verursachen³⁵. 21. Ein weiser Mann sagt nicht alles, was er thut, aber er thut alles, was er sagt. 22. Die Ruhe ist Gift, wenn man sie nicht mit Mühe und Arbeit erkaufte³⁶. 23. Trübes Wasser macht keinen Spiegel. 24. Abgeredet³⁷ vor der Zeit gibt nachher keinen Streit. 25. Es gibt keine Rosen von hundert Tagen. 26. Die Glückseligkeit scheint dem Menschen zu sagen: Ueberall³⁸ bin ich, und nirgend³⁹. 27. Wir verzeihen oft

Ἐ-Ἐ-Ἐ-Ἐ-Ἐ. ²¹ ἀποφραγή, ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²² πρὸς τὸν ἀδύνατον ἀποφραγήν ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²³ ἡ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁴ οὐρανὸς ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁵ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁶ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁷ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁸ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ²⁹ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁰ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³¹ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³² ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³³ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁴ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁵ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁶ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁷ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁸ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ. ³⁹ ἀποφραγή ἔ-ἔ-ἔ-ἔ.

denjenigen, die uns langweilig¹ sind, aber selten denjenigen, denen wir langweilig sind. 28. Empfandet eure Gedanken wie Gäste, und behandelst eure Wünsche wie Kinder. 29. Selten² kommt ein Unglück allein. 30. Der Kluge wird nur gewöhnlich einmal betrogen, obwohl er immer auf den Betrug gefaßt ist. 31. Der Prophet gilt nirgends weniger als in seinem Vaterlande. 32. Derjenige, der sein Gewissen dem Ehrgeize aufopfert, gleicht jenem, der ein schönes Gemälde verbrennt, um Asche davon zu haben. 33. Trägheit³ geht langsam voran, und Armuth folgt schnell hintendrein. 34. Je kühner jemand ist, desto mehr liebt er die Gefahren⁴. 35. Wer weder hofft noch fürchtet, kann sagen: er fühle sich frei; Hoffnung und Furcht machen nicht selten den Menschen zum schüchternen⁵ Sklaven. 36. So wie die Gesundheit den Körper erhält, so erhält Bildung den Geist. 37. Jede Kette drückt, wenn auch ihre Ringe⁶ von Brillanten sind. 38. Je heftiger⁷ die Begierde ist, desto mehr liebt er die Gefahren. 39. Je gelehrter jemand ist, desto bescheidener⁸ ist er. 40. Je weniger der Mensch wünscht, je mehr besitzt⁹ er. 41. Wenn das Leben Geschenk des Himmels ist, so ist es nöthig, einen guten Gebrauch davon zu machen. 42. Dieß ist das Loos des Menschen sogar in seinen Vergnügungen, je mehr sie ihm unentbehrlich¹⁰ geworden sind, desto geringer ist für ihn der Eindruck¹¹. 43. Der Kaiser Titus sagte: Wenn Jemand schlecht von uns spricht, so muß man sich wohl hüten¹², ihn zu bestrafen. Wenn er aus Leichtsinne¹³ geredet hat, so muß man ihn verachten¹⁴; wenn aus Narrheit¹⁵, so muß man Mitleid mit ihm haben, wenn es ein Schimpf¹⁶ ist, so muß man ihm denselben verzeihen.

¹ ճանճրոյթ, շամն. ² քիչ անդամ, ոչ քիչ. ³ ծուլութիւն, իեղեղելէ. ⁴ վատնդ, իեղեղէ. ⁵ վախկամ, գորգորգ. ⁶ օղակ. հալգոր. ⁷ սուէպ, ուր ուր. ⁸ համեմատաբար, քահա ըրուել. ⁹ ակր ընտել. ուհաղ զլուր. ¹⁰ անանց բացառութեան, շահութ. ¹¹ ազդեցութիւն, իեղեղէ. ¹² պարտաւորել, ուր ընտել. ¹³ իմաստաստութիւն հոգիւն. ¹⁴ արհամարհել, շէյ իեղեղէ. ¹⁵ խեղաբար, լուրել. ¹⁶ նախախնայ. շէլելելէ.

U R 0 N T 0 T T ' 9

U 8 L 6 T U 8 L

R ' 6 0 6 R 3 N T U ' 6 ' 6 6 R

U · U N U ' 6 6 R

1. Was böf' ist, bleibt böse, wenn's gleich Viele thun.

2. Wirke so viel als möglich das Gute geräuschlos und im Stillen!

3. Verstand und Güte sind die beiden Pole, um deren Achse sich die Kugel der Humanität bewegt.

4. Der bloße Name eines edlen Mannes ist Auf- ruf zur Tugend.

5. Wer wollte fürchten für ein Volk zu sterben, in dessen Gedächtniß man ewig lebt!

6. Es fehlt dem Menschen nicht an Zeit, sondern am Willen, sie zu benutzen.

7. Unruhe und Unglück sind dem Menschen so nothwendig, wie Salz und Sturm dem Meere.

8. Irrthümer sind die Zinsen menschlicher Schwä- che; reichlicher und richtiger werden und wurden keine Zinsen bezahlt.

9. Was ist der Werth des Mannes, wenn nicht Geschicklichkeit zu möglichst Vielem, Genügsamkeit mit möglichst Wenigem, und Entschlossenheit zu Allem?

10. Siehe darauf, daß das Gute, welches du wirken willst, zu rechter Zeit, und am rechten Orte geschehe.

11. Wer sich gewöhnt hat, bloß zu essen, was sättigt, und zu trinken, was den Durst stillt, der findet überall eine offene Tafel.

12. Ein böses Gewissen ist ein Ofen, der immer raucht, ein Gewitter ohne Regen; es ist Kläger, Richter und Henker in Einer Person.

13. Ungeduld und Kleinmuth machen, daß wir unsere Leiden mehr fühlen, und uns selbst weniger im Stande finden, sie abzuwenden oder zu besiegen.

14. Edles Ehrgefühl muß uns den Müßiggang verächtlich, und die Befriedigung unseres Bedürfnisses durch eigene Arbeit zum Vergnügen machen.

15. Aufmerksamkeit auf unsere einzelnen Handlungen schützt uns vor Uebereilung, vor Nachsicht gegen unsere Begierden, vor Gleichgiltigkeit gegen unsere Fehler.

16. Den Ruhm soll der Weise verachten, aber nicht die Ehre. Nur selten ist Ehre, wo Ruhm ist, und fast noch seltener Ruhm, wo Ehre ist.

17. Die Blüthen unsers Lebens sind nur Erscheinungen. Wie viele gehen vorüber, ohne Früchte zu tragen, und wie wenige dieser Früchte werden reif!

18. Willst du genügsam werden, so bedenke, wie viel mehr du hast, als du bedarfst, und wie viel unglücklicher du sein könntest, als du wirklich bist.

19. Wenn man gewohnt ist, tugendhaft oder lasterhaft zu sein, so ist es, als wenn eine Kugel bergabläuft; sie gewinnt durch den Lauf neue Stärke.

20. Einsamkeit erhebt den Geist zu feinerem Geschmacke, ausgebreiteteren Gedanken, größerer Thätigkeit, und gewährt ihm Vergnügungen, die über Alles wegsetzen, und die ihm niemand raubt.

21. Im Unglücke erscheint die Tugend in ihrem hellsten Glanze. Man könnte sagen, daß sie Aehuliches mit den würzreichen Pflanzen habe, die man drückt, um ihren wohlriechenden Balsam abzugewinnen.

22. Tod war den Griechen in der Vorstellungsart ihrer Kunst nichts als ein Jüngling, der in ruhiger Stellung, mit gesenktem trübem Blicke, die Fackel des Lebens neben dem Leichname auslöscht.

23. Gemälde, die Geist und Herz beschäftigen, werden aufgestellt, wo sie dem Auge begegnen. Das Leben eines würdigen Vaters und einer edlen Mutter ist für Kinder ein goldener Spiegel.

24. Die Menschenliebe bietet dem Leidenden schnell und froh die rettende Hand; die Freundschaft muß

mit ihm zu leiden wissen. Jene gleicht der gewissenhaften Wärterin eines Kranken, diese seiner zärtlich theilnehmenden Mutter.

25. Der Mensch ist wie der Perpendikel einer Uhr; wie dieser, fliegt er von einem zum andern, von der Freude zum Leide. Durch ein ewiges Hin- und Herstreiben strebt er nach einem Ruhepunkte, und findet ihn nicht eher, als bis die Uhr abgelaufen ist.

26. Die wohlthätigen Kräfte der Natur wirken ganz geheim. Der Frühling bekleidet unmerklich die Erde mit Blumen und Saaten. Die Ernte steht da, ohne daß man weiß, wie uns der erquickende Thau des Himmels bei Nacht fällt. — So handle auch du im Verborgenen.

27. Zur Erwerbung eines Glückes gehört Fleiß und Geduld, und zur Erhaltung desselben gehört Mäßigung und Vorsicht. Langsam und Schritt für Schritt steigt man eine Treppe hinauf; aber in einem Augenblicke fällt man hinab, und bringt Wunden und Schmerz genug mit auf die Erde.

28. Wer auf der Erde ohne Bestimmung lebt, gleicht einem Schiffe auf dem trockenen Lande; und wer nicht in das große Rad der Menschheit eingreift, der gleicht den zinnernen Taschenuhren der Kinder, die wohl Zeiger und Zifferblätter, aber keine mechanischen Eingeweide haben.

29. Tugend und Laster, Wahrheit und Betrug haben einerlei Gesicht, reden einerlei Sprache, tragen einerlei Farbe; ja, der feine Betrieger (das schädlichste unter allen schädlichen Geschöpfen) weiß das äußerliche Ansehen gesunder Grundsätze und untadeliger Sitten gemeiniglich besser zu behaupten als der redliche Mann.

30. Ein vollkommen guter oder böser Mensch ist auf Erden gar nicht anzutreffen; Tugend und Laster sind bei jedem in größerem oder minderm Verhältnisse durch einander gemischt. Jeder hat, gleich den Metallen, von Natur einen Zusatz unedler Theile, wenn gleich der eine voller von Schlacken ist als der andere.

31. Es gibt oft Augenblicke, wo einem das Leben plötzlich zum Ekel wird. Ein Paar fehlgeschlagene Hoffnungen machen unsere Seele so trübe, wie der Hauch den Spiegel, und alles wird ekelhaft. Aber der Weise achtet dieß nicht; schnell richtet er seine Gedanken auf bessere Hoffnungen, schnell wischt er den angehauchten Spiegel wieder ab; und jetzt zeigt er ihm die Schöpfung viel deutlicher und schöner als jemals.

32. Willst du weise werden, so studire die Menschen; lerne sie kennen, damit du von ihrer Armuth reich werdest, und aus ihren Thorheiten Klugheit, aus ihrer Bosheit Wohlwollen und Güte, aus ihrer Unruhe und ihrem Mißvergnügen Friede des Herzens und Genügsamkeit, aus ihren Spielen und Tändeleien Ernsthaftigkeit, aus ihrer Heuchelei und Verstellung edle Offenheit in deinem Betragen lernest.

33. Genuß der freien und frischen Luft im Schatten eines Waldes, bei einer entzückenden Aussicht ins Thal, wo die Farben der Fluren, das Silber des Baches, und alle Reize der Mannigfaltigkeiten uns bezaubern; wo der Gesang der Vögel uns ergeht, wo Blüthengerüche uns erquicken, kurz, wo alle unsere Sinne uns Wonnegefühle zuführen: ist wahrhaftig mehr werth, und gibt ein köstlicheres Labsal, als eure Spieltische und andere Ergetzlichkeiten euch gewähren mögen.

34. Theuer ist mir der Freund, doch auch den Feind kann ich nützen;
Zeigt mir der Freund, was ich kann, lehrt mich der Feind,
was ich soll.

35. Sei, Vergessenheit! sei, Gedächtniß! dem Menschen willkommen,
Du in betrubenden; du in her, erfreuenden Dingen.

36. Suche die Wissenschaft, als würdest du ewiglich hier sein;
Tugend, als hielt der Tod dich schon am sträubenden Haar.

37. Sieh, wie die gold'ne Sonne die Blumen öffnet am Morgen,
Sieh, wie der silberne Mond milde mit Thau sie erquickt
Ungebeten; so strömt der erfrischende Regen zur Erde
Ungebeten; so thut auch der Gutmüthige wohl.

38. Mäßige deinen Zorn; es fallen die Funken des Zornes
Erst auf dich; auf den Feind, wenn sie ja treffen, zuletzt.
39. Pracht, Reichthum, eitle Lust kann sie uns nicht gewähren?
Was gibt die Weisheit uns? Den Geist, das zu entbehren.
40. Was hilft es, der Gerechtigkeit die Augen zu verbinden?
Umsonst ist da das Band.
Wollt ihr sie besser binden,
So bindet ihr die Hand.
41. Des Lebens Becher zu genießen,
In welchem Wohl und Wehe fließen,
Und dies durch jenes zu verüßen,
Das ist des Weisen Wissenschaft,
Der sich auch Glück im Unglück schafft.

F . U N U 4 U B F

1. **Der Adler.** — Man fragte den Adler:
Warum erziehst du deine Jungen in der Luft? —
Der Adler antwortete: Würden sie sich, erwachsen,
so nahe zur Sonne wagen, wenn ich sie tief an der
Erde erzöge?

2. **Die Nachtigall und die Lerche.** — Was
soll man zu den Dichtern sagen, die so gern ihren
Flug weit über alle Fassung des größten Theils ihrer
Leser nehmen? — Was sonst, als was die Nachtigall
einst zu der Lerche sagte: Schwingst du dich, Freun-
din, nur darum so hoch, um nicht gehört zu werden?

3. **Der Dornstrauch.** — Aber sage mir doch,
fragte die Weide den Dornstrauch, warum du nach
den Kleidern des vorbeigehenden Menschen so begie-
rig bist? Was willst du damit? Was können sie dir
helfen?

4. **Der Fuchs.** — Ein verfolgter Fuchs rettete
sich auf eine Mauer. Um auf der andern Seite gut
herab zu kommen, ergriff er einen nahen Dornstrauch.
Er ließ sich auch glücklich daran nieder, nur daß ihn
die Dornen schmerzlich verwundeten. Glende Helfer,
rief der Fuchs, die nicht helfen können, ohne zugleich
zu schaden!

5. Aesopus und der Esel. — Der Esel sprach zu dem Aesopus: Wenn du wieder ein Geschichtchen von mir ausbringst, so laß mich etwas recht Vernünftiges und Sinnreiches sagen. — Dich etwas Sinnreiches? sagte Aesop, wie würde sich das schicken? Würde man nicht sprechen, du seist der Sittenlehrer, und ich der Esel?

6. Der Pfau und der Hahn. — Einst sprach der Pfau zu der Henne: Sieh einmal, wie hochmüthig und trotzig dein Hahn einhertritt! und doch sagen die Menschen nicht: der stolze Hahn; sondern nur immer: der stolze Pfau. Das macht, sagte die Henne, weil der Mensch einen gegründeten Stolz übersteht. Der Hahn ist auf seine Wachsamkeit, auf seine Mannheit stolz; aber worauf du? — Auf Farben und Federn.

7. Der Esel mit dem Löwen. — Als der Esel mit dem Löwen des Aesopus, der ihn statt seines Jägerhorns brauchte, nach dem Walde ging, begegnete ihm ein anderer Esel von seiner Bekanntschaft, und rief ihm zu: Guten Tag, mein Bruder! — Unverschämter! war die Antwort. — Und warum das? fuhr jener Esel fort. Bist du deswegen, weil du mit einem Löwen gehest, besser als ich? mehr als ein Esel?

8. Der Esel und der Wolf. — Ein Esel begegnete einem hungrigen Wolfe. Habe Mitleid mit mir, sagte zitternd der Esel; ich bin ein armes, krankes Thier: sieh nur, was für einen Dorn ich mir in den Fuß getreten habe! — Wahrhaftig, du dauerst mich! versetzte der Wolf, und ich finde mich in meinem Gewissen verbunden, dich von diesen Schmerzen zu befreien. — Kaum war das Wort gesagt, so ward der Esel zerrissen.

9. Die blinde Henne. — Eine blind gewordene Henne, die des Scharrens gewohnt war, hörte auch blind noch nicht auf, fleißig zu scharren. Was half es der arbeitsamen Närrin? Eine andere sehende Henne, welche ihre zarten Füße schonte, wich nie von ihrer Seite, und genoß, ohne zu scharren, die Frucht

des Scharrens. Denn so oft die blinde Henne ein Korn aufgescharrt hatte, fraß es die sehende weg.

Der fleißige Deutsche macht die Collectanea, die der wißige Franzose nützt.

10. Der Strauß. — Jetzt will ich fliegen, rief der gigantische Strauß, und das ganze Volk der Vögel stand in ernster Erwartung um ihn versammelt. Jetzt will ich fliegen, rief er nochmals, breitete die gewaltigen Fittige weit aus, und schoß, gleich einem Schiffe mit aufgespannten Segeln, auf dem Boden dahin, ohne ihn mit einem Tritte zu verlieren.

Sehet da ein poetisches Bild jener unpoetischen Köpfe, die in den ersten Zeilen ihrer ungeheuren Oden mit stolzen Schwingen prahlen, sich über Wolken und Sterne zu erheben drohen, und dem Staube doch immer getreu bleiben.

11. Der Fuchs und der Lieger. — Deine Geschwindigkeit und Stärke, sagte ein Fuchs zu dem Lieger, möchte ich mir wohl wünschen. — Und sonst hätte ich nichts, was dir anstände? fragte der Lieger. — Ich wüßte nichts! — Auch mein schönes Fell nicht? fuhr der Lieger fort; es ist so vielfarbig als dein Gemüth, und das Aeußere würde sich vortrefflich zu dem Innern schicken. — Eben darum, versetzte der Fuchs, danke ich recht sehr dafür. Ich muß das nicht scheinen, was ich bin. Aber wollten die Götter, daß ich meine Haare mit Federn vertauschen könnte!

12. Der Riese. — Ein rebellischer Riese schoß seinen vergifteten Pfeil über sich in den Himmel, niemand Geringerem als einem Gott das Leben damit zu rauben. Der Pfeil flog in die unermessenste Ferne, in welcher ihm auch der schärfere Blick des Riesen nicht folgen konnte. Schon glaubte der Rasende sein Ziel getroffen zu haben, und fing an, ein gotteslästerliches Triumphlied zu jauchzen. Endlich aber gebracht dem Pfeile die mitgetheilte Kraft der schnellenden Sonne; er fiel mit einer stets wachsenden Bucht wieder herab, und tödtete seinen frevelnden Schützen.

Schwanenhals würde mich nicht verstellen; eine breitere Brust würde meine Stärke vermehren; und da Du mich doch einmal bestimmt hast, Deinen Liebling, den Menschen, zu tragen, so könnte mir ja wohl der Sattel anerschaffen sein, den mir der wohlthätige Reiter auflegt. — Gut, versetzte Zeus; gedulde dich einen Augenblick! Zeus, mit ernstem Gesichte, sprach das Wort der Schöpfung. Da quoll Leben in den Staub, da verband sich organisirter Stoff, und plötzlich stand vor dem Throne das häßliche Kamehl. Das Pferd sah, schauderte und zitterte vor entsetzendem Abscheu. Hier sind höhere und schwächere Beine, sprach Zeus, hier ist ein langer Schwanenhals; hier ist eine breitere Brust; hier ist der anerschaffene Sattel! Willst du, Pferd, daß ich dich so umbilden soll? — Das Pferd zitterte noch. — Geh', fuhr Zeus fort, diesesmal sei belehrt, ohne bestraft zu werden. Dich deiner Vermessenheit aber dann und wann reuend zu erinnern, so dauere du fort, neues Geschöpf! Zeus warf einen erhaltenden Blick auf das Kamehl, — und das Pferd erblicke dich nie, ohne zu schauern!

15. Die Biene.

Eine kleine Biene flog
Emsig hin und her, und sog
Süßigkeit aus allen Blumen.
Bienenchen, spricht die Gärtnerin,
Die sie bei der Arbeit trifft,
Manche Blume hat auch Gift;
Ja, sagt sie zur Gärtnerin,
Ja, das Gift laß ich darin.

16. Der Hirsch und die Fliege.

Jüngst lagerte sich eine Fliege
Auf eines Hirsch's Geweih,
Wenn ich zu lästig auf dir liege,
Sprach sie, so rede frei.
Ei sieh doch, rief der Hirsch, mein Liebchen,
Bist du auch in der Welt? — — —
So geht es manchem stolzen Bübchen,
Das sich für wichtig hält.

17. Der Adler und die Eule.

Der Adler Jupiters und Pallas Eule stritten:
 Abscheulich' Nachtgespenst! — Bescheidner, darf ich bitten;
 Der Himmel heget mich und dich;
 Was bist du also mehr als ich!
 Der Adler sprach: Wahr ist's, im Himmel sind wir beide;
 Doch mit dem Unterscheide:
 Ich kam durch eig'nen Flug,
 Wohin dich deine Göttin trug.

F. A U S W N T B T U U B F

1. Ein Mann, der nur Ein Auge hatte, begegnete einem Lahmen. — Nun wie geht's? fragte der Einäugige. — Wie Sie sehen, antwortete der Lahme.

2. Ein Häfcher, Polizeidiener, fragte einen bedauernswürdigen Bettler, wovon er lebe? Der Arme antwortete ihm: Wenn er mich gefragt hätte, wovon ich sterbe, so würde ich ihm geantwortet haben: ich sterbe vor Hunger.

3. Schämst du dich nicht? sagte ein Geiziger zu einem Taugenichts, der ihn um ein Almosen ansprach; du bist jung und stark, und kannst arbeiten. — Mein Herr, antwortete ihm der Bettler, ich wollte Geld von Ihnen, und keinen Rath.

4. Ein Kaufmann, der den Taufzettel für sein Kind unterschreiben sollte, schrieb nach seiner Gewohnheit darunter: Peter Norbert und Compagnie. Er wurde aber bald seinen Irrthum gewahr, da alle Anwesenden zu lachen anfangen.

5. Ein Bauer stand lange Zeit an einem Flusse, und sah immer in denselben. Einer, der ihn in der Nähe beobachtete, fragte ihn endlich: Warum bleibst du so lange da stehen? — Ich warte, antwortete der Bauer, bis das Wasser abgelaufen ist; denn ich will hinüber gehen.

6. Der Capellmeister N... probirte in einer Hauptkirche von ... eine seiner Compositionen, wobei sich viele Zuhörer eindrängten. Herr N... bemerkte, daß

der Chor (das Tutti) nicht sicher genug eintrat, und rief sehr lebhaft: Der Chor fällt ein! Die Zuhörer, die der und das Chor nicht unterschieden, stürzten mit Entsetzen aus der Kirche, um nicht erschlagen zu werden.

7. Als Georg der Erste, Churfürst von Hannover, nach dem Tode der Königin Anna die englische Krone erhielt, wünschte ein Höfling ihm dazu Glück, daß er nun zwei so wichtige Länder besäße, Großbritannien und Braunschweig-Lüneburg. — Wünschen Sie mir Glück, antwortete der König, daß ich darin zwei so wichtige Männer besäße; in dem einen Newton, in dem andern Leibnitz.

8. Ein Mensch, der eben nicht das schwerste Verbrechen begangen hatte, sollte sich eine Todesart wählen. Er besann sich nicht lange, und sagte: Er wolle vor Alter sterben. Dieser glückliche Einfall machte die Richter lachen, und erhielt ihm das Leben.

9. Ein dummer Mensch besah sich von Ungefähr in einem Spiegel, und da er seine Gestalt darin erblickte, so dachte er ganz erschrocken, er wäre da hineingefallen, und fing zu schreien an: man sollte ihm doch aus dem Dingen helfen, er wüßte nicht, wie er hineingekommen wäre.

10. Ein Mann zankte sich heftig mit seinem Weibe, und sagte endlich im Zorne: Du bist nicht werth, daß dich der Teufel hole. — Was! schrie die Frau, und stämmte die Hände in die Seite: Ich bin nicht werth, daß mich der Teufel hole? — Nun ja, rief der Mann, du bist werth, daß dich der Teufel hole. — Dein Glück, daß du widerruffst! sagte die Frau.

11. Der Herr von Chateauneuf wurde im Alter von neun Jahren einem Bischöfe vorgestellt, welcher zu ihm sagte: Mein lieber Knabe, wenn du mir sagen kannst, wo Gott ist, will ich dir einen Apfel schenken. — „Hochwürdiger Herr,“ antwortete der Knabe, „ich will Ihnen zwei schenken, wenn Sie mir sagen können, wo er nicht ist.“

12. Ein Officier, der in einer Schlacht um ein Bein gekommen war, hatte sich ein anderes von Holz

machen lassen. Kurze Zeit hernach nahm es ihm eine Kanonenkugel weg. Diejenigen, welche um ihn herum standen, schrien: Man hole geschwind den Wundarzt herbei! Nein, nein, meine Freunde, sagte der Officier ganz ruhig zu ihnen, holet den Zimmermann.

13. Als ein Bauer zu einem Arzte gekommen war, ihn wegen einer Unpäßlichkeit um Rath zu fragen, setzte sich dieser, nachdem er sein Uebel untersucht hatte, an seinen Schreibtisch, schrieb ein Rezept, und übergab es ihm mit den Worten: Nehmet dieses morgen früh, dann wird es bald besser mit euch gehen. Der Bauer, welcher glaubte, das Papier selbst sei das Arzeneimittel, ging voll Vertrauen nach Hause, verschluckte es sehr frühe, und wurde vollkommen gesund.

14. Ein junger Mensch, welcher gereiset war, glaubte ungestraft lügen, und Alles, was ihm einfiel, für Wahrheit ausgeben zu können. Als er sich rühmte, alle Monarchen von Europa gesehen zu haben, fragte ihn ein schlauer Kopf, ob er auch die Dardanellen gesehen habe. Da der Lügner glaubte, dieß seien Fürsten, so antwortete er dreist: Ich muß sie wohl gesehen haben, da ich mehrmals mit ihnen zu Mittag gespeiset habe.

15. Ein reicher Geizhals ging barfuß des Abends ohne Laterne, um das Licht zu sparen, auf einem steinigen Wege. Indem er nun in Gedanken berechnete, wie viel er jährlich ersparen würde, wenn es einst Mode würde, barfuß zu gehen, stieß er sich an einem Kieselsteine die große Zehe ab. Er schrie, hinkte nach Hause, und nachdem er seiner Familie sein Unglück erzählt hatte, setzte er hinzu: Gott sei gedankt, daß ich meine Schuhe nicht anhatte; ich hätte sonst ein großes Loch darein gestoßen.

16. Ein Edelmann, der in Friedenszeiten den Tapfern zu spielen, und während des Krieges sehr friedliche Gesinnungen zu zeigen gewohnt war, befand sich einst in Gesellschaft mit einem Geizigen. Welches Vergnügen können Sie doch haben, fragte der Edelmann, so viele schöne Münzstücke zusammengehäufet

zu sehen, wenn Sie dann keinen Gebrauch davon machen? — Ich finde dabei eben so viel Vergnügen, erwiderte der Geizige, als Sie mit Ihrem Degen.

17. Fontenelle blieb bis an das Ende seines fast hundertjährigen Alters immer der angenehmste und witzigste Gesellschafter seiner Zeit. Er befand sich einst in einer zahlreichen Gesellschaft, wo ein achtzigjähriger General, ebenfalls noch sehr munter und ungeschwächt, sich mit Fontenelle über ihr hohes fröhliches Alter freute. Nur leise, erwiderte ihm der andere, daß ja der Tod uns nicht höre, denn er hat gewiß auf uns vergessen.

18. Ein armer Edelmann, der außer Stand war, seine Gläubiger zu befriedigen, sagte einst des Morgens beim Aufstehen: Der Henker hole alle die, welche heute zu mir kommen werden, um Geld von mir zu fordern. Kaum hatte er diese Worte ausgesprochen, als er an seine Thüre klopfen hörte. Er machte auf, und sah seine Gläubiger hereintreten, welche ihn gleich fragten, ob er sie noch vergessen habe? „Ich schwöre euch,“ sagte der Edelmann zu ihnen, „vor einem Augenblicke erst dachte ich an euch.“

19. Ein junger Prinz von sieben Jahren besaß bei vieler Artigkeit ungemein vielen Verstand. Einst war er der Gegenstand der Bewunderung einer ganzen Gesellschaft. Ein alter Hauptmann, welcher die ihm ertheilten Lobsprüche mit anhörte, sagte ziemlich laut: Kinder, welche in einem so zarten Alter so vielen Verstand zeigen, haben oft sehr wenig, wenn sie erwachsen sind. Der junge Prinz, welcher dies gehört hatte, antwortete ihm in gleichem Tone: Herr Hauptmann, Sie müssen in Ihrer Kindheit unendlich viel Verstand besessen haben.

20. Ein junger Mensch von schwachem Verstande, welcher an eine Freundin schreiben wollte, und nicht recht wußte, wie er es anfangen sollte, kaufte einen sogenannten Briefsteller; er fand bald darin einen Brief, wie er ihn wünschte, schrieb ihn pünktlich ab, und schickte ihn fort. Diese Freundin hatte zufälliger Weise eben dasselbe Buch, und nachdem sie den Brief

darin gefunden hatte, antwortete sie darauf mit folgenden Worten: Mein Herr, ich habe Ihren Brief empfangen; wenden Sie das Blatt um, so werden Sie die Antwort finden.

21. Ein Student, welcher einige Bücher brauchte, schrieb an einen seiner Freunde, er möchte sie ihm kaufen, mit dem Beisatz, daß er ihm den Betrag bei der ersten Gelegenheit überschicken werde. Der Freund besorgte den Auftrag nicht. Einige Zeit nachher begegnete er dem Studenten; er bildete sich wohl ein, daß dieser ihm Vorwürfe machen würde, und sagte daher, um demselben zuvor zu kommen, sehr eilig: Verzeihen Sie mir, lieber Freund, daß ich Ihnen die verlangten Bücher nicht geschickt habe; ich habe Ihren Brief nicht bekommen.

22. Ein Edelmann führte einen seiner Freunde zu einer Dame von seiner Bekanntschaft. Man meldete sie an, sie traten hinein. Madame, sagte der Edelmann, sobald er im Zimmer war, ich stelle Ihnen hier den Marquis von N. . . vor, der nicht so einfältig ist, als er aussieht. Der Marquis, der sich eines solchen Complimentes nicht versah, versetzte, ohne die geringste Verlegenheit blicken zu lassen: Madame, darin liegt der Unterschied zwischen diesem Herrn und mir.

23. Ein Edelmann reisete mit seinem Kammerdiener; dieser schlief auf dem Pferde ein, und verlor den Mantel seines Herrn. Als sich der Edelmann nach ihm umsah, wurde er gewahr, daß er wandte, und vermifste seinen Mantel. Er schrie ihm zu mit einer Stimme, die seine Unzufriedenheit ausdrückte: Johann! wo ist mein Mantel? ich wette, du hast ihn verloren. Der Bediente, der ihn nicht mehr sah, antwortete: Aber ich wette nicht, gnädiger Herr, denn ich weiß gewiß, Sie würden die Wette gewinnen.

24. Ein Edelmann, welcher schon lange von seiner Heimat abwesend war, begegnete einem Bauer aus seiner Gegend; und nachdem er sich nach mehreren Sachen erkundigt hatte, fragte er ihn, ob immer noch so viele Narren dort seien, als ehemals? —

Nein, wahrhaftig, gnädiger Herr, antwortete ihm der Bauer, es sind nicht mehr so Viele da, als zu der Zeit, wo Sie dort waren. — Der Edelmann fühlte das Beißende dieser Antwort, und weit entfernt, böse darüber zu werden, sagte er zu dem Bauer: Du scheinst mir nicht dazu zu gehören.

25. Ein Papagei des Königs Heinrich VII. von England lernte in einem Zimmer, dessen Fenster auf die Themse hinausgingen, mehrere Phrasen, die er täglich von den Schiffern und Vorübergehenden wiederholen hörte, vollkommen nachsprechen. Eines Tages spielte er sorglos auf seiner Stange, und fiel unglücklicher Weise ins Wasser. In dieser Noth rief er mit lauter Stimme: Ein Schiff! Nur ein Schiff! Zwanzig Pfunde, der mich rettet! — Ein Schiffer sprang schnell in den Fluß, und wähte ein Menschenleben zu retten, zog aber nur einen Papagei heraus. Als er aber in ihm den Liebling des Königs erkannte, trug er den Vogel in den Palast, und forderte die zugesagte Belohnung. Der König, dem man alle Umstände erzählte, erfüllte auch das Versprechen seines Papageies, und ließ dem Schiffer zwanzig Pfunde zahlen.

26. Ein Engländer, der eine Zuckerpflanzung hatte, war in einer Nacht ansehnlich bestohlen worden. Er ließ am folgenden Morgen die Neger versammeln, und sagte zu ihnen: Meine Freunde! in der verwischenen Nacht ist mir die große Schlange erschienen. Sie hat mir gesagt, daß dem Diebe, der mich bestohlen, in diesem Augenblicke eine Papageiensfeder auf der Nasenspitze emporschießen wird. Kaum hatte er dieß gesagt, so griff der Dieb nach seiner Nase. Du bist der Dieb! sagte der Engländer zu ihm, eben hat es mir die große Schlange entdeckt. So kam er wieder zu seinem entwendeten Gute.

27. Wie lange brauche ich, bis ich auf das nächste Dorf komme? fragte einst ein Reisender den Aesop. — Gehet! antwortete ihm derselbe. — Ich weiß wohl, versetzte der Reisende, daß ich gehen muß, um hinzukommen; allein saget mir, wie viel Stunden brauche ich noch? — Gehet! wiederholte Aesop. — Das

ist ein Narr, sagte brummend der Fremde, ich will ihn nicht mehr fragen; und indem er das sagte, setzte er seinen Weg fort. — Hört, Freund! rief ihm Aesop zu, in zwei Stunden werdet ihr hinkommen. — Der Reisende blieb ganz verwundert stehen, und fragte ihn, wie er denn jetzt wisse, daß er in zwei Stunden hinkäme? — Ei! wie konnte ich es euch sagen, antwortete Aesop, ehe ich gesehen hatte, wie ihr geht?

28. Ein englischer Hauptmann, mit Namen David Roche, war einst in London in einer Taverne. Er spielte Billard mit dem Major Williamson. Da der Letztere bemerkte, daß mehrere der Anwesenden Lust bezeigten, ebenfalls einige Partien Billard zu spielen, so sagte er endlich zu Roche: Freund, Sie spielen so eifrig, als wenn Sie das Billard allein gepachtet hätten. Ich dünkte, wir hörten auf, und machten den übrigen Herren hier Platz. — „Was Herren!“ versetzte Roche, „Herren, Herr Major! außer Ihnen und mir und noch ein paar Andern sehe ich hier nichts als Lumpenpack!“ — Die beiden Spieler fuhren in ihrem Spiele fort, ohne daß einer der Anwesenden über diese Aeußerung ein Wort verloren hätte. Beim Weggehen sagte der Major Williamson zu Roche: Mein Gott, wie konnten Sie sich solches beleidigenden Ausdruckes bedienen? Mich wundert nichts mehr, als daß es Keiner in dem Zimmer übel genommen hat. — O, versetzte Roche, davor war ich wohl sicher! Es war nicht einer unter allen Schuftcn, der sich nicht zu dem Paare gezählt hätte, das ich ausnahm.

29. Simorre, ein französischer Officier, hatte sich in seinen Feldzügen eine rheumatische Krankheit zugezogen, die ihn des Gebrauches seiner Glieder, und endlich auch sogar der Bewegung des Unterkinnbackens, wie des Gesichtes und der Sprache beraubte. Er ward zur lebenden Bildsäule. Alle Glieder und Gelenke waren völlig wie zusammen gelöthet. Kein Schlaf, auch nach der stärksten Dosis Opium, kam in sein Auge. Wie leblos, brachte er Jahre lang

starr und unbeweglich im Lehnstuhle zu, und wurde durch eine kleine Lücke seiner Zähne mit etwas Fleischbrühe und Wein genährt. Durch das Ausbrechen der Schneidezähne gelang es, ihm mehr Nahrung beizubringen, auch erhielt er den Gebrauch der Sprache wieder. Und doch war er bei diesem entsetzlichen Zustande munter, und dichtete alle Jahre einen *Musen-Almanach* mit froher Laune. Seine Bildung war ausdrucksvoll, sein Blick heiter. Die ausnehmende Beweglichkeit und Thätigkeit seiner Gesichtsmuskeln ersetzte ihm gewissermaßen die übrigen ihm mangelnden Bewegungen, und durch die Kunst, seine Haut in alle mögliche Falten zu legen, diente ihm diese statt einer Fliegenklappe. Nach seinem vor Kurzem erfolgten Tode kam sein Skelett in das *Conservatorium* der Pariser Medicinenschule, als ein Denkmal von Menschen-Elend.

30. Im dreißigjährigen Kriege kamen einst gegen Abend drei Reisende in ein Wirthshaus, um daselbst zu übernachten. Der Wirth hatte nur ein einziges schlechtes Bett, das er demjenigen zu überlassen versprach, der dessen am meisten bedürftig sein würde. Wer sind Sie? fragte er den Ersten. — Ich bin, antwortete dieser, ein Edelmann, der seinen adeligen Sitz 20 Jahre auf dem Schlosse * * * gehabt hat, und den jetzt der Krieg nöthiget, das Seinige zu verlassen. — Wer sind Sie? fragte er den Andern. — Ich bin, erhielt er zur Antwort, ein kaiserlicher Officier, der 18 Jahre in * * * in Garnison gelegen hat, und jetzt nach Wien gehen will. — Und Sie endlich? — Ein Pfarrer, der 24 Jahre als evangelischer Prediger in Magdeburg gestanden hat. — Es ist mir, sagte der schlaue Wirth, recht sehr lieb, meine Herren, daß ich Sie gefragt habe; denn weil Sie als Edelmann 20 Jahre gefessen, der Herr Hauptmann 18 Jahre gelegen, dieser brave Prediger aber 24 Jahre gestanden ist, so ist es billig, daß ich ihm mein einziges Bett überlasse.

31. Die Kaiserin Maria Theresia besuchte einst das Cadettenhaus, und fragte bei dieser Gelegenheit

den Director, welcher von den Zöglingen das größte Lob verdiene? *Erw. Majestät!* war die Antwort, ich kann über keinen Klage führen; der junge Bukassowich ist aber der bravste. Dieß bezeugten auch die Exerciermeister, die dieß Lob auf seine Geschicklichkeit im Fechten deuteten. Bravo, junger Dalmatier! rief die Monarchin, aber ich möchte ihn fechten sehen; nehme er einmal das Rappier. So bescheiden und schüchtern der junge Bukassowich vorher vor der Monarchin gestanden war, so fest und feurig wurde sein Blick, als er das Rappier ergriff, und sich in Positur setzte. Er machte mit Mehreren einige Gänge, und trug über Alle den Sieg davon. Die Kaiserin schenkte ihm zwölf Ducaten. Nach einigen Tagen kam sie wieder in das Cadettenhaus, und fragte gleich nach dem jungen Bukassowich. Er wurde gerufen, aber als er erschien, sah er sehr bestürzt aus, und zitterte. Lächelnd fragte ihn die Kaiserin: Hat er etwa das ihm geschenkte Geld durchgebracht? — Wo hat Er's? — Ich habe es meinem Vater geschickt, antwortete er mit bebender Stimme. — Wer ist denn sein Vater? — Mein Vater war Lieutenant, ist aber verabschiedet, und lebt nun ohne Pension sehr kümmerlich in Dalmatien. Ich glaubte, von *Erw. Majestät* Gnade keinen bessern Gebrauch machen zu können, als wenn ich meinen armen alten Vater unterstützte. Braver Junge! versetzte die Kaiserin, und klopfte ihn sanft auf die Wange: Nehm' er Tinte, Feder und Papier, und schreib' er. — Der Cadett gehorchte, und die Kaiserin dictirte ihm folgenden Brief:

Lieber Vater!

Den Brief, den ich Ihnen hier schreibe, dictirt mir die Kaiserin. Meine Aufführung, mein Fleiß, und besonders meine kindliche Liebe zu meinem guten Vater haben der Kaiserin so wohl gefallen, daß Sie von dieser Stunde an eine jährliche Pension von 200 fl. bekommen werden, und ich so eben wieder ein Geschenk von 24 Ducaten erhalten habe.

32. In einer großen Stadt wurde einst auf öffentlichem Markte eine Feierlichkeit veranstaltet, bei welcher sich viele Zuschauer einfanden. Die Zugänge waren durch Wachen besetzt, um Unordnung zu verhüten. Unter den Vielen, welche die Feier herbeigelockt hatte, war auch ein wohlhabender Landmann, der mit seinem Hunde an einen der Eingänge kam. Die Wache sagte ihm, er müßte den Hund zurücklassen, wenn er auf den Platz gehen wolle. Der Landmann ließ sich das gefallen. Er gab also den Hund dem Soldaten in Verwahrung und versprach ihm dafür ein gutes Trinkgeld. Nachdem er sich nun satt gesehen hatte, ging er zurück, um seinen treuen Hund zu holen. Jetzt bemerkte er aber, daß man ihm in dem Gedränge seine Uhr gestohlen habe. Dieß klagte er der Schildwache, und setzte hinzu: Wenn ich nur meinen Hund hinschicken dürfte, der würde mir bald wieder zu meiner Uhr verhelfen. — Der Soldat erlaubte es gern. Nun gab der Landmann durch Zeichen seinem Hunde zu verstehen, was er thun sollte, rief: Such' Berlornes! und ließ ihn dann auf den Platz laufen. Es währte gar nicht lange, so kam der Hund zurück, zog seinen Herrn beim Rock, lief dann vorwärts durch die vielen Menschen, und blieb endlich vor einem wohlgekleideten Menschen stehen. Von diesem war er nicht wegzubringen, weder durch Lockungen, noch durch Drohungen oder Stöße. Man wurde aufmerksam. Viele Umstehenden fragten, was hier vorgehe? Worauf der Landmann sagte: Mir ist meine Uhr gestohlen worden, hier muß sie sein, mein Hund führt mich recht. Der wohlgekleidete Mann wurde sogleich festgenommen und vor den Richter gebracht, wohin ihm der Landmann, von seinem Hunde begleitet, folgte.

Als man die Taschen des Verhafteten ausleerte, fand man mehrere Uhren und viele andere kostbare Sachen. Der Landmann sollte nun seine Uhr genau beschreiben. Er that es und sagte darauf, man möchtere nur alle Uhren zusammen in ein Zimmer legen, sein Hund werde die rechte schon zu finden wissen. Es ge-

schah, und der Hund brachte die Uhr, welche auch so beschaffen war, wie der Landmann sie beschrieben hatte.

---

33. — Aber, Christ!

Sprach ein Atheist,
Wie du doch betrogen bist,
Wenn der Himmel eine Fabel ist!
Aber, sprach der Christ,
Atheist!

Wie du noch betrog'ner bist,
Wenn die Hölle keine Fabel ist.

34. Ein Mann, dem nie Minerva lachte,
Wiewohl er oft nach Schock und Pfund
Auf einem Speicher Verse machte,
Die niemand als er selbst verstund,
Sang zu des milden Sulla Zeiten,
Den er zum Helden sich erlas,
Ein Lied für tausend Ewigkeiten,
Und für den Hunger, der ihn frag.
Mit krausem Kopfe, wie Meduse,
Und wie Alcid, in nackter Pracht,
Reicht er das Mondkalb seiner Muse
Dem Gönner. Sulla liest und lacht;
Sein Blick verwirrt den armen Dichter;
Der Schrecken bleichet sein Gesicht.
So steht ein Strauchdieb vor dem Richter
Der ihm das Todesurtheil spricht.
Der Consul sprach, doch nicht im Grimme
Nicht mit dem Tod in seinem Blick:
Er sprach mit gnadenreicher Stimme:
Nimm deinen Überwitz zurück!
Ein Rittergut will ich dir geben,
Wenn du den leichten Eid erfüllst,
Daß du in deinem ganzen Leben
Nicht einen Vers mehr machen willst.
Er schwört. Ich hätte selbst geschworen,
Ein Landgut hat mich längst entzückt.
Doch nun wird kein Mäcen geboren,
Der schlechte Dichter so beglückt.
Zwar wenn auch Sulla kommen sollte
Und jedem nur ein Taubenhäus
Für sein Gelübde geben wölte,
Er langte mit ganz Rom nicht aus.

---

das bei mir, oder hab' ich bei ihm wachen sollen? Was hat man gedacht?

Der Edelkn. (ist aufgetaumelt, und reibt sich die Augen). Gnädigster Herr? —

Der Fürst. Komm, komm, Kleiner! Ermuntere dich — Zieh deine Uhr heraus! Meine ist mir abgelaufen.

Der Edelkn. (hält sich an die Lehne des Sessels und nickt). Wie? — wie, gnädigster Herr?

Der Fürst. (lachend). Du bist trunken von Schlaf, du machst die drolligste Figur von der Welt. Ich möchte dich gleich so gemalt haben. — Die Uhr, sag' ich, die Uhr sollst du herausziehen. Du sollst sehen, was die Zeit ist.

Der Edelkn. (indem er langsam näher tritt). Die Uhr, gnädiger Herr? — Ach verzeih'n Sie! ich habe keine.

Der Fürst. Du träumst noch. Was? solltest du keine Uhr haben? —

Der Edelkn. Ich habe noch nie eine gehabt.

Der Fürst. Noch nie? Das ist viel. — Dein Vater schickt dich hierher? und gibt dir nicht einmal das Nothwendigste? das Einzige, was du zu meiner Aufwartung brauchst? —

Der Edelkn. Ja, wenn ich noch einen Vater hätte!

Der Fürst. Du hast keinen mehr? —

Der Edelkn. Er ist gestorben, eh' ich zur Welt gekommen. Ich habe ihn niemals gekannt.

Der Fürst. Du armer Knabe! — Aber so konnte doch deine Mutter, dein Vormund —

Der Edelkn. Meine Mutter, gnädigster Herr? — Ach! Sie wissen nur nicht. Die ist so unglücklich! so arm! Sie hat an mich ihr Letztes gewandt, und zu einer Uhr war nichts übrig. — Mein Vormund sagte ich brauche eine: — aber (gähmend) er hat mir noch keine geschafft.

Der Fürst. Wer ist dein Vormund?

Der Edelkn. Mein Better, gnädigster Herr!

Der Fürst (lächelnd). Sehr wohl! Aber der Bettern gibt's viel in der Welt. — Also wer ist dein Better?

Der Edelkn. Er ist hier — Hauptmann unter der Garde. Er hat heute hier die Wache.

Der Fürst. Ach ja! ich erinnere mich. Eben der, von dessen Händen ich dich erhalten habe. — (ihm das Licht gebend). Da nimm, Kleiner! Halt fest! In dem Cabinete, dort zur Seite (indem er darauf hinzeigt) müssen zwei Uhren unter dem Spiegel hängen. Bring' mir die zur Rechten, und nimm dich in Acht mit dem Lichte!

Der Edelkn. (abgehend). Ja, gnädigster Herr.

Zweiter Auftritt.

Der Fürst (allein).

Ein guter Knabe! So aufrichtig, so freundlich, so dreist! — Ich glaube, wenn sein kleines Herz Geheimnisse hätte, ich wollte sie alle von ihm herausfragen. — O so ein Mann für ein Kind! und so ein Mann dann mein Freund! — Was will ich? Ich träume wohl gar. — Nein, das Schicksal hat den Fürsten der kleinern Glückseligkeiten zu viel geschenkt; es wäre ungerecht, wenn es ihnen auch die größte gewährte. — Schade nur, daß das Kind mir zu klein ist! Ich kann es nicht brauchen. Ich muß es der Mutter zurückschicken.

Dritter Auftritt.

Der Fürst. Der Edelknabe.

Der Edelkn. (mit Uhr und Licht). Es ist um fünf, gnädigster Herr.

Der Fürst. Also bald Morgen! Ich dacht' es. — (Die Uhr ihm abnehmend). Aber ist denn das die Uhr, die ich dir sagte? die Uhr, die zur Rechten hing?

Der Edelkn. Nicht? — Ich glaubte es doch.

Der Fürst. Und wäre sie's auch gewesen, Kleiner! Hättest du deinen Vortheil verstanden, du hättest nach der andern gegriffen. Denn die hier, voll Brillanten — was wäre wohl die einem Kinde nütze? — Oder hast du vielleicht deinen Vortheil zu gut

verstanden? Ist dir's gegangen, wie manchem, der alles verliert, weil er zu viel gewinnen will? Sprich!

Der Edelkn. Wie das? ich verstehe Sie nicht.

Der Fürst. So muß ich deutlicher reden. — Du weißt doch, was rechts und links ist?

Der Edelkn. (sich besinnend, indem er auf seine Hände sieht). Rechts und links, gnädigster Herr?

Der Fürst (die Hand auf seiner Schulter). Geh, geh, guter Knabe! du magst es noch eben so wenig, als Gutes und Böses zu unterscheiden wissen. Und daß du den Unterschied nie erfahren möchtest! — Aber jetzt lauf! Rufe mir deinen Vetter, den Hauptmann! Er soll hereinkommen. Hier herein vor mein Bett. Sage ihm das.

Vierter Auftritt.

Der Fürst (wieder allein).

Sehr unschuldig! Sehr liebenswürdig! Um desto mehr soll er fort. — Der Hof, sagt man, ist der Ort der Verführung. Ich kann nicht zugeben, daß er verführt werde. — Aber fort soll er? Wohin? — Wenn die Mutter so arm wäre, wie er sie macht! so außerordentlich arm, daß sie das Kind nicht erziehen könnte — Ich muß das hören. Der Hauptmann muß mir das näher sagen.

Fünfter Auftritt.

Der Fürst. Der Edelknabe.

Der Edelkn. Er kommt, gnädigster Herr!

Der Fürst. Nun? Wie steht's denn? Wie ist's? Du sprichst ja mit einer so trübseligen Stimme. Bist du noch müde?

Der Edelkn. Ach ja! — Ein wenig!

Der Fürst. Wenn es weiter nichts ist! Wirf dich immer wieder in deinen Sessel! — Ich bin ein Kind gewesen, wie du. Ich weiß, wie süß in der Kindheit der Schlaf ist. — Wirf dich hinein, sag' ich! Ich erlaube es dir. (Lachend, indem der Knabe geht, und sich wieder in die Stellung zum Schlafen hinwirft.) Dachte ich's nicht? Er läßt sich das nicht umsonst gesagt sein.

Sechster Auftritt.

Der Fürst. Der Edelknabe (der sogleich wieder einschläft).
Der Hauptmann.

Der Hauptm. Ihre Durchlaucht? —

Der Fürst. Treten Sie her, Herr Hauptmann! —
Was dünkt Ihnen zu dem kleinen Boten, den ich Ihnen geschickt habe? Wozu glauben Sie, daß ich ihn brauchen könnte? — Zur Aufwartung?

Der Hauptm. (die Achsel zuckend.) Er ist freilich zu klein.

Der Fürst. Oder zum Ausschicken? zum Wegreiten?

Der Hauptm. Ich fürchte wahrlich, er würde nicht wieder kommen.

Der Fürst. Oder des Nachts hier zu wachen?

Der Hauptm. (lächelnd). Je nun — Wenn euer Durchlaucht nur selber schliefen —

Der Fürst. Also wozu, Herr Hauptmann? Zu nichts! Das ist klar. — Doch Sie wollten auch nicht, daß er mir, sondern daß ich ihm nützte. Sie wollten ihm hier Erziehung verschaffen. Sie sagten mir von der Armuth der Mutter. — Ist sie denn wirklich so arm?

Der Hauptm. (die Hand vor der Brust). Wirklich! wirklich, gnädigster Herr —

Der Fürst. Und geworden? Wodurch?

Der Hauptm. Durch eben den Krieg, wodurch Andere reich wurden. — Frei von Schulden war ihr Gut nie gewesen; jetzt ist es völlig in fremder Hand. Alles ist abgebrannt, ausgeplündert, zu Grund und zu Boden gerissen; kein Ziegel auf dem Dache gehört mehr ihr. — Dazu kommen Prozesse, gnädigster Herr, die sind hinter dem Kriege drein, wie die Pest hinter dem Hunger; und ehe sie aus werden, da müssen Kinder und Kindeskinde verderben. — Zum größten Glück für sie sind ihre Söhne versorgt: der jüngste ist hier bei Euer Durchlaucht; der älteste ist Fähnrich unter der Garde: sie hilft sich denn durch, wie sie kann —

Der Fürst. Sehr elend vermuthlich?

Der Hauptm. Das errathen Euer Durchlaucht. —
(Kalt) Sie lebt da in einer armseligen Hütte; ganz allein und verlassen; ich komme nie zu ihr hin; ich bin ihr Bruder, und es würde mich jammern, wenn ich es ansähe.

Der Fürst. Ihr Bruder sind Sie?

Der Hauptm. Leider, gnädigster Herr!

Der Fürst (verächtlich). Leider? — Und kommen nie zu ihr hin? — Ich verstehe, Herr Hauptmann. Sie würden sich ihres Elends nur schämen, oder wenn Sie sich rühren ließen, würden Sie Unkosten haben. (Der Hauptmann geräth in Verwirrung). Wie heißt Ihre Schwester?

Der Hauptm. Von Detmund, gnädigster Herr.

Der Fürst (nachsinneud). Von Detmund! Von Detmund! — Hatt' ich nicht unter meinen Truppen einen Major von Detmund?

Der Hauptm. Ganz recht, gnädigster Herr! —

Der Fürst. Der gleich im ersten Feldzuge blieb? —

Der Hauptm. Im ersten Feldzuge! Ganz recht! — Das war der Vater des Fähnrichs und dieses Kleinen. — Es war ein rechtschaffener Mann. Er stieg auf eine Sturmleiter, als wenn er zum Lanze ginge. Er hatte Herz, wie ein Löwe.

Der Fürst. Und wie ein Mensch! Das will noch mehr sagen, Herr Hauptmann. — Ich erinnere mich seiner sehr wohl, und ich wünschte —

Der Hauptm. (einen Schritt näher tretend). Was wünschten Euer Durchlaucht? —

Der Fürst. Die Bekanntschaft seiner Witwe zu machen.

Der Hauptm. Das können Sie diesen Augenblick. Sie ist hier.

Der Fürst. Sie ist hier? — Schicken Sie zu ihr, Herr Hauptmann! Sobald sie auf ist, soll sie hierher kommen. — Ich will sie sehen, und will ihr das Kind wieder zurückgeben.

Der Hauptm. (bittend). Gnädigster Herr!

Der Fürst. Doch braucht ihr das nicht gesagt zu werden. Gehen Sie! (Der Hauptmann geht ab).

Siebenter Auftritt.

Der Fürst. Der Edelknabe (schlafend).

Der Fürst. So arm geworden! Und durch den Krieg! — Wie viel Elend macht doch der Krieg! Wie viele Familien mögen noch über ihn seufzen! — Gut, daß sie nur über ihn, und nicht über mich seufzen! Ich nahm aus Nothwendigkeit Theil daran; nicht aus Neigung. — (Aufstehend) Doch heraus! Es ist Tag. — Der Friede hat auch immer sein Schlimmes. Er macht wollüstig und träge. — (Nach einigem Auf- und Niedergehen bleibt er an dem Sessel stehen, in welchem der Knabe schläft). Ein holder Knabe! — Wie unbekümmert er da liegt! Wie sanft! Er dünkt sich in dem Hause eines Freundes zu sein, mit dem es keiner Umstände braucht. Er ist die lautere Natur. (Wieder umhergehend) Seine Mutter — Aber wahrhaftig! ich thäte nicht viel für sie, wenn sie so, wie der Hauptmann, wäre. Ich muß sie ausforschen. Ich muß sie prüfen; und dann — dann ist's noch immer Zeit, meinen Entschluß zu fassen. (Er stützt sich auf die Kopflehne des Sessels, und indem er den Knaben mit Wohlgefallen betrachtet, wird er ein Papier gewahr, das ihm aus der einen Tasche hervorsteht). Was ist das? Ein Brief, wie es scheint. — (Er nimmt es, und liest die Unterschrift.) „Deine ewig getreue Mutter, von Detmund.“ — Ha, von der Mutter! — Ob ich ihn lese? — — Ich wünschte sehr, ihren Geist und ihr Herz zu kennen. Gegen das Kind wird sie sich nicht verstellen haben. Ich will ihn lesen. —

„Mein liebster Moriz!

„So viele Mühe dir auch das Schreiben macht, so hast du dich doch meiner Bitte erinnert, und mir sogar mehr geschrieben, als ich verlangt hatte. Ich erkenne darin deine Liebe, und ich umarme dich dafür. — Du schreibst mir, daß du nun dem Fürsten vorgestellt worden! daß er die Gnade gehabt, dich anzunehmen; daß er der beste, der freundlichste Herr sei, und daß du ihn von deinem ganzen Herzen liebest — —“

(Den Knaben ansehend). Nein, wirklich? das schreibst du, Kleiner? — Nun, so ist's ja wohl Pflicht, daß ich dich wieder liebe, daß ich dir's zu beweisen suche. —

„Du hast das wohl Ursache, mein Kind; denn ohne seinen Beistand, was würde wohl in der Welt dein Schicksal sein? — Du bist nicht allein eine vaterlose, sondern, wenn schon deine Mutter noch lebt, auch eine mutterlose Waise; denn mich hat das Glück außer Stand gesetzt, meine Pflicht an dir zu erfüllen. Das war immer mein größtes, mein schwerstes Leiden. Bei jedem Unfalle, der mich betraf, blieb ich standhaft, so lange ich nur an mich dachte; die Thränen kamen erst dann, wenn ich auf dich sah“ —

Viel Zärtlichkeit, viel Gefühl, wie es scheint! — Und wenn sie eine eben so gute Frau ist als Mutter — Doch warum nicht? Gewiß! Gewiß!

„So gern ich nun wollte, so kann ich dich nicht selbst den Weg zur Glückseligkeit führen. Ich muß hier in der Entfernung stehen bleiben; aber mit aller Kraft, die mir die Liebe gibt, will ich dir nachrufen, so lange ich dich erreichen kann, und will dich bitten, daß du die rechte Straße gehst. — Liebstes Kind! Mit dem Gehorsam, den du mir stets erwiesen hast, trage diesen Brief immer bei dir:“ —

(Einen Blick auf den Knaben.) Er war gehorsam, Er hat es ehrlich gethan.

„Und wenn du deine Pflicht übertreten, wenn du die Ermahnungen brechen willst, die ich noch mit dem letzten Abschiedskusse, mit den letzten Thränen dir zurief, — o dann, mein Kind! dann erinnere dich dieses Briefes, und überlies ihn! Erwinnere dich einer Mutter, die in ihrer Einsamkeit keine andere Freude kennt, als die Hoffnung, die du ihr gibst —“

Keine sonst? — Hat er nicht einen Bruder?

„Erinnere dich, daß du sie vor Kummer in's Grab bringen, daß du eben das Herz durchbohren würdest, das dich auf Erden am meisten liebt.“

Sie fühlt keine Gefahr. Sie hat sehr Recht; denn er ist in Gefahr. — Und konnte sie's dennoch wagen? Konnte sie den Entschluß fassen? — —

„Ich schreibe das nicht aus Mißtrauen zu dir;
 „dein Betragen hat mir keine Ursache dazu gegeben. —
 „Nein, mein Kind! nein! Du hast meine Thränen
 „um deinen Bruder gesehen; du wirst mir den Kum-
 „mer nicht machen, den er mir machte.“

Also der Aeltere? der Fährich? — Das muß ich
 näher erfahren.

„Du warst immer gut, immer gehorsam, immer
 „kindlich gesinnt; dieses Zeugniß gebe ich dir mit
 „Freudenthränen. — Fahre so fort, wie du anfingst,
 „und werde ein rechtschaffener Mann! Dann hast du
 „keine arme und unglückliche Mutter mehr; du hast
 „eine reiche und glückliche Mutter.“

Sehr wohl! Sie gefällt mir. — Das Unglück,
 scheint's, hat sie nur erhoben, statt sie niederzudrücken.

„Zu Ende deines Briefes schreibst du, daß alle
 „deine Mit-Pagen Uhren hätten. Ich merke dir's an,
 „wie sehr auch du eine zu haben wünschtest; aber du
 „brichst davon ab, und unterdrückst deinen Wunsch.
 „Eben um dieser Bescheidenheit willen geht mir's an's
 „Herz, daß ich ihn nicht soll erfüllen können. Aber
 „vergib mir, mein Kind! Ich kann nicht. So eben
 „zeigt sich die Nothwendigkeit, nach der Hauptstadt
 „zu gehen; das wird mir alles das Meinige hinweg-
 „nehmen, das ich noch habe. Doch laß auch diese Aus-
 „gabe nur überstanden sein! und ich will mich auf's
 „äußerste einschränken! ich will mir Alles versagen,
 „um wo möglich deinen Wunsch zu befriedigen. Was
 „nur immer in meinen Kräften ist, das will ich für
 „meinen Liebling thun, damit es ihm nie an Ermun-
 „terung zur Tugend und zum Gehorsam fehle. — Ich
 „sehe dich nun wieder, und bin“ — —

Vortreffliche Frau! — Ich will den Brief meiner
 Gemalin zeigen. Ich will ihn bei mir behalten. —
 Doch nein! Es ist der ganze Reichthum des Knaben.
 (Er steckt ihn wieder in die Tasche, aus der er ihn gezogen
 hatte.) — Wie süß er noch schläft! — Seinen Kindern,
 sagt man, gibt der Himmel ihr Glück im Schlafe;
 und bei ihm wird das wahr werden. Sein Glück ist
 gemacht. — (Er nimmt ihn bei der Hand) Kleiner! —

Kleiner! — (Der Knabe erwacht, und sieht den Fürsten eine Weile mit weit offenen Augen an; der Fürst ihn wieder) Sehr drollig, beim Himmel! — Komm! Ermuntere dich, Kleiner! Es ist jetzt Tag, und du kannst hier nicht länger schlafen. Steh auf!

Der Edelkn. (langsam aufstehend.) Ja, gnädigster Herr.

Der Fürst. Deine beiden Augen sind noch voll Schlaf. — Da geh hin in mein Cabinet! (Der Knabe geht.) Lösche die Lampe aus! Wirf die Thüren zu! (Er löscht die Lampe aus, und wirft die Thüren zu.) — Nun geh nach dem, wo die Uhren hingen! Hübsch schnell! Nein, nein! nach jenem dort gegenüber! Geschwinde! — Komm wieder hierher! Komm zurück! Bist nun munter?

Der Edelkn. Ach ja, gnädigster Herr!

Der Fürst. Sage mir doch — denn ich halte dich für einen fleißigen und geschickten Knaben — Kannst du schon Briefe schreiben?

Der Edelkn. O, wenn ich will! Schon ganze zwei hab ich geschrieben.

Der Fürst. Und diese zwei? — An deine Mutter vermuthlich.

Der Edelkn. (sehr freundlich.) An meine Mutter, gnädigster Herr!

Der Fürst. Die Freude funkelt dir aus den Augen, wenn ich nur von ihr rede. — (Vor sich) Wie sehr sich das liebt, weil es arm ist! — Und ist sie denn eine so gute Frau, deine Mutter?

Der Edelkn. (ergreift des Fürsten Hand mit seinen beiden.) Ach, wenn Sie sie kennen sollten!

Der Fürst. Das werde ich, Kleiner.

Der Edelkn. Sie ist so liebevoll, so gut —

Der Fürst. Dann wollt' ich aber nur wünschen, daß sie auch gute Söhne hätte. — Der Fähnrich, sagt man, soll nicht der beste sein; aber du —

Der Edelkn. (den Kopf schüttelnd.) Ach, der Fähnrich! der Fähnrich!

Der Fürst. Man sagt wirklich, daß er ihr vielen Kummer macht. Wäre das wahr?

Der Edelkn. Je nun, gnädigster Herr — Man hat mir nur verboten, davon zu reden. Wenn's der Oberst erführe — (im Vertrauen) O, das ist ein harter, häßlicher Mann, der Oberst.

Der Fürst (die Hand erhebend). Behüte! Kein Wort muß er erfahren! — Was ist denn aber vorgefallen? Was hat's denn gegeben?

Der Edelkn. Allerhand! Ich weiß selbst nicht recht, was. — So viel weiß ich, daß sich meine Mutter sehr übel darum gehabt; daß sie sich schon ein Mal ganz bloß gegeben, um es nur bei Zeiten zu unterdrücken. (Ganz nahe an ihn herantretend, und leise) Er hätte, sagte sie, unglücklich werden, er hätte vom Dienst kommen können.

Der Fürst. Vom Dienst? Ei, wie das?

Der Edelkn. Ja, das kann ich nicht sagen, gnädigster Herr.

Der Fürst. Mir wohl! Warum nicht?

Der Edelkn. Man hat's mir selbst nicht gesagt.

Der Fürst (lachend). Da hat man sehr klug gethan. Das ist denn freilich ein anders. — Also wieder auf dich zu kommen: du hattest vorhin keine Uhr. Hast du wohl deiner Mutter um eine geschrieben?

Der Edelkn. Ein einziges Mal, aber nicht wieder!

Der Fürst. Ich merk' es — Ganz gewiß hat sie dir einen Verweis gegeben?

Der Edelkn. Ach nein, gnädigster Herr! Sie will sich behelfen, schreibt sie, um mir so viel zu ersparen, und sie behilft sich so schon so elend. — Das jammert mich viel zu sehr.

Der Fürst. Das muß dich auch jammern. Ein guter Sohn sollte seiner Mutter nicht neue Sorgen machen! er sollte wünschen, daß er ihr helfen könnte. — — Und eine Uhr — wenn's nur um eine Uhr zu thun ist; die wäre ja wohl noch sonst zu bekommen. (Indem er eine Börse herauszieht) Sieh hier, kleiner Moriz! Da hätt' ich zwölf Ducaten erübrigt, die ich verschenken könnte, — und — ich will sie verschenken. Her deine Hand! (Der Knabe hält die Hand hin, und indem der Fürst zählt) —

dacht er hier wieder an meine Mutter. Zwölf Ducaten! (indem er sie ansieht) Das ist freilich viel Geld! Gewaltig viel Geld! Wenn sie die hätte, davon könnte sie lange, lange leben. — (Er drückt das Geld mit beiden Händen gegen die Brust) Ach! eine Uhr! eine Uhr! (und indem er die Hände wieder fallen läßt) Aber auch eine Mutter! eine so gute Mutter! — sie war noch gestern so niedergeschlagen. Sie sah so blaß aus, so krank! Ich glaube, wenn ich das Geld ihr wieder gäbe, ihr wär' auf ein Mal geholfen. — Soll ich's denn thun? Soll ich's ihr geben? (Entschlossen) O ja! O ja! — — Aber bald muß sie wieder kommen! denn sonst gereut's mich wieder. Die Uhr liegt mir zu sehr am Herzen. — (Den Zeigefinger an den Lippen) Horch! Stille! wer kommt? —

Neunter Auftritt.

Der Edelknahe. Frau v. Detmund. Der Hauptmann.

Der Edelkn. (ihr entgegen). Liebe Mama —

Frau v. D. (sich schüchtern umsehend, ohne auf das Kind zu achten). Ich weiß nicht; — ich bin so unruhig, mein Bruder. — Wenn ich nur erst seine Absichten wüßte! Wenn ich nur gleich vorher wüßte — —

Der Hauptm. Seine Absichten? — Da sieh das Kind an! Das Kind gibt er dir wieder. — (Indem sie erschrocken auf den Knaben sieht, der mit größter Freundlichkeit ihre Hand küßt.) Es war auch wohl, beim Himmel, sehr thöricht, daß du es herbrachtest. Was soll es dem Fürsten? — Die andern Edelknaben, die werden groß, und gehen in Dienst; aber der — (verächtlich die Hand gegen ihn hinwerfend) der ist zu allem verdorben! den drückt der Kummer und der Gram nieder, womit du ihn aufgesäugt hast! der wird in seinem Leben nicht wachsen!

Frau v. D. (schmerzlich). Mein Bruder! —

Der Hauptm. Kurz: wenn ja der Fürst auf dich hört, so laß dich nur nicht auf das Kind ein! Das ist umsonst. — Sprich ihn lieber wegen des Fähnrichs zu Gute! Der hat doch noch Wachsthum! Der sieht doch noch einem Manne ähnlich!

Frau v. D. Was sagst du? Wegen des Fährrichs!

Der Hauptm. Nun ja! Er hat zu ihm geschickt.

Frau v. D. Ich erschrecke. Sollt' er erfahren haben — —

Der Hauptm. (immer noch kalt). Doch wohl! Wahrscheinlicher Weise! — (Den Stock in die Seite und gegen die Erde lehrend, indem er mit dem Kopfe dazu schüttelt.) Und wenn er nun hätte; was meinst du? Wenn er nun wüßte, daß der Bube hat durchgehen wollen? daß er Gelder unterschlagen? daß er nur durch meine Vermittlung — (hitzig den Stock vor sich niederstoßend) O, bei Gott! Es bringt mich noch selbst in die Wache! Ich wollte, ich hätte mich nie um deine Kinder bekümmert. Nie ein Haar! Und ich will auch nicht wieder! — (Er geht murrend ab, und sieht sich noch ein Mal um). In meinem Leben nicht wieder!

Behnter Auftritt.

Frau v. Detmund. Der Edelknahe.

Der Edelkn. (da er ihre Unruhe sieht). Der Better ist immer böse. — Lassen Sie ihn reden, und fürchten Sie nichts, liebe Mama!

Frau v. D. Ach schweig, Kind! Du weißt nicht —

Der Edelkn. Ei ja! Ich weiß mehr als der Better. — Der Fürst ist gar nicht so, wie er sagt; er thut gewiß keinem Menschen Uebels; er hat mich nun eben beschenkt. — (Ihr die Hand mit dem Gelde vorhaltend) Seh'n Sie nur! Seh'n Sie; das hat er mir alles geschenkt.

Frau v. D. (bestürzt). Ist es möglich? Der Fürst —

Der Edelkn. (indem er die Hände in weiter Entfernung über einander hält). Aus einem großen, großen Beutel voll Gold. Eben jetzt, ehe Sie herkamen. — Ach, wenn der wollte, Mama! Wenn der wollte! Der hat!

Frau v. D. Aber wie? Ich begreife das nicht. — Er mußte doch eine Ursache, eine Veranlassung haben — —

Der Edelkn. Ei freilich! Seine Uhr stand ihm stille. — Er hatte gestern den ganzen Tag über gejagt, da mocht' er vergessen haben, sie aufzuziehen;

und heute den Morgen — (indem er zu dem Cabineteläuft, und den einen Flügel öffnet) Sehen Sie nur hier! er lag da hier auf dem Bette — — da schrie er mich hinein, ich sollte nach meiner Uhr sehen; und da — weil ich nun da keine hatte — —

Frau v. D. So gab er dir dieß?

Der Edelkn. So gab er mir's, daß ich mir eine schaffen sollte. — — (das Geld wieder hinzeigend) Zwölf Ducaten, liebe Mama.

Frau v. D. Sieh mich an! darf ich's glauben?

Der Edelkn. Gewiß! Gewiß! Glauben Sie's immer! — Aber die Uhr thut mir nicht noth, und es wird schon noch sonst eine geben. — (Nach ihrer Hand greifend) Stecken Sie ein! Nehmen Sie hin!

Frau v. D. (gerührt). Wie, mein Kind! — Wie?

Der Edelkn. Es geht mir so nahe, daß ich Sie immer weinen sehe. — O, ich wollte, daß ich nur viel hätte, recht viel! da sollten Sie nie wieder weinen — Alles, alles, was ich nur hätte, das wollte ich Ihnen geben.

Frau v. D. (sich über ihn bückend). Wolltest du das? —

Der Edelkn. Und ach! da sollten Sie so vergnügt sein! so glücklich!

Frau v. D. (ihn küssend). Ich bin es, mein Kind. Ich gäbe diesen Augenblick nicht um alles Gold deines Fürsten. (ihn noch ein Mal küssend) O, du weißt nicht, wie viel Elend eine Mutter über die Freude an ihrem Kinde vergißt!

Der Edelkn. (wieder nach ihrer Hand greifend). Sie nehmen's doch aber? — Nehmen Sie's ja, liebe Mama!

Frau v. D. Ich will es nehmen. Ich darf dich nicht selbst kaufen lassen! denn du würdest betrogen werden. Ich will für dich kaufen, mein Kind.

Der Edelkn. Für mich? Eine Uhr?

Frau v. D. Du wirst hier bleiben; da brauchst du eine.

Der Edelkn. Ach nicht doch! nicht doch! Wozu? — Der Fürst hat Uhren, wo man nur hinsieht. Er hat mir ja selbst gesagt, ich brauchte keine.

Frau v. D. Und hat dir doch eine geschenkt?

Der Edelkn. Wirklich! Wirklich! Er hat's gesagt.
 Frau v. D. Du betrügst mich, mein Kind. Du redest die Unwahrheit; und das sollst du nie, auch nicht aus Liebe zu deiner Mutter.

Der Edelkn. Die Unwahrheit? Sie glauben mir nicht? — Nun, so wollt' ich, daß der Fürst nur da wäre, daß er nur käme! (sich umsehend) Er kommt auch.

Filfter Auftritt.

Die Vorigen. Der Fürst.

Der Edelkn. (ihm mit ausgestrecktem Finger entgegen). Nicht wahr, gnädigster Herr? Sie haben mir zwölf Ducaten zu einer Uhr geschenkt?

Der Fürst (lächelnd). Das hab' ich, Kleiner.

Der Edelkn. Sie haben mir gesagt, daß ich die Uhr nicht nöthig hätte?

Der Fürst. Ja wohl! Das hab' ich gesagt.

Der Edelkn. (schnell herum). Nun, Mama? Nun?

Frau v. D. (in Verlegenheit). Mein Kind — (laut) O, verzeihen Ihre Durchlaucht! Verzeihen Sie der Einfalt eines Kindes, das der Ehrerbietung vergift!

Der Fürst. Verzeihen, Madame? — Diese Einfalt entzückt mich. Ich wollte, ich könnte in dieser Einfalt mit allen Menschen leben. Sie ist so sehr in der Natur. — Immer sprich, Kleiner! Was war's? Wollte dir deine Mutter vielleicht nicht glauben?

Der Edelkn. (halb ärgerlich). Nein, gnädigster Herr! — Erst wollte sie mir nicht glauben, und nachher auch nicht nehmen.

Der Fürst. Was hör' ich? Nicht nehmen? — Also hast du wohl gar mein Geschenk so verachtet, es wieder wegzuschicken? — Ich will nicht hoffen!

Der Edelkn. (betreten). Gnädigster Herr?

Der Fürst. In der That, das würde mir wenig Lust machen, dir mehr zu schenken. — Nur gleich bekannt! Hast du's gethan?

Der Edelkn. (sich entschuldigend, indem er auf seine Mutter zeigt). Sie ist so arm, gnädigster Herr!

Der Fürst. Du guter Knabe! (ihm unters Kinn greifend.) — Und also du hast deinen einzigen Wunsch,

deine liebste Begierde aufgeopfert, um deiner Mutter zu helfen? — O wahrhaftig! Dann wäre es Jammer, wenn du deine Uhr solltest verloren haben. (Indem er seine eigene Uhr hervorzieht) Aber sieh! Und wenn ich nur diese einzige hätte; — zur Belohnung deiner kindlichen Zärtlichkeit sollte sie dennoch dein sein (er gibt ihm die Uhr).

Der Edelkn. (freudig zugreifend). Ach, gnädigster Herr! — Ist sie im Gange?

Der Fürst. Sei ruhig! In vollem Gange. — (Indem der Knabe zu seiner Mutter läuft, sie ihr zu zeigen). Aber wenn man's bedenkt, ist es nicht schlimm in der Welt? Die meisten Reichthümer werden von Schwelgern besessen, die sie verschwenden, oder von Geizhalsen, die sie verschließen. Männer, wie du, sollten reicher sein; da würde die Welt sich besser stehen. — Und was hindert mich denn, dich reicher zu machen? — Komm! Stecke die Uhr ein! Geschwind! — Und weil du gut mit dem Wenigen umgingst — (ihm eine Börse gebend) da nimm! Da sind für zwölf Ducaten ihrer hundert.

Der Edelkn. (erstaunt ihn ansehend). Ach, gnädigster Herr!

Der Fürst. Du bedenkst dich? so nimm doch!

Der Edelkn. Beutel und alles? — (Im Begriffe, es zurück zu geben) Das ist ja zu viel.

Der Fürst. Wenn's für dich wäre! Schon recht! — Aber ich gab es dir, daß du es anlegen solltest. Und wer meinst du wohl, der es brauchen könnte?

Der Edelkn. Brauchen? (Zum Fürsten auf seine Mutter, und dann wieder auf den Fürsten sehend) Da, liebe Mama!

Frau v. D. (sich ihm nähernd). Ihre Durchlaucht! —

Der Fürst. Keine Dankfagung, Madame! Sie werden finden, daß es sehr wenig ist, und daß ich weit mehr wieder verderbe, als ich gut gemacht habe. — Aber — (die Hand gegen den Edelknaben) Sie sehen schon, ohne daß man es Ihnen sagt — das Kind ist viel zu schwach für mich, viel zu klein. Es ist in einem Alter, worin man Andern noch keine Dienste leisten kann, worin man selbst ihrer noch braucht; und kurz —

Sie werden es ohne Schwierigkeit wieder annehmen, hoff' ich. — Sie schweigen?

Frau v. D. (vor sich niedersiehend). Ich habe Unrecht, Ihre Durchlaucht —

Der Fürst. Wie so? Worin? —

Frau v. D. Ich habe Unrecht — daß ich mich einer Armuth schäme, die ich selbst nicht verschuldet habe. — Aber ich will mich ihrer nicht schämen. Ich will sie frei in der Gegenwart meines Fürsten bekennen. (Ihm näher tretend und in die Augen sehend) Ja, Ihre Durchlaucht; ich bin zu arm, mein Kind zu erziehen. Ich habe schon längst für die Zukunft gesorgt; nur zu bald werd' ich anfangen, auch für den heutigen Tag zu sorgen; und wenn dann mein größter Kummer zurückkehrt: wenn Euer Durchlaucht dieses unmündige, unerzogene Kind verstoßen — (sie will ihre Thränen zurückhalten) dessen Vater zu früh starb — — O, verzeihen Sie meiner Schwachheit!

Der Edelkn. Sie weint? — (des Fürsten Hand ergreifend, und wehmüthig) Gnädigster Herr!

Der Fürst. Nun, wenn auch du kommst! — Was ist's?

Der Edelkn. (bittend). Sie werden doch mich nicht verstoßen?

Der Fürst. Nicht? Meinst du nicht? — Nun wohl! Um deines Zutrauens willen! — Er mag bleiben, Madame. — (Verstellt) Es wäre zwar freilich Jammer, wenn seine Sitten, wenn seine Unschuld — Doch nein! Das wird sobald keine Gefahr haben.

Frau v. D. (äußerst aufmerksam). Seine Unschuld? Ihre Durchlaucht?

Der Fürst (wie vorhin). Nein, nein! Sie können glauben, als wenn ich zurückzöge. Lassen Sie's gut sein, Madame!

Frau v. D. (verlegen). Aber doch — wenn es nicht zu kühn von mir wäre — dürst' ich wohl um die Gnade einer Erklärung bitten?

Der Fürst (immer verstellt). Ich wollte nur sagen, Madame — ich bin schon längst mit meinen Edelknä-

ben sehr unzufrieden; ich finde, daß sie der Auswurf des jungen Adels sind — in allen Ränken und Schalkheiten ausgelernt; und vielleicht — vielleicht könnte ihr Umgang, ihr Beispiel — — Doch Sie sehen, das ist ein bloßes Vielleicht. Auf ein Vielleicht wollen wir's wagen.

Frau v. D. (etwas zu häufig des Kindes Hand ergreifend).
Nein, gnädigster Herr!

Der Fürst (wie beleidigt). Nicht? — Wie Sie's für gut finden, Madame.

Frau v. D. Das Herz meines Kindes ist mir zu wichtig. Ich zittere vor der Gefahr, worein ich es hätte stürzen können.

Der Fürst. Aber bedenken Sie doch — —

Frau v. D. Ich darf nichts bedenken. Ich sehe mein Kind im Feuer; und wenn ich's nur rette — ob ich es nackend rette! —

Der Fürst. Ohne Vermögen! ohne Unterricht! ohne Erziehung! Wie soll das werden? Was soll das werden? Was soll herauskommen, Madame?

Frau v. D. Was Gott will! Mir soll es gleich sein. — Kann er seinen Stand nicht behaupten, so mag er das Land bauen, und in Armuth sterben.

Der Fürst. Das heißt edel gedacht! Ich sehe, Madame, Sie verdienen Alles, was ich nur für Sie thun kann. — (Ihr näher und mit Wärme) Wie soll ich helfen? Wie soll ich ihre Umstände bessern? — Reden Sie! Fordern Sie! Es ist Ihr Freund, der vor Ihnen steht.

Frau v. D. (äußerst verwirrt und gerührt). O Ihre Durchlaucht — —

Der Fürst. Sagen Sie mir vor allen Dingen: Wie ist der Zustand Ihres Vermögens? — Ihr Gut? — —

Frau v. D. Ist durchaus nicht zu retten.

Der Fürst. So groß ist die Schuld? — Aber Sie haben Prozesse, wie man mir sagt. Geben denn die keine Hoffnung?

Frau v. D. Keine, gnädigster Herr! — Außer dem einen, den ich wegen einer geringen Erbschaft

führe. Mein Recht darauf ist unstreitig; nur der Reichthum anderer Verwandten kämpft noch mit meinem Rechte. — Eben war ich hier, um aus Noth einen Vergleich zu treffen; — es hat sich zerschlagen.

Der Fürst. Desto besser! So müssen Sie jetzt auch ohne Vergleich, zu Ihrem Rechte kommen. Ich hafte dafür. — Nehmen Sie überdieß noch hundert Louisd'or zum Jahrgelde an! Das wird Sie, hoff' ich, über alle Bedürfnisse hinaussetzen.

Frau v. D. (sich niederwerfend). So viele Gnade! — Kann ich sie je — —

Der Fürst. (hält sie zurück) Was soll das? Stehen Sie auf! Stehen Sie auf! — Ich thue ja nichts, als was ich dem Andenken des Mannes schuldig bin, dessen Witwe sie sind; als was ich für jeden thun würde, dessen Verdienste ich so, wie die Ihrigen, schätze. — Sagen Sie mir, würden Sie jetzt noch Bedenken haben, das Kind wieder zurück zu nehmen.

Frau v. D. Wie könnt' ich, Ihre Durchlaucht?

Der Fürst. Und du, Kleiner? — Gingst du wohl gern mit deiner Mutter!

Der Edelkn. (die Uhr in der Hand). Mit meiner Mutter? — O ja!

Der Fürst. Aber ich weiß doch, du liebst mich. Du bleibst auch wohl gern hier bei mir?

Der Edelkn. Sehr gern, gnädigster Herr!

Der Fürst. Nun dann! — Wenn das ist — — Schick' ich dich fort, so hätt' ich dich doch immer verstoßen: und du hast mich doch so dringend gebeten, dich nicht zu verstoßen. Auch hat dich deine Mutter nun ein Mal in meine Arme geworfen. Ich muß denn schon auf Anstalten denken. Bleiben Sie da! Ich komme wieder, Madame.

Zwölfter Auftritt.

Frau v. Detmund. Der Edelknabe.

Frau v. D. Gütiger Gott! — (Indem sie sich in den Sessel wirft) Was war das!

Der Edelkn. (fröhlich um sie herum). Nun? Nun? Ist's nun recht? Ist's nun gut?

Frau v. D. (ihn zärtlich an sich ziehend). O liebste^s Kind! — —

Der Edelkn. Aber Sie freuen sich ja nicht! Sie müssen sich freuen, liebe Mama!

Frau v. D. Ich bin beschämt über mein Glück. — Ich denke an mein Mißtrauen gegen die Vorsicht, an den tödtlichen Kummer, den ich fühlte, da du zur Welt kamst. Es war in eben der Stunde, fast unmittelbar auf den Augenblick, da ich den Tod deines Vaters erfuhr. — Mit welchem Jammer sah ich dich an! Mit welchem Schmerz, dich geboren zu haben! (Indem sie ihn küßt, und die Arme um ihn herumschlägt) Und doch warst du der, der mir helfen, der schon in seiner frühen Kindheit meine Thränen abtrocknen sollte! Gott — — Gott! Was fehlt mir nun noch? — Nichts! Nichts, als Gewißheit von deinem Bruder! dann bin ich glücklich.

Der Edelkn. Von meinem Bruder? Wie das, liebe Mama?

Frau v. D. Wenn der Fürst seine Verbrechen wüßte — —

Der Edelkn. Ach, wenn auch! Es hat ja nichts zu bedeuten. — Sie sehen ja wohl, wie liebeich, wie freundlich er ist.

Frau v. D. Gegen uns, mein Kind. — Weil wir unschuldig sind.

Der Edelkn. Und er hat mir ja versprochen, es sollte geheim bleiben. Der Oberst sollte nichts davon wissen.

Frau v. D. (auffahrend). Was? Dir versprochen?

Der Edelkn. Ganz gewiß! Ganz gewiß! Daß Sie sich also desßwegen nicht ängstigen!

Frau v. D. Ich erstaune. Du hast ihm gesagt? —

Der Edelkn. (indem er Unrath merkt). Ach, nicht viel? — Was ich wußte. — Er fragte mich nach meines Bruders Aufführung, und da konnt' ich doch nicht die Unwahrheit reden. Das haben Sie ja selbst mir verboten.

Frau v. D. (ängstlich). Aber, Kind! — Liebste^s Kind! — Konnte denn deine Einfalt —

Der Edelkn. Wie? Sind Sie unruhig darüber?
 Frau v. D. Ob ich's bin? Ob ich unruhig bin?
 — Wenn er nun weiter fragt? Wenn er erfährt? —
 O, du kannst mich, deinen Bruder, und Alle
 ins Unglück bringen!

Der Edelkn. (im Begriff zu weinen). In's Unglück
 bringen?

Frau v. D. Ah! da höre ich schon — (sich auf ihn
 werfend, und ihm zurendend) Sei nur stille! nur ruhig! —
 Thränen würden das Uebel nur ärger machen. Sei
 ruhig!

Dreizehnter Auftritt.

Die Vorigen. Der Fürst. Hinter ihm der Fähnrich
 und der Hauptmann.

Der Fürst. Nur herein! Nur mir nach, meine
 Herren — (zum Fähnrich) Sie sind also Detmund?
 Ein Sohn des wackern Majors von Detmund?

Der Fähnr. (sich tief verbeugend). Ja, Ihre Durch-
 laucht.

Der Fürst. Eine große Empfehlung! Sie hätten
 einen sehr rechtschaffenen Vater. — Vermuthlich rei-
 zet Sie sein rühmliches Beispiel zur Nachfolge? Sie
 bestreben sich, seiner würdig zu sein?

Der Fähnr. (wie vorher). Ich thue nur meine
 Pflicht, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Dann thun Sie alles. Der rechtschaf-
 fene Mann thut nicht mehr. — Da, Herr Fähnrich!
 da sehen Sie Ihre Mutter, eine sehr hochachtungswür-
 dige Frau; auch Ihren Bruder, einen sehr lies-
 benwürdigen Knaben. — Ich bin außerordentlich
 von der Familie eingenommen, und um sie hier ganz
 beisammen zu sehen — —

Der Fähnr. (sich immer verbeugend). Euer Durch-
 laucht haben viele Gnade.

Der Fürst. Doch wohl nicht mehr, als ich sollte?

Der Fähnr. Euer Durchlaucht urtheilen sehr
 gnädig.

Der Fürst. Wirklich; es fehlt nur an der Ueber-
 zeugung, daß ich richtig urtheile, und ihr Glück ist

gemacht. — Doch diese freie zuversichtliche Miene, die Ihnen so wohl steht —

Der Fähnr. O Ihre Durchlaucht —

Der Fürst. Ja, ja! Die zeigt entweder ein sehr edles, oder ein sehr verderbtes Herz an; und das letzte — nein, das wird der Sohn solcher Eltern nicht haben. Das wird er nicht haben! — — Was meinen Sie, daß sich thun ließe, Herr Fähnrich? — Ein Schritt weiter brächte Sie in der That nicht viel weiter. Was dünkt Ihnen?

Der Fähnr. (die Hände reibend). Freilich, Ihre Durchlaucht — —

Der Fürst. Aber wenn wir nun diesen einen Schritt überhüpften? Wie da? — Eine Compagnie! Capitän! Das ist doch immer so das erste Ziel solcher Herren, und dem wären wir dann so ziemlich nah' im Gesichte. — Doch vorher — (indem er sich schnell gegen den Hauptmann kehrt) Was denken Sie zu ihrem Vetter, Herr Hauptmann?

Der Hauptm. (etwas betreten). Ich? — Was ich denke? —

Der Fürst. Viel Böses, sollte man glauben.

Der Hauptm. O nein! Eher Gutes, Ihre Durchlaucht. — Ich denke immer, er hat Herz; er wird brav thun.

Der Fürst (mit Beifall auf den Fähnrich sehend). Doch? in der That?

Der Hauptm. Und da er auch ziemlich gewachsen ist —

Der Fürst. Nun ja wohl, da ist er der gemachteste Mensch von der Welt. Das ist sicher. — Aber in seiner Ausführung, in seinen Sitten, Herr Hauptmann — Ich muß mich schämen, daß ich nach so einer Kleinigkeit frage; — wie ist er in seinen Sitten beschaffen?

Der Hauptm. Je nun — (lächelnd) dann und wann ein wenig zu lustig und aufgeräumt; aber — wie Euer Durchlaucht schon wissen — das gehört zum Soldaten.

Der Fürst. Wie ich schon weiß? Sie lehren mich in der That etwas Neues. — Es fehlt nur noch an

Ihrem Zeugnisse, Madame. Was sagen denn Sie mir von Ihrem Sohne? — — (nach einer Pause) Gar nichts?

Frau v. D. Was sollte ich sagen?

Der Fürst. Was Sie denken — Die Wahrheit!

Frau v. D. Und kann ich das, Ihre Durchlaucht? — Wenn ich meinen Sohn loben müßte; würden Sie wollen, daß ich ihn in seiner Gegenwart lobte? Oder wenn ich ihn tadeln müßte, daß ich ihn in der Gegenwart dessen tadelte, der sein Schicksal in seiner Gewalt hat?

Der Fürst (lächelnd). Vortrefflich, Madame! Sie sind gütig, wie eine Mutter, und fein, wie ein Frauenzimmer. Ich bewundere Sie ganz. — (Ernsthaft) Ein jeder, mein Herr Fähnrich, hat seine Weisheit, und ich habe die meinige. Wenn ich einen Officier befördern will, so fange ich damit an, daß ich ihn in die Wache werfe. Was dünkt ihnen dazu?

Der Fähnrich. (erschrocken). Ihre Durchlaucht — —

Der Fürst. Ja, ja, das ist nun nicht anders. Geben Sie Ihren Degen dem Hauptmann! — ein bescheidenes Betragen hätte alles entschuldigt; aber diese Zuversicht, diese Dreistigkeit! Was kann man von einem Menschen erwarten, der mit einem Gewissen, wie Ihres, so frech ist? der es fühlen muß, daß er meine Ungnade verdient, der es weiß, wie nichtswürdig er gegen die gütigste Mutter gehandelt; und dennoch — In die Wache mit ihm! Auf einen Monat, Herr Hauptmann! — Ich will das, was vorgefallen, nicht näher wissen; und das um Ihren Willen, Madame! um der Art willen, wie ich's erfahren habe; — um der Größe des Vergehens willen, das ich aus allen Umständen errathen kann. — — Aber, Herr Hauptmann! (in seinem strengsten Tone) sobald wieder das Allergeringste vorkommt, gleich Bericht an mich! Auf der Stelle! — Ich habe mir's in den Kopf gesetzt, ich will den jungen Menschen erziehen; und weder Sie, Herr Hauptmann — (gelinder) noch Sie, Madame, sollen mir meine Erziehung verderben. (Besonders zur Frau von Detmund) Daß Sie ihm

nie womit aushelfen! nie! auch nicht mit der mindesten Kleinigkeit! auch nicht unter dem Namen eines Geschenkes! Durchaus nicht! — Er kann von seinem Gehalte leben, und er mag sich einschränken lernen. — (Eine Bewegung mit der Hand) Fort! In die Wache, Herr Fähnrich!

(Die beiden Officiere treten ab.)

Vierzehnter Auftritt.

Der Fürst. Frau v. Detmund. Der Edelknabe.

Der Fürst (sie ansehend). Nun? — Sie sind niedergeschlagen, Madame?

Frau v. D. (bescheiden). Ich bin Mutter, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Aber doch nicht von den weidlichen, die lieber ihre Kinder nicht bessern, um sie nur ja nicht zu kränken?

Frau v. D. Wie falsch wäre dann meine Liebe! Nein, ich fürchte nur, daß mein Sohn Dero Gnade auf immer verloren hat.

Der Fürst. Fürchten Sie das? Und doch habe ich ihn für's erste der Gnade nur würdig machen wollen, die ich ihm aufbewahre — Jugend und Unbesonnenheit — denen verzeih' ich so leicht, Madame; aber ich darf nur nicht immer. Was bei dem einen Beweggrund zur Besserung ist, wird bei dem andern Einladung zu größern Verbrechen. — Sorgen Sie indeß nur nicht! Der junge Mensch wird schon klüger, und nach eben dem Maße werde ich gütiger werden. — (Sich an den Edelknaben wendend) Was den Kleinen betrifft — Wissen Sie, welche Absichten ich mit ihm habe?

Frau v. D. Nein, Ihre Durchlaucht. — Aber wie sie auch sein mögen, sie werden die großmüthigsten sein. — So sehr ich immer meinen Fürsten verehrt habe, so überzeugt mich doch dieser Tag, daß ich ihn noch zu wenig verehrte.

Der Fürst. Was wollen Sie denn? Sie kennen mich nicht — Bloß um dem Staat einen rechtschaffenen Mann, um mir selbst einen nützlichen Diener,

um meinem Sohne einen Freund zu erziehen, der einst so willig für ihn sterbe, wie sein Vater für mich starb — — bloß deswegen — —

Fünftehnter Auftritt.

Die Vorigen. Ein Kammerdiener.

Der Kammerd. Der Director, Ihre Durchlaucht!

Der Fürst. Schon da? Laßt ihn vorkommen!
(Der Kammerdiener geht ab) — Ich hoffe, Madame, Sie werden meine Absichten nur hören dürfen, um sie zu billigen.

Sechzehnter Auftritt.

Die Vorigen. Der Director.

Der. Direct. (sich verbeugend und mit der Stimme zitternd). Auf Euer Durchlaucht höchsten Befehl —

Der Fürst. Näher her, Herr Director! Mit Männern, wie Sie, muß man nicht bloß von weitem bekannt sein. — Man hat mir viel Gutes von Ihnen gesagt. Man hat Sie mir als einen Mann von großen Kenntnissen und Verdiensten gerühmt.

Der Direct. (äußerst verwirrt). Mich, Ihre Durchlaucht?

Der Fürst. Auch habe ich mich selbst von der Wahrheit dieses Lobes überzeugt. Ich habe Ihr Buch von der Erziehung gelesen. — Was haben Sie sonst noch geschrieben?

Der Direct. (zitternd). Ich? Nichts, das — — Gar nichts, das —

Der Fürst. Das für mich wäre, wollen Sie sagen?

Der Direct. Nein — Ja, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Ja? Und warum nicht für mich? — Vielleicht, weil es einen ganzen Gelehrten fordert, und ich nur ein halber bin? Hab' ich's getroffen?

Der Direct. (erschrocken zurücktretend). Gütiger Gott! — Könn't ich so kühn sein? —

Der Fürst. Nun, nun! Das wäre so kühn eben nicht. Allzuviel Gelehrsamkeit ist eben keine Ehre für einen Fürsten. — Also warum nicht für mich?

Der Direct. (stotternd). Weil — weil — weil es zu unvollkommen, — zu unwürdig — zu —

Der Fürst. Hören Sie auf! Sie beschämen mich sonst. — Ich wollte schon sagen, daß ihr Buch ganz vortrefflich wäre, daß es viel Wissenschaften, viel Kenntniß des Menschen, viel warmen Eifer für Rechtschaffenheit und Tugend verriethe. — Aber was ist Ihnen? Sie zittern ja ganz?

Der Direct. Die hohe Gnade — die hohe Ehre —

Der Fürst (nach einigem Stillschweigen). Lieber Herr Director — Sie sind ein Deutscher. Nicht wahr?

Der Direct. (ehrerbietig zurückweichend). Ja, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst (wieder gütig, indem er ihm näher tritt). Nun, was thut das? Ich bin ja auch Einer! Schämen Sie sich darum nur nicht! — Ich wollte nur wünschen, Sie hätten den alten Franzosen gekannt, das alte Erbstück von meinem Vater, das hier am Hofe lebte. — Oder haben Sie ihn etwa gekannt?

Der Direct. Einiger Maßen. Von Ansehen.

Der Fürst. Nicht näher?

Der Direct. Nein, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. O Schade! Das war ein trefflicher Mann. — Wenn man das Bißchen Wiß und Sentiment von der Oberfläche schöpfte, so war das Uebrige seines Gehirns eben nicht viel; aber sich geltend zu machen, sich ein Ansehen zu geben, darin war er der erste Kopf von Europa. — Frei, frei, Herr Director! Bescheidenheit ist mir lieb; aber das, was man Demuth nennt — unerträglich. — Um zur Sache zu kommen, was macht die vornehmste adelige Pension auf dem Gymnasium?

Der Direct. Die vornehmste? — Das ist verschieden, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Aber so im Ganzen? so ungefähr?

Der Direct. Ungefähr — zwischen drei und vierhundert.

Der Fürst. Was es sei. — Ich habe hier einen Knaben, den ich hinaufgeben will; und es versteht sich, wenn ich gleichsam sein Vater werden will, daß

ich ihn nicht schlechter halten kann, als der beste Edelmann seinen Sohn hält. — Doch das Wichtigste noch! Wer führt die Aufsicht über die Knaben?

Der Direct. Die Lehrer, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Wackere Männer vielleicht! aber ich kenne sie nicht. — Sie allein, Herr Director, kenne ich, und hätte Vertrauen zu Ihnen. — Würden Sie wohl, wenn ich Sie bäte — —

Der Direct. (beschämt). Ihre Durchlaucht!

Der Fürst. Würden Sie wohl die unmittelbare Aufsicht über dieses Kind übernehmen?

D. Direct. Es ist ja meine Pflicht, Ihre Durchlaucht.

Der Fürst. Nein! Als Pflicht will ich es nicht betrachtet haben. — Würden Sie's gern thun; würden Sie's mit Vergnügen thun?

Der Direct. (sich verbeugend). Ich finde in meiner Pflicht mein Vergnügen.

Der Fürst. Wohl! und es ist natürlich, daß ich mich erkenntlich dafür beweise. — (Zu dem Edelknaben, indem er ihn bei der Hand nimmt) Komm her, Kleiner! Komm! Du siehst, das ist ein liebevoller, freundlicher Mann, zu dem ich dich führe. Hättest du wohl Vertrauen zu diesem Manne? Möchtest du wohl mit ihm gehen, und bei ihm leben?

Der Edelkn. (den Director einen Augenblick ansehend). O ja, gnädigster Herr.

Der Fürst. Aber dann mußt du auch wissen, was dieser Mann dir in's Künftige sein wird; dein größter Wohlthäter, dein Lehrer! Du wirst ihm den willigsten Gehorsam, die zärtlichste Ehrerbietung schuldig sein; und wenn er über dich klagte — —

Der Edelkn. Nein! Nein! Das soll er nie, gnädigster Herr.

Der Fürst. Du hast ein Beispiel gesehen, daß ich eben so scharf sein kann, als ich gut bin. — Also wenn er je über dich klagte — —

Der Edelkn. (zum Director, dem er ehrerbietig die Hand küßt). Nein! nein! Das sollen Sie nie, Herr Director.

Der Fürst (zum Director). Wie gefällt Ihnen das Kind?

Der Direct. (gerührt). O, Ihre Durchlaucht — Schon weil ich ihn aus Ihren Händen erhalte, wird er mir theurer sein, als mir mein eigener Sohn ist. —

Der Fürst. So könnt' er denn mit Ihnen gehen. — Sind Sie's zufrieden, Madame?

Frau v. D. (mit inniger Rührung). Gütiger Gott! — Nur zufrieden?

Der Fürst. Nun so geh' denn! So geh! (die Hand auf seinen Kopf legend) Werde ein rechtschaffener, ein kluger, ein glücklicher Mann! und was das Uebrige betrifft, — da sei du froh und getrost! Es soll dir niemals an etwas gebrechen. (Ihn ansehend) Nun, Kleiner? Warum so wehmüthig?

Der Edelkn. (sich tief verbeugend, und nach seiner Hand greifend). Leben Sie wohl, gnädigster Herr!

Der Fürst (mit Rührung). Ist es das? — (Ihn aufhebend und küssend) Und auch du lebe wohl! auch du, guter Knabe! Du hast das dankbarste Herz. — Ich beurlaube Sie, Herr Director. — Und Sie, Madame, geh'n Sie ihm nach, und sehen Sie, wo Ihr Kind bleibt!

Frau v. D. (sich niederwerfend, und mit Feuer). Kann ich geh'n, Ihre Durchlaucht — —

Der Fürst. Was soll das? Ich liebe das nicht.

Frau v. D. Kann ich geh'n, eh' ich mein Herz —

Der Fürst (sie aufhebend). Nein, sage ich! Stehen Sie auf! Stehen Sie auf! — Ich kann es nicht haben, daß irgend ein Mensch vor mir knie.

Frau v. D. Nun dann! Ich gehorche und gehe. — (Die Hand erhebend) Aber vor Gott will ich knien, und will ihn bitten, daß er ewig den großmüthigsten Fürsten segne.

Der Fürst (einige Schritte nach und gnädig). Leben Sie wohl! Leben Sie glücklich! Madame!

Siebzehnter Antritt.

Der Fürst (allein, indem er sich umsieht).

Ein schöner Morgen! Ob ich mir denn noch ein kleines Vergnügen mache? Doch welches? Das größte hab' ich nun einmal gehabt. — Nein, arbeiten, arbeiten will ich! Es wird mir trefflich von Statten gehen. Ich bin zufrieden mit mir. — —

1. Mutter Ottilia und ihre Tochter Agnes.

Auf dem alten Bergschlosse Falkenburg lebte vor mehreren Jahrhunderten der tapfere Ritter Theobald mit seiner frommen Gemalin Ottilia. Der Ritter war eben so edelmüthig als tapfer. Alle Bedrängte weit umher im Lande nahm er in seinen mächtigen Schuß, und verlangte dafür nicht einmal einen Dank. Das Bergnügen, Menschen zu beglücken, war ihm schon Lohnes genug. Frau Ottilia spendete reichliche Gaben unter die Nothleidenden aus. Sie besuchte die Kranken in den Hütten der benachbarten Thäler, und ihr Schloß war der sichere Zufluchtsort aller Armen, die nur immer einer Hülfe werth waren. Auch Agnes, das einzige Kind dieser trefflichen Eltern, ein Fräulein von etwa acht Jahren, war die lautere Güte und Freundlichkeit gegen die Menschen. Sie kannte keine größere Freude, als Andern Freude zu machen. Eltern und Tochter wurden allgemein verehrt und geliebt, und wer den hohen Thurm der Falkenburg von ferne erblickte, segnete in seinem Herzen die edlen Menschen, die hier wohnten und Gutes thaten. Wirklich ruhete auch der Segen Gottes recht sichtbar über Theobald, Ottilia und Agnes. So viel sie hergaben und austheilten, so hatten sie doch nie Mangel. Sie gehörten unter die wohlhabendsten adeligen Familien im Lande.

Einmal an einem schönen, heitern Sommertage gingen Frau Ottilia und Fräulein Agnes nach Tische in den Garten, der sich unten am Abhange des Berges befand. Ein kleines Pfortchen in der Mauer des Schloßhofes und viele steinerne Staffeln führten dazu hinab. Der Garten gewährte einen überaus lieblichen Anblick. Sie bemerkten mit Freude, wie hier der bläulich grüne Kohl so schön stand, und dort die zarten Rosenknospen sich öffneten: wie da die Bohnen

hoch empor rankten, und dort die Kirschen bereits hellroth zwischen den dunkelgrünen Blättern hervor glänzten. Sie standen eine Weile bei dem Springbrunnen in Mitte des Gartens still, und ergözten sich an dem Spiele des Wassers, das im Glanze der Sonne hell wie Kristall empor sprang, und in tausend funkelnden Tropfen von allen Farben des Regenbogens wieder herabsiel. Hierauf setzten sie sich in eine schattige Reblauben von zierlichem Gitterwerke, und arbeiteten mit vereintem Fleiße an einem Kleide für eine arme Waise. Alles im Garten war still und ruhig; nur eine Grasmücke sang auf den Zweigen eines nahen Baumes von Zeit zu Zeit ungemein lieblich, und von dem Springbrunnen her tönte unausgesetzt das angenehme Plätschern des Wassers.

Da slog Etwas so plötzlich, daß sie gar nicht sehen konnten, was es sei, in die Laube herein. Beide blickten erschrocken auf. Augenblicks kam in stürmender Eile ein großer Raubvogel nachgeflogen, und schwebte mit weit ausgebreiteten Flügeln am Eingange der Laube. Da er aber Leute sah, machte er sich eben so schnell wieder davon. Agnes saß so schüchtern da, daß sie sich nicht umzusehen getraute, was das wohl sein möge, das so geschwind in die Laube herein geflogen war. Allein die Mutter sagte lächelnd: „Fürchte dich nicht! Es ist wohl nichts als irgend ein Vöglein, das sich vor dem Stofvogel hieher geflüchtet hat.“ Sie sah nach, und rief: „Sieh doch, ein schneeweißes Täublein! Es hat sich in seiner Angst da gerade hinter dir versteckt.“ Sie nahm es, blickte Agnes forschend an, und sagte: „Auf den Abend will ich dir das Täublein braten.“

„Braten?“ rief Agnes erstaunt, und griff mit beiden Händen nach dem Täubchen, als wollte sie es dem angedrohten Tode entreißen. „Nein, liebe Mutter,“ sagte sie, „das war nicht dein Ernst! Das arme Thierchen hat seine Zuflucht zu mir genommen — wie könnte ich es tödten? O sieh doch, wie schön es ist! In der That, es ist so weiß wie Schnee, und seine Füßchen, sieh nur, sind so schön roth wie Korallen. Ach sieh, wie ihm noch das Herz schlägt! Es blüht

mich mit seinen unschuldigen Neuglein so flehentlich an, als wollte es sagen: Thue mir nichts! — Nein, liebes Thierchen, ich thue dir nichts zu Leid. Du sollst dich nicht umsonst zu mir geflüchtet haben. Du sollst es gut bei mir haben.“

„Recht, liebes Kind,“ sagte die Mutter freundlich, „Du hast meinen Sinn getroffen. Ich wollte dich nur prüfen. Bring das Läublein auf dein Zimmer und versorge es mit Futter. Die Unglücklichen, die ihre Zuflucht zu uns nehmen, dürfen wir nicht verstoßen. Wir müssen gegen alle Nothleidende mitleidig, und auch gegen die Thiere barmherzig sein.“

Die Mutter ließ ein kleines, artiges Taubenhaus mit rothem Dache und grünen Gitterstäben machen. Agnes stellte es in eine Ecke ihres Zimmers, und wies es dem Läubchen zur Wohnung an. Sie gab ihm täglich reichliches Futter nebst frischem Wasser, und versah es von Zeit zu Zeit mit reinem Sand. Das Läubchen gewöhnte sich bald an Agnes und wurde ungemein zutraulich und heimisch. Sobald Agnes die Thüre des niedlichen Käfchens öffnete, flog das Läubchen heraus und pickte ihr die Körnlein, die sie ihm vorhielt, aus der Hand. Sie brauchte auch das Häuschen nicht mehr zu verschließen. Das Läubchen hielt sich schon selbst gern darin auf.

Wenn der Morgen anbrach und Agnes noch schlief, da kam das Läubchen auf ihr Kopfkissen geflogen, weckte sie, und ließ ihr keine Ruhe mehr, bis sie aufstand und es fütterte. Agnes beklagte sich bei ihrer Mutter darüber, und sagte: „Ich weiß aber schon was ich thue, damit die ungestüme Taube mich nicht mehr im Schlafe störe. Ich werde künftig das Thierchen des Käfchens alle Abende fleißig verriegeln, damit sie Morgens nicht heraus kann.“ „Nicht doch!“ sagte die Mutter. „Lerne vielmehr von dem Läublein früh aufstehen. Früh aufstehen ist gesund, und macht einen fröhlichen Sinn. Oder müßtest du dich denn nicht schämen, wenn du träger wärest, als eine Taube?“ So gewöhnte sich Agnes an das frühe Aufstehen.

Einmal saß Agnes an dem offenen Fenster und nähte. Das Täubchen pickte zu ihren Füßen einige Brotsamen auf. Allein plötzlich flog es auf — und zum Fenster hinaus, und setzte sich auf das nächste Dach. Agnes erschrock und that einen lauten Schrei; die Mutter kam, und fragte, was es gebe. „Ach, mein Täublein!“ sagte Agnes, und zeigte weinend auf das Dach, wo das Täubchen saß, und sich sonnte. „Locke ihm einmal!“ sagte die Mutter. Agnes that es — und augenblicklich flog das Täubchen wieder herab, und setzte sich ihr auf die ausgestreckte Hand. Agnes war über diese Folgsamkeit entzückt. Die Mutter aber sagte: „Sei du gegen mich auch immer so folgsam, wie das Täublein gegen dich; dann werde ich noch eine größere Freude haben, als du jetzt empfindest. Nicht wahr, diese Freude machst du mir?“ Agnes versprach es — und hielt Wort. Sie wurde das folgsamste Mädchen.

Eines Tages hatte Agnes im Garten ihre Blumen und auch mancherlei Gemüse begossen. Müde von der Arbeit setzte sie sich zu ihrer Mutter auf die grüne Bank nächst dem Springbrunnen. Das Täubchen, das jetzt so zahm war, daß Agnes es überall frei herumfliegen ließ, kam herbei geflogen, an dem Brunnen zu trinken. „Sieh nur, Mutter,“ sagte Agnes, „wie vorsichtig es von einem bemoosten Steine zum andern tritt! Wie sorgfältig es sich vor dem Schlamme zwischen den Steinen in Acht nimmt! Wie reinlich das Thierchen ist! Die weiße Farbe ist am schwersten rein zu bewahren — und doch sieht man nie das geringste Fleckchen an den blendend weißen Federn des achtsamen Thierchens.“ „Und wie unachtsam Agnes bisweilen ist!“ sagte die Mutter, und zeigte auf das lange weiße Kleid des Fräuleins. Agnes hatte als sie am Springbrunnen mit der Gießkanne Wasser schöpfte, ihr Kleid nicht genug in Acht genommen. Sie erröthete, und von nun an glich ihr weißes Kleid immer dem reinen neugefallenen Schnee.

Agnes hatte einst mit ihrer Mutter eine kleine Reise gemacht, auf der sie sehr viele Freuden genoß. Als sie Abends zurück kam, flog das Täubchen ihr so

die das ganze Land in Schrecken gesetzt hatte. Vergnügt und fröhlich über den glücklich vollbrachten Zug saß er Abends bei einem Becher Wein, und erzählte, wie er mehrere Räuber eingefangen und den Gerichten überliefert, die übrigen aber zersprengt habe, so, daß nun wieder Ruhe und Sicherheit im Lande sei. Die Erzählung währte etwas lange. Ottilia und Agnes hatten daher ihre zierlichen Spinnrädchen herbei geholt, spannen sehr eifrig, und hörten ihm aufmerksam zu. Es wurde ziemlich spät, und das angezündete Licht brannte bereits auf dem Tische. Da trat eine ansehnliche, schöne Frau in schwarzer Kleidung und mit blassen Wangen in das Zimmer, und führte ein kleines Fräulein, das auch schwarz gekleidet war, an der Hand. Der Ritter, Ottilia und Agnes standen auf, die fremde Frau, die sie nicht kannten, zu begrüßen.

Die Frau aber sprach unter vielen Thränen: „Gott grüße Euch, sehr edler Ritter! — Obwohl ich Euch noch nie von Angesicht gesehen habe, so nehme ich dennoch meine Zuflucht zu euch. Ich bin Rosalinde von Hohenburg, und dieses Kind ist meine Tochter Emma. Ihr wißt nun vielleicht, mit welchem großen Leid mich Gott heimgesucht hat. Mein seliger Mann, der gute Adalrich, Gott tröste ihn, ist an seinen Wunden gestorben, die er in der großen Schlacht des vergangenen Jahres erhielt. O wie Vieles habe ich an ihm verloren! Er war ein sehr edler Mann, ein guter, liebevoller Gatte, der beste Vater! Doch Ihr habt ihn ja selbst gekannt. Er war übrigens so wohlthätig gegen alle Dürftige, daß er uns keine Schätze hinterlassen konnte; er hinterlegte uns dafür einen Schatz im Himmel. Jetzt will man uns aber auch noch Dasjenige nehmen, was wir zu unserm Lebensunterhalte nothwendig haben. Meine Nachbarn, zwei habgierige Ritter, bedrängen mich sehr. Der Eine will, unter allerlei Vorwänden, meine schönen reichen Kornfelder und Wiesen, bis unten an die Mauern des Schlosses an sich reißen. Der Andere möchte gern die ansehnlichen Waldungen zur andern

Seite des Schlosses sich zueignen. Beide Ritter sind gegen mich ganz verändert. Die Habsucht, die so viel Böses auf Erden anrichtet, hat sie aus Freunden meines Mannes zu meinen Feinden gemacht. Mein seliger Adalrich sah das wohl voraus. Sterbend nannte er mir noch Eure Namen. Vertrau' auf Gott, sagte er, und auf Ritter Theobald, so wird dir kein Feind auch nur ein Haar krümmen. Erfüllt nun dieses Wort des Sterbenden. Ach, was sollte ich anfangen, wenn ich so um alle meine Güter käme, und mir nichts übrig bliebe, als die Schloßmauern! Von diesen Steinen könnte ich mit meiner Emma hier nicht leben. Solltet ihr — was Gott verhüten wolle! — auch einmal das Schicksal meines Mannes haben, und sollten Eure Frau und Euer liebes Kind hier in eine ähnliche Noth kommen, wie ich, so werden sie dann auch einen Arm finden, der sie rettet."

Die kleine Emma, die mit Agnes ungefähr von gleichem Alter war, näherte sich nun auch dem Ritter und sagte weinend: „Edler Mann! Seid mein Vater und verstoßt mich nicht!“

Ritter Theobald stand ernst da, hielt nach seiner Art mit der Hand das Kinn, und blickte schweigend zur Erde. Agnes weinte und sagte: „Lieber Vater, erbarme dich ihrer! Sieh, als mein Täubchen von dem Raubvogel verfolgt wurde und seine Zuflucht zu mir nahm, sagte die Mutter: „Die Unglücklichen, die ihre Zuflucht zu uns nehmen, sollen wir nicht verstoßen.“ Sie freute sich, daß ich mit dem armen Thierchen Mitleid hatte. Und dieses liebe Fräulein und ihre Mutter verdienen ja doch mehr Mitleid und Erbarmen als eine Taube. Errette sie aus den Klauen dieser bösen Ritter, die den Raubvögeln gleichen.“

Der Ritter antwortete gerührt: „Wohl, liebe Agnes, mit Gottes Beistand werde ich ihnen helfen. Mein Stillschweigen war nicht Hartherzigkeit; ich überlegte nur, wie ich die edle Mutter und das gute Kind retten könne.“ Der Ritter holte für die Frau einen Sessel, und Agnes rückte einen für Emma herbei. Sie setzten sich. Frau Dittilia aber ging, wegen

der unerwarteten Gäste eine etwas reichlichere Abendmahlzeit zu bereiten. Denn damals war es Sitte, daß die Rittersfrauen selbst die Küche besorgten.

Ritter Theobald erkundigte sich nun genau nach den Ursachen, aus denen die zwei Ritter so große Forderungen machten, und sagte am Ende: „Nun gut! So viel ich sehe, habt Ihr vollkommen Recht. Morgen mit Anbruch des Tages will ich mich, von einigen Reitern begleitet, aufmachen, um erst den Weg der Güte zu versuchen. Bleibt mit Eurer Tochter hier, bis ich zurück komme; so könnet Ihr die guten Nachrichten, die ich Euch zu bringen hoffe, gleich selbst mit nach Hause nehmen.“ Indessen wurde das Essen fertig. Sie aßen zusammen fröhlich auf die Nacht, und am folgenden Morgen setzte sich Ritter Theobald zu Pferd, und ritt mit seinen Leuten fort.

Agnes hatte eine große Freude, daß Fräulein Emma einige Tage da blieb. Sie führte das Fräulein auf ihr Zimmer und in den Garten, und zeigte ihr ihren Kleiderkasten, ihre Blumen und ihre Taube. Beide Mädchen wurden bald herzliche Freundinnen; denn auch Emma war ein sehr gutgeartetes, wohl-erzogenes Kind.

Nach einigen Tagen kam Ritter Theobald zurück. „Fröhliche Botschaft!“ rief er, als er in das Zimmer trat. „Eure Feinde, edle Frau! sind von ihren ungerechten Forderungen abgestanden, und aller Streit hat nun ein Ende. Zwar auf meine Reden hätten sie wenig geachtet, so klar ich ihnen auch ihr Unrecht vor Augen legte. Als ich aber jedem, der Euch das kleinste Leid zufügen würde, Krieg ankündete, da gaben sie sich zur Ruhe. Seid nun getrost und gutes Muthes, edle Frau! Kein Fremder wird nun von Euren schönen Feldern ernten, oder in Euren Waldungen jagen und Holz fällen.“

Die trauernde Frau war hierüber sehr erfreut. Thränen des Dankes glänzten in ihren Augen. „Gott,“ sprach sie, „der treue Beschützer der Witwen und Waisen, der nichts Gutes unbelohnt läßt, wolle es Euch vergelten, was Ihr an mir und meinem Kinde ge-

than habt! Er wolle Euch vor Unglück bewahren, und Euch aus jeder Noth erretten."

Sie machte nun Anstalt, nach Hohenburg zurück zu kehren. Die beiden Fräulein nahmen Abschied, und zerflossen in Thränen. Agnes wollte ihrer jungen Freundin ein Andenken geben. Emma hatte öfter den Wunsch geäußert, auch so ein zahmes Läubchen zu haben. Agnes brachte das Läubchen, drückte es an ihre nassen Wangen, und gab es, so lieb sie es auch hatte, ihrer Freundin. Emma wollte es nicht annehmen. Es entstand ein freundschaftlicher Streit. Endlich mußte Emma nachgeben. Agnes schenkte ihr nun überdies noch den zierlichen Kästch, und empfahl ihr das Läubchen so angelegentlich, wie etwa eine Mutter ihr Kind empfiehlt, das sie fremden Händen anvertraut.

Als Emma fort war, wollte es Agnes fast gereuen, ihr liebes Läubchen verschenkt zu haben. „Ich hätte dem Fräulein lieber meine goldenen Ohrenringe zum Andenken geben sollen!“ sagte sie zu ihrer Mutter. Allein die Mutter sprach: Das magst du ein ander Mal thun, wenn Emma uns wieder besucht. Für jetzt komtest du deiner kleinen Freundin nichts Schicklicheres geben. Ein reicheres Geschenk wäre ihr nicht so angenehm gewesen, und hätte sie vielleicht nur gedemüthiget. Ein Geschenk mit Dem, was dir das Liebste war, obwohl es an sich wenig Werth hat, ehrte sie, und war ihr ein Beweis deiner Liebe. Laß es dich also nicht reuen. Sieh, dein guter Vater war bereit, sein Leben daran zu setzen, der bedrängten Witwe zu helfen. Und so ist es ja schön, daß auch du deine liebste Freude dahin gabst, die betrübte Waise zu erheitern. Wer nicht früh lernt, jedes zeitliche Gut, so lieb es ihm auch sei, für die Menschen zu opfern, wird sie nie wahrhaft lieben. Solche Opfer gehören aber unter die schönsten, die wir Gott darbringen können. Gott wird dir dieses dein Opfer dereinst herrlich belohnen."

3. Zwei Pilger.

Frau Rosalinde lebte mit ihrer Tochter Emma wieder ungestört, getrost und zufrieden in den Mauern ihres alten Schlosses, das tief in einem waldigen Gebirge lag. Da kamen eines Abends spät zwei Pilger an das Schloßthor, und baten um Nachtherberge. Sie trugen dunkelbraune Pilgerkleider, führten lange Pilgerstäbe in der Hand, und hatten nach Pilgerart Muschelschalen an ihren Hütten befestigt. Der Thorwärter meldete sie bei Rosalinde an. Die Frau befahl, die zwei Männer in die untere Stube zu führen, und ihnen ein Nachteffen, und jedem einen Becher Wein zu reichen. Nach Tische ging sie mit Emma zu ihnen hinab.

Die Pilger erzählten von dem gelobten Lande. Alle Leute im Schlosse hörten ihnen sehr aufmerksam zu. Fräulein Emma aber hatte über die wunderbaren Erzählungen eine gar ungeweinte Freude. Thränen flossen über ihre Wangen, und in ihrem kindlichen Herzen regte sich der fromme Wunsch, das heilige Land auch einmal zu sehen, in dem einst unser Erlöser gewandelt. Sie bedauerte nur, daß dieser Wunsch wohl niemals in Erfüllung gehen werde.

„Liebe Emma,“ sprach die Mutter. „wir können uns zu jeder Stunde in das gelobte Land begeben, und den Delberg, den Kalvarienberg und das heilige Grab besuchen; wir dürfen nur fleißig in der Geschichte Jesu lesen. Da begleiten wir den göttlichen Erlöser gleichsam auf jedem Seiner wohlthätigen Tritte, wir hören die Worte Seines Mundes, wir sehen Ihn leiden, sterben und auferstehen. Wenn wir Seine Lehre, Sein Beispiel, Sein Leiden, Seinen Tod und Seine Verherrlichung uns recht zu Nutzen machen, so haben wir das gelobte Land in unserem Herzen. Ja, wenn alle Menschen Seine Geschichte zu Herzen nehmen, und Seine Lehre befolgen würden, so könnte die ganze Erde ein heiliges Land werden.“

Die Pilger erkundigten sich hierauf nach der umliegenden Gegend, besonders aber nach dem Schlosse Falkenburg. Sie lobten den Ritter Theobald über

alle Massen. „Wenn seine Burg nicht gar zu weit außer unserm Wege läge,“ sagte der Ältere der zwei Pilger, „und wenn ich hoffen könnte, ihn zu Hause zu finden, so ließ ich mich den Umweg nicht verdrießen.“ Rosalinde versicherte ihn, daß ihr Weg nahe an Falkenburg vorbei gehe, und daß Ritter Theobald, der erst vor einem Paar Tagen von einem Ritte heim gekommen sei, ohne Zweifel noch zu Hause sein werde. „Nun, das ist mir sehr lieb,“ sagte der Pilger. „Es soll mir eine Herzenslust sein, ihn in seinem Schlosse zu treffen. Ich habe gar Manches mit ihm abzumachen. Morgen in aller Frühe geht es also nach Falkenburg.“

Mutter und Tochter gaben den Pilgern tausend freundliche Begrüßungen an Ritter Theobald, seine Frau und Tochter auf. Emma drückte jedem ein kleines Silberstück in die Hand, das die Mutter ihr zuvor gegeben hatte, und bat Beide noch sehr angelegentlich, der Fräulein Agnes zu sagen, das Täublein befinde sich recht wohl. Da die wohlthätige Ritteresfrau aus den Gesprächen der Pilger vernommen hatte, daß sie des Weges unfundig seien, so befahl sie einem Dienstknaaben, der in der Stube war, ihnen morgen früh den Weg durch das Gebirg zu zeigen, und wünschte ihnen hierauf gute Nacht.

Am folgenden Morgen reisten die Pilger ab. Der Knabe ging fröhlich mit, und trug ihnen aus Gefälligkeit noch überdieß die beiden Pilgertaschen nach. Die Pilger gaben dem Knaben wenig Acht, und wanderten schweigend ihren Weg, der bald bergab, bald bergauf führte. Als sie wieder einen steilen Berg erstiegen hatten, und der Fußsteig ebener wurde, fingen sie an, mit einander italienisch zu reden. Der Knabe, der sie begleitete, war aus Italien. Man nannte ihn in dem Schlosse nur den kleinen Rienhard, obwohl er den Namen Leonardo, wie man ihn in seinem Vaterlande hieß, lieber gehört hätte. Ritter Adalrich hatte ihn, als einen armen Waisenknaben, aus Barmherzigkeit mit nach Deutschland genommen. Obwohl der Knabe vollkommen deutsch gelernt hatte,

so verstand er seine Landessprache doch noch recht gut. Er horchte hoch auf, und wollte den Pilgern eben seine Freude bezeigen, seine Muttersprache reden zu hören — als ihr Gespräch ihn mit Schrecken und Entsetzen erfüllte.

Er vernahm aus ihren Reden, daß sie keine wahren Pilger seien, sondern sich nur so verkleidet hatten; daß ihnen diese Gegend gar nicht so fremd sei, als sie vorgegeben; daß sie unter die Räuberbande gehörten, die Ritter Theobald so glücklich bekämpft hatte, und daß sie gegen ihn von Rache glühten; daß sie im Sinne hatten, sich unter dem Scheine der Frömmigkeit in seine Burg einzuschleichen, und ihn um eine Nachtherberge zu bitten; daß sie aber dann in der Nacht aufstehen, ihn mit Weib und Kind und allen den Seinigen ermorden, und das Schloß plündern und in Brand stecken wollten.

Als sie Falkenburg zwischen zwei waldigen Bergen in bläulicher Ferne liegen sahen, sprach der ältere Räuber, Namens Lupo, zu seinem Spießgesellen Orso: „Das ist also das abscheuliche Drachennest, wo der fürchterliche Mann wohnt, der so viele von unsern Leuten auf das Blutgerüst gebracht hat. Unter den schrecklichsten Martern soll er es mit dem Tode büßen. Wir wollen ihn binden und in den Flammen seiner Burg lebendig verbrennen.“

„Das Unternehmen ist aber doch etwas halbsprechend,“ sagte Orso, der jüngere Räuber. „Wenn es fehl schläge, so ginge es uns sehr übel. Indes sind die Schätze, die der Ritter aufhäufte, des Wagstückes wohl werth.“

„Ihn zu morden,“ sprach Lupo voll grimmiger Rachgier, „ist mir eine größere Lust, als alle seine Reichthümer zu erbeuten, wiewohl ich diese auch nicht verachte. Gelingt uns dieser Streich noch, so sind wir reich genug. Wir geben dann unser Handwerk auf, und wählen eine ruhigere Lebensart. Und da kommt mir eben jetzt ein herrlicher Einfall! Wir suchen uns aus den Kleidern des Ritters die prächtigsten aus und ziehen sie an. Du trägst seine goldene

Halbkette, und ich sein Ritterkreuz mit edlen Steinen. Dann entließen wir in ein fernes Land, wo man uns nicht kennt, gelten dort für große Herren, und lassen uns von den gesammelten Schätzen wohl sein."

"Das wäre Alles gut," sagte Orso; „allein, ich weiß nicht, mir ist bei dem Handel doch bange."

"Was bange!" sagte Lupo. „Ist nicht Alles gut ausgekundschaftet und verabredet? Haben wir in der Gegend nicht Helfershelfer genug? Sobald wir, unserer Abrede gemäß, an dem Fenster der Pilgerstube die drei Lichter anzünden, so kommen uns sieben tapfere Kerle zu Hülfe, die schon lange jede Nacht auf dieses Zeichen passen. Diese lassen wir dann durch das kleine Gartenpfortchen, das von Innen leicht zu öffnen ist, in den Schloßhof. Einer darunter, der ehemals dort als Reitersknecht gedient hat, aber fortgejagt worden, kennt alle Gänge, Zimmer und Gewölbe des Schloßes so gut, als sein eigenes Haus. Und unserer Neun werden wir dann wohl mit etlichen schlafenden Menschen fertig werden. Nur gutes Muths! Es gelingt gewiß."

Dem guten Leonardo schauderte es über diese gräßlichen Anschläge. Er ließ sich indessen nicht merken, daß er ihre Sprache verstehe. Er ging hinter ihnen her, pflückte Blumen und Kräuter ab, und pfliff auf einem Blatte ein Liedchen. In seinem Herzen flehte er aber inbrünstig zu Gott, Gott wolle die Anschläge der Bösewichter zu nichte machen. Auch nahm er sich vor, sie bis Falkenburg zu begleiten, und dem Ritter Theobald Alles zu entdecken.

Indem die Räuber noch allerlei verabredeten, ihren Anschlag ins Werk zu richten, trat der Aeltere auf dem schmalen Fußsteige fehl, und wäre beinahe in eine Felseakluft hinab gestürzt. Er blieb jedoch im Fallen an einem Dornbusche hängen. Die Dornen rissen ihm das Pilgergewand auf, und Leonardo sah daß er unter dem langen, schwarzbraunen Kleide ein scharlachrothes Wamms und einen blanken, eisernen Brustharnisch trug. Auch entfiel ihm ein scharf geschliffener Dolch. Allein der Knabe that, als hätte

er nichts davon gesehen. Der alte Bösewicht steckte den Dolch eilends wieder zu sich, knöpfte das Gewand wieder zu, und blickte den bangen Knaben öfter seitwärts an — mit Augen so scharf wie Adlersaugen.

Jetzt kamen sie an einen fürchterlichen Abgrund, in dessen Tiefe ein Gebirgsstrom brauste, der von langem Regen mächtig angeschwollen war. Zwei buschige Felsen hingen zu beiden Seiten über den Strom herein, und ein langer schmaler Tannenbaum, der nur auf der obern Seite etwas behauen war, lag darüber hin, und diente zum Stege. Der alte Räuber sagte auf italienisch zu seinem Gefährten: „Es könnte doch sein, daß der Bube gemerkt hätte, ich sei bewaffnet, und da könnte er leicht Verdacht geschöpft haben. Ich will ihm, wenn er über den Steg geht, einen Stoß geben, daß er in den Abgrund hinunter stürze. Dann sind wir ganz sicher.“

Dem armen Leonardo lief es eiskalt über den Rücken. Er blieb mehrere Schritte von dem gefährlichen Stege stehen, und sagte: „Da getraue ich mir nicht hinüber; mich kommt jetzt schon ein Schwindel an.“

Der alte Räuber sagte aber: „Fürchte dich nicht, Knabe! Komm nur einmal her; ich trage dich hinüber.“ Der alte Bösewicht ging mit ausgestreckten Armen auf Leonardo zu, ihn zu ergreifen. Allein Leonardo wich schreiend und jammernd zurück, und war schon gefaßt, sobald der Räuber ihm zu nahe käme, in das Gebüsch zu entspringen. „Ach!“ rief der zitternde Knabe, „laßt mich doch gehen! Wir könnten ja Beide hinunter stürzen. Und wenn ich auch glücklich hinüber käme, wie komme ich dann wieder herüber? Laßt mich nach Hause. Ihr braucht jetzt keinen Wegweiser mehr. Da ihr den Steg erreicht habt und es nicht mehr gar weit nach Falkenburg ist, so könnet ihr nicht mehr fehlen.“

Der jüngere Räuber schrieb die Angst des Knaben einzig dem schauerlichen Stege zu, vor dem ihm selbst graute, und sagte italienisch: „Ich will mich hinunter stürzen lassen, wenn der einfältige Bube

etwas gemerkt hat; und hätte er auch deinen Harnisch und Dolch gesehen — was ist's denn? Unsere Sprache versteht er doch nicht, und weiß also nicht, was wir vorhaben. Auch würde man auf sein kindisches Geschwätz wenig achten, oder doch wenig daraus machen. Laß den armen Tropfen laufen."

"Nun meinethalben!" sagte der Aeltere. "Zu größerer Sicherheit wollen wir aber den Steg abwerfen. Dann dürste der Bube Alles wissen; er könnte unser Unternehmen doch nicht mehr hindern. Dort liegt Falkenburg. Viele Stunden den Strom hinauf und hinab ist keine Brücke. Es ist unmöglich, eine Nachricht herüber zu bringen, bevor wir unser Werk ausgeführt haben."

Die beiden Räuber nahmen ihre Pilgertaschen um, ließen den Knaben stehen und gingen, ohne ihm für die Begleitung zu danken, über den Steg. Als sie hinüber waren, schrie Lupo deutsch herüber: "Knabe, du hast Recht; das ist ein böser Steg! Er ist von Alter morsch und halb verfault. Da könnte man leicht sein Leben einbüßen. Damit kein Unglück geschehe, wollen wir ihn wegschaffen. Die Leute werden dann schon einen bessern herbei schaffen."

Die Räuber machten den schmalen Balken los; er stürzte mit großem Gepolter in den Abgrund, und der schäumende Fluß riß ihn wüthend mit fort. Sobald die verkappten Pilger hinter einem Felsen, um den sich der Weg krümmte, verschwunden waren, fing Leonardo an zu laufen, was er vermochte, um die schreckliche Nachricht seiner gnädigen Frau zu überbringen. Denn er wußte sonst weit und breit keinen Menschen, der vielleicht die drohende Gefahr abwenden könnte.

4. Schrecken und Angst, Furcht und Hoffnung.

Frau Rosalinde dachte in ihrem Schlosse Hohenburg an nichts weniger, als an das große Unglück, das ihrem Beschützer, dem edlen Theobald, drohte. Fräulein Emma redete nur immer von den schönen

Erzählungen der Pilger, und that an ihre Mutter eine Menge Fragen über das gelobte Land. Beide besorgten den Tag hindurch ruhig ihre Geschäfte. Gegen Abend, da die Sonne nicht mehr so heiß schien, und eine liebliche kühle Lust wehte, gingen sie von dem Schloßberge hinab in das Thal, um ihre Aecker zu besehen. Alle Feldfrüchte standen herrlich. Einige Aecker prangten bereits mit gelben Aehren und versprachen eine reichliche Ernte; andere, mit Spätsachs bebaut, waren von der lieblichen Flachsblüte unvergleichlich schön blau. Mutter und Tochter hatten, da ihnen die Güter gleichsam wieder neu geschenkt waren, eine doppelte Freude daran, und dankten Gott noch einmal so herzlich für Seinen reichen Segen.

Da kam Leonardo, der Knabe, der die Pilger begleitet hatte, mit Schweiß bedeckt und fast außer Athem daher gesprungen. „O gnädige Frau,“ rief er, und schlug die Hände zusammen, „was ist doch das Schreckliches! Die zwei Männer sind keine Pilger, sondern Räuber und Mörder. Sie wollen den Ritter Theobald mit allen den Seinigen ermorden, und sein Schloß plündern und verbrennen.“ Der Knabe war so entkräftet, daß er nicht weiter reden konnte. Er sank unter einen Birnbaum hin, der am Wege stand, holte sehr heftig Athem, wurde fast ohnmächtig, und brauchte lange, bis er wieder reden konnte.

Rosalinde und Emma waren über diese Nachricht fast außer sich. „O Gott im Himmel,“ rief die Mutter, was für ein entsetzlicher Anschlag ist dieses! Ach der gute edle Mann und die vortreffliche Frau!“

„Und die gute Agnes!“ rief die zitternde, todtenbleiche Emma. „Ach, wenn sie und ihre Eltern ermordet werden, so sterbe ich vor Jammer!“

„O Emma,“ sprach die Mutter, „ach eile doch voraus auf das Schloß, ich werde mit dem ermatteten Knaben hier so schnell nachkommen, als es möglich ist. Lauf aus allen Kräften, und ruf' unsere Leute zusammen! Sie sollen aufsitzen und nach Fal-

fenburg eilen, um die guten Menschen zu warnen. Sie sollen reiten, so schnell sie können, und sollten auch die Pferde darüber zu Grunde gehen."

Emma eilte, so leicht und flüchtig, wie eine Gemse den steilen Berg hinauf und erreichte das Burghor. Auf ihren Schreckensruf liefen alle Leute im Schlosse erschrocken im Schloßhofe zusammen. Emma erzählte kurz, daß Falkenburg in Gefahr stehe, durch Feuer und Schwert verheert zu werden. Die Umstehenden entsetzten sich, schmähten über die Pilger, und jammerten, als stände ihr eigenes Schloß in Flammen.

Ueber eine Weile kam Rosalinde nach, und trat mit Leonardo, den sie unter Wegs über die näheren Umstände befragt hatte, in den Schloßhof. „Was steht ihr müßig und jammert!“ rief sie. „Sitzt doch auf — eilet — rettet!“

„Das ist unmöglich, gnädige Frau!“ sagte der alte, eisgraue Stallmeister des seligen Ritters. „Die zwei Schurken haben einen zu großen Vorsprung. Sie können bereits das Schloß Falkenburg erreicht haben. Bedenkt doch, wir haben auf dem Fahrwege bei fünfzehn Stunden dahin, und es ist bereits Abend. Wie könnte man den weiten, von langem Regen verdorbenen Weg bei dunkler Nacht so schnell zurücklegen? Auf dem besten Pferde getraute ich mich kaum vor Anbruch des Tages nach Falkenburg zu kommen. Unsere alten Ackergäule aber taugen gar nicht zum Reiten, und unsere Kriegsbrosse sind ja seit dem Tode des seligen Ritters verkauft. In der ganzen Gegend weit und breit ist kein Roß aufzutreiben, das den Ritt nur zur Hälfte aushielte.“

Die edle Frau stand da, und rang die Hände. Sie blickte schmerzlich zum Himmel, und Thränen flossen über ihre Wangen. „So ist denn keine Hilfe, als bei Dir, o Gott!“ rief sie mit aufgehobenen Händen. Erbarme denn Du Dich der edlen Menschen, die sich meiner so liebeich erbarmt haben! — O Emma — bete — bete doch, daß Gott das Vorhaben der Bösewichter vereitle.“

Emma faltete die Hände, und betete mit Augen voll Thränen: „Lieber Gott! Hilf ihnen doch, wie sie uns auch geholfen haben.“ Alle Leute im Schloßhofe falteten die Hände und stimmten in ihr Gebet mit ein.

„O ihr lieben Leute,“ fing die Mutter wieder an, „so schwer, ja beinahe unmöglich es sein mag, vor Mitternacht Falkenburg zu erreichen, so versucht es dennoch! Einige Worte könnten Aller Leben retten. An einigen Augenblicken ist Alles gelegen! Ach, wenn nur Leonardo nicht so ermüdet und von schnellem Laufen fast krank wäre! Er würde so schnell hineinrennen, als gälte es den Preis bei einem Wettrennen. — Aber du Martin,“ sagte sie zu einem jungen Knechte, „du hast auch schnelle Füße. Mache du dich auf den Weg. Der Fußweg ist ja wohl um ein Drittheil näher. Ich schenke dir hundert Goldgulden, wenn du noch zu rechter Zeit zu Falkenburg anlangst.“

„Es ist nicht möglich,“ sagte der Knecht. „Wer wollte in der finstern Nacht die schmalen Fußsteige durch das Gebirge finden, ohne zehnmal in Abgründe zu stürzen.“

„Zudem,“ sprach Leonardo, „ist der einzige Steg über den Strom abgeworfen. Man müßte Flügel haben, um hinüber zu kommen.“

„Flügel!“ rief Emma, und ihre Augen glänzten von Freude. „Jetzt fällt mir ein, wie wir eine Botschaft nach Falkenburg schicken können. Ritter Theobald sagte mir, ich müsse mein Täublein anfangs wohl einschließen, sonst würde es sogleich zurück fliegen. So weit es auch sei, sagte er, es finde den Weg sicher. Wir wollen daher der Taube ein kleines Briefchen anhängen, so bringt sie es gewiß bald nach Falkenburg.“

„O Gott, Dir sei Dank!“ rief die Mutter; „ich denke, Du hast unser Flehen erhört. Emma, diesen Gedanken gab dir dein guter Engel ein.“

Emma sprang sogleich, ihr Täubchen zu holen. Die Mutter eilte auf ihr Zimmer und schrieb die Nachricht auf ein kleines Blättchen. Sie rollte das Blätt-

chen fest zusammen, und befestigte es an dem rothen Halsbändchen, mit dem Emma die Taube geziert hatte. Emma, von ihrer Mutter, dem alten Stallmeister und allen Knechten und Mägden begleitet, trug hierauf die Taube ins Freie hinaus vor das Schloß, und ließ sie fliegen. Die Taube flog hoch empor in die blaue Luft, schwebte eine Zeit hin und her — und nahm dann plötzlich mit eilenden Flügeln ihren Flug nach Falkenburg zu. Alle Einwohner des Schlosses Hohenburg waren hoch erfreut, und priesen den glücklichen Einfall des Fräuleins. Alle sendeten der Taube tausend gute Wünsche und herzliche Gebete nach. Kein Schiff mit Gold beladen war je unter so heißen Segenswünschen abgesehelt.

Frau Rosalinde und Fräulein Emma waren indeß doch voll ängstlicher Sorgen. „Wird die Taube wohl auch an Ort und Stelle kommen?“ sagte die Mutter. „Wenn sie einem Raubvogel in die Klauen fiele — wenn sie den weiten Flug nicht aushielte und sich verspätete — wenn sie zu Falkenburg nicht bemerkt und nicht eingelassen würde — ach, welche ein entsetzliches Unglück entstände daraus!“ Mutter und Tochter setzten sich an das Fenster, das gegen Falkenburg sah. Sie schauten mit sehnlichen Blicken, unter stetem Herzensgebet, in die Gegend. Die Abenddämmerung brach ein. Es war ihnen unbeschreiblich bange. Sie getrauten es sich kaum zu denken — ein Feuerzeichen am Himmel müsse es ihnen verkünden, wenn die Taube mit dem Briefchen nicht richtig eingetroffen wäre. Sie wichen nicht von dem Fenster, und kein Schlaf kam in ihre Augen.

Mitternacht war schon vorbei; ein fürchterlicher Sturmwind brausie durch den Wald; die Gegend von Falkenburg lag im tiefen Dunkel. Jetzt wurde es aber zu ihrem Entsetzen dorthin helle. Sie zitterten beide und beteten. „Ach Gott,“ rief Emma, jetzt schlägt die Flamme empor — immer höher und höher! Ach sieh, wie der Sturmwind sie seitwärts beugt!“ Mutter und Tochter fielen beinahe in Ohnmacht. Allein zu ihrer großen Freude wurden sie bald ihres

Irrthums gewahr. Die vermeinte Flamme war die gebogene Spitze des Mondes im letzten Viertel, der in der dunstigen Luft mit feuerfarbenem Glanze aufging und bald, einer Sichel ähnlich, über den fernnen Bergen schwebte. Sie blieben am Fenster; sie bemerkten aber durchaus nichts von jener furchtbaren Röthe, die bei einer fernnen Feuersbrunst am nächtlichen Himmel erscheint. Endlich brach der Tag an — und mit Freuden und herzlichem Danke gegen Gott begrüßten sie nach überstandener Schreckensnacht das freundliche Morgenroth.

5. Die Errettung.

Rosalinde und Emma wußten nun wohl, daß es den Bösewichtern nicht gelungen sei, Falkenburg in die Asche zu legen. Allein sie waren noch immer höchst bekümmert, ob dem edlen Ritter und seinen lieben Angehörigen nichts am Leben geschehen sei. „Ach, was gäbe ich um eine gute Nachricht von Falkenburg!“ sagte Rosalinde öfter. „All mein Schmuß wäre mir nicht zu viel.“ „Und ich,“ sagte Emma, „wollte all mein Schatzgeld mit Freuden dazu legen.“ Indesß war das, was in der verflossenen Nacht zu Falkenburg vorgegangen war, für sie jetzt noch ein Geheimniß, und es blieb ihnen nichts anderes übrig, als geduldig auf weitere Nachrichten zu warten. Die Sache war aber so gegangen:

Ritter Theobald, Frau Dittilia und Fräulein Agnes hatten sich am vorigen Abende vergnügt und ohne Sorge zu Tische gesetzt. Die Sonne neigte sich bereits zum Untergange. Ihre feurigen Strahlen schienen durch die runden Fensterscheiben, und erleuchteten den alterthümlichen Speisesaal. Da meldete ein Kriegsknecht die zwei Pilger. Der Ritter befahl, sie gut zu bewirthen. „Nach Tisch,“ sagte er, „will ich sie sprechen. Da sollen sie herauf kommen, und uns von ihrer Pilgerfahrt erzählen. Gebt ihnen indessen zu essen und einen Krug Wein, damit sie gesprächig werden.“ Der Knecht ging, und Agnes freute sich

schon zum Voraus auf die schönen Erzählungen. Ach, keines ahnete, welch ein schreckliches Unglück ihnen drohe!

Wie sie nun so fröhlich und traulich beisammen saßen und redeten — rief Agnes auf einmal verwundert: „Se, mein Täublein!“ Wirklich war es mit ausgepannten Flügeln vor dem Fenster, und pickte an die Scheiben, als bäte es, daß man es herein lassen möchte. Agnes öffnete das Fenster und sogleich flog das Täubchen ihr auf die Schulter, und liebkosete ihr. „Sieh doch, was für ein nettes, rothes Halsbändchen es hat,“ sagte die Mutter; „und da hängt ja gar ein zusammen gerolltes Papier daran! Ich glaube gar ein Briefchen. Was die Kinder doch für seltsame Einfälle haben!“

Der Ritter besah das Papier näher, und las die Worte darauf: „Augenblicklich zu lesen.“ „Nun,“ sagte er lächelnd, „das wird große Eile haben!“ Er rollte das Blatt auf, sah hinein — und entfärbte sich. „Gott im Himmel,“ rief er, „was ist das!“ „Was ist's denn?“ riefen Mutter und Tochter erschrocken. Der Ritter las laut: „Sehr edler Herr! Die zwei Pilger, die heute Abends zu Euch kommen, sind zwei Räuber von der großen Bande, die Ihr besiegt habt. Der Ältere heißt Lupo, der Jüngere Orso. Sie tragen Harnische und scharfe Dolche unter ihren Pilgerkleidern. Diese Nacht wollen sie Euch, Eure Frau und Fräulein Agnes, und alle Eure Leute ermorden, Euer Schloß plündern und in Brand stecken. Mit Eurer Ritterkleidung, der goldenen Kette und dem Kreuze von Edelsteinen geschmückt, wollen sie dann noch mehrere Menschen betrügen. Noch sieben Bösewichter in der Gegend warten nur auf das verabredete Zeichen — drei Lichter unter dem Fenster der Pilgerstube — um heimlich in das Schloß zu kommen, und ihnen zu helfen. Die zwei Räuber wollen ihnen das kleine Gartenpförtchen heimlich öffnen und sie hereinlassen. Gott gebe, daß die Taube glücklich ankomme, und daß Ihr Alle gerettet werdet! Euch auf einem andern Wege eine Nachricht zu senden, war

unmöglich. Laßt doch augenblicklich durch einen reisenden Boten Eure Rettung melden — Eurer dankbaren Rosalinde."

"O Gott!" rief die Mutter gerührt, "wie wunderbar bist Du! Die Taube ist ein Bote des Himmels, wie einst die Taube des Noe, die den Delzweig in die Arche brachte. O Agnes, laß uns Gott auf den Knien danken, wie jene frommen Menschen in der Arche! Er rettet uns eben so wunderbar!"

Auch der Ritter ließ sich auf ein Knie nieder und rief mit gefalteten Händen zum Himmel blickend: "O Gott, Dir sei Dank!" Er hieß dann seine Gemalin und seine Tochter in ein anderes Zimmer gehen, warf sich in seinen Harnisch, gürtete sein Ritterschwert an, und befahl einem Paar seiner stärksten Reitersknechte bei der Hand zu sein.

Hierauf ließ er die zwei Pilger wissen, sie möchten herauf kommen. Mit gar demüthigen Mienen und vielen Verbeugungen traten sie in das Zimmer, und Lupo, der das Wort führte, fing mit süßer, lächelnder Miene und ganz ausnehmender Höflichkeit an: "Edelgestrenger Herr und Ritter! Wir kommen eben geraden Weges von Hohenburg, und sind die Ueberbringer von tausend und abermal tausend freundlichen Begrüßungen. O wie glücklich schätzen wir uns, den Mann von Angesicht zu Angesicht kennen zu lernen, dessen Heldenruhm die Welt erfüllt, den alle Bedrängte, alle Witwen und Waisen anbeten, und den die fromme Rosalinde, als ihren glorreichen Beschützer, nicht genug loben und preisen konnte! Ach, was das für eine gottselige Frau ist! Sie überhäufte uns Mindeste mit unverdienten Ehren. Und was ihr zartes Töchterlein Emma für ein holdseliges Fräulein ist! Der kleine Engel zerfloß ganz in Thränen, als wir von unsrer andächtigen Pilgerfahrt erzählten. Doch — wir haben Euch und den hoch- und liebestheften Euren noch Stunden lang von Hohenburg zu erzählen. Für jetzt entledigen wir uns nur noch des Auftrages, Euch zu melden, daß Mutter und Tochter und besonders das artige, allerliebste

Täublein sich dormalen noch alle drei im höchsten Wohlfsein befinden."

Ritter Theobald war durch diese übertriebenen Schmeicheleien, die ihm in der Seele zuwider waren, noch mehr aufgebracht. Indes hielt er sich noch zurück und fragte sehr ernst, aber ganz ruhig: „Wer seid ihr?“ „Arme Pilgersleute!“ antworteten sie; „wir kommen aus dem gelobten Lande und ziehen unserer Heimath zu, nach Thüringen, wo wir geboren sind.“ „Wie heißt ihr?“ fragte der Ritter weiter. „Ich heiße Hermann,“ sagte Lupo, „und mein junger Vetter da heißt Burkhard.“ „Was wollt ihr auf diesem Schlosse?“ fuhr der Ritter fort. „Nichts als eine Nachtherberge!“ sagten sie, sich verneigend; „morgen mit dem Hahnenruf ziehen wir weiter. So wie werden sich die Unsrigen freuen, uns wieder zu sehen.“

„Ihr lügt!“ rief jetzt der Ritter mit donnernder Stimme, und riß sein Schwert aus der Scheide. „Ihr heißt nicht Hermann und Burkhard; sondern du, alter Schurke, heißt Lupo, und du, junger Bösewicht, Orso. Ihr kommt nicht aus dem gelobten Lande und seid keine Pilger, sondern Räuber, Mordhelmörder und Mordbrenner. Thüringen ist nicht eure Heimat; ihr seid keine Deutschen. Nicht eine Nachtherberge zu suchen, sondern zu morden und zu rauben, zu sengen und zu brennen, seid ihr hieher gekommen. Der Lohn, den eure Thaten verdienen, soll euch werden. Durch Schwert und Feuer sollt ihr hingerichtet werden. — Was? Ihr solltet Ritterkleidung, Kreuz und Kette von mir tragen? Auf, ihr Knechte, reißt ihnen ihre betrügerische Kleidung ab, damit sie in ihrer wahren Tracht dastehen. Entwaffnet sie, legt sie in Ketten, und werft sie zu unterst in den Thurm.“

Die Knechte packten sie und rissen ihnen die Pilgerkleidung ab. Da standen sie nun geharnischt. „Der abscheulichen Heuchelei,“ sprach der Ritter, „unter dem Scheine der Frömmigkeit fromme Gemüther so zu betrügen! Dieser Frevel allein verdiente schon

den Tod.“ Sie wurden Beide kreuzweis gefesselt und in den Thurm geworfen.

Wie sie Beide unten im Thurme lagen, da sagte der Jüngere: „Mich wundert nur, wie der Ritter Alles so haarklein wissen kann. Er weiß ja sogar das, was wir erst unterwegs mit einander verabredeten, daß wir seine Kleidung tragen, und uns künftig für Ritter ausgeben wollten. Sollte der Knabe, der uns begleitete, unsre Sprache dennoch verstanden, und uns verrathen haben?“

„Da mußte er oben bei den Fenstern des Schlosses herein geflogen sein,“ sagte der Alte. „Ich gab genau Acht, und ließ die Schloßpforte nicht aus dem Auge. Kein Mensch kam über die Zugbrücke, seit wir herein gekommen. Das geht einmal nicht mit rechten Dingen her! Der Ritter hat einen Bund mit der Hölle.“

Der alte Bösewicht gerieth so in Wuth, daß er die schrecklichsten Flüche über den Ritter ausstieß. „Dieser grausame Theobald,“ sagte er unter Anderm mit schäumendem Munde, „hat allein die Schuld an unserm ganzen Unglücke.“ Der verstockte Lupo wollte es nicht einsehen, er selbst habe sich durch seine Uebelthaten unglücklich gemacht.

Orso, der jüngere Räuber, fing an zu weinen und zu jamern, und dem Alten Vorwürfe zu machen. „O daß ich deinen falschen Vorspiegelungen nicht geglaubt hätte!“ sagte er. „Du versprachst mir ein lustiges Leben in Ehre und Ueberfluß, und jetzt wartet meiner nichts, als der schmähslichste Tod. Du wolltest es mir immer ausreden, daß unsere Thaten böse seien, daß Gott das Böse in jener und oft auch schon in dieser Welt fürchterlich strafe. Allein die Stimme des Gewissens in meinem Innersten sprach inmer ganz anders, und kündete mir die bevorstehende Strafe an. O daß ich dieser Stimme geglaubt hätte! Was helfen mir jetzt alle bereits geraubten Schätze? Hätte ich mich von der härtesten Arbeit, von Holzspalten, Lasttragen oder Karrenschieben redlich und ehrlich genährt, und dabei ein gutes Gewissen be-

wahrt, wie glücklich wäre ich im Vergleich mit meinem jetzigen Zustande! Aber nun hat die Hand des höchsten Richters, der die geheimsten Missethaten sieht und straft, mich ergriffen, und in dieß schauerliche Gefängniß herunter gestürzt. In dieser Welt ist's mit mir vorbei. O daß mich Gott doch in jener Welt noch Gnade finden lasse! Daß ich doch wenigstens andern jungen Leuten zum warnenden Beispiel dienen möge — damit sie nicht auch von der Begierde nach Reichthum und Wohlleben sich zu Sünde und Laster verführen lassen, und sich nicht auch in einen solchen Abgrund von Elend stürzen, wie ich!“

Die Kriegsknechte im Schlosse hatten indeß auf Befehl des Ritters noch ein anderes Geschäft zu besorgen. Sie stellten, sobald es dunkel geworden, und die Sterne am nächtlichen Himmel glänzten, drei brennende Kerzen unter das Fenster der Stube, die gewöhnlich den Pilgern und andern ehrbaren Wanderern zum Uebernachten angewiesen wurde. Hierauf begab der Thorwärter, auf dessen Klugheit der Ritter rechnen konnte, sich mit sieben Kriegsknechten in den Schloßhof, und lauerte an dem kleinen Pförtchen der Mauer auf die Räuber. Er wartete lange vergebens. Die Mitternachtsstunde war schon vorüber. Der Mond ging auf und erhellte bereits die Zinne des alten Schloßthurms. Die Knechte waren darüber voll Verdruß. „Jetzt ist alle unsere Mühe umsonst,“ sagten sie; „die Schurken werden, sobald sie anstatt der verkappten Pilger einen von uns erblicken, eilig im Dunkel der Nacht entfliehen.“

„Mit fällt ein Mittel ein,“ sprach der Thorwärter, „sie sicher herein zu locken.“ Er ging eilig, kam aber sogleich wieder zurück. Er hatte eines der Pilgerkleider angezogen und einen Muschelhut aufgesetzt. „So,“ sprach er, „werden sie mich nicht erkennen, ihr aber stellt euch dort hinter den Pfeiler der Mauer, damit sie euch nicht sogleich sehen.“ Sie warteten aufs neue mit Ungeduld.

Endlich klopfte etwas leise außen an dem Thürlein. Der Thorwärter machte leise auf. Ein Räuber

stand unter dem Pförtchen, sah ihn in der Bekleidung für seinen Spießgesellen an, und sprach mit heimlicher Stimme: „Kommen wir recht?“ „Gerade recht!“ sprach der Thorwärter eben so heimlich; „seid nur still, und kommt alle herein!“

Alle sieben schlichen, Einer nach dem Andern, auf den Zehen herein. Sie trugen Schwefel und Pechfränze bei sich, und jeder hatte ein Schwert umgürtet. Als der letzte herein war, schloß der Thorwärter das Thürlein, steckte den Schlüssel zu sich, und schrie laut: „Jetzt gilt’s!“

Plötzlich sprangen die Knechte herbei, fielen über die Räuber her, und jeder packte seinen Mann. Im nämlichen Augenblicke öffnete sich die Schloßpforte, und der Ritter kam, in voller Rüstung, und von mehreren Knechten mit brennenden Fackeln und blitzenden Schwertern begleitet, in den Schloßhof. Die dämmernde Mondnacht glich auf einmal dem hellen Tage. Die Räuber waren vor Schrecken fast des Todes. Sie hatten nicht einmal Zeit gefunden, das Schwert zu ziehen. Mit leichter Mühe wurden sie überwältigt, in Ketten gelegt, und in das Gefängniß geworfen, um den Lohn ihrer Missethaten zu empfangen.

„So,“ sagte der Ritter, „geht es jedem, der Böses thut, und wer immer seinem Nächsten eine Grube gräbt, der stürzt am Ende selbst hinein.“

6. Der Delzweig.

Zu Hohenburg warteten Frau Rosalinde und Fräulein Emma noch immer sehulich und nicht ohne bange Besorgniß auf einen Boten von Falkenburg. Emma lief in einer Stunde wohl zehnmal die steinernen Staffeln der Wendelstiege hinauf zu dem Thurmwächter, um selbst zu sehen, ob der Bote denn noch nicht komme, und sah sich fast die Augen aus. Als Mittag vorüber war, und sich noch kein Reitender blicken ließ, empfanden Mutter und Tochter aufs neue eine große Herzensangst, und jede Stunde kam ihnen so lange vor, daß sie das Ende derselben kaum zu

erleben glaubten. Endlich gegen Abend, da Emma wieder droben zum schmalen Fensterlein des Thurmes hinausschaute, kam auf dem kleinen Sträßchen, das zum Schlosse führte, ein Wagen von mehreren Reitern begleitet aus dem Walde hervor. Emma flog die Wendeltreppe herab, und rief ihrer Mutter voll Entzückens zu: „Sie kommen selbst! Sie sind's gewiß!“ Mutter und Tochter eilten sogleich den Schloßberg hinab, und gingen ihnen eine Strecke Weges entgegen.

Ritter Theobald, seine Gemalin und Tochter hatten sich schon lange vor Anbruch des Tages auf die Reise gemacht, die Freudennachricht von ihrer glücklichen Errettung selbst zu überbringen, und mündlich zu danken. Ritter Theobald sprang, sobald er Rosalinde und Emma erblickte, vom Pferde, und Frau Ottilia und Agnes stiegen aus dem Wagen, grüßten sie auf das Freundlichste, und dankten ihnen für die so sinnreich mitgetheilte Nachricht mit einer Herzlichkeit, die nicht auszusprechen ist. Alle waren hoch erfreut, und gingen unter wechselweisen Erkundigungen und Erzählungen den Schloßberg mit einander zu Fuß hinauf.

Der Abend ihres glücklichen Wiedersehens nach einer so großen Gefahr wurde mit einer Freudenmahlzeit gefeiert. Alle waren höchst vergnügt, und sprachen beständig von dieser Geschichte. Auch Leonardo, der bei Tische aufwartete, mußte jedes Wort erzählen, das die Räuber mit einander gesprochen hatten. Er that es sehr gern. Besonders ausführlich erzählte er, wie der jüngere Räuber dort an jenem Abgrunde für ihn gebeten habe, ihn nicht hinab zu werfen. „Desßhalb,“ sagte Leonardo, „möchte ich für den unglücklichen Menschen jetzt auch fürbitten. Da er doch mildere Gesinnungen zeigte, so dürfte er doch auch mit einer milderen Strafe davon kommen.“ Alle gaben hierin dem guten Knaben Recht.

Am Ende der Mahlzeit ergriff Ritter Theobald den silbernen Becher und rief: „Es lebe Fräulein Emma! Ihrem glücklichen Einsalle, das Täublein zum Briefboten zu machen, haben wir Falkenburger es zu danken, daß wir nicht unter dem Schutte der abgebrannten Burg begraben liegen.“

„D nein,“ sagte die bescheidene Emma erröthend, „die Freundlichkeit, mit der Agnes sich des armen Täubleins erbarmte, und die Güte, mit der sie es dann mir schenkte, waren die ersten Ursachen dieser glücklichen Begebenheit. Ihr gebührt die Ehre.“

„Gottlob,“ sprach Rosalinde, „daß wir Eltern mit euch beiden Kindern zufrieden sein dürfen. Indes werdet nur nicht stolz darauf, ihr Mädchen! Denn seht, der arme Waisenknabe Leonardo hier, der voll dankbarer Liebe zu unsern Wohlthätern sich außer Athem und fast zu Tode gelaufen, hat ohne Vergleich mehr gethan, als ihr.“

„Wahrhaftig,“ sprach Ritter Theobald, „Ihr habt Recht!“ Er füllte seinen silbernen Becher mit Wein, trank erst ein wenig, reichte ihn dann dem Knaben, und sagte: „Da, trink einmal auf unser Wohl! Du mußt mir einst ein Edelknappe werden, denn dein treues Herz adelt dich, und gibt dir den günstigsten Anspruch darauf.“

Ottilia sprach: „Auch dem guten, menschenfreundlichen Adalrich, Rosalindens seligem Eheherrn, gebührt noch eine dankbare Thräne! Denn hätte er den armen Knaben nicht voll Erbarmens mit sich auf sein Schloß genommen — wie stände es jetzt mit uns?“

„Es ist wahr,“ sagte Rosalinde, Emmas Mutter, „die Wohlthat, die mein seliger Adalrich dem armen Waisenknaben erwies, ward uns durch Eure Rettung, die uns so herzlich freut, als wäre sie uns selbst widerfahren, hundertfältig vergolten. Allein hat Ritter Theobald weniger edel an mir und meiner Emma hier, die auch eine vaterlose Waise ist, gehandelt? Seine Huld, mit der er uns aufnahm, und uns gegen unsere Feinde schützte, konnte nicht unbelohnt bleiben. Ihn, der uns gerettet, rettete Gott wieder. Eben so hat Er, der treue Vergelter alles Guten, der gütigen Ottilia und der freundlichen Agnes ihre Liebe gegen uns vergolten. Ihm sei Lob und Dank!“

„Ja,“ beschloß der Ritter, „Gott gebührt — wie allemal, so auch hier — der erste Dank! Er hat gnädig auf uns herab gesehen, und hat durch ein

Յ Ե Ն Կ

Ե

Ք Ե Բ Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ	1
Ե. Գրերու վրայ	1
Բ. Շեշտի վրայ	8
1. Բարբրան խաղաթիւնը	8
2. Հնչուն լրայ	10
3. Անանի լրայ	12

Յ Ա Ռ Ջ Ի Մ Ա Ս

ԽՕՍՔԻ ՄԵՍԸՆՑ ՎՄԱՑ ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԷՍ

ԳԼՈՒԽ Ա. Յոգի վրայ	22
ԳԼՈՒԽ Բ. Գոյականի վրայ	24
ՀԱՏ. Ա. Գոյականներուն սեռը	24
ՀԱՏ. Բ. Գոյականներուն թիւը	33
ՀԱՏ. Գ. Գոյականներուն հոլովումը	34
1. Անձին հոլովում	36
2. Երկրորդ հոլովում	37
3. Երրորդ հոլովում	39
4. Չորրորդ հոլովում	41
5. Չորրորդ հոլովուն անանկերը	43
Ա. Յատուկ անուններու հոլովումը	45
Բ. Այլազգի բառերուն հոլովումը	47
ԳԼՈՒԽ Գ. Ածականի վրայ	52
ՀԱՏ. Ա. Ածականներու հոլովումը	54
Ա. Յուշական, ստացական ու թուական ածականներու հոլովումը	54
Բ. Հասարակ ածականներու իրենց գոյականին հետ հոլովումը	56
ՀԱՏ. Բ. Ածականներու աստիճանը	62
ԳԼՈՒԽ Դ. Գերանուան վրայ	68
Ա. Անձնական գերանուաններ	68
Բ. Յարաբերական գերանուաններ	70
ԳԼՈՒԽ Ե. Բայի վրայ	73
ՀԱՏ. Ա. Օժանդակ բայեր	74
Ա. Werden	74
Բ. Sein	78
Գ. Haben	81

ՀԱՏ. Բ. Գլխաւոր բայերու վրայ	84
Ա. Կերպարձական բայ	84
Բ. Կրաւորական բայ	84
Գ. Չեղար բայ	85
Դ. Փոխադարձ բայ	87
Ե. Բաղադրեալ բայ	87
1. Անանկտ բաղադրեալ բայեր	88
2. Անկտուն բաղադրեալ բայեր	89
3. Խառն բաղադրեալ բայեր	90
Զ. Միադէմ բայ	90
Է. Անկանոն բայ	90
Անկանոն բայերու ցանկ	99
Գ-ԼՈՒԽ Զ. Կախարհութեան վրայ	114
Գ-ԼՈՒԽ Է. Մակրայի վրայ	118
Գ-ԼՈՒԽ Ը. Շաղկապի վրայ	121
Գ-ԼՈՒԽ Թ. Միջարկութեան վրայ	122

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Մ Ա Ս

ԽՕՍՒԲԻ ՄԱՍԱՆՑ ՀԱՄԱՀԱՏՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Գ-ԼՈՒԽ Ա. Յօդի վրայ	125
Գ-ԼՈՒԽ Բ. Գոյականի վրայ	125
Ա. Գոյականներու թիւը	129
Բ. Գոյականներու հոլովները	130
1. Ուղղիւն	130
2. Սեռիւն	130
3. Տրիւն	132
4. Հոյցիւն	133
Գ-ԼՈՒԽ Գ. Ածականի վրայ	134
Ա. Հասարակ ածականներ	134
Բ. Ածականներու սասիճաններն ու ցուցական, ստացական ու թուական ածականները	134
Գ-ԼՈՒԽ Դ. Գերանուան վրայ	141
Ա. Անձնական գերանուաններ	141
Բ. Յարաբերական գերանուաններ	142
Գ-ԼՈՒԽ Ե. Բայի վրայ	144
Ա. Բայերու ընդհանուր կանոնները	144
Բ. Բայերու եղանակներն ու ժամանակները	149
Գ. Բայերու խնդիրները	153
1. Անանկտիւն խնդիրներ	153
2. Բայերու խնդիրներ	156
Գ-ԼՈՒԽ Զ. Կախարհութեան վրայ	159
Գ-ԼՈՒԽ Է. Մակրայի վրայ	163
Գ-ԼՈՒԽ Ը. Շաղկապի վրայ	166
Գ-ԼՈՒԽ Թ. Միջարկութեան վրայ	167
Գ-ԼՈՒԽ Ժ. Խօսքի կարգին ու ձևերուն վրայ	168
ՀԱՏ. Ա. Խօսքի կարգը	168

Der Schatz. — Ein Prinz ging einst nach Abenteuern aus,
 Recht völlig nach der Ritter Weise:
 Ein großer Troß, sein ganzes Haus,
 War mit ihm, und zur langen Reise
 Ward eine Kiste mitgeführt,
 Gespielt mit Wechseln und Dukaten;
 Denn auf dem Wege Geld entzathen,
 Macht, daß man auch den Muth verliert.

An Keinem fehlt es hier. Man reitet unverdrossen
 Die Straße, die der Zufall trifft.
 Ein schroffer Fels erscheint mit einer gold'nen Schrift,
 Recht in dem Feen-Styl: Ein Schatz ist hier verschlossen,
 Zu heben schwer. Verlangst du ihn für dich
 Nimm, Ritter! deinen Weg durch mich.

Ha, spricht der Prinz, die erste Probe
 Führt uns sogleich zum Reichthum und zum Lode;
 Das heiß ich Glück! Ihr Kinder, Muth!
 Den Felsen hier, den müssen wir durchbohren.
 Nehmt Helfer an, bezahlt sie gut;
 Ihr sehet, hier ist nichts verloren.
 Man nimmt das halbe Land in Gold,
 Es meißeln über tausend Hände.
 Nun klingt es hohl, nun sind wir bald am Ende,
 Und heben das versproch'ne Gold.

Man bricht hindurch, und dringt zur andern Seite.
 Ein tiefer Abgrund weiset sich,
 Und eine neue Schrift gebietet: Fülle mich! —
 Auch das. Man dinget neue Leute.
 Ein naher Berg wird abgekürzt,
 Was man den Felsen nahm, wird in den Schlund gestürzt.
 Man sieht der Tiefe Grund sich nach und nach erheben,
 Und nun ist er der Waldung eben,
 Die gegenüber liegt. Kommt nun der Mammon bald?

Noch nicht. Am Eingang aufgestellt
 Steht wieder ein Befehl: Verschwinden muß der Wald!
 Der Rath ist kurz: Den Forst gefället!

Doch seinen Mittelpunkt bewacht
 Ein Drache, dessen Blick den Kühnsten zittern macht.
 Kannst du noch diesen überwinden,
 So sei gewiß, den Schatz zu finden.
 Dieß ist der letzte Spruch. Ha, ruft der Prinz, wohlan!
 So viel wir noch bisher gethan,
 Beschah durch Geld. Es ist zu Ende;

Nun braucht es Muth. Mir fehlt es nicht daran,
Dies ist ein Werk für meine Hände.

Er waffnet sich, beginnt den Krieg.
Ein Panzer ist die Haut des Drachen,
Und Rauch und Feuer spei't sein Rachen.
Es glüht der Kampf, und lange wankt der Sieg.
Aus mehr als Einer Wunde dringet
Des Helden Blut. Doch ihm gelingt
Ein schiefer Hieb. Der Drache liegt. Herbei!
Ruft unser Cadmus aus. Hier steht die Riste frei,
Man eilet, man versucht. Das Schloß ist eingeroset.
Man sprengt es. Lauter Gold! Man fängt zu zählen an:
Auf einen Heller findet man
Die Summe, die das Werk gekostet.

Doch seht! Ein Fläschen dort, das in der Ecke steckt:
Da werden wir gewiß das Beste finden.
Ein Balsam ist's; so viel als eben steckt,
Des Prinzen Wunden zu verbinden.

Ա. Բնական կարգ	168
Բ. Չարտուղի կարգ	172
ՀԱՏ. Բ. Քերականական ձևեր	174
ԳՒՈՒԽ ԺԱ. Ուղղագրութեան վրայ	179
ՀԱՏ. Ա. Գրերու գործածութիւնը	179
Ա. Չայնաւորներու վրայ	180
Բ. Բաղաձայններու վրայ	181
Գ. Տանգլուխներու գործածութիւնը	183
Դ. Վանկերու բաժանումը	184
ՀԱՏ. Բ. Կէտերու գործածութիւնը	185

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ Ա

Գ Ի Տ Տ Ե Լ Ի Ք

ՀԱՏ. Ա. Քանի մը յատկութիւններու վրայ	191
ՀԱՏ. Բ. Մասնիկներու վրայ	201

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ Բ

ՏԱՂԱԶԱՓՈՒԹԻՒՆ	226
ՀԱՏ. Ա. Առողանութիւն	229
ՀԱՏ. Բ. Չափարանութիւն	234
ՀԱՏ. Գ. Ոտանաւորի տեսակներ	237
Ա. Մեծագերջեան	237
Բ. Մեծասարեան	240
Գ. Սակզեան	241
Դ. Վերջատանջ	241
Ե. Մեծագերջ ու վերջատանջ	242
Զ. Մեծասար ու սակզ	242
Է. Մեծասար ու մեծագերջ	243
Ը. Սակզեան ու ուրիշ համարորդ խառն	243
ՀԱՏ. Դ. Յանգ	246
ՀԱՏ. Ե. Տներու վրայ	250
Օրինութիւն	255

Բ

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Կ Ն

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Կ Ն Ա

Հ Ա Ր Ա Դ Ի Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա Ռ Զ Ի Մ Ա Ս

Ա. Յօդ	263
Բ. Գոյական	268
1. Արեւիկէ հարկէ	268

2.	Երկրորդ հարված	271
3.	Երրորդ հարված	274
4.	Չորրորդ հարված	276
5.	Յորրորդ և Այլաբեկ անդամից հարված	278
Գ.	Ածական	280
1.	Յոսոցականներ	280
2.	Սոսոցականներ	281
3.	Թասականներ	282
4.	Հասարակ ածականներու երես իրոց հարվածը	284
	Առաջին իրոց հարված	284
	Երկրորդ իրոց հարված	285
	Երրորդ իրոց հարված	286
5.	Ածականներու ստիճանը	287
Դ.	Գերանուն	289
1.	Աննախան գերանուն	289
2.	Անորակ գերանուններ	290
3.	Յորոգելիական գերանուններ	293
Ե.	Բայ	295
1.	Օժանդակներ	295
2.	Ներգործական բայեր	301
3.	Արարական բայեր	303
4.	Փոխադրական բայեր	306
5.	Բազմադրական բայեր	308
6.	Միգործական Անխան բայեր	310
Զ.	Նախադրութիւն	312

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Մ Ա Ս

Ա.	Յօդ	315
1.	Որոշակ յօդ	315
2.	Անորակ յօդ	317
Բ.	Գոյական	320
Գ.	Ածական	322
Դ.	Գերանուն	326
Ե.	Բայ	329
Զ.	Բայերու զանազան խնդիրները	333
1.	Անաններէլ խնդիրներ	333
2.	Բայերէլ խնդիրներ	334

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Բ

ԽՕՍՔԻ ՄԱՍԱՆՑ ՎԱՅ

Ը Ն Թ Ե Ր Ց Ո Ւ Ա Օ Ն Ե Ր

Ա.	Յօդ	337
1.	Որոշակ յօդ	337
2.	Անորակ յօդ	339
Բ.	Գոյական	342

	Յ-դասի անուններ	347
Գ.	Ածական	350
	1. Հասարակ անուններ	350
	2. Ստացական անուններ	354
	3. Թանկան անուններ	355
	4. Անանուններու ստացաններ	358
Դ.	Գեղանուն	360
	1. Անունան ստացաններու արևաններ	360
	2. Անունը արևաններ	363
Ե.	Բայ	365
	1. Օձանդներ	365
	2. Կանանստ բայեր	366
	3. Բազմարդի բայեր	368
	4. Ջրատու բայեր	369
	5. Բայերու շնորհիվ բայեր	371
Ջ.	Նախադրութիւն	374
Է.	Մակարայի ու Շաղկապի գործածութիւնները	370

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ Գ

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ ԵՎ ԵՐԹՈՒՄ

Ա.	Առանձին	379
Բ.	Առանկան	383
Գ.	Պատմութիւններ	388
Դ.	Թատերական խաղ	399
Ե.	Երկընկեկ պատմութիւն ժր	428

ፊ ደ ት ሌ ሊ በ ት ሊ ሎ

ተ

ዛ ሶ ቶ በ ት ቶ ት ት ሌ

samkeit der Hasen. 12. Die Wuth der Tiger. 13. Ich bin von dem Regen durchnäßt worden. 14. Der Wein stärkt den Magen. 15. Kennen Sie den Grafen und die Gräfin? 16. Haben Sie den Gärtner gesehen? 17. Haben Sie den Wind und den Donner gehört? 18. Ziehen Sie den Käse der Butter vor? 19. Der Bruder liebt das Geld, und die Schwester den Puz. 20. Ziehen Sie das Bier dem Weine vor? 21. Ich habe das Geld gefunden. 22. Ich habe den Prinzen gesehen. 23. Die Mutter ist an das Wasser gewohnt, und der Vater an den Wein.

7. 1. Die Farben des Regenbogens. 2. Die Fehler der Jünglinge. 3. Die Sinne des Menschen. 4. Die Fabeln der Dichter. 5. Die Pflanzen der Wiesen und des Waldes. 6. Die Fruchtbarkeit der Felder. 7. Die Dächer der Gebäude. 8. Die Gattungen der Steine. 9. Der Fleiß und die Sparsamkeit der Weiber. 10. Von dem Schöpfer des Himmels und der Erde, der Engel, der Gestirne und der Menschen. 11. Der Gehorsam der Kinder. 12. Die Thore der Städte. 13. Die Mäßigung ist der Schatz der Weisen. 14. Die Gelehrten dieser Stadt sind geachtet. 15. Den Völkern Italiens. 16. Von den Aekern der Landleute. 17. Den Dingen der Welt. 18. Bringet das den Bedienten und den Mägden. 19. Die Leoparde gleichen den Tigern, und die Affen den Menschen.

7. 1. Durch die Strahlen der Sonne. 2. Die Beschwerden des Lebens. 3. Die Freuden des Herbstes. 4. Die Zeiten des Jahres. 5. Die Engländer hassen die Franzosen, und die Franzosen die Engländer. 6. Die Wäscherinnen waschen die Wäsche, die Schuster machen die Schuhe und die Schneider die Kleider. 7. Die Jäger tödten die Hirsche, die Hasen, die wilden Schweine und andere wilde Thiere. 8. Die Hunde und die Katzen liebe ich nicht, aber die Pferde liebe ich. 9. Die Armen muß man nicht hilflos lassen. 10. Die Fürsten muß man ehren. 11. Die Bücher muß man nicht verderben. 12. Die Reichen thun selten den Armen Gutes. 13. Ich ziehe die Pfirsiche den Rüffen vor.

b. 1. Ein Wagen ist eine große Bequemlichkeit. 2. Ein wahrer Freund ist ein großer Schatz. 3. Diese Dame ist eine Deutsche, und jene eine Französin. 4. Dieser Mann ist ein Maler, Professor. 5. Mein Vater ist ein Kaufmann. 6. Die Freude ist die Seele eines Gastmales. 7. Geben Sie ein Muster von diesem Tuche. 8. Ich bin Ihnen einen Gulden schuldig, hier ist ein Thaler, geben Sie das Uebrige heraus. 9. Ein großer Hecht verschlingt einen Karpfen auf einmal. 10. Dieses Glas hat einen Sprung. 11. Bringen Sie ein Messer, eine Gabel und einen Köffel. 12. Dieses Haus hat eine schöne Aussicht. 13. Die Sache hat ein großes Aussehen gemacht. 14. Die Sittsamkeit ist die schönste Zierde eines Mädchens. 15. Ich komme aus dem Garten, welcher einem meiner Freunde gehört. 16. Er hat einen Schreibfehler gemacht. 17. Dieser Degen hat eine gute Klinge. 18. Mein Vorsatz ist an einen meiner Freunde zu schreiben.

f. 7 11 8 U 4 U 6

49 — 63

1. U. U. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.

U. 1. Der Garten des Schwagers. 2. Der Mantel des Malers. 3. Der Beutel des Vaters. 4. Das Messer des Schusters. 5. Der Eigenthümer der Gemälde. 6. Die Engel des Himmels. 7. Die Tiefe des Brunnens. 8. Hier sind die Zimmer der Mütter und der Töchter. 9. Wo sind die Schlüssel des Kellers? 10. Hier sind die Kammerdiener der Engländer. 11. Die Vögel der Gärtner. 12. Die Fächer der Mädchen. 13. Die Gebäude des Großvaters. 14. Der Ofen des Hafners. 15. Wo sind die Sessel, die Leuchter, die Teller, die Köffel, die Messer. 16. Die Oesterreicher haben Ducaten, Thaler, Gulden, Groschen und Kreuzer. 17. Hier sind die Arbeiter der Aecker und die Hüter der Gärten. 18. Ich höre das Getöse der Wagen.

f. 1. Saget dem Schneider, dem Schuster, dem Tischler und dem Schlosser, daß ich sie hier erwarte. 2. Ich habe dem Bruder und dem Schwager geschrie-

ben. 3. Glaubet nie den Spielern, den Schmeichlern, den Betriegern und den Heuchlern. 4. Die Bürger blieben dem Kaiser getreu. 5. Die Brüder sind den Dragonern entgegen gegangen. 6. Den Faulenzern gelingt nichts. 7. Die Spiegel gehören den Tuchhändlern. 8. Das Wiesel ist dem Eichbörnchen ähnlich. 9. Die Schüler müssen den Lehrern gehorchen. 10. Ich habe den Richter und den Verwalter gesehen. 11. Der Müller hat die Maurer, die Tagelöhner, die Tischler, die Schlosser, die Glaser und die Hafner rufen lassen. 12. Das Mädchen hat den Käfer gefangen. 13. Der Schiffer warf die Anker. 14. Ich habe oft die Gebäude der Klöster bewundert. 15. Hast du die Einsiedler gesehen? 16. Wollen Sie Schinken oder Braten? 17. Das Murmeln der Quelle. 18. Ich habe es von der Mutter, und nicht von der Tochter gehört. 19. Die Obsthändler sind von den Hügeln zurückgekommen. 20. Die Adler und Marder wurden von den Jägern getödtet. 21. Die Häfen der Amerikaner werden von den Engländern, von den Holländern und von den Spaniern besucht. 22. Die Straßenräuber sind von den Richtern zum Galgen verurtheilt worden. 23. Der Uhrmacher hat von dem Goldarbeiter, von dem Bäcker und von den Fischern gesprochen.

2. BEYRAT ZUMANAU

U. 1. Der Fleiß des Jünglings. 2. Die Breite des Flusses. 3. Die Höhe der Thürme und der Berge. 4. Der Regen verdarb die Wege. 5. Die Tiefe der Abgründe. 6. Die Pferde und die Maulthiere gehören dem Könige. 7. Die Kenntnisse des Wundarztes. 8. Die Jahre des Greises. 9. Die Träume des Sohnes. 10. Die Nachtheile des Krieges. 11. Die Plätze der Städte. 12. Die Knöpfe des Rockes. 13. Das Rieseln der Bäche. 14. Die Augenblicke des Lebens. 15. Die Rosenstöcke sind stachelig. 16. Die Schafhunde sind Feinde der Wölfe. 17. Man muß die Schafe den Wölfen nicht Preis geben. 18. Die Füchse werden von den Hunden verfolgt. 19. Die Krokodille leben im Nilflusse. 20. Der Biber hat Entensfüße. 21. Wo

sind die Tische und die Stühle? 22. Wo habet ihr die Stöcke, die Hüte und die Handschuhe der Gäste hingestellt? 23. Hier sind die Schuhe und die Strümpfe. 24. Die Tage sind jetzt kurz, und die Nächte lang. 25. Die Pferde, die Kühe, die Schafe, die Schweine und die Gänse sind sehr nützliche Thiere; die Flöhe sind sehr lästig. 26. Habet ihr es den Knechten und den Mägden des Wirthes gesagt?

P. Die Stämme der Bäume theilen sich in Aeste und Zweige. 2. Die Zweige beugen sich unter der Last der Früchte. 3. Die Metalle und die Edelsteine findet man unter der Erde. 4. Die Segelschiffe werden von dem Winde getrieben. 5. Die Wuth des Windes hat die Bäume entwurzelt. 6. Die Feinde haben die Thore und Thürme der Stadt zerstört. Sie haben die Generäle und Kommissäre des Königs gefangen genommen, und die Paläste des Herzoges geplündert. 7. Wer kennt nicht die Treue der Hunde, die Stärke der Wildschweine und die Schnelligkeit der Hirsche und Delphine? 8. Die Wallfische befinden sich im Eismeer. 9. Die Häringe werden gesalzen, und die Stockfische gedörret. 10. Die Schätze von Asien fielen in die Hände der Römer. 11. Hast du die Briefe erhalten, welche du von dem Secretäre erwartetest? 12. Hast du schon die Wörter auswendig gelernt? 13. Ich habe die Worte des Bischofes nicht verstanden. 14. Man erwartet die Rathschläge der Herzoge, der Marschälle, der Admirale und der Magistrate. 15. Die Päpste werden von den Kardinälen gewählt. 16. Ich habe die Geschenke gesehen, welche die Söhne des Rathes von dem Abte erhalten haben. 17. Habet ihr die Bände gesehen, welche der Buchhändler dem Dorfarzte geschickt hat? 18. Die Jünglinge brechen oft zu leicht die Bande der Freundschaft.

3. БРАТЪ ЗАКЛАДЪ

U. 1. Die Götter der Römer. 2. Die Pracht der Schlösser. 3. Die Schönheit der Bilder. 4. Die Verwaltung der Spitäler. 5. Die Mannigfaltigkeit der Schilder. 6. Die Schilde der Aegyptier. 7. Die Würmer

beschädigen oft die Wälder. 8. Die Häuser des Kaufmanns sind schon verkauft. 9. Hier sind die Bänder und die Halstücher. 10. Im Schnupstuche sind Löcher. 11. Kennet ihr den Mann und das Weib, welche mir die Eier, die Hühner und die Kräuter gebracht haben? 12. Die Worte des Kreishauptmanns haben die Gemüther der Männer und Weiber gerührt. 13. Ersucht die Wörter, die er nicht versteht, im Wörterbuche.

F. 1. Wie viel kosten die Schulbücher? 2. Die Kleider gehören den Kindern. 3. Adolph hat die Lichter ausgelöscht. 4. Die Blätter fallen schon von den Bäumen. 5. In Dörfern sind die Dächer der Häuser meistentheils mit Stroh gedeckt. 6. Die Störche nisten auf den Dächern. 7. Die Steinböcke haben sehr große Hörner. 8. Wem gehören die Lämmer, die Kälber und die Kinder, welche im Thale und auf den Feldern weiden? 9. Es gibt Völker, welche noch in den Wäldern herumirren. 10. Der Schuldner hat die Pfänder gebracht. 11. Die Gesundheit ist mehr werth als die Reichthümer. 12. Einige Hauptleute der Regimenter, die hier durchmarschirt sind, haben die Schifflente und die Fuhrleute des Orts gemishandelt. 13. Die Staatsmänner erhalten manchmal Güter zum Geschenke. 14. Der Rath besteht aus neun Mitgliedern.

4. ZUERST ZUHAUPT

U. 1. Die Furchtsamkeit der Hasen. 2. Die Auster sind frisch. 3. Ich habe die Fasanen des Fürsten gesehen. 4. Er hat die Reisen mit dem Grafen gemacht. 5. Unter den Blumen sind die bekanntesten: die Rosen, die Nelken, die Lilien, die Tulpen u. d. gl. 6. Unfruchtbare Bäume sind: Die Tannen, die Erlen, die Birken, die Cypressen, die Eschen, die Weiden, die Linden u. d. gl. 7. In Asien findet man Löwen und Elephanten. 8. Der Gesang der Nachtigallen. 9. Die Fliegen quälen die Menschen, und die Bremsen das Vieh. 10. Das Brüllen der Dachsen auf den Wiesen. 11. Ich esse gern Kirschen und Erdbeeren. 12. Die Köchin hat Erbsen, Linsen, Rüben und Gur-

fen gekauft. 13. Der Saft der Citronen ist herbe. 14. Die Schwalben sind die Vorboteninnen des Frühlings. 15. Das Glück verblendet die Ehrgeizigen.

F. 1. Der Fisch hat Flossfedern und Fischohren. 2. Die Perlen findet man in Perlemuscheln. 3. Mit den Augen unterscheidet man die Farben. 4. Die Arbeit ist angenehm dem Fleißigen, und unangenehm dem Faulen. 5. Gott ist der Erforscher der Herzen der Menschen. 6. Die Heiden beten die Götzen an. 7. Die Christen feiern den Sonntag, die Juden den Sonnabend oder Samstag, und die Türken den Freitag. 8. Ich liebe die Aufrichtigkeit der Deutschen und die Großmuth der Ungarn. 9. Die Russen und Preußen sind im engen Bunde mit Oesterreich. 10. Das Schloß des Fürsten liegt auf dem Felsen. 11. Im Saale sieht man die Thaten der großen Helden gemalt. 12. Die Affen ahmen die Handlungen des Menschen nach. 13. Die Narren und Thoren bewundern alle Dinge. 14. Er wird Unannehmlichkeiten haben, wenn er sein Betragen nicht ändert. 15. Die Verwandten haben den Fleiß des Knaben und den Gehorsam des Neffen gelobt. 16. Die Reichen haben oft Mohren in ihrem Dienste.

G. G E S A M T E R A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

64 — 69

1. Cicero's Briefe. 2. Hölty's Gedichte. 3. Die Cicerone sind zu allen Zeiten selten. 4. Haben Sie das Buch Karl'n zurückgegeben? 5. Alexandern raffte eine Krankheit hin. 6. Bernard's Hut hat eine hübsche Form. 7. Haben Sie nicht Ludwig gesehen? 8. Franzens Freund ist nicht aufrichtig. 9. Hier ist Mariens Schwester. 10. Karolinens Schuhe sind schön. 11. Schreiben Sie oft Henrietten? 12. Ich habe es Theesen gegeben. 13. Richard liest die Begebenheiten des Telemach. 14. Gebet diese Birnen der Karoline und der Henriette. 15. Die Richte des Officiers hat uns Pflaumen, Weintrauben, Pomeranzen, Citronen und Limonien gebracht. 16. Die Gymnasien und Lyceen

wurden neu organisirt. 17. Die Ingenieurs und Miltneurs haben ihre Studien in der militärischen Academie gemacht. 18. Heute erwartet man die Ankunft des Couriers. 19. Gestern wurden den Grenadieren die Tapferkeits-Medaillen ausgetheilt. 20. Habt ihr die Officiere des italienischen Regimentes gesehen? 21. Die Acteurs des Hoftheaters können wahre Künstler genannt werden. 22. Ich schreibe einem Sohne und einer Tochter des Advokaten.

4 . U D U 4 U 6

1. 8--7-|-2 -7-|-227.

74 - 75

1. Der Wagen der Herzogin ist bequemer als derjenige des Grafen. 2. Dieses Bier ist gut, aber dasjenige meines Bruders ist stärker. 3. Ich ziehe meine Tauben denjenigen des Dinkels vor. 4. Ich rede von den Zimmern der Kaiserin und nicht von denjenigen des Kaisers. 5. Ich kenne denjenigen, der Ihnen das gesagt hat. 6. Ich kenne bloß diesen Herrn. 7. Diese Leinwand ist fein, aber jene ist feiner. 8. Diese Aprikosen sind noch ein wenig grün, aber jene sind größer und reifer. 9. Ihre Pferde sind schöner als jene. 10. Die Stimme der Weiber und Kinder ist gewöhnlich heller als diejenige der Männer. 11. Diese Farbe gefällt mir sehr gut, aber jene schmutzt weniger. 12. Da sind weiße und schwarze Weintrauben; essen Sie von diesen oder von jenen? 13. Hier sind Birnen, kosten Sie von diesen, sie sind saftiger als jene. 14. Dieser Taffet wäre mir lieber, allein jener ist nicht so theuer. 15. Dieses Kleid steht Ihnen besser als jenes. 16. Von allen diesen Gemälden gefällt mir jenes am besten. 17. Von allen diesen Federn ist diese die beste. 18. Man muß den Tag und die Nacht zu verschiedenen Geschäften anwenden; diesen zur Arbeit, jene zur Ruhe. 19. Dieser Herr ist sehr freundlich. 20. Die Wolle dieses Luchses ist sehr fein. 21. Betrachten Sie die Feinheit dieser Leinwand. 22. Es ist nicht viel Arbeit an dieser Dose.

2. U 7 - 2 - 1 - 2 - 2 - 1 - 2 2 7 7 7

76

1. Pessbina und ihr Bruder haben ihr ganzes Geld im Spiel verloren. 2. Was wird euer Herr Vater darüber sagen? 3. Habet ihr es seinem Herrn Bruder gesagt? 4. Er ist nicht sein Bruder; er ist nur sein Verwandter; und der Andere, welcher heute bei ihm war, ist ein Vetter von ihm. 5. Mein Bruder wird seinen Garten und sein Haus verkaufen. 6. Er hat die Hälfte seines Hauses verkauft. 7. Ich werde ihm zu seinem Namensstage ein Geschenk machen. 8. Alle Fenster seines Zimmers gehen auf die Gasse. 9. Ein Kind ist seinen Eltern unterworfen. 10. Man kennt den Baum an seiner Frucht. 11. Der Regen befruchtet unsere Felder. 12. Wo kommen Sie her? — Wir kommen aus unserem Garten. 13. Ein gutes Gewissen ist die größte Belohnung unserer Tugend. 14. Unser Garten und euer Haus gefallen Jedermann.

3. P - - - 1 - 2 - 2 - 1 - 2 2 7 7 7

77

1. Das Haus, wo ich wohne, hat vier Stockwerke und zwei große Höfe. 2. Ich bewohne den zweiten Stock; meine Wohnung besteht aus zwei großen Sälen, zehn Zimmern, drei Kabinetten, einer großen lichten Küche mit einer Speisekammer, einem Boden, einem schönen Keller und aus einem Stalle auf vier Pferde. 3. Wie viel zahlen Sie Zins? — dreitausend vierhundert zwei und siebenzig Gulden. 4. Mein Bruder hat fünf Zimmer, ein Cabinet, eine sehr finstere Küche, und zahlt sechshundert fünfzig Gulden jährlich. 5. Wie viel Tage hat dieser Monat? — Dreißig glaube ich. 6. Das Jahr besteht aus dreihundert fünf und sechzig Tagen oder aus zwei und fünfzig Wochen. 7. Er ist mir noch sechzig Ducaten schuldig. 8. Sie hat gestern fünf hundert acht und siebenzig Gulden verloren. 9. Mein ganzes Hausgeräthe hat ein tausend zwei hundert acht und neunzig Gulden gekostet. 10. Dieses Fortepiano kostet achtzig Gulden, und die Violine meines

gange. 12. Die Natur ist ein offenes Buch für alle diejenigen, welche die Werke Gottes betrachten wollen. 13. Die Jagd ist seine herrschende Neigung.

B E R A T U N G E N

1. O theurerer Freund! einziger Trost der dürftigen Menschen. 2. O angenehme Hoffnung unglücklicher Menschen! 3. Dem fröhlichen Gesange aller Vögel. 4. Die Bären in den Wäldern kalter Gegenden. 5. Sie haben mir unendliche Sorgen gemacht. 6. In Tirol gibt es unzugängliche Felsen. 7. In Rußland gibt es viele sumpfige Gegenden. 8. Ich ziehe frische Butter, Parmesankäse und schwarzes Brot den besten Fleischspeisen vor. 9. Des Morgens nehme ich gewöhnlich ein Glas rothen Wein und ein Stück trockenes Brot. 10. Sie haben mir heute viele würmige Zwetschken gebracht. 11. Anhaltende Bemühungen sind immer vom Erfolge begleitet. 12. Die grasartigen Pflanzen sind sehr zahlreich und gemein. 13. Sie machen viele überflüssige Ausgaben. 14. Die Demuth ist der Grund aller christlicher Tugenden.

B E R A T U N G E N

88 — 100

1. Die Ehre ist mir theurer als das Leben. 2. Dieser Taffet ist schwärzer als der andere. 3. Die Genügsamkeit macht den Körper gesünder und stärker. 4. Die bergigen Gegenden sind gesünder aber minder fruchtbar als die Ebenen. 5. Das Fleisch ist nahrhafter als die Gemüse. 6. Wir haben jetzt viel wärmere Tage als im Monate August. 7. Er ist weit gelehrter als sein Bruder. 8. Diese Uebersetzung ist schwerer. 9. Sein Bruder ist viel größer. 10. Ich habe länger als eine Stunde gewartet. 11. Ich gebe ihm nie weniger als zwei Gulden. 12. Die Rose ist eine der schönsten Blumen. 13. Dieses Tuch ist das schönste, es ist schöner am Stücke als am Muster. 14. Das ist das schönste Tuch, das wir haben. 15. Die gute Waare ist immer theurer als die schlechte. 16. Diese Keinwand ist die theuerste, die ich je gekauft ha-

1. Jedes Alter hat seine Vergnügungen. 2. Jede Frucht hat ihren Samen. 3. Jeder Mensch hat seine Fehler und seine schwache Seite. 4. Jede Sprache hat ihre Eigenheiten. 5. Jedem Narren gefällt seine Kappe. 6. Gemüthsart jedes Volkes ist nicht gleich. 7. Ein jeder sucht seinen Vortheil. 8. Jeder ist der Urheber seines Glückes. 9. Ein jeder ist Herr in seinem Hause. 10. Er hat jedem seiner Kinder zwanzig tausend Gulden hinterlassen. 11. Ein jeder findet Vergnügen, sich loben zu hören. 12. Jeder trägt sein Kreuz in dieser Welt. 13. Jedem das Seinige. 14. Kennen Sie jemanden in dieser Stadt? 15. Es wird jemand kommen um uns abzuholen. 16. Wenn man jemanden Schaden zugefügt hat, muß man trachten, ihn wieder gut zu machen. 17. Ein jeder, der sich der Geschäfte Anderer annimmt, ist öfters genöthigt, die seinigen zu versäumen. 18. Niemand kann in seiner eigenen Sache Richter sein. 19. Der Tod schont niemand. 20. Ich bin frei, ich hänge von niemanden ab. 21. Ich habe niemanden Rechenschaft zu geben. 22. Hat niemand nach mir gefragt? 23. Niemand ist hier gewesen? 24. Sagen Sie es niemanden, ich bitte Sie darum. 25. Ein gewisser Herr hat mir diese Neuigkeit erzählt. 26. Ich spreche von einer gewissen Dame, welche Sie kennen. 27. Die morgenländischen Perlen haben einen gewissen Glanz, welcher bei den andern nicht zu finden ist. 28. Gewisse Blumen schließen sich während der Nacht. 29. Es gibt gewisse Thränen, die uns oft selbst täuschen, nachdem sie Andere getäuscht haben. 30. Man rißt die Rinde gewisser Bäume auf, um das Harz heraus zu ziehen. 31. Haben Sie irgend einen Freund in Preßburg? 32. Schlagen Sie ihm was immer für eine Frage über diesen Gegenstand vor; ich wette, daß er sie Ihnen auf der Stelle auflösen wird. 33. Wer immer die Menschen kennt, hat wenig Zutrauen in sie.

außerordentliche Kraft in den Armen. 5. Seine Schwester hat Lebensart, sie ist sehr einnehmend. 6. Wir haben einen schönen Sommer. 7. Wo sind ihre Brüder? — Sie sind zu Hause, sie haben Gäste. 8. Ich bin noch nüchtern. 9. Du bist nicht mehr so jung, du bist schon in deinem fünf und zwanzigsten Jahre. 10. Das Glück ist blind. 11. Er ist vielleicht in seinem Zimmer. 12. Sie ist sterbenskrank. 13. Meine Schwester ist unpäßlich. Was fehlt ihr? — Sie hat den Schnupfen. 14. Das thut mir leid. Wo hat sie diesen Schnupfen bekommen? 15. Wir sind Beide heiser. 16. Im Frühjahre sind die Morgen frisch. 17. Das Gras und die Blumen sind ganz verderbt. 18. Glücklicher Weise haben wir gutes Obst, um uns zu erfrischen.

F. 1. Er ist ein geborner Franzose. 2. Haben wir nicht viel mehr Unterhaltungen in unserer Jugend? 3. Meine Schwestern hatten alle Tage Unterricht in der Geographie, als sie in Wien waren. 4. Um eilf Uhr waren wir noch zu Hause. 5. Der Graf hatte ehemals viel Geld. 6. Seine Brüder hatten Häuser, Gärten und Pferde, und jetzt haben sie nichts mehr. 7. Als unsere Schwester in Schlesen war, war sie immer wohlthun. 8. Ich war die verflossene Woche in einer Gesellschaft, wo ich das Vergnügen hatte, Ihre Frau zu sehen. 9. Der Herr Graf hatte vorgestern die Güte, uns zu besuchen; allein wir waren nicht zu Hause. 10. Waren Sie bei dem Begräbniß? 11. Nein, ich war bei meinem Vormunde. 12. Wo waren Sie denn vorgestern? 13. Gestern und vorgestern war ich in Baden, meine Brüder waren auch da, und wir waren erst gestern Abend zurück. 14. Ich bin einen Monat abwesend gewesen. 15. Er hat große Annehmlichkeiten auf seiner Reise gehabt. 16. Wir haben einen abscheulichen Weg gehabt. 17. Wie lange sind sie in Paris gewesen? 18. Haben Sie einen bequemen Platz gehabt? 19. Er ist lange krank gewesen. 20. Was haben Sie zu Ihrem Frühstücke gehabt? 21. Sind die jungen Fürsten nicht auch in Wien gewesen? 22. Ich hatte schon die Ehre gehabt den Erzherzog zu sehen. 23. Ich war schon meinem Vater entgegen gewesen als er

angekommen. 24. Wir hatten günstige Nachrichten gehabt. 25. Hatten wir dieses Unglück nicht vor der Abreise unsers Vaters?

7. 1. Ich werde vor elf Uhr bei Ihnen sein. 2. Wir werden auf lange des Vergnügens beraubt sein, Sie zu sehen. 3. Ich glaube, wir werden Schnee haben. 4. Werden wir morgen schönes Wetter haben? 5. Werden wir heute nicht mehr die Ehre haben Sie zu sehen? 6. Wann werden Sie die Gefälligkeit haben, uns Ihre Schmetterling-Sammlung zu zeigen? 7. Er wird nicht in der Versammlung sein, er ist abwesend. 8. Meine lieben Kinder, ihr würdet weiter sein im Deutschen, wenn ihr nicht immer so zerstreut wäret, wenn ihr auf das, was der Lehrer euch sagt, aufmerksam wäret. 9. Würde meine Schwester so glücklich sein, wenn sie nicht so tugendhaft wäre? 10. Sie würden weniger leichtgläubig sein, wenn Sie mehr Erfahrung hätten. 11. Wir würden mit unserem Schicksale nie unzufrieden sein, wenn die wahren Vergnügungen des Lebens uns besser bekannt wären. 12. Wenn Sie mehr Thätigkeit gehabt hätten, so würden Sie diesen Platz gehabt haben. 13. Der Lehrer würde nicht Ursache haben sich zu beklagen, wenn Sie fleißig wären.

7. Mein Vater will, daß ich mehr Klugheit habe und daß ich nicht so unbesonnen sei. 2. Ich glaubte nicht, daß du viel Fleiß im Zeichnen habest und daß du so eifrig als dein Bruder seiest. 3. Ich wünsche, daß Sie viel Vergnügen auf dem Lande haben und daß Sie recht lustig seien. 4. Ich will, daß Sie um sieben Uhr zurück seien. 5. Glaubet nicht, daß diejenigen, welche freundlich gegen euch sind, immer eure Freunde seien. 6. Ich wünschte, daß mein Vater bei meiner Prüfung zugegen wäre. 7. Ich wollte, daß meine Schwestern bescheidener wären. 8. Sie glaubten nicht, daß das Studium der deutschen Sprache so leicht wäre. 9. Wäre es möglich, daß Sie so viele Schwierigkeit hätten eine gute Aussprache zu erlangen? 10. Es wäre zu wünschen, daß Sie nicht alle diese Gänge gemacht hätten. 11. Ich kann kaum glauben, daß diese Herren so weit gewesen

sind. 12. Ich wünsche, daß Sie dieses Mal glücklicher gewesen seien. 13. Sie will nicht glauben, daß wir so viel Unterhaltung gehabt haben, und daß wir bei dem Herrn Sekretär in Dornbach gewesen seien. 14. Ich zweifle, daß Ihre Schwestern bei der Frau Gräfin gewesen seien. 15. Ich hätte nie geglaubt, daß du so niedrige Gesinnungen gehabt hättest. 16. Ich wollte, daß Sie mit uns gewesen wären. 17. Wäre es möglich, daß Sie alle diese Unglücksfälle gehabt hätten? 18. Wir wollten nicht glauben, daß die Grafen ohne ihren Hofmeister auf der Reitschule gewesen wären.

b. 1. Habe Erbarmen mit ihr. 2. Haben Sie die Güte, mir Ihr Federmesser zu leihen. 3. Seid standhaft in euern Entschlüssen. 4. Seid immer thätig. 5. Seid nicht so ungeduldig. 6. Um das durchzusehen, muß man Gönner haben. 7. Um einer guten Gesundheit zu genießen, ist es nöthig, Mäßigung in allen seinen Vergnügungen zu haben. 8. Man kann unglücklich gewesen sein, ohne es verdient zu haben. 9. Es ist traurig, solche Kinder zu haben. 10. Nichts hindert so sehr, ungekünstelt zu sein, als die Begierde, es zu scheinen. 11. Um ein großer Mann zu sein, muß man sein Glück zu benutzen wissen.

a. uerfaherliche ruse

1. Ich hörte mit Freuden seine glückliche Rückkunft. 2. Was machten die Römer, als Hannibal Rom zu erobern bedrohte? 3. Der Senat schickte Scipio nach Carthago mit dem Befehl, es einzunehmen. 4. Coriolan belagerte Rom, aus welchem er verbannt war. 5. Die Bewohner von Gadara verehrten die Armut mit besonderer Feierlichkeit, und betrachteten sie als die Mutter der Betriebsamkeit und aller Künste. 6. Ich kaufte einige schöne Kupferstiche, und verkaufte sie einem meiner Freunde. 7. Es schadete ihm nicht wenig, so gesinnt gewesen zu sein. 8. Die Frau von Bil-lacerve, welcher der Herr Testau eine Pulsader anstatt einer Blutader öffnete, weit entfernt, ihm ihren Tod vorzuwerfen, vermachte ihm eine Pension. 9. Ge-org beleidigte mich; er sagte mir lächelnd nicht wenig

fürchtete er, ich möchte meine Gesinnung ändern. 10. Ich habe zu diesem Kleide drei Ellen Tuch gekauft. 11. Die Römer pflegten die Asche und die Gebeine der Vorältern in Urnen aufzubewahren. 12. Die Dichter vergötterten oft in ihren Lobgedichten die Monarchen. 13. Die Jäger erlegten einen großen Hirsch, den sie in vier Theilen zerstückten. 14. Die Amazonen beherrschten und vertheidigten ihren Staat selbst. 15. Es ist nicht nöthig, daß ich mehr darüber sage; denn ich zweifelse nicht, daß Sie mich verstanden haben. 16. Als Cicero schon alt war, sagte er, er habe nie gefühlt, daß sein Geist durchs Alter geschwächt wäre. 17. Das Gewitter wird die Luft reinigen und erfrischen. 18. Er glaubt es nie, und haben es auch nie geglaubt; allein einmal muß er es glauben.

7. 4PUL-ORU4U7 FUSBR

1. Ludwig wird von seinem Vater und von seinen Lehrern geliebt. 2. Sie wird von ihrer Mutter und von der ganzen Nachbarschaft gelobt. 3. Wir werden von unsern Dankeln geachtet. Sie werden von den Ihrigen verachtet. 4. Diese Herren werden von Jedermann gehaßt. 5. Ich wurde lange von diesem Herrn geliebt. 6. Dieses Tuch wurde ehemals mehr gesucht. 7. So lange unsere Eltern reich waren, wurden wir von diesen Herren häufig besucht. 8. Diese Herren wurden für ihren Ungehorsam bestraft, und ihre Schwestern wurden für ihre gute Aufführung belohnt. 9. Ich bin sehr gut von dieser Dame empfangen worden. 10. Diese Nachricht ist durch einen besondern Boten überbracht worden. 11. Diese Warnung ist mit Dank aufgenommen worden. 12. Wir sind kalt (mit Kaltsinn) empfangen worden. 13. Diese Bücher sind seit Kurzem neu aufgelegt worden. 14. Ich bin durch einen Freund von dieser Sache unterrichtet worden. 15. Sobald diese Herren zweimal vorgeladen worden waren, so ergriffen sie den Entschluß. 16. Manche Person wird heute geliebt und gelobt, die man morgen nicht mehr lieben und loben wird. 17. Sie werden immer mit Vergnügen von den Ihrigen gesehen werden. 18. Diese

Herren werden von unsern Verwandten unterstützt werden. 19. Ich zweifle daran, daß dieses Werk vor dem Herbst gedruckt wird. 20. Es wäre mir sehr lieb, wenn unser Onkel zu diesem Amte ernannt würde. 21. Jedermann würde es gerne sehen, wenn diese Verbrechen bestraft, und so viele Geduld und Mäßigung belohnt würden. 22. Er glaubt nicht, daß ich je von seinem Bruder geliebt worden sei. 23. Es ist nicht unmöglich, daß diese Neuigkeit gestern gelesen und bekannt worden ist. 24. Sie glauben nicht, daß wir von Ihrer Ankunft unterrichtet worden seien. 25. Wir zweifeln nicht, daß Sie von unserer Abreise benachrichtiget worden sind. 26. Ich zweifle, ob alle diese Verbrechen begangen und bestraft worden sind. 27. Ich glaubte nicht, daß diese Bedrückungen erlaubt worden sind. 28. Jedermann hätte gewünscht, daß Herr Nion zu dieser Stelle ernannt worden wäre.

R. OMBERTURZ RUSBR

1. Ich habe mich auf meine Reise hieher gefreut, und habe mich schon dazu eingerichtet. 2. Wann werden wir uns wiedersehen, mit einander unterhalten? 3. Diese Herren haben sich immer als wahre Freunde gegen einander betragen, sie haben sich durch ihre Freundschaft ausgezeichnet. 4. Wir haben uns besser auf dem Lande als in der Stadt befunden; wir haben uns sehr gut auf der Jagd unterhalten. 5. Es ist möglich, daß ich mich geirrt habe; aber auch, daß Ihre Freunde sich selbst geirrt haben. 6. Ich würde mich getröstet haben, wenn nicht ein Freund mich um diese Summe betrogen hätte. 7. Ich freue mich, lieber Freund, aus deinem Briefe zu vernehmen, daß du dir vorgenommen hast, uns diesen Sommer zu besuchen; ich schmeichle mir, daß du recht viel Vergnügen auf dem Lande finden wirst, und wünsche mir Glück, einen Theil dieser schönen Jahreszeit mit dir zuzubringen. 8. Du erkundigst dich nach deinen zwei Freunden; sie haben sich hier acht Tage aufgehalten, und haben sich sehr gut aufgeführt; der ältere scheint mir sich ein wenig zu sehr zu lieben, er hält sich für

einen vollkommenen Mann; übrigens lieben sie einander, und erweisen einer dem andern allerlei kleine Dienste. 9. Sie haben sich recht ergötzt und es wird sie recht freuen, wenn sie bald wieder kommen dürfen; sie haben die Güte ihres Onkels hoch gerühmt, der ihnen seine Bücher vermacht hat; sie haben sich nur einen Theil davon aufbehalten, und die andern haben sie verkauft. 10. Ich würde mich glücklich schätzen, wenn ich die Hälfte hätte, und würde mich wohl hüten welche zu verkaufen, ich zweifle nicht, daß sie es einst bereuen, sie nicht alle behalten zu haben. 11. Melde mir bald den Tag deiner Ankunft und sollte sich eine Gelegenheit darbieten, so würde ich mir die größte Freude daraus machen, dir bis N. entgegen zu gehen.

b. FURTREU FURF

1. Ist es wahr, daß er bald von hier abreisen wird? 2. Ja, er reist bald ab; heute hat er mir's gesagt. 3. Sie sollten trachten, sich anzugewöhnen, geschwind und gut zu schreiben. 4. Er hat die Schriften zurückgefordert, die er ihm geliehen hatte. 5. Seine Geschäfte ausfallen glücklich. 6. Ich habe alles Mögliche versucht, um ihn dahin zu bringen, seinen Entschluß zu ändern; allein ich richtete nichts aus. 7. Er ist ein wohlthätiger Mann, er setzet Niemanden herab, und stehet jenen bei, die hilfsbedürftig sind. 8. Er kam von Petersburg an, und gedenkt, sich einige Tage hier aufzuhalten, und hernach seine Reise nach Italien fortzusetzen. 9. Der Mensch nimmt sich bald dieß, bald jenes vor, und bildet sich leicht ein, klüger zu sein als Andere. 10. Sein Bruder ging viel mit den Menschen um, und weiß die Gesellschaft angenehm zu unterhalten. 11. Er stand seinem Freunde bei, und hörte nicht auf, sich für seinen Vortheil bei dem Präsidenten zu verwenden. 12. Der Freund mißkannte seine guten Absichten, und mißbrauchte seine Güte. 13. Ich habe es ihm vorhergesagt, daß es ihm so gehen würde, und ich mißbilligte immer sein Verfahren. 14. Es fällt mir nicht bei, daß ich ihm

es erzählt habe. 15. Der Aetna und der Vesuv speien manchmal Ströme von Flammen aus. 16. Die Elbe fließt längs der Stadt Magdeburg hin. 17. Der Nil stürzt mit großem Geräusche von der Höhe einiger Felsen herab. 18. Dieses Wort stammt aus dem Griechischen ab. 19. Ich ziehe das Magere eines Schinkens dem Fetten vor. 20. Der Löwe feuert sich zum Kampfe an, indem er mit seinem Schweife an seine Seiten schlägt.

2. WORTER AN WÄRMEN FÜR

1. Es hat diese Nacht gefroren, daß die Steine zerspringen möchten, jetzt hagelt es. 2. Vorgestern hat es auch stark gehagelt einige Stunden von hier, es sind Schlossen von der Größe eines Eies gefallen. 3. Ich glaube nicht, daß es so bald aufthauet. 4. Es thaut diesen Morgen ein wenig auf, aber es fängt an auf's Neue zu frieren. 5. Schneiet es? Es hat die ganze Nacht geschneiet, es liegt ein zwei Fuß tiefer Schnee. 6. Ist Ihnen so kalt? Sie zittern vor Kälte. 7. Mich friert sehr, mich friert es an den Füßen. 8. Es hungert und dürstet uns sehr, wir wollen Sie bitten, uns einige Erfrischungen zu geben. 9. Es hat mir diese Nacht geträumt, daß Sie krank wären, es verlangte mich mit Ihnen zu sprechen. 10. Warum sind Sie nicht zu Ihrer Arbeit gegangen? 11. Sind Ihre Brüder mit der Post gefahren? 12. Er würde auch reiten wenn es ihm der Arzt nicht verbieten hätte. 13. Ich muß in die Messe gehen. 14. Ich will, daß du auch hinein gehst. 15. Ich hätte nicht geglaubt, daß Sie allein hin gingen. 16. Er hat seine Uhr hier gelassen, ich schicke sie ihm zurück. 17. Hier ist der Ring, den er verloren hat, ich werde ihm denselben zurückschicken. 18. Er hat mein Geschenk nicht angenommen. 19. Die Milch hat schon gesotten. 20. Er lauft über Hals und Kopf. 21. Wir sind den ganzen Tag gelaufen. 22. Er wird sich mit ihm lange über diesen Gegenstand besprechen. 23. Wir haben mehrere Stunden lang über diese Sache gesprochen. 24. Er hat viel gelitten, ehe er gestorben ist. 25. Er

hat sich selbst dazu angeboten. 26. Wir sind schlecht aufgenommen, empfangen worden. 27. Dieses Kind schläft immer mit offenen Augen. 28. Vorgestern schliefen wir länger als acht Stunden. 29. Er empfand eine große Freude über diese Nachricht. 30. Ich wußte nicht, daß Sie ihn unterstützten. 31. Es wundert mich, daß er allein gekommen ist. 32. Ich habe ihm versprochen, seine Bedürfnisse zu bestreiten. 33. Der erste Band ist schon erschienen. 34. Die Sonne hat heute noch nicht geschienen. 35. Ich nehme was er mir gibt. 36. Nimmst du das für bares Geld? 37. Er unternimmt große Geschäfte. 38. Es thut mir leid, daß ich diesen Bau unternommen habe. 39. Unser Wagen zerbrach und die Nacht überfiel uns auf dem Wege. 40. Warum haben Sie nicht geschwiegen?

ト・ルトルトフトト

142 — 143

1. Anstatt dieses Wortes müssen Sie ein anderes Wort gebrauchen. 2. Er wird innerhalb weniger Tage ankommen. 3. Eine leichte Wunde oberhalb der Augenbraunen. 4. Mittelft des Geldes hilft man sich überall. 5. Um unserer alten Freundschaft willen werden Sie es thun. 6. Er wohnt unfern, unweit des Thores. 7. Er ist ungeachtet der Strenge des Wetters abgereiset. 8. Trotz des schlechten Wetters ist er ausgegangen. 9. Er ist vermöge eines Befehles des Königes in Verhaft genommen worden. 10. Er wurde seines Muthes wegen mit Lobsprüchen überhäuft. 11. Ein Soldat darf nicht aus seinem Gliede gehen. 12. Außer einer großen Anzahl Bücher hat er noch drei Häuser bekommen. 13. Ihr habet allezeit Arme bei euch. 14. Warum haben Sie diesem Gesetze entgegen gehandelt? 15. Ich wohne ihm gegenüber. 16. Er lebte seinem Stande gemäß. 17. Er ist Freund mit der ganzen Welt. 18. Man muß immer nach dem Gesetze und nach seinem Gewissen handeln. 19. Nebst einer schönen Leibesgestalt besitzt sie auch alle Annehmlichkeiten des Geistes. 20. Ich bin fast seit einer Stunde hier. 21. Er verschob seine Abreise von

einem Tage zum andern. 22. Das Heer ist durch die Stadt gegangen. 23. Ich habe diese Bücher für meinen Bruder gekauft. 24. Ohne Ihre Empfehlung würde ich meinen Prozeß verlieren. 25. Ist Gott für uns, wer wird wider uns sein? 26. Ich wohne an einem ungesunden Orte. 27. Das Nest des Vogels war auf einem Birnbaume. 28. Ich begeben mich an einen andern Ort. 29. Der Diener geht hinter seinem Herrn her. 30. Legen Sie dieses auf den Tisch. 31. Er ging hinter die Thüre. 32. Alexander starb in dem drei und dreißigsten Jahre seines Lebens, in der Blüthe seines Alters. 33. Die Sonne scheint den ganzen Morgen in mein Zimmer. 34. Er ging neben dem Könige. 35. Er setzt sich neben mich. 36. Der Pfeil ging über meinem Kopfe weg. 37. Man hat ihm die Aufsicht über alle diese Leute gegeben. 38. Das Wasser läuft unter der Brücke weg. 39. Die Pferde haben ihn unter ihre Füße getreten. 40. Man muß die griechische Sprache vor der lateinischen lernen. 41. Haben Sie die Pferde vor die Kutsche gespannt?

L E S E B Ü C H E R

L. B. O. T.

152 — 153

H. J. L. 1771

1. Die Aecker und Wiesen, die du siehst, gehören mir. 2. Die jungen und alten Leute sind dieser Krankheit unterworfen. 3. Die Allmacht und Weisheit Gottes bewundern wir in den großen und kleinen Dingen, im Sandkörnchen und Vulkane, so wie im Wurme und Elephanten. 4. Der erste und zweite Band dieses Werkes hat mich mehr unterhalten, als der dritte und vierte. 5. Die sicherste Schutzwehr eines Staats ist die Gerechtigkeit, die Mäßigung, das gegenseitige Zutrauen. 6. Fliehe die Weichlichkeit, den übertriebenen Aufwand, die Verschwendung. 7. Böse Beispiele sind schädlich, der Jugend und dem Alter,

dem Diener und der Magd, dem Fürsten auf dem Throne, wie dem Bauer in der Hütte. 8. Diese Herren sind von ihrer zartesten Jugend auf an die Lobsprüche, Dienstleistungen und Gefälligkeiten ihrer Freunde gewöhnt. 9. Die Löwen, Tiger, Bären sind wilde und grausame Thiere. 10. Die Tugend, Höflichkeit und Sanftmuth machen die Menschen lebenswürdig.

W I S S E N S T U C H E N :

1. Kennen Sie den Doctor D.? Sein Vater, von Geburt ein Schwede, war ein Schuster, und seine Mutter war eine Nähterin. 2. Ist er ein ehrlicher Mann, er sei nun ein Jude oder ein Christ! 3. Ich bin ein Deutscher und jener Herr ist ein Engländer. 4. Viele hielten euch für einen Holländer. 5. Jener ist ein Jäger des Fürsten. 6. Er wurde als ein Slave in die Türkei geführt. 7. Er gibt sich für einen Portugiesen aus. 8. Er war ein geborner Jude, er ist aber als ein Katholik gestorben. 9. Er gibt sich den Titel eines Freiherrn. 10. Der Herr Siegfried hat die Stelle eines Secretärs erhalten. 11. Jener junge Mensch hat das Handwerk eines Tischlers gelernt. 12. Tintoretto, ein italienischer Maler, aus Venedig gebürtig, war ein Schüler des Tizian. 13. Die Lilie ist das Sinnbild der Bescheidenheit, einer Tugend, die immer seltener wird. 14. Wie viele Kranke verdanken nicht die Wiederherstellung ihrer Gesundheit dem Aufenthalte in Baden, einer kleinen Stadt, sechs Stunden von Wien. 15. Ich habe das Gedicht über die Religion, ein Werk von Racine, gelesen. 16. Wir sahen das berühmte Labyrinth, ein Werk des erfindersischen Dädalus. 17. Ulysses, ein Sohn des Laertes und der Antikleä, war König von Ithaka; er heirathete die Penelope, eine Tochter des Ikarus.

1. Gestern kaufte mein Vater mir Bücher, Federn, Papier und Tinte. 2. Mit Geld kommt man durch die Welt, sagt das Sprichwort; und doch gibt es Fälle, wo Brot und Erdäpfel großen Haufen Goldes vorzuziehen sind. 3. Unvorgesehene Umstände

haben mich gehindert, Ihnen Nachricht von unserer Unternehmung zu geben. 4. Hier ist Wasser, Senf, Salat und Essig. 5. Ist Salz und Pfeffer auf dem Tische? 6. Holen Sie Gläser, Flaschen. Bringen Sie uns Messer, Gabeln, Löffel und Teller. 7. Auf dem Getreidemarkte verkauft man Weizen, Gerste, Hafer, Linsen und Erbsen. 8. Wir brauchen Heu und Stroh für unsere Pferde. 9. Heute haben Sie Fehler in Ihrer Aufgabe gemacht. 10. Ich gehe Futter und Knöpfe zu meinem neuen Ueberrocke kaufen. 11. Er steht nicht gut, er hat Schulden. 12. Die Köchin wird morgen Mehl, Eier, Hühner, Gänse, Enten, Schinken, Bratwürste, Kapannen, Vögel, Stockfisch, Krebse und Fische kaufen. 13. In Bergen findet man Marmor, Alabaster, Steine, Gold und Silber. 14. Dieses Messing gleicht dem Golde. 15. Sein Prozeß macht ihm Unruhe. 16. Das Alter verschafft Klugheit und Erfahrung. 17. Der Kutscher gibt den Pferden Hafer.

1. Des Kaisers Befehl. 2. Des Müßiggangs Folgen. 3. Der Helden Lohn. 4. Der Eltern Sorgen. 5. Der Menschen Leben ist kurz. 6. Die Gränzen Oesterreichs sind: gegen Osten Rußland; gegen Westen Italien und Baiern; gegen Süden die Türkei, und gegen Norden Sachsen und Preußen. 7. Preußen ist jetzt ein großes Königreich. 8. Der Rhein, die Donau und die Elbe sind drei große Flüsse in Deutschland, so wie die Weichsel in Pohlen. 9. Der Lauf der Donau ist dem Lauf der andern Flüsse Europas entgegen; denn ihr Wasser fließt von Abend gegen Morgen. Es ist aber auch der Po in Italien und die Themse in England, die desgleichen thun. 10. Joseph ist nach Frankreich gegangen, und von da reist er nach Holland, von Holland geht er nach Peru und nach Virginien. 11. Das Gold kommt meistens von Peru. 12. Drei von Brasilien abgegangene Schiffe haben Schiffbruch gelitten. 13. Die Feinde hatten sich aus dem Mantuanischen ins Mailändische zurückgezogen. 14. In Böhmen, Schlesien und Sachsen sah man Soldaten von allen Nationen.

1. Lasset einen Hut Zucker und zwei Pfund Kaffee holen. 2. Sie haben sechs Pfund Tabak bekommen, überlassen Sie mir ein halbes Pfund davon. 3. Er trinkt oft zwei Maß Wein zum Mittagessen. 4. Ich schicke Ihnen vier Zentner Butter. 5. Diese Säule ist zwanzig Schuh hoch. 6. Sechs Stücke Vieh. 7. Sieben Aecker Land. 8. Zehn Fassel Wein. 9. Dieser Courier hat tausend Meilen in sechs und zwanzig Tagen gemacht.

1. Der Zustand der schönen Wissenschaften war nicht so glänzend unter Ludwig dem XV., als er es unter Ludwig dem XIV. gewesen war. 2. Hast du die Geschichte Karls des XII., Königs von Schweden, gelesen? 3. Die schöne Karlskirche ist unter Karls des VI. Regierung erbaut worden. 4. Dieser Malagawein ist köstlich. 5. Diese Birnen sind sehr saftig, sie sind köstlich. 6. Die Weiber sind von Natur furchtsam. 7. Die Augenblicke unsers Lebens sind kostbar, dieser Ring ist kostbar. 8. Der Erfolg ist noch zweifelhaft. 9. Dieses Brot ist nicht gut gebacken, es ist teigig. 10. Dieses Buch ist fehlerhaft; die erste Auflage ist sehr fehlerhaft. 11. Diese Reise wird für ihren Sohn sehr belehrend sein. 12. Deutsche, kleidet euch, wie ihr wollt, französisch, englisch, spanisch oder türkisch, aber denkt und handelt deutsch, das heißt: edel und bieder.

1. Er ist der Hilfe des Geldes bedürftig. 2. Einer Sprache, einer Summe, seines Zornes mächtig sein. 3. Er war des Lebens, seines Umganges müde, satt. 4. Er ist voll witziger Einfälle. 5. Einer guten Handlung fähig sein. 6. Er soll meines Glückes theilhaft werden. 7. Ich bin dieser Ehre nicht werth. 8. Ich war Ihrer Hilfe, Ihrer Nachricht, dieses Geldes

beraubt. 9. Du sollst der väterlichen Lehre eingedenk sein. 10. Ich war nicht der Antwort gewärtig. 11. Er ist des Streites, der Arbeit gewohnt. 12. Er ist dieser Belohnung würdig. 13. Ich habe mich keines Verbrechens gegen ihn schuldig gemacht. 14. Einem Tiger ähnlich stürzte er auf mich los. 15. Nichts ist einem großen Fürsten anständiger, als die Freigebigkeit. 16. Es wird mir angenehm sein, Sie bei mir zu sehen. 17. Dieses Haus wäre mir gar bequem. 18. Leben ist auch den Pflanzen eigen, aber willkürliche Bewegung nur den Thieren. 19. Suche dir den Himmel gnädig zu machen. 20. Die Arbeit ist angenehm dem Fleißigen, und unangenehm dem Faulen.

1. Der Diamant ist der schönste und der edelste aus allen Steinen. 2. Dieses Brot ist das beste in der ganzen Stadt. 3. Mein Freund ist der reichste in der Stadt. 4. Dieser junge Mann ist der klügste in der Familie. 5. Man sagt, er spricht am besten aus der ganzen Familie. 6. Er schreibt am besten aus der ganzen Schule. 7. Sie spricht am schlechtesten von allen ihren Schwestern. 8. Mein Bruder geht am wenigsten aus von uns Allen.

1. Wie viel ist es auf eurer Uhr? 2. Ich glaube, daß es noch nicht zwei Uhr sei. 3. Es ist halb zwölf Uhr. Nein, so eben hat es zehn Uhr geschlagen. 4. Schon so spät? Gleich wird es zwei schlagen. 5. Es ist halb drei vorbei. 6. Es wird bald drei Viertel auf sechs. 7. Ich höre die Uhr schlagen. 8. Zählet die Stunden. Es ist Mittag. Es ist drei Viertel auf eins. 9. Es ist nicht spät. Es ist schon eine geraume Zeit, daß es drei Viertel auf neun geschlagen hat. 10. Um wie viel Uhr werdet ihr spazieren gehen? Um drei Uhr Nachmittags. 11. Um halb fünf haben zwei Freunde gesagt, mich im Lustwäldchen zu erwarten. 12. Wann werdet ihr wieder nach Hause kommen? Um zehn Uhr Abends. 13. Ich warte auf euch bis elf Uhr oder ein Viertel auf zwölf, und wir bleiben bis Mitternacht beisammen. 14. Wann gehet ihr zu Bette? Gewöhnlich um drei Viertel auf eins. 15. Morgen sehen wir uns um halb neun früh.

U. Liebster Freund! ich habe mir schon mehrmal die Freiheit genommen, Ihnen zu schreiben, und Sie zu bitten, mich zu benachrichtigen, wie viel die mir geschickten Bücher kosten. Bis jetzt ist es mir aber noch nicht gelungen, eine Antwort darüber zu erhalten. Ich glaube mich nicht betrogen zu haben, wenn ich mir einbilde, daß die an mich geschriebenen Briefe vielleicht verloren gegangen sind. Uebrigens würde es mir sehr leid sein, wenn Ihre Gesundheit Sie verhinderte, mir zu antworten. Ich hoffe, daß Sie mir diese Gefälligkeit nicht versagen werden, ich erwarte also sichere Nachricht von Ihnen.

F. Schätzbarster Freund! Sie können sich wohl versichert halten, daß ich Ihnen ohne Zaudern geantwortet hätte, wenn Ihre Briefe mir zugekommen wären. Wenn Sie dieselben den vergangenen Monat abgeschickt haben, so sind sie ohne Zweifel verloren, denn der Courier ist ausgeplündert worden. Machen Sie sich keine Sorgen wegen meiner Gesundheit, sie ist, Dank dem Allmächtigen, sehr gut. Ich kann Sie für jetzt nicht versichern, wie viel die Bücher kosten, von denen Sie mir schreiben; künftige Woche werde ich es Ihnen sagen. Es ist mir unmöglich, Ihnen einen Gefallen abzuschlagen, sondern ich bin immer sehr bereitwillig, Ihnen tausend Proben meiner Freundschaft zu geben.

T. Nach meiner Zurückkunft ist es jetzt meine größte Sorge, Ihnen zu schreiben, und Ihnen unendlichen Dank für die Equipage abzustatten, mit welcher Sie die Güte hatten, mich zu beehren. Ich bitte Sie um Entschuldigung, daß ich sie länger zurückbehalten habe, als ich es Ihnen versprach. Der anhaltende Regen und die häufigen Gewässer sind die Ursachen, warum ich sie Ihnen nicht eher schicken konnte. Sobald die Bitterung schön sein wird in dem Orte, wo ich mich jetzt befinde, wird sich vollends meine schwankende Gesundheit herstellen. Machen

Sie mir das Vergnügen, mich zu besuchen, und dann danke ich Ihnen noch einmal mündlich dafür.

b . F . U . S

191 — 199

1. Habe ich weniger Geschäfte als du? 2. Hast du noch die nämliche Köchin? 3. Wie viel hat er Arbeiter? 4. Was haben sie gesagt? 5. Hat die Fürstin einen schönen Palast? 6. Haben Sie schon Nachrichten von ihm? 7. Haben Sie Lust zum Studieren? 8. Haben Ihre Brüder gute Hoffnungen? 9. Haben Ihre Schwestern Ursache, sich über jemand zu beklagen? 10. Welchen Arzt haben Sie? 11. Bin ich denn so ungesellig? 12. Bist du so unaufmerksam in der Schule? 13. Ist Herr L. zu Hause? 14. Nein; er ist nicht da, so ist er in der Stadt. 15. Ist die gnädige Frau zu Hause? 16. Ja, sie ist da, aber sie hat jetzt zu thun. 17. Ich möchte gern die Ehre haben, mit ihr zu sprechen. 18. Ich will Sie gleich anmelden. 19. Darf ich Sie um Ihren Namen bitten. 20. Ist die Donau zugefroren? 21. Sind die Eier frisch? 22. Habe ich nicht Recht? 23. Hast du nicht Lust, spazieren zu gehen? 24. Hat dein Vater nicht mehr Erfahrung als du? 25. Haben Sie noch nicht Durst?

200

1. Mein Onkel wünscht, daß Sie nichts davon sagen. 2. Erlauben Sie, daß ich Sie dahin führe. 3. Ich wünschte, daß Sie die Reise mit mir machten. 4. Meine Mutter will durchaus, daß ich morgen hingehe. 5. Er will, daß ich Donnerstag abreise. 6. Mein Vormund will, daß ich Klavier spielen lerne. 7. Ich wünschte, daß Sie öfter deutsch sprächen, und daß Sie sich alle Tage in dieser Sprache übten. 8. Das sind die schönsten Gemälde, die ich je gesehen habe. 9. Das ist der beste Wein, den wir bei Ihnen getrunken haben. 10. Das ist der einzige Mensch, den ich in Wien kenne. 11. Das sind die einzigen Gedanken, womit Sie beschäftigt sind. 12. Ich werde abreisen, ehe er kommt. 13. Ein Esel, welchen eine

heftige Krankheit ergriff, lag darnieder. Die Wölfe, welche die Hoffnung der Beute anlockte, und weil sie glaubten, daß der Esel bald sterben werde, kamen herbei, und fragten den jungen Esel, welcher durch eine Ritze der Thüre hervorblickte, wie der Vater sich befände. Der junge Esel, welcher merkte, warum die Wölfe gekommen wären, antwortete: Weit besser, als ihr es wünschet. Diese Antwort des Esels ist vielen Verwandten, welche einer reichen Erbschaft entgegen harren, anpassend.

211 — 212

1. Der Alles erfreuende Frühling. 2. Das uns bevorstehende Schicksal. 3. Zeit verderbende Spiele. 4. Eine lächelnde Miene. 5. Das ihm aufgetragene Geschäft. 6. Eine klug handelnde Mutter. 7. Der wüthend eindringende Feind. 8. Er antwortete ihm lächelnd. 9. Der König empfing ihn sitzend. 10. Getäuscht von diesem Traume, folgte ich ihm blindlings. 11. Aufgemuntert griffen die Sachsen zu den Waffen. 12. Was muß ein Geist, von der Erde weggenommen, bei dem ersten Eintritte in das Land der Vollkommenheiten fühlen? 13. Ein Diamant, in nackten Felsen verborgen, wer sucht ihn dort? 14. Von Tisan angeführt, glaubten sie mehr als gemeine Menschen zu sein. 15. Seine Excellenz übersenden mir das Formular des zu leistenden Eides. 16. Die zu bleichende Leinwand wird zuerst in Wasser eingeweicht. 17. Die abzuwendende Gefahr fordert viele Anstrengung.

2. ԲԱՅԵՐՈՒ ՁԱՆԱՁԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

213 — 221

1. ԱՆՆՆԵՐԸ ԻՆԴԵՆԵՐ :

1. Der Bruder war guter Laune. 2. Er ist lustiger Dinge. 3. Democritus war anderer Meinung. 4. Ich bin immer gutes Muthes. 5. Ich will des Todes sein, wenn ich es weiß. 6. Sich einer Sache bemeistern. 7. Er rühmt sich seiner Gelehrsamkeit,

seiner Fähigkeiten. 8. Die Feinde haben sich der Stadt bemächtigt. 9. Schämst du dich dieses Verbrechens nicht? 10. Sich Jemandes erbarmen. 11. Ich bedarf dieses Buches. 12. Er hat mich meines Geldes beraubt. 13. Sie können mich wohl dieser Mühe entheben. 14. Gedenket der Armen. 15. Ich geschweige seiner anderen Laster. 16. Er spottet der heiligsten Dinge. 17. Versichern Sie ihn meiner Hochachtung. 18. Man klagt ihn eines großen Verbrechens an. 19. Man beschuldiget ihn der Parteilichkeit.

2. F U B E R N T

1. Diese Taschenuhr bleibt stehen. 2. Dürfte ich Sie wohl fragen? 3. Er hieß mich schreiben. 4. Er hilft mir arbeiten. 5. Ich hörte ihn singen. 6. Er lehrt ihn lesen. 7. Ein Mann von Ehre muß sein Wort halten. 8. Ich sehe ihn kommen. 9. Ich habe nicht kommen dürfen. 10. Er hat ihn kommen heißen. 11. Ich hätte eher kommen können. 12. Er hat mich nicht gehen lassen. 13. Ich habe ihn nicht sehen mögen. 14. Man hat ihn bezahlen müssen. 15. Er hat es thun sollen. 16. Ich habe es lesen wollen. 17. Es fängt an zu donnern. 18. Ich höre auf, zu schreiben. 19. Wir hoffen, glücklich zu werden. 20. Wir hütten uns, zu lügen. 21. Ich thue es, dir zu gefallen. 22. Wir essen um zu leben, wir leben um selig zu werden. 23. Er versäumte nichts, um es zu erlangen. 24. Er that sein Mögliches, um ihn zu überreden. 25. Ich thue mein Mögliches, um ihm zu gefallen. 26. Er reiset, um sich zu unterrichten. 27. Er ist nicht reich genug, um diese Reisen zu unternehmen. 28. Er ist ausgegangen, ohne mich um Erlaubniß zu bitten. 29. Man muß nie schießen, ohne zu zielen; nie reden, ohne zu denken. 30. Man kann nicht leben, ohne zu essen und zu trinken.

Nicht -- kein F U B E R N T -- so L U C I U S F U B E R N T :

1. Ich bin nicht glücklich im Spiele. 2. Du bist nicht emsig in deinen Lehrstunden. 3. Ihre Schrift ist

nicht schön, sie ist aber sehr lesbar. 4. Es ist noch nicht Zeit, an das zu denken. 5. Er ist noch nicht von seiner Krankheit geheilt. 6. Man ist nicht wahrhaft glücklich, wenn man nicht tugendhaft ist. 7. Wir sind nicht mehr bei Tische. 8. Ist das nicht zu bedauern? 9. Ist diese Krankheit nicht unheilbar? 10. Ich habe kein Vergnügen an diesem Spiele. 11. Du hast keinen Appetit heute. 12. Wir haben heute keine Zeit, spazieren zu gehen. 13. Die kleinen Vögel haben noch keine Federn. 14. Wenn er nicht reich ist, so ist er doch ehrlich. 15. Ist dieses nicht unsere Pflicht, so folgt daraus... 16. Wenn ich nicht nach der Mode lebe, so lebe ich doch bequem. 17. Damit ich es nicht vergesse, so will ich es aufschreiben. 18. Da er selbst kommt, so bedarf es keines Andern. 19. Weil ich krank bin, so werde ich ausgehen. 20. Wenn ich dich sehe, so freue ich mich. 21. Wenn es auf's Aeußerste kommt, so weiß ich, was ich thun werde. 22. Wenn es geschehen kann, so thue ich es. 23. Wenn er schon nicht reich ist, so ist er doch freigebig.

Յ ԵՆ Կ

Ա Ռ Զ Ի Մ Ա Ս

Ա. Յօդ	3
Բ. Գոյական	5
1. Առաջին հարկում	5
2. Երկրորդ հարկում	6
3. Երրորդ հարկում	7
4. Չորրորդ հարկում	8
5. Յոթուորդ - Այլապիսի անունաց հարկում	9
Դ. Ածական	10
1. Յոցականներ	10
3. Սոցականներ	11
3. Թուականներ	11
4. Հասարակ անանիներու երկու կերպ հարկումը	13
Առաջին կերպ հարկում	13
Երկրորդ կերպ հարկում	13
Երրորդ կերպ հարկում	13
5. Անանիներու ստորմանը	13
Դ. Դերանուն	14
1. Անանիան գերանուն	14
2. Անորոշ գերանուններ	15
3. Յորոգութեան գերանուններ	16
Ե. Բայ	16
1. Օժանդակներ	16
2. Կերպարանական բայեր	19
3. Կրօնարարական բայեր	20
4. Փոխարարական բայեր	21
5. Բազմարարական բայեր	22
6. Մշակարարական - Անանիան բայեր	23
Զ. Կախարարութիւն	24

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Մ Ա Ս

Ա. Յօդ	25
1. Որոշակալ յօդ	25
2. Անորոշ յօդ	26
Բ. Գոյական	28
Դ. Ածական	28
Դ. Դերանուն	30
Ե. Բայ	31
Զ. Բայերու զանազան խնդիրները	32
1. Անանիներու խնդիրներ	33
2. Բայերու խնդիրներ	33

ՏՊԼԳՐՈՒԹԵԱՆ ՍԻԱԼՆԵՐԸ

Է.Զ.	ՏՈՂ.	ՍԻԱԼ.	ՌԻՂՈՂ.
4	4	բ-հ-ն-ը-ը	բ-հ-ն-ը-ը
45	վերջին	քաղ- [թիւնները	քաղու- [թիւնները
64	15	gegründeter	gegründeter.
87	27	մասիններէս	մասիններէս
114	14	kraft	kraft
128	7	առաջ	առաջ :
152	13	(ամուս)	(ամուս.ս)
158	վերջին	ըն-	ըն-
174	32	հարմար	հարմար
187	11	umgegelt	umgegelt

4-92

